1599–1899

„POSTILLA CATHOLICKA“

ЯКУБА ВУЙКА

в литовском переводе

НИКОЛАЯ ДАУКШИ

перепечатанном

под наблюдением Ф. Ф. Фортунатова

Э. А. Вольтером.

ЛЕНИНГРАД
ИЗДАТЕЛЬСТВО АКАДЕМИИ НАУК СССР
1927

Выпуск III.

Напечатано по распоряжению Академии Наук СССР.
Апрель 1927.
Непременный Секретарь, академик *С. Ольденбургъ.*

Редактор издания академик Б. М. Ляпунов.

Начато набором в 1912 г. — Окончено печатанием в апреле 1927 г.

Тит. л. + VI + 240 (369—608) стр.
Ленинградский Гублит № 36397. — 15 печ. л. — Тираж 600.
Государственная Академическая Типография. В. О., 9 линия 12.

Третий выпуск перепечатки литовской «Постиллы» воспроизводит 277—456 страницы оригинала. Остаются не перепечатанными стр. 457—627 (628) + 5 стр. опечаток издания 1599 года.

При настоящем усовершенствовании печатного дела этот остаток мог бы быть дополнен фототипографическим способом или так называемым «Manul Druck». Но так как каждый из трех известных экземпляров имеет свои особенности не только в типографическом отношении, но также и в лингвистическом и литературном, то перепечатать из трех экземпляров только один было бы не вполне рационально. В настоящее время ожидается выпуск в свет фототипографического издания экземпляра Ковенской Самогитской духовной католической семинарии (срв. стр. II и XXI — XXII), и тогда видно будет, чего недостает в экземпляре № 2, и что̀ переводчиками XVI века отмечено в смысле неточностей перевода польского текста (срв. XXII).

Для читателей, не имеющих возможности изучать перевод Даукши по оригиналу, мы прилагаем ниже последние две страницы исправленной «Paklidimas», стр. 138—509, 39.

Предоставляя себе о словарном составе переводов Даукши подробнее говорить впоследствии, отмечаю только: а) в дополнение к стр. V и заметке Ф. Ф. Фортунатова, что слово áimieus arba łabiéus встречается еще 512, 34. — K. Būga (Буга) в своем словаре «Lietuvių kalbos żodynas» 1 sąsiuvinis, p. 23, не нашёл живого произношения и акцента этого слова «Aimiaus priegaidė neżinoma». Формы известны: aimus «schöne Gestalt habend» из соч. Сим. Станевича Historya Szwenta 1823 (срв. мою Лит. Хрестоматию), aimesnis из соч. Довконта и календаря Бендорпуса. У прусских лексикографов Руига, Мильке и Бродовского слова эти известны, что̀ показывает литературное происхождение aimeus еще со времен Даукши.

б) Стр. 508, 3 и далее встречается слово «iłgasis» в смысле «таланта»: Apie iłguosius... 508, 11 iłgasis tawas dészimti iłgúių nupełne, что напоминает слово Dolgen, долгие монеты Русско-ливонских актов (изд. Русск. Лив. актов не имеется в Ковне) и соответствует обозначению серебряных слитков-рублей XIV—XVI вв. русской нумизматики.

Э. А. Вольтер.

Kaunas. 6 VII, 1926.

Páklidimus teip pataiſik.

Lâkßtas	Wirßus	ſkáitik uż
277, 33	tikris	tikis (369, 15).
282, 16	tos	tus (375, 27).
282, 16	pákampos	pákampius (375, 27).
282, 53	artinikimeś	artįkimes (376, 25).
289, 42	tarúu	tariu (386, 8).
291, 52	ná gawo	ne gâwo (389, 23).
292, 6	*kurié bûdami bażnîczioi apſųnkina ią ir pranarumą Herétikų (389, 30).	
292, 26	*Ir kuris tarîtų brôlui ſawám' Racha (żnaibantį żôdį) kaltas bus rôdos (390, 12).	
293, 48	krikßczionisiąmṗ	krikßczioniſęmp'
293, 48	*él̃getaut ne důſt'. O mûſų krikßczionis ertés Zydůſęmp' elgetauia. Iie pikczeuſią Zydą łabái apgina. Ir nůġ ſmertiés didżeis pėnįgais atpirkineio (читай atpirkineia): mûſimp' to budo ner'. Nê irgîrſi idánt' kad' Zydas Zydą vżmúßtų. Kas krikßczioniſęmṗ łabái paiųkime yrá (392, 8).	
298, 36	*teip' darîkime ir teip' elkimes idąnṫ iie ant' ſûdo prieß (sc. mus) ne kêłtųs; ir ne pażudîtų tįnginio mûſų (398, 31).	
302, 41	*Bet' tęnai kur geréuſes vżderéiimas, idąnt' apdęrgtų, ir ißêſtų ir ißpûſta ßitų wißá: teipaġ ir Herétikai neis pagôniump' (404, 23).	
303, 21	piegimimo	prigimimo (405, 23).
383, 31	*padůtůſius ſaw apſųnkidami rîdami, gerdami, půtaś darîdami, vel půtaudami (511, 15).	
384, 20	*Tokſaieuġ búwo Pówiłas S. kuris teip' drąſei patis apé ſawé bîło: Ioġ małône Diéwo iime tußcze ne búwo (512, 21).	

385, 8 *Ir baiſaus ſkaiczeus kurį W. daris, ſu tais kurié nê pridęranczei nei be nůpełno ßefawoię êſt' żôdzių Diéwo (513, 26).

385, 2 *Ir vż gęréſnį daiktą turi ne įſidawinét' trumpai bîłąnt' inġ tůs: prakâwimus (513, 30).

390, 2 wienóſciią wienókį (520, 8: vienóſciią).

439, 37 *kuriós ne wiénas kitas giedót ne gâl', ir ſakioie awinéli (585, 35).

---

ių ne pérgadinączios[1]). Daug téipaieg môterų tokių, kuriós norétų ſugrißt, kad' né wîramus norêtų têikt.

Kąngi tarîſsiu ape paczius miniſtrús kurié nůg mûſų iżg kłoßtorių ir iżg bażnîczių iżbeginéię ir ábżadus ſawús gęrá walá Diéwui pirm̃ to padaritus ſułauże mótęris ſaẃ, átwede? Ant ßitųg Szatônas geréſnio kałéiimo, ir ſųnkęſnių[2]) pąnczių ráſt' ne gałéio, tiektái iůs ßitąie netwarká ſupąncziůt po ſkreiſtęła motęrîſtes S. Nes' iau kiekwiénas tokſai, nórint wel' norêtų, ne gal' atéit, ne gal' kłóßtoriun', arbá bażnįczion wiſſatimen' ſugrįßt, bûdamas ßitů ſtiprumi mazgú, arba rißių[3]) netwarkos ſumegſtas ir pririßtas. Nés ką anûdu pirmůiu, wienók' méldże tárną, idąnt iůs ißkałbinêtų tatái iau ßitie nei Diéwo biios, nei żmonių gêdis, nei ißkalbinéiimo ſawômus piktîbemus ïeßko. Bęt netwarkás ir paikumús ſawús tur vż gęręuſius dárbus. Kodrin? Iog paſsiłáidimas apſiriiimas ir wînas ßirdi iiemus átima, ir iůs ing beſtiás pawêrczia. Oſeæ 4.

Bet' ne tiektái Zydai bei Heretikai, bet' ir Catolikai mûſų mielieii tikris[4]) túrį gérą ir patôgų ißkalbį nodboiimo ſawo laupſéſṗ Diéwo ir Dwáſißkumṗ daiktúmṗ. Wiênas pîrko kiémą, ąntras iauczius, tręczes wêde móterį: o wiſsi tikis iog bus Diewiéṗ téiſei ißkałbêti: nórint rętái arba niékad' apé Diéwą ne dûmoie, ir iżgânimo sáwo ne ïeßko. Wiénas ißkałbinéies hůkio daiktáis prakemis, remêſłais ſawáis, iog rêikia ſáwo prweizdét[5]), iog tuṙ bût ąnt to wiſsas, nes' kitáip' niêkas iam' nê ſekaś. Antras ißkalbinéieś, iog múſiie ſêrget vṙêdo ir łûmo sáwo, idąnt' ne butų paniékintu. Tręczias ißkalbinéieś, iog tuṙ móterį, ir waikús, kuriémus ſkêła vżpenéiimą ir vżauginimą, ir łôbį rinkt iiemus, idąnt' ne butų paniékintų[6]) numáżintais ir ne nuwargtų. Tů budú noṙ bût ißkałbétais, kaḋ' ne tiektái retái arba niekad' apé Diéwą ir apé iżgânimą dûßios ſawós ne dûmoie ir wiſsa gêra apłáidżia: bęt ąnt' to drin' didżęwimo, drin' gôdo, łobio, ir del' gêrių kûno, daug pikto prieß Diéwą ir iżgânimą důßios ſawós dâro. Bet nełámięi[7]) łabái tů apsiwila. Neſſą Wießpatis Chriſtus ßitoi' Ewangelioi' ßwieſéi ródżia, iog wiſsi ßitie ißkalbinéiimai Diewiéṗ vż niêką bus pawerſti. Néſsą wiénas dáiktas bus reikalįngéuśes ir łabái priwałús, pirmieus ir ąnt' wiſso ïéßkot karalîſtes Diéwo ir teisîbes io, kadąg tadąg bę kitų wiſsų dáiktų gâlimę bût, ir túrimę iůs bûk' iłgái, bûk' trumpái apłáiſt'. O teip' dárik' tu ką nôrįs ſu kiemáis ſawáis, ſu pómpomis, ſu gêreis tawàis. Wienók' po Diéwo akimis nêſsi iżbiłôtas, ięi drin' ßitų męků, żêmißkų, ir ne iłgái patękąnczių daiktų, praſtoſsi anůs dąguięius, dwáſißkůſius, ir ámżinůſius. Nes' nórint ne piktas yr' dáiktas turét kiemús, pirkt, węst, bet' tatái pikta kad' mumus tie dáiktai klúdżia iżgânimoṗ. Nes' iei tawé piktina akis tawá, iżgrießk' ią ir atméſk' nůg ſawęs. [Girdéio-]

---

1) въ польск. текстѣ by im żony ich nie przeßkadzáły 2) ſįnkęſnių 3) rißiu 4) † tikis 5) priweizdét 6) исключить paniékintų 7) nełáimieii

24

S. ßios diénós, kaip tié tokie gáli pataisitis, ir miéłaßirdúmą įgiṫ ir nupelniṫ: tai eſt' ięi pawáiżdų[1]) tu grießnų W. Iéſauſṗ ſugrįßt, ir priârtįſiś, per tikrą nůdemių gałéiimą[2]): ir pamêtęs pirmas nųdemes[3]) ſawás kłausis páſkui to żodżio Diewo, ir élgſis pagál' wálą io. Tů budú priims iůs W. Chriſtus łabai miełai, ir apgįs iůs. Ir Angełái dąguié dżeugſiś del ių atgriżimo. Tái géreus pêrmaniſsimę kad' ßitos Ewangelios gęrái įweizdéſsimeś ir ią iżſkirſtiſsimę ir périnkſimę[4]).

I.

Artinoś, tieġ, Wießpatiéſp' Iéſauſp' Mûitinikai ir grießniéii, idą̇nṫ io
kłausîtų ir murmêno Phariżéußai ir Dáktarai Zydų, tarîdami, ioġ taſsái
grießnús priimdinéie, ir wáłgo ſu ięis. Cze girdéiome tikrą hi-[ſtorią]
(280)[5]) ſtorią, ir pawáizdą gîwą. Ioġ Wießpatis grießnus priiima, kurié ârtinas ir ſugrîßta ioṗ, ir ſáugoia żódį io. O teiṗ iůs[6]) ſkomioſṗ ſawoſṗ, kuris
ęſt' tikras żęklas ſudêrinimo, ir gęntâwimo tikro. Nes' del' to daugéuſéi ąnṫ
1. Tit: 1. to paſaulo atéio, idą̇nṫ nąſidéiuſius[7]) iżgełbetų. Tů nuraminti eſsmé, ioġ ir
dábar ir wiſſad' W. Iéſus Chriſtus iżtieſęs rąkás ſawás łaukiá norédamas
nuſideiuſius ſugrįżuſių[8]) poiimṫ[9]), ir nůdemes iiemus atłaiſt', ir małóneſṗ iůs
priimṫ. Neś kokiů anů mętú bumo[10]) gewę̇ndamas[11]) kûne tokiů yrá, ir dabár
Luc: 15. ſedêdamas ąnṫ deßinés Diéwo Téwo[12]) Iéſus Chriſtus (biło Pówiłas S.) Wákar
Hebr: 15. ir ßią dįéną,[13]) taſiéġ ęſt' ir ąnṫ ámżių. Ir Iônas S. Iei tieġ, kas nuſidés
turimę târpiniką Téwieṗ Iéſų Chriſtų téiſų: ir iiſsái numaldîtoiu vż nůdemes
mûſų: ir ne tiektái vż mûſų, bęṫ ir vż wiſſo paſáulo.

Bęṫ wienók' cze łabáį[14]) reikia iſiweiżdéṫ.[15]) Ioġ ne kokiús pagáutus nuſidêiuſius W. Diéwas priima. Nes' yra wienî nuſidêięiie įkietêię, kurié drą̇ſęi gułédami nůdemeſę ſawoſę nei Diéwo biios, nei żmonių gêdis ir prikuwis, niéko nedûmodami ape pagêrinimą. Antri yrá vzdęgti, ir wiłoiąiie[16]), arba Sikophántai, kurié teiſinikais dáros: iżġ wirßáus nôbażnumą rodżę, o iſcioſê yṙ pilni ir imbągêię wiſſokio neteiſúmo: wiénu tikêiimu noṙ bûṫ nųtéiſintais[17]). O kitús niekú wêrcze, ir tikrůſius Catholikús vż páhonįs[18]) tuṙ. Tu abéių W. Diéwas ir Bażnîczę ne priima,[19]) ir ſtembimo ſáwo. Tiektái anůs wiénús kúriê nuſidêſeis[20]) éſſą pażįſtaś, ir tokéis dároś, ir pamête, pirmąſes nůdemes, ir paiųkimus ſawús, ârtinaś W. Diéwoṗ, per tikrą gaiłéiimą nůdemių, ir prâßo atłaidimo, klausîdami ir pildidami żódį io.

1) pawáizdu 2) gaiłéiimą 3) nůdemes 4) pérrinkſimę 5) **281**
6) пропущены польск. przyimuie, że y iada z nimi, y przypußcża ie
7) nuſidéiuſius 8) ſugrįżuſius 9) paimṫ 10) buwo 11) giwę̇ndamas
12) Téwo. 13) dieną 14) łabái 15) įſiweizdéṫ, 16) wiloiąiie
17) nutéiſintais 18) pahonis 19) пропущены польск. poki ſię nie vznáią, á nie opußcża pychy, złośći 20) nuſidêiuſeis

Káſgi yra tatái ârtintiś Wießpatiéſṗ, kadą́ġ Diéwas yrá wiſsúr? Turi
żinoṫ ioġ kiekwiénas, kuris mirtinái nuſidęſt, taſſái iau atſtôie nůġ Diéwo
ſáwo, ir átſigrężes nůġ io, grężes padaróp niekã ne tikróṗ né kitáiṗ kaiṗ ir
ąnsái ſunús pûſtpełnis pamétes Téwą ſáwą, nuéiṫ inġ tólimą ßálį atſtôdamas
ků toléús tů daugéus inġ támſumus nůġ ßwieſúmo, iż kêlo inġ kłáioiimą, iß Lucæ 15.
tiéſos ne tieſón', iż giwâtos giltineſṗ. Tů kaiṗ łabái Diéwą ir ſawé pazéidże,
ne wiénas lieżuwis iżſakiṫ ne gal'[1]) ſwetimmotêris, pałaidûnas girtůkłe,
nůminikas, ir kuris nórinṫ kîtas piktadêie.[2]) Kad' pikta dáro, tad' tikrái kaiṗ
ir teiṗ tarîtų ßirdiię ſáwo. Nórinṫ żináu, kad' ſwetimmoterâwimo, pakłai-
dúmo, girtâwimo, nůmų Diéwas úżdraude: bęṫ aß bęwęliiu geréiimą, kurį
turių[3]) iżġ tų piktîbių, neġ Diéwą ſu wiſſôkiu gerú, ir żadêiimais io: ir del'
to atſtôiu nůġ Diéwo,[4]) nupéłno ſaẃ, idąnṫ téipaieġ butų nůġ Diéwo amżinái
átmęſtas, ir vż tatai ioġ priſtôio padaróṗ męko gêrio, ir pamêgo iů ſaẃ dau-
géus neġ Diewú darîtoiu ſawú.[5]) Káłtas yra, idąnṫ butų kąkintas ir wárgintas
ąnṫ ámziú anoi' ßųkioi', ir ne vżbłéſtączioi úgniię prágaro, kurios kitáiṗ ne
ißwęgs ne wiénas nuſidêią́ſiis[6]) żmôgus, tiektái kad' wel' atſigręzes nůġ ſutwe- Zachar: 1.
rimo, ſugriß Diéwoṗ, kuris' iį padáre. Ir todrînaġ mus dażnai ir tąkęi W. Diéwas Iacob: 4.
rágina biłôdamas. Sugrîßkite manęſṗ ir aß ſugrįſsîų[7]) iųſúmṗ priártįſsis. Ioġ Pſal: 118.
toli nůġ nuſideiuſių iżgânimas: ir wiſsi kurié nůġ Diewo atatólinás tie prapûls. Pſal: 72.
Tai męs żinôdami brolei mielauſieii ſérgekimeś ſu didżiu rûpeſciu.[8]) Nůdemes
marinąnczios, o iei kadái impůłeme, ků greiczêuſei nůġ iós bêkime, ir ſugrî-
ſkimę[9]) W. Diewóṗ ſawoṗ.

Murmêno węidamainéi Zydų, ir żéideś iżġ to. Iż ko męs nů dįdżeuſią[10])
lįkſmîbe túrime, ioġ W. Chriſtus nuſidéiuſiůſius priimdinêio ir wáłge ſu ięis,
O méilįgo ir lįkſmo żodżio ir wiſſokio priemimo wêrto, Chriſtus nuſidéiuſius
priima ir wáłgo ſu ięis. Ir cze żótag vżáuga dwi qwęſtiii,[11]) ir múmus żinót,
łabai yṙ reikalingos. Wiéná. Ięi dêra ſu nuſidêiuſeis będráuṫ arba giwęnṫ.
Antra, ięi nuſidéią́iie gaiłéiimoṗ tuṙ bûṫ priimti. Wiênąßáli túri cze Zydai,
ioġ nedęra wálgiṫ ir gerṫ ſú ięis, nei ių priimdinéṫ: kadą́ġ múmus dażnái iṙ tąnkei
W. Diéwas vżdraudże żôdiię ſáwo ßwęntame, idąnṫ piktų żmonių draugîſtes
wąngſtitumbime ir ſaugotumbimes. Iżġ ąntros ßalies W. Chriſtus rôdżę per
iůs[12]) priéżodżius, ioġ dêra priimṫ nuſidêiuſius ir giwęnṫ ſu ięis. Iêgi [żmô-]
(281)[13]) żmôgus ſu tokiů rupeſciu ïeßko wienós prażuwuſios awêłes apłáidęs
kitás: ir teiṗ dżeugeś iżg atradimo ios: Kaipoġ toléus ir ſu didęſniu rûpeſciu

---

1) ne gal'. 2) piktadêie, 3) turiu 4) пропущены польск. ſtworzyćielá ſwego, y przyſtaię do ſtworzenia iego. Y przetoć grzeßny, że odſtąpił od Bogá, 5) ſawú, 6) nuſidêiąſis 7) ſugrįßiu 8) rûpeſciu 9) ſugrįßkimę 10) didżeuſią 11) пропущено польск. ktore 12) tus 13) 282

nuſidêiąſis ir prażuwęśis żmógus tuṙ bût ïeßkotas, ir ſu dideſniu dżeugſmú priimdinêtas. Ar brągeſnįs[1]) iṙ bandîkßtis neġ żmógus? Beṫ kitáiṗ nuſidêiuſi ne païéßkoſimę, įęi ſu iû ne wálgiſsime ir ne gerſimę. Dêraġ tad' ſu nuſidêiuſeis wálgit' ir gerṫ, ir priimṫ iûs. Teipaieġ įęi żmoná teiṗ ſaẇ brągina gráßi wieną prażúwusį, teiṗ maż ne wiſsús namús ißwárto, teip iłgâi, nęt ik atrąʼdąnti įį, ir rádus teiṗ dżêugęś[2]), kaipaġ toleus ſu didęſniu rûpeſciu żmogus, ąnṫ pawéikſło Diéwo padarîtas tuṙ bûṫ ïeßkotas? Įęi toki lįkſmîbę yṙ dąguié ąnṫ wieno nuſidêiuiuſio[3]), gâilinczio vż nůdemes, kaipáġ ir męs ne túrime lįkſmintis iżġ ių ſugriżimo? Ne túrimeġ tad' pawidéṫ ſugrįżimo, nei iiemus kęlo vżwêrṫ gaiłéiimoṗ.

II.

Ieig ſu grießnais wálgiṫ ir gérṫ, ir iûs priimṫ dêra, kodrînaġ múmus
tatái ráßtas wiſsur vżdraudże? Ne ſtowék', tieġ, pulkia nuſidéiuſiuių. Su
Ecceleſi: 11. ßwętú giwędamas, ßwęntu bûſsi, o ſu pérweſtu[4]), pérweſtu[4]) pawirſi. Néſſa
Pſal. 17. pikti ſąkalbei ir drâuge ißgadina gerús budús. Ir W. Chriſtus bîło. Įęi kas
1. Cor. 15. ne kłâuſo Bażnîczios, turék' įį vż Páhonį ir Múitiniką (ſu kureis draugṫ ne
Matt: 13. derêio) Ir Iônas S. bîło, Iei kas iųſumṗ atéiṫ, ir to pamokſłu[5]) nótneßa, kurį
1. Ioan: 1. iumus padaweme, ir kurį priéme Bażnicze wiſſatime, ne priimkite io inġ
2. Teſ: 2. namus nei io ſwéikįkite. Teip ir Powiłas S. liepia tokių wągſtiṫ, ir atatráuktis nůġ tų, kurié ne redu wáikßczioie, ir ne pagaléi padawimą, kurį ême nůġ ś. Apáßtałų. Atſakau, ioġ tręiopi yra nuſideiąįiie[6]), wieni ſłapté nuſideſt. Antri per ákis nuſidêię, bęṫ ne vżkeikti, o trętieii yra vżkeikimé[7]) ſu pirmáiſęis dêra draugę turéṫ, o didżéus įęi noṙ ſugrįßṫ. Su ąntrâis nórinṫ Bażnįcze draugés turęṫ[8]) ne vżdraudzia, wienókiġ biłá prigimtôiįį[9]) įſako ių wągſtiṫ, daugéuſei del' to, idąnt ir kitų ne ißgadintų. Ape tůſġ ißmanoś anié ráßtai
Eccle: 118. augßczéus atweſti, ſu tręczeis wel' iżkeiktáis (kokié yra wiſsi Hęretikai) nê
Pſal: 118. dęra draugies turéṫ ik' kôłei yra tokéis, kaip' ręgimái W. Chriſtus, Iônas
Matt. 18. ir Pówiłas S. įſâko. Tů nuſidêſt' łabái mûſų Catholikai, kurié ir dáiktůſe
1. Ioan. 1. tikéiimoṗ vżgúlincziumṗ[10]), dręſa draugę turéṫ ſu Hęretíkais, budami ių krik-
2. Teß: 2: ßtinoſę, prieġ nůdůtúwių, ir łaidoiiimų[11]) numirelių ių, ir ſu wardú įſpetáis vżkeiktįnęis draugáuię, kas yra ręgimái prieß Wießpatiéś įſâkimą. Bęṫ ſu nuſidéiuſeiſeis, kurié gáilis, apé kuriûs W. Chriſtús ßitoi Ewangeliói įpaczei kâłba draugáuṫ, dêra: ir priimdinéṫ iûs gaiłéiimoṗ ir lįnkſmintiś iżġ ių ſugrįżimo. Nes' teiṗ ir W. Chriſtus têikeś dariṫ, ir pamôke mus pawáizdu ſawú.

Murmêno anû mętû Pharizéußai prieß Wiéßpatį, murmêna ir nų átſkalûnis prieß Bażniczią iṙ gęreúſius dáiktus pikto[12]) gręże, ir iżġ gaiłéiimos, ir

1) brągeſ'nis 2) dżêugeś 3) nuſidêiuſio 4) pérwerſtu 5) pamokſło 6) nuſideiąiie 7) vżkeikimé. 8) turéṫ 9) prigimtôii 10) vżgúlincziûſe 11) łaidoiimų 12) piktoṗ

iżġ nôbażnumo Catholikų iůkeś. Murmêna ir kiti búce Katholikai prieß tůs, kurié W. Iéſauſṗ, per gaiłéiimą nůdemių, ir dáżną paſsiſâkimą artinaś, kûną[1]) io ßwęnczêuſią tąkęi priima. Męs niéko ąnṫ tokių murmênimų nodbôiemę, kad' W. Chriſtus teiṗ gêras, ir teiṗ ſałdûs yra, kad' nê biauriś ir pikczéuſeis, tiektái idąnṫ ioṗ ſugrįßtų, ir méilįgai iůs priima, ir priłáidze Ioan. 6.
iůs ſkomiosṗ ſawosṗ, ir pêni iůs kûnu ſawú ßwęnczéuſiu, ir krauiu ſawu gîrdżę, ir dâro iůs wiénu dáiktu ſu ſawimi, wiéna dwaſiá ir wienu kûnu.

O kaipóġ ne miłéṫ teiṗ gêro Wießpútîes[2])? Kaiṗ ne ſpáuſtis małônesp ir meiłaßirdîſtesṗ io. Ką atadůſimę Wiéßpati vż tůs gęrodârimus? Hier: 18.
Apłaido aną huki ſáwą ir tęwikßczią[3]) ſáwą, anás dewîneś dêßimtis awių, tai yra dewînis kůrús Angełů, kurié niékad' notklîdo nůg io, ir atêio ąnṫ żęmúmo to [pasáu-] (282)[4]) pasáulo, ïeßkotų tos wienos nuwârguſios, pragáißuſios, prażuwuſios awêłes gimįnes żmonių, ir ïéßkoio ios teiṗ łabái ir ßitůkiu wargu, kad' ąnṫ gâło iżdawe vż ią dûßią ſáwą, rąnkóſn' prieſakiu ſawų ir atrâdęs ią, ir ißtráukęs iż gómurio wîłko prágaro, vżdêio ąnṫ pęczių ſawų, ir atgabêno ią ſu didziu dżéuġſmú ing gardą S. Bażnįczios ſawós wiſſótimes, kurią ſaẃ gâno ir łáiko ią giwátosṗ amżinosṗ. Wiſsi búwomę kaip áwįs Iſaiæ 53.
paklîdę, ir kiekwiénas łaidęś búwo ſawú kelú, bêṫ nû iżġ małônes io ſugrî- 1. Petr: 3.
żomę toṗ tikróṗ piemęnéſṗ ir Biſkupóp dûßių múſų.

O per tą żmóną kuriii ïéßko gráßio prażúwuſio, kas' tur ißmanîtis, tiektái apżiedůtine W. Chriſtaus, Bażnįcze io ßwęnta? Kurîii pawáiżdu[5]) apżiedůtinio ſáwo ïéßko téipaieġ ſu rûpeſciu kiekwiéno prażúwuſio ſunáųs[6]) kaiṗ grâßio pażimêto pawéikſłu ir patôgúmu Diéwo, Ir vżżîebie zwàkę żódżio per Dáktarus, ſakîtoius żodżio Diéwo, ir Concilia, idąnṫ iůs kur pamatit ir apżiepṫ gałêtų, ir iżwartalôie, ir iżſłůie[7]) namús ſawųs[8]), trôbą ſawą per reformacias ir patáiſimus tûłus, idąnṫ tiektái prażúwuſiůſius sûnus ſawús kuṙ atrâſt' gałêtų, kurié żin' kur toli iżſłapęś inġ tos[9]) priéſakių pákampos[10]), ir iżpůłę iżġ namų Bażnîczios S. wiſsôtimes. Sutęk Diewé, idąnṫ atrâſt dûtuś ir įlįkſmintų nulûduſią mòtiną ſáwą, idąnṫ ir mes czę ąnṫ żêmes, ir ßwęntiéii Angełái dąguie lįkſmintus iżġ ių atradimo ir atgawimo.

Pagikłausik' kokiś yra dżeugſmas dąguie ąnṫ wiéno nųſidêiuſio[11]), atgriżuſio, ir gaiłeiimą dárączio. Dżeuges Diéwas Téwas, ioġ wel' atgáuna prażúwuſi ſúnu. Dzéugeś Chriſtus ioġ nůpełnas kancziós io, iampṫ túßcze[12]) ne búwo, o ioġ iam' brôlų ir draugia téwikßtaicių didinas ir ſkalſinaś dągún? Dżéugeś Dwaſiá S. ioġ wel' atgáuna Bażnîczią ſáwą, kurioi' túri giwęnṫ[13]) ſunarių ſawą, kurį tuṙ atgaiwinṫ: riką ſawą kurį tur papildiṫ. Dżeugeś

---

1) ir kûną 2) Wießpaties 3) téwikßczią 4) **283** 5) pawáizdu 6) ſunáus 7) iżßłůie 8) ſawus 9) † tus 10) † pâkampius 11) nuſidêiuſio 12) túßcziu 13) giwęnṫ,

ßwęntieii ir Angełai dąguię[1]), iog ių tarnáwimas ir małdá, ir įſtóiimas vż nuſidêiusį aną, dówánai ne butų iog iiemus draugé didinas ir ſkálſinas ing giwátą ámżiną. O żmógau pawárgeli, ięi tawęs tatái dábar ne krûtįs, ięi táwęs ne páiudis gaiłéiimoṗ, iṙ' ſugrįzimoṗ, ir méiłeſṗ teiṗ gêro W. Diéwo táwo? Kadą̇g cze ßtiái[2]) girdi kokį dżéugſmą gałétumbei ir patis ſaẃ, ir wiſsiémus ßwęntiémus ir Angełâmus, o ąnṫ gâło ir pacziam Diéwui Tráicei' wienám' pazopóſtiṫ dąguié, kadą̇g cze ßitái girdi, iog ne tiektái Angełái ir ßwęntiéii Diéwo.[3]) Beṫ ir patis W. Diéwas ir wiſſas dągús dżéuges iżġ atgriżimo táwo.

Beṫ ięi Angełái dąguię lįkſminaś del' ſugrįżimo żmógaus nuſidéiuſio, tad' żino, kas muſimṗ wêikias, żino wéikałus ir dárbus, ir gaiłêîimus, ir gîrdi małdás mûſų, tad' pazopóſtitai, ir ßwiętiémus[4]) dąguie nópſłeptos yra máłdos ir prâßimai ir gaiłéiimai mûſų, kadą̇g yra kaiṗ Angełai Diéwo. Anṫ to ięi lįkſminaś wiſſá Bażnîczia Diéwo, teiṗ anôii triumphawóięntiii dąguie, kaip ir ßita ąnṫ żêmes karéuięntiii, iżġ ſugrįzimo nuſidéiuſio wiéno, tadą̇g ir mes vżtiéſą kaiṗ ſųnarįųs tóiau kûno turim' lįkſmintiś, kad' nuſidêięs, kad' Zydas, kad' kaciérius kokſái ſugrîßta wiénîbeſṗ bażnîczios ś. wiſatimeſṗ, ir tuṙ rûpintis kiékwiénas pagal pergałéiimą ſawą, idą̇nṫ tokie pákłáidûnes żmônęs[5]) pawáiżdu[6]) Wießpaties ir Miſtro ſáwo pralidêtų ing wiéną gârdą Bażnîczios S. Wiſſatimes. Néſſą W. Diéwas kiekwiénam įſâke rûpintiś ape ártimą ſáwą. Bęṫ ach déia, iog didżeus rûpinaś Hęretikai ißwadzîoiimę áwiu W. Chriſtaus.[7]) O neġ katholikai iu paîeßkoiimę teiṗ kad' ką wieną kótinikų motęrißke ißwers, to kiékas Dáktarų, ir ſakîtoių tikrųių ſugrążint' ne gal'.

Priimkimeġ méilingai, brólei miélauſieii, teiṗ didę gęribę[8]) ir miełaßirdúmą W. Diéwo. Iżġełbetoio ſáwo: kuris noṙ idą̇nṫ wiſsi butų iżganîti, kuris ir nuſidêiuſius priima, ir wałgo ir gêrę ir giwêna ſu ięis. Artinikimeś[9]) ióṗ per tikrą gaiłéiimą, ir per wértą wartóîimą kûno ir krâuio io ßwęnczéuſio: o apłáidę ir pamêtę pirmąſes nůdemes mûſų, kłáuſikimę [potam'] **(283)**[10]) potam' żódżio io, ir élkimeś pagál wálą ir norą io. Tů budú dągús ir żême lįkſminſiś iżġ mûſų ſugriżimo ir nugabęś mus W. Chriſtus kaiṗ tikras Piemů ąnṫ pęczių ſawų, anóſṗ linkſmîbeſṗ amzinoſṗ. Amen.

Nedelos Ketwirtos po S.
Traycei, Ewangelia ape meiłaßirdus
darbus, Luc: 6. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſawiémus: Bûkité meiłaßirdus kaiṗ ir Têwas ių́ſų méiłaßirdus yra Ne ſûdikité iṙ ne bûſsité ſûditi. Ne

1) dąguié 2) ßitái 3) Diéwo, 4) ßwętiémus 5) żmônes
6) pawáizdu 7) Chriſtaus, 8) gęribę 9) † artįkimes 10) **284**

ſmérkité ir ne búſsité paſmerkti. Atłáiſkité ir bus iumus atláiſtá. Důkité ir důſt iumus ſáiką gêrą, ir prikimßtą, ir prikreſtą ir kúpiną důs inġ ąnti iuſų. Néſſą tůieġ ſaiku, kuriu ſéikêſsité, atſeikêta bus iumus. Sáke iiemus wel' ir priliginimą. Ar gáli ákłaś, ákłam' kelą rôdit? Ar ne abu důben' impůła? Ne êſt' mókitinis ąnṫ miſtro. Bét tôbułas kiekwiénas bus, iei butų kaip Miſtras io. O ką régi kriſłą akiié brólo táwo? o rąſto akiié tawoié ne regi? Arba kaip gali tariṫ brólui táwám? Bróli důk' ißmésių[1]) kriſłą iżġ akiés tawós, patis ne ißwîżdams[2]) rąſto akiié ſáwoie? Pakłaidûne, ißméſk pirm rąſtą iżġ akiés tawós, ir tad' prażiuréſsi, idąnṫ iżtrauktúmbei ſkiedą iżġ akiés bróło[3]) táwo.

IZGVLDIMAS.

Ne pabąka[4]) żmógui, iżgânimop tikéṫ ir apkrikßtitiś: bęṫ top rêikią ſérgetiś pikto[5]) to pradêię nůġ Trâices S. ik ßei nedêlei iau gałéiomê ißmókitiś, pawáiżdu[6]) anó didżturio, anų ąnṫ węczerios vzkwieſtųių, ir anų nuſidéiuſiuių Wießpatiéſp ártinąncziųſi, ir vż nůdemes gáilincziųś. Beṫ neś ioġ dabar ne ganá yra paláuṫ pikto dariṫ, bęṫ top dábar priwałú gerái dariṫ, ir węrtús waiſius gaiłéiimo rôdiṫ: deliġ to rikia[7]) mus môkia ßito Ewangeliá ßios dienoś, kurié yra darbái gęri W. Diéwui múſų miélauſi, tu túrimê wiſsi didżeuſéęi[8]) mókitis. Wiénu żodżiu yra méiłe arba[9]) méiłaßirdus, kaip iżġ[10]) wêrſmés ir[11]) ßúlnio płůſta. Nes niéko didżéus ne gêidże W. Diéwas nůġ múſų, kurie intikéię eſmé, tiektái idąnṫ ârtimą ſáwą miłétumbim', del' méiłes Diéwo: dárîdami iam wiſſa ko pátįs nórimę idąnṫ múmus darîtų, ir ne teikdami iam' niéko to, kó męs ſaẃ ne teiktúmbime. Kaip gęreus iż iżgúldimo Ewangelios S. dabóſsimes. [Buki-]

(284)[12]) I.

Bukité méiłaßirdumis, kaip Téwas ių́ſų méiłaßirdus yra. Szicze ßwieſei iau ręgi, żmôgau krikßczonié. Kamé noṙ W. Diéwas, idąnṫ ių ſakiotumbei: ir ků iam' įſitekéṫ greicziauſei ir įtéikiṫ gali. Kaip ir Pówiłas S. môkia tais żodżeis. Bûkitę ſakiotoięis[13]) Diéwo, kaip ſûnus miélauſieii, ir wáikßcziokite méiłeie kaip iṙ W. Chriſtus ius numiłeio. Nes' ſumma Ewangelios wiſſós, zókono sêno ir nauio tamé wienamé żôdiie (miłék') vżgúl'. Miłek' ârtimą tawą del' W. Diéwo, o iau zókoną ißpildei. Epheſ. 4.

---

1) ißmésiu 2) ißwîzdams 3) brólo 4) paką́ka 5) pikto. 6) pawáizdu 7) въ польск. текстѣ porządnie 8) didżeuſęi 9) послѣ arba пропущены польск. miłośierdźie przećiw bliźnim náßym, z ktorey (т. е. miłośći) potym uczynki 10) исключить iżġ 11) iżġ 12) 285 13) ſakiotoięis

Bęṫ kuriů budú túrimę bûṫ méilaßirdumis, kaiṗ Téwas muſų? Ißmôke mus ir to Wießpatis ßwieſêis żôdżęis. Miłekiṫ, tieġ, priéſâkius ſawús, gerái darîkitę tiémus, kurie ius nopîkątoi' túri, mêlſkiteś vż tůs, kurié ius pêrſakioie ir klapôie, o teiṗ dabár bûſitę ſunumis Téwo iųſų, kuris' yra dąguię, kuris liépe żibéṫ ſaułei ſáwai teiṗ piktiémus, kaiṗ gęriémus, ir lįię teiṗ ąnṫ teiſinîkų, kaiṗ ir ąnṫ neteisiųių, ir wél. Nes ięi mîlitę tięktái tůs, kurié ius mîli, kaſġ iumus iżġ to naudós? Kadąġ tai ir nuſidéieię dáro, miłédami téipaieġ gentis ſawás[1])? Ięi gerái dárotę tiémus, kurié iumus gęrái dâro, o koki iumus iżġ tęn deká? Kadąġ tatái ir nůdżiotieii daro? Ięi ąnkßczią důſtę tiémus, nůġ kurių tikiteś ioġ iumus tai atdůs, kokį[2]) iumus vż tai małône? Kad ir grießniéii grießniemus ąnṫ nůmu důſt, idąnṫ nůġ ių téipaġ imtų. Bęṫ iųs' miłêkitê priéſakius iûſų, darîkitę gęrái, ir ąnßczomis[3]) důkite, ne łaukdami iżġ tęn' pełno ne kokio, ir bus iuſų mokęſtis gáusį[4]), ir bûſsitę Sunumis augßczéuſio: nes' iiſſai yra gerunôris[5]) ne méiligiemus[6]) ir piktiémus. Ir tai yrà zókonas tikras krikßczionių, miłéṫ priéſakius ſawús.

Bęt ięi dábar nóri ßwieſéus żinóṫ, kaiṗ tą méiłaßirdumą prieß ârtimus ſawús ródiṫ turi, tad' atmink' ſaẃ, iog yra ſęptini darbų meiłaßirdų kûnißku, ir ſęptini dwáſißkų, kuriůs żódis Diéwo łabai giria ir mókeſtį didį túri. Sęptini kûnnißkų[7]), tie yra. Ałkaną pasôtinṫ, troßtąntį[8]) pagirdiṫ, nůgą apwikṫ[9]), kálinį ißpirkṫ: ligônį apłąkiṫ, ſwęczią[10]) namůſn' priimt', numirúsį pałáidoṫ, Sęptini dwáſißkú ßitîe yra. Nuſidéiuſi nůdemes atwadżioṫ, nemôkąntį pamôkiṫ, abęioiąnczęm gęrą minêiimą důṫ, vż ârtîmą Wießpatį Diéwą melſt', nulûdúsį palikſminṫ[11]), abîdą łągwái nukęſt', káłtę atłáiſt'. Nórintiġ tie wiſsi darbái méiłaßirdumis[12]) yra W. Diéwui méilingi. Bęṫ cze įpaczei kêturis mumus priſâko Wießpatis ir iżgéłbetoies muſų. Ne ſûdikitę, tieġ, [13]) ne bûſite apsûditi, neżudîkite ir ne bûſsite żudîti. Atłáiſkite ir bus iumus atłáiſta. Důkite ir bus iúmus důta.

Ir kad' sûdiṫ ir zudiṫ drâudzia, ne ißmanîkiġ, idąnṫ vrêdui arba wîręſnibei, teip dwaſißkai, kaiṗ ir ſwiétißkai[14]) ne lieptų. Ir łabái tiémus sûdiṫ ir
Pſal. 57. koróṫ piktadêies ąnṫ tůłú wietų įsâko, biłódamas. Sunųs żmonių sûdikite
Iſaiæ 1. Matt 18. têiſei. Sudîkite palikůnimus, apgînkitę naßłęs, paßélpkite pawárguſiemus.
1. Cor: 1. Ne sûdikite pagál' persônos, bęṫ sûdikitê ſudú teiſumi. Ir patis Chriſtus brólį įżżęgiântį vrêdoṗ bażnįczios apraißiṫ įsâko, kuris apsûdimo[15]) iei ne pakłuſtų, tad' tur' bûṫ vż páhonį ir múitiniką apſûditas. Ir Pówiłas S. aną pałaidûna Korinté, áißkei apſudiįo[16]) ir pażúde, pádawes iį galiben ßatónui.

---

1) ſawús 2) koki 3) ąnkßczomis 4) gáusi 5) geranôris
6) méilįgiemus 7) kûnißkų 8) trokßtąntį 9) apwiłkṫ 10) ſwęczią
11) palįkſminṫ 12) méiłaßirdus 13) пропущено ir 14) пропущено sûdit
15) apsûdiimo 16) apſudiio

Teipoġ ne úżgina żmógui sûdit patiés ſawęs, ir łabái kad' sûditumbime pátįs ſawé, tad' nůġ Diéwo ne butúmbime sûditi. Dábar ne drâudżia dáiktų 1. Cor: 11. piktų piktais wadint ir Heretikús nůġ Bážnįczios iau ſęnéi apſûditus ir pażudîtus, turét kaip Páhonis ir per akis nuſidêdąnczius. Bet cze W. Chriſtus apsudiimo ir żúdimo vzdraudzîa, tiémus kurié ne eſt' ąnt vrêdo, ir kurié iżġ nopîkąntos, arba iżġ pikto tikêiimos, kuris[1]) ape ką tur, ârtimus ſawús sûdiie ápkałba ir żúdze, arba ką ſkélbia, żodżius ir weikałus io gerús [arba] (285)[2]) arba widutinius ąnt pikto grężdami, ir ąnt piktęſnes ßáliés tężdami[3]). Ko Pówiłas S. dráuzdamas bîłó: Kas tu eſsi, ioġ şûdiii, ápkalbi ſwętimą[4]) tárną? Wiéßpati ſawám' ſtôwi arba půła. Ir kitói wiétoi': del to, tieġ ęſsi Rom. 14. be iżkałbio, o żmógau, kuris kitús súdiių[4]) ápkalbi: ioġ tů wiénu, ką sûdiių[4]) Rom: 2. kitą, patis ſawé żudi. Ir ką tu ißmanai żmógau, kuris kitús súdiių[5]), o pátįs[6]) téipaîeġ dárai, ioġ tu ißwęngſi súdo Diéwo?

Tokiéġ búwo izġ prâdżios nêtarpos Zydai, kurié dárbus wéikałus ir kałbás W. Chriſtaus ſtębúklįgai[7]) apkałbinêio ir apſûdiio ir kłapôio. Teip, Matt: 11. ioġ wel' ąnt ių ſkúzdamas biłôio. Ir kámuġ ßitą gîminę prilîgiſsime? ateio Iônas krikßtitoięs ne wálgąs nei giariąs, ir káłbá, ioġ tuŕ wêlinuwą. Atêio Sunús żmógaus, wáłgąś ir geriąs ir kâłba. Szitái żmógus apſirîiąs, ir girtůkłe, ir gęntis múitinikų żmonių. Tokieġ yŕ ir nų wiſsi Heretikai, kurié wiſſús ir gęrêſius[8]) pamôkſłus ir įſtâtimus Bażnįczios adżagaréi, iżguldinéie ir piktón' ßalin' gręże. Bęt ir tarp muſißkių Catholikų, łabái tokių dauġ, kurie teipaieġ apkałbinêie ir ſûdiie, Bęt kuriůs tóii wotis prilipo, tie ganá rodże, ioġ né tuŕ méiłes, ape kurią Powiłas S. bîło, ióġ méiłe ne dûmoie niéko pikto. Nes' kaip taſſái kuris ką mîli, tad' wiſſus wéikałus ir kałbąs[9]) io, (nórint 1. Cor: 13. kârtais ne gerás) ąnt gerêſnių vżgûldżę: teip wel' kas[10]) kurį[11]) tuŕ nopîkantoie ârtimą ſáwą, tad' wéikałus ir kałbás io, nórint geréuſes, ąnt pikczéuſių apgrężia: ir wiſſadós piktái ape iį ißmâno.

Iżġ kuŕ dabôkis, kaip dauġ pikto plûſta ir ißéit. Nes' ßitie kurié teip kitų żmônių káłbą ir wéikalu[12]) peikt paprâte eſt', múſsię wiſſadós bût ßirdiés piktós, iżġ kurios kaip iżġ mêdzio pikto kokié[13]) tatái pikti wâiſių ißéit. Ir tiê k●rié ių kłauſo, tad' nůġ ių, kaip nůġ pikto hôro prilįpinaś[14]) ir tie kurié apkałbinêie pażeiſtáis eſt', ir ne tiektái iie, bęt ir gęntęs[15]) ių vż iůs įſtodamies, ir ßłówę ių gindami, ęſt' irûdinámi: iżġ kuŕ potam' tûli nêrteiįmai, rużgéiįmai[16]), bárnįs, wáidiei[17]) ir vżnowiiimai, kaip iżġ węrſmés płûſta. O vż

---

1) kurį 2) 286 3) tęzdami 4) ſwętimą 5) súdiii
6) pátis 7) ſtębúklįgai 8) gęrêuſius 9) kałbás 10) tas
11) kuris 12)wéikałus 13) tokié 14) prilipinaś 15) gęntįs
16) ruzgéiimai 17) wáidai

tieſą tas kuris'[1]) nůġ fébros gardúmą pagadintą túri, kad' iam' ir patis mędús kártumi rêgiś: téipaiaġ ir tie żmónęs ioġ wiſſa pikta iżguldiṫ paiųko, tad' niékad' gęrái sûdiṫ ne môká, bęṫ ir geréuſius dáiktus, ąnṫ pikto grężia, żnaibo, ßacawôie, niéku wêrcze, o kurġ turêio, ir ſu ſawa, ir kitų náuda iżguldiṫ ką ąnt gerêſnes ßaliés, tad' iie bewêliie abîdiṫ, ir dûßią ſáwą bâiſei żawinṫ ir nôwiṫ, o neg łautiś[2]) to bâiſauś nuſidéiimo. Néſſą ar tatái ne baiſús drąſumas, drįßṫ[3]) ſwétimas dumás ir minêiimus sûdiṫ, ir kas yṙ tikai[4]) Diéwo, tad' ſaẇ ſáwintis. Nes patiés Diéwo ęſt' ßirdis ir dumás pêrżwalgiṫ. Ir drêſa dúlke ir pełanái tatái ſaẇ ſáwintis ką W. Diéwas patis ſaẇ paliko.

O įęi tawęs tatái dabar ne wiſkina, ne krutina, tad' kłauſik' ką W. bîło: ioġ kuriů ſudú sûdiſite, tů wel' bûſsite sûditi, o kuriů ſáįkú[5]) ſeikate, Matt: 7. tůieġ wel' iumus bus atſeikêta. Tůs żódzius idąnṫ[6]) kas ſaẇ detų gerái kupón'. Ar driſtų teiṗ łągwái ąntro sûdiṫ? Girdi cze, kad' tůiéġ sûdú[7]) ąnṫ ſawęs pagriauṫ nêbaiſies, ne biiéis? Nes teiṗ tułais ir teiſumis sûdais bûſsi pażu- Hebr: 10. dîtas, kiek tu pirm' ne priderąnczių sûdu darêi prieß ârtimą: ir tůieġ ſaikú Pſal: 142. bus taẇ atſeikêta, kuriů tu pirm' wartôįęi' O żinaigu kaiṗ baiſús ęſt' dáiktas Pſal: 129. impúlṫ inġ rąkás Diéwo giwôio? Neſſąġ ne dówanai ßáuke Dówidas kaczéis ßwętas. Ne įéik' ąnṫ sûdo Wießpatîe méiłuſis, ſu manimi tarnú tâwą[8]). Ioġ ne bus nutéiſintas ne wiénas gîwas żmógus po akim' táwo. Néſąġ[9]) iei sûdiſsi wiſſús piktumús, manús każg[10]) iżtwérſis, atlikſis?

Tatáiġ kas ne noṙ[11]) báiſei nůġ Diéwo sûditas, taſſái nesûdiių[12]) nei grámż- dina[13]) kito ne wiéno, beṫ kas ne ęſt' rêgima nůdemę, tátái wiſſadós tę iżgúld' ąnṫ gęrêſnes ßaliés: o iei żîno nůdemę kokiâ ſłápiamą ąnṫ ârtimo ſáwo, tadąġ ios niékam' te ne reißki, liß tam' kuriś iżgîdiṫ ir iżwáiſtiṫ tuṙ. O įęi yra nůdeme tůłu żinoma, tad' ios didęſné tę nedârai, neġ ęſt'[14]) sûdais pêrwerſtais ir páſkui tę rûpinas, idąnṫ ią iżgiditų ir attólintu, o ne płátintų ių[15]) ſudidamas. Ir te ne dżêugis iżġ nůpůło ſwétimo, beṫ ir łabái te ſkųnd' io iżġ ßirdiés tik-[rós: wei-] **(286)**[16]) rós: weiżdédamas[17]) wel' patis ſawęs, idąnṫ teipaġ wel' ne butų gunditas,[18]) kuris, ſtowi, tewezd[19]), idąnṫ nepúłtu[20]) ąntro pirm' meto, nęṫ Wiéßpatis atéis, ir átadęgs vżdągį tamsîbių, ir parôdis ſłaptés ßirdies o tęnái turés kiekwienas pagirimą nůġ W. Diéwo. Beṫ ape ßitą apsûdiiimą ir żudimą ganá.

---

1) пропущены польск. tákim nieſpráwiedliwym ſądom przywykł, ieſt bárzo podobny temu, ktory 2) lautiś 3) drįſṫ 4) tikrai 5) ſáikú 6) въ польск. текстѣ gdyby 7) послѣ sûdú пропущены польск. będźieß ſądzony, ktorymeś drugiego poſądzał, á ták wiele ſądow 8) tâwo 9) Néſąġ 10) kazġ 11) пропущено bûṫ 12) tę ne sûdiii 13) grámzdina, а въ польск. текстѣ potępia 14) ęſt, 15) ią 16) **287** 17) weizdédamas 18) gunditas. 19) teweizd 20) послѣ nepúłtu пропущены польск. mowi Páweł święty. Ktory y ná drugim mieśću vpomina, áby nikt nie ſądźił

II.

Tolaus bîło Wießpatis Chriſtus: Atłáiſkitê ir bus iumus atłáiſta. Tatái wel' įpaczziás pâdaras méiłaßirdūmo, kurį mumus dažnái ir tąkiai Wießpatis Diéwas giria żódiie ſawamé S. Déliġ to ir Wießpatis Chriſtus teiṗ múmus méłſtis įsâke. Atłáiſk múmus múſų kałtes, kaiṗ ir męs atłáidżeme ſawiémus Matt. 6. kaltiémus, ir tárną aną nê tarpa, kuris mażós ſkołos ne norêio atláiſt' dráugui Matt: 18. ſawám' (nórint iąm didę atłaido) búdełemus indawe inġ rąkás kôłei vżmokêtų Matt: 18. wiſſa kû búwo kałtas. Teipoġ ir iúmus, tieġ, padáris Téwas mánas dąguięįs[1]) iei ne atłaiſite kiekwiénas brólui ſawám' iżġ ßirdiés tikrós.

Paſkutinis pádaras miełaßirdús yř?[2]) Dûkite ir bus iumus dûtas, ſáiką gerą ir prigrûſtą ir prikreſtą ir kúpiną dûs inġ ių̄ſų ąntį. O kurġ yra tie nauiéii Ewangelikai kurié biło, ioġ darbái mûſų gęri ne eſt' môkeſtįgais W. Diewiéṗ? Ar ne girdi cze kokias dóſnias môkeſtis W. Diéwas żáda tiémus, kurie ką atłáidżia arba dûſt' del méiłes io? Ir kaśġ tû ne paiúdintųś, idąnt gerái darîtų? Kas ne atłeiſtų gráßio wiéno, idąnt iam' tûkßtąntis[3]) áukſinų bútų atłáiſtų? Kas trúpųczo[4]) pęnigų ne wêlitų iżdût, idąnt vż iůs tiek ßîmtų kârtų vż iůs[5]) įgitų? Bęt tatái W. Chriſtus żodżiu ſawú Diéwiſtes zâda: o wienók tam' żmones tikét ne noř. Ioġ kad' tikêtų, niékad' vżtiêſą ąnt meiłaßirdų darbų teiṗ ßiêkßtus ne butų, budami teiṗ dóſnumis, iżġ ąntros ßaliés ąnt praßmatų, ąnt prabągų, ąnt parédnių. Dûtu,[6]) łabái rôdi ęſt' áłkanám' gęrt trókßtanciam', ábdą nûgam' palįkſminimą ligôni, ſergancziam', ſudéiimą kłaidączżiam' iżpirkimą ſaitiniui, pałáidoiimą numiruſiam' idąnt tiektái gáłétų ißwęgt żôdżio anó bâiſaus. Eikite prakeiktiéii ing úgnį ámżiną. Kodrin? Ioġ manęs ne papęnêiote, ne pagirdete. etc. O iżgirſt' aną méiłú żôdį Eikite pałáimintieiii Téwo máno, apwîlſkite karalîſtę iumus pazopôſtintą nûġ prâdzios paſáulo. Kodel'? Ioġ mâné pęnêiotę, dęgetę ßêłpete êlgętoſe ſąnariûſe manûſe.

Ir paſſáke iiémus ßitą patôgumą: Gáligu ákłas wadżiot ákłą. Negu impûła abú dûben'? Ne eſt' mókitinis ąnt' miſtro ſawo. Tais prilįginimais[7]) môkią mus (pagál' Theophilactą) ioġ tas' kuris' nûġ[8]) kitų ſudit arba bart, tuř bût pirm' patis be nûdemių, o daugeus bę tų kures kitûſiąṁṗ ſûdiie. Néſſą kitáiṗ, butų tikrái kaiṗ ákłas, kúris' noř wadziot ąntro ákło, o patis niéko nê ręgi. Lîgi wietá yra Powiliéṗ S. Kur teiṗ Zydús iuda. Tu, tiéġ, daráiſi wadziotoiu akłûių, ßwieſumú tų kurié yra támſumûſę, môkitoiu, Rom: 2. paikûiú miſtrú nemokąncziuiû. Tadąġ kuris' môki, patis ſawęs ne ißmôki, kuris liepi ne wóġt, patis wagi, kuris liepi ne ſwetimmoteráut patis ſwe-

---

1) dąguięiis 2) yř: 3) tûkſtąntis 4) trúpuczio 5) исключить vż iůs 6) Dûtu 7) priliginimais 8) noř

timmoterauii. Tatáiġ yr̃ ką ir cze W. bı̃ło. Iei tu kųris[1]) daráiſi miſtrú ąnṫ kitų, kuris nôri sûdiṫ, môkiṫ ir koroṫ ąntro, eſsi patis tůſe arba sųkeſniůſe nůdemeſę, tadąġ ir kito gerêſniu ne padarîſi, kadąġ pagal priéżodį ne ęſt' mokitinis ąnṫ miſtro ſawo, tamé ſupraſk', kamé yra mókitiniu io. Tópiġ wel' tęſias tatái ką páſkui bı̃ło. Bęt' kągi tų[2]) ręgi ſkiédą akiię brólo táwo, o ne dabôiies rąſto akiię ſawo? Paklaidûnę ißméſk pirm' rąſtą iżġ akiés ſawós, o tęn' dabár praregéſi, idąnṫ ißimtumbęi ſkiédą iżġ akies brólo tawo. Per ſkiédą ißmâno nůdemę máżą, o per râßtą[3]) ſųkią ir didę nůdeme, o del' to nůġ akiés pawáiżdą[4]) ême, nęs mażeuſes dáiktas âki klúdżia, arbá ięi ſópuli darîdamas, arba wîżių[5]) pérgadinedamas. [Tamé]

(287)[6]) Tamé tad' W. Chriſtus didę nepâiautą żmonių rodże, ioġ turêdami ſiéłą (kuri yr̃ widutine akis) didemis nůdememis apsųkinta ir vżſłegtá wienok ių ne iaucze: kadąġ mażeuſią, kaiṗ kriſłałį akiié, tůiáu paiuſt' turêio: o kitàmṗ żmóguṗ mazéuſias nůdemes ißwîſta, kurias budamî vżâklinti, ſtebúkłįngas dáiktas, teiṗ wêikei arba nuregéṫ, arba teiṗ drąſei apsûdiṫ ißpéikṫ ir nużudiṫ[7]), ioġ ſaẃ ſawinas vrédą teiſinîkų, ir wel' ſweikųių budami patis' ligônimis, ſerganczeis, o ne teiſinîkais, ir ioġ po úżdągałų[8]) korôiimo, arba patáiſimo, ßwêtimas[9]) nůdemes sûdiie, búcę kaiṗ butú iżġ męiłes tatái dàrą, ką iżġ piktúmo ir iżġ nopîkantos dáro. Ir iêigi tatái daritų iżġ méiłes, ir iżġ nôro patáiſimo brólo ſawo, tadąġ ſųkeſnes ſawás nůdemes apweizdêtų ir iżwáiſtitų: kadąġ kiekwiénas daugiaſn' mil' patis' ſawe, neġ brólį ſáwą: kurio gerái miléṫ ne gal', iei patis ſawęs pirm' ne mîli, kadąġ méiłe patiéſ ſawęs tųr̃[10]) bût kaiṗ ßniuru ir pawáiżdu[11]) mêiłes ârtimo, kurį turi kiekwienas miłeṫ, teipo kaiṗ patis ſawe.

Atminkimeġ, brólei miélauſiei, anṫ pamókſłų, ir ąnt inſákimų W. ir miſtro mûſų Iéſu Chriſto: ir pràtįkimeś łabái darbůſe méiłaßirdůſe. Né apsûdikįmę ne apkâłbékime ne wiéno, nei pażúdîkimê?[12]) Bęṫ sûdikimę geréus patis ſawé, dabódamies kaiṗ dażnái W. Diewą, ir ârtimą ſáwą, dumá, żodżiu ir darbáis pażêidżiame. Ne sûdįkimę pátįs ąnṫ ſawęs sûdo Wießpatiés ſawo, nei ſaẃ ſáwįkime to kas ęſt' io: bêṫ kaiṗ ſąnaréi toiau kúno, ne pritękimús artimûių múſų ſłépkimę arba gîdikimę, o iei patįs bûſsime nůġ ko sûditi ir apkałbêti, kad' kałtés artîmiémus atłáiſkime. Miłékime nęprietelus múſų, méłſkimes' vż tůs, kurié mus pérſakioia, ir klapôia: důdinekim' ągſcziokim'[13]) gerái darîkime tiémus kurié mumus piktái dâro. Ne weizdékimę niéko ąnṫ
1. Cor. 4. apkałbių żmonių, kurios ir niékam' ne tikros, yr' pakłâidos pilni. Tarîkimę

---

1) kuris 2) tu 3) rąſtą 4) pawáizdą 5) wîzių 6) 288
7) пропущены польск. mogą. Y przetoż ie zowie obłudnymi, á pokrytymi
8) úżdągału 9) ſwêtimas 10) tuṙ 11) pawáizdu 12) pażúdîkime:
13) ągßcziokim

ſu Pówiłu S. Mániġ maż ąnt to yra, kaip manę, kuris' żmôgus sûdiie ir ßacewôie, ir ápkaba[1]). Turių[2]) aß tą kuris mané ir wiſsús sûdis: taſſai żino wiſſás dumás, wéikáłus ir ſiélą maną. Teip darîdami búſsimę tikrái ſunumis Diéwo W. Téwo múſų, ir turéſſimę môkeſtis ámżinas karaliſtoie io. Kurion' mus nugabęk Téwe múſų dąguiéiis per Iéſų Chriſtų ſúnų táwą. Amen.

Nedelos Pęktos po Traycei
S. Ewangeliá ape didii gawimą,
Lukoßiup 5. Cap.

Anuo metu: Kad' minios werżes ąnt Ieſaus, idant kłausîtų żódzio Diéwo, o iiſſai ſtowêio prieġ Eżéro Genezáreth. Ir ißwîdo du łûtû ſtówinczių[3]) prieġ éżéro. O żukli-iei[4]) ißéię búwo, ir płáude tinkłús, o iéięs inġ wiéną łûtą, kuris búwo Simono, práße ii, idant atirtų maż nůġ żémés. Ir ſedédamas iżġ lûto môke minias, o kad' pálôwe kakbet[5]) táre Simonop irkis inġ giłúmą ir vzłaiſkité tinkłųs[6]) iųſų ąnt gaudimo. Ir atſakîdamas Simonas biłôio iam'. Mòkitoię[7]), per wiſſa nakti dirbdámi niéko ne gâwomė. Bét wienokiġ ąnt żôdzio táwo vżłáiſiu tinkłųs[8]), o kad' tatái padáre úżgrieio żuwų didi gáuſu-[mą: ir] (288)[9]) mą ir plîßo tinkłas ių, ir móſterio ąnt burſinîkų ſawų, kurié búwo antramé łûtê, idąnt iie ateitų ir padetų iiémus. Ir atêio, ir pripilde abu łûtú, teip ioġ grîmżdo[10]). Tatái kad' ißwîdo Simonas Pêtras, půle kêlůſęmp Iéſaus biłôdamas: Ißéik' nůġ manęs Wießpatie, ioġ aß eſmi żmôgus nůdemetas. Néſſą apêmus búwo ii báime, ir wiſſus kurié ſu iů búwo prieġ żweioiimui żuwų, kures búwo ii[11]) gáwę. Teipaieg ir Iokûbą ir Iona ſûnus Zebedéußo, kurié búwo burſinikai Simono, ir biłôio Simonop Ieſus ne biiôkis?[12]) nůġ to iau bûſsi żmônes gáudąs, ir priîręs łûtús żemeſp palikdami wiſſa ſéke ii.

IZGVLDIMAS.

Toii Ewangeliá aprâßo múmus praiewą aną didi páſkui sákimą Wießpatiés padarîtą, kur ąnt wieno żôdzio W. Chriſtaus, teip didis ápſtas żuwų ſugâwoś, teip iog wiſsi turêio ſtêbêtiś. Kurimę nórint ir ſłáptes dides, ir pamôkſłai tûli vżrakinas: wienókiġ męs tů mętú įſiweizdêſime treîopų per-

1) ápkałba 2) Turiu 3) ſtówinczių 4) żukliiei 5) kałbet 6) tinkłus 7) Mókitoie 8) tinkłús 9) **289** 10) grîmzdo 11) исключить ii 12) biiôkis:

ſónų ßitoie Ewangelioie S. múmus ąnt pawáiżdo[1]) ir ąnt pamôkſło iżſtatîtų: tas[2]) eſt' miniomus[3]), W. Chriſtui[4]), ir Pêtrui[5]). Ir îmſime nůġ minios wiéną pamókſłą, ape kârßtą kłâuſimą żódżio Diéwo. Nůġ W. Chriſtaus îmſimę tris pawaiżdus[6]), nużêminimoś, rómumo, ir pilnúmo ſâkimę żôdżio Diéwo, ir dóſnumo didżio. Nůg Pêtro téipaiau ißmôkſimę, kaiṗ tųrimę[7]) wéiktis ręmêſłais ir darbáis múſų: ir imſime wel' iżġ io pawaiżdą[8]) nużeminimos, ir ſkubáus pakłuſnúmo. Anṫ pabągós, ioġ tas gawimas żuwų żęklinaś ſu gryżimą[9]) żmonių W. Chriſtaúſṗ. Kaiṗ patis Wießpatis iżguldiṫ teikeś biłôdamas.[10]) Ioġ paſkui iau żmônęs gàudiſsi, palitêſsime, ir to iżguldimo dwáſißko.

I.

Kad' pułkái kimßoś ąnt Wießpatiés Iéſaus, idąnt kłausîtų żódżio io, o iiſsái ſtowêio ąnt êżęro Genezareth. Weiżdékiġ[11]) kokîs kârßtis ir troßkúmas búwo tų żmonių ąnt kłáuſimo żodzio Diéwo. Ne pakakti to dábar, kłaúsit W. Bażnįczioſę miéſtůſę, ir meſtelůſe, bęṫ ir ąnt káłnu ąnt wąndęnų, ir kur nórinṫ ápgrężeś tęn' wáikßczioio páſkui ių. Palikini[12]) namús, waikús, dáiktus ir waikęlus ſawús, įſimiłêię żodżio Diéwo: kaip tartų ſu Dówidu S. O kaiṗ
Pſal: 118. ſáłdzios yra, Wießpatié mános[13]) dûßios gómuriui[14]) manám'[15]), ir déliġ to ne tiektái ſuęidawos, arba ſuringdawos Wießpatiéſṗ, bęṫ kîmżdawoś ir wérżdawoś ſpaużdamies[16]) gwołtų[17]), ſpaużdamiés gwołtú[18]), gúlę́ anṫ io. Artinoś naktis, o iie ne norêio iů atłaiſtiś. Ne tęko iiemus důnos kitad'[19]) ir peṙ tris diénas, o wienók nůġ io ir per pirßtą notſtôio.

O kaipóġ męs toli nůġ tų nóbażnumo: Anie po káłnus, po marés, po puſtînes weržes mokſłoṗ iżgânimo: o múmus giwênant po warpú ſųku atéiṫ bażnîczion? Anié ſu didziu karßczių[20]) trôßko kłausiṫ żôdzio Diéwo: o mes ięi bę ſuéiſimes, tad' io teiṗ ißiruſęi pairái teiṗ ſnaużdami[21]) kłâuſomę ioġ ne ſtebúkłas, ioġ ne îokios naudós iżġ io ne gáuname ir ne įgîieme. Ape miſérną kûną teiṗ łabai rûpinamęś, idąnt iam' wiſſamę butų ábſtas ąnṫ penúkßło io, idąnt iam' niékur ne gramßteretų o ape dußią miélą tikrai ne dûmoiemę[22]), i-[dąnt] **(289)**[23]) dąnṫ teipaieġ turêtu ędeſsį, ir paſótinimą ſawą. Bęṫ edęsîs ir ġêrimas iżgánimo dûßios mųſų[24]) yṙ żôdis Diéwo, kaiṗ paraßita,

1) pawáizdo 2) tai 3) minių 4) Chriſtaus 5) Pêtro 6) pawaizdus 7) túrimę 8) pawaizdą 9) gryżimu 10) biłôdamas: 11) Weizdékiġ 12) польск. Opußczáli 13) máno 14) въ польск. текстѣ dußnym vſtam 15) пропущены польск. wymowy twoie, wdźięcżnieyße nád miod ſą vſtam moim. 16) ſpauzdamies 17) gwołtu 18) исключить повторенныя слова ſpauż d. gw. 19) въ польск. текстѣ cżáſem 20) karßcziu 21) ſnauzdami 22) dûmoiemę 23) **290** 24) múſų

ioġ ne paczia důna giwêna żmôgus, bęt wiſsôkiu żodżių[1]), kuris iẞéit iżġ naſro
Diéwo, kuris' teip giwêna[2]) ir padarús yř, ioġ ęſt' aẞtrêſnis ąnt kaławiio abi- Deut. 18.
puſéi aẞmeniůto: ir teip gałįgas[3]), ioġ gal' iżganit duẞią mûſų Zókonas Wieẞ- Matt: 4.
patiés (bîło Pránáẞas) ſugrążinąs duẞias, lůdiiįmai W. iẞtikimi důdą iẞmintį Hebr: 4.
mażîemus. Nutéiſinîmai Wieẞpatiés tiéſus įlįnkſminą ẞirdis, priſâkimai Luc: 1.
Wieẞpatiés ẞwieſių[4]), abżiébią akis: brągeſni ąnt áukſo, ir ąnt brągių Pſal: 19.
ákmęnų, ir ſaldeſni ąnt medáus ir ąnt kôrio medaus. Môkikimeś nůġ tų
minių potam̃ kaip túrime ſaw̃ brąginť, tą teip brągų łôbi żódżio Diéwo, ir
ſu kokiů géidulu gôptiś iop, ir ſu kokiů pilnumú[5]) kłauſiť io, ir ſaugoť iį
ẞirdiié, ir rôdiť dárbůſe ir weikałůſe, o waikẞcziot pagáł[6]) iį.

II.

Ir iêięs W. Iéſus inġ âldiią Simono, práẞe ii idąnť ią atirtų maż nůġ
żemes: dabôkiś ſtębúklįgų pawáiżdų[7]) W. múſų,[8]) giłáus nųżéminimo[9]). Práẞe
W. Iéſus Simoną, idąnt maż atirtų nůġ kráẞto. Gałeio tatái be práẞimo
įgîť: gałêio iam' liepť kaip W., o iis' wel' butų padaręs ąnť mażêuśio įſâ-
kimo io. O wienôk ẞitái bęwêliie praẞît, bęwêliie pażémintiś W. po akimi
tarno, ir bûſęnczių mókitinių ſawů. Kógi práẞo? idąnť łůtą trúputį atſtúmtų.
O kaip patôgei biłôio W. Chriſtus. Mókikiteś nůġ manęs, ioġ eſmi rômus ir
ẞirdiés nużémintos. Tą kaip ſáwą tikrą gâmtą patis Chriſtus, ir żodziu ir
pawáizdu padůť múmus têikeś: o kásġ iżġ to kad' męs taczéuġ ie biâurimeś, Matt. 11.
o pútłumo, ir łápumo to paſáulo miſerno, ir pompų weliniẞkų gęréus túrimeś.
Ir ſedęs W. Iêſus, môke teip iżġ anó lůto mines. Cze túrime ąntrą
pawáiżdą[10]) dîdzio małônumo ir įrądúmo Wieẞpatiés mûſų. Néſſą nóriną anos
minios wêrżeś iop, ir gúłe anť io, teip[11]) ertéś del' ių âtilſio ne turéio: wie-
nókiġ iiſſai tů ne maż ne pâzeideś, tů łabiéus[12]) regêdamas ių didį troẞkúmą
ir nôrą kłáuſimop idąnť ięi[13]) gąná padarîtų, tad' iêio inġ łůtą, idąnť tęn
bûdamas łůſêſnįs[14]) nůġ ſuſikimẞimo ir miniós, tů rômieus môkitų ir nůġ ių
girdêtas gałetu bûť. Kur ir to dabóſsimeś, ioġ ne wienós wiétos nôtmete
W. Chriſtus, kaip butų nepriderąnczios ir ne węrtós môkſło ir ſakimo io.
Nes' kártais ſynagógoſe kártais po káłnus, po łaukús, ir wel' łůtůſe ſâke.
O cze ſakítoiei du pamôkſłu tuř, wiénas idąnť tůiaġ budú niékur
negêdetuś ſakiť żôdżio Diéwo, kur tiekeái[15]) żmónęs gátawas ąnť kłâuſimo

1) żodżiu 2) въ польск. текстѣ żywe (относится къ ſłowo) 3) galįgas
4) ẞwieſųs 5) въ польск. текстѣ pilnośćią 6) pagál 7) pawáizdų
8) múſų 9) nużéminimo 10) pawáizdą 11) пропущено польск. iż
12) въ польск. текстѣ y owẞem 13) iam или iiemus 14) lůſêſnis
15) tiektái

raſtų. Tóp' idąnt ſu didé méiła ir pilnumu mokitų żmónes ſaw padûtas, arba
nórint iż kur kitur atęnczés. Kaip W. Diéwas per prânaßa, kiekwiéna iżġ
ių rágina biłôdamas, ßauk o ne paláuk' pakêlki bâłſą ſawą kaip triubą. Ir
Iſaiæ 55. per Apáſtałą. Bárk', melſk, graudįnk' ſu wiſſôkiu kąntrumu ir pamokſłu.
2. Tim: 4. Antras pamókſłas iżġ cże yr ſakîtoiamus, idąnt teipaiêġ[1]) iżġ aldiiós
Sîmono, tát yr po waldżia ir rêdimu piemęniés wirßutinio paliktinio
Pêtro, ir wienîſteie intikéiimo wiſsatimes krikßcziónißkós[2]). Neſſaġ łabái
ąnt to dauġ (ne tarúu[3]) wiſſa) vzġuli, teip iżġ ßáliés anų, kaip iżġ ßaliés tų
kurié ių kłâuſo. Nes tóię wienóie bażnyczioie wiſſatimeie, kaip tikras yra
ráßtas ßwęntas, teipáġ yr tikras ráßtas ßwętas,[4]) teip wel yr tieſós iżgûldi-
mas, ir ißmânimas io, tieſos Sakramênttai[5]),[6]) żôdis Diéwo. Ioġ kas nórint ciełą
tą intikêiimą ir pamôkſłą turi, kurį[7]) wiſsúr ir wiſſadôs ir nůġ wiſſú po wiſſą
paſaulį, krikßczîonių ir łáikîtas[8]) yr', tas żodį Diéwo téiſéi ir tikrái ißmanît
ir iżguldît gal, ir drąſei kłauſitas tur bût nůġ kitų. Bęt anié kurié, nůġ tos
wienatîios ir wiſſatimes Bażnįczios Apâſtaliſtos[9]) atſtóie, o Hęretikų prâmonių
ir kłáideiimų ęmeś, ßitie nei żodżio Diéwo túri, nei râßto S. gerái ißmâno,
nei io tikrái iżguldże. Déliġ to kurié ių kłâuſo ſu didżių[10]) pażeidimú dûßių
ſawų tai dâro. O teip te nemôk ſakîtoiei, tiektái iżġ to łůto Pêtro, ir
krikßczionįs tenekłauſai tiektái kurié môkia iżġ toiau łůto. [O kad']

(290)[11]) O kad' palôwe W. Chriſtus iżġ anó łůto môkit, įſâke Pétrui
tįnkłús vżłáiſt', ir ąnt żódzio io pagâwo żuwų teip didį apſtą kad' trúko
tinkłai, ir pripilde abú łůtu teip kad' grîmzdo. Ręgi kaip eſt' dóſnios ir
płáczios rąkos Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus[12]) vż aną máżą tarnâwimą
łůto ißąkßcziôto teip dôſnes môkeſtis atâdawe Simonui. Ir geréus kur kitur
żadêio. Iei kuris nórint důtų kuriam' iżġ mażêuſiųių tarnų io káußą ßáłto
Matt: 10. wąndenés ne nugaißis mokeſtiés. Ir wel' żáda tam', kuris' ką nórint důs,
Matt: 19. arba apłéis del' io, ßîmtą kârtų daugêſñ ąnt to paſáulo, ir po numirimui
tópiġ giwátą ámżiną. O męs atadawêiui, teip doſniam' teip tįgei tarnáuiamę:
kad' múmus karâlus Łąku żadêtų żodziu ſawú karâlißku, kad' múmus vż
wiéną áukſiną po mâżai wáłądai atadůs dęßimti áukſinų: důtúmbime iam'
wiſſą ſáwą tûrtą, tikédamies tieko dęßimteriopo: nórint iiſſai gałêtu pirm
numirt, o neġ múmus żadêiimą ißteſetu. O nų ſunųs[13]) Diewo, ape kurį tikrai
żinomę kad' múmus iżteſſés wiſſa ką żadéio: kadąġ dągús ir żéme praßóks o

---

1) пропущено польск. vcżyli 2) пропущено Bażnîczios (въ польск. текстѣ powßechney Chrześćijánſkiey относится къ wiáry) 3) † tariu 4) исключить teipáġ—ßwętas, 5) Sakramêntai 6) пропущены польск. y ßcżere (относится къ ſłowo) 7) kuris 8) въ польск. текстѣ trzymána y záchowána 9) Apâſtalißkos 10) didżiu 11) **291** 12) Chriſtaus: 13) ſunús

żôdżei io niékad' ne praßóks: tas' músmus żâda tiek' ßimtų kártų ąnt to paſáulo, ir páſkui nuirimą[1]), dábar giwâtą ámżiną, o rêtas yra, idąnt kuris' iam' norêtų ßilįngo ißtikét, nórint iiſſai numirt ir ne wiéno priwilt ne gâli, o tat wiſſa eit iżġ ne pritekimo tikéiimo, kurį tikéiimą kad' turêtumbim, tad' toli daugęſu' tikêtumbim' Wießpati Chriſtui, tat ęſt' páczei tieſai, neġ kuriam norint karâlui, kuris mirßta. Kuriémus wienók' (nórint paraßîta ioġ wiſsôkes żmógus yra męłâgis) ir ių żadéiimamus dauġ żmónęs tiki. O tie yrá tris pamókſłai W. Chriſtaus iżġ ßaliés[2]).

III.

Iżġ ßaliés wel' Pêtro S. teipaġ kitús tris pamókſłus túrimę. Pirmas kad' bîło: môkitoię, per wiſſą náktį dîrbę niéko ne gâwomę, wienókiġ inġ wârdą táwą vżłáiſiu tįkłą. Cze rêgime ioġ ių[3]) darbái ir weikałái tų żmonių ne ſkâłſųs ęſt', kurié náktį, ir ne pagál' żodżio Diéwo dirba. Náktį dirba, kurié wêikałus ir dárbus ſawús ne tikrái ąnt garbés, ir łaupſes[4]) Diéwo apgrężia, idąnt turédami pêną pakąkamą, o kû nûgúmą apdęgt ąnt to palautų, ir tû pigiaus pilditų wálą Diéwo, bęt ąnt to dirba idąnt[5]) prałôbę, idąnt to paſáulo pútłumą ir łápumą gałêtų įgit. Ir tie wel' dirba ne pagál' żódį Diéwo, kurié wîlumi kokiû darbûſe, prakeſe, arba handlûſe ſawûſe êlgęś, o ne téiſei ſu brôlu ſawú wáikßczioię arbá nedêloi' ir kitoſe ßwęnteſe dirbdami. Tiémus né ſtębúkłas kad' wiſſa ne ſkâłſų[6]). Tiektái kas diéną dirba, darîdamas wiſſa ką dáro ant garbés ir laupſés Diéwo, ir wárdan' io S. o ne maż notſtodamas nûġ wâlos ir įsâkimo Wiéßpatiês tam' wiſſa ſkâłſu. Kaip ßwieſéi W. Diéwas żókone żâda biłôdamas. Iéi kłausîſi bâłſo Wießpatiés Deut: 28. Diéwo táwo, idąnt darîtumbei ir ſęrgetumbei wiſſús priſâkimus io atéis ąnt tawę wiſsi pałaiminimai. Pałáimintas bûſsi mieſté, ir ąnt łauko: pałaimintas waiſius įſcios[7]) tawós, ir waiſiús żęmes tawós ir waiſiús pêkaus táwo, prawis ir nupłás ſtôdai ir kâimenęs táwos, ir pałáiminti bus kłûnai tawi ir ißłais Wießpatis Diéwas pałáiminimą ąnt wiſsų weikałų rąkų tawų. Téipaieġ ir Dówidas bîło. Biiokiteś Wießpatiés wiſsi ſwętiéii[8]) io: nes' ner' ne pritękimo Pſalm. 33. ir pawargós tiémus kurié io biiós. Lobįgieii priwałâwo ir prikęntes badų: ïéßkantiemus Wießpatiés ne numażįſiś ne wienamé geramé. Ir patis Chriſtus Matt: 6. bîło: ïeßkokite pirm' karalîſtes Diéwo: ir wiſsi dáiktai bus iumus pridûti.

Antras pamôkſłas yra iżġ anų żódżių io, kad' ißwîdęs aną didi praîewą, pûłe kęłump Wießpatiés Chriſtaus, biłôdamas ißeik' nûġ manęs méiłus

1) numirimą 2) въ польск. текстѣ z ſtrony Páná Chryſtuſowey
3) исключить ių 4) laupſes 5) пропущено butų 6) ſkâłſu
7) iſcios 8) ßwętiéii

Wießpatié, nes' eſmi żmôgus nůdemetas[1]) Lêtumas tamé, kad' teiṗ didį ápſtą żuwų gáutą, ne kokiam' pritikimui (ką pharizeußai butų padarę) bęṫ galîbei ir weikałui Wießpátiés drąſei prirâßo. O nużéminimas wel' ne tiek-[tái ta-] **(291)**[2]) tái tamé, kad' pażîſtas éſſąs nuſsidêiuſių[3]), ir ne wertu Wießpatiés draugés: bęṫ ir tamé, iog iżġ to weikało niéko ſaẃ ne ſáwinaś, nórinṫ ir łůtas, kurime tikos tas gawimas żuwų o[4]) búwo ir tįnkłą patis vżłaido, ir patis ių iżtęſſe pirṁ kitų[5]) wiſſą láupſę ir garbe to wéikało Wiéßpati důdamas, o patis ſawę pażindamas tiektái nuſsidêiuſiu.

Kúrgi tůiau pamôkſłą paliko wiſsiémus ſakîtoiemus żôdzio Diéwo kąkéis[6]) tuṙ bûṫ, kad' iiemus łaiminaś vrêdas ſakîtoio żódżio. Ir nórinṫ ánis dárbo ir pamókſło ir priémonios ſawos pridůſt', wienókiġ wiſſą gárbę Wießpati Chriſtui důṫ túri, kuris lieżúwį ißrißa ir dwaſią[7]) ſawą[8]) iudina ir apżiébia, teiṗ ßirdis ſakîtoiu, kaip ir kłausitoiu.

Dábar cze indabôkimeś kaiṗ Pétras pażinęs Wiéßpatį Chriſtų ir patis
Geneſ: 15. ſawé żótaġ nużêminoś. Kaiṗ ir ąnſai Abrômas, kad' ſú Diewú kałbêio, tad' wadinos dúlke, ir péłanáis. Ir kaiṗ maż mókiti, kad' eſt' tarṗ mażéus mokąnczių arba lįgu[9]) ſaẃ, tad' wienók lîgų ſaẃ,[10]) tád' wienók' dáros kůgi.[11]) Bęṫ kad' atéis tarṗ toli mókitęſnių, neġ patis, tad' dábar nemókſła ſawą iżpażįſta, teiṗ ir darbůſe gerůſe, kad' kas ſu lîgumis ſaẃ, arba dábar ir ſu pikteſneis lîginaś, tad' patis ſawimi gêris ir ißmánoś éſsąs brągumi Diewiéṗ, nórinṫ taczéuġ tůłais nuſidéiimais yṙ iżteptas. Bęṫ kad' tiemus kas rąndas didęmis ir tůłomis gamtomis aprediṫas, tad' gêdiś patis ſawęs, nei dręſſa ſu iů ſulįgintiś[12]). Ir déliġ to priwałąs dáiktas butų, kad' ką gêro dárome, idąnṫ' anṫ tų pawáiżdu[13]) weizdetumbimę, kurié búwo ßwęnczeuſęis Bażnîczioie krikßczionißkoie, ioġ teiṗ[14]) pigéus vżſaugotumbim', ir wiſſad' búdintumbimeś ąnṫ dįdêſnio[15]) tôbułumo. Ir ne żináu idąnṫ múmus kas daugeus kłáudetų[16]), kad' teiṗ mażą pażigį túrime kelé Wießpatiés, tiektái kad' ąnṫ piktêſnių żmonių wéizdime. Drâugia kas ſu motęrįßké[17]) pałaidûnę kokia: bęṫ wienok' nůġ ſwetimmoteráwimo, ir nůġ biauréſnių nůdemių kûnnißkų[18]) twárdoś, taſſai dáros vż gęrêſni ąnṫ ſwiátimmotêrių ſodomîtų ir kitų piktadêių. Kitas bûdamas łobįgų[19]) iałmúżnos ne dáro, bęṫ kad' ſwêtimo kitiémus né ißwêrzia, tad' ſaẃ gerîbę prirałinêie, kad' krokſtanczių[20]) łobių ir łůpiku priweiżdis[21]). O dabár patis' ſawimṗ grożiſſi, iêi kokias elemożinás padaro, nórinṫ toli ma-

---

1) пропущены польск. gdżie ſię wielka ßczyrość á proſtotá y pokorá Piotra świętego okázuie. 2) **292** 3) nuſsidêiuſiu 4) io 5) kitų, 6) kokéis 7) dwaſia 8) ſawa 9) lîgų 10) исключить tad' — saẃ, 11) kůgi, 12) ſulîgįntiś 13) pawaizdu 14) пропущены польск. y pokorę 15) didêſnio 16) kláudetų 17) motęrißké 18) kûnißkų 19) łobįgú 20) trokßtanczių 21) priweizdis

żeſnes neġ gałêtû dariṫ. Bęt ṫokié żmonęs[1]), nę tiektái iżġ tokių daiktų ne turêtu ſtiéptiś, bęṫ ir wárdo krikßczionißko ne wertais darîtųs, kad' ąnṫ tų pawáizdų aki turêtų kurié kołai giwêno czįſtátą[2]) vżłâike, ir kurié izdaliię élgétomus wįſſús[3]) turtús ſawús, nûgą Chriſta,[4]) nûgi ſakîoio.

Trêczés, pamôkſłas yṙ iżġ ßaliés Pétro ir io burſiníkų, kad' tûiáu wiſsa apłáidę êio paſkui Wießpati, weiżdékiġ[5]) kokią galîbę tur tikrás intikêiimas. Anṫ wiéno żękło Wießpatiés eiṫ páſkui ir wiſsa apłáidę. O męs teiṗ daugio żękłų io iżġ Ewangelios prikſłauſemeś. Ir żinomę kad' tiémus, kurié paſáulo dáiktus apłáidzia, żáda ne tiektái giwâtą ámżiną, bęt ir ßimtų kártų daugeſn' ąnṫ to paſaulo, o wienók' ne tiektái idąnṫ wiſsa apłáiſt' turêtumbimę, bęṫ ir to kas múmus liékṫ augßczéus priwâlimo ißpenéiimo, ir apwałkało múſų, tiémus kuriûs iiſſai brôleis ſawáis wadina, atwirżṫ nê dręſame. Del' ko? Tikrái del' máżo intikêiimo, kad' tikimeś tikį o wienók' nê tikimę. Réikeġ tad' idąnṫ intikéiimą múſų iżġ darbų rôditumbime. Néſſaġ intikéiimas bę darbų numiręs yra.

Bęṫ ioġ tû praiéwú W. Chriſtus pażwiéiimą dwáſißką tikintiémus żmonêmus żęklinṫ têikeś, kłáuſiu, kodrin' inġ Pêtro o ne inġ kurio kito áldiią iéiṫ téikeś? Kodrin' iam' táre įpaczei. Irkis inġ giłúmą ir wel': ne biiokiś, nûġ ßio kârto iau żmônes gáudiſsi? Ar ne ganá cze parôde bûſianczia wîreſnîbę Pêtro, kurią turêio turét Bażnîczioie nuġ io? o ioġ iiſsái turéio vżmêſt' tįkłą Ewangelios S. ąnṫ paſaulo. O ioġ tóiie Bażnîczioie kurioie yra Pêtras gałwá, turéio bûṫ kiekwiénas, kuris' tįnkłą iżġ įſákimo vżméſt' turéio? O ioġ per wiſsą náktį dirbdami niéko ná gáwo.[6]) O ąnt' żódżio Wießpatiés ápſtą didi żuwų ſugâwo żęklinaś, ioġ tie kurié ne liepti Wießpatiés, [ir bę] **(292)**[7]) ir bę galîbes io żmônęs[8]) môke. (kaiṗ Hęretikai) ir náktį[9]) nemókſło, ir kliedéiimu budami dirbo, dówanai prákaitáwo. O ßie wel' tûłas dußias Diéwui païéßkoio, kurié ßwieſoié, tai yra Chriſtuſe, giwęndami, ąnṫ io įſâkimo tįkłą Ewangelios S. ąnṫ paſaulo użłáide: kaiṗ tatái pacziu dáiktu Pêtrieṗ parôdeś, kuris wîéna kôżonia tris túkſtąnczes żmonių ſugâwo. Kad' tįkłas drêiſkeio, żęklinas dâugumas[10]) Hęretiku, kurié tįkłą ráßto S. ir zódżio Diéwo, ſtębuklįgai rêżo, ir tráuko, idąnṫ ir patis, ir kiti, ąnṫ wáłnumo kûno beginêtu. Bęṫ ape tatái gána.

Sakiokimeġ miélauſieii ßitas żmônes, nôbażniſteie, kłaúſikime żódżio Diéwo, ir nużeminimoś W. Chriſtaus, ir Pêtro S. ir ne tįngékime ſakioṫ

---

1) żmones 2) cziſtátą 3) wiſſús 4) Chriſtų 5) weizdékiġ 6) [+] ne gâwo 7) **293** 8) żmônes 9) naktiie 10) пропущены польск. złych ludźi и далѣе [++] kurié bûdami bażnîczioi apſųnkina ią ir pranarumą

Wießpatiés ſawo nórint ir wiſſa apłáiſt' del' io, kad' teip doſnéi môka tarnâmus ſawiémus, důdamas iiemus ßimtu kârtų daugeſn' ąnt to paſâulo, ir páſkui to giwâtą ámżiną. Kurion' mús ißkâkink' Dîéwe Téwe per Ieſų Chriſtų ſųnų táwą Amen.

Nedelos ßeſtos[1]) po Traycei
S. Ewangelia ape gáuſią teiſibę.
Matt: 5. Cap.

Anuo metu: Biłoio Wießpatis Ieſus môkitiniamus ſawiémus, Vżtiéſą biłáu iumus iei ne dáugſiſiś teisîbe iuſų daugéus neġ Dáktarų ir Pharizéußų: ne iéiſite inġ karalîſtę dągáus. Girdéioté, kad' tarîta yra ſeniémus, ne vżmußi, o kuris vżmuſtų[2]) bus kâltas ſûdo. Bet aß iumus ſakáu ioġ kiekwiénas, kuris nérſt' ant' brôlo ſáwo káłtas bus ſûdo.[3]) O kuris tarîtų paſiúteli: kałtas bus úgnies prágaro. Iéigi tad' afierawóii dowaną táwą altôriauſp, o tęn atminſi ioġ brólis táwas tur nêką prieß tawé: palik tęn' dówáną tawą prieġ ałtôriaus, o ęik[4]) pirm' ſuligk' ſu brólu ſawú: ir potam' afierawôſsi dówaną táwą.

IZGVLDIMAS.

Ewangelia kurią girdêiote krrikßcziónis[5]) mielieii, wienà yr reikalįgeuſiuių pamókſłų krikßczionißkú Nêſſąġ cze ßwieſéi régimę ir gîrdime, kad' teisįbe[6]) múſų ne ąnt wiéno intikéiimo, vżgúl', kaip átſkałûnįs môkia bęt ąnt tóbulo vżſaugôiimo Wießpatiés priſâkimo. Cze rêgimę kad' geri darbái teip iżgânîmop yṙ priwalįgi, ioġ ſaẃ iżgânimo ne gal' żadét, kas ne ſáugos W. priſâkimo. Cze rêgimę, ioġ ne ganá yra iżgânimop W. priſâkimą iżġ wirßáus ſáugot, tat eſt' ne vżmúſt[7]), ne ſwetimmotęráut, ne wóġt: bęt rêikia bût wáłnu nůġ rûſtibes, nůġ nopîkantos, nůġ paklapóiimo, nůġ keikaſciu, nůġ pikto [geidi-] **(293)**[8]) geidimo motęries, ir kiek wieno dáikto ártimo múſu, idąnt ne tiektai kûnai, bęt ir ßirdįs ir dûmos múſų butų grâżios[9]) nůġ wiſsôkios nůdemes marinąnczios, ką geréus iżġ iżgûldimo Ewangelios S. ißwiſimę, priweizdéięs, kaip tuṙ bût gáuſi teisįbe[10]) mûſų, ąnt żîdißkos. O kaip tuṙ[11]) vżſaugotis tas?[12]) Kuris ků pázeidęs ârtimą ſáwą, arba kuris pâzeiſtas nůġ io.

---

1) ßeßtos 2) vżmußtų 3) †† Ir kuris tarîtų brôlui ſawám' Racha (żnaibąntį żôdį) kâłtas bus rôdos. 4) eik 5) krikßcziónis 6) teisîbe 7) vżmúßt 8) **294** 9) въ польск. текстѣ czyſte 10) teisîbe 11) tuṙ 12) tas,

I.

Teip̃ tad' biłôio W. mókitiniump̃ ſawump̃. Vžtiéſą biłáu iumus, iei ne dáugįſis teisîbe iųſų daugeſn' neġ Dáktarų ir weidamenių żydißkų, tad' ne įéiſitę inġ karalîſtę dągáus. Teisîbe anų wéidamanių ir Dâktarų Zîdißkų wiſſą[1] ąnt wirßutinių darbu ſodinos, ioġ tares kad' ganá padârę W. priſakimui, kad' nůġ ráißkių, o regimų nůdémių, kaip̃ nůġ ſwetimmotêrâwimo, nůġ vżmußimo, nůġ wagîſtos lůſi búwo: o kad' wirßutinius gerús dárbus kaip̃ pâſnikus, małdás, ialmużnás dáre. Ioġ teip̃ ir ąnſai wéidamainis Lukôßiup̃ bîło. Dékawoiu aß taw̃, Diewé, kad' ne eſmi kaip̃ kiti żmônes, płęßią, neteiſinîkai, ſwętimmotęrei, kaip̃ ir ßitái, taſsai mûitinikas: álkinůs du kartú ik nedêlos, deſetinás důmi iżġ wiſſo ką turiu. Trumpái wiſſa ių teisîbe búwo iżwirßaus, o ne iżġ widaus. Nes' wiſſus ſawús dárbus dáre, idąnt nůġ żmonių regêti butų. Ir déliġ to W. Chriſtus grábamus pabáłtintiemus prilîgint téikeś, kurie iżġ wirßáus rêgis gráżus o widuié pilni yra biaurîbes ir puwimų, téipag ir iie nórint żmonémus ręgêios teiſinîkais, bęt widúriůſę búwo pilni apſłepimų ir ne teisîbes.

Tóiiġ búwo teisîbé anų wîreſniuių Zydißkų, ąnt kurios Wießpatis įſáko, idąnt múſų tobułáſne ir gáuſeſne butų: tat yra, idąnt ne tiektai naſráis ir wirßutineis darbáis garbintúmbime W. Diéwą, bęt ir ßirdimi draugê, teip̃ iżġ wirßáus, kaip̃ ir widuie, apwałei ir tobułái, tatái ęſt' dwáſioie ir tieſóie, idąnt ne tiektai ąnt wirßutimų darbų ſodintumbimeś kaip̃ anie: bęt wél' ir iżġ[2] ßirdiés[3] ir dûmos[4] nůġ piktų pageidimų łůſas[5] ir apczįſtitas[6], turêtumbimę, prieġ tam', idąnt ne wartótumbime tů ką żydamus ſenamę Teſtamentę[7] del' kietúmo ßirdiés ių, arba drin' kokios reikmęnes pérłaiſta búwo: kaip̃ pêrſkirimo ſu mótęrimi mękôs del' prieżaſtiés, túłmotęrâwimas, nůmų nůġ Pahonių ir átakiu ąnt priéſakio ſáwo: kaip̃ patis iżganîtoies mûſų tamęiáuġ kapitúlum płaczéi ißwadżîoia.

Dabókimeſiġ cze maż, iei teisîbę[8] mûſų krikßczionißká gauſęſne ir tobułêſne yra neġ anų Zydų. Anįs nórint iſcioi' ne teiſinîkai, bęt wienok nůġ regimų ir[9] piktibių búwo lůſi. O muſimp̃ krikßczioniſiąmp̃ vżnówiimái, ſwetimmoterâwimai, dreſkimai wagîſtes, ir ne teisîbių piłna. Anįs nórint del' żmonių, bęt wienók' páſnikawo ir méłdes, ir iałmużnás dáre. O męs, nei del' Diéwo, nei del' żmonių gerái ne dárome. Ewangelikůſiamp̃ (kaip̃ nu wâdinaś.) páſniko ner', małdá trumpá, ir tai ne żinâu kókį[10], déſetînu ne minék', iałmúżnos ne kłáuſk, nei vż gîwus, nei vż miruſius. O Katholikůſiąmp̃ nórint dábar yr̃ kiékaġ to nôbażnumo, bęt ir tas nê kuriůſiąmp siłpnas.

---

1) wiſſa 2) исключить iżġ 3) ßirdis 4) dumas 5) lůſas
6) apcziſtitas 7) Teſtamenté 8) teisîbe 9) исключить ir 10) kóki

Bęt ką aß teisîbę anų żydų ſenųių ſu mûſų lîginu: kad' iau krikßczîonis pikteſni, o neg tie żydai, kurié dabár yr. Néſſąg żydai wârdo Diéwo Iehóreath[2]), del' pagérbimo po kâklinê[3]) mini: o mųſimp naſrûſe niéko tąkiaſnio neř, tiektái Diéwas, o węlinas. Anis ſúbatą ſáwą teip łabai ßwęncze, kad' ioi nei wêrda nei kîapa, nei pęnigų ſkáito, nei kęléu[4]) łáidżes: o mųſu krikßczionįs, ßwęteie ir nedêloie turgûs ir prakes dáro, kelús kęláuia, ir tatái dâro, o daugeuſęi ßwę́nteſę, ko ir wiſsôkioie dįęnóie[5]) darit' nê dęra. Anįs êlgętas ſáwús teip prikûpia, kad' ne wienám' krikßczionisiąmp[6]) wiſſúr piłna[7]). Ant gâło nûmos toli iau didéſnes ir ſųkêſnes ir tąkeſnes tarp krikßczionių, o neg tarp Zydų. Ir łabái pátįs krikßczionįs, kaip ſêbrai wagių ſu Zydais ſudêſtiś ąnt nûmų, ąnt wîlų ir pęnigáis ſawàis iiemus páßałpą dûſt', ir Zyda-[mus ge-] **(294)**[8]) mus geréus, neg krikßczionimus muitus, kárczemas, fálwarkus, o kârtais ir pleboniies arendawôie. Téipag teisîbe mûſų yř gauſi ir tobułáſne, o neg żîdißka, teipág wel' dąngáus tikêtis gálimę.

Bęt ką ape Zydus biłáų kadąg ir ąnt Tûrkų, ir ąnt Pahonių ęſmé piktęſni. Nes Turkaé[9]) łabiéus ſáugoia żókoną ſawo Machomêto, o neg męs żókoną Wießpatiés ir Iżgélbatoio[10]) mûſų. Anįs ne tiektái ne nuſigéra[11]), bęt ir wîno nê geria, nórint tęn' wîno gêro ápſtas yr. O muſimp girtîbę lįkſmumú wadina. Anįs wálgime ir gerimé, rubûſe, budawôiimę, teip mážo pakąkami yra, kad' ir didżéuſi Wießpatis ąnt dwieių patrôwų ąnt awiniénoś[12]) ant rîżių, ir ant ábdo wiſsiémus pápraſto ir kûrimo hûkio, ganá tųri[13]), o muſimp prábągo walgimûſe, patrôwoſe ir rûbûſe ir parédnioſe męſto ir gáło ne túri. Anįs ir pikczéuſiam żótág teisîbę padâro: o musip kiti nei prißauktis, nei ißwérkt, nei pripirktiś gal'. Ir del' to ánįs bus sûdżiomis mûſų, ir pażudis mus, kád' anįs ąnt priſakimo Machomêto ſawo, teip miernái wîſamę êlges ir łaikas: o męs ąnt priſâkimo W. Diéwo ſáwó níeko dabôtis ne nôrimę. Sâugok Diewe Wießpatié, idąnt mûſų téipaieg (Kaip ir kitás gimineś krikßczîonißkas) Tûrkai wierós ir téisîbes ir tieżwaſtiés[14]) ne môkitų. Kadąg ios nûg Wießpatiés mûſų iżgêłbetoio môkitiś ne nórime.

Heretikai kurié ąnt paczios wierós fundawoie nutéiſinimą ir iżgânimą ſáwą, bîło kad' teisîbe mûſų tamé yra gáuſeſné vż Zydų, iog ią ne ąnt darbų, nei ąnt ceremonių wirßutinių nuſpirdome, kaip iie bęt ant dwáſios,

---

1) ßeßtos 2) Iehówah 3) kâkłu nê 4) kęlén 5) dienóie 6) † krikßczioniſęmp' 7) исключить wiſſúr piłna и дополнить †† élgetaut ne dûſt'. O mûſų krikßczionis ertés Zydûſęmp' elgetauia. Iie pikczeuſią Zydą łabái apgina. Ir nûg ſmertiés didżeis pénįgais atpirkineio (надо читать atpirkineia): mûſimp' to budo ner'. Nê iżgîrſi idánt' kad' Zydas Zydą vżmúßtų. Kas krikßczioniſęmp łabái paiųkime yrá. 8) **295** 9) Turkai 10) Iżgéłbetoio 11) nuſigéria 12) пропущено ir 13) turi 14) treżwaſtiés

bei ąnt intikéiimo W. Chriſtaus. Bêt tatái prámonios ákſkałûnių[1]). Néſſąǵ czę W. Chriſtus ne biło ape teisîbę kuri iżǵ intikéiimo, bęt kuri iżǵ dárbų teip wirßutinių, kaip iżǵ widutinių ißéit: tatai yṙ kuri vżgúli wiſſamę[2]) ſáugoiime W. prisâkimo, kad' tûs żodżius mókitinįump ſawúmp biłôio, kurié inǵ įį búwo iau intikêię. Kaip tartų: ioǵ iei iųs kurié géreus ir tobuléús[3]) inǵ mané tikite,[4]) Wießpatiés prisákimo ne pildiſite, neǵ anié, tadąǵ niékad' dąguié ne bûſsite.

II.

Bet idąnt ne wiénas ne abeiotų, kû o kaip tur bût tobulâſne teisîbe mûſų ąnt żydißkos patis W. Iéſus Chriſtus iżǵûlde tatái ir ápßwiete pawáizdais, pękto ir ßêßto priſâkimo: kad' ne ganá múmus yra rąká ne vżmúßt. Bęt ir ne nártaut ąnt ártimo, nei iam pikto tarit nei keikt: ne ganá yṙ ne ſwetimmotęráut, bet ir ne weizdét ąnt żmonós del' gêidulo. Girdêiote, tieǵ, kad' sakîta ſęniémús. Ne vżmußi. O kas vżmúß bus káłtas ſûdo. O aß iumus wel' ſakáu, ioǵ ne târent vżmûßt, bęt wiſsôkias, kuris nártauia ąnt brôlo ſâwo, bus káłtas sûdo. O kas taris brôlui ſawo Racha (tai yrá kokį rûſtų arba ſmárku żodi) bus kâłtas rôdos ape ſawé. O kas iam' taris pasiuteli arba netikêli, bus kâłtas úgnies pękłos. Czeǵ Wießpatis ßwieſei iżguldîdamas pęktą prisâkimą môkia, kad' iiémus W. ne tiektái vżnôwiiįmo wirßutinio vżdrâudzia, Bęt ir rûſtibes, ir żódżių ſmarkių ir barnių kurios êſti priéżaſcia vżżawinimo.

Ir dabôkis ioǵ keturis ſłąkßczius dáro prażęgimo pękto prisâkimó. Pirmas kad' kas żmogų vżmúß, ką wiéna wéidamainei vż nûdemę ſaẃ turêio. Antras kad' kas rúſtauia ąnt brôlo, kad' tuṙ ârtimą nopîkantoi', kad' noṙ átakių atadût, teipo kaip ir Iônas S. biło. Ioǵ kas tur nopîkantoi' brôlį ſawą, taſſái yra vżmußêies. Trêczes ſłąkſtis, kad' kas taris brôlui ſawám Rácha, tai yṙ, kad' aną kêrßtą kuri turêio ąnt ßirdies, żodżiú arba żękłu kokiû wirßutiniu parôdis. Kétwîrtas ſłąkſtis, kad' kas ârtimą iżǵ kêrßto kôloia, paſiútuſiu wadîndamas, piktkałbêdams, kéikdamas wêlinui atadûdamas: kû ne tiektái nuſidêſt' prieß tą pęktą, bęt ir prieß ąntrą W. prisâkimą: ioǵ piktái wartôie wárdo Diéwo. [Kas, tieǵ,]

(295)[5]) Kas, tieǵ, taris artimám' ſawám ſiútilme, kâłtás bųs[6]) úgnies prágaro. O baisi ſententiá, kurią teip mażái pigina żmônes, o tikrái vż nieką ios ſaẃ ne tuṙ. Szitái W. Chrîſtus kuris mus wiſſús turi sûdit, iau decrétą iżdawe, kad' kiekwiénas, kuris iżǵ kêrßto, o iżǵ nopîkątos ârtimą sáwą

---

1) atſkałûnių 2) wiſſamé 3) исключить въ этомъ мѣстѣ géreus ir tobuléús 4) вставить здѣсь gereus ir tobuléus 5) **296** 6) bus

paſiutuſiu wadina, norêdamas io iżgêdint, iau yra kâłtas úgnies prágaro. O Mes wiénók' ârtimus ſawús niekiname, gêdiname, kéikeme. Kad' mumus tatái nůġ vrêdo, po déßimcze iłguių butų úżdrauſta: tad' numanáu nůġ keikaſcių wêikei laubîtumbîmeś ir twárditumbimeś. O nų kad' mumus W. Diewas po ámżinu prapůlimú ir nugaißimú vżdrâudżia to niéko nodbôieme.

Nórint ir tatái turi żinót, kad' W. Chriſtus vżmußimo kêrſto[1]), łóioiimo
Lucæ 24. vrêdui ir wîreſniemus ne vżdráudzia. Ioġ ir patis Chriſtus mókitinius ſawús,
Galat. 3. ir Pówilas S. Galatús paikáis netikuſiais wadina: ir vrêdui del' to kaławiią
Rom. 13. dáwe, idąnt piktadeies karôtu, Bęt kita ir ką iżġ méiłes arba iżġ priderêiimo korót, o kita ne priderączéi kôlot piktarit, keikt iż kerßto, iżġ piktós wâlos, ir iżġ nôro átakių

Bęt iei tas kâłtas úgnies prágaro, kuris brólį ſawą pasiútuſiu áłga, o kąġ taſsái kuris iį pasiutuſiu padâro? kuris iį nugîrdże, ir nůmonią átima, per girtîbę? Antra, iei tas kuris łóioia brólį ſawą kâłtas bus pękłos, o kąġ taſsai kuris iį múßa, ir pażêidżia, ir liėczé, o kitad' ir úżmußa ârtimą sáwą? Argu ne bus kâłtas pêkłos treiôpos.

O kadąġ patis Wießpatis ir Miſtras mûſų Iéſus Chriſtus teip iżguldit téikeś, pęktą prisâkimą, tadąġ tůieġ budú ir kitús prisâkimus ißmanit ir iżguldinét túrime. Pirmas tad' prisâkimas, ne tiektái wirßutinio pôſſeiimo bałwonų vżdraudzia, bęt ir prabįguſio padukſio pádarimę: ir liépia múmus ne tiektái wirßutinį gârbinimą W. Diéwo patiés, bęt ir ſtiprą tikêiimą ir páduksį inġ iį, ir méiłą ąnt wiſſo. Téipaġ ir ąntrą[2]) prisâkimas ne tiektái wirßutinio túßczio paminéiimo wârdo Diéwo vżdráudżia, bęt ir wiſsôkio pikto wartóiimo wárdo ir żôdżio Diéwo. O prisâkimas[3]) iżġ ąntros ßaliés nôbażnas įwadinimas wârdo Diéwo:[4]) żôdzio ir[5]) didis ſaugóiimas ir pagerbimas ßwętump ſakramęntųmp. Teipaieġ tręczemé ne tiektái múmus W. Diéwas įsâko wirßutinį átilsį dienoſe ßwęntoſe, bęt ir nuraminimą dûmų, ir ßirdų ir żodżių, ir dárbų nůġ nůdemių[6]) kłâuſimą żódżio Diéwo, ir ßwęntúmą weikałų ir darbų gerų. Téipaġ wél' ir ketwirtamé ne tiektái wirßutinį[7]) nułąkimą[8]) prieß gimdîtoius (kuris' żodżiůſe[9]) vżgúli) ir múmus įſakîtas, bęt ir pakłuſnúmas, ir mêiłe, ir páßałpa priderąnti. Téipaġ wél' ir ßeßtamé (Nes' ape pęktą iau girdêiome) nor nůġ mųſų[10]), ne tiektái idąnt kûnißkái arba darbu ſwetimmoterâwimo, nei kokio ne prideramo ne daritumbime: bęt idąnt piktáis geidúléis, arba įgeidimais ne teptúmbimę dûmų ir ßirdų mûſų, teip idąnt ne ąnt wienós perſônos ne weizdétúmbimę del' gêidulo: bęt idąnt teip ąnt dûßios, kaip ir ąnt kûno ne įżagtáis, o ßwęntáis butúmbimę. Téipaġ wel' ir ſęk-

---

1) kêrßto 2) ąntras 3) prisakîtas 4) Diéwo 5) io 6) nůdemių, 7) wirßutinis 8) nułąkimas 9) пропущены польск. y w ſpráwách 10) múſų

mamé ne tiektái wirßutiné wagiſta ir płeßimas yra múmus úždrauſtas: bęt ir nůmos ir ne teisîbe wiſsôkia, teiṗ ir regimá, kaiṗ ir pridęktá. O iżġ ąntros ßaliés yra múmus įſakîta miełaßirdúmas ir dóſnumas, ir teisîbe wiſsokioſę prakêſę, ſáikůſe miéſtůse[1]) użraßůſe ſu artimáis. Téipaġ wel' ir aßmamé, ne tiektái Diéwas múmus vżdráudżia wirßutines priſiegos kréiwoś ąnṫ sûdo, bęṫ ir wiſsôkio lûdimo falßîwo, ir męławimo, ir apkałbéiimo, ir pamâżinimo pagerbimo ir ßłóweś ártimo ir wiſsokios nopîkąntos, ir pawîdo prieß ių. Téipaġ ąnṫ pabągós, dewintamé ir deßimtamé, teiṗ toli múmus Diéwas úżgina, idąnṫ dáiktų ârtimo ne geiſtúmbim', ir kaṗ[2]) gal' bûṫ[3]) liépia idąnṫ geréus butumbim gatawi atwirßṫ îaṁ' ſáwo, kad' to priwałų[4]) bus ir réikia. Szitáigi tokimé ſáugoiime deßimtés Diéwo prisâkimų, vżſwirus teisîbe krikßczionißká: kuria wiéna mégſta W. Chriſtus, ir kuri múmus įeigą inġ dągų įgiṫ turi. Nes' kas nóri intilpṫ inġ giwâtą ámżiną, tad' teiṗ turi ſáugot' Wießpatiés prisâkimus. [Bęṫ kad']

(296)[5]) III.

Beṫ kad' tokſái yra ſilpnúmas mûſų, ioġ mês rûſtibeſṗ ir átakiumṗ greiti: kad' múmus tikſis pażéiſt' żódżiu, arba dárbu ârtimą ſáwą, ir tâpṫ kałtú úgnies pêkłos, ißmôke mus Wießpatis małônus, kaiṗ tos baiſios átakes gálimę nuwęgt' daugeſn' kad' kû wéikiéus ſuligſtame ſų[6]) ârtinu[7]) pážeiſtu. Nes' ſulîgę ſu iů pigái ir ſu Więßpatimi Diewu ſuligiſime[8]). Kaiṗ ir iżġ ántros ßaliés, iei ſu iů ne ſulîgſime, tad' ſu Diewú wárgus ſuliginimas: ir dówanai butų wiſſos afiêros, ir mâłdos ir iałmúżnos mûſų. Iei, tieġ, afierawôii dówaną táwą ałtôréuſṗ, o tęn' ſaẃ atmįsi, kad' brôlis táwas túri nê ką prieß tawé, palikiġ afiérą ſáwą ałtôriúṗ, o eik' pirm' ſuderékis ſu brôlu ſawu, o dabár ſugrįżes, affierawóſsi dówaną táwą. Cze girdi ráißkiei, ką tuṙ weikt' tas' turis[9]) ártimą pażeide, nórigu idąnt' iam' W. Diéwas atłaiſtų kâłtę ámżino nużúdimo: ioġ turi pérpraßiṫ ártimą, ir ſulįgintiś[10]) ſu iů, ir vżmokét' żáłą iaṁ kurią padâre.

O dôwanai wel tartumbei, ioġ aß iam' niekú ne kâłtas. Nes' nórint' teip butų, bęt kad' wienók' żinái, ioġ iiſsái turi ką prieß tawę, ioġ ąnṫ tawęs ſkundżes, arba nęrſt' tad' eſsi kâłtas iżtéiſintis iam' iżġ to, ir ſuligt' ſu iů. Ir todrînaġ W. nê tare, o tęn ſaẃ atmįſsi, kad' pażeidei żodziu, arba darbu artimą.[11]) Bęt' ioġ brôlis tawas tuṙ nê ką prieß tawé. O teip iei nórime, idąnt' máłdos, afiéros, páſnikai, iałmúżnos, arba kurié nórrint'[12]) darbái mûſų

---

1) méſtůse 2) kaiṗ 3) ir — bûṫ вмѣсто польск. że owßem 4) priwałú 5) **297** 6) ſu 7) ârtimu 8) ſuligſime 9) kuris 10) ſuligintiś 11) artimą, 12) nórint'

gęri W. Diéwu méiłųs[1]) intįką butų̇: tad' iam' pirm' afiérą mėiłes affierawokime, tat' yra ſu ártimu ſuliginkimes, nórint' mumus kitad' regėtus, kad' ąnt' mûſų ne tur vż ką nertet'.

Matt: 5. O tas' wél' ką tuŕ weikt' kuris yra pážeiſtas? Tuŕ iżġ ßirdiés atłáiſt' pażeidimą, kaiṗ Wießpatis mókia tęiau páſkui to biłôdamas. Suderek' ků grėiczeus ſu adwerſôriumi ſawú, kołei ſu iů eſsi ąnt' kėlo: idąnt' ertéś adwersôrius táwas ne padůtų ſudżei, o ſúdziá búdęłamus, o teiṗ butúmbei įmeſtas inġ kałeiįmą. Użttéſą[2]) ſakáu taẃ, ioġ iżġ tęnái ne ißéiſi, nęt' vżmokęſsi ik mażeuſiam' pênigui. Káipaġ tad' eſsmé kałti ne wiéno ne żéiſt', arba pážeiſtą pérpraßit', ir ſulîgintiś. Teiṗ wel' iżġ ąntros ßaliés, kad' mus kas pażéis, kalti ęſsmé iám' iżġ ßirdiés atláiſt' pážaidą, o ne turét' nopîkąntoie ártimo, ir pikto vż pikta notadůt': bęt' geréus gerîbę piktúmą ſwetimą apgałét. Nes' iei mes artimiemus atłáiſt' né nórime, tad' búſimę padůti ſudżiai aukßczeuſiam', o tas mus padůs budélámus pragaro, ąnt' kąnczių amżinų. Ko mus W. Diewe ſaugok. O ięi męs ßitą mážą ſkółą artimiémus atłáiſime,
Matt: 10. tad' ir Tėwas dąguięiis toli ſųkeſnius nuſidéiimus atłéis múmus. Teiṗ kad'
Lucæ 4. vż trumpái patękanczią mážą[3]) ſkółą[4]) atłaidimą įgîſsime ámżiną,[5]) wiſſų nuſidéiimų mųſų[6]) atłaidimą.

Atmînkimeġ brôlei miélauſieii, kaiṗ tuŕ but Diewiėṗ ir żmoneſiąmṗ gauſi teisîbe mûſų, o tů intimpós prátimkimeś[7]) tikramé pildime Diéwo
Epheſ. 4. priſâkimų. Ne wiénas kartúmas, nęrteiimas, rugoiimas, łôioiimas, peikimas, gėidinimas, keikaſtis ne bûk' niekad' tarp' mûſų: bęt' łabiéus miłékimeś wiſsi będrai, niéko ne pażeiżdami[8]) ir ſkołas mûſų artimiémus iżġ ßirdiés atłaidinėkimę. Tů búdú małone Diéwo ßitoie giwâtoie, o aname paſauliię giwâtą amżiną įgiſsimę. Amen. [Nede-]

---

(297)[9]) Nedelos Sekmos po Traycei S. Ewangelia ape ſeptinetą duonos, Mor: 8. Cap.

Anuo metu: Kad' buwo minia dide ſu Ieſumi, o ne turėio ką wálgitų, o ſuwadines mókitinius ſawús, biłôio iiemus. Paſsigailu ąnt minios. Néſſą iau tris dienás káro prieġ mań, o ne tuŕ ką wálgitų. O iei iûs pałáiſiu áłkánus namúmṗ ių páiłs ąnt kėlo. Néſſą ne kurie ißtôło atėio. Ir atsâke iam' mokitinei io iżġ kur gáli kas tůs cze paſsôtint důnomis girioi'. Ir

1) послѣ méiłųs пропущено ir 2) Vżtiéſą 3) mážų 4) ſkółų 5) ámżiną 6) múſų 7) prátinkimeś 8) pażeizdami 9) **298**

ķłáuſe iûs kêletą dûnos túrite? O iie biłôio, ſeptįnetą. Ir liépo minéi ſêſtiś ąnt żémes. O émęs ſeptînętą[1]) dûnos padâręs dekás łauże ir dáwe mókitinemus ſáwo, idant pakełtų iiémus. Ir pakêłe minei. Turêio wel' maż żuwêlų ir tas paláiminęs liépe pakêłt, wálge tad' ir búwo paſótinti ir ſurînko kas liko łúſtų ſeptinis regßczius. O bųwo[2]) tų kurié wálge, kaip butų ape kêturios tukſtąnczios ir atłáido iûs.

IZGVLDIMAS.

Ne bé prieżaſtiės Bażnîczia Diéwo Ewangelią kurią girdêiote, krikßczionis miélicii, tû métû įſtâte ſkaitit'. Nes' ioġ nų rugiapîutis, kad' żmônes iawús iżġ łâuko kûpia, tad' mus Bażnįczia per ßitą Ewangelią rágina. Pirmiaus idąnt' żinôtumbime, ioġ kas nórint' múmus łáukûſe, piewûſe, łąkoſe, darżûſe vżdereio ir vżtiko, ioġ tatái ne iżġ mûſų dárbo ir priéwaizdos atêio, bęt' iżġ dowanós ir pałaiminimo anó, kuris kitą kârtą kêtures tûkſtanczes żmoniu, ſęptînetu dûnos dwiémi żuwéłemi paſótino girioi? Antra, idąnt' żinôtumbimę, ioġ tąieġ praiewą (ięi ne dideſnį) kiek mêtų dábar W. Diéwas dáro, dîrwoſe ir darżûſé mûſų, kad' iżġ wiéno grûdo vżáuġa múmus kiek deßimtų, o iżġ wiéno máißo ſêkłos ąnt' łâuko ißweßto kiékas weżimų rugių namûſn' ſúweżamę. Trêczia, idąnt' tû mąſtimų[3]) ir minêiimu paiudinti môkitumbimeś iżġ tikrós ßirdiés W. Diéwó duksêtis ir iam' ámżinas dekás dárit', vż tą małônę, ir priéwaiżdą[4]) ir dôſnumą io. Top' gałóp ßitą múmus Ewangelią ßią diéną Bażnįczia ſkáito, kurios ſumma tóiį[5]) yra: kad' tiémus kurié Chriſtaus tikrái ïéßko ir ſawame pawadinime twirtái giwêna wiſſadós wiſſa bus âpſtas reikałûſé ßio paſaulo. Néſſą kuris' teip didę minia paſótino patis iżġ ſawós gerós wálos, ir teip łabai kuris tûtimpós, be palaubós wiſſús mitina teip piktús kaip ir gęrús, tasġ ir dabár nopłéis tikinczîuių kurié dûkſiś iû. Bęt' idąnt' tatái, ir ką gaugeſn'[6]) įgirditumbime tû geriéus inġ ßirdis mûſų, trumpái żodżius Ewangeliós S. iżguldîſsime. [Teip]

(298)[7]) I.

Teip' tad' râßo Ewangeliſtá S. kad' minia łabái dide búwo prieġ Wießpatiés, o ne turêio ką wâlgitų, ſuwadinęś Wießpatis ſawęſp mókitinius ſawús, táre iump paſsigailu ąnt' minios, ioġ ßitáį[8]) iau tris dienás káro prieġ mań, o ne tuŕ ką wálgitų, o iei pałáiſiu iûs teip' áłkanus namûſna ſawoſna, tad' paiłs ąnt' kęlo. Néſsą nê kurie iżġ ių iż tôło atêio. Cze ráißkei gîrdimę,

1) ſeptînetą 2) buwo 3) mąſtimu 4) priéwaizdą 5) tóii
6) daugeſn' 7) **299** 8) ßitái

iog Wießpatis Iżganîtoiés mûſų, teip' yr' ſuſimîłſtąs ir teip' paſſigailįs,
kad' iiſsái pirm' rûpinos apę ßitą minią żmonių, idą̂nt' ią paſsótintų, neġ
iį kuris iżġ ių ape tatái praßîtų, arba ape tatai biłôtų. Czé ręgimę ioġ
iiſſái gęréus żino ir pażįſta priwâlimus mûſų, ir wiſsús réikałus mûſų, neġ
męs iůs kad' pérmanit' gálimę: kaiṗ cze iżġ tų żódżių io kiekwiénas iżtai-
1. Petr: 5. sîtis gal'. Iżġ kur tad' ir męs tikrái żinôkime, ioġ teipaieġ ape mus rûpįßiś
ir ſiełôſis, nórint' ir męs miegmé O del' tą[1]) wiſsą ſiełóiimą mûſû ą̨nt' io
vżmêtinekime, kadą̂ġ iiſſái tuṙ rûpęſtį apé mus, o niéko darbái mûſų, niéko
priémonei mûſų ne priraßinêkime.

Betáiġ cze dabôkimeś, kokié ánįs búwo prieß kuriůs búwo W. Chriſtus
teiṗ méiłos ßirdiés. O tatai pirmiaus bûwo ſu Wießpatimi Iéſumi, ſtowêio
ſtiprei prieġ iam', atêio, ſakioio, îr kłauſe żodżio Diéwo, pildę wálą ir
Luc: 6. įſâkimą io, ir per wiſsás tris dienas lûkurio prieġ iaṁ, patekdami iamṗ,
vżmirßę wiſſus réikałus ir wakarczių̨s[2]) ſawus. Tokieis tuṙ bût' wiſsi, kurié
noṙ idąṫ W. Iéſus pagaiłetųś ir meiłaßirdumą turêtų ą̨nt' ių, ir rúpintųś
ięis. Nés' nórint iiſſái yra dôſnumi ir méilįgų wiſsiémus żmonémus, nórint'
piktiémus ir ne tarpômus. Betáiġ įpaczei, o daugéuſei ą̨nt tų ródżia małônę
ir méiłaßirdumą ſáwą, kurié piłnái kłáuſo żódżio io, ir giwêna pagál' żôdį
io. Ape tůs iiſsái rûpinaś, idą̂nt' ne kęſtų bâdo, ir ne paiłſtų ą̨nt' kêlo. O
teiṗ ir męs' nórimégu, idą̂nt' múmus butų̨ ſusimiłſtąs ir turêtų rúpęſtį[3]) ape
mus: tad' tą minią gerái ſakiokime, kłausîkime karßtái żódżiu io, ir mąſtî-
kime iůs diéną ir náktį, ir pagalêi iį taiſikimę tikêiimą ir giwâtą muſų.

Betáiġ ach deiá ą̨nt' tįginio ir nodbóiimo paſáulo ßio amżio, anié iżġ
tôło wáikßczioio kłausîtų żódżio Diéwo: o múmus ſų̨ku kiek wárſnu, arba
żingſniu del' io pażigét'. Anié per iżtiſſas tris diénas patêko ſu W. Iéſumi,
Matt. 6. o męs ir iżtiſſós wałą̨ndós atſkirt' ne nórime ą̨nt' kłáuſimo żodżio Diéwo.
Matt: 4. Iżkałbinéies wiéni mażáis waikêłeis, kiti hukio weikałéis. Betáiġ ar wel ir
tie ne turéio mażų̨ waikêlų ir weikałų ir wargumu hûkio? Turêio be
abéioiimo, o wienókiġ tekêio żódzioṗ Diéwo, ioġ ą̨nt' wiſso ïeßkoio kara-
lîſtes Diéwo. Dabokimes ir mes, brólei miélauſieii. Atmįkimê kad' ne wiéną[4])
dûną[5]) giwêna żmógus, bęt' wiſſókiu żodżių[6]) kuris' ißéit' iżġ naſrų̨ Diéwo.[7])

Toléus ráßo Ewangeliſtá S. ir atsâke iam' mókitinei io, o iżkurgi kas
tůs gałés dûna paſótinť cze girioi'? Tamé S. Apáſtału atſâkįme yra múmus
ißreikßtas bûdas iżmintiés żmonių, kurié tiektai ą̨nt' to wéiżdi[8]), ką tuṙ po
akimi, o ko nê rêgi, ape tatái żótaġ numenas. Ißwędęs[9]) bůwo W. aną minią

---

1) to 2) wakarczius 3) rúpeſtį 4) wiéna 5) dûna
6) żodżiu 7) ** teip' darîkime ir teip' elkimes idą̂nṫ iie ą̨nt' ſûdo prieß
(пропущено mus) ne kêłtųs, ir ne pażudîtų tįnginio mûſų 8) wéizdi
9) Ißwedęs

girion', kuṙ néi důnos, nei ałáus, nei meſós, nei żuwes búwo. Turêio tád' Apâſtałai vż dáiktą ne patôgų, idąnt' kuris gałêtú priwálgit' girioi'. Bęt' tai[1]) ißmintîs iżġ né ißtikéiimo ißéio: ioġ iie dábar ne tikêio, idąnt' Chriſtus gałêtų paſſótint' ką, o tęn' kur ne kokio édeſsio ne búwo. O teiṗ ir męs mokikimes iżġ to pawáîżdo[2]), idąnt' ſergetumbimeś ne ißtikéiimo, idąnt' pagundoſe ne tekinétumbim' ißmintiéſp darbůſę Diéwo[3]), idąnt' ape miełaßirdúmą[4]) ape galîbę W. Chriſtaus ne numintúmbimeś, nórint' ir patįs butúm- Exo: 16. bime girioi', nórint' pêno ne turétumbime. Néſſą iiſſái ir noṙ, ir gal', iei ner' 1. Reg: 17. pêno, iżġ niéko padarit'. Kaiṗ Zydamus per kêtures dêßimtis mêtų nułáiz- Exod: 24. dawo[5]) îżġ dągáus girioi'. Téipaġ noṙ ir gal' iei kas yra, padúkſint' tatái 1. Reg: 19. pagirimi ſáwo. Kaiṗ aną ſáuią miltų náßłei, ir cze kêlatą důnós. Gal ąnt' gáło ir bę [důnos] **(299)**[6]) důnos żmógú łaikit' kaiṗ łâike Maiziéßiu ir Eliôßiu per kêtures dêßimtis dienų be wiſsókio wálgįmo.

II.

Ir pakłáuſe W. Iéſus mókitinius ſawús dauġ túrite důnos? O ánįs atſâke: ſeptînetą. Ir liépe minîomus ſéſtis ąnt żemes. O émęs ſeptînętą[7]) důnos dékawoio, ir łâuże, ir dáwe môkitinemus ſawiemus, idąnt' dalîtų ir pakełtų pułkâmus, turêio tád' ne dauġ żuwêlu, kurés pêrżegnoięs, liépe iiemus iżdalit'. Wáłge tad' ir priwâlge wiſsi. O cze pirmiaus iżwîſkime ir numiłêkime didį rómumą, nużêminimą, ir kąntrumą W. mûſų Iéſaus Chriſtaus kuris ne ißiudéio ne iżbare mókitinių ſawų, del' ių ne ißtikéiimo, bet' to ne noréio regét' ir nułáido niekú, tą didi ių defectą, nórint' iůs gałéio téiſei iżbart': kadąġ maż pirm' to búwo iau pritîrę Deiwiſte ir galîbe, kad' téipaġ pękés tûkſtanczes żmonių paſsótino pęketu důnos ir dwiemi żuwęłemi, kur mażęſn důnos, o daugeſn' żmonių búwo. Mókikimes to nużęminimos nůġ Wießpatiés, ir nůġ miſtro ſáwo, idąnt' prieß ſilpneſnius brólus Gal: 5. mûſų, rómumis, ir kąntrumis butúmbimę: o łabięus ioġ wel' pátįs' kaiṗ' żmónes gúnditi gâlime bût'.

Antra, kad' Wießpatis téikeś kłauſt', kiek' důnos turêio, to ne padâre iżġ ne żinios kokios, betáiġ idąnt mókitinius ſawús teiṗ pabúdintų ąnt' ißwidimo praîewo, kurį padarit' turêio, o tů idąnt pabúdintų iůſiąmṗ tikrą wierą.

Trêcze, ioġ įsâke pułkâmus séſtis, tů noréio teipaiaġ paiutint, ißwidimoṗ praîewo, kuri turéio rôdit' Bęt' prieġ tam', ir tatái pażint' dáwe,

---

1) ta 2) pawáizdo 3) въ польск. текстѣ ábysmy ſię w pokuſách do rozſądku rozumu nie vćiekáli 4) пропущено ir 5) пропущено důną 6) **300** 7) ſeptînetą

iog ięi nórime bût' nůġ io paſótinti, tad' pagaléi įsâkimą io, túrime ſeſtiś ąnt' żêmes, tatái yra túrime weizdét' kiekwiénas paßaukimo ſawo, túrimę Teſſ: 8. wel' dirbt'. Nes' ne dárbo bęt' prabįguſio rûpęſczio W. Diéwas múmus úzdraude, ir łabiaus iei ne dirbame, tad' tikrái ir ne walgîſsime. Kaip̓ Pówiłas bîło. Kas ne dirba, tas wel' te ne wałgai.

Ketwîrta, ioġ éme Iéſus inġ rąkás aną ſeptînetą dûnos, ir maż żuwų kurés turéio mókitinei io: iżġ cze mókitiś túrime, ioġ ne túrime átméſt' tàrpų ir bųdų[1]) nůġ Diéwo pażimêtų, ąnt' įgiiimo pêno. Nes' bę tų, kad' gal' bût', kas nóř papenêtiś, arba ięis ne noř wartot', taſsáiġ Diéwą gûndże arba mêgina.

Pękta, ioġ W. Iéſus pérżegnoio ir dûnás ir żuwis, tů pirmieus parode, ioġ pałáiminimu io êſti padáuginami ir pałáiminami wiſsi dáiktai: o prieġ to wel' norêio mus pagraudinti, idąnt W. Diéwą ape pêną praßîtumbime, ir Pſal: 14. vż prikůpimą, apweizdéiimą dékawotumbime, ir wiſsúr pażintúmbim' ioġ iżġ rąkų Wießpatiés imame tůs wiſſús dáiktus. Kaip̓ Dówidas bîło: átwęri tu rąką táwą, o papildi wiſsôkią gîwi pałáiminimu.

Szêſta[2]), ioġ W. dûnas pérżegnotas, łáuże ir ſawiémus Apâſtałamus liépe pakêlt' pułkâmus, tů mus rágina, ioġ walá Diéwo yra, idąnt' tatái ką iżġ rąkų io êmeme, ne tiektai pátįs iů wartótumbime, bęt' ir kitiémus nudalîtumbime, o daugéus ne túrintiemus ir biiędtiemus Diéwo.

Sékma, teip̓ ißkei Môrkus S. bîłô, ioġ wálge wiſsi teip̓ ioġ priwálge. Tů mumus rôdżia, koki galîbe yra pałáiminimo ir pérżegnoiimo Diéwo, ir ioġ żadéiimai io téiſųs yra né apwila. Táre W. Chrîſtus, ioġ pirmiaus ir Matt: 6. ąnt wiſso túrime ïéßkot' karalîſtes Diéwo ir teisîbes io, o paſkui to wiſsi reikałéi kûno múmus bus důti. Tůs żadéiimus iżtesêio gáuſei. Táre ąnt' toſiéġ wiétos, idąnt' wiſsą ſiełóiįmą ape pêną ir ápwalkałą pameſtúmbime. Nêſſą, tieġ, téwas iuſų dąguięiis, żino ioġ to wiſso priwâłote, ir tam żadéiimui ganá iiſſái padáre, kad' ßitái tokį túłumą żmonių, be ių ſiełóiimo teip̓ apweizdét' teikés. [Ant']

(300)[3)] Ant' pataigós[4]) teip' Ewangeliſtá S. bîło, kad' ſurįko ſeptînis rekßczius iżġ anú łúſtu kurié atliko, o búwo tų kurié wálge ape keturios tukſtanczios (apłąkus waikús ir móteris) ir teip' iůs atáteiſe,[5]) ſuwęręnimas pałaiku, giria múmus miérnumą ir paczêdįiimą[6]), tat' yra, idąnt' pałaįminimáis[7]) Wießpatiés gerái wartótumbimę[8]) ne gadindami nieko, nei pamêtidami, kaip' púſtpelnei kurié, tů ką ißłâîſto, prâgare prarąda, bę réikało, dągų ſaẃ vżpirkt' gałêtų, kad' tatái élgetomus del' Diéwo iżdalîtų. Bet' idąnt' páłaikus ąnt' kito

1) búdų 2) Szêßta 3) **301** 4) pabaigós 5) atáteiſe. 6) paczêdiiimą 7) palaiminimais 8) wartótumbime

męto iżdetúmbime[1]). O ioġ teip' pażintinái ißréißke,[2]) ſkáiczią[3]) anų ſweczių tů wel' didúmą żękłó anó, ir ne iżbîłomą galîbę páłáiminimu Wießpâtiés parôdit' norêio. O teiṗ ir cze îżġ náuio iżwirſt'[4]) túrimę, ioġ tů budú, ir ik ßiołei mitina ir ſótina mus ßitas Wießpatis małônuſis.

Atminkimeġ brólei miélauſieii, iß kur, o nůġ ko wiſſą pęną ir priéwaizdą túrime: o mókikimes pawáiżdu[5]) tos nóbażnos minios żodżio Diéwo ſu pilnumú kłausit', ir Wiéßpatį Iéſų ſakîot', ne tiektái kôiomis, bęt' ir geidîmais, ne tiektái miéſtan', bęt' ir girion'. Iéßkokime pirmieus, ir ąnt' wiſſo Matt: 6. karalîſtes Diéwo ir teisîbes io ir wiſsús mųſų[6]) rûpeſcius, ir wiſſús wéikałus mųſų[6]) iam' podůkime[7]). Nes' iei żódżio io naudįgai kłausiſime, ir ių teiṗ pałáimoie kaiṗ ir ne pałáimoie ſakioſsime, tadąġ bę abéioiimo ſuſimiłs téipaieġ ąnt' mûſų rûpįſis músmus, ir pramitis mus ir bádůſe. O ne tiektái tat' Pſalm: 31. músmus padarit' téikſis, bęt' ir mus nůgus apwiłks, apredis, tròkßtanczius pagirdis, ßâłltiie[8]) ſußildis, nutwirkimę atwêſis, ligoie pasîlis, nuludimę palįkſmis, ir patiés ių[9]) prilietime, apżiebṡ támſumůſe, atląkis ſáitůſe. In ſumma, iiſſai patis bus paſsitękêiimas múſų, iżgânimas mûſų, pâdukſis mûſų, galîbę[10]) mûſų, apżiebimas mûſų, iżgânimas mûſų, páßałpa mûſų, iiſsái mus ißłůsûs[11]), apgįs mus, iżklausis mus, bus ſu mumis priéſpaudůſe mûſu ir wárgůſe, ißtráuks mus, ir iłgumu dienų papildis mus amżinái, pagárbįs mus karaliſteie anoié ßwęntoié ſawoié, kurion' mus įwietók' Diéwe wiſſagalįs per Pſal: 90. Iéſų Chriſtų Súnų táwą o W. mûſų. Amen.

Nedelos Aßmos po S. Traycei, Ewangelia ape falßiwus pránaßus. Matt: 57. Cap.

Anuo metu: Biłoio Wießpatis Ieſus mókitinemus ſawiémus. Sáugokites nůġ falßiwų Pránaßų, kurié iuſųmṗ ateiṫ rûbůſe awių, o widuié yra wiłkái płéßąiié, iżg waiſių ių pażînſsite iůs. Ar ręka nůġ erßkecziu ůgas wîno? arba figas nůġ úſnių? Teiṗ wiſsôkés mêdżes geras, waiſiús gerús daro: o médżes piktas, waiſiůs piktus dáro. Ne gal' médżes geras waiſiú piktų darit'. Nei piktas médżes, waiſių gerų darit': Wiſsôkias médżes, kuris' ne dáro waiſéus géro, bus ißkirſtas, ir úgnin' inméſtas. O teiṗ nůġ waiſią[12]) ių pażînſite

---

1) пропущены польск. ſkąd byſmy potym y ſwe y cudze potrzeby opátrowáć mogli 2) ißréißke 3) ſkáicziu 4) iżwiſt 5) pawáizdu 6) múſų 7) padůkime 8) ßâltiie 9) patiéßis вмѣсто patiés ių (польск. pocießy) 10) galîbe 11) ißłůsûs 12) waiſių

iûs. Ne wiſsôkias kuris' man' bîło Wießpa-[tié Wié-] (301)[1]) tié Wießpatie, ieis karaliſten' dągáus: bêt' tîe kurié daro wálą Téwo máno, kuris dąguſe yra, tas[2]) iéis ing dągáus karalîſtę.

IZGVLDIMAS.

Kaiṗ ißtikimas ir geras Dáktaras, ne tiektái ſweikús, o naudįgus pamôkſłus mókitinemus ſawiémus dûſt', bęṫ iûs wel' nůġ piktų ir ne ſweikų pamókſłų apſerkt' ir apweiżdi[3]). Teiṗ ir taſſái augßczéuſes Miſtras, ir Dáktaras mûſų W. Iéſus Chriſtus toie Ewangelióie S. darit' têikeś. Nes' ioġ pirm' to ganá płaczéi mókitinemus ſawiémus ąnt' kâłno wálą ir įſâkimą Téwo ſawo dąguięio apſákę[4]) ir pakaktinái iżgúlde: tad' nu iau patôgiei tarṗ kitų dáiktų, ir mus ir anûs ißtikimûſius ſawús graudina, idąnṫ falßiwų mókitoių ir ių ir kliedéiimų ſêrgetumbimeś. Betáiġ ioġ iie wiſſada po ſkreiſtęle nóbażnumo ir żódżio Diéwo įsiwagia muſųmṗ, ir teiṗ żmónes łetás, o ne apwéizdincziąś, priwila: del' to idąnt' tů ſargêſneis butúmbime, ir wiłu, ir búklumų ių apſêrgetiś gałétumbimę apraßinêię múmus cze áißkei, kurié yr' falßiwiéii pránaßai, ir kaiṗ iûs pażint' túrime. Ką gęréus ißwiſsime, kad' żodżius Ewangeliós S. gerái ir nôbażnai iżguldinéſsime.

I.

Paſirgekites łabái nůġ falßiwų Pránaßu. Kaiṗ Pránaßas tikras yra, kúris dwaſiá S. apßwieſtas arba bûſęnczius dáiktus pirm' paſáko árba nůġ kitų paſsakîtus ir ſuraßîtus, toieġ[5]) dwaſiá iżgûldo. Néſsa kas pranaßáuia
1. Cor: 4. (bîło Pówiłas) tatái yra, kas raßtús iżguldinéie, taſsái kâłba żmoniumṗ ąnt' ſubadawóiimo ir graudinimo ir pálįkſminimo. Teiṗ falßîwas Pránaßas yra wiſsôkiás, mókitoies falßîwas, Dáktaras arba kaznadieié átſkałûnių, kurſai dwáſia męłų įkweptas, nudûſtis vz pránaßą tieſós. Wiénu żodżiu falßiwiéii Pránaßái yra wiſsi kaznadiéios Hęretikų, ir ape tůs cze Wįeßpatis tikrái kâłba: kaiṗ Auguſtinas, Hieronimas, Theophilactus, ir tikrái wiſsi Dáktarái
2. Pet: 2. iżgûldże, kuriûs ir S. Pętras ßwąkei aprâßo, biłódamas.. Búwo ir tarṗ żmonių Zydų, falßiwi pránaßái, kaiṗ ir tarṗ iúſų bús miſtrai męłûią, kúrié įnéß ſektás prapultiés.

Tų múmus tad' W. Jéſus łabái ſêrgetiś, tų wągſtit' ir ſaugôtiś, ir burſós ne wienós ſu ieis ne turét' raginá. Pirmiéus iżġ toś prieżaſtiés, ioġ Heretikai búkłųs yra wiłai, turį įpatinę nóbażnumo, teiṗ kad' iûs ne kaipo

1) **302** 2) tie 3) apweizdi 4) apſáke 5) tąieg

pagautai parodiṫ ir pažinṫ kas gâli, tiektái kas túri ákį gerái apkůptą ir aną dówáną ipaczią pažinimo dwáſių,[1]) įgi nůġ Diéwo butų ſánczios arba ne: tiektái dwaſiſzkas, kurſai wiſsame ſkîreus darit' môka. Ir ne dówanai W. Chriſtus ſenamé żókone patiémus kunigâmus dáwe galîbę pažinimo tarṗ raupsûto ir ne raupsûto. Antra, ir deléi to ių ſérgetiś liépia, ioġ ne wiénas piktas mâras teiṗ pażéiſt' ne gal', kaiṗ yra môkſłas falſzîwas. Ir niékad' tûrkas teiṗ dáugio krikſzczioniſtoie pikto padarit' ne gal', kaiṗ hęrétikai. Neś iiſsái yr' régimas priéſakis, ir to del' io kiekwiénas gáli pigeus nuſergetiś: bęt' tas' yra kaiṗ namikſztis wagis, kuris' daridamas gęntimi yra didžiu o wîreuſiu priéſakiu. Todrînaġ ir kitói' wiétoi' Wieſzpatis mus graudina, biłôdamas. Weizdékite idąnt' kas îuſų ne įſzwęſtų[2]). Nes' dauġ falſziwų pránaſzų kêlſiś inġ wârdą mano, ir dauġ ių iſzwés. Ir Pówiłas S. bîlo. Nórint' Angełas nużęgtų iżġ dągáus ir ſakîtų kitą Ewangelią neġ ſzitą, kurią, wiéną kártą priémeme, tad' tai vż prakeikimą túrime turét'.

Bęt' iau iſzwîſkime żimés kuriomis tůs falſziwús môkitoius pažiint'[3]) tú-[rimę.] (302)[4]) rimę. Pirma zimé yra, kuri[5]) ateit',[6]) pátis wéržes ąnt' vrêdo ſakîtoio żodžio Diéwo, ne budami vrêdiſkai[7]) paſiųſti, idąnt' tiektái priṙiktų mókitinių ir vżwęſtų ſu ſawimi. Ne ſiųczeu ių bîło Weiſzpatis, o iie tekêio, ne kałbêiau iumṗ, o iie pranaſzâwo W. Chriſtus páſiunte Apâſtałus ſawús Acto: 20.
ir dáwe iiémus galîbę idąnt' ir kitús téipaieġ ſiųſtų ąnt' vrêdo kúnigiſzko, Hier: 20.
arba ſakîtoio. Kaiṗ mané, tieġ, Téwas ſiunte, teiṗ ir aſz ius ſiunczių. Sîunte Ioan. 20.
Pówiłás Thimotéuſzą ir Titą. Thimotéus wel' kitús, ir téipaġ wieni antrús ik múmus. Szitáiġ kurié nůġ tos rikios atſtôio, tie ne ſiųſti yra. Kaiṗ ąnſai ſênas Dáktaras Iréneus grażei ir tîeſą bîło. Kad' tų tiektái kunigu Bažnį- 4. Iren: 43.
czios kłausit' turime kurié eilé ėiṫ nůġ Apâſtału. O kiti kurié nůġ tos parednós ſucceſsios arba paſiuntimo atſtôie, kur nórint' ſurįktųś, túrime turêt' vż nútaremus, arba kaiṗ Hęretikús, arba kaiṗ atſkiluſius. Kaipáġ tad' dręſa ſakiṫ' Heretikai ne budami ſiųſtáis? Iégi tarîtų, ioġ nůġ zbaro arba ſurįkimo yra paſiųſti, atſakité[8]) iiemus, ioġ ne żbârui, bęṫ Apáſtałamus, ir ių wiétoſe ſąntiiémus[9]) dáwe galibę W. Diéwas sîųſt' ſakîtoius. Ne ſurįkimas ſiúnte Timotéuſzą bet' Pòwiłas, nc zbaras ordinawôio po mieſtús kúnigus, bęt' Timotéuſz[10]). O iei paſſakis, ioġ iůs páſsiųnte kitas ių miniſtras, tad' kłausik' toléus, kas wel' tą miniſtrą páſiunte? arba kas tą galîbę dáwe ſiųntinéiimo,[11]) ir ſawos ſucceſsios augſzczeus iſzwéſt' ne gâli, tiektái ik' Mar-

1) пропущены польск. y przetoż nie káżdy vmie y może probowáć duchow 2) iſzwęſtų 3) pažint' 4) **303** 5) kurie 6) пропущены польск. iż ſámi przychodzą, 7) vrêdiſzkai 8) atſakikite 9) ſąntiemus 10) Timotéus 11) ſiųntinéiimo? далѣе пропущены польск. Abowiem iáwna rzecż ieſt, że oni ſwego poſyłánia

tîno Lûterio, kuris bûdamas praſtú Minikú, ne turêio niékad' tos galîbes ſiuntinêiimo kitų, tiektái tokių, kaiṗ ir pátįs tad' yra falßiwú Pránaßu.

O ioġ Lútheris búwo falßiwú Praraku, ne tiektái iżġ to rôdżeś, ioġ raßtús falßiwái iżguldinêio, ir tęſe ąnt' prámonių ſawų: bęt' ir iżġ cze pranaßáwimai io wiſsi, tikrái abżagaréi[1]) atgrįżo. Pranaßâwo iis' kadáiġ ape ſawe tais żodzeis kuriós[2]) ir ąnṫ ſawo grábo liépe paraßit. Peſtis erā viuens, moriens ero mors tua Papa. Tatái yra: Buwáu gîwas páżaida (tatái tieſá tikrôii yra. Nes' be ſkaiczeus żmoniú páżeide ſawú gáiłumi ir prakéiktu mókſłų[3]) numiręs ſmértimi tawá búſiu Pópieżeu. Tais żôdżeis pranaßâwo, ioġ wiſſą[4]) Pópieżiſtą[5]) tůiaus po numirimui io, ir ſu Pópieżiumi prażut' ir iżgaißt' turêio. Betáiġ ſumełâwo garbé Diéwui W. inġ burną ſáwą: ir regimái poſáului[6]) parode: ioġ ęſt' pránaßų[7]) falßiwú. Néſſa ne tiektái Pópieżiſte po ſmérti io ne palôwe, bęt' łabiéus túli Luterônų pażinoś, ir ſianoięion' wierón' ſugrîżo: ir geréus patis Lúteris ir ſu ſawú mókſłu maż ne pragâißo. Néſſą mókitinei io, dábar iam' giwám' ſąnti, atſtôię nůġ io Zwingliußoṗ, Calwinoṗ, Serwétoṗ Nauiakrikßcziumṗ priſtôio, teiṗ kad' nų tikrų Luterônų łábai maż raſsi.

Antrá żime yra falßiwú Pránaßų, ioġ iie eit' muſųmṗ. Neis Heretikai Tûrkump', Totôriumṗ, arba Páhoniumṗ, idąnt' iůs môkitų: bęt' ſpáudżes muſųmṗ ißktikincziumṗ, krikßczioniumṗ, kurié iau ſęnei inġ W. Chriſtų intikêiome, ir ſenéi priémeme Ewangelią tieſós. Kaiṗ wilkai néit' inġ girią kur niéko ner, betâiġ tęnái kur awis ſurįktas iaucze. O Kaiṗ ſarąnczia ne půła ąnṫ ziezdros, arba ąnṫ dirwos puſtós:[8]) bęt' tęn' kur geréuſei ſtôwi krikßczioniſte: tęnái iie půła, kaiṗ múſios ąnt' medáus, idąt' iżbiarintų[9]), iżgaißintų, ißeſtú wiſſa gêra Bażnîczioie krikßczionißkoie. Kaiṗ butų nórį bażnîczios reformawót, nórį atmaininét ir iſkůpṫ[10]) wiſſa nęt niékas neliks.
1. Ioan. 2. Taſsáiġ yra didis żękłas falßiwų pránaßų. Ioġ ne mes ißêiome nůġ ių, bęt' iie nůġ mûſų, ir tůiau káiṗ iżġ awių pawîrto wilkais, wel' eit' muſųmṗ awêlumṗ W. Chriſtaus, idąnt' mus gadintų.

Trêcżé żimé: ioġ atéit' awių rubůſe, tatái yra nóbażnumę, inġ wârdą W. Chriſtaus, ſų[11]) ßwélnumis żôdżeis, po ſkreiſtęłé Ewangelios, ir żôdzio Diéwo: tur tůintimpós naſrûse Chriſtų, Pránaßas[12]), Apâſtałus tikrus żodżiu[13])
2. Reg: 22. Diéwo. Notéit' po Titułú Pópieżeus, Cieſoreus, nei karâlaus: wiſſa iie paniekįs, bęt' gîrſis wardú manůiu, żodżiu manůiu, dwaſiá manąie, rûbu ma-

1) atżagaréi 2) kuriůs 3) móksłu 4) wiſſa 5) Pópieżiſta 6) paſáului 7) pránaßu 8) †† Bet' tęnai kur geréuſes vżderéiimas, idąnt' apdęrgtų, ir ißêſtų ir ißpûſtaßitų wiſsá: teipaġ ir Herétikai neis pagôniump' 9) iżbiaurintų 10) ißkůpṫ 11) ſu 12) Pránaßus 13) żodżius

nůiu. Teipóġ dare ſęnamé żokone fálßiwiéii pranaßái, ſakiodami Pránaßus tikrûſius, ir biłódami. Tatái Węßpatis lîepia, żôdis Diéwo ſto-[ios ma-] **(303)**[1] ios manęsṗ, naſrai Wießpatiés prabiło etc. Ape kuriûs Wießpatis per Prânaßą biłôio. Prânaßai falßiwái pranaßáwo inġ wárdą máną: ir wel', Prâ- Hier: 14. naßái wâgia, żódį máną, ima liežuwius ſawús ir bîło. Tái bîło W. regêiimą Hier: 15. ßirdiés ſawós ſáko, o ne iżġ naſrų̂ Wießpatiés. Teipáġ falßiwiéii Apâſtałai, bîło Pówiłas S. Yra darbinîkai wiloiąiię pawêrczeſi inġ Apáſtałus Wieß- 1. Cor. 11. patiés Chriſtaus. O ne ſtębúkłas: kadąġ ir patis ßatônas pérmainoś inġ Angełą ßwiesîbes. Ne ęſt' tad' didżia, ioġ ir miniſtrai io pérmainoś, inġ Apâſtałus kaiṗ tarnái teisįbes[2]): kurių gáłas bus pagalei ių darbų̂.

O cze didżio, vżtiéſą paſirgêiimo réikia, idą̂nt' wiétoi' tieſós ne priimtúmbimę átſkałûnių kłaideiimų pażudîtų, ioġ ne wiſſa áukſas kas żiba: ir ne wiſſa tatái żódis Diéwo, ką iżġ ráßto priwadżiôie. Néſſą niékad' ne wiená Hérêſis ne rádoś, kuri gįnkło iß ráßto ne turêtų, ir kuri ne girtų̂ſsi Matt: 4. żodżiú Diéwo. Kadą̂ġ ir patis Wêlinas prieß W. Chriſtų drįſo wartót' raßtú. Todéliġ kû daugéus kas raßtų[3]) paraßinêies, tû daugéus turi ſaugôtis wîlko. Nes' idą̂nt' grażúmis żôdżeis ių ne dûtúmbeis ißwêſt', pérſergti tawé Wießpatis tais żôdżeis. Ne wiſsôkias kuris' man' bîło Wießpatié Wieß- Matt: 7. pátié įéis inġ karalîſtę dągáus: bęt' kuris' dáro wálą Téwo máno, kuris yra dąguie, tas dábar iéis' karalįſton'[4]) dągáus. O wála Diéwo tóii yra, idą̂nt' wiſsi wiéna butúmbimę tikêiimę ir meiłeie ſuwiéninti. Ioan: 11.

Kętwirtá żimé yra ioġ widuié yra wiłkai drą̂ſkąiie,[5]) kaiṗ áwis ne tuṙ didêſnio ir wîreuſio priéſakio, ąnt' wîłko, kuirs[6]) iżġ pirgimimo[7]) ių vżnôwiiimo trókßta, ir niéko kîto drin' tarṗ áwių ſpaudżeś, tiektai idą̂nt' płêßîtú draſkitų, o ißbarſtitų. Teiṗ ne tuṙ bażniczia Diéwo ſų́kêſnių nepriétęlų kaiṗ heretikûs, kurių wiſsas ſiełóiimas ąnṫ to yra, idąnṫ ią ißnaikintu, ir neṙ kitós prieżaſtiés, del' ko inġ Bażnįczią wêrzes ir kêmßáś, wienát' idą̂nt' płêßitų ir draſkîtú, ir inġ tułas ſektás iżbarſtitų tas awêles, kures W. Chriſtus Iéſus, tikras piemů̂ ſurînko wienįben'[8]). Kaipóġ tatái ąnt' akiés ámżę mûſų kiekwiénas regét' gâli: ką wêikia tie wiłkái płéßąiie, kurie káimenę Wießpatiés miſernai tráuko.

II.

Pęktá żimé yra: Iżġ waisių ių pażînſite iûs pigái, kaip tarîtų: ſuliginkite wienók' mókſłą ir wéikałus wilancziuių pránaßų, ſu mókſłu ir ſu weikałéis W. Chriſtaus, ir ßwęntų̂iių io: ir węikei ißwiſsite, kaip' ſúdêraſsi. Priweizdêkites kaip' dauġ ſwietas iżġ mókſło ių patâiſeś, kû yr' gerę́ſnis,

1) **304** 2) teisibes 3) raßtu 4) karaliſton' 5) dráſkąiie. 6) kuris 7) † prigimimo 8) wieniben'

kû nôbażneſnįs[1]), rômeſnįs[2]) neġ pirm', o potám' apſûdikitę. Nes' kaip' galįgas dáiktas yra rįnkt' nůġ erßkeczių wîno ůgas, arba nůġ vſnių figás, téipaġ wel' patôgu yra, idąnt' falßîwas Pranaßas turêtų ką gęrò nuweikt'.

Bęt' kodrînaġ Wießpàtis téikeś wartòt' tû priliginimu erßkeczių ir úſnių, wîno ir figų? Zinome kaip' wîno mędęlis yra siłpnas, o niekam' ne tikras, kuris niékam' ne priwałús. Téipaġ lîgei ir figų mędis: abúdu maż ne pirm' wáiſių, neġ żiédus parôdżia. Iżġ ąntros ßaliés, erßkeczéi ir úſnes teip' grażéi prażîſta, żîdi, kad' téip' parôdżeś, kaip' turêtų pâtį ſókorą, o rażinkás waisit'. Bęt' kad' mętas priéit' waiſeus, ne rasi ąnt' ių kito niéko, tiektái bangius káułus, nůġ kurių dęntes[3]) ßîmpa, o dîganczius dagius, kurié kiekwiéno drapanoſp kabinêies. Teipóġ każnadiéios Heretikų żódziůſe ką grażéus rôdże, girias tikrá wierá be wiſsôkių waiſių, kuri iůs pati iżganit' tuŕ bę darbų gęrų. Dároś vż įpaczius miſtrús, kurié nóri wiſso paſáulo apżiébt' ir pataisit': kaip' butų ąntái tikras mędús, ſókoras, ir żodis Diéwo ęſsąs ką iie ſáko. Bet' po kiekám' mętų[4]) ių ſâkimai[5]), įſiweizdék' tiektái, o ne wîéno waisîaus gêro ne raſsi: ne wiéno ne iżwîſsi, kuris iżġ ių mòkſło pagêrintuś, arba gaiłêtųs vż nůdemes, arba darîtų wertús waisius gaiłéiimo: wiſsi dęßim-[cze kar-] (**304**)[6]) cze kârtų pikteſni, neġ pirm' búwę: putłus,
2. Tim: 3. łápųs, vżumirßtą gêra, blúznitoiei, piktanôrei ne nutwárdomi, ſiúnte, nérimſtą, kaip' węlino apſeſti, gimdîtoiemus ir wîreſniemus ne pakłúſnus, kłępôtoiei, mêlâgei, ne gêdingi ne nutwárdąſi, didżéus mili łâpamą[7]), néġ W. Diéwą, túrį įpatinę nóbażniſtes, bęt' vżginąſi galîbes ios. Antai wiſsų erßkeczių káułu o dagių piłna, ſéktos, ſedicios maißtai, kariai, nerimâßczei brągumai, rażbaiiſtes, płêßimai, bażnįczių pûſtiiįmai ißgaißinimai garbes Diéwo, pérſakioiimas ißtikimųių ſakîtoių żodżio Diéwo, nutrôtimas inti-
Matt: 14. kéiimo, teip' prieß Diewą kaip' prieß żmônęs, gáuſumas piktúmo, vżgesimas męiłes: wiétoie páſnikų riiįmai be brôko wálgimų, abſiriiįmai ir girtawimai. Wiétoie małdú, blúżniiįmai tůintimpós. Wiétoi' iałmużnos, nudreſkimai, nůmos, ir gôdas. Wiétoie mergîſtes, ne redni wadimai mótęrų, ſwetimmoterâwimai, tułmotęrâwimai ir tûli biaurumai. Tiégì yra wáiſių̨s mókſło Lûteribko.

Ir ięi nôri rêgét', kaip' falßiwús Pránaßus iżġ mókſło ių tikro pażint'
Gal: 1. turi? tad' kłauſik' ką Pówiłas Szwęntas bîło. Nórint' wel' ir Angełas iż dąngáus sîulitų iumus vż Ewangelią ką priéßaus tam', ką nůġ múſu êmete, ir ko nůġ mûſų ißmôkę eſte, turêkite ių vż prakeikimą ir vż Pránaßa falßîwą. O teip pagal' tos regúłos piga bus pażint', ięi tieſós arba fálſaus[8]) mókia ſakîtoiei żôdżio Diéwo. Nes' iei mókſłai įr[9]) iżgûldimai ių ſudęra ir ſu raßkû[10]) S. ir paiųktu wiſſų Dáktárų Bażniczios iżgûldimu: iei niéko náuio nótnęßa,

---

1) nôbażneſnis 2) rômeſnis 3) dąntes 4) mętu 5) ſâkimo 6) **305** 7) łâpumą 8) fálßaus 9) ir 10) raßtú

ięi tworų gárdo Wieẞpatiés ne ârdo, ir ne płêẞo, iei ne pêr kęla[1]) rubêzių téwų ſawų, ięi máiẞtú ne dáro, o ne pérſakioie tikrųių ſakîtoių żódżio Diéwo, tad' vż tikrůſius Pránaẞus turi bût' kłausîti ir priimdînêti. Ir dęia tam' kuris kłausit' ių ne nóri. Bęt' wel' kųrié[2]) mókſłus atgridżia, ir raẞtús iżguldinêię[3]) prieẞ ſenų ámżių ſųtarimą[4]) Bażniczios wiſſatimes, ir Dâktarų ir piemęnų ios: kurié to mókia: ko Bażniczia niékad' ne priéme, kurié wienîbę Bażniczios wiſsatimes ir intikéiimą łáużo: kurié maiẞtús ir barnis krikẞczonîſteie dáro, ir iẞtikimůſius krikẞczîonis pêrſakioia: tiégi yrá falẞiwiéii pránaẞai. O dęia tam' kas ių kłâuſo ir perſtoie ſu ieis.

Kaip' ąnt' pawáizdo. Iżgirsi kurį ſakîtoię, o iiſsái mókia prieẞ ráẞtą ir prieẞ wiſsus Dáktarus, prieẞ wiérą ir ſutarimą wiſsós Bażnįczios wiſsatimes, ioġ po įpatinę důnos ir wîno ſakramenté, ne êſt' tikrái Kûnas W. Chriſtaus, ioġ Miẞia S. eſt' bałwônų garbé, ioġ páſnikaųt'[5]) ne rêikia, ioġ[6]) vż numiruſiůſius mêlſtiś, nei ẞwęntûių praẞit': ioġ motęriſtá yrà teip' gerá, arba gerêſne neġ mergîſte: arba (ko męs iau déia ſułáukeme) iżgirsi nauiekrikẞtį, o iiſsái blúżniie Tráicę ẞwęnczeuſią, ir wâgia pirm' amżinumą ſûnui Diéwo[7]) iżġ tų teip' pakwipuſių biaurûių waiſių ių mókſło ne wárgei·pażįſi pránaẞus wilanczius. Néſſą to mokia, ko Bażnįczia krikẞczioniẞká niékad' ne priéme ir to mókia, ką wiſſá Bażnįczia iau ſénéi prâkéike ir pażúde, anůſe ſianůsé-iůſe Hęretikůſe. Berengariůſe. Petrobrusîonůſe, Arionůſe, Wigilanciůſe[8]), Iowiniônůſe[9]), Ebione ir kitůſe toiauġ ciêko.

Betáigi kokſái gâłas bus falẞiwų Pránaẞų? Wiſſôkias, ſako, mêdżias kuris' ne dâro waiſéus géro, bus iżkirſtas ir immęſtas úgnin' amżinón'. O Dan: 12. tie wel' kurié ſweikú mókſłu ąnt' nutéiſinimo mókia kitas żmônes żibés kaip' żwáiżdes ąnt' ąmzių.

O kadąġ iau żinome, brólei miélauſieii, kurié yra falẞiwi pranaẞái, ir Rom: 16. kaip' iůs pażint' túrime ſêrgekimeś ių ſu wiſsókia ápwaiżda[10]), békime kur 1. Ioan: 2. toláuſei nůġ ių, ir namůſna ſawůſná ių ne łáiſkimé, nei ių ſwéikįnkime, o ne tiektái iu ne turime kłausit', bęt' ir knigêlų ių ne ſkaitit', nei namůſe ſawůſe turét', nei ąnt' ių krikẞtînų, nei ąnt' iu paſsawinimų nudůtuwių, ir 1. Ioan: 2. ąnt' pałáidoiįmu ne wáikẞcziokime. Néſsą kas tai dáro tas tâmpa bęḍrų[11]) darbų ių prakeiktų. Téipaiau duktęrų ſawų iiemus ne nudůdinêkime, nei waikêlų ſawų iiemus ąnt' mókſło důkime. Néſſą tatái darit'[yra tieſiogui [wáiką] **(305)**[12]) waiką ſáwą wêlinui affierawót'. Bet' ſtowêdámi ſtiprę̨i tikróie wieroié, daugsįkimes wiſsókiůſe darbůſe, inġ giwátą ámżiną.´Amen.

---

1) pêrkęla 2) kurié 3) iżguldinêie 4) ſutarimą 5) páſnikaut'
6) пропущены польск. nie mamy 7) Diéwo. 8) польск. w Wigiláncyuśie
9) польск. w Iowinianie 10) ápwaizda 11) będrú 12) **306**

Nedelos Dewintos po Traycei S. Ewangelia ape tiuną ne teiſiniką.
Luc. 16. Cap.

Anuo metu: Biłoiò Ieſus mokitinemus ſawiémus, tą priéżodi. Zmógus nêkuris didżturis búwo, kuris turêio Tiúną, ir tas búwo iamṗ apraißîtas kaiṗ butų ißgaißinęs gêra io. Ir pawadino ii ir táre iam' ką tatái aß girdziu ape tawé? Atadůk ſkáiczių tiûnawimo táwo. Néſſą iau daugeſn' ne gałéſsi tiûnaut. Ir táre tiunás patis ſawimṗ. Ką dariſsiu, ioġ Wießpatis mánas, átima nůġ manęs tiûnawimą? Bêſti né galú, êlgetaut gêdżiůs. Zinau ką padarîſsiu idąnt' kad' buſsių ißwarîtas iß tiûniſtes, priimtų mané inġ namús ſawús. Ir ſuwadinęs tad' ipaczei kiekwiéną ſkolinîką Wießpatiés ſáwo, táre pirmám', kiek ſkeli Wiéßpatî manám? O iiſsái táre. Szimtą baczkų aliéiaus. Ir táre iam', imk' táwą páraßą, ir ſéſkis wêikei, raßik' pękęs[1]) déßimtis. Páſkui to kitam' táre. O tu kaiṗ dauġ ſkeli Wiéßpati manám'? Kuris tare. Szimtą ketwîrczių kwieczių. Táre iam'. Imk' páraßą tawą ir raßik' aßtûnes dêßimtiś. Ir pagire Wießpatis tiûna netéiſųii, ioġ ißmitigai[2]) padare. Néſsą ſûnus ßio paſáulo ißmintigeſni[3]) yra ąnt ſunú ßwieſós gimineié ſawoié. Ir aß ſakáu iumus darîkite ſaw' priételus iżġ mámmono ne teisîbes, idąnt' kad' priſtąkſite[4]), priimtų ius inġ ámżinus giwênimus.

IZGVLDIMAS.

Ewangelia ś. ßios dienós, tris łabái reikalingus pamokſłus ſawimṗ vżrakina. Wiénas, ioġ ne wiénas żmogus ąnt' ßito paſáulo, nę eſt' Wießpatimi tûrto ſawo, bęt' tarnú, o daliwú eikwótoiu łobių Wießpatiés. Antras, ioġ kiekwiénas tuṙ báiſų ſkaiczių darit' iżġ eikkwóiimo ſawo. Trêcze[5]), ioġ kas noṙ ąnt' ſûdo Wießpatiés drąſei ſtôtis, tad' rêikia idąnt' ik' mętú, kôłei giwas, rûpintųs: idąnt' ſaẃ priételų pridarîtų, iżġ tûrtų kuréis eikwoie, kurié ių kad' numirs priimtų inġ giwênimus ámżinųs[6]). O tóiiġ yra ſumma tos Ewangelios, kaiṗ płáczéus iżġ iżgûldimo ios ißwiſsime, iei gerái o nôbożnai[7]) kłausiſsimę. [Pirmas]

---

1) pękęs 2) ißmintįgai 3) ißmintįgeſni 4) priſtokſite
5) Trêczes 6) ámżinus 7) nôbażnai

(306)[1] I.

Pirmas tad' pimôkſłas[2]) iżġ tos Ewangelios, yra prieß tůs kurié ne pażįſta pátįs ſawę́s, nei dûmoia ką butų eſſą, iżġ kur ißêię, ąnt ko yr' padárîti, ir wadinti, nůġ ko, ir kurioṗ gałóṗ émę giwâtą, ir kitás dôwanas: nótmęna, ioġ tuṙ W. ąnt' ſawęs, kurſái wiſsa rêgi, ir wiſsa ſûdis: ne dabôięs kaiṗ dauġ yr' tų, kurié ąnṫ ių tůintimpós ſkundżes ir ráißo, bęt eiṫ ne kitáiṗ, tiektái kaiṗ butų wiſsa pátįs iżġ ſawęs túrį, kaiṗ butų Diéwo ne wiéno néſsą nei atę́nczio ſûdo. Prieß tůs Ewangeliá ßios dienós pirmiaus dáro, kad' iiemus rôdżia ioġ tų túrtų, kuriûs nůġ Diéwo tuṙ, ne ęſt' Wießpatimis, bęt' eſt dalîwais. Néſsą patis W. Diéwas yra Wießpatimi to wiſso kurio yra apſkritúmas żêmes[3]), ir wiſſa kas ąnṫ ios. O ape mus wel' Pôwiłas S. bîło. Ką tu turi żmôgau ko butúmbei ne émęs nůġ Diéwo? o ieiġ tatái eméi nůġ io, o ko ſtepiés, kęlies, káiṗ butų táwo tatái wiſſa. Tu ſakái ióġ ęſsi didżturis o niéko ne priwałáuii, o ne żinái, kad' tu eſsi pawárgelis ir mizérnas ir élgęta, ir ákłas ir nůgas. Teipoġ noṙ W. Chriſtus nużemint, ir priwéſt' pażinimoṗ ſawę́s paczių. Néſſą wiſsôkias ßêforius, kurſái wienók' îaucześ, żino tatái pirmiaus, ioġ yra tarnû o ne Wießpatimi, żino kad' ne ąnṫ pataikâwimo, bęt' ąnt' dárbo yrá paredîtas. Zîno kad' tai ne io, ką túri rąkoie, żino kad' tųri[4]) ſkáiczių darit' iżġ wiſso, o iei ko ne téks, arba iei kas prażús, tatái tųri[4]) ſawú pridét'. Zino wel' kad' turi tułus priſtowús kurié apżwâlgo, o ioġ wiſſadós gáli bût' átſtatîtas. To wiſſo kad' męs niéku ne nułaiſtûmbime pigái pażintúmbim' pâtįs ſawé: ir ape łôbį ne teiṗ łabái ſiełôtumbimeś, żinôdami ioġ ků daugêſn' turéſsime, to wel' didêſnį ſkáiczių darit' túrîme. Ir tů gerú[5]) ne wartótumbime prieß wálą Wießpatiés, ąnt ne ręikalįgu ißmitimų, ąnt' rûbų, ąnṫ parêdnių, ąnt půtų ąnṫ budawóiimų ir ąnṫ kitų prabągú.

Psal. 49.
1. Cor. 4.
Apoca: 2.

Antras pamokſłas yra prieß tůs, kurié wiſſú gerú Diéwo piktái wartôie, ioġ túri důti báiſu ſkáiczių iżġ wiſſo. Néſſą tręîopa gêra[6]) dáwe iam' W. Diéwas kiekwiénam' tarṗ mûſų, ąnt' gêro ßęſawóiimo, wirßútinį, kûno ir dûßios. Wirßáus gîara yra kaiṗ kiemái, namái, dîrwos, piewos, łąkos, kâįmęnes[7]), ſtôdai, rugéi, rûbai, ir wiénu żodżiu wiſsi tųrtai[8]). Kûno gęra yra, kaiṗ ſweikatâ, iaunîbe, gałéiimas, ſiła auglųs ſąnárus, ir paîautimai cieli ir ſweiki, gerá môte, pakłúſnųs waikái, ßeimina ißtikimá. Dûßios gêra yra, kaiṗ ißmintis nůmonia, atminimas ſtrôpumas, môkſłas, ſkirius ißkałbis. Tů gerų[9]) ięi piktái wartôſsimę tatái yra, ne ąnt' laupſés ir gárbés Diéwo, ir

---

1) **307** 2) pamôkſłas 3) польск. ktorego ieſt okrąg źiemie 4) túri 5) польск. tych dobr 6) польск. troiákie dobrá 7) kâimęnes 8) turtai 9) geru (но польск. tych dobr)

ąnt' paßałpós ártimo múſų, bęt' ąnt' prabągų ir gêrių kûno apgrężęme, tad' gaißinamę gęra Wießpatiés sáwo.

Ir tů mętú râißo ąnṫ mûſų węlinái, ráißo ir Angełái, kurié ṫeiṗ gerús, kaiṗ ir piktús wêikałus mûſų núneßa maieſtótoṗ Wießpatiés: râißo mus ir paczių mûſų ſiéła, ráißo ąnṫ mûſų ir pikti darbai mûſų, kaiṗ krâuias Ablo nekałtái ißliétas, ir nůdeme Sodômos, ir apſų́kinimas élgetų, ßâukia tůintimpós ape átakias Diewóṗ. Skundżeṡ ąnṫ gâło ir wiſsas padârimas kuriů piktái warôiame[1]), ąnṫ abîdos Wießpati ſawám': Kaiṗ yra paraßîta. Ioġ atadę́gs
Iob: 2. dągús kréiwumą io ir żęme prieß ių kêlſiś.

Dabókiſiġ o miżérnas tiųne, tai eſt. Wiſsôkias żmógau krikßczionié, kurſái ne wértái ißgaißinái gêra W. ſáwo?[2]) koki táwo tęnái ßirdis bus, kad' tawé téipaiau per mirimą pawadįs ſawę́ſṗ: ir kad' ne adguldinêdamas lieps ſtótiś po akim' ſáwo. Su kokiů węidu, pawárguli, drįſi parôditiś po akiṁ Wießpatiés o giaradeios ſáwo, kuriam' ṫeiṗ ne ißtikimái tarnawái? O ką dabár pradéſsi kad' tawé iudét' ir barṫ prades, ir rugót' taẃ inġ ákis gerîbę
Pſal: 4. ſáwą rôdidamas, o ne wertûmą táwą tais żódżeis. Ką tatái aß girdżių́[3]) ape tawé? Ape tawé[4]) ir vżmirßęſiś gerîbę máną żmógau. Kuriam' aß padariau ąnṫ pawéikßło[5]) ir patôgumo máno, kuriam pâdawiau wiſſa po kóiomis io, [wiſſą] (**304**)[6]) wiſſą vżdêreiimą ir pêku ąnt' żęmes, żuwis wąndeniiê paukßczius ant' hôro: del' kurio kad' buwái iau prapůłęs, núżę́giau nůġ dągáůs, tapę[7]) eſmi żmôgumi, ir ṫeiṗ dauġ dariau ir kęnczéu del' iżgânimo táwo? O tu man' tatái atádawei vż tą méiłę ir gérodârimą máną.

Kąġ dabár kád' taẃ lieps dárit' ſkâiczių iż ßefawóiimo táwo? iż gêro to paſaulo: kad' tawé pakłáus, kaiṗ ir[8]) pełnéi. Iéi per wagîſtę, pêr nůmą, per wîlų́, per nudreſkimą, ßwętwagîſtę, ßwętprakiſtęs? Kaiṗ ių łaikéi? Ne norêdamas ſugrążint' ſwétimo, ne norêdamas iżġ ápſto táwo apweiżdét[9]) ſwetimų́ ne pritekimų: páduksi peņigůſe turêdamas, żémen' iůs páráiżdamas paſkasdamas, o ne darîdamas Wiéßpati ſawám' iż ių naųdos[10]), o gułêdamas kaiṗ ſlibinós[11]) arba ſmâkas ąnt' łôbių ſawų́? Kap' iůs iżdawinêiêi, kaiṗ ieis ßefawôiei? ąnt' prabągų́ arba praßmatų́ ąnt' apſiriimų, ąnt' girtâwimų, ąnt' pómpų, ąnt' ſtráių, ąnt' kórtų, ir ąnṫ ko piktęſnio, kaiṗ ąnſai didżtûris.

Atadůk' ſkâîcziu tiiůnawimo táwo. Iżġ gêro kûno, kaiṗ ių ſergeiei, kaiṗ ių łáikéi, kadąġ kûnas táwas yra Baznîczie Diéwo, ir namái Dwáſios S. iůſe[12]) giwênąnczioṡ. O kas iżgwołtawós Bażniczią Diéwo, tą Diéwas prażudis.
1. Cor: 6. Iei iżdawinêiei ſąnarius ſawús ąnt' tarnâwimo Diéwui W. ſawám vż afiérą
Pſal: 120. gîwą ßwętą Diéwui méilįgą? Iei kûno ſawo atádawineiei ne biaurúmui, bęt'

---

1) wartôiame 2) ſáwo, 3) girdżiú 4) пропущено польск. zły 5) pawéikſło 6) **305** 7) tapęs 8) ių 9) apweizdéṫ 10) naudos 11) ſlibinas 12) iame

Wiéßpatį[1])? Akis táwas iei wiſſadós ſu Dôwidu kiłôiei augßtînių dągún': árgu ąnt' pageidimo mótêrų ąnt' pageidimo ſwétimų daiktų, ąnt' niekâniekių ßio paſáulo? Ausis tawás ięi átgrężei kłâuſimoṗ żódżio Diéwo, Argu daugéus kłâuſimo ápkalbių, męłú, patoſsimų, żódżių gédißkų, gieſmių ne wiezliwų. Lieżuwį táwą ięi apgrężei ąnt' pagirimo, ąnt' ſubudawôiimo, ąnt' palįkſminimo ir pomókſło[2]) ârtimo ſáwo: argu ąnt' apkałbéiimų, ąnt' keikaſcių, ąnt' blúzniimų? ąnt' gédißkų kałbų́, ąnt' pikṫų żôdżių, ąnt' piktżodżêwimo, ir ąnt' pagadinimo ártimo ſawo.

Atadůk' ſkâiczių tiių́nawimo táwo. Iżġ gero dwáſißko ąnṫ ko ápgrężei pumá, atminimą, mókſłą, kaiṗ grażéi łaikêi ßirdi ir ſiélą ſáwą? kur ápgrężei dumás ir géidulus ſawús? Iei dąguiéiumṗ ir iżgânimo dáiktump: árgu ąnt' wîlu, fâlßų́, ąnṫ átſkalunių ir ąnt įgawimo ártimo ſáwo.

Atadůk' ſkáiczių tiiûnawimo ſawo, iżġ vrêdo wiſsókio, teip' dwáſißko, kaiṗ ir ſwietißko, kaiṗ įgiiéi Biſkupîſtą, Canoniią, Plebanią, Stóraſtitą[3]), wiręſnibę? Kaip' ąnt' ios weikéiś, kaip' ganéi awęłés ſawás, kaip' téiſei sûdiiei? kaip' gînei naßłáiczius, naßłés pawârguſęs? kaip' redéi waikelús ir ßeimîną ſawą? Kaip' redéi ir apweizdéiei kaiminus ſawús? Núgi iżġ mêto piktái úżtrukto, ir iżġ wiſsú weikałų́ tawų́, ir iżġ wiſsókio żódżio ne reikalįgai ißtarîto, ir iżġ wiſsôkios dûmos tawós, kad' atéis po akim̃ to W. ſkáiczių darit', ką tęnái ſaŵ pradêſsi? koṗ apgręßiés? Kû gįnſies? Notſakîſsi tikrái iam' ąnt' wiéno żódżio iżġ tûkſtantieś. Ant' gâło kad' taris', Iob: 9. ioġ iau daugeſń tiiûnauṫ ne gałéſsi: cze iau wiſsas pâdukſis pagêrinimoś átimtas yra. Iau tęn werkṫ dôwanai, gaiłéiimas ne padés, małdós tęn' ne kłauſo, żadêiimu pagerinimo ąnt paſkutines ne priiįma, méto gałéiimui[4]) iau ne pâlidi: betáiġ tieſsiogui vżutwêrs kêła wiſsóṗ, ioġ iau toláus tiiûnauṫ ne gałéſsi, wiſsa atims iżġ rąkų, o kaip' nůgas ataiéi ant' to paſáulo, teip' wel' nůgas iżġ io ißeiſsi. O kaip' niéko ne įneßei iop' ſu ſawimi teiṗ wel' tikrái iżġ io niéko ne ißneßi.

II.

Beṫ kągi wienôk' túri darit', taſsái miżérnas tiiûnas, idąnt' ißwęktų́ teip' báiſaus sûdo, ir rûſtibes Wießpatiés ſáwo? Szitai turi trêczią pamokſła nůġ iżganîtoio ſawo. Te padârai ſaŵ priétęlų iżġ gêro Wießpatiés ſawo, ik' kôłei turi ką rąkoie, kołei iam tiiunîſtes notims, idąnt' ânįs ių priim[tų] **(308)**[5]) tų ing ámżinus namús. Pakłausik' ką taſsái tiiûnas padâre: regêdamas ioġ tatái iau ne gláuda, ioġ ių Wießpatis pawadino, ioġ ių żódżeis ißiudêio, ioġ iam ſkáiczių dariṫ liépe: pradêio łabái dûmoṫ ąnt paſkutinio męto, ir kałbêio

1) Wiéßpati 2) pamókſło 3) Stóraſtiſtą 4) gaiłéiimui 5) **309**

teip patis ſawimmp̓, tai yra ßirdiié ſawo. Ką́ġ aß darîſsiú, kadą́ġ ßitái Wießpatis mánas ißmęta mané iżġ tiiunîſtes manós? o aß kaſt' ne galú, dirbt' ne paiųkau, élgętot wel' gedziûs. Nê tare wienok'. Muſiiú wogi̇ arbà razbaiaui̇, teipo kaip̓ ių tûli dáro, kad' ąnt ių tokſái réikałas pripûła. Bęi̇ żinau ką darîſsiu: ik kołei dábar turiu ką rąkoie ſawo?[1]) Padâriſsiu ſaẃ gęnczių iżġ tûrto Wießpatiés, kurié mané priimtų potám̓ inġ namús ſawús. Ir zótaġ pawadino ſkolinîku W. ſáwo, ir atłeido wienam' púſę ſkołos, antrám̓ péktą[2]) dálį idą́nt' anie atmindami ßitą gerîbę io, ne pamęſtų io wel' reikałe io.

Téipaġ ir taẃ padarit' o pawargeli żmógau, ik' kołei dábar turi ką rąkoie, ik kółei ąnt' paſkutines apweiżdetiś[3]) gali. Yżę́gt' téipaiaġ pacziam inġ ſawę, tai̇ yr' ßirdin' ſawón' ir iżdûmotiś gerai ir tarit'. Ką aß pawárgęs żmógus dariſsių[4]), kad' giltine vżéis? Kad' ateis man ſtótis po akim̃ ſûdo Wießpatiés? Ką tęn' ſaẃ pradéſsiu, kad' liéps man' ſkáiczių darit' iżġ kiekwiéno żodzio túßczio? Dirbt' tęn iau noprósnai, élgętoi̇ wel' ne padés. Néſſą
Lucæ 16. numiruſem̓ ner' daugéſn' wiétos nûpelno, bęi̇ mokęſtiés, ne dárbo bęt' átilſio
Matt: 26. né prâßimo bęt' attâdoſio. Iuk' żinomé ir[5]) kas anám' didżturiui, ir anômus mergómus paikomus ir nétikuſiomus tikos, kad' niéko ne iſelgetáwo[6]), niéko ne įgiio, ir ne ißpráße ißmintįgoſiąmp̓, ko cze ſaẃ giwę́ndamos ne pażopôſtiio.

O Téipo kitáip̓ ne gal' bût' tiektái kłausii̇ pamókſło W. Chriſtaus, apweizdinétiś ąnt' atę́ncziość, o gaut' ſaẃ ir padarit' gę́nczių kû daugęuſei, iżġ tų niekų́ pęnįgų, kurié mus páſkui mirimą, kad' páilſime, priimtų namûſn' ámżinoſn'? Bęt' kokiéġ tatái yra gę́ntes, kuriûs turêtumbime įgit' ſaẃ? Yra pirm' ßwęntiéii, o ißtikimiéįį[7]) élgetoś o daugéus ßitié, kurié wiſſa ſáwo, del' W. Chriſtaus pámete arba nuteriôio, dwáſißkais łóbieis papilde[8]).
1. Cor: 9. Kokie anié búwo élgętos Hieruſalimé ąnt' kurių Pówiłas S. Iałmúżnos Kórinczionisiąmp̓ élgętawo, ir patis ię núnęße inġ Hieruſálem. Kokié ir nų yra tikriéįį zokonnikai,[9]) wel' pagaléi iżgûldimą Ambrażiéiaus S. gę́ntes,
Matt: 25. kurié mus dągún' priiįma, gal' wel' ißmanîtis Angełái ir ßwęntiéii, kurié ſu wießpatimi Chriſtumi karaláuié dąguie, kur ių[10]) ſaẃ małónę dêriname, kad' kuriûs nórint' élgętas paßêlpiame.

Bęt' kaipóġ mus elgętos, kuriémus gęrái dárome, priiįma, dągun', giwénimûſn' amżinûſn'? Pirmieus, ioġ del' ių W. Chriſtus priiįms ių gęradêies, kurſai vż ſawa tikra priſkâito, kas,[11]) nórint' iiemus pikto arba gêro likſis pagál aną żodį. Ką padârete wienám' iżġ tų mażéuſiúių man̓ padârete. Antra, ioġ élgętų dwáſioie yra karalîſtę dągáus, ir iog ßwęntiéii kárâlaus

---

1) ſawo: 2) pę́ktą 3) apweizdetiś 4) dariſsiu 5) исключить ir 6) ißelgctáwo 7) ißtikimiéii 8) польск. nápełnieni 9) zokonnikai. 10) kurių 11) kas

ſu Chriſtumi, ir Wießpatáus ąnt' żmonių, sûdis giminęs, del' toġ ir tie draugia ſu Chriſtumi galime tarit', kad' priims dągún' gęradêies ſawús. Trêcze, ioġ elgętos ßwęntiéii, atwirzia nůpełnų ſâwų ir łôbių dwáſißkų, tiémus 2. Cor: 8. kurié iiémus tų daiktų kûno nudaliié. Kaip Pówiłas bîło. Tů mętú iûſų ápſtas te pagelb̄ ių nê tûrtį, idąnt' wel' îų ápſtas (ißmanik' dwáſißkas) papilditų iųſų nê turtį.

Bęt' kad' girdi cze ioġ turi ſaẇ iżġ neteisûių pęnįgų gęntis dêrint', ne ißmanik idąnt' W. pérłaiſtų netêiſei pênįgus pélnit', ir potam' iżġ ių darit iałmużnás. Kadąġ taẃ łabai vżdrâudzia, o didzéus, ſekmamé o dewîntame priſâkime ſawamé. Betáiġ pênigus ne teiſúmų[1]) wadina, ioġ dażnáis kârtais yra żmôgui priéżaſtimi wiſsokio neteiſúmo, ir ioġ tûłus kartús wartôięme ieis nůdemiump̄ ir ąnt' tûlų piktîbių. Kaip' ir Pówiłas S. Dienás arba mętús Epheſ: 5. piktáis wadina, ne del' paczių dienų arba mêtų, bęt' ioġ ieis pikti żmônes 1. Ioan. 2. piktái wartôie ąnt' pikto. O tataiġ dabár yra ne téiſųs pęnigai, kuréis ne noṙ paßélpt réikało ártimo. Néſsą kas tuṙ turtą to paſáulo.[2]) Iônas biło S. [o rêgi] **(309)**[3]) o rêgi ręikmênė ártimo, o ne paßélpia: Kaipóġ tąmp̄ gal' patékt' méiłe Diéwo? O kur ner' méiłes, tęnai ir teisîbes ner.

O kadąġ żinome ißtikimą rôdą Wießpatiés ſáwo, ir pigą kelą ąnt païéßkoiimo giwâtos amżinos: Kadąġ żinomę, ioġ tatái ne mûſų ką turime, bęt' ioġ eſſmé ßéforiumis łôbio ſwétimo: kadąġ wel' żinome kaip̄ to ßefawót' túrime ſu didżiu nůpełnu mûſų, o ſu malône Wießpatiés ſáwo: kadąġ żinomę kaip̄ neteiſúmą pęnįgų[4]), galime ſaẇ apgrêßt téisîbeſp̄: ir vż tatái gêra kûno gálime ſaẃ vżpirkt' náudas ir giwênimus ámżinus. Ne bûkimeġ miélauſieii, teip̄ tįgus iałmóżnasp̄[5]) ś. kaip̄ pirm' búwome: kadąġ neṙ ne wiéno dáikto múmus iżgânimop̄ naudįgêſnio, ne wiéno réikalįgêſnio. Atmįkime, ióġ mus W. iżġ to sûdis. Néſsą iei áłkanų penét', trokßtanczių girdit' nůgųių abdęgt', ligônių ſergánczių łąkit' ir paßéłpt' ne noréſsime, tad' ko Diewe W. gelb̄ mus, múſitumbime iżgirſt' aną ſmárku żodį. Eikite prakeiktiéii úgnin' amżinon'. Bęt' ięi méiłaßirdûſe darbûſe prátįſsimeś, ir wiſsadós dáugsįſsimeś: tad' důs Diéwas iżġîrſime aną dieną pabągos to pasáulo gałûſe, anůs ßwełnius ir méiłus żódżius. Eikite pagirtiéii Téwo máno apwîlſkite karalįſtę[6]) iumus pażopôſtitą, nůġ prádżios paſâulo, o giwênimus ámżinus, ką mumus ſutêk[7]) Diewé wiſsagâlįſsis per Iéſú Chriſtų sûnu táwą. Amen.

---

1) teiſúmu 2) paſáulo, 3) **310** 4) pęnįgus 5) iałmúżnosp̄ 6) karaliſtę 7) ſutęk

Nedelos deßimtos po Traycei
S. Ewangeliá ape apraudoiimą Wießpaties
ąnt Hieruſalem, Luc: 19. Cap.

Anuo metu: Kad' ártinos Ieſus Hieroſolimop regêdamas miėſtą, wêrke ąnt' io biłôdamas. Ioġ kad' pażintúmbei ir tu, o didżéuſei ßioi' diénoi' táwo, kuri[1]) ąnt' pakáieus taw. Bét nų vżudęgta yra nůġ akių tawų. Néſſą atéis diénos ąnt' tawęs: o apſirs aplînkui priéſakéi tawi wołú. Ir apgúłs tawé: ir ſuſpaús tawé iżġ wiſsų ßalių, ir ſu żémé tawé[2]) ſulîgins tawé, ir ſûnus tawús, kurié tawip yra, o ne paliks tawip' ákmenes ąnt akmênio. Todrin' ioġ[3]) pażinái mêto atłąkimo táwo. O iêies Bażnîczion' pradêio warinét horan' pardůdancziůſius ioi', biłôdamas. Rašîta yra, namái mani, namái małdós yr'. O ių padâretê óła łátrų. Iŕ búwo mókidamas kiek' dienós Bażnîczioi.

IZGVLDIMAS.

Kaip ißmintingai dáro tie kurié pawáizdu Tiiûno anó (ape kurį praßokuſiói nedêloi' girdêiome) apwéizdiś ąnt' atęnczio méto, ir daro ſaŵ gęntis ik' kôłei ką tur rąkoſe, iżġ gêro Wießpatiés ſáwo: teip wel' iżġ ąntros ßaliés łabái paiki ir ne łáimųs yra, kurié ne môka wartòt' dieną[4]) ſawą[5]) ir ne pażîſta mêto atląkimo ſawo. Néſſą káip anié kad' [páiłs **(310)**[6]) páiłs eſt' priiįmami inġ giwênimus' ámżinus: teip wel ßitie kad' pradés gáißt iáu ne tuŕ ne iokio palįkſminimo ir ne wiéno pâdukſio pâßałpos, ko ßwiéſų ir báiſų pawáiżdą[7]) turime Ewangeliói ßios dienós. Néſſą kad' Zydai ſugrîßt ir gęrai darit' ne noréio, ik' kôłei mėtą turêio.[8]) Todéliġ atêio páſkui ąnt ių diena Wießpatiés baisi ir ſmarki, ir ißpildeś wiſſa ąnt' ių, ką iiemus Wießpatis ſu gáiłéiimu pranaßâwo. Kaip płaczéus iżġ iżgûldimó Ewangelios S. ißwiſsime, iei gerái ir nôbażnái kłasiſsime[9]).

I.

Kad' ârtinos Iéſus Hieroſolimop, rêgêdamas miéſtą wêrke ąnt' io. Cze pirmiaus dabóſsimeś, kaip męká ir niékam' ne tikrá, trumpá, nepatękąnti, atmáinąntis yra garbé to paſáulo, kadąġ W. Chriſtus tikrái tů mętú wêrke, kad' ſu didżių[10]) pagerbinú[11]) ir garbé búwo nůġ żmonių priimtas vż karâlų ir Meſsiôßių tikrąių, ioiąnt' ąnt' aſsilêlo.

1) польск. co 2) исключить tawé 3) пропущено ne 4) dieną́
5) ſawá 6) **311** 7) pawáizdą 8) turêio, 9) kłausiſsime
10) didżiu 11) pagerbimu

Antra cze ißmókikimes, ioġ tas Wießpatis, meiłaßirdús, tiektái ne dżéugeś iżġ piktûių prapultiés, bet' ios[1]) nůßirdżei gâyli, kadąġ cze ßitái teip karczei ąnt' Hieruſalem wêrkia. Ant' Hieruſálem, ſakáu nemeilingo o ſmârkaus, kuris vżnôwiio pránaßus ir tarnús Diéwo, ir aną patį wéikei vżmúßt' turêio. Teip ioġ tiéſą táre per Pránaßą: kad' ne nôriu numirimo nuſidêiuſio, Ezech: 33. bęt' didżeus, idąnt' ſugrįßtų ir gîwas liktų[2]) pridůſt' kaip bútų apgeżdamas[3]). Sugrįßkite nůg kęlų iųſų pikczeuſių, o kodrįn mirßtatę namâi Iſráelo?

Tręczę mókikimeś pawáiżdų[4]) Wießpatiés ſáwo nuſkųſt' iżġ ßirdiés, ir apraudót' apakimo[5]) pażudimo piktų żmonių, nórint' ir ne priéſakiu mųſu[6]): didżéus neġ to pikto, ką nůġ ių męs kęnczemę. Kaip Dówidas raudóio numiruſio Sáulo ir Abſólono priéſakių ſawų. 2. Reg: 2. 18.

Ketwîrta dabôkimes kaip ſųki o ne pakęlemá yra kanczia prágaro, kadąġ tas ßio paſaulo iżgaißinimas miéſto Hierusálem, tiektái nůġ tôło prážwełgtas, iżſpaude áßaraś iżġ akių Wießpatį[7]) mûſų, nórint ne lîgei mażéſnés yra, neġ anſái ámżinas: kadąġ tatái wiſſa figurá ir pawáiżdú[8]) anó: Kaip' ir ißwertimas Sodômos ir Gomôros lûdiiįmu Pêtro S. důtas yra ąnt' 2. Pet: 2 pawáizdo kanczios amżinos patáikintos tiémus, kurié piktái dâro.

Kłáusikimeġ iau laménto Wießpatiés ąnt' to miſérno miéſto. O Hierusálem kad' tu pażintúmbei kaip aß pażîſtų[9]) arba geréus kaip tôii minia, kuri mané ſu dżeugſmų[10]) ir ſu méiłę priima tatái kaś pridęra pakâieuſp, tatái ir ant pałaimoś, ir ąnt' iżgânimo táwo. O didżéus ßitą tatái diéną tawą kad' tawę toſp pażintiésp wêda tûli dáiktai. Nes' nų ik kôłei manê turi, kurſaiġ apſakáų[11]) karalîſtę Diéwo, sîula taw Diéwas tatai wiſſa kas pridęra pakâieuſp ir iżganimop tawop, kąġ iau ſenéi teip iżġ giwátos kaip' ir iżġ mókſło, ir iżġ darbų manų gałeięs buwái pażint, ąnt gâło ir iżġ to (pagaléi żodżius pránaßų) atioiimo máno ąnt' łêto aſsiłélo. Zachar: 6. Bęt' ach dęiá nų to ne pażįſti, nei nóri pażint' ir vżdękti yra tie dáiktái nůġ akių tawų teiſumi ſudu Diéwó: kodrįn' aß nų gráudżiai węrkių[12]) ąnt' tawęs'. Nes atéis tas mętas ąnt' tawęs, kad' tawę apſéus wołú priéſakei tawiéii, ir apſirs tawé, ir ſuſpáus tawé iżġ wiſsúr, ir ißardis lîgęi ſu żęme fundamentús tawús ir padóbs sûnus tawús, kurié yra, tawimp, teip kad' akmů ąnt' ákmęnes ne likſiś tawimp.

Tatái wiſſa ik' wienám' żódżiui ißpildes ąnt' miéſto Ieruſalem, kaip Hiſtorios ſako, ir patis dáiktas áißkei rôdo, Néſsą ketųrioſe[13]) deßimtiſe mêtų po nukąkinimui Wießpatiés, iżġ pérłaidimo Diéwo, atioio Titus ir Weſpaſiônus Ciéſorius Rîmo, ſu karių[14]) łabái didżiu inġ Zîdų kráßtą ir ißnaikinę iį apſukúi, ant gáło ápgułe wîreuſią miéſtą Ieruſalem, kur búwo ſuſirįkęs

1) iůs 2) liktų. Ir 3) apgieżdamas 4) pawáizdu 5) пропущено ir 6) múſų 7) Wießpati 8) pawáizdu 9) pażîſtu 10) dżeugſmu 11) apſakáu 12) węrkiú 13) keturioſe 14) kariu

żmonių tûłamas[1]) ne ſuſkáïtomus[2]), del' apwáikßczioiimo dienų węlîkos, kit' wel' del' iżgąſcio ir báimes ne priétęlų: ir żótaġ vżpîłe pîlimą apſukúi tręꞏ[îopą ir] (311)[3]) pą[4]) ir páſkui iůs mûru ápriete łabai wêikei: ir teiṗ iůs badais ſpáude, kad' múſiio wálgit' ir biaurêuſius dáiktus: ąnt' gâło rádós mótina, kuri sûnų ſáwą tikrą ų́żmuße[5]), ißwiruſi ir ſuwalge. Iżġ bádo anó máras ſų́kus ißtiko, teiṗ kad' ių[6]) ſukrôweś draugia wiſſos plágos. O kaip' ráßo Ioſephus, prazúwo tęn' Zydų anamé mieſté, maru, badú, ir kaławiiu, wienůliká kartu, ßimtas tůkſtanczių́: o kałinių[7]) ſugâwo newâlon' amżinón' ir iżbârſte po wiſſą poſáulį[8]) ąnt' dewinių deßimtų́ túkſtanczių, bę tų kuriůs ąnt' Triúmphų vżliko: Ant' to, patis ąnſai miéſtas, ir ſu Bażnîcże brągia, ir ſu wiſſú anů budawôiimu ik' grûntui, ſukûłe ir iżgaißino[9]), kaiṗ ir nų Ierusâlęm, kuris yra, rodzia, kuris nórint' dábar tuṙ anął ſeną wardą, bęt' niéko kito: ir kaiṗ gal' bût' iau pêrkęłtas yra ąnt' kitós wiétos. O kâs yra ſųnkéuſio, ir kas iiemus prapůlimą ámżiną padáugino, átimtas yr' nůġ ių żódis Diéwo, ir dûtas yra żmonêmus dáranczi omus waisius io. Ką iiemus wiſſa ir pirm' to priéżodżius[10]) W. Chriſtus ne kârtą żadêió. Kaiṗ ąntái, kad' biłôio. Piktús piktái pażúdis, o winîczią ſáwą įſamdis kitiémus darbinîkamus, kurié iam atadůś waiſiús ſawáis mêtais.

II.

Bet' kuriġ wienok' búwo priéżaſtis, to teiṗ ſmarkaus ó amżino pagadinimo ir iżgaißinimo żydų? Wirßutineġ tieſoie búwo, nepakłuſnúmas ir rebelliá prieß Rimiónįs[11]), bęt' didżéuſe, kaiṗ cze Wießpatis ſáko, tóii búwo, kad' ne pażino mêto atłą́kimo ſáwo: tatái yra kad' paniékino żodį Diéwo, ir ioġ Wießpatiés ſawo Meſsiáßo ir Iżgêłbetoio ſáwo, kurſái iůs atlą́ke nuêięs iżġ augßtîbes, pażint' ir priimt' ne norêio. O vżtiéſą kad' ſaẃ paminéſsimę wiſſás plagás, kurios ąnt' giminés żmonių ateidawo nůġ prádżios paſaulo, ik' mûſų ámżiui tad' ráſsime áißkei, ioġ pirmiauſia ių prieżaſtis búwo, paniékinimas tieſós ir żôdżio Diéwo. Ir czeġ[12]) atêio nupůlimas Adômui, iżġ cze paſkądinimas ąnt' wiſſo paſáulo, nůġ cze ſudęginimas Sodómos ir Gomórros, nůġ cże Pharáono prażutis, nůġ cże iżnaikinimas karalîſtes Zydu, ioġ żódżio Diéwo per Lótą per Maiżiéßių, ir per pránaßús, priimt' ne norêio. Nůġ cze wel' páſkui pagâdinimas wiſſų́ wießpatiſtų ir karaliſtų didżêuſių nůġ cze ſukulimas didżių miéſtų, nůġ cze twánai didiéii, nůġ cze tûłos ligos pirm' negirdêtos: ioġ żmónes ne noṙ pażint' atłą́kimo ſáwo, ioġ ne noṙ kłausit' tieſós ir żódzio Diéwo, ne noṙ ik' mętú pażint' nůdemių

1) tûłumas 2) ſuſkáitomas 3) **312** 4) iopą 5) úżmuße 6) польск. ná nie 7) kalinių 8) paſáulį 9) польск. zburzono y ſpuſtoßono (относится къ miáſto) 10) польск. pod przypowieściámi 11) Rimiónis 12) Iżġ czeġ

ſawų. Kaip Niniwitai padâre: kurié ąnt' parâginimo IónaBo pránaBo żótaġ ſugrįżo, ir atrâdo ir gáwo WieBpatiés méiłaBirduma.

Ieiġ tád' Zîdai del' paniékinimo żódżio Diéwo teip ſmârkei yra iBnaikinti. Iêigi ių pálikûnis, ąnt' pawáiżdo ſúdo Diéwo baiſaus, yra ik Bei diénai iżbarſtîti po wiſſu[1]) paſauli, ir dûti ąnt' paniékinimo ir ąnt' apîiûko wiſsômus tautômus: ką iBmânomę kas múmus pawárgelamus tikſiś, iei téipaiaġ paniékiſsime żodį Diéwo, o ne noréſsimę pażint' męto atłąkimo ſáwo? Neſſą ięigi W. Diéwas żmonémus ſawômus ipacziomus ir iBrįktômus ne prałáido: kągi iBmanái ioġ múmus tôlimiemus ir ſwetimiémus práłais? Iêiġi prigîmtomus Bakêłemus ne prałáido: bęt' ies óran' iBkîne: tadąġ tikrái ir múmus iżġ kitur įſkeltiéms ne prałeis. Iéigi mîłaſnikus ſawûſius teip ſmârkei trótinó: tadąġ ertéś ir ąnt' mûſų tarnų ſawų piktanôrių parôdis ſawú mętú teisîbę ſáwą.

O teip ganá mus môkia Ewangeliá Bios dienós kû mûſimp didżeuſei Diéwas ne mêga, ir ką ſųkêuſei karôia ir karós, o daugéus tû du daiktu, paniékinimą małônes ſawós, kurią múmus sîûla: o piktą wartôiimą dowanų Bwęntų io. Del' pirmo grumżde miéſtui Ieruſalem, tû ſudâużimu io: del' ąntro iBtrême iżġ bażnîczios. Kad' butų Ieroſolimá sîulitos małones teip wêłtái ne paniékinus, ir notmêtuś, tad' ertéś niékad' ne butų pagadin-[ta ir] (312)[2]) ta ir pagreutá. Idąnt'[3]) kunigái żîdų dówanai[4]) Diéwo teip piktái butų ne wartôię ant' gôdų ſawų, ne rôdęs butų W. Chriſtus prieB anûs Bitokio ſmárkúmo. Bęt' argų[5]) mes małônę Diéwo múmus sîulitą geréus priimdinêiemę? Argu dieną[6]) mûſú, dieną pakâieuś, dieną apłąkimo gęreus wartôiamę? kad' paſáulo túrtûſe lįkſminameś gêriûſe kûno giwêname? Kad' ne wienós báimes-atéiſęnczios kancziós ne krûpauiame? Sâugok' Diéwe, idąnt' duBia mûſų, kuri dábar pakâių turi dienoié ſawo, ne turêtų sųkaus ne pakâieus ſwetimoie dienoié, tat' yra Diéwo, idąnt' tęnái dabár ne butų trótinta ir kąkinta, kad lįkſmįſis[7]) téiſųs[8]) ir wiſsi dâiktai, kurié iei nų yra ąnt' pakâieus, idąnt' ięi nopwirſtų inġ kartúmą barniés.

Néſſą tęnái dábar żmógus patis ſu ſawimi báras, kodel' ne krûpawo paſkandinimo kurį kęncze, o kodel' notżwilgéios ąnt' tų żałų kuriós iam' tikoś. Dabár, tieġ, tie daiktái yra vżdękti nûġ akių tawų. Nes duBia piktá budâmá tiémus daiktamus nų ſąncziomus padûtá, ir żêmeiûſę gęriûſę iBiûſtá, vżdęgia ſaw atąnczes anás kanczés, ir ne noŕ dûmot' ape tûs dáiktús, kurié dabár ſączei, lįkſmibęi pérgadinetų o kad' grożéiime giwâtos Bio ámżio paſiláidżeś, ką kita dáro tiektái apmêrkęs[9]) akis inġ ûgnį ámżiną têka? Del' Eccleſi: 11.
to gęrái yra paraBita. Diéną gêro ne vżmirBk' pikto. ir Pówiłas S. biło, 1. Cor: 7.

---

1) wiſſą 2) 313 3) польск. By 4) dówana 5) argu 6) diena 7) lįkſmįſis 8) téiſųs, 9) apmêrkus

Prouerb: 28. kuriė lįkſminas, idąnt' butų kaip ne lįkſminąſi. Ir wel' Pagirtas żmógus kurſai wiſſadós yra bailús: bęt' kuris yra ßirdiés kiétos, tas inġ pikta impúłs.

III.

Neſsą atéis wel' diénos ąnt' mûſų, diénos anós ámżinos, o diénos bęgâłes, kad' dußią mûſų ißęczią iżġ kúno mirßtanczio apſirs welinai priéſakei: ir apriés ią tręiôpu wołú, kraudami iei po akimi tatái wiſsa, ką kadái duma, ką żôdżieis, ir ką darbáis nuſidêio: ir ſuspáus ią trêiôpu pîlimu iżġ wiſsur, kad' iau niéko gęro ne gałés darit, ką ik' kôłei gałêio darit' ne dâre: o kuri kêteś piktumę, tad' bus ſuspauſtá prieġ môkęſti. Tęn' żmogų błokß inġ żemę, kad' kûna[1]) kurį anas teip' łápino, żemę pawirs. Tęnái sûnųs io, tatai yra, anós piktos o ne prideranczios dûmos io, kurés tůintimpós Pſal: 145. gîmde, iżġ ßirdiés ſawós, pabirs, téipaieġ, kaip' yra paraßita. Ioġ anoié Sap: 5. dienoié iżbarſtîſis wiſsos dûmos piktûių, teip' kad' ne liks akmů ąnt' ákmęnes anós Babilono wężios, kurią ſtáte prieß W. Diéwą. O kąġ padés taẃ tęnái didżęwimas táwo? arba gîrųs[2]) iżġ túrtų, ků tawé paßélps? praßóks tatái kaip' niékas, o tų[3]) wárgeta likſiés wienîtis, nůgas, miſérnas, apłáißtas[4]).

O idąnt' ir tu nų pażintúmbei mętą apłąkimo táwo, ir mokétumbei apkůptiś ąnt' atęnczio męto. O pawárgęſis żmógau, kad' tų[5]) pażintúmbei małônę Diéwo, ir brągumą ios, tekêtumbei ioſp, ir ſiełótumbeis ape ią ąnt' wiſsų dáiktų. O kad' pażintúmbei mękúmą ir ne tikrúmą tų trúmpų to paſáulo dáiktų, ne teip' iůſę grożêtumbeis, ir ape iůs rûpintumbeis. O kad' pażintumbei ſmárkumą ir ſųkumą ateiſęnczio ſûdo Diéwo: tikrái biiôtumbeis W. Diéwo táwo. O idąnt' pażintúmbei dargúmą, biaurúmą Ieruſâlem tawo dwáſißko, tai yra dûßios tawós, ir[6]) Bażnîczios Diéwo: ertés' ir tu werktųmPſal: 81. bei. Bęt' ką tariu[7]) biłôt'? Ne żino pawârguſios żmônes, nei numâno kas ſu ięis wêikeś, ir kas tuř wéiktiś pâſkui, ir teip' támſoſse wáikßczioie, o tikrái kaip' vżmêrkęi[8]) akis ſpaudżéś pękłon? Sutêk'[9]) Diewé, idąnt' kad' dabôtųs ir ſupraſtųs, ir apweiżdêtų[10]) paſkutiniús dáiktus.

Deut: 32. Atłąkęś búwo W. Diéwas giminią ſáwą Zydißką priêmęs iżġ ių natûrą żmónißką, ſakîdamas mókidamas, ir praiewús tûłus darîdamás tarp' ių. Ląko ir mus dabar wiſsú mętú, iau żodżiu ſawú ßwęntûiu, iau gêrodârimais, o kártais rîkßte arba botagú ſawú. O kasgi iżġ to, kad' ir mes ne nôrime pażint' męto atłąkimo ſáwo? vzâkłina[11]) mus pałáima ßio paſaulo, kuri yr' wienók apwiląti, trumpá ir łabai ne ißtikimá. [Buki-]

---

1) kûnas 2) gîrus 3) tu 4) apłáiſtas 5) tu
6) пропущено польск. ſpuſtoßenie 7) turiu 8) польск. zâmrużywßy
9) Sutęk 10) apweizdétų 11) vżâklina

(313)[1]) Bûkimeġ páſkui to del' Diéwo ſargîboie didêſneie, o tos dienós[2]) mûſų, tů mętú priimtinu ir iżgânąnczių gęrái wartôkime. Ir gerái to priweiz- 1. Cor: 6. dékime, idą́nt' kaipo nei Bażniczioie kûno ir ßirdiés mûſų, nei Bażniczioie wirßutineiê, namůſe Diéwo, nei Bażnįczioie wiſsatimeie ßwęntoié: tai yra tarṗ mûſų krikßczionių, niéko ßitokio ne butų́, kas akis io Maieſtôto pażeiſt' ir Mich: 3. aną́ rûſtibeſṗ ir ißkaróiimoṗ mûſų paiúdint' gałêtų. Ißmetinékime pátįs' óran' wiſſás tas prakés, godêiimus, ßwętprakés biaurîbes iżġ namų́ io, del' kurių́, ir nų́ têiſei W. Diéwas Bażnįczia ſáwą łąko ir trótina, o gárbįkime 1. Cor. 6. ir neßiokimę Diéwą kûnůſe mûſų. Kuriam' buk' laupſe, garbe ir Wießpatâwimas ąnt' ámżių́ amżinų́. Amen.

Nedelos wienolikos po Traycei S. Ewangelia ape weidamaini ir Muitinika, Luc: 18. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus nekuriumṗ, kurié ſawimṗ duksêios, kaiṗ butų́ teiſinikai, ir kitús paniékino, ta prilîginimą. Du żmûne lipo Bażniczion, idąnt' mełſtų́ṡ wiénas Pharizéus, o ąntras muitinikas. Pharizéus ſtowédamas teiṗ ſawimṗ méłdes: Diéwe dêkawoiu taw', ioġ ne eſſmi kaiṗ kiki[3]) żmónes, płeßę́, neteiſinîkai, ſwetmmotêrei, kaiṗ ir tas múitinikas. Paſnikauiu du kartú per nedêlą: deſetinás důmi iżġ wiſſo ką turiu. O múitinikas nůġ tôło ſtowêdamas ne norêio nei akių dągun pakêłt': bêṫ múße krutîſna ſáwo biłôdamas: Diéwe bûk' małónus man' nuſidêiuſem'. Sakáu iumus nulipo nutêiſintas inġ namús nůġ anó. Néſſą wiſſókias kuris ſawé áugßtina bus pażêmintas. O kurſái żéminaṡ bus paáugßtintas.

IZGVLDIMAS.

Ik tam' mêtui, krikßczioniṡ miélieii, prikłâuſemeṡ tąkaus ráginimo gerúmṗ darbúmṗ, ir idą́nt' butûmbime méiłaßirdumis, kaiṗ Téwas mûſų dąguięiis: idą́nt' butų dúkſeſne teisîbe mûſų, neġ anų Dáktarú ir Wéidamáinių Zydißkų: idą́nt' apweiżdétumbimeṡ[4]) ąnt' atęnczio méto, pawáizdu Tiiuno, darîdami ſaẘ gęntis izġ mûſų tûrto: idąnt' ir múmus teiṗ ne tektų́, káiṗ ir miéſtui Ieruſálem, del' to ioġ dieną́ ſawá wartôt' ne mokêio, o ne pażino mêto atłą́kimo ſawo. Bęt' ioġ darbáis geráis bę pażéminimoṡ

1) 314 2) ta dieną́ 3) kiti 4) apweizdétumbimeṡ

W. Diéwai[1]) ne mêgia. Todrînaģ mus iżga-[nîtoies] (**314**)[2]) nîtoies mûſų ßios dienós Ewangeliói' mêilįgai apſerget' téikeś, idąnt' gerái daridami ſergctumbimeś didżêwimo ir łabái dauģ ape ſawé ißmanit', o paniékinimo artimų̂ mûſų, kadąģ, kaiṗ cze rêgîme iżģ to priéżodzio, gęrêſnįs[3]) yra nudêdąs paſsiżêminęs, neģ teiſinîkas didżiůiąs: ir gréiczeus wiſſadós małone ir ſuſimilimą Wießpatiés įgîie nuſidêdąs, żmogus kúrſâi pażįſta patis ſawé ir iż tieſos gaiłéiimą dáro, o neģ kitas kurſai pûczes iżģ tůßczios ßwęntîbes ſawós o kitús pákałba ir niékina. O toįįģ[4]) yra ſumma Ewangeliós ßios dienós, kaiṗ gęreus iżģ iżgûldimo ios dabótis gálime.

I.

Biłôio Wießpatis Iéſus nêkuriumṗ, kurié ſawimp dukſéios, kaip butų̂ teiſinîkai, o kitús niékino[5]) tą̂ priéżodį. Cze gîrdime kuris' yra gâłas to wiſſo priéżodżio, ir drin ko ių W. paſſakit' ir ko mus anů ißmokit' téikeś: tat' yra, kad' parôde, kaiṗ bodús yra dukſéiimas żmógaus ſawimṗ pacziąmṗ, arba teisîbeie ſawoie, o paniékinimas kito. Iżģ ąntros ßaliés kaiṗ iiſsái mêgia iżpażinimú ſawo ne wertúmo, ir nůģ tieſós nużeminimas[6]) ßirdiés. Bet' iau kłausîkime patiés priéżodżio.

Du żmûnę lipo Bażniczión' idąnt' mełſtųs, wiénas wéidamainis, o ąntras múitininkas. Mókikimeś cze pirmieus, pawáiżdu[7]) to dwêieto żmonių. Kad' kas nóri gerái Wießpati Diéwui mêlſtiś, tas tuṙ wiſſás żémes miſlis ir dûmas pamêſt', o ßirdimi ir nóru żęgṫ inģ dągų. Kadąģ małdá ne ęſt' niékas
1. Tim: 2. kito, tiektái pakelimas ir żęgimas dûmos ir ßirdiés W. Diewóṗ. Antra ioģ ąnt' małdós túrime wáikßcziot' Bażniczion' Diewóṗ. Nes nórint' W. Diéwas yra wiſsúr ir Pówiłas S. noṙ idąnt' wîrai mełſtųś ąnt' wiſsôkios wiétos, bęt' wienók' pakaiįngeſne yra[8]) W. Diéwui,[9]) méilingeſne yra małdá Bażnįczioie padarîta ir ſu draugés małda ſudetá. Kadąģ Bażnîczia, namái Diéwo, namái małdós yra ąnt to paßwęſti. Trêczia, ioģ Bażnîczioñ wáikßcziot' túrime ne ąnṫ waikßtinêiimų, ne ąnt' miſłų[10]), ne ąnt' kałbeſių̂, ne ąnt' prakių̂, ne ąnt' żwałgâwimų, bęt' ąnt' to idąnt' melſtúmbimeś, ir tai weiktúmbim' kas małdóſṗ pridęra. Kaiṗ yra, giedóiimas, ſákimas żódżio Diéwo, nóbażnas dûmoiimas, kłâuſimas Diéwo żôdżio ir wartôiimas Sakramęntų ßwęntų. Kętwîrta ioģ pikti ir gęri wáikßczioia Bażnîczion, draugia mêłdześ, draugia priiima Sakramęntús S. draugia paſnikauie ir iałmużnás důſt', bęt W. Diéwas ręgi wálą ir ßirdi kiekwiéno, kurié ąntái dáro.

---

1) Diéwui 2) **315** 3) gęrêſnis 4) toiiģ 5) niékino, 6) nużeminimu 7) pawáizdu 8) пропущено ir 9) Diéwui 10) miſlų

Kłausîkimeġ iau nų małdós wéidamainio anó: kuris' ſtoięś teiṗ ſawimṗ mêldes: Dêkawoiu aß taẃ Diewé, ioġ ne eſmi kaiṗ kiti żmones, płeßią, neteiſinîkai, ſwetimmorêrei kaiṗ ir tas apreikßtai nuſidêdąs: páſnikauiu du kartú per nedêlą, deſctinás dûmi iżġ wiſso ką turiú. Dabókiſiġ kad' W. Chriſtus ne pêikia tamṗ Pharizéußieṗ, nei vrêdo io wéidamainißko, kuris ne 1. Teſ: 5. búwo piktas patis' iżġ ſawęs. Kadąġ ir wéidamâineis nêkureis pamêgo Wießpatis kaiṗ Nicodemu ir Gamaliélu ir kitáis. Nes'[1]) to pêikia, ioġ iiſsai twârdes nůġ tų haißkių nůdemių, nůġ płeßimo, nůġ neteiſúmo, nůġ ſwętim-moterâwimo: kadąġ ir mumus ſmârkéi liépe, po důßios paſkandinimu, idąnt' 1. Cor: 6. tų ir kitų nůdemių wąġſtitumbim'. Nei wel' to pêikia, ioġ iiſſai páſnikawo ir deſetinás dáwe. Néſſą tů budú tiektái ne[2]) pałáido kųno ſáwo ąnt' ſwê-timmotęrâwimo, bęt ir trótino ir marino dażnais páſnikais: ne tiektái nême ſwétimo, bęt ir ſáwo kitiémus atwirże, nudalio[3]), daridamas iałmużnás, ir mokêdamas deſetinás, ne tięktái iżġ rugių, iżġ wîno, aliéieus, kaiṗ ir kiti, bęt iżġ rûtų, ir iżġ kminų, bęt' iżġ wiſſų ir mażéuſiuių dáiktų kamé vżtiéſą Matt. 25. tas' tatái wéidamainis búwo toli gęreſnįs[4]), neġ tie Ewangelikai kurié dabár yra, kurié iáu niékad' ne paſnikauia ir deſétînų ne môka, kurios[5]) tieſá Dié-[wo ir] **(315)**[6]) wo ir Bażnîczioś ir paſpalita mokét' prieitis. Arba né kurie iżġ Katholikų mûſų, kurié téipaieġ páſnikus pigina ſaẃ, o ne tiektái idąt iżġ ſáwo turêtų iałmużnás úbagamus ir Bażnįcziomus arba ių tarnámus darit', bęt' deſetînú, arba donių, ir kitų dótilų, kuriůs êſti kałti mokét' ne noṙ.

Bęt' kągi W. Chriſtus pêikia tamṗ weidamainiṗ? O tatái ioġ duksêioś patis ſawimṗ ir nutéiſinimůſe ſawůſe: ioġ gireś iżġ nůpełnų ir darbų ſawų o ártimą ſawą nįékina[7]), pákáłba ir żúdzia. Néſſą pirmieus pręio arti ałtô-reuſṗ: kaiṗ butų artimieuſes W. Diéwui. Ant' to dauġ ſtóięs méldżeś, pa-kêłęs drąſęi akis ſawás dągún', kad' ir iżġ wienos paſtotiés pażint' gali didżiůiątį żmógų. Nórint' wel' múitinikas ſtowêdamas méldeś pagál' paių-kimą anó męto. Bęt' wienók' ſtowêiimas io nużęmintas ir żémeſṗ páłąktas búwo. Néſſą ne drįſſo pakélt' dągáuſṗ akių ſawų. Ant' to Pharizéus mêldeś ſawimṗ. Néſſą nê meldes W. Diêwiéṗ, kuris ir ne ißkłâuſe, nei pagîre małdós io. Mêłdeś ſaẃ ne Diéwui. Neś ïéßkoio czêſties ir garbés ſawos o ne Diéwo.

O toṗ kłasik'[8]) kaiṗ mêldżes: Diéwę dêkawoiu aß táẃ, ioġ neſmi kaip' kiti żmónes. Nê târé. Dêkawoiú aß táẃ, kad' mané nůġ sųkių nůdemių apſáugot' teikéis, inġ kuriůs wel' impúlt' gałéiau, kaip ir kiti żmônes. Néſſą tai géra[9]) turêio priraßinêio ſaẃ pacziam', ir sîłomus ſawomus, o ne małônei

---

1) Nei 2) ne tiektái вм. tiektái ne 3) nudaliio 4) gęreſnis 5) kurias 6) **316** 7) niékina 8) kłausik' 9) пропущено польск. ktore (относится къ dobre)

Diéwo. Pówiłas S. prieß tatái kâłba. Iżġ małônes Diéwo aß eſmi, ků eſmi.
1. Cor. 15. Ir wel'. Dirbau daugeſn' neġ wiſsi żmônes: ne aß, bęt' małône Diéwo ſu
manimi. Ant' gało apsûdiie ir pażûdzia apreikßtái múitiniką, kurio ßirdiés
ne pażįſta, kuris iau ne búwo nuſidę̂dączių[1]) nes' iau gaiłéiimą dâre, iau
búwo ſųgrįżęs[2]) W. Diewoṗ.
1. Petr: 5. Tatáiġ yra ką iąmṗ W. Chriſtus pêikia. Néſſą nųbôdes[3]) yra didżé-
wimas W. Diéwui: Kurſai wiſſadós didżiůięntiemus yra priéßus, o żemi-
nantiémus důſt' małóne ſáwą. Néſſą ne noṙ W. Diéwas, idą̂nt' żmógus
ků kitú girtiś turê̇tų, tiektái iů patimi. Kas, tieġ, gireś, tegiris Wießpatiié.
Ne noṙ W. Diéwas, idą̂nt' kas nei ſawimṗ, nei kitamimṗ żmóguṗ, o toli
mażéus darbůſe ir nůpełnůſe ſawůſe, dukſeiiįmą ir páduksį turê̇tų pade-
Hier: 17. dinét', tiektái wienamé Diewé. Néſſą prakéiktas kurſái dûkſiś żmóguie.
Pſal: 145. O pagirtas kurio Diéwas pádukſis io yra. Ne noṙ Diéwas W. idą̂nt kas
kitas sûditų ir paſmêktų ką tiektái iiſſái patis, kuris żino dûmas ir ßirdis
ir nůpełnus kiekwiéno. Kadą̂ġ tad Pharîżéus pérżęge tą ßwieſią wálą
Wießpatiés, deléiġ to ne ſtebúkłas, ioġ nei iiſſái, nei małdá io, ne gałéio
intekê̇tis Wiéßpatį[4]) Diéwui. Túréio iiſſai wiſſą czêſtį ir gárbę Diéwui ata-
dût', o ſaẃ gêdą. O iis' prieß tatái, áteme Diéwui garbę, o ſaẃ ią paſſáwino
ir áteme. O teiṗ nórint' po akim' paſáulo ne búwo draſkitoiu: bęt' kad'
áteme częſtį W. Diéwui priénczią̨s, búwo ißtieſós płéßęnczių po akim̃ Diéwo.
Turêio pacziam' Diéwui atadůt' ir priraßit' wiſſą teisîbę o ſaẃ neteisibę. O
iiſſai wiſſa atżagaréi átgręże, ißwerte, ir ißkê̇łe teisîbę ſáwą. Déliġ to tapęs
eſt' ne teiſinikú Diewiéṗ. Bęt' iau téiṗ ape wéidamaini ganà.

II.

Kłausîkimeġ wel' małdós múitinîko anó. Tas ſtowê̇damas ißtółło, ne
drįſſo ir akių pakiłét' dągún', bęt' múßes inġ krutis ſawás, biłodamas:
Diéwe buk' małonus mán' nuſidêiuſem. Kaiṗ wéidamainįs[5]) ne del' dêkų
dárîmo ir darbų gęrų dârimo pápeiktas yra nůġ Wießpatiés, bęt' del'
Eccleſi: 12. tußczios ſáwo garbę̂s ir paniékinimo ártimo. Téipaieġ ir cze àißkei nuſi-
Pſal: 50. déiuſio, ne gîre drin' nůdemių, bęt' drin' pakûtos o ßirdiés ſugúrintos.
Iſaiæ 66. Néſſą kaiṗ W. Diéwas tuṙ nopîkąntoie nuſidęiusį ir io nůdemę, teiṗ wel'
ßirdiés ſugúrintos ir nużê̇mintos żmógaus gáilinczioś vż nůdemes notmés.
Néſſą iiſſái pirm' ſtóios nůġ tołło, ků żę̂klinaś, kad' pażino patis ſawé, ir
Lucæ 16. ne-[wértu-] (**316**)[6]) wértuma ſáwą ißwîdes kaiṗ toli per nůdemę atſtôio nůġ
W. Diéwo sáwo, vżêięs inġ tólimą ßáli.

---

1) nuſidę̂dącziu 2) ſugrįżęs 3) nubôdęs 4) Wiéßpati
5) wéidamainis 6) **317**

Antra iog ne drįſſo pakiłét' ákių ſawų dągųn', gédedamas ſawęs ir nůdewių[1]) ſawų: Kaip butų iżpażindamas iog pażeide nůdememis ſawomis ſųkiomis augßczéuſią aną maieſtótą W. Diéwo ſáwo dąguie. Kaip butų teip táręs ſu anů půſtpelniu. Téwe nuſidéiau prieß dągų, ir prieß tawę, iau ne eſmi wêrtas bût' ałgôtas ſunumi tawú. O tatáig yra ąntras dáiktas tikróſp pákûtoſp reikalįgas, idąnt' żmôgus pażinęs patis ſawé o nugraſsinęs ſaw pik-tîbęs ſawas apsûditų ir paſmerktų patis' ſawę. Néſſą iei patįs ſawé ißtiesós apsûdiſsime, ir paſmerkſime: tadąg mûſų iau W. Diéwas ne sûdis ir ne 1. Cor: 11. paſmoks[2]). Néſsą ne sûdiie du kartú wiéno dáikto.

Trêczia iog anós ßirdiés graudżios búwo múße[3]) ing krutis ſawás kû parôde gaiłéiimą tikrą iżg nůdemių padarîtų, kaip butų iau karôdamas ßirdį Matt: 16. ſawą, kuri búwo iam' teip dáugio nůdemių priéżaſcę. Neś iżg ßirdiés ißéit wiſsos nůdemes, ir tęn' pirm' ißperiś, o páſkui ąnt' wirßaús ißeit' per żodżius, ir per dárbus. O tatáig yra tręczes dáiktas kiekwienám' pakutawóiąnczem' priwałús, idąnt' ne tiektái pażintų, apsůditų, ir paſmerktų piktîbes ſawás, bęt' wel' karôtų patis ſawé marindamás piktús géidulus ſawús, trótindamas kûną ſáwą, o padůdamas ių pakłuſnúmui, ir newâlon' dwaſei[4]) ne ſkųżdamás[5]) dáugéſn' paiautimamus, o ne prīłáiżdamas[6]) ßirdiéſp dûmų piktûių. Coloſ: 3.

Kętwirtá ir paſkutine, iog ſu tů wiſsú ne númines ir neſielwartâwo nůdemeſę ſawůſę: bęt' turêio gêrą pádukſi ir dukséiimą małônéie Diéwo: Kas iżg cze rôdżeś, iog ęio Bażnįczion', iog méłdeś, iog práße atłaidimo. Néſſą pażintis patiés ſawęs, grâudumas ir gaiłêiimas vż nůdemes iei ne túri prieg ſaw to pádukſio nůdememus,[7]) atłaidimo, tad' żmógų pigái priwés ing nuſiminimą: Kaip iżg ąntros ßaliés kur yra patis' intikêiimas o pâdukſis giaras, bę pakâros o ſugúrinimo ßirdiés (kaip tąmp weidamainip, ir dábar iûſiąp Ewangęlikůſiąmp mûſų) tad' żmóguie dáro praeſumptionem, tat yra tußczą dûmą ir dukſéiimą tußczią.

Bęt' iau kłausîkime maldós múitiniko, kuri múmus tur bût wiſsiémus tů mêilįgeſne, iog męs wiſsi nuſidêię, o iog ißéio iżg krutų Wießpatiés mûſų. Diewé ſuſimîlk' man' nuſidêiuſem[8]) ne wéiżdi[9]) niéko kito ne ápkałba ne apsûdiie Múįtinikas[10]), tiektái patį ſawę: ne mini ne wienų nůpełnų nei darbų ſawų tiektái tieſiogui małônes o meiłaßirdúmo práßo: iżpażindamas, piktumús ir ne teiſumús ſawús. Kaip tarîtą[11]). O wiſsagâliſis ir ſuſimiłſtąs Wießpa-tié, kurió miełaßirdúmo ner' ſkaiczéus ir mêſto ne wiéno, kuris ne trókßti mirimo żmógaus nuſidêiuſio, tiektái idąnt' ſugrįßtų ir gîwas liktų. Tamé téip didżemé ir be gâło meiłaßirdúmę tawamę ir ne wienůſé manůſé nůpeł-

1) nůdemių 2) paſmerks 3) польск. on z ſercá ſkrußonego bił ſię 4) dwaſei, 5) ſkųzdamas (польск. folguiąc) 6) priłáizdamas 7) nůdememus 8) nuſidêiuſem. 9) wéizdi 10) Múitinikas 11) tarîtų

nůſe aß páduksį turédamas, ißtiesiu ir kłóiu nużémintus prâßimus ſawús Maieſtótiep tawąmp: Pażįſtůg miéłaſis Wießpatié nůdemes manás, pażįſtų[1]) didżius ir ne ſuſkáitomus neteiſumús manús. Nuſidêiau ąnt' ſkaiczéus żwirżdų́ márių. Prałaiſt'[2]) méiłuſis Wiéßpatie, o ſuſimilkiś man' pádarui tawám. Ne atméſk manę́ pawárgelo nuſidéiuſio, kuris iau biauriůſi nůdememis, ir łabai iżġ wiſſós ßirdiés małônes tawós ßwęntós trókßtanczio.

Girdéiome ſkîrų wéikalą ir máłdą tų dwieiu ſkiriu żmonių. Kłáusikimeġ Dekréto Wįęßßatiés[3]) ſakáuġ iumus, ioġ múitinikas taſſái nuêio namůſna ſawůſna, nutéiſintas, neġ[4]) wéidamainis ąnſái. Bęt' kodel'? Argu dêlei paczios wienos wierós ir pâdukſio ape meiláßirdumą Wießpatiés. Kaip nų Ewangelikai môkia, ioġ pati wiéna wierá iżgâno? O ne teip, bîłó W. Chriſtus, bęt' ioġ wiſsôkias kuris żêminaś bus paáugßtintas, o kurſai augßtinaś bus nużêmintas. Néſſą kad' wiénas patis tikéiimas gałêtų nutéiſint', tad' nużêminimas Múitinikiep ne reikalįgas butų́: ir tas' Phari-[żéûs bu-] (317)[5]) żéus butų́ nutéiſintas, kurſái bę abeióiimo turêio intikêiimą gérą. Nêſſą kitáip butų́ Diewui ne dêkawoięs, nei bażnîczion' êięs. Rôdże tad' cze ßwieſéi Wiéßpatis Chriſtús, ioġ patis wiénas tikêiimas ne wiéno nutéiſint' négali, kad' mus môkia, ioġ taſſái múitinikás búwo nutéiſintas, iżġ nużêminimo, iżġ gráudúmo iżġ paſisâkimo, ir iżg to intikéiimo, kuris' per méiłą wêikę iąmp tikrą ſugriżimą ir dárbus gerús. O wéidamainis ne búwo nutéiſintas, nôrint' turêio intikêiimą tikrą, bęt' wel' turêio prieġ iei didżêwimą, gîrų, apkałbéiimą ir paniékinima ártimo, o méiłes ne turêio, kuri intikêiimop búwo priwâłoma. Del' to taſſái búwo pażemintas, o ąnſái paáugßtintas.

Tatái mês żinódami, brólei miêlauſieii ſergekimeś łapiſtes prakeiktós, kuri yra Diewui ir żmonémus bodimoś, o turékimeś nużêminimo nůßirdżei, kuriů įpaczei Wießpatis grôżiſsi. o nórint' ſų́kiei nuſsidêiomę, nórint' gęrái dâromę: wienók' wiſſadós, żémįnkime pátįs ſawę, pażįkime ir ſakîkime newertumús mûſų o wiſſa gêra ką túrime paczém W. Diéwui apwałéi atdůkimę: kadąġ bę małônes ir io páßałpo, niéko gêro ne tiektái darit', bęt' ir dûmôt ne gâlime. Prátįkimeś tad' gerái darbůſe gerůſe: bęt' kad' padariſsime wiſſa kas múmus nůġ Wießpatiés įſakita pażįkime wienok, ioġ eſmé nuſidêię, pawârgelei, ir ne naudįgi tarnái. Gaiłékimes iżġ ßirdiés vż nůdemes mûſų páwáiżdu[6]) mûitiniko ßito. O paſsitękékimę ſų[7]) kárſta[8]) małda meiłaßirdûmop Diéwo. Tů budų téipaieġ, iei důs Diéwas nutéiſinima, tatái yr', małônę ir meiłaßirdúmą Diéwo, ir nůdemių atłaidima įgiſsime, o kad' numîrſimę ißkakſime namús ámżinus karalįſtes[9]) dągáus. Amen.

---

1) pażįſtu 2) Prałaiſk 3) Wįęßpatiés: 4) польск. nád
5) 318 6) pawáizdu 7) ſu 8) kárßta 9) karalîſtes

Nedelos Dwilikos po Traycei S. ape kurtini ir neżaidżia[1]).
Mork. S. 7. Cap.

Anuo metu: Ißeięs Ieſus iżġ rubeżiu Tyro, atéio per Sidoną máriumṗ Galiléos, per widuri rubêżių Dekapóleos. Ir átwėde iam kúrtini ir neżádżią, ir práße ii idąnt' wżdetų ąnt' io rąką. Ir émęs ii iżġ minios ſkiriumi, inłáido pirßtús ſawús inġ auſis io: o ißſpiowęs palitêio lieżúwio io: ir paziurêięs inġ dągų atſidusêio, ir táre iam'. Ephéta, tai yra, atwérkis: ir tůieu atwéreś áuſis io, ir ißmézgeś máżgas[2]) auſių io, ir kałbêio gerái. Ir insâke iiemus idant' niékam' ne ſakîtų. Bét' kû ánas iiémus daugéus úżdraude tû didżeus ſkêłbe, ir tû łabiéus ſtebéios biłôdami. Gerái wiſſa padáre, ir kurtinêmus łiépé[3]) girdét', ir neżadżiomus kałbét. [Iżguldi-]

(318)[4]) IZGVLDIMAS.

Du żękłu cze W. Chriſtus ąnt' to żmógaus padâre ir parôde, kaiṗ ir kiti wiſsi żękłai W. Chriſtaus ſtóios ir toṗ múmus tarnáut' tuṙ, idąnt' męs tû gęreus tarnáutumbim' Wiéßpati Chriſtui ir io żódżemus ir żadéiimamus tû ſtipreús tikétúmbime: ir ne maż ne abéiotumbime, ioġ iiſsai téipaieġ noṙ ir gal' dûßias mûſų dwásįßkai[5]) ir amżinái iżgîdit' ir apſáugot: tiektái ięi pátįs norétumbim': teipo kaiṗ girdimę ir rêgimę, ioġ gałêio teiṗ pigái wiſſás ligás kûno attólint' ir iżgidit. Tópiġ tęſſeś wiſsi żękłai io, ir del to yra darîti kaip' auré wéidámainiumṗ biłôio. Idąnt', tieġ, żinotumbite, ioġ Sunús żmógaus tuṙ galîbę atłaidinêt' nůdemes ąnt' żémes, tad' táre paraliżůtam'. Kélkiś imk' pátałą ſáwą: ir eik' inġ namús ſawus. Bęt' iau imkimę têxtą Ewangeliós ßios dienós.

I.

Iſżêięs Wießpatis Iéſus iżġ rubêżių Tiro êio pėr Sidona máriumṗ Galiléos, per widurį rubêżiu Dekapóleos. Cze pirmieus rêgime, kaiṗ pîlnas o ißtikimas iżganîtoies mûſų W. Ieſus Chriſtus tamé vrêdé, kurį iam' buwo padâwęs Téwas dąguiéiis. Néſſą tatái ßwieſęi rôdżia teiṗ łabái tąkųs ir dażnį[6]) kęlei io, kuriůs cze ąnt' to paſáuło kęlewo del iżgânimo mûſų. Iżġ

1) neżadżia 2) mázgas 3) liépe 4) **319** 5) dwásißkai 6) dażni

kuṙ túrimeś mókit', idą̇nṫ téipaieġ kiekwiénas tarṗ mûſų rúpintųs ſawamé pawadinime ir vredu ſawų[1]) wartôtų, kaiṗ iį pridęra.

O ioġ kârtais vżéidawo inġ tůs mieſtús páhonių, nórint' pacziumṗ wienúmṗ Zydumṗ daugéſn' búwo átſiųſtas, tad' ßitais kaiṗ prádżiomis figuráwóio, ioġ ir Páhonis turêio paſkui priſtót ą̇nt' io intikêiimo. Kur tůieus ir ṃus pamôkiṫ têikeś, idą̇nt' méiłą mûſų roditumbim' ne tiektái ſawiémus o ißtikimiémus. (norint' tiémus daugéuſeį[2],) bęt' wel ir praßaliéczemus ir ſwętimiémus, pawáiżdu[3]) Samaritôno anó.

Ir átwędę[4]) żmônes anós ßaliés żmógų kurtini ir neżâdżią: ir práße iį, idą̇nt' ą̇nt' io rąką vżdetų̇. Cze teipaiau tůſe żmoneſe du pawáiżdu[5]) łabú tikêiimo W. diéwoṗ ir méiłes artimóṗ. Tikêiimo, ſakáu, ioġ twirtái ir ſtiprei intikêio kad' W. Chriſtus búwo tokſái, kokiů iį są̇nti girdêió: tatai yra, kurſai ne tiektái gałêio, bęt' ir norêio paßélpt', gêłbet' ir padét' pawárguſiemus ir prilieſtiémus żmonêmus. O méiłes, ioġ iam' weł[6]) atgabêno wârgetą aną̇ ir rûpinoś ape tatái, idą̇nt' iį izgîditų. Iżġ kur túrime mókitiś, idą̇nt' téipaieg êlgetomus, łąßiémus[7]), ir bę réikianiemus[8]), żmonêmus, méiłę nůßirdżéi róditumbim'. O ne tiektái ne dzeugtis iżġ żałós árba nůpůlo kienó, nei apiůkt' kito, kaiṗ Zydai Chriſtų ą̇nt' krîżeus kábą̇nti, bęt' łabįéus[9]) túrime pagaiłêtis ârtimo ſáwo, ir pagêłbet' iį kaiṗ gali, iałmuzná, tarnâwimu, palįkſminimu, małdá Diewóp W. Téipaiegu, iei ką rêgime ligônį ą̇nt dußios, o nůdeme ſurįſtą[10]) tů łabiéus rųpįkimes[11]) ape atſikelįmą, ir ſugrįżimą io: gêłbedami iį iau graudinimu, iau barimu, iau mokſłu gerú ir rodá, priwadżiodami W. Chriſtauſṗ, ir tarnúmṗ, io kunigúmṗ, idą̇nt' per kłáuſimą żódzio Diéwo butų̇ atadarîtos áusįs io, o per nużêmintą paſsiſákimą butų̇ ißmęgſtas io lieżuwis.

Weizdékiġ tóleus kaiṗ tatái mięłaßirdus ir geranôris ſuſimilſtąs yra Wießpatis mûſų Iéſus Chriſtus: Nes' nê daweś iłgái praßit', notgulde ik ritôiui, nottôlino ių ą̇nt' kito mêto: notgręże iu wêido ſáwo: bêt' tůiéus [iż tos] **(319)**[12]) iß tos wiétos, kaiṗ iį atgabêno, pakrútinoś ioṗ małoneßirdumú ſawo: teiṗ' kad potám' atſiduſiêio[13]) izġ pagaiłéiimoś, ir pakiłêio akįs[14]) dągun'.

II.

Beṫ iau dabôkimeś, kokiomis Ceremoniòmis wartôie W. ant' to ligonies żmógaus: ir ką żęklina. Néſſą ioġ żinôio, kad' tůſe ámżiůſe paſkutiniůſe turêio ráſtiś falßiwi pránaßái, kurie turêio tûłais bûdais pérſakiot io Bażnįczią, ir

1) ſawu 2) daugéuſei 3) pawáizdu 4) átwęde 5) pawáizdu 6) wel' 7) łußiémus 8) réikiantiemus 9) łabiéus 10) ſurißtą 11) rupįkimes 12) **320** 13) atſiduſêio 14 akis

klepót' ßwęntâs ir wiſſatimes io Ceremoniás, kuriomis W. Chriſtus wartôie,[1]) iei ik' ßem' mêtui, ant' paſwéikinimo wiſſós giminés żmonių, kurés Bażnįczia émus nůġ Apâſtałų ir nůġ Apâſtaliſku[2]) wîrú ſerġt' ir wiézliwai ſáugoia ir łáiko ſawimṗ, todrînaġ ir patis W. Chriſtus pawáiżdů[3]) ſawu paſtiprint' ir paßwęntint' ięi têikeś.

Eme iį rąkos, kuris' żękłas yra pażopôſtito páßałpo: kaiṗ ir Dówidas bîło. Nutwêrei mané Wießpatié, rąkos deßinés manós, ir pagaléi wálą táwą nugridéi mané. Ißwęde iį iżġ minios įpaczei. Nes' kurį Diewas mîlį[4]), ir nóri ißganit: tą pirm' îßwęda iżġ to płatáus kęlo kuriů wáikßczioie tûli żmónes ąnt' amżinós prapultiés, iżġ to paſáulo pikto, iżġ draugés piktųių o prakeiktųių żmonių: ir átwęda iį ąnt' ąngßto kêlo inġ drâugę mażós káimęnes ſawų ißrįktųiu. Néſſą teiṗ ir patis W. Chriſtus ßáukia muſųmṗ. Stęgkiteś įeit' per ąngßtus wartús. Ir Pówiłas S. rágina bilôdamas. Ne tęſkite iųgo, tai yra, ne turêkite draugés ſu ne ißtikimáiſeis (ſu Zydais ſu Páhonimis ſu átſkałůnims). Nes kóki draúgé yra teisîbes ſú neteisibe? arbá koki burſa[5]) ßwieſúmo ſú támſumu? arba koki ſąndara W. Chriſtaus ſu wêlinu? arba koki dalis ißtikimú? ſu ne ißtikimu? arba kaiṗ ſuderés bażnįczia diéwo ſu bałwonais. Nes' ius eſté Bażnîcze Diéwo, kaip bîło W. Diéwas. Giwęſiu iůſiąmṗ ir waikßtinéſiu tarṗ ių, ir bûſių[6]) ių Diéwų[7]), o iie bus żmonenus manomis: ir déliġ to ißeikite iżġ widurio ių, o ſkîrſtikiteś nůġ ių, o pabiurinto nepalitékites, o aß ius priimſiú ſawęſṗ ir bûſiu iumus vż Téwą, o ių man' bûſsite vż sûnus, ir vż dúktęris, bîło Diéwas wiſſagâliſsis, ik' tołei Pówiłas S.

Pſalm: 27.

Matth: 7. Lucæ 13. 2. Cor: 6.

Leui: 26.

Antra, ioġ įłaido pirßtús auſiſná io, tů parôde ąnt' prádżios didę galibę kûno ſawo ßwęnczéuſio ſugłauſto ſu Diewiſté prieß tůs, kurie tamé paſkutiniie ámżę turêio ſaẃ pigint ir niekú werſt' ir blúżnit' kůną io, bîłôdami anůs żodżius piktái ißmanîtus. Kůnas niéko ne padéſt[8]) toṗ, ioġ per pîrßtą Diéwo, ißmânos dwaſiá S. dáwe wel' żinią W. Chriſtus, įłaidimė pirßtu auſiſná io, ir wirßutinis ſákimas, ir graudinimas maż arba niéko ne padés, iei dwaſiá S. żmógui auſių ir ßirdiés notdaris, ir tóiiġ prieżaſtis yra, kodrin' ne ißtikimiéii Zydai, Páhonis, átſkałůnįs atgrįßt' ne gáli, ioġ ne eſt' Bażnįczioi' W. Chriſtaus, bę kurió[9]) ner' niékur kitúr dwáſios S. kuri pati ausis ßirdiés atadáro żmógui, idąnt' girdêtų ir tikêtų żódżiúi Diéwo.

Ioann: 6. Exod: 8. Luc: 11.

Trêczę ißpiowęs[10]) palitêios ſeilę io lieżúwio. Per ſéiłą, bę kurios żmôgus ne wiéno żódżio ißtárt' ne gal', ißmânoś ißmintis, dąguięii be kurios ne wiénas ißmintįgai ir priderąnczéi kałbét' ne gal'. Todrinaġ Pówiłas S. ißminités[11]) Diéwo práßo, idąnt' gałétų téiſei naſrús ſawús atwert'. Ir Dówidás teiṗ' méldżes. Wiéßpatié atdarik' łûpas mánas, ir naſrái mani apſakis gárbę

Epheſ. 6. Pſal: 10.

---

1) wartôie 2) Apâſtalißku 3) pawáizdu 4) mîli 5) burſa 6) bûſiu 7) Diéwú 8) padéſt. 9) kurios 10) ißſpiowęs 11) ißmintiés

táwą. Nes' iei W. Diéwas ne palités ir ne ißmégs ir ne ißriß liežúwio mûſu: tad' niéko nekałbéſime tiektái kas' eſt' pikto ir blužniérißko, kaip Hiretikai[1]).

Ketwirta, pažiuréio inġ dągu ródidámas múmus, kur túrime ïeßkot' páßałpos, o kam' túrime priraßinét' wiſſa géra kurį turim' tiektái W. Dié-
Pſal: 120. wui: ir kur wiſſás dumás ir wêikałus mûſų taisit' túrime, tat' ir dągauſp.
Coloſ: 3. Kaip ir Pówiłas S. bîło. Burſawôiimas mûſų tur bût' dąguié, ïeßkokite wirßutinių dáiktų, kur Chriſtus yra, sėdįs ąnt' deßinęs Diéwo. [Pękta,]

(320)[2]) Pękta, paſkui to atduſêios, ne idąnt' iam' ne pigu paßélpt' žmógui anam', bęt' pagaiłéios wárgo gîminés mûſų, inġ kurį impûłe per nopîkąntą ir pawîdą ßatono. Atadųsêios[3]) todrin' ioġ wêlinas, drin' nůdemių mûſu, tokia galîbę įgiio ąnt' mûſų, ioġ mumus tikrą girdéiimą, ir žádą, atimdinêie, ir dâro tatái, ioġ tais ir kitáis ſąnariumis mûſų ne gérái wartôiamę.

Szêßta táre žmôgauſp anóp Ephéta, kas iżgûldześ atdarîkis. Kurį żódį kałdáiſką ne todrin' liko Ewangeliſta S. idąnt' iiſsái gálîbę kokią turêtų ſawimp, bęt' idąnt' parôditų ioġ wienu łetú żodżiu paiuktų[4]), ir pripraſtu żodżiu, padâre W. Chriſtus toki żękłą didį. Néſſą żótaġ atwêreś áusįs io, ir ißmężgeś[5]) ir ißrißos rîßis io liežúwio. Cze rêgime kokis yra gałeiimas ir núweikimas żódzio Diéwo. Néſſa żodżiu W. Diéwas padâre dągu ir żėmę, ir wiſſa kas yra iůſe. Żodżiu ſawų[6]) ir dabár łáiko wiſſą padârimą, idąnt' ne izgaißtų. Zodżiu ſawú W. Chriſtus wiſſą padâre ir núweikę[7]) ką tiektái norêio. Iis táre, bîło Dówidas S. ir ſtóioś. O wienók męs żmónes teip ſilpni, o ne intikį, ioġ nê dręſame dukśêtis żodżiu Diéwo, ir tikét' teip grumżdîmamus[8]), kaip ir żadeiiįmamus W. Chriſtaus, kuriémus kad' ſtįprei[9]) tikétumbime, tad' łabái ſérgetumbimeś pikto, ir ſakiotumbim' gêra.

III.

Ir kâlbêio, tieġ, ąnſái żmógus łabái gerái. Taſsái dabár kàłba tikrái, arba gerái, kuris patis ąnt' ſawęs ráißo, ſkûndżeś, iżpażîſta nůdemes ſawás,
Dan: 9. ir iżſáko iůs[10]), o wiſſą laupſę, ir gárbę atdůſt' W. Diéwui. Kaip Daniélis dáre, biłôdamas. Taw Wießpatié mánas nutéiſinimas, o múmus pagêdinimas.

Ant' gâło liépe iiemus W. Chriſtus, idánt' to niékam' ne ſakîtų: bet' kû iiſsai łabieus vżsâke, tû iie didżéus ſkęłbe ir ſtębêios łabái biłôdami. Wiſſa gęrâi padáre, ir kurtinêmus liépe girdét' ir neżadżiomus biłót. Ioġ iiémus vżdraude, tû mus norêio ißmôkit', idąnt' gîreus ne wiéno ne ïeßkotumbim', kad' ką gêro dárome. Ne múmus Wießpatié, ne múmus (bîlo dówi-

---

1) Heretikai 2) **321** 3) Atadusêios 4) paiųktu 5) ißmęzgeś 6) ſawu 7) núweike 8) grumzdîmamus 9) ſtiprei 10) ias

das S.) bęt' wárdui tawám' důk' gárbę. Labai nóriś żmógus bût' gárbinamas, bęt' patôgei galîbe ir gerîbe Diéwo túř bût' ſkełbtá ir gárbinta, ir del' to tie ne maż ne nuſidêio, ioġ nórint' ąnt' vżdraudimo Wießpatiés, ſkêłbe aną ſtebúkłą io. Néſſą kaiṗ bus Diéwo baimįs[1]) żmôgus, vż gerús ſawús dárbus, garbés ne gêidże: teiṗ wel' iżġ ąntros ßaliés tů didżéus dêkawoie, kad' tas' kurſái iam' gerài padâre, ne gêidże nůg io ne wienós ałgós, nei dêkos.

Téipaġ tatài ßitie żmónes padâre, ků W. Chriſtus mażéus géide nůg ių garbés, tů iie didżéus Wéikałus iò gîre ir ſkêłbe tarîdami. Gęrai wiſſa padâre. O tatáiġ yra tikrá ir apwali laupſé ir garbé Diéwo, kad' W. Diéwas ęſt' gárbinamas wiſsůſe dáiktůſe. Néſſą Diéwas ąnt' prádzios wiſſa gêra padâre. Ręgêio, tieġ, wiſſús dáiktus kuriůs búwo padâręs, ir búwo łabái gęri. Teipaġ wel' W. Chriſtus wiſſa gerái padâre ąnt' żémes. Néſſą wiſſús wéikałus ſawús ápgręże ąnt' iżgánimo mûſų ir nų dabár wiſsadós W. Diéwas gęrái wiſſa dâro, nórint' ąnt' mûſų kártais ir piktús dáiktús pérłaidżia, nórint' to paſáulis ne pażįſta nei tam' tiki. Nes' sûnus to paſáulo, tiektái tů mętú W. Diéwą[2]) teiṗ piktamé, kaip gęramé, teiṗ pałâimoie teiṗ ne pałáimoie ſawoie. Nes' iei gęrús dáiktus priiimame iżġ rąkos Wießpatiés, o kodrin' wel' piktų priįmdinét' ne túrime.

Dabókimeſiġ cze prieß átſkalůnįs[3]), ioġ ſwétimas intikêiimas ir małdá kìtiémus wel' padéſt' Kaip cze intikêiimas ir małdá tų żmonių padéio tam' kurtiniui ir neżadżei, vż kurį wietieſṗ[4]) įſtóies. Teip ir nů mâłdos ßwęntų żmonių vż mus teiṗ ąnt' paſáulo giwênąncziu, kaiṗ ir anų dąguié ſu W. Chriſtumi karaláuięnczių dauġ yra mûmus padůdąnczios. Néſſą łabái [brągi] (321)[5]) brągi W. Diewiéṗ tůintimpa małdá żmôgaus teiſiniko. Teipaġ wel' intikêiimas Bażnįczios wiſſatimés, ir kûmú padêdąnti yra waikęlemus mażiémus kad krikßtiieś, kurie dábar pátįs per ſawé tikét' ne gal'. Iacob: 3. Bęt' kaiṗ ſwétima nůdeme yra pażeiſti, teiṗ patôgu yra idąnt' ſwetimu intikeiimu butų paßełpti. Augustinus. Ir ąnt' toġ yra Bażnîczioie S. Sakraméntai įſtatîti, idąnt' per iůs butų papîldita, ko ne tęka tikêiime ir nôbażnumę żmonių.

Ir prieġ ſakraménto krikßto ś. izġ pawáiżdo[6]) W. Chriſtaus iżġ ſeno paiąkimo Bażnįczios, łâikoſi Ceremoniós tómus tokioſieġ: ioġ kunigái pâlitis nôſies ir auſių, to kuri tuř krikßtit ſeiła ąnt' pirßto vżdêta: ir bîło téipaieġ Epheta, tai yr' atdarîkiteś. Néſą tai déſtiś ąnt' krikßto, drin' ſweikátos důßios, kas tiémus tikoś drin' ſweikâtos kûno. Nes' wel' teipaieġ átwęda żmôgų kúrczią ir nębilį[7]), ir práßo vż ių kûmai, idąnt' per rąką kúnigo, ir per ßwentús żodżius iau atgimdîtas potam' miełai kłausîtų ir kałbêtų żo-

1) diéwobaimis 2) пропущены польск. chwalą, gdy im dobrze czyni. Ale człowiek pobożny ná káżdy czás chwali Páná Bogá, 3) átſkałůnis 4) wießpatieſṗ 5) **322** 6) pawáizdo 7) nébilį

dżius Diéwo: o tai dêſtis ąnt' ßaliés įpaczei Nes' nêdęra idąnt' draugé netikinczių dûtų łûdiimą[1]) ſłaptų Ewángelios, idąnt' nopiůktų to ko neſuprąnta.

O teiṗ· ką anů mętú dáre W. Chriſtus kûnnißkai[2]), tatáiġ ir nų dáro dwáſißkai dażnâi ąnt' ių. Nes' ir nų raſsime tokiu kurtinių be ſkaiczéus tarṗ mûſų, nê káłbų[3]) ąnt' kûno, bęt' kas ſųkêſnio ąnt' dûßios. Néſſą ąnſai ne tiektái geroṗ búwo kurcziu ir nêbiliu, bęt' ir piktoṗ. O męs dwáſißkieii kurtinéi, tiektái ąnt' gêro eſſmé kurtineis ir nežâdżiômis: bet' ąnt' pikto wiſſadós atłapas auſis ir liežuwį wiſſadós turime. Nes kád' ſako żodį Diéwo, kad' W. Diéwą gárbina, kad' mus ąnt' gêró môkia, tad' néi auſių kłauſimoṗ, nei liežúwio zóſmeſṗ ne turime. Bęt. kad' múmus nowinełes átneßa, kad' múmus dáiktus tußcziús, ſekmes arba prámonias átſkałůnių o pakałbêiimus żmonių ſáko, arba kad' giéſmęs gédißkas giéſt', tad' ir áusįs[4]) átwiras ir liežuwį ąnt' wiſſo pikto pałáidą turimę.

Todėliġ ir mês, norimeġ bût' ąnt' dußiôs paſwéikinti, ißéikime ků gréiczeus iżġ burſós piktų ir Diewo nebiiêncziąś[5]) żmonių, ir įdůkimes małdômis Diéwo,[6]) biięnczius: dûſaukimę ąnt' nůdemių ir ąnt' miſerios mûſu, kiłnókimę dągâus[7]) akiś ſawàs, kur Chriſtus giwatá mûſų: io małônes ir paßałpós praßîkime. Teiṗ téikſis ioġ iiſsái téipaieġ įłéis pirßtús ſawús, tatai eſt', dwâſią ſawo S. ausîſn' ßirdiés mûſų. O ſéiłe Deiwîſtes ſawós ißmintiés atwilgis mus, ir iżgîdis mus tobułei ąnt' dußios mûſų. O męs ių gárbįſsime ir didįſsime ir żódżeis ir darbáis mûſų wiéżliwais. Kurém téſsi czêſtis ir garbé bę pabaigós, ne lâuboma, ąnt' ąmżių amżinų. Amen.

Nedelos trilikos po S. Traycei, Ewangelia ape Samaritoną. Luc: 10 Cap.

Anuo metu: Biloio Ieſus mokitinemus ſawiém‧: pałáimintos ákis, kurios régi tái ką iųs rêgite. Nes ſakáu iumus, ioġ tûli pránaßái ir karálųs norêio regét to, ka iųs rêgite, ir ne regêio, ir girdet ką girditê, o ne girdêio. Ir ßitái nêkuris zókone mó-[kitas] (322)[8]) tâs[9]) kêłes, gúndidamas ii, ir biłôdamas. Miſtre ką darîdamas giwâtą ámżiną apturêſsių[10])? O iiſsái táre ioṗ Zókone kas paraßîta? Kaiṗ ſkaitái? O iiſſái atſakîdamas táre. Miłêſsi Wiéßpati Diewą táwú[11]), iżġ wiſós ßirdiés tawôs, ir iżġ wiſós dûßios tawós, ir iżġ wiſų sîłų tawų, ir iżġ wiſſo hûmo táwo. O ártimą ſáwą, kaiṗ páti ſawé. Ir tare iam': Gêrái atſakêi, tatái darik‧, ir giwęſi. O iiſſái norédamas nutéiſint' patis ſawés,

---

1) lûdiimą 2) kûnißkai 3) káłbu 4) áusis 5) nebiiêncziųś
6) Diéwo 7) dągáusṗ 8) 323 9) kitas 10) apturêſsiu 11) táwą

táre Ieſauſṕ. O kas eſt' mánas ârtimas? Ir atſakîdamas Iéſus táre. Żmógus nêkuris żę́ge żemîniui nůġ Ieruſalem inġ Ierichą, ir impůľe tarṕ ľátrų: kurié ii ir nupľéße, ir żaiżdás[1]) vżdáwę, nuêio, paliké púſgiwi. Ir tikoś kad' kúnigas nêkuris éio, tůieġ kêlú, ir ißwîdęs ii ápkęke[2]). Téipaġ îr Lewitá, kad' bûwo pas wiétą áną, ir ißwîdęs ii apľęke. Bêt' Samaritônas nêkuris kêlú éidamas, atêio pas ii ir ißwîdęs ii mieľaßirdumú pakrútintas bûwo. Ir priêięs vżrîßo żaiżdás[3]) io, impîľes alieiáus ir wîno. O Vżdeięs ii ąnt' bądikßczió ſáwo, nudągîno ii inġ ßweczių namų́s[4]) ir prikůpe ii. O ąnt' ritôio ißêmęs du tóleru, ir dáwe padwárnikui ir táre iam': prikůpk' ii. O iei ką daugiaſn' ißmiſsi, ąnt' to aß ſúgrizdamas atadůſiu taw'. Kaſġ iżġ tų triių́ rêgiś taw' eſſąs ártimu anám', kuris impůľe tarṕ ľátrų? O iiſſái táre: Kurſái padáre maľônią ßirdi ąnt' io. Ir táre iam' Iéſus. Eik' ir tu darik' tiépaieġ.

IZGVLDIMAS.

Tarp' kitų daiktų́ żmógui krikßczioni priwâľomų, didżéuſiu du yra, kurįůs[5]) tuř żinôt'. Wįénas[6]), ką êmę nůġ Wießpatiés Diéwo, ir ką dábar tuř imt'. O ąntras, ko wel' Wießpatis Diéwas noř nůġ io. Néſsą iżġ anó pirmoio dáuginaś żmóguṕ tikras lįkſmúmas dwáſißkas, ir dżeugſmas siéľos, pażinimos[7]) geribes, dárimas dékų, ir vżdegimas méiľeſṕ Diéwo. O iżġ to ąntro pażįſtá żmógus, ko noř Diêwas, ſergtiś, wáikßczioie ir dáugſinas gâmtoſę ir dárbůſe gęrůſe, pawáizdu ſawu wadina ir kitús nóbażnumoṕ ir ßwęntîbeſṕ. Tů du abu dáiktu, túrime apraßîtu toię ßios dienós Ewangeliói' S. Neſsą pirmóie daliie ißwiſsime, kokias geribęs êmeme, ir dábar turime imt' nůġ Diéwo W. ſáwo, Antroi' ißgîrſime ko wel' W. Diéwas noř nůġ můſų, ir ką túrime darit, nórimeġ intękt' inġ ámżiną giwâtą.

I.

Paľáimintos ákis kuriós regi, tatái ką iųs rêgite. O vżtiéſą paľáiminti S. Apáſtaľai, kurié ne tiektái akimis kûno, kaip' Annôßius, Piľôtaś ir Kaiphas, ir kiti ne ißtikimieii żydai), bęt' îr důßios akimis per intikêiimą, pażino ir prieme W. Iéſų Chriſtų, vż sûnų Diéwo, ir Meſsiôßu[8]) tikrų[9]). Ręgéio iį ąnt' żémes giwę́nantį, regêio żękľus tůľus dárantį, ręgêio iżgânimą můſų wéikęntį, ręgêio ąnt' kriżeusś[10])pakabintą, ręgêio iżġ numî-[ſių[11])kéľu-](323)[12]) ſių[13]) kéľusį, ręgêio inġ dągu żęgentį. O ne tiektái wiſſa ręgêio, bęt' ſtôioś mó-

---

1) żaizdás 2) ápľęke 3) żaizdás 4) namús 5) kuriůs 6) Wiénas 7) pażinimas 8) Meſsiôßių 9) tikrą 10) kriżeus 11) ruſių 12) 324 13) ruſių

1. Reg: 10. kitineis io, ir prikłáuſeś ſakimo ir môkſło: ir tape eſt' lûditoieis io ir apſakîtoieis wiſſų môkſłų ir gerodârimų io. Néſſą ięi karaliéne anóii Sába, ißgîrduś Ißmįti Salamono, ir ręgêdama aną didį ápſtą, ir parédką, ir ßwąkumą, ir maieſtotą, ape ių nuſtębus biłôio: Pałáiminti wîrai tawi, ir pałáiminti ßitie tarnái, kurié ſtôwi ties tawim wiſſadós ir kłâuſo ißmintiés táwo. Kaipoġ toli pałáimintęſni Apâſtałai S. kurié teip miélei giwêno ſu Wießpatimi prikłâuſes ißmintiés ne kałbu Salámono, bęt' prôto anó ámžino Diéwo Téwo wiſsagâlinczio, kuris' yra ſunús io.

Bęt' nórint' tû įpaczei pałáiminti yra S. Apâſtałai, ioġ ne tiektái
Ioan: 8. Dwáſioie, ręgêio Meſsiôſsiu[1]) tikrą, kaip' ių ir Abrômas, ir Dówidas, ir Eſáias ręgêio, ir kiti pránaßai żókono ſęno: bęt' ir kûno akimis apżwâlge Diewîſtę ápſłeptą úżdęgtą żmogîſteie: ko anie ßwęntiéii karâlus, ir Pránaßai ſułáukt' ne gałêio: O wienókiġ ir męs pałáiminti téipaieġ, kurió ne ręgêiome ir įtikéiome. Néſſą nórint' akimis kûno, ne ápręgêiome Wießpatiés żmogîſteie io. bęt' wienók' rêgime ir gîrdime tatái wiſſa per tikêiimą, ką S. Apâſtałai ręgêio ir girdéio. Ko ne Tûrkai, nei Zydai, nei átſkałûnis, nei kiti Páhonis rêgi nei gîrdi, arba ręgét', nei girdét' noṙ arbá ręgêdami nê rêgi ir girdêdami ne gîrdi. Rêgimé W. Diéwą Tráiceie wiéną, Téwą ir Sûnų ir
Iſaiæ 6. Dwáſią S. Ręgimę W. Iéſų Chriſtų iżġ Téwo pirm' ámżių vżgimųſį[2]): ko nê ręgi Zydai, Tûrkai: nei nauiekrikßczęi. Rêgime ių po îpatine dûnos ir wino Sakramenté úżdęgtą: ko ne ißtikimiéii Sakramentórius. Zwingliônai, arba ir Kalwiniſtai, nê ręgi arba ręgét ne noṙ: Rêgime wiéną S. wiſſatimę ir Apaſtálißką Bażnįczią io, kurį[3]) wiſſadós ir wiſſúr[4]) krikßczionîſteie, kuriós kiti kurie nórint' átſkałûnįs nê ręgi, o ąnt' tos wiétos ſaẃ kitás nauiés, ir pakampių Bażnįczes ſtatinêie, kures atpęcz kiek' mêtûſę kitáip' atmaininêie.

O kaġ tu ißmanai, kokis tatái yra Diéwo gerodârimas: ką ißmanái, kaip' dauġ yra, tautų ąnt' to paſaulo kurios to nei ręgêio, nei numâne, bęt' dábar támſoſe ne intikêiįmo wáikßczioię? Kadąġ nû wiená miſernéuſia bôba wiſsatimeie Bażnįczioie łaimęſne yrá, neġ anié didiéii Ciéſorius, ir Karâlus Páhonių? kadąġ ii tai żino, ir môkia ape Diéwą, ko iie nei mokêio nei żinôio. Wéizdékimeġ to brolei mielauſi, idąnt' méilįgi butúmbime ßito teip' didżio gerodárimo Wießpatiés idąnt' téipaieġ ne ſkųſtúś ąnt' mûſų Iżgânitoięs mûſų, kaip' ąnt' anú mieſtu Corożáiimo ir Bethſáidos ir ne pêrkeltų nûg mûſų karalîſtes mûſų[5]) del' piktúmo ir neméilįgumo mûſų inġ kitą táutą kuri dâro io wáiſius.

1) Meſsiôßių 2) vżgimuſį 3) kuri 4) пропущено bûwo 5) польск. Kroleſtwá ſwego

II.

Bet' kûrgi gîrdeiôme, kokiůs gêrodârimus èmeme nůġ Diéwo, per W. Chriſtų, ioġ iau ßwieſei ręgime, ir gîrdime anás ſtębies ir didés Diéwo ſłaptés, nůġ ámżių úżdęgtas: kłauſikimeġ wel' nų ką mes iam kałti vż tatái, ir ką túrime darit', nórimeġ bût' iżganîti. Tatái żótaġ ißmanıſsime iżġ bîłos to Dáktaro żókono, kurſái kłáuſe W. Diéwą táis żódżeś[1]) biłodamas Miſtrę ką darîdamas turių[2]) įgît' giwâtą ámżiną. O Wießpatis táre ioṗ. O kas żókone páraßîtą[3])? Kaip' ten' ſkaitái? Atliepe Dáktaras Miłék' W. Diéwą iżġ wiſsos ßirdies tawós, ir iżġ wiſsôs dûßios tawós, ir iżġ wiſsų̂ sîłų tawų, ir iżġ hûmo táwo. O ártimą táwą teip' kaip' ſawę patį. Ir târe W. ioṗ, gęrai atſakéi: tatái darik' ir gįwęſi. Pagîre Wießpatis ir patwirtino atſâkimą Dáktaro anó. Ir nê târe: tikek' tiektái, ir żótaġ bûſi iżganitas, bęt' tatai[4]) ir giwęſi amżinái: tatái yra Miłék' W. Diéwą ąnt' wiſſo, o ártimą teipo kaiṗ ſawé patį.

Ne tarîkiġ, idąnt' ne ṗatôgu butú żmôgui teiṗ miłét' W. Diewą ſáwą [kadąġ] (324)[5]) kadąġ bę tos mêiłes ne wiénas iżganîtas ne gáli bût' O W. Diéwas ne įsâke ne patogių dáiktų: kadąġ priſakimas io, ne ęſt' ſûkus[6]), ne tárent' ne patôgus. Nes' Diéwą miłet' iżġ wiſsôs ßirdiés yra ne wiéno dáikto ąnt ßio paſáulo ne turét' miéłaſuio, nei lîgei miéło ąnt' W. Diéwo, teiṗ idąnt butúmbei gátawas iei butų réikałas ir Téwą ir mótiną ir moteri ir waikus, ir hûkius, ir dirwás, ir wiſſą ąnt' gáło, apłaiſt' drin' io: teipo kaiṗ ne tiektái Apâſtałai, bęt' ir dauġ tûkſtąnczių muczêlnįkų, żokónnikų, iżpażinéių ir mergų́ ßwęntûių padáre. Milét' iį iżġ wiſſós dûßios, yra iį teiṗ miłét, idąnt' butųmbei gátawas ir kanczés wiſſás pakélt', ir dûßią ąnt' gâło, tai ęſt', giwâtą ſawą, ir kákłą padét del' io: teipo kaiṗ muczêlnikai S. padâre. Miłét' iį iżġ wiſſo hûmo arba ißmintiés: wiſſás dumás, kałbás ir wéikałuś ſawûs apgręßt, ąnt' laupſés ir ąnt' garbés io: teiṗ idąnt' wiſſa ką dumoiamé, káłbamę, dáromę, butų pirm' ąnt' łaupſés ir ąnt' garbés io Miłét' iį iżġ wiſsų́ sįłų[7]) ſawų́, yra darit' wiſſa, kiék nôrint' tiektái gali, ir kû daugéuſęi, ir ką geréuſęi gali ánt' laupſes ir ąnt' garbés io. Miłét' atpęcz artimą teipo kaiṗ ſawé pátį, yra téikt' iam' to wiſſo, ką pagaléi W. Diéwą teiktúmbei ſaẃ paczem': kaś taẃ ne miéła, ßito iam' ne darit', o ko nori idąnt' taẃ darîtų, taî iam' wel' teiṗ darit'. O tataiġ yra ko nóri teiṗ o ne kitáiṗ W. Diéwas turét' nůġ tų wiſsų, kurié iam' intikêio, ir kurié ałgas tarnáis, mókitineis. ir io ſakîotoieis, idąnt miłêtų ąnt' wiſſo ßitą, kurſai iůs teiṗ pirm' numiłêio, o ártimą ſawą kaiṗ pátį ſawé.

---

1) żódżeiś 2) turiu 3) paraßîta 4) пропущено польск. czyň
5) 325 6) ſųkus 7) siłų

Marginal references: 1. Ioan: 5. — Matt: 7.

III.

O Idąnt kas ne ißkałbinêtuś idąnt' ne żinôtų, kas yra io ártimas: môkia mus W. toléus to, ßita[1]) nie[1]) tatái priéżodiię Néſſą kad' ąnſái Dáktaras żókonno kłauſe toléus, kás bútų io ârtimu. Atſáke iam' W. Chriſtus priéżodiie, ioġ kiekwîénas yra ârtimas mûſų, kurſai priwâło páßałpos mûſų, bûk' żydas, bûk' Samaritônas, bûk krikßczionis, bûk' Páhonis, arba atſkałûnis. Nórint' ir ßitame priéżodiie, yra ißmolawôtas wiſſas bûdas iżgânimo mûſų ir kokióſn' żałoſn' żmógus impûłe per nûdemę, ir kaip nûġ io[2]) yra iżgêłbetas. Néſſą pirmas żmógus Adômas, bûdamas ąnt' anós gêrių wiétos Iéruſalem, tai yra, ręgéiimę,[3]) pakâiáus, nekałtumé ir teisîbeie paſsodintas, nê węrtu ſawé padâre tos gerîbes: bęt' átggrężes[4]) nûġ W. Diéwo ſawo, per ne pakłuſnumą nulipo iżġ Ieruſálem inġ Iérichą, tai ęſt' iżġ pakâiaus, inġ didį ne pakâių, iżġ rôiaus ąnt' wárgo ßito paſáulo, ir impûłe tarp anų rażbâinikų ir łátrų, węlinų ſmárkiuių, kuriê búwo wiłai, ir rażbáinikai nûġ prádżios: Ioann: 8. kurié nupłêßę[5]) aną nekałtumą ir teisîbę, kurîoie buwo nûġ Diéwo padarîtas, ir wiſſás gamtás, ir kłéinotus, ir łóbį dwáſißką: o ąnt' to ißmuße iį ir ißróniio, ir żéide, pasilpninęs[6]), ir págadinęs[7]) ißmintį, wáłą, atminimą, ir wiſsás 1. Tim: 5. ſiłás io. Ir paliko iį tikrai pusmirį. Nes' nórint gîwas lîko pagál' kûną, bęt' ąnt' dûßios númire, kaip' Pówiłas S. apе náßłą łápią bîło: ioġ giwęndama numiruſsi yra.

Teip' miſernái ißmußtą ir żêißtą[8]) żmôgų pawârgusį, ir Kúnigas ir Lewitas apiłąke. Neſsą nei zókonas ſu Ceremoniomis ſawomis nei kunigîſte ſu affiérómis sêno zókono, nei ángełas, nei pránaßas, ißłûsût'[9]) io[10]) gałêio. iżġ anó ſúkaus[11]) io nûpûło. Kada butų ne tas' pałáimintas Samaritônas, kas iżgúldżeś, sárgas arba abginêies mûſų[12]) Iéſus Chriſtus: kurſái iżġ didżio małoneßirdúmo ſáwo, łáidos tûiaġ kęlú: ir pricio iop, tai ęſt' núżęge iżġ áugßto dągáus priéme ąnt' ſawęs fórmą kêleiwio, ir prigłaude ſawę́ſp mûſų żmogîſtę: bęt' wienok' ne impûłe tarp' łátrų. Nes iąmp' ánįs niéko ſáwo ne râdo, kadąġ iiſsai nûdemes nę[13]) wienós ne padâre ir ne radoś ne wienas parikimas naſrûſé io. Ir priârtineś vżrißo żaizdás io: impîłe wîno ir [aliéieus] (325)[14]) aliéieus ing żaizdás io, tai ęſt' perßeiimų[15]) gaiłéiimo o ßwéłnumu ir mįkßtumú małônes ir meiłaßirdúmo ſawo, vżſtâbe aną kráuią nûdemių io: ir vżdêięs iį ąnt' bandîkßczio ſáwo, tai yra, ąnt' kûno ſáwo ßwę́nto, ąnt' kurio iiſsái pakêłe wiſsas nûdemes mûſų, átwęde iį ſtadáłon', bażnîczios ſawós ßwęntós wiſsatimes: ir turêio priekûpą, ir ſiełóiimą didį

---

1) ßitame 2) ios 3) ręgéiime 4) atgrężes 5) nupłêße 6) pasilpninę 7) pagadinę 8) żêiſtą 9) ißłûsût 10) пропущено ne 11) ſųkaus 12) пропущено польск. Pan 13) ne 14) **326** 15) perßeiimu

ape ių. Ir atſtôdamas, núeidamas iżġ ßio paſaulo, indawe ių Pętrui ir wiétinikamus io, prikůpeiamus ir pienięnimus[1]) Bażnįczios ſawòs s. idąnt' ių prikůptų ir apweizdêtų, ir ik' gáli gaiwintų ir iżgîditų ių per ßwęntůſius ſakramentûś, ir per żôdį Diêwo. Ir Déliġ to, ißeme du tôłeriu, tai ęſt' ráßtą ſêno ir nâuio zókono, idąnt' iû wartôtų, ąnt' tôbuło paßwéikinimo[2]) io. Ir żadêio iiemus tatai ſu priéſieczìomis dwikârczei vżmokét', ką ąnt' wirßáus ißmiſtų daugéſn: arba pilnumú iżguldinéimo[3]) râßto arba kitû budú.

IV.

Dabar ąnt' to iżġ ßito priéżodżio ißmôkitis gálime, kaip' inġ nůdemę impůłame, kokią załą per nůdeme įgîiemę, o kaip' wel' iżġ ios atſitiéſti ir kêltiſsi túrime. Néſsą inġ nůdemę impůłame, kad' akis ir ßirdi múſų nugrįżęme[4]) nůg Ieruſálem Ierichop nůġ Diéwo paſaulop, nůg daiktų dągàus zeminiump, ir ne iłgái patękancziump, dáiktump. Kadąġ nůdeme niekas kito ner' tiektái praſtót' W. Diéwą darîtoių ſáwą, o atgręßtiś padaróp io. Kaip' ąnt' pawaizdo: Gedįſsi żmógus, didżéus mîlįs pełną ir pénigus ſawus, neġ W. Diéwą ir ártimą ſáwą pámêta W. Diéwą o atgrężeś padaróp io, kad' per nůmas, per įgawimús ir kréiwumus, ïéßko pęnigų. Teipaięġ pałaidûnas, arba ſwetimmotęris, arba girtůkłe, didżeus brągina aną biaurų ġêrį maitós ſawós, o neġ Wiéßpatį Diéwą ſawą. Taczéuġ dęſtis kiekwienoié nůdemeie mirßtanczioie,[5]) o kaip' wertái ių[6]) W. Diéwas korôie prágaru ir kancziomis amżinomis.

O żáłos kurés múmus nůdemes átnęßa, nórint yra ne ſuſkâitomos, ir łabái dides bęt' ßitame priéżôdiie ketweriôpas rądamę. Pirma żałá ioġ taſsái kursái nudêſtis impůła tarp' łátrų, tai ęst tâmpa wêrgu węlino. Néſſą nůg ko pergałétas eſti to węrgu muſi bût. O kas nůdemes priłaidżeś, tâmpa węrgu nůdęmes. Ir teip' pawârgęs żmógus iżpůła iżġ priekůpos Diéwo, ir dąginaſsi iżġ karalîſtes W. Chriſtaus (kursái ių buwo atpîrkęs ir iżgânęs) iżġ nâuio inġ karalîſtą węlino, iżġ kuriós búwo ißtráuktas per krikßtą ir gaiłêiimą ßwętą. Tatái yra ne iżbîłoma żałá. Antra ne mażeſne yra, ioġ żmógus tiektái kaip' nudęſtis tůiau nupłêßę nůg io węlinas małônę Diéwo, nekałtúmą, nutéiſinimą, gamtás wiſsás, nůpełną ir wiſsą łôbi Dwáſißką, kurį kad' turêio, arba dábar gałêio turét. Tręcziá żałá ioġ ąnt' to dábar ęst ißmußtas ir żéidżemas. Néſsą ko dażnéus nuſidemé, tů[7]) ſilpniaſneis[8]) ne menąnczéis wiſsóp geróp, ir ginkłop prieß nůdemę. Tiektái żmógus patis iżġ ſawés gáli nupúlt, ir nuſidét, bęt' wel' atſitiést ir kęltiś, ir gerái darit ne gâli, bę

1) piemęnimus 2) paſwéikinimo 3) iżguldinéiimo 4) nugrężęme
5) пропущены польск. Skąd káżdy poznáć może, iáka się krzywdá dźieie Pánu Bogú, w káżdym tákim grzechu, 6) ią 7) польск. tymeſmy
8) пропущено польск. y

įpaczios małônes ir paßałpos Diéwo. Kętwirtá żałá, ioġ żmógus tůiau kaip' mirtinái nudęſtiś, tad' żótaġ tâmpa púſmiriu, nes' patęrióia giwâtą dûßios, o tiektái túri giwâtą kûno. Néſsą kaip' kûnas bę dußios numîrßta, teip' wel' dußiá bę Diéwo, ir małônes io ne tuṙ ſawimṗ giwâtos ne kokiós. O idą́nt'[1]) tatái pażintų ir ißwiſtų pawárgęs żmógus: Zinome kad' geréus sêrgetųś nůdemes wiſsôkios, o neġ giltines, neġ[2]) welůkos, neġ prágaro.

O iźġ tų nůdémių kas gałetą[3]) mus ißlůsůt' ir įßtraukt'[4]), ner' ne wiéno kito, tiektái W. Diéwas patis per Iéſų Chriſtų Wiéßpatį mûſų, o per Bażnîczioś ſakramentús. Tàſsái mus gęłbt' tů budú. Pirm' ſuſimiłſtaś ąnt' mûſų potam' artînaś muſúmṗ per graudinimą, per apſâkimo[5]) zódzio ſáwo S. per widutinį įkwepimą. O kártáis wel' per atłąkimą ſáwą, per tułus [ápmau-] **(326)**[6]) ápmaudus ir nêgandus. Potám' impiła wîno inġ żaįzdás[7]) mûſų, tai eſt', gąndina mus iżgaſciu, ir důſt' ſugúrimmą[8]) graudumą ir gáiłaſsį nůßirdu vż nůdemes. Iſai: 23. Ant' tu[9]) wartoie ir alieiumi, impiłdamas múmus páduksį ſtiprų ſuſimilimo ſáwo ir pagęrinimo giwâtos mûſų: ir vżſodina mus ąnt' bądikßczio ſáwo, tai yr' ant' kûno ſawo (per gîwą intikéiimą) ąnt' kurio iiſsái neßioio wiſsas nůdemes mûſų: imdamas ant' ſawęs kałtes mûſų, ir darîdámas mus będráis nûpełnų, ałgós ſawós. Ant' pabaigos węda mus padwárion'[10]) Bażnîczios ſawós S. priſkirdamas mus draúgéſṗ ißtikimûių. O tęn' per ſawús Apáłus[11]), ir ſakîtoius, ir tarnús Bażnîczios, żodziú ſawú S. ir ſakraméntais iżgidżia, iżwaiſtiie mus ik' gâli.

Tatái mes regêdami, brólei miélauſieii, dékawokime W. Diéwui ſawám', vż io gerîbes, ioġ mumus têikés apréikßt patis sáwę: miłêkime W. Diéwą sáwą ant' wiſso, o ârtimą sáwą kaip' pátįs ſawé, o sêrgekimeś łabái nůdemes wiſsôkios. Néſsą teip' darîdami tékſimeś giwâton' amżinon', per Iéſų Chriſtų Wiéßpatį mûſų. Amen.

Nedelos keturolikos po S.
Traycei, Ewangelia ape Deßimti
raupſûtu. Luc: 5. 17. Cap.

Anuo metu: Kad' eio Ieſus ing Ieruſalem waigßtinêio per widuri Samariós ir Galiléos. Ir iénczem inġ nêkuri mieſtéli vżtekêjo iam' déßimtis wîru raupſûtu, kurie ſtóios nůġ tôło, ir pakêłę[12]) báłſą ſáwą biłôdami: Iéſau priſſakîtoie, ſuſimilkiś múmus. Kuriûs kad' ißwido táre. Eikite parôdikiteś

1) польск. by 2) пропущено нѣсколько словъ польскаго оригинала 3) gałetų 4) ißtraukt' 5) apſâkimą 6) **327** 7) żaizdás 8) ſugúrinimą 9) to 10) padwariion' 11) Apáſtałus 12) pakêłe

koplônamus ir tikoſsi kad' éio búwo apcziſtiti, o wiénas iżġ ių kad' ißwîdo ioġ búwo paſwéikintas, ſugrîżo ſu didżiú bałſú garbindamas Diéwą, ir pûłe ąnt wêido ſáwo koioſiąmṗ io. O tas buwo Samaritônas. O atſakîdamás Iéſus táre: ar ne deßimtis apczîſtitû bûwo? O dewini anié kur yra. Ne rádos ne wiénas, kurſái atgrißtų ir dûtų garbę diéwui, nét tiektái taſſái praßaliétis. Ir táre anámui. Kélkiṡ eik': ioġ intikêiimaṡ tawas ſwêiką táwe padâre.

IZGVLDIMAS.

Kaiṗ praßókuſioie nedélioie priéżodiie, ape Samaritôną, teįṗ[1]) toie ßios dienos ape déßimtį raupsûtû[2]) turime ißraßîtą bûdą, ir pażigéiimą iżgânimo mûſų: kaiṗ iżġ páhonių krikßczionimis, iżg nuſidêiuſių teiſinîkais, iżġ ſunų Adômo, ſumumis[3]) Diéwo tampame, ir nûġ ko tą gerîbę turime, ir kas toṗ pridęra. Nes' ką W. Chriſtus dáre ſu raupſûtais kûnnißkai[4]), tai wel' ir ſu mumis dáro dwáſißkai: O kaip anié búwo paſwéikinti, teiṗ ir męs ęſſame ąnt' dûßios ißwáiſtomi. Teiṗ [kad' ſum-] (327)[5]) kad' ſúmmą nêkokią wiſso râßto S. túrime trumpái vżrakintą toie Eûwangelióie S. kuri po pawáizdu tos dęßimtiés raupsûtų, rôdze mumus nûdemes,[6]) pażúdimą mûſų: ſiunczia mus W. Cpriſtausṗ[7]), môkia mus kaip' iamimṗ parôditiś ir wéikt' túrime: rôdże kureis dáiktáis múmus Chriſtus pagáłbą dûſt': aut gáło, ko musimṗ gêidże. Ką wiſsą iżġ iżguldimo Ewangelios S. płaczéus ißwiſsime.

I.

Pirmieus tad' pawiżdéię[8]) ąnt tos dêßimtiés raupſûtų wîrų, ir atmine ſaẃ, koki yr' ligá ráupſas (lepra) kaiṗ wêikei vżéit' ir gadina wiſſą kûną kaiṗ żmógu biurina, kaiṗ yra wótis neißwáiſtoma, ne wiénu mókſłu nei gałêiimu żmonių. Zótaġ, wel' ißwiſsime, kad' tas ráupſas kûnißkas, yra Epheſ. 2.
figųrá[9]) arba żęklinimu ráupſo anó dûßios, kurſái yra nûdeme. Ir ioġ téipaieġ Pſal: 50.
wiſsi gémamę raupsûtais: kadąġ[10]) wiſsi ſunumis rûſtibes izg prigimimo. Wiſsi Iſaiæ 64
nůdemęſe pradêdameś, kaip Dówidas bîło wiſsi neczįſti[11]) kaiṗ Iſaiaß lúdiie. Wiſsi męs[12]) del' nûdemiu, kaip biéurųs, ir raupsûti, ne tiektái iżġ rôieus iżtręmti tapę Diéwui ir wiſsám' padárimui,[13]) bįgę nubôdę, ir ſųkus: bęt' wel' del' mûſų, ir ſu mumis, kad' butų ne W. Chriſtus, wiſſas padárimas, tamé tatái raupſe tai eſt nûdemeſe mûſų ir rûſtibeie Diéwo, iau butų wiſſas prapûłes. O taiġ yra pirmas żingſnis iżgânimoṗ iżġ tos Ewangeliós ßwentós.

---

1) teiṗ 2) raupsûtų 3) ſunumis 4) kûnißkai 5) 328
6) nûdemes ir 7) Chriſtausṗ 8) pawizdéię 9) figurá 10) польск. gdyżeſmy 11) necziſti 12) польск. Wßyścyſmy 13) padárimui

Autra kad' gîrdimę, ioġ W. Iéſus êio ing Ieruſálem per Samariią ir
Ioan: 1. Galiléą, o ąnt' kêlo tůs raupsůtus iżgide: iżġ cze ißmokſimeś, ioġ ne wiénas
Gal: 6. râupſo mûſų atatôlint', ir mûſų ąnt' dußios nůġ nůdemių apwalit' ne gali,
tiektai patis W. Chriſtus. Nes' iiſsai yra awinêlis Diéwo, kuris mażgoię[1])
1. Cor: 3. nůdemes to paſáulo, ir del' to ne gâlime, ne wienamę kitamé dáiktę girtiś,
Apoc: 4. tiektái krîżiuie W. Chriſtaus. Kaiṗ raupsůti anié, tůiau kaiṗ vz raupsůtus
Epheſ: 2. búwo apsûditi, ne wienąṗ kitąmṗ żmóguṗ pádukſio nei patękéiimoś turét'[2])
Ioan: 17. gałeio, tiektái W. Chriſtuṗ, po kuriam' ręgêio, ioġ dáre żękłus, pacziam'
Ioan: 6. tiektai Diéwui patôgus. Teipóġ ir męs żinome ir żinot' túrime, ioġ ner kito fundamento, nei gal' bût', ąnt' kurio budawôtis túrime, tiektái W. Iéſus Chriſtus. Ner' kito wârdo ąnt' ßio paſaulo, kurimé turêtumbime bût' iżganîti, tiektái wârdas Iéſus, Per tą tųrime[3]) priéigą Diewóṗ ir małôneſṗ io, ßitam' dáwe Diéwas galibę ąnt' wiſsų żmonių, idąnt' důtų giwâtą ámżiną wiſsiémus, kurią iam' dáwe Téwas. Ir déliġ to ių mûmus Diéwas dowanôio, ir núſiųnte: įdânt'[4]) kiekwiénas, kurſai ių ręgi, ir tiki inġ ių, turêtų giwâtą ámżiną. Tai wiſſa pażint' gęrái, ir tikét' ſtiprei, yraġ ąntras' żingſnis mókſło krikßczionißko.

Trêczia, kad' gîrdime, ioġ ßitie raupsůti vżtękêio Wießpatį, ſtêiges kołei ne įęio inġ miéſtą, ſtóioſi nůġ tôło, ir didżiu bałſú praßúko. Iéſau priſaktîoię[5]) ſuſimilk' múmus, iżg cze ißmokſimę ioġ norint' W. Chriſtus tikras wáiſtitoies, kurſai wiſsiémus żmonêmus gális yra padét', ir nóttręmia, ir nótmęta ne wiéno, wienókiġ nor', idąnt' io ïeßkotu ir įwadįntų. Néſſą ne wiéno ne priwêrczia io iżgânimoṗ. Důſtiś ręgét' ir girdét': wáikßczioia pirm' mûſų, ſtówi tarṗ mûſų, wadina mus ſawęſp, liépia mumus atęit ſawęsṗ bęt' ne wiéno ne tęſia ponewálei, ir ne wiéno nóttrêmia, ioṗ nůßirdżéi têkąnczio, ir małônes prâßanczio. O teiṗ rêikia ïéßkot' Wießpatiés, ik kôłai gal' bût' ráſtas: rêikia iam' kelo vżtękét' ik' kôłai dábar wáikßczioia tarṗ mûſų. Réikia ſtótis nůġ tôło ſu anů mûitiniku, per pażinimą ſawęs patiés, ir per nużémintą paſsiſakimą ir gailéiimą iżġ nůdemių ſawų. Rêikia bâłſo pakiêlt', tai yr' didżéi trókßt' io małônes S. Rêikia nóbażno práßimo, ir karßtós małdós. Szitái tie praßúko biłôdami. Iéſau priſakîtoiê, ſuſimilk' [ąnt] (328)[6]) ąnt' mûſų. Iéſuſu ių áłga, tai yr', iżgânitoiu, tikêdami ioġ ir gáli ir noṙ anůs iżgîdit' ir iżgéłbet'. Ałga ių priſakîtoiu, ioġ paſizopoię[7]) yr' ąnt' wiſsôkio įſakimo io, ką zótag dárbu parôde, kad' ąnt żôdzio io, teiſióguí ęio kunigumṗ, páſkui to małônes io, ir meiłaßirdúmo práßo. Susimilki ąnt' mûſú. O tatáiġ yra tręczia dalis mókſło krikßczionißko, ir tręczes żingſnįs[8]) iżgânimoṗ.

Ketwîrta, kad' girdime, ioġ W. Chriſtus kaip' iůs ißwido, táre iiemus. Eikite ir parôdikiteś kunigâmus: o kad' éio, tad' búwo apczîſtiti, tad' mo-

1) mazgoię 2) пропущено ne 3) túrime 4) idânt'
5) priſakîtoię 6) **329** 7) paſizopoſtiię 8) żingſnis

kiameś, ioġ W. Chriſtus du tarpu įſtâte, per kuriůs ir ik' ßei dienai dúßios ſweikâtos gaunamę, tai ęſt', żódį ſáwą, ir Sakramentus ßwęntús. Eikite, tieġ, ir mókikitę tautás krikßtidami ies wardán' Téwo ir Sunáus ir Dwá- Matt: 28. ſios S. Tie ir kiti Sakramęntai, yr tarpai per kuriůs cze W. Chriſtus padęſt'. Wienaġ kártą núżęge iżġ dągáus, wieną kártą priéme mûſų wiſſás nůdemes, wiéną kârtą vż mus Téwui affierawóios, ir ſu iů mus ſudęrimo[1]), wiéną kartą vż mus númire: ne rêikia, idąnt' iżġ nâuio iż dągáus żągſtîtų, ir tiek' kârtų mirtų, kiek' kârtų męs' ąnt' żęmes inġ ligás impuldinéiamę, bet' mus ſiúnczia Apáſtałump, ir ių wiétinikump, kunigúmp, ir piemęnúmp Bażnîczîos S. wiſsatimes. Tiemus pádawe eikwóiimą ſawo S. Sakramęntų: tiémus dáwe ſtiprúmą nůdemių atłaidúmo, ką iie ißriß, arba ſuriß ąnt' żęmes tatái iau bus ißrißta arba ſúrißta ir dąguię. Kásġ tad' tų kłâuſo taſsái kłâuſo patiés Chriſtaus: o kas iůs paniékina, tas Chriſtų paniékina. Tatái yr' tárpai kuréis ąnt' iżgânimo túrime wartót', ir ſaẃ iůs sáwintiś Ioa: 20. túrime. Nes' kaip ßulnis arba rurà ties wârtais tawáis ne vżgêſsia troßkimo táwo, iei emęs rîką, ne paſsemſi ſaẃ, ir ne gérſieś: teip wel' ir męs żmónes, nórint' iau iżgânimą per Chriſtų túrime padarîtą, wienókiġ dábar wiſſadós rûſtibeie Diéwo liekameś, ir żůwame nůdemeie mûſų, ieiġ nê ſęmiamę iżġ ßúlnio małônes Diéwo, per parêdną S. Sakramęntų wartôiimą: kurie yra tikriéii rikai, kuriůsé nůpełnái W. Chriſtaus vżrakinaś, ir per kuriůs wiſsôkio W. Chriſtaus atpirkimo įgiieme, ir nandįgais[2]) iůs ſaẃ dârome: o tatai yra daiktas ketwîrtas ir żîngſnis.

II.

Pekta[3]), kad' girdime, ioġ wiénas iżġ tų deßimtiés ißwîdęs, ioġ búwo apczîſtitas, atgrįżo ſu didżiu bałſú didindamas Wießpatį Diéwą, ir půłe ąnt' wêido ſáwo. kóioſiamp io dêkawodamas. Ką W. Chriſtus giria. O iżġ ąntros ßaliés pêikia ne pażinimą gêribes dewinių ánų, biłôdamas, ar ne deßims yra apczįſtitų[4])? O anie dewini kamé? Ne râdoś kuris ſugrįßtų ir důtų gárbę Diéwui, tiektái taſſai praßaliétis? iżġ cze ißmokſime, ioġ[5]) per tikêiimą, o tikrą ir nużêmintą gaiłeiimą gáuname małônę Diéwo: teip ią wel' per ne méilingumą, per nůdemes, ir giwâtą piktą prażůdżiamę. Déleiġ to kaip per gîwą intikéiimą ir kárßtą mâłdą, małônes Diéwo ïeßkot' ir gamint' túrimê, teip wel' per pażinimą gerîbes ir pakłuſnúmą túrime ią łaikit. Bęt' mumus daugeſñ tįnkaś, kas ir tai dêßimti raupſûtų: ligoie wiſsi nóbażni bûwo, bęt' páſkui wos wienas rąndaś, kuris' żinótų, idąnt' teip

1) ſudęrino 2) naudįgais 3) Pękta 4) apcziſtitų 5) пропущено польск. iáko

ligoié kaiṗ ir pirm' ligós, rêika[1]) paſsitekét' W. Diewóṗ, ir io gerîbę pażint' Lucæ 11. o pakłúſnumi bût' iam': iei kas nôri łaikîtis io małôneie. Drin' to taſsái patis wiénas yra pagirtas, ir tikrái iam' iżgânimas żadêtas' o aniémus kitiémus tikrai ių paſkutines[2]) pawîrto piktéſneis, o neġ pirmiéii buwo, norint' tai ne raßîta. Néſsą tęnâi niéko gêro ne túrime łaukt', kúr żmones atminimą ir báimę Diéwo nugaißina? ką kam padés ßitái kûno ſwêikátá, iei dußia per nůdemę nugrįßta nůġ Diéwo? O kąġ dauġ kałbû? Wiſſá anôii dęßimtis turêio gérą intikêiimą ir pâduksį W. Chriſtuſoṗ, ioġ iiſſai ir gałêio ir turêio [iiemus] **(329)**[3]) padét': bét' taſſai wiénas yra pagirtas nůġ Chriſtaus W. Iaco: 2. kurſai intikéiimą parôde darbáis. Néſsą intikêiimas bę meiłes ir darbų gęrų, túßczes, niékam' ne tikras, ne brąġus, numiręs yr'. O tatáiġ yr' dáiktas pęktas ir páſkuczéuſes.

Tiégi yra didżéuſi ir pirmiéuſi pamókſłai[4]) iżġ Ewangeliós S. ßios dienós, wiſsókias tikraſis krikßczionis łabái brągint' turêio. Bęt' męs tamę wiſſamé łabái raißůiame. Nes' nei pâtįs ſawęs, nei W. Chriſtaus tikrái pażįſtame: ir páſkui tatái eit', ióġ nei nůßirdzei ïéßkome io małônes, nei patôgių tárpų tai yra żódzio[5]) Diéwo ir ſákraméntais, ne teipo kaiṗ pridęra wartôiame, ir ne pażįſtame Diéwo gerîbių důtûių mûmus. Ne pażîſtame, ſakáų[6]) pâtįs ſawę: bęt' teiṗ tieſieġ[7]) dárome, kaiṗ kârtais dáro raupsůtas. Neſſą nórint' toié ligoié ir nutâriamas, ir nórint' żino ir pażįſta, ioġ lepra yra vżmußtas, o wienok', ne nôris[8]) turét' vż neczįſtą[9]): wêrżes kiek' gálįs, idânt' io vż tokį ne turêtų, ir ne iżmęſtų iżġ kitų draugés, ir teip iłgái, ráupſą ſłápia ir dągo, nęt' teiṗ ſtorái ißneręs, kad' io iau vżſłépt' ne gâli. Teipóġ tieſei ir męs élgemeś budami pilni nůdemių, ne nórime vż nůdemetus bût turêti, ne nórime iżġ tieſós iżpażintis nůdemetais, ne nórime idant' mus vż tokiůs turêtų, nei ápkałbêtų arba sûditų. O kad' iau piktîbe mûſų teiṗ ßwieſéi parôdeś, ioġ iau ne wiénu budú vżſłept' ne gâlime, tad' pamêtę Prouer: 18. wiſsôkią gêdą ir baimę Diéwo nodbôieme ne iokio graudinimo iau daugéus, kaiṗ paraßîta: Ioġ bediewis żmógus, kad' ateis inġ giłúmą nůdemių, tad' iau niéko nodbôia, iau io niékas ne krútina, ne Diéwo biioś nei żmonių gêdiś.

Phrſ:[10]) 2. Ne pażîſtame tad' iau nůġ tieſós pâtis ſáwęs. Ne pażiſtame téipaieġ Chriſtaus W. Néſsą kad' įį tikrái pażintúmbimę, tad' wiſsús dáiktus vż mêßłą turêtumbime ſaẃ, ſu Pówiłu S. idąnt' tiektái Chriſtų įgitúmbime. O páſkui tatái wel' ne ſtekúkłas[11]) kad' W. Chriſtui ſu tais raupſůtais, kêto[12]) ne vżtękame, ioġ ioṗ iżġ tikrós ßirdies ne ßáukiamę, ioġ małônes io ne ïeßkome

1) rêikia 2) польск. oſtátnie ich cżáſy 3) **330** iiemus
4) пропущено польск. ktoreby 5) żodżiu 6) ſakáu 7) tieſeiġ
8) пропущено польск. się 9) neczíſtą 10) Phil: 11) ſtebúklas
12) kêlo

kaip' pridera. Néſsą kad' tatái butų, tad' węikei tárpais nůġ io įſtatîtais wartótumbime, werżtúmbimeś kunigúmṗ, kłausîtumbime nůġ iú żódzio Diéwó, atwęrtumbim' iiemus ſiéłą mûſų per nużemintą páſiſákimą priimdinétumbim' iżġ ių rąkų dażnái, ir wêrtái ſakramęntą ßwęncziauſią. Iṙ gáwę tikro důßių mûſų wáiſto, ir iżgîdimo, pażintumbime gerîbę W. Diéwo ir dêkawotumbime iam', ſęrgedamies páſkui io pażeidimo, o wáikßcziodami tůintimpós po io akim̃, ßwęntîbeie ir teisîbeie, per wiſſas dienás giwâtos mûſų. Ką mûmus ſutėk'[1]) Diewé, ir têikiś důt' wiſſagalįs Téwę per Iéſų Chriſtų ſûnų táwą. Amen.

Nedelos Pękiolikos po S. Traycei, Ewangelia ape tarnawimą dwiem Wießpatim Matt: 6. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſáwiémus. Ne wiénas ne gal' Lucæ 1 st[2]).
dwiem' Wießpatim' tarnáut'. Nes' arba wiéną tųrés[3]) nopîkąntoie, o ąntrą Lucæ 16. Lucæ q; 24).
miłés arba wiéno turêſis, o ąntrą paniékins. Ne gálite Diêwui tarnáut ir 1. Ret[5]): 5.
Mámmonui. Tódėlei bilau iúm॰. [Neru-] (**330**)[6]) Ne rúpinkitęś[7]) ápe dûßią 1. Petr: 5.
iûſų, ką wálgitumbitê, nei ape kûną iûſų k̃ů wilkétumbite. Ar ne brągeſne Pſal: 54. Philip: 4.
yra dußia neġ pênas? O kûnas neġ rûbai. Weizdékite ąnt' páukßczių dągaús, 1. Tim: 6.
ioġ tie ne sêie, nei piauia, nei ręka kłunûſna. O Téwas iûſų dąguięiis pêni iûs. Ar ių ne toli brągeſni neġ iie? Kurſáiġ iżġ iûſų ſielódamaś gałêtų pridét' ſtûmênêſṗ ſáwo ůłákti wiéna? Ir ape ápwałkałą ko ſiełoieteś? Dabókiteś liliių łáuko, kaiṗ áuga, ne dîrba, nei wêrpia. O ſakáu iumus, ioġ ne Salámonas wiſsoié garbeié ſawoié, ne búwo teiṗ ápwiłktas aprediṫas, kaiṗ wiénas iżġ tų. O iéigi żółe łâuko kuri ßią diéną yra, o rîtu inġ péczių îmmêtá[8]), Diéwas teiṗ ápwełka kaipoġ toli daugéus ius mażos wierós? O deléiġ to ne ſiełôkiteś biłódami. Ką wálgiſsime? arba ką gérſime? arba ků wilkêſsime?
To wiſso Páhonis iéßko. Néſsą żino Téwas ių ſų ioġ to wiſſo priwâłote. 1. Reg: 13.
Iéßkokite tad' pirmeus karalîſtes Diéwo ir teisîbes io, ir tatái wiſſa bus iumus pridûta.

IZGVLDIMAS.

Zinódamas Wießpatis ir Iżganîtoies mûſų Iéſus Chriſtus, ąnſai augßczeúſęs Dáktaras mûmus iżġ dągáus átſiúſtas, ioġ łabái yra dáiktas żalįn-

---

1) ſutęk 2) Lucæ 11 3) turés 4) Lucæ 12 5) Petr
6) **331** 7) rúpinkiteś 8) польск. wrzucona bywa

gas prakeiktaſis godeiimas łóbio, ir tas miſérnas ſiełoiimas, ir apmaudái
1: Tim: 6. ape tůs priwâlimus to paſaulo ir kûno, kurié yr' ßáknimi wiſſo pikto. Nes' ßitie kurié nóri prałóbt, impůła inġ pagúndimus ir inġ żabągus wélino, ir inġ tůłus géidulus páikus ir żáłą dárączius, kurié gramzdina żmógų ing ámżiną prápultį ir nużúdimą. Tatái tad' żinôdamas W. mûſų Ieſus Chriſtus, łabái mus ßitoie Ewangolióie[1]) S. graudina ir drâudżia ir tráukia nůġ to, idąnt ne tarnáutumbim' tiémus mękiemus pęnigámus, bęt Diewui giwam' W. ſawám', o idąnt ape pêną ir ape ápwalkałą, niéko ne rûpintumbimes, důdamas mumus ßwieſús ir áißkius pawáizdus Diewo apweizdêiimo, ir żadêdamas múmus důt' wiſsôkius priwâlimus, iei pirm' ïeßkoſime karalîſtes Diewo ir teisîbeś io. Kaiṗ płaczéus iżġ iżgûldimo Ewangeliós Szwęntos dabóſsimeś, iei ios gęrái teiṗ kaiṗo pridęra kłausiſime'

I.

Ne wiėnas ne gal' dwiem' Wießpatim' tarnáut' Teipaġ yra vżtieſą, ne tiektái Wießpatimus prießinikamus ir ne ſudęrąntiemus, bęṫ ir łabái ſudęrąntiémus, ne patôgus dáiktas, idąnt' wiénas tarnâutų. Néſſą apêmęś tarnáwimą,[2]) wiéno múſiie tikrái paméſt' ąntro[3]). Arba įſimiłę́ięs[4]) wiéno, mûſiia ąntrą turét nopîkąntoiė. Iêigi teiṗ yra tarnâwimę to paſaulo: tad'
Deut: 6. toli daugéſñ tarnâwimę Diéwo, ioġ ne wiénas ne gâli draugia Diéwui tarnáut', ir tiémus dáiktamus żémes. Kadąġ W. Diewas noṙ ßirdiés apwalós: idąnṫ iį miłétumbim iżġ wiſſós ßirdies, iżġ wiſſós důßios, iżġ wiſſo hûmo ir iżġ wiſſų
Auguſtinus. siłų mûſų. O ką nórinṫ kito mîlimę idąnṫ iamę[5]) del' io miłétumbim.

Néſſą kaiṗ Auguſtinas S. bîło. Mażéus taſsái mîli W. Diéwą kursái [ką nó-] (331)[6]) ką nórint' kito mîli, ką mîli, ne deléi W. Diéwo. Ne gâlitę, tieġ, (norint' tûli ių ape tai noproſnai gundżeś) Diéwui tarnáut', ir Mámmonui, tai eſt', pęnigâmus: daugėſn' ioġ tatái yra priéßu Wiéßpatę[7]), ir
Iacob: 4. liépianczių[8]) prießús dáiktus: teiṗ ioġ miłêdamas iżġ ių wiéną, tųri[9]) turét' nopîkąntoie ąntrą. Nes' kas nori bût' gentimi to páſaulo, tas tąmpa priéſakiu Diéwo.

Weizdékig kaiṗ tatái yra żałá ſiełôtis ape łôbį arba iį miłét'. Néſſą ne tiektái żmógų attráukia nůġ tarnâwimo Diéwo, kuris' iam' priwalingiauſes ir naudįgeuſes yra: bęt' ąnt' wirßáus dáro iį nepriétęlumi Diéwo, dáro iį wêrgu teiṗ nê werto Wießpatiés, ir teiṗ niekam' ne derąnczio dáikto, koksái yra pênįgái, tai ęſt' trupuczio[10]) żęmes. Néſſą kaſgi kito yra

---

1) Ewangelióie 2) tarnáwimą 3) ąntrą 4) įſimiłéięs
5) пропущено ir 6) 332 7) Wiéßpati 8) liépiancziu 9) turi
10) trupuczio

áukſas? tiektái geltônas pûrwas. Ißwiſk' ô pawârgęs żmógau wêrtumą ir brągumą táwą. Ant' to táwé Diéwas padâre, ant' to tawé ſawû krauiu atpîrko, idąnt' iam' pacziam' wienám' tàrnáudamas, amżinái ſu iû lįkſmintumbeis. O tu ßitái iżġ ſawós gęrós wálos indáwinéiieſi inġ ßitą wergiſtę pádaro teip' męko. O ąnt' to nótmęni ioġ iau patis' ne ęſsi ſawas, bęt' to 1. Cor: 6.
kuris' tawé atpîrko, ir kuris' vż tawé númire, ir kuriam' priſiekei ąnt' ßwénto krikßto. Tamuġ tarnáuṫ kâltâs, ir wiſsa kû eſsi, ir ką gali kâltas ęſsi apgręßt' ąnt' láupſes ir garbés io. Iųs brôlei, bîlo Pówilas S. ęſtę ąnt' wálnibes pawadinti ne tápkite węrgáis żmonių: o toli didżéus ne bûkitę węrgáis pęnįgú.

Ne gálite, tieġ, Diéwui ir pęnįgâmas[1]) tarnáut'. Né tare, ne gâli Diewas iumis pamegt'[2]), ir turét' pęnįgus. Nes' gáli kas turét' pęnįgus ir wienók Diéwui tarnáut'. Iei teip' túri pęnįgus kaip' iûs turêio Patriárchai S. Abrómas, Ióbas, Dówidas, ir kiti: tai ęſt' ięi iiemus ne tarnáuia, bęt' ráginá. Nes' kaiṗ Hierônimas S. ąnt' tos wiétos bîlo: kas ęſt' tarnú ir węrgu pęnigų, tas ſęrgt' pénigus kaiṗ târnas, beṫ kas númęta iųgą tos newálos tos węrgiſtes, tas iûs daliié kaiṗ Wießpatis. Ir tas yra ſkirius tarṗ to kas yra turéṫ lôbį, ir tarnáuṫ iam'?[3]) Iei iû môki wartóṫ, tad' taw tarnáuia. O iei ne môki, tad' tu iiemus tarnáuii. Taſsái tad' Diéwúi tarnáuia, kurſái daro wálą ir prisâkimą io. Tas' tarnauia pęnįgámus, kuris ßirdį ſáwą iumṗ gláudzia, kurié ieis dûkſiś, kuris' del' ių dáro maż wiſſą ką dáro, kuris' iûs gódédamaś, o ne téiſei ſúręka, kuris' iûſe páduksį wiſſą túṙ, kuris' ių ne dûſt' ąnṫ gerbimo ir garbés Diéwo, ir ąnṫ naudós ſawós, ir ârtimo ſawo. Ir cze praßáu dabôkis kiekwiénas żmógau krikßczionie, koṗ tęśiaś wiſſos dûmos, wiſsi weikalai ir rûpeſcei tawi: iei toṗ idąnṫ Diéwui tarnáutumbei, idąnṫ pilditumbei wálą ir įsâkimą io: ârgu idąnṫ turetumbei pęnigus, idąnṫ pralobtúmbei: idąnṫ turétumbéi ápſtą wiſſo: ir żôtaġ pażįſi iei Diéwui, argu pęnįgâmus tarnáuii.

Klauſikimeġ kaiṗ labái grêſsia mus W. Chriſtus nûġ to, idąnṫ ne ſielôtumbimeś, ape dußias mûſų, tai ęſt' ape giwátą mûſų, ką wálgiṫ arbá gęrṫ turétumbime. Pirmas dawâdas tai yra. Argu dußia ne brągeſne yra neġ kûnas, ir kûnas ne brągeſnis neġ edęſsis. O ieiġ iumus dáwe W. Diéwas tatái kas' yra didęſnio, tai yra dûßią ir kûną, bę wiſsôkio dárbo, ir nûpelno įųſų, tatái yra kadąġ ių ape tatái ne ſielóioteś: ir labái kad' dábar ąnt' to paſaulo ne búwote: tadąġ iumus wel' dųs kas' ęſt' mażêſnio, tai yra pakąkamą įmîtinimą, ir apdegimą[4]) priwálomą, be wiſsôkio négąndo, ir ápmaudo iûſų.

1) pęnįgamus 2) польск. Nie możecie ſię Bogu podobáć 3) iam'. 4) apdęgimą

Antras dawâdas, weizdékite ąnṫ pâukßczių hóro. Tie nei sêie nei
piauia, nei kłůnůſn' ſukráuia: o wienók' iůs pêni Téwas iųſų dąguiėiis.
Kaſġ? O ár iųs ne brągeſni, neġ ànįs? kaip tartų. Paukßtęlús ir kitás
beſtiiés W. Diéwas peni, kurés drin' îųſų padáre kaipóġ iųſų daugiáſn' ne
tuř papenet, drin' kurių wiſſa padâre? Anįs ɳórinṫ ne sêie nei árę, o
wienók' ne numirßta badú: O kąġ iųs bádo biioteś, kurié wienók' priwałás
ſawás mókate apweizdėṫ? Anůs W. Diéwas pêni, bûdamas iiemus Wießpa-
timi tiektái: o iûſų pęnet ne tuř, bûdamas iuſų Téwu? kadąġ tikrái pri-
gimta Tewui pęneti waikiałus [ſawûs.] (332)[1] ſawús. Nêſſa ieiġ sûnui ſawâṁ
Rom: 8. wienatîieṁ ne prałáido, bęṫ ių vż ius iżdawe kaipóġ iúmus draugiá ſu iů
wiſſo ne dáwanôio[2])? Weizdékiġ kokſái yra gerúmas ir priéwaizda w. Diéwo
Téwo mûſų: ioġ ne tiektái tuř rûpęſtį ape mus paczius, bęṫ ir paukßtęlús,
Pſal: 144. ir wiſsôkią pádarą, del' mûſų prikůpia. Kaip ir Dówidas lúdiie biłôdamas:
Pſal: 135. Akįs wiſsôkio pádaro pádúksį tuř tawimp, Wießpatié: ir tu iiemus důsi
pênąią priderąncziu mętú. Atwęri tu rąką táwą, îr papildi pałaiminimu
wiſsôkią gîwį. Ir wel' kurſai důſi pênąwiſsókiam' pádarui.

Trêczias priwędimas. O nóritegu ręgėṫ, kaip ne tiektái didis ne intikêiimas bęṫ ir noproſnà ſiutilmé yra, apmaudůt' ape tatái, kas ąnt' pêno vżgúl? Nes' kuris' iżġ îųſų yra tokſai, kuris' gałêtų pridůṫ ſtůmęniéſp ſawóp: ůłaktį wiéną, nórinṫ daugeúſei dumotų ir apmáudůtų. Iêiġi tad' ne wiénas ne gali padáriṫ dúmoiimu ſawu teip mážo dáikto: tadąġ wel' noprôſnai tuř apmaudůṫ ape pêną, ir ape vżłâikimą giwátos ſawós. O teip gęréſn' tůs dárbus, tam' padůṫ kuris' kaip bę mûſų rúpeſcio[3]) apweizdét'[4]) pęnú, kuriů kûnas áuga ir twirtinaś.

II.

Ketwîrtas dawâdas: o apę ábdą ko apmaudůiate, inweizdekiteś lilių łâuko, kaip ios àuga, nórint' ne dirba, nei wêrpia: o wienók ſakáu iumus, ioġ ne Salámonas wiſſamé ſáwo ßwąkumę, ne búwo niékad' teip ápwiłktas, kaip kuri iżġ tų żołe. O ieiġ ßéko łâuko kuris ßią dieną yra, o ritóie pêcziun' bus įmęſtas[5]), Diéwas teip aprêdo: kaipóġ ne daugéſn' ius, żmónes mážo tikêiimo? Kaip tarîtų: iei liliiés ir kitús żiédus łáuko, bę wiſsôkio ių dárbo ir rúpeſcio, W. Diéwas ápwęłka, ir teip gráżina, kad' niékad' Salámonas wiſsamé ſawo Maieſtoté, niekad' ne búwo teip pagráżintas, kaip mażéuſia iżġ tų żołáłe: o kaipóġ iûſų apwilkt' ne tuř? îųſų ſakâu, del' kurių ir żiédus ir ßêkus, ir żêmę, ir wiſſa kas yra ąnt' ios padarit' tęikes[6])?

1) **333** 2) dowanôio 3) пропущены польск. przywodźi ćiáło náße do ſwéy miáry: ták też bez tegoż ſtáránia 4) польск. opátrzy nas 5) įmeſtas 6) téikes

kurié ne tiektái ik' ritôie patêkt túrite, kaip ßêkas, bęt ąnt ámżių ſu iû giwęſite gárbeie karalîſtes io.

Teipoġ yra tikrái, ioġ niékad' Salâmonas (nórint taſai búwo łobiaûſęs ir ißmintingiauſes, ir ßwąkiauſes iżġ karâlų wiſso paſaulo) ne búwo wienok teip dâiłus wiſsôkioi ſawói parêdnioii[1]), kaip liliá arba kitas żiedêlis. Néſſą kurie praßáu ßiłkái, kurié złatagłowai, kuris' iżſuwimas[2]), arba haftawóiimas gal' bût ſu żiedáis prilîginti. Kas teip miełai ráudonûia kaip rôże? Kas téip mielai bałtûia kaip lilia? Teipaġ ioġ ne wieni karmazinai ne pérgáli dáiłumo rôżes arba fiółkų, kas pigiaſu' akimi ſkîrių padarit', o neġ ißtarit'. Néſſą kaip toli yra męłas nûġ tieſós, teip toli yra wiſsos parêdnioś ir ábdas, ir įrinkimai, nûġ żmonių pramanîti, nûġ anós borwós, ir dáiłumo gîwo kuris' yra żiedé iżġ io prigimimo.

O iżġ cze ißwiſk' kokis yra mękumas tų żmonių, kurié tûſę wirßutiniûſę įrinkimûſia, ir dáiłumûſe rûbo ſawo grôżiſi, arba iû pûtłauia, ir łapáuia. Néſſą nórint tu rudúli redîtumbeis ne żináu kaip, tad' wienok' niékad' teip' ſkáiſtumi ne bûſsi, kaip búwo Karâlus Salámonas Máieſtoté ſawamé. Bęt nórint wel' ißkaktúmbei ik' tam', tad' tacziáuġ kokis nórint żiedêlis ir kokis nórint ßêkas toli yra grażêſnis, o neġ tâwo wiſſas įrinkimas. O kûġ tad' pûtłauių[3]), kûgi ſtiepiéſi? kłâusái ſententiós ir ſûdo toiég Salámono Tußtúmas tußtúmų ir wiſſa yr' tußtúmas.[4]) Kû nórint żmônęs[5]) ąnt to paſaulo.

Pęktas dawâdas: Páhonių dáiktas yr' o ne krikßczionių ſiełótiś ir apmaudût ape tûs to paſáulo dáiktus. Nésſą ioġ páhonįs ne pażįſta W. Diéwo, ir neżino[6]) gęrêſnio ir tikroio gęro: tad' ne ſtębúkłas, kad' ape tai régima giaŕ [teip] (333)[7]) giaŕ[8]) teip łabái ſiełóies, bêt' iųs kurie pażinote W. Diéwą ſawą, kuriemus yra apręikßta Ewangelia S. kurié vż ſûnus priimti ęſte nûġ io, kuriémus ąnſái têwainumas padarîtas dąguié del' ko apmaudûiate.

Szęſtas[9]). Zinogi gęrái Téwas iųſų dąguiêiis, ioġ iųs to wiſso priwáłote. O kaipóġ ius túri reikałę apłáiſt', bûdamas Téwu iuſų kuris' ius teip' mîli kaip' waikús ſawús? Ir tópi teip' galîngu ioġ iam' ne wiénas daiktas wârgus bût' ne gal': kadąġ yra Wießpatimi dągáus ir żęmes? Nes' kurſaiġ kadái Téwas súnus ſawús apłáido, żinôdamas ių priwâlimus, o gałêdamas iiemus paßelpt'. Bet' nórint' tai kadai tewai żęmes butų padârę, tad' Téwas dągáus ne daris to, kurio gerúmas, ir ſuſimilimas yra bę pabągós.

Tariſsi: Ieiġ tad' wiſsą dárbą ir rûpęſtį turime atmęſt' o kąġ túrime darit? iaugu teip' pataikaut' túrime? Ant' to W. Chriſtus atſáko: iéßkokitę

1) parêdnioie 2) iżſiuwimas 3) pûtłauii 4) tußtúmas, 5) пропущено польск. ſię — kocháią 6) neżino 7) **334** 8) исключить giaŕ 9) Szęßtas dawâdas

pirm' ir ąnt' wiſso karalîſtes Diéwo ir teiſibes io, o tů́s wiſsús ßio paſaulo priwálimus pridů́s iumus kaip' vż dówaną. Ne drâudżia W. Diéwas dárbo, ir łabái łiépia[1]), idą́nt' kiekwienas prakaitę káktos ſawós ïeßkotų ir pełnîtų pęną ſawą: bet' prabįguſio ſiełóiimo rûpęſcio négando, wiwêiimo, ape pęną dráudżia: kuris pápraſtai iżġ ne intikêiimo płûſta. Betaiġ įęi nórime ſu náuda dirbt', iei kokio dárbo nórime turét' priderąnczio: tęgúliġ tatái[2]) pirmieuſes ir didżéuſes rûpęſtis mûſų, idą́nt W. Diéwas patis musimṗ, ir kitů́ſiąmṗ wiſsôſiąmṗ żmoneſiąmṗ karaláutų. Cze per małône: idą́nt' téipaieġ butúmbimę węrti karaláut ſu iů́ páſkui anoié garbeié: koṗ idą́nt' ißkákt gałétumbime, tad' túrime ïéßkot karalîſtes[3]) ir teisîbes Diéwo, tat yra kuriá Diewiéṗ ęſmę nutéiſinti, per intikéiimą o per pildimą Diéwo prîſâkimą[4]).

O tie kiti dáiktái be wiſsôkio rûpinimo iųſų, bus iumus primęſti. Ir cze vżrákinaś ſêkmas ir galáuſiaś dawâdas Néſſą tiémus, kurié ape tů́s to paſaulo dáiktus per prábągu ne ſiełóieś: kętina W. Diéwas iiemus dů́t wiſſų priwâlimu. O anié wel' kurié per prábągu ſiełóieś, ąnt to ioġ nopróſnai apmaudů́ia, ir negandóiá, tad' dábar ir tai gęr', ir aną́ ámżiną nuterióia.

Kas kadą́ġ teiṗ yra, brólei miélauſieii atminkimeġ tů́s pámókſłus ir graudinimus Wießpatiés Iżganîtoio mûſų, ir atmęſkime, ßalin' tą ſiełóiimą ne reikalįgą, o ïéßkodami pirmieus karalîſtes Diéwo ir teisîbes io, teiṗ wartókime tů́ gerú to paſáulo, idą́nt kaiṗ ne patęriótúmbime anó ámżino, kurióṗ mus gabę́k' W. Diéwę Téwę mûſų dąguię́iis per Ieſų Chriſtų ſúnų táwą. Amen.

Nedelos Szeßolikos po S. Traycei, Ewangelia ape atgidimą iaunikio numiruſio, Luc: 7. Cap.

Anuo metu: Eio Ieſus mieſtan kuri wadina Naim': ir éio ſu io[5]) mókitinei io, ir miniá gáuſi. Ir kad' ârtinos wértumṗ[6]) miéſto, ßitái numiruſi ißneße iżġ miéſto ſúnų wientúrtį mótinos ſawós, ir tóii búwo naßłé ir minia iżġ miéſto dide ſu ia. Kurią ißwîdęs Wießpatis pagaiłéioś ąnt ios, ir táre iei. Ne wérk'. Ir priêięs pałitéios[7]) grábo. O anié kurié nêße [apſtó-] **(334)**[8]) apſtoios. Ir táre: Iauniki, taw' biłáu kêlkiś. Ir ſédos kuris búwo numiręs, ir
Lucæ 24. pradêio kałbét, ir dawe ii môtinai io. Ir ápeme wiſsús báime, ir didino
Ioan: 4. 6. Diéwą biłodami. Ioġ didis Pránaßas kéłes tarṗ mûſų, ir ioġ Diéwas atłą́ke
7. żmónes ſawas.

---

1) liépia 2) пропущено польск. będźie 3) исключить karalîſtes 4) priſâkimo 5) iů́ 6) wartumṗ 7) palitéios 8) **335**

IZGVLDIMAS.

Ewangelia S. kurią girdêiote krikßcziónis miélieii rôdże mumus didį ſtębúkłą nů́ġ Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus átgîdime iaunikio numiruſio, padarîtą. Cze ßwieſei rêgime kaip ęſt' gáļįs W. ir Iżganîtoies mûſų, taſſai[1]) wiénu żodżiu gal' giltinę attôlint, ir giwâtą ſugrążint. O ne tiektái gal', bet ir paſiżopôſtiięs yra, ir nóri tatái padarit'. Nes cze ne ſkâitomę, idąnt ii praßitų arba pąti naßłe, arba kas' kitas' vż ią, o wienok' ßitái páiudinoś méiłaßirdumu, palįkſmino ią, priêio, palitêio kârſto, iaunikáitį atgîde, ir dowanôio iį môtinai io. Iżġ kuṙ ſtiprei tikét turime, ioġ kokſai búwo prieß ßitą náßłą, ir kitús neſuſkáitomus: tokſái tikrái bus ir prieß mus. Kaip ąnt ios ſuſimîłeś, teip tikrái ſuſimiłs ir ąnt mûſų, kaip aną pałįkſmîno[2]), teip palįkſmįs ir mus: kaip aną pagiáłbeio ios reikałé teip, ir mus pagiáłbes: o didżeus iei ioṗ ſu ſtiprumi intikêiimu ir kârßta małdá patękéſsimeś. Bęt iau kłausîkime iżgúldimo Ewangeliiós S. o dabókimeś nêkurių pamókſłų iżġ ios.

I.

Eio Iéſus inġ miéſtą kuri wadina Náim: ir éio ſu iů tûli mokitinęi io ir miniá gauſi. Cze pirm' indabókimeś kaip gęrái W. Chriſtus ſawamę vredé węikeś, kurióp búwo átſiųſtas, ir kaip ant wiſso ïéßkoio garbés Diéwo Téwo ſawó: ir mókikimeś, kaip wel' kiek' wiénás tarp mûſų giwént tuṙ ſawamę Matt: 6.
pawadinimę, ir ïéßkot pirm̃ karalîſtês Diewo ir teisîbes io. Waikßtinêio W. Iéſus nů́ġ miéſto inġ miéſtą, idąnt darîtų wálą Téwo ſáwo, ir ſetų ků płacziáuſei, ſékłą żodżio ſáwo S. o ligônis gaiwintų ir gîditų, kaip tamipiġ Ewangeliſtaip paſſáke miniômis[3]) kuriós io iéßkoio ir noréio vżturét, idąnt Lucæ 4.
notſtotų nů́ġ to. Ręikia, tieġ, idąnt wel' kitiémus miéſtamus apſakîczio Ewangelią karalîſtes Diéwo. Néſſą ąnt to ęſmi átſiųſtas Atêio tad' W. Iéſus inġ miéſtą Naim̃, iamé ne tiektái ſakîtų, bęt wel' dáiktą méiłą ir miéłą padarîtų, idąnt dáiktas ſudęrêtų ſu prażaſciu miéſto anó. Néſſą Náim̃, iżgųl-dos[4]) méilįgas o geréiimo, arba grożéimo[5]).

Pałaimįtas miéſtas, pałáimįtas żmů́gus, pałáimįti tatái naſrái[6]), kuriůſn.[7]) W. Iéſus Iżganitoies mûſų atęis. Néſſą tęnái tikrái bę abęioiimo wîſsa giar' draugiá[8]) ir ſu iů atéis. Iaip[9]) tatái iżġ tůłų pawáiżdų[10]) dabôtiś gálime. Ięio Matt: 8.

---

1) польск. ktory 2) palįkſmîno 3) miniômus 4) iżgúłdos
5) польск. wykłáda ſię wdźięczne á roſkoßne 6) namái 7) kuriůſn'
8) польск. záraz 9) Kaip 10) pawáizdų

Matt: 9. W. Chriſtus namůſna Pětro, ir zotaġ ůßwe io nůġ drúgio búwo ißlůsůta. Iéio
Lucæ 19. inġ namús Mattheußo, ir żótaġ, iżġ múitiniko padâre Apáſtałą. Iéio namůſn' Zacheußo, ir tůiaus tikos aniemus namâmus iżgânimàs ámżinas. Téipaieu ir cze atęio mieſtan Náim̃ ir żótaġ numérelis[1]) búwo atgîditas, ir nulúdufsi[2]) mótina búwo palįkſminta. Kaip̃ iżg ąntros ßaliés ką W. Chriſtus apłéis paſkui tat
Ioan: 11. įį iau wiſſa pikta vżgruwa. Todéleiġ Mortá ßitą priéżaſtį dáwe numirmo[3]) brólo sáwo, ioġ Wießpatis Chriſtus ſenéi iůſiąmp̃ ne búwo. Wießpatie, tieġ, kad' butúmbei búwęs cze: butų̆ ne miręs brólis mánas. Bęt gęreuſei tatái pażint gimineié Zydų, kaip̃ dauġ pikto páſkui tatái wáikßczioia, kad' Wießpatis Chriſtus atſtôia ir ißéit. Neś ioġ W. Chriſtus apłaido todéliġ ir ik' ßei dié-[nai ſkwir-] **(335)**[4]) nái ſkwirpſo wiſsôkiame wargiá ir miſerióie. Ir ßią dįéną[5]) muſimp̃ ner' kitós prieżaſtiés wiſsò pikto, tiektái ioġ W. Chriſtaus ing namús můſų ne priimame ir ne prilaidżiame. Nes' tůiaus páſkui
2: Para: 12. tat sěka, ką ąntái kadáiġ Zydump̃ biłôio. Iųs mané pámetete, ir aß ius wel' pámeczeu.

Ir kad' W. Chriſtus ártinoś wártump̃ miéſto, ßitái néße iżġ miéſto numirusį sûnu wientúrtį mótinos io. Ręgis tatái kaip̃ butų̆ tikęſsi iżġ priétikinio, ioġ W. Chriſtus tů mętų̆[6]) miéſtop̃ ęio, kad' tų[7]) numirelį łáidotu néße. Bęt W. Diewiép̃ niékas iżg priétikinio ne děſtiś. Wiſſa ánás pirm̃ żinôio, prázwelge, paketino ir paſkirſtę[8]) neġ ſtoioś: nórint múmus kitaip̃ gál' ręgêtiś. Nes' ioġ żinôio Iéſus, kas tureio tiktiś tů mętú atêio, kad' numiręlį[9]) néße iżġ miéſto: idąnt per żękłą kurį turéio darit płatintûś ir daugſintųś, wierá tų kurié intikêio. Ir to múmus gęrái dabôtiś réikia, idąnt kad' kas ąnt mûſų tikſiś, ne łáimai nei priétikiniui ne priraßinétumbime, bęt prôtui ir apweizdéiimui Diéwo, iżġ kurio wiſſa płûſta. Néſſą teip̃ ir ramêſnes ßirdes, ir prieß Diéwą méilįgeſni bûſsime. Néſſą iei kas pikto butų, kas teip̃ vmái tiktų̆ś, tad' ne apmaudůſime, nei ſkų̆ſimeś[10]), arba ant ne fortûnos. Kas ęſt' didę abîda prieß W. Diéwą. Néſſą kas ſkúndżeś ant fortûnos, taſsái ant patiés W. Diéwo ſkúndżeś. Kadąġ ne fortuná, bęt Diéwas wêikia, táiſo, ir ſkiria, ir rêdo. Wel' iei łáimus dáiktai bus, kurié mumus neġ mes tikéiomeś[11]) tiktųś: tad' iůs pacziam' Diéwui priraßîſime, ir méiłą ſawą prieß įį paiudįſime.

Weizdékiġ kokſái búwo pawargimas tos pawárgełes mótinos: ir kokſái iż ąntros ßaliés gęrúmas, ir gałéiimas W. mûſų Iéſu Chriſto. Szitái, tieġ, ißneße numireli. Gałéimas[12]) dáiktas yra, kad' żmógus numirßta: bęt' dabárgi kad' iaunikáitis, ir top̃ wientúrtis: o ąnt' wiſſo kad' mótina naßłe. Néſſą

---

1) numirelis 2) nulúduſsi 3) numirimo 4) **336** 5) diéną 6) mętú 7) tą 8) paſkirſte 9) numirelį 10) пропущены польск. ná nießczęście 11) польск. nad náßę nádźieię 12) Gailéiimas

kaip niéko miéleſnio ner' mótinomus, kaip ſunús wienatiés[1]), teip wel' iżġ
ąntros ßaliés, ner' gaiłéiimo didéſnio, kaip kad' iómus ſunús wienatiieś
numirßta. Ir déliġ to raßtas S. kad' noṙ parodiṫ didziáuſią gaiłeiimą, tad'
mini mirimą wientúrczio ſunáus. Kaip Zachariaß ape Chriſtų bîło. Raudos Zachar: 12.
io kaip wienatio[2]): ir gaiłéiſis[3]) ąnṫ io, kaip gáilis prieġ mirimui pirmgimio.
Szitái tóii gędułá żmoná pirm' wîrą, o páſkui ir ſûnu kurįgi wiéna bętu-
réiuś búwe[4]), patęrióio: teip ioġ ſiratá amżina likoś. Bet' wienók' ios ne Pſal: 67:
pámęte, taſſái kuris yra ſudżiá naßlių ir pálikûnių naßłáicių téwu, ir parû-
pintoiu ir łabái dabárgi ią palįkſmino, kad' iau ne wiéno ąnt' to pasáulo
palinkſmintoio ne turéio. O miniá dide búwo iżġ miéſto ſu anąie naßłe. Cze
túrime mókitiś, ioġ wiſsi mießczionis tuṙ bûṫ teip tarp ſawęs ſugłauſti, idąnt'
turêtų będrús teip nuludimús, kaip ir dżéugſmą: idąnt' wiſſas miéſtas butų
kaip wiénaś hûkis didis. Ir iamimp ißpilditųś tátái ką Powilas S. bîło: idąnt'
ir kiti lįkſmintųś ſu lįkſminanczeis, o raudótų ſu ráudąnczeis.

Ißwîdęs tad' Wießpatis aną náßłę meiłáßirdumú ąnt' ios paiudintas,
táre iei: ne werk'. O vżtiélą miełaſirdús[5]) ir paſsigailįs W. ir iżgéłbetoies múſu, Pſal: 144.
iłgáiłaukięſis, o łabái ſuſimiłſtąś. Sałdús taſſái W:eßpatis[6]) yra wiſsiémus,
o meiłaßirdúmai io ąnṫ wiſsų darbų io. Lâimus żmógus, kuri W. Chriſtus
ſutįka, arba ąnṫ kurió zwilkteret' téikaś akimi ſuſimilimo ſawo. Sutiko anůs Matt: 4.
apſeſtus węlinų ßaliie Geráſenų, ir zótaġ iûs iżgéłbeio. Ißwîdo Petrą ir
Andriéių żwęioięnczius, ir żótaġ padáre iûs żwęieis żmonių. Ißwîdo Mat- Matt: 9.
théußą ąnt' múito: ir wéikei iżġ muitîniko padare Apáſtalą. Ißwîdo hóru Ioan: 9.
páżeiſtą ſożeukaip: ir żótaġ iį iżgîde. Ißwîdo ákłą nûġ vżgimimo io: ir Matt: 22.
wizių iam' ſugrążino. Zwilktereio ąnt' Pétró namûſe bîſkupo, ir zótaġ iį
paiúdino gaiłéiimop. Teipaġ ir cze vmái ißwîdo aną náßłą, tûiau ſuſimiłeś
ąnt' ios. O Diewe wiſſagalįs, téikiſiġ wel' ßią dieną téipaiau ąnt' mûſų
żwiłġtęreṫ akimi ſawá małóne: ir ſuſimilk' ąnt' mûſų, ir apżiébk' mus ir
iżgîdik dußiás mûſų. [O ioġ]

(336)[7]) II.

O iog W. Chriſtus nóriṅt ne praßîtas ąnṫ tos naßłes téikęs ſuſimilt': o ne
tiektái żodzéis ią palįkſmino, bęt ir patimi dárbu, sûnų ios atgîdęs: tad' cze
múmus wiſsiémus, o daugéus wiręſniemus arba vrédnikamus teip ſwietiſkiemus[8])
kaip dwáſißkiemus pawáiżdą[9]) dwéiopą palîko. Wiénas idąnṫ ánįs, nórint' ne
praßîti, apgintų naßłés ir naßłáiczius nûġ tų kurié iiemus abîdą dáro: ne łauk-
dami idąnt' iûs ape tatai praßîtų: kadąġ tokiós pawârguſios perſonos dażnái

1) wienatiies 2) wienatiio 3) gaiłéſis 4) búwo 5) miełaßirdús
6) Wießpatis 7) **337** 8) ſwietißkiemus 9) pawáizdą

abîdos ſawós ſkų̊ſtiś né dręſa. O wießpatis wienók' ßáukia per Pránáßą. Padékite
Iſai: 1. prilieſtám', sųdekite[1]) naßłaicziui, apgįkite náßłą. Nes' kas vżwérpia auſis
Hier: 22. ſawás ąnt' ßáukſmo élgétų, tas' kad' ßauks ne bus ißkłausîtas. Antrą múmus
Prouer: 21. pawáiżdą[2]) paliko, idąnt' ne tiektái żôdżeis tiéßitumbime nuſpáuſtus: bęt' ir
rąkomis[3]) idąnt maßnúmp ißtieſtumbime, tai ęſt' iei gálime, tad' ir patimi
1. Ioan: 4. darbu réikałus ir priwâlimus ne pritekimús ſwétimus pilditumbime?[4]) Kaip
mus Iônas S. rágina biłôdamas. Miéláuſieii, ne miłékimeś żódżeis, bei lieżuwiu tiektái bęt dárbu ir tieſa.

Ißwîdęs tad' Wießpatis aną náßłą, o baſigáiłęś ios, táre iéi Ne werk' Raudót' iei vżdráudżia kaip numiruſio, kurį wéikei turêio ręgét gîwą. Raudót' iei dráudżia, ąnt' pawáiżdo[5]) múmus idąnt per prábągu[6]) ne nuluſtúmbime del' mirîmo ſunų wîrų, arba kitú genczių mûſú, kaip dáro ne ißtikimieii, páhonis, kurié ne tuŕ pádukſio iż numiruſių kélimo. Bęti łabiéus idąnt' biłotumbime ſu Iopú S. Wießpatis Diéwas dáwe, Wießpatis Diéwas áteme, kaip Wießpatis mêgo teip ſtóioś. Tegúl[7]) wárdas W. wiſſadós pagirtas.

Ir priêięs W. Iéſus palitêio kârſtą: o anié kurié ių nêße, apſtóios ir táre. Iauniki taŵ biłáu, kêikiś[8]): ir żótaġ atſitieſes, ſedoś, ąnſai kuris búwo numiręs, ir pradêio kałbét. Weizdékiġ kokis tatái yra gałéiimas W. Ieſaus, kad butų búwęs ąnſái iaunikáitis vżmigęs tů miegu kûno: ne gałêtų io gréiczeus páiutint' niékas, kaip, cze ių W. Chriſtus atgîde numirusį. Téipaġ galîbei W. wiſſa yra łabái pigú. Néſſą ko męs ſtêbimeś, ioġ teip pigái pabúdino ſwieżei[9]) miruſi, kurſai pirm' paſkuczeuſio sûdo ákies migtęreiimę pabúdįs wiſsús, kurié pirm' teip dáugio ámżią[10]) dúlkemis búwo pawîrtę?

Iaunikáiti, tieġ, táŵ biłáu kêlkiś. Ne reike iam' Diéwo Téwo praßit: kadąġ lîgę ir wieną tuŕ gálîbę ſu Téwu, kaip ir wel' eſſentią ir natûrą. Kaip, tieġ, Têwas prikela numiruſius ir atgîdżia: teip wel' ir ſunús, kuriůs noŕ, atgîdżia. Bęt' wienók' Diéwui Téwui paiųko wiſſa attadůt', kad' to búwo réikałas. Todéliġ kad' prikêłe Lóżorių ábęia parôde, ir galîbę kurią turêio, ir pagerbimą Diéwui Téwui kad' biłôio. Tewę dękawoiu aß taŵ, ioġ mané ißkłauſei. Aßġ gęrái żinôiau, iog mané wiſſád' ißkłauſéi. Bet' del' żmonių, kuriós aplinkui mané ſtówi biłôiau, idąnt' tikêtą[11]), ioġ tu mané átſiuntei. Cze Téwo ne práße: néſſą iam' to praßit' ne rêikia búwo, ką del' wienos eſſentiós ſu Téwu búwo galîbeie io: bęt' dékawoia tiektái. Kodel? del' żmonių (tieġ) kurié aplink' manę ſtôwi, idąnt' intikêtų, ioġ tu mané ſiûntéi: tai yra, idąnt' żmónes łétos, kuriós dábar ne ißmâno ſłaptés żmogîſtes nůġ manęs priimtós, ir ſuſiêiuſios ſu Diewiſte, idąnt' man' intikêtû,

1) sudikite 2) pawáizdą 3) польск. ręce 4) pilditumbime. 5) pawáizdo 6) prábąngą 7) пропущено польск. będźie 8) kêlkis 9) ßwieżei 10) ámżių 11) tikêtų

ioġ aß ęſmi ſúdęrás[1]) ſu tawimi, o ioġ nůġ wálos tawós ne maż nótmetůś todrįnáġ paſſakiau, tôgi tad' bûdo Wießpatis wartôio, idąnt' Diéwißka galîbę ſáwą parôditų, idąnt żmónes paźtutų[2]), ioġ iiſſái ęſt' wiena ſu Diéwu. Bęt' kad' kârtais ſkáitomę, ioġ Diéwą Tewą práßo: tad' tai túrime ißmanit' iżġ ßaliés żmogîſtes. Ir délig to wel' kitús kartús małdoſé pa-[têko.] **(337)**[3]) têko. Néſſą kad' butų to ne wéikęs kas priderêio priimtai żmogîſtei io, tad' butų bę réikało ſtoięś żmógumi. Tůs iżſkirſtimus kad' butų Heretikái ißwîdę, niekad' butų ne impůłę iuġ tokiůs baiſiús kliedéiimus, kuréis blúżnie[4]) gałéiiimą ir Maieſtôtą Sunáus Diéwo.

Atsîtieſe, ir ſédos tad' ąuſái kuris búwo numiręs, ir pradêio kałbét'. Ků parodeś, ioġ ne tiektái giwâtą iam' W. Iéſus ſugrąźino bęt' ir ſweikâtą pirmąią, atminimą, ir ißmintį, ir sîłą. kaip ir ąntái ůßwę[5]) Pętro tůiau kaip drúgį[6]) W. nůġ ios attrême, pradêio iiemus tarnáut', ąnt' żękło iżtiſós ſweikátos. Ręgékimeġ didį, żmonumą ir gérumą Wießpatiés ſawo: gałedamas aną iaunikaitį atgîditą atîmt ſaw, vż tárną, arbá wérgą sáwo: kádąġ iį kaip iżġ náuio padáre: o wienók' ne norêio to darit: bęt' iį dáwe ir dowanôio mótinai io. Néſſą ánas ne priwáło túrto mûſų, tiektái nóri idąnt' butumbimę méiłus gerîbes io.

Ir nugándoś wiſsi, kurié tai ręgêio, ir didino W. Diéwą biłôdami. Ioġ prânaßas didis kéłes tarp mûſų, ir ioġ W. Diéwas téikeś ſawás żmónes atłąkit. Taźġ[7]) yra gáłas praiéwu W. Chriſtaus: ir del' to iůs W. téikes darit', idąnt' paźintų wiſsos żmónes, iog iiſsái yra Pránaßu, ir tikrůiu Meſióßiumi, kurį W. Diéwas búwo żadêięs żmonémns[8]) sáwo, idąnt' intikéię iuġ iį turêtų giwátą ámżiną.

Ant' pabaigós, brólei miélauſieii iżġ tos Ewangeliós, gálime paſpirdit' małdás vż numirelus, kuriós iżġ mókſło ir įsâkimo Apáſtałų Baźnîczioie yra įſtatîtos. Ieiġ W. mûſų Iéſus Chriſtus téikdamas wiénai náßłei wérkſmu ios įiudintas, atgîde ios sųnų numiruſi: nórint' io ape tatái niékas ne práße.[9]) Kaipóġ iiſsái dabár ne tuř ißkłauſit' Baźniczios ſawós wiſsós, tůintimpós, vż numiruſiůſios[10]) sûnus ſawus praßauczios? Argu tiki, ioġ búwo małônęſnįs[11]) giwéndamas cze ąnt' to paſaulo, neġ nų dąguie? Bet' W. Chriſtus taſiáuġ Hebr: 13. yra wákar, kuris ir ßią diéną, taſsiaúġ ir ąnt' ąmźių, ir łabái del' to vżżęge ąnt' wiſsų dągų, idąnt' ſawú ſuſimilimú wiſſa papilditų, ir tárpiniku Epheſ: 4. butų vż mus. Argu tarſi ioġ pagaléi ſawą méiłaßirdumą ißkłausîdawo kitus, o ne ißkłausis Baźnîczios S. ablubênikeś ſawós miéłos? kuréi tokiůs żadêiimus padáre, ioġ ape ką nórint' praßîtu, tái wiſsa įgis? Ißkłausis ią Rom: 8. Ioan: 16.

---

1) ſúderąs 2) paźintų 3) **338** 4) blúżniie 5) ůßwe 6) drúgį 7) Tazġ 8) żmonémus 9) práße, 10) numiruſiůſius 11) małônęſnis

Matt: 18. tad' práßąnczią ne tiektái vż giwús, bęt ir vż numiruſius: kaip ir pirm' to
Matt: 9. iżkłausîdawo, teip tůs, kurié vż ſawús numiruſius prâße (kaip Arcibażnîką
Ioann: 11. ir sêſeris Lózoreus) kaip ir anůs kurié vż gîwůſius práße, kaip karałélį, Szimtiniką, kananéos żmôną, ir kitús tokiůs.

Ioan. 4. Ir ieiġ anůs ißkłâuſe, kurié práße idąnt' ių numirelei tosp to paſáulo giwâtosp butų ſugrażinti: toli didżéus bażnîczią sáwą ißkłauſis, kuri práßo,
Mat: 8. 15. idąnt' sûnųs ios giwátosp amżinósp butų pergabenti. O kaipóġ dręſa kałbét' priéßinikai, ioġ tůiau numiręś wiſsôkias tieſsiogui eit', arba dąġún', arba pêkłon', ir iau tęn' ąnt' ámżių túri bût'. Nes ieiġ tatâi tiesà, o kąġ taris ape sûnu tos naßłés: ką ape Lózoriu, ir ape kitų daug per Apâſtałus atgiditús? Nes' iei ßitie tůiau páſkui mirimą búwo apsûditi, ir ąnt' wiétu tikrų ir notmáinomų paſtatîti, kaipóġ wel' giwátoſp bùwo ſugrążinti? bęt' ape tatái teip ßiam' kârtui ganâ.

1. Mat: 12.[1] Mês tad' brólei miélauſieii, żinókime tikrái, ioġ ßwęntas ir naudįgas dáiktás yra, mélſtiś vż numiruſius, idąnt' butų iżġ nůdemių ißrißti, ir giwátoſp amżtnóſp[2] nugábénti. Atmįnkimeġ, kaip gałįgą ir ſuſimiłſtąii Wiéßpatį túrime, kuris' ir nóri ir gali ißkłauſit' mus, ir ißłůsůt'[3] mus nůg nůdemių, nuġ mirimo, ir nůġ wiſso pikto: ir įwietót mus amżinón' giwáton Amen. [Nede-]

---

(338)[4] Nedelos Septiniolikos po S. Traycei, Ewángelia ape ßwęntą ſabatos, ir ape ſedèiimą ąnt ſwodbos. Luc: 14. Cap.

Anuo metu: Kad' ieio Ieſus namůſn' nê kurio kunigáikßczio Phariſéußų ſubatoié wálgitų důnos, o ánis io tîkoio. Ir ßitái żmógus nêkuris patúłżés wandenime[5]) búwo ties iů ir atſakîdamas Iéſus, táre mókitump' zókoné, ir Phariſéußump, biłôdamas, iei dêra ſubatoie gîdit? O iie tiłéio Ir iis nůtwéręs ių, iżgîde ii ir pałáido. Ir atſakîdamas iump biłôio. Kurió iżġ iůſų áſiłas arba iauczes impúłs ßulnin', ir ne tůiau ißtráuks ii, diéna ſubatós? Ir ne ġałêio ąnt to atſakit iam'. Táre wel' ir pakwieſtųmp prilîginimą ßitą dabódamaś kaip pirmas wietás rînko, biłôdamas iump. Kad' bûſsi pákwieſtas ſwódbon', ne ſéſkiś ąnt wîreſnes wiétos, idąnt ertéś ne butų pákwieſtas nůġ anó didêſnio pagerbîmo neġ tu. Ir atâięs taſſái kuriś tawé ir aną kwiête, tartų taw'. Důk' tam' wiétą. Ir tad' pradêſsi ſu gêda turét galáuſia wiétą. Bêt' kad' bûſsi pákwieſtas, eik' ir ſéſkiġ ąnt galéuſios wiétos. Idąnt kad'

---

1) въ польск. текстѣ 2. Mach: 12. 2) amżinóſp 3) ißłůsůt'
4) **339** 5) wandenimi

atéis kurſâî tawé kwiéte, taris taw', gentié paſlinkékiś auġßczéus. Tad' buś taw' garbe po akimi draugîa ſu tawimi ſédinczíu. Néſſą wîſsôkias kuris ſáwe áugßtina, bus pażémintas, o kuris' ſawé żêminá, bus paáugßtintas.

IZGVLDIMAS.

Du didżéuſių[1]) pamókſłu, tóii Ewaugeliá[2]) S. mumus rôdzia. Wiéną ape Súbatą. Antrą ape ſwódbą. Pirmamé môkemeś kaip ßwęntés mûſų túrime ßwęſt': o ąntamę[3]) kaip ſwódboſe, ir ſuſiéiimûſe kitûſe túrime êlktiś ir łaikîtiś. Pirmamé bîło W. Chriſtus prieß átżagarų[4]) nóbażnumą.[5]) Zydų, ape ßwęztimą[6]) Subatós, o antramé prieß ambicią, arba troßkumą ir géiduli, tußcziós garbés. Pirmoie[7]) môkia mus méiłes, Diéwui ir artimám' pryęnczios. Antramę mókia mus nużéminimo, kuriû Diéwas ir żmónes mégſta. Kadąġ tûsé abieiûſe ir mes łabái nugrînome. Todrįnaġ ir priwałû ir naudįga bus, ape ábeią kałbét. O teip dabókimeś pirm' kaip ßwęntés mûſų ßwęſt' ir pagerbt' túrime, ir kas iûſé dêra weikt' o ko nêdęra. O Páſkui kaip prieġ ſkómiei élktiś, łaikîtis ſwodboſé, ir pûtosé mûſų. [Ieio]

(339)[8]) I.

Ieio W. Iéſus namûſn' nêkurio kunigaikßczio Phárizéußų, Subatoié wálgitų dûnos: o ánįs io tîkoio. Ir ßitái żmógus wąndenimis patûłzęs ſtowêio pas ių. Cże dabokimeś, pirmeus didżio rômúmo ir gęrúmo W. mûſų: ir mókikimeś nûġ io, kokié ir męs priéſakiamųs[9]) mûſų túrime bût'. Zinôio Wießpatis gęrái koké ßirdimi ánįs ių ąnt' pietų kwiéte: daugeſn' idąnt' ių kû prigáut' ir papéikt' gałêtų: ir todrįnaġ ertés tą patûłżeli parôdę búwo, idąnt ių apraißîtų, kaip laużitoią zókono, iei ių ſubatoié iżgîditų. O wienok' W. Chriſtus ne norê ių paniékint': ir tû łabiéus, idąnt ßitą ių teip sųkią ligą iżgîditų, môke iûs żodżiu ir dárbu, ioġ dęra ſubatoié gęrái dárit. Nêſſą kad' iûs kłauſe: bu[10]) dêra ſubatoié iżgîdit'? O ánįs iam niéko notſâke: tad' żótaġ nutwéres ligônį, iżgîde ių ir pałáido nûġ ſawę. Ir iump atgrężeś biłôio. Kadąġ iųs vż nûdemę ne turite aſiłą arba iauczią, nórint Subatoié iżġ ßúlnio arba iżġ dûbés, iuġ kurią impułs ißtráukt', o kodrînaġ man' vż pikta túrite, ioġ żmógų paſwéikinau ſubatoié? Néſſą iei pawizdesîte ąnt' persônos, wienók' brąġęſnis ir węrtêſnįs[11]) żmogus neġ beſtiá. O ieį ąnt' dárbo tadąġ didêſnis dárbas yra, iżtęſt' iauczią arba áſiłą iżġ dûbes, o neġ żmógų,

1) didżéuſiu 2) Ewangeliá 3) ąntrame 4) átżagarą 5) nobażnumą 6) ßwęntimą 7) pirmamé 8) **340** 9) priéſakiamus 10) bau 11) wertęſnis

patimi żodżiu arba palitêiimu paſwéikint'. Ant to ánįs iam' ne gałêio atſakit'. Néſſą teip ßwiesús dáiktas búwo, kaip ąnt dągaus sáułe. O wienók' tatái niéko, arba maż padêio żmonêmus piktumú ir nopîkąnta apiákintiémus.

Sérgekiteś nopîkantos, brólei miéłauſieii,[1]) kaip patiés prágaro. Néſſą tôii yra giltine méiłes kuri ir gęréuſius dáiktus pikczéuſiûſn' pawércze: ir wáiſtus ſawús inġ nůdús atmàino: ir tieſiogui biłąnt', kas tuř nopikantoic brólį ſawą, tai[2]) yra razbàinikas. Ir dabókiś ioġ W. anûs Pharizéußus, ne tiektài to péikia ioġ meiłaßirdumo ne turêio, ąnt ligônių, ioġ Subatoié ių gîdit' ne priłáido, bęt ir gôdą ių páliti, ioġ ſaw didżiéus brągino iauczią, neġ żmógų. Důd' Diewê idąnt' tatai ne butų ir tarp krikßczionių. Bęt' rêgime, ioġ ir muſimp, daugeſn' ſaw brągina ßųnį neġ żmógų. Ko iiemus padéſti bédiewes tiéſos, kurés įſtatinéie vż żmûnį déßimtį griwnâ[3]), o vż ſúnį[4]) dwidęßimti arba daugeſn'. Téipaġ teiſibe mûſų gáuſeſne yra neġ Zydų: téipaġ węl' gálime tikêtis giwátos amżinós.

Kas vżgúli ßwęntimo ßwęnczių, ßwiéſus yra trêczes priſſákimas. Atmįk', idąnt diéną nedêlos ßwęſtúmbei. Néſſą Sábat' iżguldżeś átilſis, kaip ir łąkißkamę. Niedziéla, ioġ ioi' weikt' arba dirbt nêdęra. Ir teip wieton' anó ſábato (kuris búwo Ceremoniá żidißka, ſu kitomis figúromis ir įſtátimais, nůġ W. Chriſtaus ißpildita ir átmeſtą[5]) iſtáte Apáſtałai S. Nedêlą ąnt' ßwęntimo: idąut'[6]) ir ſu Zidais bédriſtes ne turétumbime: ir idąnt' toii dieną butų, gérbiama tarp krikßczionių, kuriói W. Diéwas ßitą paſauli padâre ir patáiſe, ir páßwęnte. Néſſą tą diéną W. Diéwas padáre dągų ir żémę. Tą diéną W. Chriſtus kéłęs, pabęge iżgánimą mûſų, ta diéną, nuſiųſta yra Dwaſiá S. ąnt' Apáſtałų idąnt' iûs paßwęſtų?[7]) ir todrinag yra pramintá łotînißkai
Apocc: 1. Dies Dominicus, dieną Wießpatiés, kuriá ir Iónas S. mini apreißkimé ſawámę,
1. Crr:[8]) 15. ir Pówiłas S. Kad' liépia ſudedinét' iałmúżną pirmą diéną po ſúbatai, tad' żinią dûſt', kaip Chriſoſtómas S. żęklina, ioġ tą diéną żmónes krikßczionių, ſuwáikßcziodawos ąnt' tarnáwimo diéwo dábar ąmżę Apáſtałų.

Tą priſakimą idąnt' mes ſaw brągintumbime pridûtas yra tas żódis. Atmink' patiés Diéwo pirßtú paraßîtas: idąnt' męs ne wienáis wárgumáis, ne wienáis reikáłéis ne ißkáłbinétumbimeś. Ięi pamêſsime gárbę, łáupſę[9]) ir tarnáwimą priêntiſsi Wiêßpati Diéwui: o didżéus tą diéną, kurią iiſsái ſaw aprinka ir paſkîre.

(340)[10]) Szwęſt' tad' niékas kito ner' tiektái atmétęs ßalin' wéikałus, kałbás, ir dumás ſwietißkas, indûtis dûmomis[11]), kałbómus ir weikałámus ßwęntiémus kaip' kłâuſimui ir dúmoiimuį żódżio Diéwo, máłdai ir

1) mielauſieii 2) tas 3) griwnû 4) ßúnį 5) átmeſta
6) idąnt 7) paßwęſtų: 8) Cor: 9) láupſę 10) **341** 11) dûmomus

gárbei Diéwo wartóiimui ś. Sakramę́ntų, o daugéus paſsiſakimo ir ſkomios Diewo: nóbażnam' Mißios ś. kłáuſimui ir meiłaßirdumis[1]) darbámis[2]), kaip' iałmúżnomus, atłą́kimui kalinių, ligônių, ßpitôlų, nulúduſių palįkſminimui, nemokancziûių pamókimui ir patógumis[3]) weikałáis[4]), kuriûs Diéwui ir artimám ſkęłame.

Todrįnaġ Wießpatis Diéwas Subatoié úżdraudé dirbt', ne idą́nt butų́ dárbas piktas ęſsąs: bęt' idą́nt' żmógus wáłnas bųtų́ ąnt' tarnawimo Diéwo: kurio wel' nórint' W. Diéwas nûġ mûſų ne priwáło: kádą́ġ patis ſawimṗ ęſt' ir búwo wiſsadós tóbułás ir pagirtas: bęt' taį múmus liépe, drin naudós mûſų, idą́nt' męs iį pażindami ir miłédami, ir kłausîdami io, gałêtumbime ſu iû giwęnt' amżinái.

Per ßeßés dienás, tieġ, dirbſi. Cżę girdi, ioġ W. Diéwas kiek' wienâm', kaip' kur pridęra, ir pagál' io pawadinimą dirbt liépia. Tatái iau prieß anûs, kurie per iżtiſſą nedêlę pataikáuįa[5]), arba gęria, arba kitą kártą metą mękái gaißina, ir páſkui dárbą ſáwą kaip' pagautái ßeimînos nudirbtą, kû brą́geuſei gal' pardûſt'. Tat' yr' neteisîbe dide. Per ßeßes dienás, tieġ, dirbſi, ir nudirbſi wiſsús dárbus ſawús. Tatái drin' anų́ pridêio, kurié páłaiką dárbo ąnt' nedêlos atliekt'. Arba ir Subatoie náktį teip' iłgái dîrba, ioġ páſkui miegt' ik' púſęi rîto, ir tarnàwimo Diéwo, ſakimo żódżio Diéwo, ir mißioś S. vżtrą́ka[6]). Tatái ęſt' ßwęntwagîſte ręgima ir ßwiesi. Nę́ſsą to męto, kurį turêtû ąnt' garbes Diéwo pérłaiſt' dauġ páwagia. Ir tamę nełaimieii ne iaucześ, kad' tû niékam' pikto ne dáro tiektái ſaẃ pátįs. O ieiġ ßwęnteie nédęra dirbt', tadą́ġ toli mażéus dęrés girtût', arkîtiś, pûtáut'. Néſsą ner' piktęſnio dárbo, kaip' yra piktái darit'.

Trúmpái ſákant, nedęra ßwę́nteie niéko wéikt', kas turętų[7]) garbei Diéwo ṗérgadint. Né dęra túrgų darit' neį[8]) prakáut'. Ape tai ſkaitik' ſaẃ Neemiôßiuṗ tręczią lieką Capitulum. Ir Ieremieiṗ' ſekmą liéką. Nédęra kęláut' kęlų be didżio réikało. Nes' del' to Wießpatis ißtarmu ir wardú įſpetînai dirbt' 2. Eſdræ 13.
úżdraude, ne tiektái patiemus hûkinikamus, bęt' ir ſunúmuś, ir duktęrimus, Ieremiæ 17.
ir tarnámus ir tażnáitemus, ir wergâmus ir rábômus, ir iaucziamus ir áſsiłamus, ir kitai bą́ndai, ir ateiwiamus ąnt' gâło. Nédęra ßwę́nteſe ſwôdbų teiṗ' redit' kaip' cże musimṗ įêio inġ páproti, ſu anąia pompá, del' kurios dauġ żmonių, ir żodżio Diewo ir Mißios ßwęntós vztrûka. Néſſą ik' żmônos aprédoś ik' aną proceſsią paſáului, o ne Diewui ant' garbés ſußikawós, tû tárpu garbé Diéwo Bażniczioie atſitêiſia: o anie wiſsi pérżęgiodami Wießpaties įſakimą, nûdemen' marinąnczion', tai ęſt', nopîkąnton' Diéwo, ir prapultin' amżinôn' impûła.

---

1) meiłaßirdumus 2) darbámus 3) patógumus 4) weikalámus
5) pataikáuia 6) vżtrų́ka 7) turętų 8) nei

II.

Girdéiome ape ßwentimą dienų̃ ßwęntų̃, ir kas iůſe dêra darit' ir kas nédęra: kłausîkimeġ wel' iau kaip' ſwódboſe[1]) ſúeigoſe mûſų túrimeſi łaikit'. Nes' kaip' anů mętú żidůſiąmṗ, teiṗ' nų̃ musimṗ krikßczionisîąmṗ tarṗ' kitų̃ dáiktų̃, kęturi pikti paiųkimai inġ búdą į̂ėię búwo: Wienas pakwietimę ſweczżių: ąntras ſedéiimę: tręczes wálgimę iṙ gérimę: o kętwirtas káłboſe. Néſsą tůs paiųktái kwieczemę ąnt' pietų̃ mûſų, arba pûtų, kurie gáli mus atkwieſtiś, tatái eſt', łobįngus, ir didżiaturius. Antra pûtoſe rągiames wiręſnę wiétą, idąnt' vżſeſtumbîme: arba îei mes tů gédimeś, tad' teip' ſédimę, ioġ gana pażintinái, kaip' meiłei kitúsręgime pirm ſawę́s. Teipaiaġ wel' ir wálgimę ir gęrimę ſáiko ir mêſto ne túrime ne teip' wálgidami ir gęrdami, idąnt' giwi butúmbime: bêt' gęréus daugéſń giwę́ndami, idąnt' eſtúmbime ir gertúmbime. Ant' pabągós ſąkalbiei mûſų prieġ ſkomiei pil-[ni ne] **(341)**[2]) ni ne tiektái żódżių tußczių: bęt' ir ne wieżłiwų, biaurių ir ápkalbancziú, żnáibąnczįų, palitanczių, ir żéidzenczių, ir tatái dabár ałgame gerá mislá, kad' lieżuwiei mûſų pałáidżeś ant' wiſsų piktibių ir biaurîbių.

Szitaiġ prieß tůs piktůſius páproczius turi Wießpaties pamókſłus Pirmas, kurį W. Chriſtus dáwe hûkinikui, idant' dówanai ne wálgitų důnos io. Kad', tieġ, darái pietús, arba wakarinę, ne kwieſk' gęnczių, nei brôlų tawų, nei prigimtinių, nei ſusiedų didżturiu: nes' áųįs tawé gal' ataczeſtawót' ir atgirdit', ir imsi cze ąnt' to paſaulo vżmokéiimą ſáwą. Bet' kad' darái pûtą, ſukwieſk' grînůſius, łąßús[3]), negálinczius, ráißių̨s[4]), akłus, ir bûſsi pałáimintás. Nes' tie ne gal' taẃ atadůt': bęt' bus atadůta anů mętu kélimo iżġ numiruſių teiſinîkų.

Antras pamókſłas, dûtas yr' wiſsiemus ſwę́cziamus ant' wáiſto didżiawimo, kuris daugiauſęi ąnt' wiſsų̃ pûtú wießpatáuia ir ąnt' pagirimo pażéminimo: idąnt' kiekwienas aprįktų ſaẃ galáuſią wietą, tai ęſt' pagal' pa-
Rom: 12. mókſłą Pówiło S. idąnt' wienas ąntrą prałąktų pagęrbimu, gęrbdamas ir brągidamas kiekwiéną, ir důdamas iam' ties' ſawimi pirmą wietą né tiektái żódżéis ir wirßutiniu ródimu: bet' iżġ tikrós ßirdies, gęréus ape ii neġ ape ſawé ißmanîdamas. Nes' iei teip' tikrái nużęmiſimeś, tad' bûſsimę Diewieṗ ir żmonęſiąmṗ[5]) paáugßtinti. Kaip' ir iżg ąntros ßaliés, ięi pátįs ſawę áugßtiſsime, iei kitúś niekiſime, iei kitús apſûdiſsime, żudiſsime, ir żemiſsime:
Iaco: 4. tad' pátįs tikrái búſsime pagédinti ir pażęminti. Nes' W. Diewas didżiůięntiemus prießauia, o żęmiemus důſt' małônę ſawą.

---

1) пропущены польск. y ná inßych 2) **342** 3) łųßús 4) ráißius 5) żmoneſiąmṗ

Tręczes pamókſłas apé wálgimą ir gérimą yr' iżg tos Ewangelios, idą́nt' iamę ſaika ir méſtą turẽtumbime ir łaikîtumbime. Toṗ mus iudint' tuṙ, kad' girdime ioġ tas kunigáikßtis Pharizeußų, żmógus didis ir łobús, dábar top Subatoié W. múſų, ne ąnt' kokių prámonių wálgimų, ne ąnt' brą́gių ir prabągų́ púſbludżių, bęt tieſióġ ąnt' dů̂nos namů̂ſń ſawů̂ſn' kwiete. Nes nórint' po wardú dů̂nos wiſsôkias pęnas żmonių ißmanîtis gál': bęt' wienók raßtę S. wieną dů̂ną mini, idą́nt' ąnt' to wiſsadós atmintumbime, ioġ pietus ir węczêros mû̂ſų, bę prábągo ir widutines tuṙ bů̂t': ir ne[1]) todrį- Lucæ 21. naġ W. Chriſtus graudina, idą́nt' ßirdįs mû̂ſų apſiriimu ir girtîbę ne butų apſúnkintos.

Kętwirtá[2]), ſawú pawaizdú W. Chriſtus mus pamôkę[3]) kokios kálbos mû̂ſų túri bů̂t' prieġ wálgimamus ir prieġ pů̂tų́: daugéus garbios grażios, iżganąnczios, naudįgos, kurios kłauſąnczių̂siąmṗ małône ir ſubudawóiimą padarit' gałêtų. Kas' noṙ kałbét' prieġ ſkomios, tekałbiġ ape Diéwą, ape nóbażnumą, ape wierą, ape méiłą, ape wéikałus, biłás įr giwâtą Wießpaties mû̂ſų Iéſaus Chriſtaus ir ßwęntû̂ių io.

Atminkimeġ, brólei miełauſieii[4]), idąnt' prakeiktós nopîkąntąs[5]) ſęrgetumbimeś: ne wiéno ne įgaudami. nei tîkodami, kaip' tie pharizéußai: bęt' ſu kiekwienu nů̂ßirdżęi ir tikrai giwę́ndami. Atminkime ąnt' to idą́nt' dienás ßwęntás, teip' ßwęſtúmbim' kaip' túrime įſâkimą nů̂ġ W. Diewo ſawo. O iei kokéś pů̂tas dárome, tad' teip' élkimeś, idąnt' iżġ to augtų́ laupſe ir garbé W. Diewui, élgetomus páßałpa, artimiemus ſubudawóiimas, o múmuś vżmokéiimas ir iżganimas ámżinas. Sutę́k' múmus tatái Diewę wiſſagalis per Iéſų Chriſtų Sû̂nų táwą, o Wießpatį mû̂ſų. Amen. [Nedelos]

---

(342)[6]) Nedelos Aßtoniolikos po S. Traycei, Ewangelia ape didi priſakimą Diewo, ir ape Diewiſtą Wießpaties Chriſtaus. Matt: 22. Cap.

Anuo metu: Pharizeußái iżgirdę, iog Iéſus naſrús vżdáre Saducéußamus ſurinkoś kruwón': ir kłânſe[7]) ii wiénas iżġ ių Dáktaras żókono gúndidamas ii. Miſtre, kuris yra prisákimas, didis żókonê? Tare iam' Iéſus. Miłéſsi Wießpati Diéwą táwą iżġ wiſsós ßirdiés tawós, ir iżġ wiſsós dů̂ßios tawós, ir iżġ wiſso hů̂mo táwo, ir iżġ wiſsu siłų tawų́. Tatáiġ yra didżeúſes

1) исключить ne 2) Kętwirtas 3) pamôke 4) mielauſieii 5) nopîkąntos 6) **343** 7) kłâuſe

ir pirmiauſias priſákimas. O ąntras patôgus yra tam'. Miłéſsi ârtimą táwą kaiṗ ſawé páti. Tůsé dwieiůsé priſákimůſe vżſwiro wiſsas zókonas ir PránaBái. Ir kad' ſuſirinko Pharizėußai. Kłauſe iůs wel' Iéſus biłôdamas. Kas iumus Pſal: 109. rêgiś ape Chriſtų? Kienóġ ſunús yra? Táre iam' Dówido. Ir táre iiemus. Kaipóg tad' Dówidas dwáſioie wadina ii Wießpatimi, biłôdamas. Táre Wießpatis Wiéßpati manám', ſedék' ąnt' deßinés manós, ik' padêſsiu priéſakius tawús pakóių[1]) kóių tawų? Ieiġ tad' Dówidas wadina ii wießpatimi: kaipóġ êſt' ſunumi io? Ir ne wiénas ne gałêio atſakit żodzio. Ir ne drîſso io ne wiénas nůġ anós dienós tûlaus[2]) kłauſt'.

IZGVLDIMAS.

Raßtas S. miélauſieii krikßczionis, ir pigús ir wárgús, ir trúmpas ir iłgas, ir ſekłús ir giłús yra: teiṗ kad' ių żêmas awinêlis pigái pérbriſt', o mėßká paſsipûtęs[3]) iamé nuſkęſt' gal'. Nes' ką ąnt' kitų wiétų płaczéi iżgûlde, tatái ąnt' ąntrų łabái trumpái vżrißa: idąnt' ne wiénas wârgumu arba płatumú io ne ißkałbinêtųs. Tas yra maudôtás ir įſakimas Diéwo, bîło Iônas S. idąnt' tikétumbim' inġ wárdą Sunáus io Iéſu Chriſto, įr[4]) miłêtų wiénas ąntrą. Cze turi Summą wiſsò ką tikét' ir dárit' turi. kaiṗ ir toié Ewangelioie, ką tiektái kadái Wießpatis môke, ape tikéiimą, ir ape gerús dárbus, tatái cze ſurįko tůſn' trumpůſn' żódziůſn'. Idąnt' miłétumbime Diéwą ąnt' wiſſo, ir tiketumbime, ioġ W. Iéſus Chriſtus ęſt' Sunumi ir Wießpatimi Dówido: tatái yra Diewú ir żmógumi tikrůįu[5]). Ką gęréus pérmaniſsimę, kad' tos biłós arba diſputaciós W. treiôpos įſikłauſiſime, wienós ſu Saducéußais[6]), ape miłęiimą Diéwo ir ártimo: ir ape intikêiimą tikrą inġ Chriſtų Wießpatį. [Pirma]

(343)[7] I.

Pirmá diſputaciá Wießpatiéś, kurią cze Ewangeliſtá mini, búwo ſu Saducéußais, kuriůs Wießpatis teiṗ vżrißo, ioġ iam' nemokêio żodżio atſakit'. Kur pirm' dabókimeś, ioġ W. Chriſtus ſu Heretikais ne wiéną, kârtą diſputawóio. Neś tůiau kaiṗ żmónes Zydų atpůłe nůġ wierós ir garbés Ioſeph: lib: 3. Diéwo tikrôſios, pérłaido ąnt' ių W. Diewas káriús ir badús. Zéme ių per Antiq: Cap: Antióchą iżgáißinta, ſênos knîgos padêgintós, żmónes mókitos iżżudîtos. 8. lib: 2. bel: Iżkurġ po amżiui Machabéußu, tůłos séktos kêłeś tarṗ ių: bęt' trįs įpaczei Iuda: Cap. 7. kurés Iozéphus ſkaito, Pharizéußái, Saducéußái, ir Eſséußai. Pharizéußai gîreś zókonu, ir priráßinęio ſaŵ ißmánimą io kaiṗ ir nų Ewángelikái, ne-

1) pakóiu 2) tolaus 3) paſsipûtus 4) ir 5) tikrůiu 6) пропущены польск. o zmartwychwſtániu: á drugiey z Fáryzeußámi 7) 344

kałtai teiṗ tarti, praminti, téipaiau tatái ſaŵ, neġ kiti[1]) ſawinaś ir priraßinêie. Saducéußai dáreś teiſinîkais, nórint' búwo tikrais Epikúrais: Nes' ne tikéio iż numiruſių kęlimo kûno, ir ne mirimo dußios, kaiṗ ir nų Nauiakrikßczei, kuriémus dußia niekú né ęſt' tiktái[2]) kwâpas, tie ſáko ioġ dußia żûwa, ir ſu kûnu draugę Eséußai wel' ſodinos ir pałàidoś ąnt' ißmintiés, iei ko ißminczia páſiékt' ne gałêio, tam' ne tikéio: kaiṗ ir nų Sákramentórius dáro. Atêio tad' Saducéußai Wießpátiésṗ, ir norêio io raßtú pergałet', ródidami ioġ kelimas numireliu ne gal' bût: nes' kitaiṗ wiena mote turêtų turét' Deut: 25. ſęptînius wirûs, kuriûs cze pirm' turêio, neġ númire. Tatáigi búwo tikras Matt: 4. mókſłas Hęretikų: kaipóġ iie wiſſadós raßtú[3]) eit': bęt' tikrái kaiṗ ßatônas prieß Chriſtų.

O kąġ iiemus ąnt' to W. Chriſtus atsâke? kłáioiate, tieġ, ne żinódami, ráßto nei galîbes Diéwo. Néſſą mętú kéłimo[4]) iż numiruſių ne wéſiś nei tękéś: bęt' bus kaiṗ Angełái diéwo. O apé atgiiimą numirelų, nęgu ſkáitete, ką diéwas Màiżießeuſṗ biłôio. Aß ęſmi Diéwas Abrómo, Diéwas Iſáako, ir Exod: 3. Diéwas Iákobo. Negi éſt' Diéwas Diewú numirelų, bęt giwúių. Weizdékiġ ieiġ ne łîgei[5]) ir tie nauiiéii Saducéußai kłaioia, kurié ßwęntûſius ir ißręktûſius Diéwo, téipaiau numirełeis áłga, ir tame Diéwą didżéi pażêidżia. ne éſtiġ Diéwas Diéwú ißdwéſuſių ławônų, bęt' żmónių giwųių. Bęt' ęſt' Diéwas Diéwu âbrómo, Iſáako, Iákobo, Pętro ir Pówiło: ir kitî ßwęntiéii, o priętêlus Diéwo, ne numirę S. ne numirę żmónes, bęt' priétêlumis Diéwo tuṙ bût' ałgôti, tikęti ir ißpażinti. O kas kitáiṗ tiki arbá káłba, tas tikrái yra Hęretikú prakéiktu, ir ne tuṙ ne wienós draugés nei burſós ßwęntųių. Néſſą ir patis W. Chriſtus tieſoia númire. Ar tódrin' ių toláus numiruſių[6]) Chriſtumi, numiruſių[6]) ßwentûiu, numiruſių[6]) Meſióßiumi ałgot' turétúmbei? Diewé to ne dûk'. Téipaiaġ nei ßwęntų krikßczionių, Pętro, Pówiło, S. muczelnikų, ißpażineiu, mergų ir tarnų Diéwo, ne turi numireleis algôt', kurių Ioan: 12. Chriſtus brólu wadinaś, ir bîło, ioġ kur iiſsái yra tęnáiġ wel' tuṙ bût' tarnái io.

II.

Antrá propoſiciá Wießpatiés búwo ſu Phariżéußais, kaip' cze Ewangeliſtá S. ráßo: kad' iżgîrdę Pharįżéußai[7]), ioġ Chriſtus Saduceußamus búrnas vżrißo, ſuéioś draugen', ir kłauſe ii wienas iżġ ių raßté mókitas gúndidamas ių. Miſtrę kuris yra didżéuſes priſakimas żókonę? Cze indabókis bûdo piktųių ſtębiącziu, ir Hęretikų żmonių, nórint' kârtą ir ąntrą butų pérgaleti,

1) польск. nád inne 2) tiektái 3) польск. z piſmem ná plác
4) kélimo 5) lîgei 6) numiruſiu 7) Phariżéußai

kaip cze Pharizéußai: wienók' niékad' tieſós pażint' nei nuramintis gal'. Bęt' nauių búkłumu ir ſpąſtų ïéßko, kaip tiéſą vżráuſt' ir nuſpáuſt' gałętų. Ir nórint' ne tiektái ſu kitáis, bęt' ir patis ſu ſawimi ne ſudęra, o wienók ąnt' pérſakioiimo gerųių ir nóbażnų łabái wêikiei ſúdęraś. Téipaġ Héródas ſu Piłótú budami ne priételumis ſuderinoś, [ir ſu-] (344)[1] ir ſukîrßo ant' nużudimo W. Chriſtaus. Teip Phariźeußai ir Saduceußai nórint' búwo pér- Acto: 23. traukti pátįs prieß ſawę, bęt' ſudêro ir ſulîgo ąnt' apráißimo ir nużúdimo Pówiło S. Téipaiaġ ir Hęretikai átſkałûnįs mûſų ámżio nórint' niékad' pátįs ſudęrêtis ne gal': bęt prieß tiéſą, prieß Bażnîczią wiſſótinę, prieß wjéną piémenį ios, Pópieżiu Rîmo, ſtębúklįgai ſúdęraś. Tadąg Kłauſias ape didi priſâkimą, kurié mażéuſio pirßtú palitét' ne nor'. Ape nutéiſinimą, ape wiérą ir dârbus dauġ diſputawôię, kurie nei nutéiſinimo, nei tikro tikéiimo, ir nei wienų gerų darbų ne túri.

Bęt' klauſik' ką W. Chriſtus anam' kłausêiui atsâke. Norint' iiſſái ręgêio pranarúmą io, bęt' wienók' tiesós iam' nópſłepe: kad' iam' atsâke. Miłéſsi Diéwą ąnt' wiſſo, o ártimą teip kaip patis ſawé, ąnt' tų dwieių priſâkimų vżſwiro wiſſas żókonas ir pránaßai. Néſſą wiſsi prisákimai zókono, wiſsi mókſłei pránaßu, top ſuſiéit', ir top ciélauſp tîkia, méiłesp Diéwo ir artimo. Néſſą kas' W. Diéwą ſáwą iżġ wiſsós ßirdiés ir dûßios mîli, tatái yra, kas niéko prieß iį niéko priéß wálą io, niéko ąnt' io ne mîli, taſsái iau wiſſą zókoną ißpiłde. Taſſai iau né turés Diéwo kito ąnt' io, ne ims wârdo io tußczéi: miéłai ßwęs dienás įſtatitas nůġ io, ir miłés ârtimą sáwą kaip patis ſawé drin' io; gęrbs téwą ir mótiną ſawą: ne vßmús[2]) nei ſwętimmotęraus, nei wogs, nei lûdis falßiwai, ne géis mótęręs, nei hûkio ártimo ſáwo.

Tatáiġ yra miłét' Diéwą iżġ wiſsós ßirdiés, dûßios ir vmo. Zîdai tikéios idąnt' iżpildimas zókono tiektái wirßutiniûſe weikałûſe, arba darbûsé turétų bût' ir vżgułét': o ßio mêto Sektórius wel' tiki, ioġ wiſſa ąnt' wierós ir ant' widutinio paſtátimo ir wéikało vżgúli. Bęt abeių[3]) kłaióia, ir pûła wieni kairái, o ąntri deßinai. Néſſą zókonas Wießpatiés túri bųt'[4]) ir ßirdzia ir rąka, ir walá, ir dumá, ir żódżeis, ir dárbu ißpilditas. Taſſái iį mîli iżġ wiſsós ßirdiés, ir iżġ wiſsų ſiłų ſawų: kuris wiſsás ſiłás ſawás, wiſsús wéikałus ſawús teip dûßios kaip ir kûno apgrężę pirm' ir daugéuſei ąnt' laupſes 1. Cor: 10. ir garbés io. Kaip Pówiłas mókia. Teip nórint' top ateitų patáikintas yra dûßią ſáwą, tai yra, giwâtą ſawą padêt' vż tą, kuris' pirm' dûßią ſawą padęio vż iį. Taſſai iį mįli[5]) iżġ wiſſo vmo arba iżġ wiſſo ſáwo rażumo, kúris ißmintį sáwą padûſt' po pakłuſnumú tikêiimo io ßwęnto: tai yra, kuriś tai wiſſa tiki, ką iam' Diéwas, per Bażnîczią ſawą padûſt' ąnt' tikêiimo: ir

---

1) 345 2) vżmúß 3) abeii 4) bút' 5) mili

kuris' wiſſas dumás ſawás daugęuſei apgrężia iéßkoiimoṗ karalîſtes Diéwo ir teisîbes io.

Iżġ kur ręgêſsi, ioġ godįſsi żmógus ne mîli Diéwo iżġ wiſſós ßirdiés, dûmos, ir dûßios ſawós: kadąġ ßirdis io tęnái yra kur ir łôbis io, ir wiſſos dûmos io ąnt' to yra, kaiṗ wiſſadós didînių eitų tûrtas io. Ne mîli neczįſtas[1]) żmógus W. Diéwo ſáwo. Néſſą wiſſás dumás ſawás ir wiſſą ßirdį ſawą nu- Matt: 6. ſkądino ir nugramżdino[2]) anûsé dargiûsé ir biaurûſe gériûſe kûno. Ne mîli łápus, rûſtus ir pawidos[3]) W. Diéwo ſáwo: nęs wiſſos dûmos io tamé yra, kaiṗ gałêtų iżkéltiś ąnt' kitų, ne dût' wîręſnibes ne wienám' átakęs atadût' priesakiui ſawám'? Ne mîli apſirįięs nei girtûkłe W. Diéwo ſáwo, kųris[4]), piłwą ſáwą turi vż Diéwą ſáwą: ir ape tatái wiſſad' dûmoia, idąt' iam' wiſſamé inteiktų ir pakákintų. Bet' argu tatái ne dide ſiutilmé, pamêtęs Diéwą da- Philipen: 2. rîtoia sáwą ąnt' kurió niékas grażeſnio, niékas gęrêſnio, niékas gęrbêſnio, niékas náudįgêſnio ne gáli bût' karſtitis ąnt' méiłes tų bałwônų tų mękų, niékam nederączių ir pakłaidų dáiktų kûno paſáulo, túrto ir gêriú io

Ir iei nóri pażint', mîliégu W. Diéwą táwą Tikréuſia probá, kad' teiṗ weikſiés, ioġ bewęliii[5]) kákłą dût, neġ atſtót' nûġ W. sáwo, arba ßwętós ir wiſſuréſſącziós Bażnîczios io, arba ių pażeiſt' nûdeme kokia, árba vżgintis wârdo io. Antras żękłas méiłes Diéwo żmóguṗ yra wągſtit' nûdemes wiſsôkios. Néſſą kas Diéwą iżtieſós mįli[6]), taſsái łabái ſęrgt' pażeidimo io, ir ioġ W. Diéwas daugéuſei nûdeme pażéidżeś, daugéſniġ śęrgetis nûdemes, kaiṗ [didżeu-] **(345)**[7]) didżéuſio pikto. Kaiṗ ir pránaßas rágina biłôdamas: kurié mîlitę Wiéßpatį turékitę nûdeme nopîkantoie. Tręczes żękłas yra gęrái darit': Kaiṗ ir patis têikeś paſſakit'. Ięi kas mané mîli, tad' łaikis priſakimus 1. Ioan: 4. manús. Kętwîrtas zękłas yra, miłét' ártimą. Néſſą kas' ne mîli brolo sáwo kurį ręgi, kaiṗ taſsái miłét' túri Diéwą kurio nê rêgi? Pęktas żękłas méiłés Diéwo yra, kąntrumas ir méiłus ißneßióiimas to wîſso, ką ąnt' mųſų[8]) Diéwas pérłáis. Néſſą kas tatái átmęna, ioġ ii W. Diéwas iżġ méiłes łąko ir korôia, tas miéłei wiſſa pakęla, ką nórįnt' iżġ méiłes ąnt' io pêrłais. Kaiṗ Apáſtałas dáre, kuris biłôio. Ir kasġ mus atſkirs,[9]) argu kaławiies? ne wiénas pádaras, tieġ, nottrauks mûſų nûġ méiłes Diéwo.

III.

Treczia kałbá Wießpatis[10]) bųwo,[11]) ſu taiſiag Pharizéußais kad' iûs wel' kłáuſe, ką iie ißmanîtų ape ſáwo Meſióßių, kienó ſunumi turétų bût'? Ir anįs, ioġ ape Diewîſtę io niéko neißmáné, atsáke tieſiógui. Ioġ turi bût'

1) neczîſtás 2) nugramzdino 3) pawidus 4) kuris 5) bewęliii 6) mili 7) **346** 8) mûſų 9) пропущены польск. vciſk, głod, 10) Wießpaties 11) buwo

ſunumi Dówido. O Wießpatis né peikdamas ių atſákimo, bęt' pridêdamas tatái, ko dábar tiémus ne ißtikimiémus béreike, pradêio iůs toláus kłauſt'. Ieiġ Meſiáß, kaiṗ sákote, ne turi niéko kito ko, tiektái ioġ yra ſunumi Dówido. O kaipoġ iî patisġ Dówidas, ne iżġ prámonios ſawo, bęt' iżġ ißtikêiimo ir įkwepimo dwáſios S. wadina Wießpatimi: ſawu? Nes' ieig yra Dówido Wießpatimi, o kaipóġ ęſt' praſtu ſunumi io? Ant' to ne wiénas tarṗ ių ne mokêio atſakit'.

Búwo gédįngeſni Pharizéußai, neġ ßio ámżio blużniériųs prakéikti Nauiakrikßczei, nauii Ebionitai, kurié teipaieġ niéko daugiaſn' ape W. Chriſtų ne iauzdami, tiektái kaiṗ ir tie Pharizéußai, kaiṗ ape wiéną iżġ Pránaßu, ir tokį ſaẃ Chriſtų pramoniodami, kuris butų pirm' Mariós ne búwęs. Bęt' dabár iżġ ios pradéięs, tai ęſt', kurîs butų tiektái ſunumi, bęṫ ne Wießpatimi Dówido Taczéuġ Ewangelikais wádinaſi, wienókiġ żodżiu Diéwo gireś, wienók' ąnt' ßwiesų ráßtų nutilt' ne nóri, iṙ dręſsa ałgótiś krikßczionimis, nórint' yra Antichriſtais ręgimáis. Bęt' múmus ißtikimiėmus pigas atsâkimas ąnt' to Wießpatiés kłauſimo: kurié tikime ir iżpażįſtame, ioġ W. Chriſtus yra tikrůiů Diéwů, ir tikrůiu żmógumi. Nes (kaiṗ Hieronimas S. ąnt' tos wiétos ráßo) Chriſtus yra prámintas Wießpatimi Dówido, ne pagal' tos natûros, kurią[1]) iżġ Dówido gime, bęt' pagál' tą, kuriá iżġ Téwo vżgimes, wiſsad' búwo pirm' ámżių, pranókęs prałąkes, pátį Téwą ſáwą pagal' kûną. Ir Chriſoſtómas ſáko, ioġ Wießpatis tą kłausimą ne tiektái prieß Pharizéůßus, bęt' ir prieß Hęretikus padáre. Néſſą pagal' kûną buwo iżtieſós ſunúmi Dowido: bęt' búwo Wießpatimi pagal' Diewiſtę ſáwą.

Tikékimeġ tada, ioġ W. Chriſtus ne eſt' łétas żmógus, kaiṗ ių ſaẃ Zydai, Turkai, ir ßio amżio Hęretikái páißo, bęt' tikras Diéwas, ir tikras żmógus, Diéwas yra iżġ eſſenciós Tewo, pirm' ámżių vżgimęs. O żmogus yrá iżġ eſſencios Mergós Mariós mótinos ſawós po amżių pagimdîtaś. Nes ne wiénas téwas ſunáus ſáwo, kuris túri ſáwą naturą nůġ io, ne áłga Wiaßpatimi ſawú: bęt: gęréus ſunús Téwą Wießpatimi ſawú áłga, o kadąġ Dówidas Dwaſia S. įkweptas, Chriſtų Wießpatimi ſawú wadîna: tadąġ Chriſtus turi turét' ne tiektái tą nátûrą żmógaus, kurią éme nůġ io, bęt' ir kitą Diéwißką łabéſnę, del' kuriós yra wel' Wießpatimi io. Néſſą żmógus ne gal' bût' tůiaů kienó ſunumi ir Wießpatimi, pagalei tąiaġ natûrą, o teiṗ turi bût' kitá naturá, pagaléi kurią ęſt Wießpatimi io, tai yra Diéwißka. Ant' to kad' Dówidas biłôio tůs żodżius, tęnái dábar Chriſtus żmógumi ne [búwo: ir] (346)[2]) b wo[3]): ir kaipoġ tad' gałęio bût' Wießpatimi io kuris dábar ne búwo: ir

1) kuria 2) **347** 3) búwo

kur s[1]) pirṁ io, bęt páſkui to[2]) tápęs eſt: O teiṗ túri bút' kitá naturá Chriſtaus, pagál kuriós iiſſái búwo pirm' Dówido, ir pirm' Abrómo, ir pirm' wiſsú ámżių: o daugéus, ioġ ne wienám' pádarui tai ne biłôta: iżġ įſcios pirm' außros żwaizdés aß tawę pagimdżéu, ſedék ąnt' deßinés nęt' ąnt' ámżių.

Rûpinkimeś, brólei miélauſieii, idąnt miłétumbime W. Diéwą mųſų[3]), teipo kaiṗ túrime įſakimą nůġ io. Ne miłékime mękumo paſaulo ßito, miłékime aną́, kuris mús teipo pirm' pamiłêio, ioġ mûmus wientúrtį ſúnų ſáwą núſiunte del' iżgiałbeiimo mûſų. O ne wiénas teneißkałbineias wargumu priſakimu io. Néſſąġ W. Diéwas ne prisáke nepatôgių dáiktų, ir pigųs priſakimai io, bęt' łabiéus iųgas io ſałduś, ir naßtá io łęgwá. Miłékimeġ wel' ârtimą del' io, kaiṗ pátįs ſawé. Ir tekédami inġ wârdą wientúrczio Sunáus Diéwo, ir pildidami priſakimus io, intêkſime, důs Diéwas giwâton' amżinon'. Amen.

Nedelos Dewintosliekos po S. Tráycei, Ewangelia ape żmogu Paraliżewota, Matt. 9. Cáp.

Anuo metu: Ieies Ieſus ing łuota périres, ir atêiô inġ miéſtą ſáwą. Ir ßitái affierawóio iam' Paraliżiumi nútręktą, gulinti łówoie. Ir Ißwîdęs Iéſus tikéiimą ių, táre anám' paraliżawôtam', duksêkis ſunáu: atłéiſtos yra taw' nůdemes táwos. Ir ßitái nékurie iżġ raßtê môkitų biłôio ſawimṗ. Taſái blúzniie. Ir ißwîdęs Iéſus dumás ių, táre. Kam' dûmoietê pikta ßirdiſſe iųſų? Kas yrá pigéus tarit'. Atłáiſtos yra táw' nůdemes táwos: argu tarit' kêlkiś, ir wáikßcziok'? Bêt' idąnt żinótumbitê, iog ſunús zmogaus turi galîbe ąnt' żêmes atłaidimo nůdemių. Tad' táre paraliżewôtamu. Kêłkis, imk' łówą táwą, ir Ieik' inġ namús ſawús. Ir kéłęś, ir pereio inġ namús ſawús. Ir rêgêdamos minios, biiójos ir didino Diéwą, kųris[4]) dáwe tokią galîbę żmonêmus.

IZGVLDIMAS.

Toie Ewangelioie, krikßczionis miélieii, rêgime tatái, ko Phariżéußai Nedéloie praięßókuſioie ſupráſt' arba ne norêio, arba ne gałêio, kurió[5]) budú W. mûſų Iéſus Chriſtus yra ſunumi ir wießpatimi Dówido. Néſſą kaiṗ Sunús Dówido tai yra, kaiṗ kitas żmógus łáiweie pêrireś: betáiġ kaiṗ Wießpatis Dówido, tai ęſt', kaiṗ Diéwas wiſſagalįs, żinôio dûmás żmonių, atłáido

---

1) kuris ne 2) io 3) mûſų 4) kuris 5) kuriů

nůdemes ſawá tikrá galîbę, ir iżgîde [żmógų] (347)[1]) żmógų paraliżiumi
1. Reg: 14. nútręktą. O kaipoġ kadái ßwieſéus[2]) tobuláus Diewîſtą ir wiſsogałéiimą ſawą
Ieremiæ 17. parôdit' gałêio? To tikrái nei Dówidas, ir ne wiénas żmógus padarit' ne
Ester: 13. gałêio, nei gáli. Nes' patis W. Diéwas ąnt' dûmų ir ąnt' ßirdų wêizdi, patis
Iſaiæ 43. W. Diéwas wiénu żodzių[3]), ir pacziá walá iżgîdżia, patis W. Diéwas ſawá
Lucæ 5. tikrá galîbę nůdemes atłáidżia. O kadąġ tai wiſsa W. Chriſtus toié Ewangelióie padâre: ioġ ir Phariżéußamus dumás ių apreißke, ir ligôni nůdemes atłáido, ir ąnt' żękło to, ioġ tatái gałêio padarit', ir nůġ wirßaus ių ąnt' kûno iżgîde: tadąġ tame ßwieſéi parôde (kaiṗ cze Chriſoſtómas S. dażnái mini) ioġ búwo lîgus Téwui ir Diéwu tikrůiu. Wießpatimi Dówido. Idąnt' tatái gęréus pérmanit' gałétumbimę, imkime po akiṁ Ewangelią S. ir dåbókimeś iżġ ios îpaczių pamôkſłų.

I.

Inżęgęs Iéſus inġ áldiią, pérſiire ir atêio inġ miéſtą ſáwą. Gałêio iiſsái wáikßcżiot' po marés ſauſomis kóiomis: kaipóġ kur kituṙ, ne tiektái patis wáikßczioio, bêt' ir Pêtrui wáikßcziot': wel' ąnt' wąndenų pérłaido, ir
Matt: 14. żydus per marês raudônas pirm' pérgabęnó,[4]) taſsái yra kurio ir mários ir
Exod: 14. wéiei wiſſadós kłâuſo. O wienók' nų ßitai kaiṗ kitas żmógus łûto ir párámo priwáło. Bęt' ne[5]) prieżaſtiés, neś kad' butų likęſi prieġ galîbių ſawų, tad' butų niéko ſu żmógumi bédro ne turéięs. Bęt' del' to priéme ąnt' ſawęs tůs priwâlimus żmógißkus, idąnt' tikrůiu żmógųmi eſſąs parôditųś. Ir tatái wiſſa toṗ, idąnt' mus priwóbitų ir pritrauktų ſawęſṗ: idąnt' mêiłe io priwobitu, małone pérgałrtų[6]) o nórumas priwerſtų ir pritęſtų ſawęſṗ wiſsús, kuriůs tieſá Diéwo búwo iżbârßcius, kêrßtas Diéwo atadáużęs, o báime ißwâikius. Kaſġ dabár nótgitų girdédamas Chriſtų kaiṗ drin' mûſų nuſiżéżminuſi,[7]) ir teiṗ malónumi múmus paſsiródziusį, ir teiṗ brôlu mûſų tápusį, ir żémes mießczionimi mûſų.

Atęio, tieġ, inġ miéſtą ſawo, tat' ęſt' Kapharnáum, kaiṗ Mórkuṗ ißtarmu turimé. Nes' kaip' ir Bęthléem del' vżgimímo Nazáret' del' vżauginimo: teip' Kapharnáum, del' dáżno giwęnimo prámintas ęſt' miéſtas io, ioġ iamę dażnái bût' ir môkit' ir tûłus żękłus rôdit' téikeś. Ne idąnt' io butų
Ioan: 13. ęſsąś to paſaulo Wießpatáwimu, kadąġ karalîſte io ne búwo iżġ to paſáulo,
Matth: 8. ir neturêio kur gałwos ſawós nułąnkt'. Bęt' kągi padêio mieſtui tam', ioġ
Matt. 11. búwo mieſtú W. Iéſaus, kadąġ ąnt' neméłumo[8]) io teip' apgédo. Deiaġ

1) 348 2) пропущено польск. y 3) żodżiu 4) пропущено польск. gdyż 5) пропущено польск. bez 6) pérgałetų 7) nuſiżéminuſį 8) nemeiłumo

táẃ miéſtę Kapharnáum, kųris'[1]) nų net' ik' dągui pákêłaiſi: bûſi nugramzdintas, nęt' ik' prágarui. Néſsą idąnt'[2]) butų darîti tie żękłai Sodómoic, kurie tawiṗ tikoś: ertéś ſęnéi butų pęłanûſę ir aßutineic ſedęs gaiłéiimą dárę. Beiaġ wienók' łęgweſñ bus Sodómai, dieną ſûdo, o neġ taẃ. O baiſi ſententiá tatai ąnt' ſawo tikro mieſto: o ieiġ Diewas ſawiemus ne práłáido, ką ißmanái ioġ múmus prałéis: iei tátái medżiui żalam' téko, kas' ſauſám' tikſis. Lucæ 10.

Tůiáu tad', kaipo atêio inġ ßitą miéſtą ſáwą W. Iéſųs,[3]) zótaġ iam' átneße żmógų paraliżiumi nútręktą gúlinti ąnt' łówos. Ir ißwîdęs W. Ieſus intikéiimą ių táre anám' hôro nutręktám': Buk' gęrós ßirdiés ſunáu, yra taẃ nůdemes táwos atłáiſtos. Ne bîłoġ cze intikék' tiektái, ir bus atłáiſtos: kaip' nêkurie ſúka[4]), idąnt' tiektái pramanitą wiéną tikéiimą girtą[5]), kaip' turetų patis intikéiimás kam' nůdemes atłáiſt', arba kurį kadái iżgêłbet' gałêtų. Bęt' bîło bûk' ſunáu gęrós ßirdes, arba bûk' gêro pádukſio, yr' taẃ nůdemes táwos atłáiſtos. Iżġ cze pażint' ioġ tam' ligôni padêio, ne io tikras intikéîimas ape kurį Ewangeliá nieko nêmini, iei ią[6]) iiſsái turêio arba ne: bęt' tų kurie iį búwo atnêßę. Ir teip' tam' łabai taſsái ſwętimas intikêiimás padêio, ioġ iį widuriůſe ir ąnt' wirßáus iżgîde, ioġ iam' ne tiektái [ſweikâ-] (**348**)[7]) ſweikâtą kûno, bêt' ir nůdemių átłaidimą nupêłne. Nes' W. Iéſus regêdamas intikêiimą tų, kurié iį átnęße, táre ligôniesṗ tůs méiłus żodżius. Sunáu ne nusįmįk.[8]), bûk' gêro pádukſio, iau taẃ nůdemeś táwos atłáiſtos yra. Ir cze ręgi, kokią galîbę túri ßwęntûių bęndriſte, kad' wiénas ąntráṁ gáli padét', nupełnit' ir ißpraßît' intikêiimu, dárbu ir małdá ſawá, ne tiektái kûno, bęt' kârtais ir důßios' gêra.

O ieiġ Wießpatis ißwîdęs intikiéiimą tų neßéių paſwéikino ſérganti: kaipóġ átſkałůnįs nei mergai ßwęnczéuſei, ir ne wienám' S. to trúpuczio pagerbimo W. Chriſtuṗ[9]), arbá ligônį praßįtų[10]) iį, idąnt' io neturêtų paſwéikint' ąnt' małdós io. Argu ne teiṗ brągi małda bus Chriſtuſieṗ mótinos io, kaiṗ brągus búwo intikéiimas tų tatái żmonių? Kadąġ ſkáitome, ioġ Diéwas atgîde numirelį ąnt' palitêiimo tiektái káułų Elizéußo. 4. Reg: 15.

Atnęße Wießpatiéſṗ żmógų hôro nútręktą. Téipaġ ir nų nêßa krikßtoṗ S. mażús waikęlús, kurié pátįs nei tikét', nei ſawimi waldit' gáli. O Chriſtus W. ręgêdamas intikęiimą tų, kuric iůs átneßa, nůdemes iiemus atłáidżia, ir dâro iůs ſunumis Diéwo, ir brôlcis ſawáis. Ir régitę nc ißkałbamą małônę Wießpatiés ſáwo: ſunumi tą áłga, kurį nuſidéiuſiu ſąntį sáko. Teipaġ yra tikrái. Néſſą kad' ne butų Diéwas Téwu nuſidéiuſių żmonių niékad' mûſų,

---

1) kuris 2) польск. gdyby 3) Iéſus 4) польск. wykręcáią 5) girtų 6) iį 7) **349** 8) nusimįk (польск. bądź dobrego ſercá) 9) пропущены польск. zoſtáwić niechcą, iż gdyby ſię z nich ktory zá iákim grzeßnym 10) praßitų

butų ne môkęs teiṗ biłót' póteriuię. Téwę mûſų, atłeiſk' múmus mûſų kałtés. Bęt' wienók' yra Téwu nuſidéiuſių, ne tů ioġ nuſidéiuſeis yra. Bęt' tů ioġ żmónes. Téwu nuſidêiuſių yra, ne idąnt' nůdemes mûſų daugintu, bęt' idąnt' ies numazgôtų. Néſſą bęwêliie ies atłáiſt' gailintiémus, neġ kęrßit' piktiémus átakiu darit' ſudú téiſumi.

II.

Weizdekiġ dábar, kokſái tatái yrá wáiſtitoies Wießpatis ir gêłbetoies táwas: padêio ties iů ligônį, idąnt' iį ąnt' kûno ißgįditų[1]. O Wießpatis iam' nůdemes atłáidżia. Kas tatái yra, miełas Wießpatie? o iuk' ne to tawimṗ tie żmónes géidżia? Zinôio gęrái taſsai augßczéuſes Dáktaras ioġ nůdeme yra didżiauſia prieżaſtis wiſsų ligų kûno ir ßito trôtinimo tamę paſauliię: déliġ to
Iob 1. pirm' priezaſtį ligós átmętc, o páſkui ir ſweikátų[2] ſugrążino. Nes' nórint'
Iob: 1. et 2. kitad' ir ąnt' gêrųių W. Diewas tůłas ligás ir prieſpaudas pérłaidżia: kaip'
Tob: 12. ąnt' Ióbo teiſinîko, ir ąnt' Tobióßiaus, kurioṗ teip' Angełas biłôio. Ioġ Wießpatis tawimi gerêioś, del' to priwâłú búwo, idąnt' gúndimu tawé ißmégintų. Ir ąnt' anó ákło vżgimuſio akłúmų[3], ir ąnt' Lóżoriaus numirimą búwo pérłaidęs: ne del' kokios nůdemes io nei gimdîtoiú io, bęt' kaiṗ patis' paſsâke, del' garbés Diewo, o idąnt' iůſiamṗ parôditųś ſtębųklįga[4] galîbe
Ioan: 5. Diewo Wießpaties. Wienókiġ wiſsad' nůdemes ęſt' prieżaſtczia[5] płágu ir to
Deut: 28. páſáulo ir amżinų. Kaip' ir cze Wießpátis ganá rôdżia, ir ąntái kur teip' wienóṗ bîło. Eikiġ, o iau daugéſñ ne nuſidék', idąnt' taẃ paſkui kas piktęſnio ne tiktúś. Kaiṗ ir Moizes ßwieſéi paſsáke. Iei ne kłausîſsi bâłſo
Ioann: 9. Wießpaties, pérłáis ąnt' táwęs bádą ne vżderéiimą iawų, kaławiią ne prietęlaus. O ků daugéus nůdemes płatinaś, tů didzéus płágos didįſiś: ir ik' tółei ne palaús W. Diewas téiſaus koróiimo sáwo: ik' kołéi męs wel' nůdemiu darit' ne méſsimes.

Cże wel' Dáktarai pawáizdu[6] ir mókſłą túri, idąnt' ligônį paſsiſákimop,
Concili: Later. Cap. 22. gaiłéiimoṗ nůdemių pirm' priwęſtų, neġ io wáiſtit' opſiims[7]. Káip' ir ąnt' ſenų Concilių ir ąnt' paſkutinio Tridento, łabái įſakêta[8]. Nes' ik' kółei máłka péczuie dęga, ik' tôłei tikrái vgnis ne łauſiś[9] ir ne vżgés. Ik' kôłei tikrái nůdeme, kaiṗ gełażis żaizdoié wîrpſo żmóguie: tôłai ne padêſt' ne wienį[10] wáiſtai.

Yr' wel cże múmus wiſsiémus pamókſłas: idant' teiṗ ſweikátoie kaiṗ ligo-[ię pirm'] **(349)**[11] ié pirm' ape důßią rûpintumbimeś, o páſkui ape kûną. Nes' iei dußiá bus ſweiká, tad' mumus ne wiená ligá kûno niéko ne

1) ißgiditų 2) ſweikátą 3) akłúmą 4) ſtębuklįga 5) prieżaſczia 6) pawáizdą 7) apſiims 8) įſakîta 9) lauſis 10) wieni 11) **350**

wéiks. Nes nórint' numirſime nórint' giwi patékſime, tad' wiſſadós bûſime małôneie ir apginimé Wießpatiés. Rom: 8.

Kłauſikiġ dábar, kaip̄ Phariżéußai piktinoś iżġ to, ioġ W. Chriſtus nůdemes atłáido ligôni: ir turêio tatái ſawimp̄ vż blúżniimą didį. Szitiemusġ patôgųs yra mûſų atſkałûnįs, kuriémus téipaieġ blúzniimas rêgis, idą̄nt' kúnigas nůdemes atłaiſtų żmógui: nórint' żino, ioġ iam' ßitóii galîbe yra nůġ Diéwo per Apaſtałus dûtá, anáis żódżeis, imkite Dwáſią ßwęntą, kuriémus nůdemes atłáiſitę yra atłaiſtos. Bęt' ką iiemus ąnt' to Wießpatis atsâke. Kąġ tatái dûmoiate piktús dáiktús ßirdiſe iûſų? Ręgi ioġ tatái yra iźułas ir prananis[1]) dáiktas, dûmot' idą̄nt' ne wiénas ne gałêtu, nůdemés atłâiſt' tiektái patis Wießpatis Diéwas? ir biłôt, idą̄nt' tatái ſu blúżniiimu butų, kad' kas ne bûdamas Diéwú taris kam'. Atłáiſtos yra taẃ per mané nůdemes táwos? Néſſą ieiġ W. Diéwas ne galętų kitiêmus atwirżt' galîbes atłaidimo nůdemių: tadą̄ġ ne butų wiſſagalįs. Ir łabai ſiłpnéſnįs[2]) butų Diéwas, neġ żmógus, kad' to ne gałêtų, ką łétas żmogus padarit' gáli: kaip̄ tatái kâłtę ſáwą prałaiſt' per kitą.

III.

Weizdékiġ kaip̄ túli łabái Heretikų[3]): iß tos Ewangeliós S. griųwa,[4]) kłáioiimas bediewių Nauiakrikßczių, prieß tikrą Diewîſtę ir pirmámżinawimą, ir będ̄rbûſtimes ſu Téwu Sunáus Diéwo. Kadą̄ġ cze ßwiſſei ręgi: ioġ iiſſai kaip̄ Diéwas tikras, ir ſłaptés ßirdų żinoio, ir nůdemes atłáide, ir tůłas ligás iżgîde ſawo patiés galîbę. Griûwa ą̄ntras kliedéiimas. Nauiakrikßczių, prieß krikßtiįmą waikêlų: kad' cze gîrdi, kaip ir ſwętitimas[5]) intikéiimas padêio kitám'.

Griûwa kłaideiimas Lúterio prieß ßwęntûių bę́driſtę prieß małdás bęndras ir įwadinimą ßwęntúių. Néſſą iei intikéiimas ßitų żmonių tam' ligôni nůdemių io atłaidimą ir ſweikâtą kûno įgiio: kógi ne įgis ßwęntųių ir ißrįktųių máłdos vż mus, ir cze dábar tamé paſáuliię giwéną̄nczų, o tů daugéus dąguię iaú karaláuięczių.

Pagriųwa ą̄ntras paklidimas Lútęrio ape pramanîtą pacziu[6]) intikéiimu[7]), idą̄nr'[8]) iį[9]) ką gęro nuwéikt' gałêtų: kadą̄ġ cze ręgi ioġ tůſe żmoneſe ne patimi wienu intikêiimu Chriſtus pamęgo, bęt' anů intikéiimu, kuris ir ſu tikrú pádukſių[10]), ir ſu degą̄ncze méiła, ir ſu żibanczéis geráis darbáis ſuſięiuś[11]) búwo: kadą̄ġ patis wienas intikêiimas ne wieno nutéiſinimo, ir nůdemių atłaidimop̄ ißkákt' negáli.

1) pranarús 2) ſiłpnéſnis 3) пропущены польск. błędow vpadáią 4) Griųwa 5) ſwętimas 6) patį 7) intikéiimą 8) idą̄nt' 9) iis 10) pádukſiu 11) ſuſięięs

Pagriųwo[1]) tręczias paklidimas Lútęrio, ape atłáidimą nůdemių, idą́nt' ne wienas żmógus ne turêtų nůġ Diewo galîbes nůdemių atłaidimo: kadą́ġ cze ißkei girdi, kaip' patis Wießpatis Phariżeußamus tatái rôdze, ir wadina ßitokes biłás įżůłomis ir pranariomis. Nes' téipaġ ne patôgu yra żmógui atgîdit' numiruſsį, kaip' ir nůdemes atłâiſt'. O kadą́ġ wiena dáwe Diewas żmógui ir ą́ntra důt' téipaieġ gałêio: kaipóġ ir dáwe bę abęioiimo. Kas yra, tieġ, pigéſnio, atłáiſt' kam' nůdemes wienu patimi żodziu? argu iżgîdit' ių ąnt' kûno patimi żodżiu? Bęt' idą́nt' żinótumbitę, ioġ ſunús żmógaus gal' nůdemes atłáiſt' ąnt' tos żimes, ßitai wienu żodżiu iżgîdżia ligônį.

Palitckiſiġ cze patis kiekwienas ißtikimaſis krikßczionie, iei ir tu neſsi tů nełáimumi paraliżiumi nůdemes marinączios nutręktas: iei téipaiaġ ne guli ąnt' tos mękos łôwos piktîbių tawų, ir ne pûſti biauriůſe tawoſe paių́kimůſe, kaip kitas pękus méßłe ſawamę. Dabôkis iei wiſsų ſiłų́ tawú nopſiro prabįngęiie rupeſcéi, ir nerakalįgi[2]) negandái ape tůs paſáulo dáiktus: teipo ioġ iau nieko gęro darit' ne gâli. Nútręktos yra rą́kos táwos: ioġ iomis newar-[tôii ąnt'] **(350)**[3]) tôii ąnt' gerų́ ir meiłaßirdų darbų́. Nútręktos yr' kôios táwos, ioġ ąnt' kęlo Wießpaties priſákimų pażigét' ne gâli: nútręktas liežúwis táwas ąnt' įwadinimo ir garbinimo wârdo Wießpaties. Ant' gâło ne turi nei akių nei auſių́, idą́nt' ies pakełtûmbei Diewóp ir kłausîtumbei méiłaus bâłſo, o wadinimo ir graudinimo io.

O iei ne żinái kur ſáwą gałwą turi dêt': ßitái turi ſwieżią[4]) pamókſłą ir
Mar. 2. pawáiżdą[5]) iżg to żmogaus sêrganczio. Kłauſtus[6]) ape iżganitoią ſáwą, o węrz-
Phil. 2. kis ſu ſtiprumi intikêiimu ir pádukſiu, o ſu tikrú gaiłêiimu ků arcziauſei ioṗ
nórint ir ſtógą ir łubás prałáużt, ne ſkųſk' to męko ir mážo primitimo,
wiſsa táw tegúl' vż méßłą, idą́nt' tiektái to Wießpatiés małonę įgitúmbei.
O kad' iau ateisi po akim' io, ir įgiſsi nůdemių atłaidimą iżg ſuſimilimo io:
padarîkiġ, kaipo tam' ligôni liépia, kêlkiś ir imk' łôwą ſáwą, ir eik' iau
drąſei inġ namús tawús: kêlkis iżġ piktųių páproczių tawų, o kûnas, kuris
tawé ßalin' tráuke, taſſai iau te ęſsi neßioiamas: daugéſu' te nerêdai, bęt'
Rom: 6. têſsi dwáſiai padůtas: te neragin', bet' te kłauſai: ir kaipo pirma tarnawo
Pſal: 13. neteiſúmui: teiṗ iau nůġ to kârto te tarnauių[7]) nutéiſinimui: teiṗ iłgái, nęt'
żąġſtîdamas iżg gąmtos înġ gâmtą, ißkaksi ąnt' gâło anůs amżinus namús
Dįéwo[8]), ir pałaiminimą karalîſtes dągáus, ir tęn' amżinái giwęſi. Amen.

---

1) Pagriųwa 2) nereikalįgi 3) **351** 4) ßwieżią 5) pawáizdą 6) Kłauſkis 7) tarnauii 8) Diéwo

Nedelos XX. po S. Tray-
cei, Ewangelia ape ſwodbos rubą.
Matt: 22. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus wiřeſniemus Kunigámus ir Pharizéußamus. Patógi yra karalîſte dagáus[1]) żmogúi karâlui, kuris padâre ſwódbą sûnui ſawám'. Ir núſiunte tarnús ſawús wadintų kwieſtųių ąnt ſwódbos: ir ne norêio atéit'. Wel' núſiunte kitús tarnús biłôdamas: paſſakîti[2]) kwieſtiémús: ßitái pietų̂s[3]) manúś pazopôſtiiau. Iáuczei mani, ir pênêtinis pêkus pámußtas yra, ir wiſsi daiktai pazopôſtinti: éikite ſwódbon'. O ánis niéku nułáide, nuêio wiénas inġ kiemą ſáwa, o kitas ant prekés ſawós: o kîti nutwêrę tarnús io, ir iżgedinę iûs vżmuße. O iżgirdęs tatái karâlus ąnſái apſißôkęs, ir núſiuntęs karius ſawús, iżgaißino vżżawintoius anûs, ir miéſtą ių ſudêgino. Tad' biłôio tarnâmus ſawiėmus: ſwodbáġ pataikinta yra, bêt' kurié búwo pakwieſti, ne búwo werti. Eikiteġ tad' ąnt îßêigos kêlú, ir kuriûs norint' ráſsite wadinkite ſwódbon'. Ir ißêię tarnái anié ąnt kêlų̂, ſurînko wiſsús kuriûs râdo, ir piktus ir gêrus: ir papildeś ſwodbá ſédinczeis. Ir iéięs Karalus idąnt' apżwalgîtų ſédinczius, ißwîdo tęn żmógų nopredîtą rubú ſwódbos, ir biłôio iam: Gentié kaip czei iieiéi[4]), ne turêdamas rûbo ſwodbos? O iiſsái nutiło. Tad' [Tare] (351)[5]) re[6]) Karâlus tarnámus: surißę rąkas ir kôies io, imméſkitek' ii inġ támſumus tamſûſius: tęnái bus wérkſmas, ir grieżimas, dantų. Neś dauġ yra pakwieſtų̂, o maż ißrinktų̂.

IZGVLDIMAS.

Ewangelia kurią girdéiomé, brôlei miélauſieii, twirtiná múmus ir apżiébia artikułą dewintą Krédoią[7]) Apáſtáłų̂. Tikiú wiéną S. Bażnîczią wiſsótinę. Nes' pirmoié daliié priéżodżio dů̂ſt' múmus żinią, kad' kitur niékur ner iżgânimo, tiektái toie wienoié Bażnîczioie: o ioġ tie wiſſi, kurié pákwieſti ąnt' tos ſwódbos, ąnt' ßwęntûių bédriſtes ąnt' wartóiimo małônes Diéwo, żodżio ir S. ſakraméntų ateit' ne norêio bus paſkámdinti[8]): kaip Zydai, Túrkái, Pahonis, ir wiſsi ne ißtikimiéii. O ąntroie daliie rôdżia, iog ir toié Bażnîczioie, ir tů̂ſé namů̂ſé Diéwo, yra pikti ir gęri draugia: ir ioġ ne ganá, per krikßtą, ir per intikéiimą įeit tů̂ſna namů̂ſna, ir atéit' ąnt' tos ſwódbos: bęt' rêikia turét' ſwódbos rubo: tai yra, méiłes Diéwo ir ártino[9]), arba darbų̂ gęrų̂, ką gęréus pérmaniſsime, kad' wiſſą prieżodį trumpái iżguldiſsime: ir imſime iżġ ios pamokſłus reikalįgus.

---

1) dągáus 2) paſſakîkite 3) pietús 4) ieiéi 5) **352**
6) tare 7) Krédoia 8) paſkandinti 9) ártimo

I.

Taſsái priéżodis ne eſt' niékas kitas, tiektái koki ſumma wiſso ráßto ßwęto. Nes râßtas S. daugêuſei ape tůs dáiktus bîło, ape Diéwą, ape atpirkimą per Chriſtų: ape primierą Diéwo ſu Abrômu ir giminę io, ape gęrodârimus io, kuriůs dáre żmonémus żydų: ape didį ių nemeiłumą: ape ißkaróiįmą ir ißnaikinimą ių ape pawadinimą páhonių per S. Apâſtałus: ape piktůſiųs[1]) krikßcziónis: ape bûſiąntį ſûdą? ape łįkſmîbę ir paſkąndinimą ámżiną. Tatái wiſsą támę patôgumę trumpái yra vżrakinta.

Nes' Karâlus, ape kurį taſsái priéżodis bîło, yra Diéwas wiſſagalis: ſunús karâlaus yra Chriſtus: motęrîſte yra, įkûnninimas[2]) W. Chriſtaus: kuriů ſúęmeś ir ſuwiéninos ſu gimine żmonių îſcioie ßwęnczéuſios mergos, ſwodbá yra atpirkimas ir iżgânimas, kurį mumus įgiio W. Chriſtus: wêrßei arba iauczei ir penétinei dáiktái, tûłos dôwanos ir małônes, kurés múmus pazopôſtiio. Pakwieſtiéii yra żmônes żydų, kuriémus pirmieus důti búwo żadéiimai, tarnái, kurié pirmiauſei bûwo ſiuſtį[3]), yra Móyżes, Aáronas, Phinées, Samúelis, Dówidas. Tarnai ąntru kartů ſiuſtiei[4]) búwo Heliôßius, Eliżéus, Iſaias, Hieremias, ir kiti pránaßai. Ir ioġ wieni iżġ pákwieſtûių atêit' ne noręio, kiti ape ſwódbą nodbôio: o kiti ąnt' kiemų, ir ąnt' ſawo prakâwimų łáidoſi: o kiti tarnús karâlaus paklapôię ir pamúßę, tatái rôdżia, tûłą neméiłumą żmonių, żydų, kariái, kuréis anóii tautá búwo ißnaikinta, buwo Rimiônįs. Tarnái.[5]) Tręcże kârtą ſiuſti yra S. Apâſtałai. Zmónes, kuriůs iżġ wiſsų kelų ſurįko, yra Páhonis iżġ wiſsų giminių ſurinkti, ioġ ſkomios búwo piłnos, ródżia tą didúmą apkrikßtitų. Ioġ geri ſu piktáis paſimáißę, rôdżia ioġ ne wiſsi yra Chriſtuſo, kurié krikßczionimis wadinas. Zmógus kuris' ne turêio rûbo ſwódbos żęklina tůs, kurié túri tikęiimą bę méiłes, o gęrų dárbų. Ioġ karâlus apłąko ſweczius ſawús, tatái rôdżia atęntį sûdą io. Ioġ aną pirm' rêgi, ißmanoś, ioġ sûdiep Diéwo niéko ne nuſłéps, kur ir dûmos ßirdų paſsirôdiś. Kad' iį karâlus żodżeis via,[6]) ioġ anóii kirmełé, kuri krémta ſiélą żmonių paſkandin-[tų niékad'] **(352)**[7]) tų niékad' ne numirs, ioġ miſernas żmógus vżtiłęio, cze důſt' żinią, ioġ ne wiénas iżkałbiei[8]) ſûdiep Diéwo ne padés. Tarnái kuriémus padůſt' ąnt' kąnczių yra węlinai prágaro. Ioġ iam' rąkás ir kóies rißa, iżġ cze pażint', ioġ páſkui paſkutini sûdą, ne wiénas iau daugéus gaiłéiimo, nei ko gêro darit', nei paſkandinimo ißwęgt' gałés. Ioġ inġ tamſîbes widuriięies yra imęſtas, důſt' żiniôt'[9]), ioġ ſententiá, kuri ißeis prieß nużudîtus, niékad' iau ne atmainîſis, nei rewokawôſis: bęt' ąnt' amżių amżinų patęks.

1) piktůſius 2) įkûninimas 3) ſiuſti 4) ſiuſtieii 5) Tarnái
6) пропущены польск. znák ieſt, 7) **353** 8) iżkalbis 9) żinôt

Tataiġ regi, kaiṗ ßitái trúmpas priėżodis vżrakina ſawimṗ wiſſa, ką ticktái raßté ßwętamé turime wiſſą bûdą ir priėżaſtį iżgânimo ir pażúdimo mûſų,[1]) gałêtuś tatái łabái płaczei iżtieſtiś Tatái W. Chriſtus del' to padárc, ioġ teiṗ didżius pamókſłus teiṗ trumpái ſurįko, idânt' ir łeczêuſes pérmanitų, ka Diéwas kadái ſu mumis węike: ir kás dábar weikiaś, ir kas paſkui wéikſiś idąnt' ne wiénas daugéſn' ne ißkałbinêtus.

O baiſiġ łabái tóii Ewangliá[2]) múmus krikßczionimus. Nes nórint' ioi iżġ pradżios dwęiopą małônę ir meiłaßirdumą Diéwo ręgime wiéną priéß Zydús, o ąntrą prieß Páhonįs[3]): bęt' wel' ąnt' gâło dweiôpus ſudús, ir ſmárkų ißkaróiimą Wießpatiés rąndamę. Dide tatái máłonę[4]) búwuſi prieß żydús, ioġ iûs W. Diéwas pirma wiſsų pákwiete, ir práße ąnt' ſwódbos ſunáus ſawo, tai êſt' ąnt' małônes Ewangeliós ir náuio zókonó. Ir tai wel' ne mażęßne[5]) prieß páhonįs[6]), ioġ iûs W. Diéwas, bę kokių ių nûpełnų (kadąġ żydai paniékino) ąnt' toſiau małônes pawadint' ir pakwiéſt' teikes'. Bęt' dabôkiś ſmárkumo ſûdo ir teisîbes Diéwo, kuri ir ąnt' żydų iau parôdeś, ir ąnt' Páhonių dábar tuṙ parôditiś. Nes' ioġ żydai ateit' ne noręio: ioġ małônę W. Chriſtaus (kurią iiemus pirm' affierawôio) paniékino: ioġ niéko apc ią nei żinót' nej girdét' norêio: ioġ pránaßus pérſakioio, Apáſtałus paklapôio:[7]) ir[8]) nuſiunte W. Diéwas kariús ſawús kaławiią priéſakių, ir ſu badú ir ſu marų[9]): ir pażawino nówitoius anûs, ir miéſtą ių ir ſu Bażnîcze ſudêgino.

O męs wel' kurié iżġ Páhonių ęſmé pawadįti, ir iau įęiome[10]) inġ tą ſwódbą: iei ioié teiṗ ne élkſimeś, kaiṗ pridęra namûsé, ir prieġ ſkómiei Karâlaus ir Wißpatiés[11]) tokio, ir prieġ tiémus, teiṗ łabiémus ſwecziamus? iei rûbo ſwódbißko ne túrime: bęt' taczéu vżdriſkiniûſe mûſų, tatái ęſt' piktói' giwátoi patękamę, įęi apé pagêrinimą niéko ne dúmoiamę, įęi tikrái Diéwóṗ ne ſugrįßime, iei nei Diéwo nei żmonių, ne maż ne prikuwemcś: iei taczéųġ[12]) Diéwą gédinamę, hûkiui io ßwęntam', abidą dáromę, ir tûs wiſsús piktinamę ir pażéidziam', kurié ſu mumis prieġ toſiąġ ſkomios ſêdį: tad' to tikrái tikêkimeś, kas tam' miſernám' tikoś. Tikék' man' ioġ atéis karâlus, ir niéko ne truks: ir atłąkis ſweczius ſawus: ir giwâtą mûſų piktą pażudis ſudú teiſumi, ir ißtréms mus iżġ akių ſawų, ir ſurißęs rąkas ir kôies, immés inġ wirßutinés, o ámżinas támſibés. Tatáiġ kiekwiénas pałaidûnas, ir bęréikiamas krikßcziónis tikrái gaus, kaiṗ tikrái żydai aną pirmą nełaimą gawo.

II.

Kłausîkiġ cze dábar, o kłauſik' praßáu gérái, ƙurios yra prieżaſtęs ne méiłumo żmonių, ir nużawinimo mûſų. Raſsi cze ßeßeriokias kłáudżcs[13]) toié

1) пропущено польск. co 2) Ewangeliá 3) Páhonis 4) małone 5) mażęſne 6) páhonis 7) paklapôio 8) пропущено польск. wyganiáli 9) maru 10) įęiome 11) Wießpatiés 12) taczéuġ 13) kláudzes

Ewangeliói̇e, kurios żmónęs, nůġ Diéwo attráukia, ir ne priłáidżia iiemus kłauſit' páwadinimo Wießpatiés, mus arbá ſłapté per widutinį įkwepimą, arba perręginą apsâkimą żódżio Diéwo, arba per gerodârimus, ir per nêgąndus ſawęſp tráúkianczio.

Pirma yra ſawâwala mûſų, kaip cze girdi, ioġ ßitie ateit' ne noréio: o kąġ kito Diéwas túri nopîkąntoie ką kito korôia, tiektái ſawąwálą? Te prapûl Ecclesi: 18. ſawawalá, żótaġ ir pękłá prapúls. Todéliġ Ecclaſiáſtes[1]) rágina biłôdamas. Ne waikßcziok' páſkui geidulus tawús, ir atgręßkiś nůġ ſawos [wálos.] (353)[2]) wálos. Nes' iei pérłaiſi, dußei ſáwai ios įgeidîmús, tad' iß tawęs padaris dzeugſmą priéſakiamus táwiéms. O ſawawála, yra tiesiogui piktóii walá. Nes' gerá walá, ne eſt' mûſų tikrôii, bęt' będrá ſu Diéwú ir ſu ßwęntáiſeis. Gerá walá yra, norét' tatái ko ir Wießpatis Diéwas nóri, o to ne norét' ko Matth: 5. ir iiſsái ne nôri: ape ką tůintimpos pótęriuie práßome. Néſſą kad' gęrą wálą Lucæ 2. turétumbimę, niékad' tad' ne nuſidétumbime, niékad' nůġ walos Wießpatiés ſáwo notſtotúmbimę ne per pîrßtą. Todéliġ ir Angełái apſâkę eſt', pakaiú ąnt' żémes żmonemus gerós wálos.

Antra[3]) patrikimas mûſų iżgânimo, yra nodbóiimas mûſų kaip ir cze girdi, ioġ kad' ąntrą kârtą núſiunte Karâlus iump tarnús ſawús, ánįs taczéu paniékino tatái. Bęt' ne tiémus nodboliémus miegâlámus, bęt' pilniémus[4]), ir darbantiémus kareiwiamus yra żadêta karalîſte dągáus. Nes' ne wiénas ne 2: Tim: 2. bus karunawôtas, tiektái kursái cze wîrißkai ſuſitiko arba karęwo. Ir ąnt' Matt: 20. paſkútinio sûdo ne kitiémus diénós gráßį lieps mokét', tiektái darbinîkamus winîczios Wießpatiés. Ir erteś niéko nera Diéwiép biauréſnio, kaip taſsái mękas tinginįs[5]), ir ſłátiiimas o vżweſsîmas mûſų. Kaip patis Wießpatis lûdiie Apoc: 3. tais żodżeis, o idąnt' butúmbei arba ßiłtas, arba ßáłtas: bęt' ioġ vżwęſęs, ioġ nei ßiłtas nei ßáłtas, tad' tawé pradêſiu ißwénit'[6]) iżġ naſrų máno.

Tręcziá klûtis yra didżiáwimas, ir mękas įgeidimas daliés to paſáulo, kas per tůs kiemús pérmanoś żęklinaś, kaip cze girdi, ioġ nékurie bęwęliio apweizdinét' kiemús ſawús, neġ eit' ſwódbon'. O prakeiktiéġ tatái kiemái, kurié mus nůġ anų amżinų bútų ir pałaczių Wießpatiés atatraukinęie. O pawárgeli żmógau gęreſn' amżinái atżadétumbeis tų ßio paſaulo mękumų, neġ del' ių patęriot' turétumbei dąngáus linkſmîbes.

Ketwirtá klútis yra gôdas, o troßkúmas prakéiktas, kas per tůs żęklinaś, kurié bęwêliio[7]) ąnt' prakių ſawų, neġ ąnt' ſwódbos karâlaus, bęwêliio Regeſtus wartot', o neġ lįkſmintiś. O kaip dauġ yra tų (biło Eccleſiaſtes) kuriůs pra- żúde áukſas ir ſidâbras? kuriůs pámuße pęnįgái,[8]) żmógau nórint' nełáimi wel' wiſsą paſáulį paießkotumbei, ieiġ dûßią mękái patęriótumbei?[9]) kas naudos?

---

1) Ecclesiáſtes 2) **354** 3) Antras 4) польск. pilnym 5) tinginis 6) ißwémt' 7) пропущено польск. iść 8) pęnįgái? 9) patęriótumbei,

Pęktas pérgadinimas yra tikrôii piktibe, kas tůſe rôdżeś, kurię ſugâwę tarnús karálaus, kurié iůs ąnt' ſwódbos kwîete ir vżdêię ąnt' ių paklapóiimą vżnôwiio iůs. O wiſſagáliſis Wießpatie, kąġ nų turi tokiu piktadêių ąnt' paſáulo, kurié niéko kito del' tarnús tawús kłapôie, nôwiia, pérſakioia, vżmußinêie, tiektái ioġ ißtikimái táwo įsâkimą dáro, tiektái ioġ iiemus tiéſą bîło. Del tos tiesós anié tûłas ápkałbas, ißtremimús, ir ąnt' gâło[1] kęnczia. Ir rąndaś tamé nełaimumé ámżia tokié ſmârkųs priéſakei, kurié ir numiruſius pérſiakioia tůs, kuriůs tu ir giwątoia ir numiruſius praiêwais tûłais ſkełbiączeis[2] giremais padárit' teikeis, kurié ių ßwęntús kûnus, ir atlikuſiůſius káułus ißrinktus giwęnimus, o rikús dwáſios S. iżpłeßę iżġ áukſinų arba ſidâbrinų ſkrinêlų, kuriůſe iůs wiręſnieii mûſų pagerbtái łâike iżġ nâuio arba ſudęgino, arba purwůſwa[3] immęte. O kąġ kadái Néro arba Décius Matt: 16. pikczéus gałêio padarit? O wienok' taczéu Ewangelikais wadina[4].

Paſkutine klûtis yra, ioġ ape rúbą ſwódbinį ne rûpinameś: kuris rûbas ne eſt' intikêiimas, kaip Hęretikai ißgrążo: bęt' yra méiłe ir darbái gęri, kaip wiénu żodżių ſutaridami Hieronimas, Chriſoſtomas, Theophiláktus, Origenes, Auguſtinas Hilarius, Gregorius, ir wiſi Dáktarai iżguldinęie. Kaip ir Pówiłas S. ßwieſci rôdżia, ioġ dwęiopai ápwelkames inġ W. Chriſtų, pirm' per intikêiimą, kad' krikßtiiemeś (kurié nórint' apkrikßtiti Chriſtuſe, apwilkotes Chriſtumi) o ąntra kárta per méiłę ir ſakióiimą giwâtos io ßwęntos. Ape ką biło tump kurié iau búwo apkrikßtiięs, ir tikéiimą turêio. O teip atmêſkime, tieġ, brólai miélieių[5] dárbus tamsîbių Gał: 3. ir [ir ap-] **(354)**[6] ir[7] apwîlkimeś ßarwu ßwieſúmo: kaip diéną wiéżliwai wáikßcziokime: ne apſiriiimůſe ir girtâwimůſe, ne gůlůſe, ir necziſtátoſe, Rom: 13. ne barmiſe[8] ir nopîkąntoſe: bęt' apwilkite ąnt' ſawęs W. Iéſų Chriſtų: o ne turêkite rûpeſcio ape kûną įgeidimůſę. Ir kitoié wiétoie. Atnáuiinkiteś dwaſiá iuſų dûmu ir apwîlkiteś naúiu żmógumi, kuris' pagaléi Diéwą padarîtas yra nutéiſinimę ir ßwęntîbeie tieſós. Ir wel' o teip apwîlkiteś (kaip ißrinktinei Epheſ: 4. Diéwo ßwętiéii, ir miélieii[9]) ìſciomis meiłaneſżirdúmo[10] małônumu, nużęminimu, Coloſ: 3. miérnumu, kántrumu, pakęldami wiénas ąntrą atłaizdami ſaẃ będrái. Tatáiġ yra ſwódbinis rûbas, kuriů ir ißtikimiéii pakrikßtiięś ąpwîtktiś túri. Tatáigi yra borwá Chriſtaus W. Tamé, Tieġ, wiſsi pażįś, ioġ ęſté mókitinei manieii, kad' będrái miłêſiteś. Ape tą rupinkimeś, brôlei miélauſieių[11], nes' Ioan: 13. iêi taſsái ne bus, tadąġ mûſų tikrái wiénas intikêiimas niékad' nopgįś, ir Matt: 25. lîgei múmus teip turêtų tiktiś, kaip tam' ne łáimui tikoś: kuris ioġ ne túręio

1) пропущено польск. śmierć 2) пропущено ir 3) purwůſna
4) wadinas 5) miélieii 6) **355** 7) исключить ir 8) barniſe
9) miélieii) 10) meiłaſżirdúmo 11) miélauſieii

to rûbo, ſurißtomis rąkomis ir kóiomis immęſtas yra inġ anůs wirßutiniús támſumus, kur yra wérkſmas ir taußkéiimas dąntų̂.

O kaſġ ißſakis ſų́kuma anų̂ kanczių ne pakęlemų̂ių, kurés kę́ncze pražudîtieii pękłoie, kurios ſawiṗ wiſsás kanczias túri? Néſsą wiſsůſe ſąna-
Apoc: 18. riůſe kę́ncze wîenu kartú ſópulus né ißkałbamus: ků daugiaus ant' to paſáulo gerêioś piktîbemis, tů ten' ſų́kęſnés kąnczias kę́ſt' túri. Tęn' bus úgnis ne kaiṗ' tôii mûſų kuri cze yra, kuri maż kąkina ir paláuia węikei, bęt' kuri łabái kąkina, o niekad' kąkint' ne lauboś. O teip' ſų́kioſé ir tůłóſe kąncziose, idą́nt'[1] wienók' butų̂ kokis. pádukſis palaubós arba pałą́gwinimo kókió, dábar tatái butų̂ ne mâžas palinkſminimas, nórint' butų̂ per tûkſtantį mętų arba ßimtą tůkſtanczių patękt' turêtų: nês' to[2]) tacziau kadą́ġ tadą́ġ gáłą ſáwą túri turét'. Bet' tęnái iau ne wieno pádukſio ner'. Nes' ik' kółai Diewas Diéwu, ik' tółai ánįs túri bût' pažuditais: ir ik' kółai bus Diewas gîwas, ik' tółai ánįs mirs. O kaiṗóġ cze ne krûpaut'? kaip' ne wirpét' mąſtîdamas gęrái tokiůs dáiktus? Nes' iei ręgiś ſų́kús ir nepâkęlamas dáiktas žmógui, turét' gałâlį pîrßto ant' žarios degączios teiṗ iłgái, ik' pótęrių ſubiłôtumbei o kasġ bus amžinái gułét' ir ſu kûnu, ir ſu dußia łáizdąt' anoie nemirßtanczioie, o teip' giwoié úgniie, ioġ ioſṗ prilîginta tôii mûſų úgnis cze ſąntîii, rêgis molawôta.

Ach wiſsagâlins Diewé ir Tewé dąguię́iis, ſáugokiġ mus nůġ anų̂ ſmárkumų: ir têikis múmus důt' tokią ßirdį, kaip' gałétumbim' įgît' ßitą ſwódbos rûbą, ir įgiię iį ciełą nęt' ik' mirßtą łaikitumbim' ir paſkui tatái tawę́ſp intęktúmbim' ąnt' anós węczeros karaliſtes tawós, kur ſu tawimi linkſminaś ißrįktieii tawi ąnt' amžių amžinų̂iu. Amen.

Nedelos XXI. po S. Traycei, Ewangelia ape ſunu Karałelaus. Ion: 4. Cap.

Anuo metu: Buwo nekuris karałelus, kurio ſunús sîrgo mieſté Kapharnáum. Taſsái kad' iżgîrdo Iéſų atę́nti iżġ žémes Iúdos inġ Galiléą nůêió ioṗ, ir práße ii idąṫ vżeitų̂ ir iżgîditų sûnų io, nes' iau pradêio mérdet'. Táre tad' Iéſus ioṗ. Iei żę́kłų̂ [ir prâ-] **(355)**[3]) ir prâiewu ne rêgêſsite, ne intikéſsite. Táre ioṗ karałêlus. Wießpatie, vżéik pirm', neġ numirs ſunús mánas. Táre iam Iéſus. Eik' ſunús táwas giwêna. Intikêio žmógųs[4]) káłbai, kuri[5]) iam' táre Iéſus ir nuêio. Ir kad' iiſsái lipo žęmînių, paſsitekêio iam' tarnái io, ir paſsâke biłódami: ioġ ſunús io giwêna. Kłáuſe tad' nůġ ių wałandós,

---

1) польск. by 2) tos 3) **356** 4) żmógus 5) kurią

kurioie gêriaus turêios[1]) paſsâke iam': ioġ wákar ſékmą adînąpámête ii fébra. Pażino tad' téwas, ioġ anoié adînoic (búwo) kurioié táré iam Iéſus, ſunús táwas giwêna. Ir intikêio patis ir hûkis io wiſsas.

IZGVLDIMAS.

Wiſsi praîewai W. Chriſtaus, kuriûs kadáî rôde, yr' kaiṗ żękłai ir pêczetįs tos tieſós kurią Kredoia wiſsi ißpażįſtamę. Ioġ Iéſus Chriſtus W. múſų, ir wienatiiés ſunús Diéwo. Néſsą cze rôdżeṡ galîbe Diewîſtes io, cze kaiṗ żérkołe ręgime, ioġ ir nôri ir gáli mus paſwéikint' ir iżganit. Kaiṗ ir toie Ewangeliióie paſwéikino sûnų karałêláus iau néikiątį, o paſwéikino iį ne wáikßcziodamas ioṗ. Iżgîde iį ne żołemis, nei ſirópais kokeis, bęt' żodżių[2]) o įsâkimu, ir łabiéus páczią walá. Iżgîde iį akiés mirgktereiimę bę atgúldimo ir męto kokió: ko ne wiénas wáiſtitoies niékad' ne gałêio nei gali. O teiṗ túri tai bût' ne łetas żmû, bęt' prigimtinis Sunús Diéwo, Diéwui Téwui lîgus, kuris dągų ir żémę papildżia eſsenciá, buwimú ir galîbę[3]) ſawá. Bęt' iau îmkimę ties' ſawęs Ewángelią, ir ißimkimę iżġ ios mókſłus reikalįgus.

I.

Buwo nêkuris karałélus kurio ſunús łabái sîrgo mieſté Kafarnáum· Karałêlumi iį wadina, ioġ búwo arba iż giminés karâlų, arba kokį vrêdą Karalaus, arba Ciéſoriaus neßióio ąnt' ſawęs: wiénu żodżiu búwo kokiû żimumi ir łabú wîru anós żęmes. Bęt' nórint' búwo W. pasáuliṗ gąſtumi ir łôbumi, tacziau rádo tatái hûkiie ſawamé ir ſunuṗ ſawąmṗ, ioġ iam' nei galîbe io, nei łôbis, nei ßlachectwa, nei gęntįs io gáłêio iam' padét'. Nes' tie dâiktai ſweikâtós niékaṁ dût' ne gáli, bęt' ią gréiczeus atimṫ gáli, kadąġ wiſsadós páſkui łôbį, prabągai ir apſiriiįmai ir didżiáwimas to pasáulo waikßczioia, o páſkui prábągus ligos sųkios teiṗ dûßios kaiṗ ir kųno. Deut: 32. Ezech; 16. Kaiṗ ir Pránaßas S. ape Zydús neméiłus bîło. Ioġ kad' miélúlei įriebêio, tad' pradêio spiriût': įſigrożêię, nuſitúkę, kad'[4]) praſtôio ir vżmirßo W. Diéwą darîtoię sáwą, ir atſtôio nûġ Diéwo iżgełbetoio sáwo. Ir kitas Pránaßás S. teipaiau sâko, ioġ ne drin' ko kito Sodomá prażúwo, tiektái drin' piktųių prabągų ſawų.

Wéizdékiġ kas' tą karałélu W. átwęde. Du dáiktu cze mini Ewangeliá S. wiénas ioġ girdêio ape W. Chriſtų, o ąntrás ioġ ſunús teiṗ' ſųkiei sîrgo ioġ iau nûġ żmonių, ne wienós paßalpós arba pagáłbos ne gałêio turét'. Nes' tikêiimas, kaip' Apáſtałas bîło, iżġ kłauſimo âuga: o kłáųſimas[5]) wel'

---

1) пропущ. польск. y 2) żodżiu 3) galîbe 4) tad' (польск. tedy) 5) kłáuſimas

Rom: 10. per żódį Diewo. Néſsą W. Diewas kuris' nóri wiſsų́ iżgêłbet', tûłais bûdais mus traukia ſawę́ſṗ, wienus gerodârimais, kaip' pakłuſnús ir pawáłnus. O kitús tikrái kaip' ſiła ſpaudzia ſawę́ſṗ: o daugéus vżkietéiuſius ſilįngûſius, o [łapunús] (**356**)[1]) łapunús to pasáulo. Wadina wienus per widutinį ißłekimų[2]), krútindamas ių ßirdis, o palitedamas ſiéłas, idą́nt pażintųs ir ſugrįßtų́ ioṗ, kaip' Magdaléną ir łatrą ąnt' krîżeus. Wadina kitą per wirßutinį apſákimą żodżio ſawo, kaip' Samaritônka, aną ßulniṗ, ir dabár ápłamu wiſsús. Nékuriûs wel' per paródimą praiewų, kaip' ßimtiniką aną. Kitus per prießinius daiktus ir sielwartus, kaip' Pówiłą S. Bęt' tacziau tûs wiſsús wadina per widutini įkwepimą ir apżiebimą: kaip' ir ßitą karałéįį[3]), rêgime ioġ iį Wießpatis pritráuke, ne tiektái per girdéiimą apé ſawę, bęt', ir per priwâlimą, ir per ſtebúkłą. Per priwâlimą biłáu: Nes' idą́nt'[4]) ſunús io butų́ teiṗ ſųkei ne įſirgęs, ertés butų niekadós Chriſtaus ne ïeßkoiês, nei ape iį butų́ kłauſę́s, o ertés nei butų́ ape iį Dûmoięs. O per praięwą wel', nes' kaiṗ patis Wießpatis paſsakit' téikeś, idąnt'[5]) karałélus żę́kłų ir praiêwų butų́[6]) bųtų́[6]) nemâtęs tad' butų́ ik' gáli ne intikêięs.

O iżġ to pigâi wiſsôkes pażint' gáli, kaiṗ tûłais kártais naudinga, o tikrái ręikalinga żmógui ligá kûno. Kadą́ġ dauġ tokių tarṗ mûſų, kurié niékad' ne pażintųś, idą́nt'[7]) ių́ Wießpatis ne prilitétų́ś ir notłąkîtų. Betaiġ tatái ßwętas réikałas, kuris' mus' koṗ gęrêſnioṗ atwędá. Ko kadá gęrái indabótummeś[8]), niékados Wießpatiés atłą́kimui ne butúmbime teiṗ ne mêiłumis. Néſsą ne deł' to ant' mûſų Wießpatis krîżių ir ſiélwartus pêrłaidżia, idą́nt' mus prapúlditų, bęt' idą́nt' iżgéłbetų ir pritrauktų́ mus ſawę́ſṗ:
1. Cor: 11. kadą́ġ tatai ir cze ręgi, ioġ ertés ne wiénas iżġ namų́ karâlaus inġ Wießpatį butų́ ne intikêięs, idą́nt'[9]) butų́ W. Diéwas ąnt' tó iaunikáiczio ligós ſų́kios
Prouer: 3. nę pérłaidęs. Bęt' kuri W. Diéwas mîli tą korôia?[10]) ir tų namų́ butų́ ne miłéięs, tad' butų́ iûs be wiſsôkio pagraudinimo nûdemeſę iûs[11]) palikęs.

Ir ioġ taſsái Karałélis, drin' to priepûło ir ſmûrto ſunáus sáwo Wießpatieſṗ paſitękêio, tamé mûmus ßwą́ką pawáizdą paliko, kurióṗ ir męs téipaieġ wiſsûſe mûſų reikałûſe patękétis túrimę. Néſſą tikrai ne żiniumṗ ne bóbumṗ, nei búrtinikių́ṗ welinumṗ, praktikorių́ṗ, makthematócziųmṗ[12]), nei kitúmṗ tûłúmṗ prámoniumṗ to pasáulo: bęt' W. Diéwóṗ ſawóṗ iżġ
Rom: 13. kurio wiſsa, per kurį wiſſa, ir kurimé yra wiſſa. O tatáiġ iau prieß tûs, kurie ir páſkui iżkaróiimą taczéu Diewóṗ ſugrįßt', o patękêtiś ne
Ierem ae[13]) 5. nôri, nórint' iûs tûłais bûdais páliti, nórint' ąnt' ių ſųkiás plagás pérłaidżia. Ape tûs Pránaßas ſu didżiú gałeiimų[14]) ir ſu ſtebukłú bîło, płakéi iûs Wieß-

---

1) **357** 2) ißłekimą 3) karałélį 4) польск. gdyby 5) польск. by 6) butų́ 7) польск. by 8) indabótumbimeś 9) польск. by 10) korôia: 11) ių 12) mathematócziųmṗ 13) Ieremiae 14) gaiłeiimu

patié, o iie nê werke: ſutrînei iûs, o iie taczéu ne norêio priimt' pamókſło. Inkiétino wéidą sáwą didżeus, neġ ůłą ir ne norêio pamatit' ir atgrįßt' tawęſp̃.

Cze wel' te imi pawáizdą wiſsi téwai, mótinos, hûkinikai, ir wireuſibeie padeti iżġ ßito karałęlo, kuris tatai práßo vż sûnų sáwą, ir łabái práßo, o ne paláuia nęt' ißkłausîtas: idą̂nt' ir ánįs teipaiau ape ſweikâtą teip̃ dûßios, kaip̃ ir kûno ſųnų ir bęrnêlų ſawú gęrái rupintųs, ir ſteiktų̂s iûs padůt' W. Chriſtui, pirm' neġ pamirs ąnt' dûßios pen'[1]) paprotį, o piktą paių̨kimą nuſidéiimo. Nes' kuris' ape ſawůſius, o daugéuſei namißkius, ne tuř rûpęſcio 1. Tim: 5.
(Pówiłas S. bîło) taſsái wierós vżgîneś, ir ęſt' piktêſnis neġ páhonis.

Ant' gâło ir tamę, ioġ taſsai karałêlus dábar paßałpós Iéſuſiep̃ prâßo kad' ſunús iau nêike, rôdżes didis ißirúmas ir nodboiimas żmonių ape dáiktus iżgánimo: ioġ ne pirm' Diéwo ïéßkomę, ne pirm' ape dûßią rupinameś, nęt' kad' iau kakłé dúßia, iau ne ſą̨nti ne wieno padukſio iżgîdimo. Bęt' tikrái ne teip̃ mus râßtas S. môkia, kad' mus râgina. Ne nuwêlikis Eccle: 5.
żmogau ſugrįßt' Wießpatiéſp̃ Diewóp̃ ſawóp̃: ir ne atguldinék' nůġ diénós dienon' Nes' ſu trą̨nkſmų́[2]) pripułs rûſtibé io, ir mętú kêrßto prażudis tawę. Nes' welibá pakûta bîło Auguſtinas S. rętái ęſt' iż tieſos. [Kłauſi-]

(357)[3]) II.

Klausikiġ tolaus, ko ir kaip' Wießpatis[4]) ßitas tatái karâłelis práße?[5]) Práße, sáko Ewangeliſtá, idą̂nt' Wießpatis vżeitų iop̃, ir paſwéikintų sûnų io. Tikêio iiſsái ioġ Wießpatis paſwéikint' gałêio: bęt' ne tikêio idą̂ut'[6]) tatái gałêtų padarit' bę buwimo sáwo, ir todrînaġ Wiéßpatį praße, idą̂nt' vżeitų iop̃. Kaip̃ butų́ Diéwas éſsąs Diéwų́[7]), tiektái iżġ ârtimo, o ne Diéwu nůġ tôło, kuris ir dą̂gų ir żêmę papildzia, búitimi ir eſsencia, ir galîbę ſawá. Ant' to tikêioś, idą̂nt' Chriſtus numiruſio atgîdit' ne gałêttų[8]), ir todrinaġ ſkûbinoś, idą̂nt' įį namůſn' atwęſtų, pirm' neġ io ſunús numirtų́. Kaip̃ Wießpatis ne turętų galibes ąnt' mirtiés, ir ąnt' giwâtos: kadą̂ġ iiſsái yra 1. Reg: 21.
kuris numarina ir atgîdżia, įnwęda inġ prágarą, ir ißwęda iżġ io. Tą dweiôpą defektą tikéiimo ręgêdamas iamip̃ W. Iéſuš, bîło teipo iop̃. Ięi ių̨s żękłų, ir praiêwu ne pamatiſsitę, tad' ne intikêſsite. Stębús daiktas karałélus ape ſweikátą ſunáus ſáwo práßo, o Wießpatis iam' ape intikêiimą ſako. Néſſą ſų̨kiaus patis biedulis sêrgo ąnt' dûßios, neġ ſunús io ąnt' kûno. O toii negâłe tů piktêſne buwo, ioġ ios patis ne pażino ſawimp̃.

Ir iżġ cze ißmókitis gálime, ioġ dażnai W. Diewás małdų mûſų ne ißkłâuſo, drin' to ioġ piktái práßome: bęt' tacziau iei małdoie ne paiłſtamę,

---

1) per 2) trą̨nkſmú 3) 358 4) Wießpaties 5) práße.
6) idą̂nt' 7) Diewú 8) gałêtų

tad' mumus gęręſnius ir dideſniús dáiktus dűſt', neġ męs práßomę. Nes' dabôkis ioġ dwieių́ dáiktų tas karaľêlus Wießpatiṗ práße wiénas idą́nt' ioṗ naműſn' użeitų. O ą́ntra idą́t' sûnų io paſweikintų, tamé tad' kamé ne gęrái iżġ ne ißtikêiimo praße, Wießpatis tó ne ißkľâuſe, idą́nt turêtų eit' inġ namús io. Bęt' kamé gerái nórint' ne tobuľái práße, idą́nt' paſwéikintų sûnų io tamé ių gerái ir tobuľéi ißkľâuſe. Nes' ne tiektái sûnų io ąnt' kûno, bet' ir páti Téwų[1]) ir sûnų ir wiſsús namús io, ąnt' dűßios paſwéikino.

Ißmókikimeś prieġ tam', ioġ ne ganá yra, ioġ kas tiki kad' W. Chriſtus nóri múmus padét', nóri múmus ſuſimilt': bęt' rêikia tikét', ioġ tatái gáli padarit', teiṗ prieġ tó bûdamas, kaiṗ ir ne bûdamas, teiṗ arti, kaiṗ nűġ tôľo, teiṗ żodżiú ſawú, kaiṗ ir rąká ſawá, teip per tarnús ir per parúcznikus ſawús, kaiṗ ir patis per ſawé. O kas gaľêtų tatái gęrái ißwįſt'[2]), tikrái kitáiṗ, tai yra gęréus ir brangiaus, teiṗ ape S. ſakramentús, kaiṗ ir ape galîbę ir wáldżią ir tarnáwimą Bażnîczios múſitų turét' ir ißmanit', neġ nų́ tûli. Nes ißkúrġ kitur pľûſta ne intikêimas[3]) aplįkui S. ſakramentús ir aplįkui galîbę ir wáldżią Bażnîczios, tiektái ioġ paſáulis ne gęrái ape Chriſtų ißmáno? tikis iie idą́nt' kad' patis Chriſtus perſónoie ſawoie, krikßtitų, birmawótų, nűdemes atľaiſtų́, arbá kitús ſakrámentús dalîtų: idą́nt' tatái daugéſn' ir brą-
Rom: 4. geſn' butų́, neġ kada per żodżiús ſawús, ir per tarnús ſawús Bażnîczios dáro. Turime tikét', nórint' ką kitokio ir prieß tai po akimis turétumbime. Kaiṗ ape Abrômą ſkáitome, ioġ prieß paduksi intikêio inġ pâdukſi ir todrįnaġ búwo nutéiſintas.

Bęt' nórint' tas karaľelus turêio iżġ prâdżios ľabái ſilpną tikéiimą, wienókiġ iam' W. Chriſtus zótaġ ią paſkálſino: nes' tűiáu kaiṗ iżgîrdo nűġ Wießpatiés aną żôdį. Eik' tiektái ſunús táwas iau giwęna. Patikêio iiſsái żôd-żiui bę żę́kľo wiſsôkio ir êio. Bęt' kad' pamâtę kas tikos', ioġ W. Chriſtus wiénu żodżiú nűġ tôľo paſwéikino ſûnų io, tatáiġ dabár intikęio tobuľéi ir patis, ir wiſsi namái io. Ręgi kaiṗ dauġ ąnt' gaľwós ąnt apſkirto wîręſnio ąnt' hûkiniko vżgúli, nęs' kokſái Wießpatis ßitokſái ir dwáras io: o kokis hukinikas, tokis wel' ir hûkis ir ßeimîna io.

Regi dábar, koki prabą́gá ir naudá vżaugo iżg anų́ praiêwų kuréis wi-
Mar: 16. ſsadós ne kitáiṗ tiektái kaiṗ żimemis ir pêczietimis W. Chriſtus mókſľą ſawą tiéſų twirtino, kaiṗ Mórkuṗ ſkáitomę. Búwo tad' ir praiêwai reikalingi, [o dau-] (358)[4]) o daugéus ißprádżios. Nes' kad' ių́ butų́ żmónes ne ręgéię, tad' ertés niékad' butų́ ne intikêie: kaiṗ ir cze[5]) karaľelauſṗ bîľo, dabókiſiġ kokis yra neti-
Galat: 1. kiimas[6]), ir wéiki átmaina tu ßios kartós żmonių́, kurié ąnt' vżdraudimó Pówiľo S. teip wêikiai intikêio ißwadżiotoiemus prakeiktiemus, kurié nei praięwu

---

1) téwą 2) ißwiſt' 3) intikêiimas 4) **359** 5) пропущ. польск. Pan 6) netikumas

kokiů, nei ßwętîbę giwátos niékad' parémt' ir padrutint' ne gałêio falßiwų, atmáinancziųs, o atſkakůnių[1]) mókſłų ſawų ir ißwéſt' dáweś nůġ wieros, gauſumi krauiú S. muczelnikų, ir ßwętîbę żmonių ne ſuſkáitomų, ir tąkei tikráis, ir żibąncźéis praiêwais iżġ ſéno patwirtintos. O déiaġ paſaului nůġ papiktinimo io.

Bęt' atmętęs tůs ßalin', manas miełas,[2]) karałêli tai ęſt' wiſsôkias żmógau krikßczionie, kuris' ęſsi áprinktu ir wireſniu ąnt' namų tawų, ir turî wirßûnę pagal' dûßią ir ißmintį ąnt' to kûnó táwo, kad' paiuſi ioġ tawę ißwęde iaunîſte tawá, įgúnde łóbis, ápſtas prábągos, ir didúmas giminés, kuris[3]) wiſsadôs eſti prieżaſtimi ligu teip' kûno kaip' dûßios: kad' iauti, ioġ įgeidimai ir paiâutimai tawi kûnįßki[4]), kurie yra kaip' ſunumi táwo, ſmarkia febra arba drugių[5]) nůdemes mirßtamos (kurioię yra ir kârßtis ne priderączios méiłes ir ßáłtis nederączios báimes) yra ſudeti, o iau iamę tikrái pradęſti męrdet', ródiių[6]) taẃ nieko ne trúk': bęt' gęrái kłáuſkiś ape Wießpatį ir iżganîtoię ſáwą, ir ïéßkok' io iżġ wiſsós ßirdies tawós. O ißważéwęs iß pikto paiųkimo táwo vżtekék' iam' kęlą ſu tů karałélumi, o praßik' żemái, idąnt' tęiktús vżéit' inġ namús tawús, pirm' neġ apmirtų nůdemoie[7]) miſerná żmogîſte tawá: arba geréus ſų[8]) ßimtiniku pażink', ioġ nê węrtas ęſsi, idąnt' Matt: 8. Wießpatis turêtų miſernón', o ſmardżión' kîżion' tawón' vżeit', bęt' męlſk' idąnt' tiektái tartų żodżiu, ir paſwéikintų aną ſûnkią ligą táwą.

Nes' tikrai iei io ſu tikra ir kárßta ßirdżia iéßkoſsi, o iei ii bę palaubós melsi ir intikeſsi ſtiprei żódżiamus ir żadéiimamųs[9]) io, tad' ių tikrái atrasi, ir wienu żodżiu bûſsi iżgîditas nůġ io, ir ſu didżiu dżeugſmú ſugrįßi namûſna tuwûſna[10]). Iŕ kad' iau teip' raſsi paſwéikintą ßitą ſûnų táwą, rûpinkis páſkuį to, idąnt' butųmbei méiłumi gerîbes Wießpaties żwalgîdamas to, idąnt' kaip' iżġ nâuio ne impułtúmbei inġ tąiáu ligą, żinôdamas kaip' átkratas[11]) łabái łiecziąnti[12]) ir ſmurtinga yra: bęt' łabieus teip' apzwalgik', ir paſtatik' táwo wiſsús namús, kûną ir dûßią táwą, wiſsás ſiłás tawás paiautimus ir ſąnarius tawús, idąt' iůs páſkui iżdůtúmbei ąnt' tarnâwimo Wießpati o giełbetoiui ſawâm', idąnt' iżġ cze augtų laupſé ir garbé priientiſi, o taẃ iżgânimas âmżinas. Amen.

Nedelos XXII. po S. Traycei, Ewangeliá ape Karálu Rokundós kłauſąnti. Mat: 18. Cap.

Anuo metu: Sáke Ieſus mokitiniamus ſawiemus ßita prieżodi. Patôgi yra karalîſte dągáus żmógui karâlui, kuris norêio rokúndos det' ſu tarnáis ſawáis. O kad' pradêio det' (ana) rokuńda, átwêde iam' wieną kuris búwo

---

1) atſkałůnių 2) miełas 3) kurie 4) kûnißki 5) drugiu 6) ródiiu 7) nůdemeie 8) ſu 9) żadéiimamus 10) tawûſna 11) atkrata (?) 12) liecziąnti

ſkełąs déßimti túkſtanczių taléntų. Ir kad' ne turêiô kû vżmokêtų, liepe ių Wie-[ßpatis] (359)[1]) ßpatiś io pardût', ir móteri io ir ſûnus ir wiſsą ką turêio ir vżmokét'. Ir parpûłęs tárnas anſái, práße ii tarîdamas: turék' pakintêiimą ąnt' manęs, ir wiſsa vżmokêſsių[2]) taw. Ir pagaiłęięs[3]) Więßpatis[4]) tárno anó, ißłáido ii ir ſkôłą iam' atłáido. Ißêięs tad' târnas anſái rádo wiéną iżg burſinîkų ſawų, kuris iam ſkełêió ßimtą gráßių. Ir nutwêręs ſmáuge ii biłôdamas atadûk ką ſkêli. Ir parpûłęś burſinîkas io méłde ii biłôdamas: pakinték' man' ir wiſsa vżmokêſsiu taw'. O iiſsái ne norêio, bet' nuêio ir imméte ii ſaitûſna, kółei vżmoketų ſkółą. Tad' rêgêdami burſinîkai io, kas tikoś. Nulûdo łabái ir atâię, paſsâke Wiéßpati ſawám', wiſſa kas tikos. Tad' pawadino ii Wießpatis io, ir táre iam': tarné piktáſis, wiſsa aną ſkołą atłáidżiau taw', ioġ mełdéi mané: argu kad' ne priwałú búwo, idąnt' ir tu ſumiltúmbeis ąnt' burſinîko táwo, kaiṗ ir aß ant' tawęs ſumilaus? Ir apnirtęs Wießpatis io indawe ii búdelamus ik' kołei vżmokêtų wiſsą ſkołą: Téipaġ ir Téwas mánas dąguiéiis padáris' iumus, iei notłáiſite kiek-wiénas brólui ſawám' iżġ ßirdų ſawų.

IZGVLDIMAS.

Szios dienôs epiſtoloi' rágina mus Pówiłas S. idąnt' butúmbime wiſsi widuriûſe W. Ieſaus Chriſtaus: nórimegu idąnt' ir mes, ir darbai mûſų butų méiłumis Diéwui. Ir tû mętû ęſsmé ißtiełós widuriûſe io, kad' túrime geidimús ßirdį ir affectús io, tai ęſt' kad' wáikßczioiamę méiłeié io, kaiṗ ir mus Chriſtus pamiłêio: ir kad' ſaẃ, będrái kałtés atłaidziamê, kaiṗ ir W. Chriſtus atłaido mumus. Idántiġ tad' wiſsomis sîlomis tęſtúmbimeś toſṗ meiłeſṗ będróſṗ, ir atłeidimoṗ wiénas ąntram': idąnt' butúmbimę bę pa-żeidós, nęṫ ik' diénas W. Chriſtaus: dêſt' ßitái mumus po akiṁ Bażniczia Diéwo tamé priéżodiie, pirmą pawáizdą méiłes ir ſuſimilimo Diéwo, ó páſkui
Matth: 6. ſmárkų ißkarôiimą żmógaus ne meiłaßirdingo. Kaś wiſsą trâukiaſi ir eit' pęktosṗ małdósṗ pótęriuie, kur bîłomę. Atłáiſk múmus mûſų kałtés, kaiṗ ir męs atłáidżiame kałtiémus mûſų. Bęt' pamatikime kiek' wiéną dáli, to tatái priéżodżio, idąnt' tû geréus wiſsą ſupraſt' gałêtumbime.

I.

Pirm' tas karálus, kuris norêio rokúndos darit' ſu tarnáis ſawáis, patis W. Diéwas yra. Tarnái Wießpatiés to lîgiei wiſsi żmónes: ir iżġ ßaliés pádârimo ir iżg ßaliés atpirkimo, ir iżġ ßaliés to ioġ yra pawadinti

---

1) **360** 2) vżmokêſsiu 3) pagaiłéięs 4) Wießpatis

wiſsi ąnt' dárbo winiczion' io. Bęt' kaiṗ męs wiſsi ęſſmé tů tarnú, kuris búwo ſkełąs karâlui dęßimtį túkſtanczių taléntų ſidábro. Néſſą wiſsi nuſsidêiomę pêrżągiodami túkſtąntį kártų déßimtį prisâkimų io: ir priwâłome Rom. 3. wiſsi małônes io S. kad' ne eſt' ne wiénas Diewiéṗ teiſumi, nei kudikęlis wiénos die[nós.] **360**[1]) nós. O kás piktéſnio ioġ ne túrįme iż kur vżmokét' Nes' ioġ nuſideiomę prieß ßitą, kuris yra neißmeſtůiamas, ir pacziós wel Iob: 4. nůdemes yra ne ſuſkáitomos, déliġ to ir mûſų káłte ſtóieś bę gâło: ioġ ios ąnt' ámżių ißmôkitiś ne gâlime, negu bus małôneś ir ſuſimilimo Diéwo.

Dárimas ſkaiczéus yra sûdas Wießpatiés, nes wiſsi túrimę ſtowét' ſóſtieṗ io, ir důt' ſkáiczių wel' iżġ kiek' wiéno żódżio túßczio. O tas ſkaiczús cze ąnt' to paſáulo pradêſtiś kad' mus Wießpatis tęſia paſsiſakimoṗ nůdemių, krútindamas ir palitédamas tûłais bûdais ſiéłą mûſų, iau įkwepimú, iau wel' żodżiu ſawú: kad' mus ßirdiéſṗ wêda, kad' mus graudina, idąnt' pażintúmbimeś idąnt' iauſtúmbime, iżġ kur iżpůłeme, kur pirma búwone[2]), kur nugúlime o kaná pâſkui intêkt' túrime. Bęt' tôii rokúnda dabár pabáikſis ąnt' anó sûdo paſkutinîo, kad' wiſsi ſtóſsimeś sóſtieṗ W. Chriſtaus, idąnt' kiekwiénas parnęßtų ſawą áłgą vż tatái ką cze kûne dáre, noṙ pikta, noṙ gêra. Nes túrime Wiéßpati tokį kuris niéko gêro bę môkeßczio, o niéko pikto bę korôiimo nôpłáis.

Kadąġ tad' Wießpatis ſu mumis rokawót' pradés, kad' lieps mus pardůt' ir ſu móterimis ir ſu waikáis, ir ſu wiſsú turtú mûſų, o vżmokét' ſaẃ. Kamé rôdżes iżgąſtis sûdo Diéwo, ir anié báiſųs dekrétai ant' nuſidêiųſių[3]) żmouių[4]) ſenéi padarîti, ir baiſi ſentęntiá rûſtibes ir paſkundinimo ámżino. Ir kad' butų tąiė ſententiá Chriſtus vżrakinęs ſawą priéżodi, tikrái muſiię butúmbime impúlt' inġ nuſiminimą bę pâdukſio ir bę paßałpós wiſsókios. Néſſą ſkółá tacziůġ múmus ąnt' kakłų drîbſo, o sûdo Diéwo ne wiénas ne gali nųwęngt.[5])

Bęt' mûſų teiṗ notliko Wießpatis małônuſis, bęt' mûpus łabiáus patis kêlą parôde, káiṗ iąmṗ małônę ir miełaßirdumą gautúmbimę. Nes' kłauſik' ką toláus priéżodiie biło: půłes ties iů ąnſái târnas méłde ių teiṗ biłôdamas Wießpatié, pakinték' man', o aß taẃ tatái wiſſa vżmokéſiu. Tatáiġ tieſos bûdos[6]) ingiįmo małônes ir atłaidimo. Nes' pabekt' nera kur, vżgintis ne dêra ißkałbinêtis ne padés, paſſléptis ne patôgu. O teiṗ ne gal' kitáiṗ tiektái pult', tiektái máżintiś, nůdemes iżpażint', iżſakit' nůpûlus ſawús, pażintis ſkołóſṗ, ir apimtiś ią mokét' ir nużemintą máłdą padarit' o geiſt' atłaidimo: Lucæ 3. żadédamas daugéſnió ſkołų ne pridedinét, ir gęréus gęráis darbáis praßôkuſiąſias nůdemes vżmokêt': Nes' taſſái nóri wiſſo vżmokét', kuris paſkui

1) **361** 2) búwome 3) nuſidêiuſių 4) żmonių 5) nuwęngt 6) bûdas

apżadéſis ne tiektái daugiáus ne nuſidét', bęt' łabiáus darit' węrtus waiſiús
Rom: 6. gaiłéiimo: o kaipo daug pirma Diéwą pážeidei, teipo dáug páſkui to rûpintiś
kaipo iam' įſitekétumbei: o kaiṗ iżdawinêiei ſąnarius ąnt' tarnâwimô netei-
ſúmui, teipo wel' iûs iżdawinet' ąnt' tarnáwimo teiſibei. Ir łabái todrinaġ
1. Cor: 11. mus teipo W. Diéwas nulûdiia ir karôia, idąnt' apellawótumbime miełaßir-
Epiſt: 8. dúmoṗ io, ir kaipo Pówiłas S. biło, Ioġ kada mus Diéwas ſúdiie, tad' mus
karôįe[1]), idąnt' mûſų ſu paſáúlu ne pażudîtú. Nes' kaiṗ Auguſtinas paſsáke,
niéko nera nełáimęſnio ąnt' pałaimos nuſidêdąncziųių, nes' tokiús Diéwas
łáiko ąnt' ámżinų kanczių.

Weizdékiġ cze gęrái, koki yra gerîbę W. Diéwo táwo, ioġ iiſsái ręgé-
damas ſkolinîką aną ſkółoie teiṗ łabái apſkiłusį ſusimîłe ąnt' io, ir pałáido
iį wáłnai, ir ſkôłą aną atłáido iam'. O wiſsagalįſis ir méiłaßirdi Wießpatié,
kaipóġ tawé ne gárbint', kaipóġ tawé ne miłét', o tu teiṗ geras ęſsi, ioġ
nera ſkaicziáus nei męſto miełaßirdúmui tawam', párôdei cze ßwieſei dóſ-
númą táwą, ioġ daugiáſu' wiſſadós dûſi, neġ tawé kas praßit' gâli. Nes'
ßitái ir taſsái tárnas, tiektái pałukêiimo o prailginimo práße, bęt' ape ſkołós
wiſsós atłaidimą tikrái niékad' praßit' butų negûndęſi: o tu iżġ tawós îpaczios
małônes ir gerúmo, Wiſsą iam' atłaidęi. O vż teiṗ didę ſkółą niéko kito
ne geidi nûġ io, tięktái idąnt' iis' átmindamas ąnt' tawós gerîbes, turętų
wel' ſuſimilimą ąnt' artimûių ſawų. [Bet']

(361)[2]) II.

Bet' kas' tikoś? atłáido Wießpatis tárnui aną ſkôłą wiſsą: ne tiektái
idąnt' miełaßirdúmą io paźintų ir ſakîtų, bęt' ir drin' to, idąnt' iiſsái wel'
téipaieġ prieß kitús miełaßirdúmą rôditų. Bęt' iiſsái vżmîrßęs tą gerîbę,
kurią dabár éme nûġ W. ſáwo, wieton' miełaßirdúmo tapęs eſt' ſmârkumi,
o ne kam' ſwętimam' arba ne pażîſtamam', bęt' tikrám' burſinîkui ſawam':
o idąnt'[3]) ape ką didżio ne gaiła butų, bêt' ape kęlis áukſinus: nórint' iam'
tûkſtantį tûkſtancziu atłáide. O kas dabár ſúkęſnio, ioġ ne tiéktái żódżeis
ſkółą atgaúdinêie: bęt' ſu didżiu rûſtawimu ir ſmárkumu: troßkina, múßa,
nôwiie, ir wos ne núdiria káilo ârtimo ſawo. O niéko ne pakrútinaś táiſiau
żódżeis, kuréis patis dabár miełaßirdûmą gáwo. O ne tiektai idąnt' iam'
wiſsą atłáiſt' turêtų, bęt' iam' ne nôri ir pałukêt', ir liepia iį ſaẃ bę atgûl-
dimo mokêt'. Ant' gâło żmógų, nużémintai méldżiąntį, ne ſumiltinâis[4]) ſai-
tûſna indęſt', ir tęnái io nôri pûdit', teiṗ iłgái, nęt' iam' vżmokêtų ik' ma-
żeuſiam' pęnįgêlui.

---

1) karôie 2) **362** 3) польск. by 4) ſumiltinąi

Kásgi ręgis taẃ iei tatái ne didis ſmárkumas? Bęt' biiáus, ioġ yra tokių tarp' mûſų tûli, ir dábar piktéſnių ir ſmárkęſniu. Nes' ką ape tůs tarîſimę, kuric ne tiektái artimiemus atłáiſt' ne nôri, bęt' wos żodelú pażeiſti, brólui ſawam' kakłą átima, nórint' iiemus W. Diéwas ne wieną kártą kanczias pékłos ir amżinas atłáido, o ne tiektái atłaido, bęt' per ſmárkų mirimą wientûrczio o mielauſio ſunàus ſáwo ir brągiauſiu krauiú io nůdemes ių numazgôio ir nutrîne. Hei drin' mieláuſio Diéwo, iauſkimeś ir dabôkimeś, o ne bręginkimeś teip' łabái ſu atłaidimú, kad' mus kas įnáutis [1]). Neſsąġ múmus drin to W. Diewas nůdemes atłáidżia, idąnt' wel' ir męs kałtęs mûſu atłaidinétumbime. Ką idąnt' tů geréus darîtumbim', môkia mus cze, ioġ múmus ârtimas tiektai dęßimtį áukſinų kâłtas, idąnt' múmus wel' neżináu ką padarîtų, prieß tatái, ką múmus Diewas ſęptinęs dęßimtiś kârtų ßimtą tûkſtanczių áukſinų atłáido. Nes' įei [2]) múmus teipo daug atłáiſta, káipaġ ne gêdimeś ne norét' teip' mážo kitiémus atłáiſt'? Bęt' iei atłaidinét' ir miełaßirdúmo [3]) ne turéſsimę tad' múmus taiaġ tikſis, kas' tam' târnui ſmârkiam' tikoś. Ant' kurio apruſtinęś Wießpatis pádawe ių macin' budełamus, nęt' wiſsą ſkôłą vżmokêtų: o ioġ ios ąnt' ámżių vżmokét' ne gałés, todrįnaġ ąnt' ámżių aną káncziąk kęntét' túri. Téipaġ ir ąnt' mûſų tikrái ápnirs, ir nůdemes pirm' atłaiſtąſes ne mażeus ąnt' mûſų karós, kaip' butų ių wel' niekad' notłáides. Kamę idąnt' nieko ne abęiotumbimę Chriſtus pati tieſa ßwieſei ir aißkéi bîło. Téipaġ iumus padaris Téwas mánas dąguięiis, iei notłáiſite kiekwienas brolui ſawám' iżġ ßirdies ſawós nůdemių ių ir prażęgimų [4]) ių.

Weizdékiġ, ioġ tas' tárnas ne tódrin' páżudîtas, idąnt' intikéiimo ne turêtų, bęt' ioġ miełaßirdúmo ne turêio, ir ne parôde prieß ártimą. Néſsą ßeßi dáiktai yra, kurie pigái Diewiep ißpráßo nůdemių atłaidimą. Pirmas iżtięſos gaiłéiimas, kaip' paraßîta, ioġ ßirdies grâudżios ir nużêmintos tú Diewę ne paniekinſsi. Antras yra małdá kaip' cze paſsâke. Aß wįſsą [5]) ſkôłą atłaidżiau taẃ todrin' ioġ manę praßéi. Tręczes yra méiłe. Nes' teip' [6]) vżdęgia daugumą nůdemių, ir Magdalęnai daug nůdemių atłáiſta, todrin' ioġ daug numiłêįo [7]). Ketwîrtas yra iałmużná ir miełaßirdingi darbai. Néſsą kaip' wąndů gęſia kárßtą úgnį, teip' iałmużná ſtembia prieß nůdemes. Pęktas yra krîżiųs [8]) kąntrei iżkęſtas, ir kaipo paraßîta. Tu Wießpatie mętú prieſpaudos nůdemes múmus atłáidi. Pówiłas S. bîło. Ioġ tôii trumpá ir łęgwá prieſpauda, kad' ią kąntrei kęncziamę ſtębúklingai ir ne iżbiłótinai múmús garbę dáro. Széſtas [9]) yra abîdą [10]) atłaidimas. Atłáiſkitę ir bus iumus atłáiſta. [O ta-]

Pſal: 30.
Matt: 18.
1. Petr: 4.
Lucæ 7.
Eccle: 8.
Iob 3.
2. Cor: 4.
Lucæ 6.

---

1) įnartis (польск. przegniewa) 2) iei 3) пропущено польск. vżywáć 4) prażęgimų 5) wiſsą 6) польск. tá 7) numiłêio 8) krîżius 9) Széßtas 10) abîdų

(362)[1] III.

O tadąġ dábar kas teiṗ kiétas, ir ſmârkus bus, idąnt' abîdos nórint' di-
džéuſios artimiémus ſawiémus atłáiſt' ne turêtų, turêdamas teiṗ dauġ priežaſtu
toṗ? Pirm' ſwiéſią[2]) wálą ir įſakimą W. Diéwo ſawo, kuris' tatái teiṗ dážnai ir
toṗ łabái rágina, ir teiṗ didę âłgą žáda: ioġ iei trúputį atłáiſi, iiſsái wel'
Matt: 6. 18. taẃ teiṗ dauġ atłáis. O kuriſgi prakiięs teiṗ paſiútęs bus, idąnt' ne wêlitų
Mar: 11. atłáiſt' wiéną áukſiną ſkołós ſawós, idąnt' iam' ąnt' tos wiétos ßeßis kartús
ßimtą tukſtanczių áukſinų ſkołós io tikrái atłaiſtų? Bęt' teiṗ dauġ yra iłgaſis
pęnįgų prieß déßimtį tukſtanczių taléntų, kiek' yra áukſinas prieß ßeßis
kartús ßimtų tûkſtanczių áukſinų. Kas' iêigi tâwęs ne pakrútina teiṗ dide
naudá te pakrútini tawę dide žałá, ir teiṗ ſmárkųs[3]) korôiimas, kuris' páſkui
tatái eit'. Nes' iei tu artimám notłâiſi, tad' ir taẃ Diéwas notłéis, ir geréus
tawé indûs búdelamus ąnt' kąnczių, nêt' wiſsa vžmôkéſsi. Néſſą sûdas bę
Iacob: 2. miełaßirdúmá bus tam' kuris' ne dáre miełaßirdųmo. Ne norékiġ tad' áta-
Iaco: 2. kiot' abîdos ſawós ąnt' artimų ſawų. Atmink' ioġ W. Diéwas įsâke. Laiſk
ąnt' manęs átakes: o aß atadûſiu kiekwiénam' teiſingái. Atmink' ioġ ir tu
Diéwui daugiú kâłtas ir priwałéi didžio miełaßirdúmo. Nes' kad' gęrai apro-
kawôtis norêtumbime: ir dabôtis', ką dárbų[4]), ką biłą[5]), ku[6]) ręgêiimu, gir-
déiimu, dûmoiimu, ir apłaidimú kiek' diénós nuſideme, nežinau eitumbime
kad' miegôtų bę kurio talénto.

O cze iau niékam' netinka ánié ißkałbinéiimai atakingu ir ſmarkîųių
žmonių. Nes' iei man' paſſakîſsi, ioġ taẃ didés abidós padare, tad' taczeu,
nórint' didžeuſios butų, niéko ne wêikia, tiektai iłgąįį penigų[7]) ô tôs abîdos,
kurés tu Diéwui padaréi, teiṗ dides yrá, kaiṗ dęßimtis tûkſtanczių talentų,
kaiṗ cze W. Chriſtus brąġint' téikeś. Nes taſſái kuris' tawé pážeide, tad'
žmogus žmogų pažeide, betaiġ tu pažeidei W. Diéwą áugßczéuſiąįį[8]) apſúkįſi,
iżgirsi ſaẃ nûġ W. aną žódį. O piktaſis ir pranarúſis tarné, aß taẃ atłáidžeu
máną wiſſą ſkołą, o ne kártą, nei du, bęt' tąkei: o tu ſaẃ abîdas ſawás teiṗ
łabái brąġini? o to ne dabóiieſi kokęs tu man' abidás ne paláudamas darái?

O ięi paſſakîſsi: atłaidžeu kârtą, du, tris, iau iam' wel' tolaus kęntét'
Matt: 8. ne galú. Tadąġ ąnt' to W. Crhiſtus[9]) Pétrui, maž pirm' tos Ewangeliós atſake:
ioġ ne tiektai ſeptînis kartús[10]), tai yra tiek' kârtų kiek' tawę pážeide. O kû
didęſnes' gerîbes nûġ tawęs éme, kuris' tawé pážeide, tû turi daugéus
džeugtis', ióġ tamé eſsi pátôgumi Diéwui Téwui tawám', kuris lîtų ir ſaułę
ſawą nułáidžia teiṗ ąnt' piktų, kaiṗ ąnt' gęrų.

---

1) **363** 2) ßwiéſią 3) ſmárkus 4) dárbu 5) biłá 6) ką 7) penigų:
8) пропущ. польск. ſtworzyćielá и т. д. A ieſli ießcże krzywdy ſwe 9) Chriſtus
10) пропущ. польск. odpuśćić maß: ále śiedmdźieśiąt kroć y śiedm kroć

Betaiġ dábar tarîſsi, idą́nt' tatái ne téiſus dáiktas, idą́nt' żałós kurią padáre taw̃, vżmokét' ne turêtų. Ant' to atſakáu taw̃, ioġ kad' tu iam' abîdą atłáiſi, o rûſtibę nůßirdżéi numeſsi, ne norêſsi átakių iam' darit' abîdos ſawós nei żódżeis nei dárbáis, tad' mokęſcių̃ gali minętis'. Nórint' toli gęriaſn' búwo, iei yra dáiktas gálįmas, wis' o wis' atłáiſt.

Tariſsi: tataigi iau atłáidżiu, bęt' iau nůġ to, idą́nt' turęczio ſu iů gérą pakáių, ne nóriu ſu iů turét' ne wieno wéikało, o tadą́ġ, tai yra,[1]) nůßirdżéi atłaiſt? O idą́nt' tu palautúmbei ąnt' to idą́ntiġ téipaieġ Diéwas atłaiſtų́, o taczéu ape tawé żinot' ne nórêio? todrînaġ idą́nt' niekú ne werſtúmbei, pridêio Wießpatis ißkeis żódżeis: ioġ mus búdelamus padůs, kaip̃ ir tą nełáimį tárną ne miéłaßirdî, iei artimiémus mûſų notłáiſime iżġ ßirdies tikrós.

Bęt' kurié iżġ tikrós ßirdiés artimiémus atłaidżia, tie iiemus gerài Geneſ: 42. dáro, kaip̃ Ióſephas, kuris brólus ſawus, kurié iį búwo newàlon' pęrdáwę́, Exod: 32. łabai numiłêio, ir gauſei ir aprępnai dowanôio. Méldżes vż iůs kaip̃ Móiżes, kuris vż tůs, nůġ kúrių abidás ir pákłapas bę ſkaiczéus kę́nte, teip̃' Diéwui méldeś: Wiéßpatie, arba iiemus atłáiſk' ßitą nůdemę: arba manę [ißtêpk'] (363)[2]) ißtêpk' iżġ knįgų giwâtos amżinós. Kaip̃ Stęphônas S. méldes' vż vzżudîtoius ſawùs, biłôdamas. Wiéßpatie ne norékiġ iiemus tatái vż nůdemę Actor: 1. 7. turét'. Arba kaip̃ ir Pówiłas S. kuris' nórint' nůġ żydų tůintimpós łabái Rom: 9. dauġ kę́nte: o taczeu norêio bút' del' ių átkirſtas nůġ Chriſtaus. Tiegi wiſsi búwo żmónes kaip̃ ir mês, idą́nt' ne wiénas ne ißkáłbinêtųś, kaip̃ nékurie bę diéwo tiesós dáro, kad' iiémus primęna Chriſtų Wiéßpatį ąnt' krîżeus vż krìżewótoius ſawús Diéwą Téwą práßąntį: ioġ iiſsái búwo Diéwas, o ne łętas żmógus, o ne dabôies nełáimiei[3]), ioġ tů pátįs gáudoś. Nes' ięi iiſſai bûdamas Diéwú, teip̃ nużêminos' drįn' tawę́s: tu dûlkę o pełané, ne nużêmiſies drin' io, idą́nt' drin' méiłes io, atłaiſtúmbei artimám' ſawám' nuſidéiimą io: Iei iiſsái bûdamas Diewú, atłáidó żmògui, tu bûdamas żmógúmi ne atłáiſi lîgiam' ſaw̃? kuris' ertés toli daugeſn' nuſidêięs, o neġ taſſai kuris' tawé pážeide.

O iei kam sų́ku rêgiś tą tatái afféktą rûſtibes ir nopîkąntos pérgałet': kaipoġ bę małônes ir padéiimo Diéwo niéko negâlime: patékekimes' Wießpatiéſp̃ ſawop̃, méłżdamiés ir vż priéſakius ſawus: ir patįs vż ſawé idą́nt' múmus wiſsiémus teiktų́s dů́t' dwaſią ſą́ndaros, méiłęs ir pakâiaus: idą́nt' rûſtibes ir ißkoróiimo io ſmárkaus nuwę́gt' gałétumbime, o miełaßirdîſtiesp̃ io ißkaktúmbime. Amen.

---

1) yra 2) **364** 3) nełaimieii

Nedelos XXIII. po S. Traycei, Ewángeliá ape Cieſoriu ir ape cziżes graßi, Matt: 22. Cap.

Mar: 12. Anuo metu: Atſtoię Pharizeußai iêio ródon' idąnt' Iéſų ſugautų kał-
Lucæ 20. boié, Ir núſiunte ioṗ môkitinius ſawús ſu Herodiônais, biłodami: Miſtrê,
żinomê, ioġ êſsi téiſinîkas, ir kéłą[1]) Diéwo tieſoié môki: ir nodbôii ne ąnt'
wiéno, nes' ne wéizdi persônos żmonių: ſakikiġ múmus, kas taw' rêgis:
dêragų[2]) důt' cziżę Ciéſoriui[3]), argu ne? O pażinęs Iêſus piktîbé ių, táre iiemus
kam' mané gundziatê pakłaidûnai? parôdikite man' monêtą czîżes. O iîe
iam' pádawe gráßi. Ir táre iiemus Iéſus: kienó tatái yra pawéikſłas ir vżraßas?
Rom: 13. Táré iam': Ciéſoreus. Tad' iiémus paſsâke: atadůkiteġ tad' kas yrá Ciéſoreus
Ciéſoriui. O kas yra Diéwo Diéwui.

IZGVLDIMAS.

Wießpatis mûſų Iéſus Chriſtus nużęgęs ant' to paſáulo, ſtóioſi ne tiektai
iżganîtoiu, bęt' ir Miſtrú, ir Dáktaru mûſų. Néſſą ne tiektái mus nůġ nůdemes
mirimo, ir wêlinio iżgéłbeio, ir ſu-[dêrino] (364)[4]) dêrino mus[5]) ir darbáis[6])
ir pawaizdais ſawáis, kaiṗ iau numażgôti[7]) ir nutéiſinti per tikeiimą wáikß-
cziot' túrimę ßwęntibeie, ir teiſibeie, po akiṁ io per wiſsás dienás giwátos
Lucæ 1. mûſų. O kaiṗ kur kitur môkia mus nużêminimo, rómumo, pakłuſnųmo,
Matt: 11. méiłes, kąntrumo, teiṗ toié Ewangelióie mókia mus teisîbes: kuri tamé
Ioan: 13. vżgúli idąnt' kiekwienas[8]) attadůtumbime[9]) kas yra io: Cieſoriui kas yra Cié-
ſoriaus, o Diéwui kas yra Diéwo. Kurioié Ewangelioie pamatiſsimę pirmieus
budús tai ęſt', didį piktúmą o pranarúmą wiſsų pakłaidûnų, ir patoſse iû[10]),
átſkałůnių, po figura tų Phariżéußų żîdißkų: O páſkui teisîbe Wießpatiés
mûſų Iéſaus Chriſtaus, kųris[11]) mus môkia żôdżeis ir pawáizdais.

I.

Piktúmą wîlų, o búkłumą tų vżdęgtų żmonių, teiṗ' múmus Ewange-
liſtá S. apraßinéie: atſtôię Phariżéußai, ſuęioś ródona, idąnt' iį ſugauťų
kałboie. O prakeiktieii żmónes kurie nůġ W. Chriſtaus ir Bażniczios io, tai
Ioan: 14. yra nůġ kêlo, nůġ tieſós, ir nůġ giwâtos, nuéit' ir atſtóia. Nes' paraßîta. Ioġ
Pſalm: 12: wiſsi kurie nůġ tawęs Wießpatę[12]) atatółinaś[13]), tie prapuls. Nużudei wiſsús

1) kélo 2) dêragu 3) Ciéſoriui 4) **365** 5) пропущ. польск. z Bogiem Oycem ſwoim: ále nádto, náuczył nas 6) польск. ſłowy 7) numazgôti 8) kiekwienam 9) atadůtumbime 10 patoſseiû 11) kuris 12) Wießpatie 13) atatólinaś

kurie tawę apłáidżia. Toli geréus S. Apâſtałai, kuriûs kad' kłauſe W. Iêſus: argu ir iûs nórite nůġ manés? Tad' Pêtras vż wiſsús atsáke: o kuriopiġ turime eit' mûſų miélauſes Wießpatié? o tu turi żodżius giwâtos amżinós. Kąġ mes pradéſsimę bę tawés. Ioan. 6.

Mażąnt' to ioġ pharizéußai ir átſkałůnįs nůġ Wießpatiés atſtoio: bęt' ant' to ſurinkos ir ſuêioś draugia ir ſu Herodiônais, įr[1]) ſudęrêio wiſsi prieß W. Prieß Chriſtų ir Bażnîczią io: ïéßkodami, rodidami, ir praktikawôdami kaîṗ ių ißnaikintų ir pażudîtų. Nes[2]) nóri bût po pakłuſnumú W. Chriſtaus wiétiniko, ſucceſsoró Pétro, biło kaiṗ ir anié mießczîonįs ſawawálei. Ne nórime idąnt' karalautų[3]) ąnt' mûſų. Bęt' taſsái kuriś giwêna dąnguié, iûkeś iżġ ių, ir pażudis iûs ſawú mętú. Pſal: 2. Lucæ 19.

Tadąġ ródiieś né Diéwo, nei gęrų, nei ißmintįgų żmonių: bęt' Herodiônų, tái ęſt' tarnų arba dwarionių Hérodo. Koki rodá tokié ir parôdnikai, Ráßtas mus wiſsúr perſergt', idąnt' wiſsôkiamę ſawamę reikałé, ape rôdą pirmiaus Wießpátiéſṗ Diéwoṗ tękêtumbime?[4]) dabódamiéś iei tatái butų pagaléi wálą io: arba iei tai butų ąnt laupſes ir garbés io[6]) wiſsi tieġ, weikałéi, rôdos táwos Wießpatis[7]) tepatęnk': o páſkui túrime[8]) gęrûſiąmṗ ißmintįgûſiąmṗ ir Diéwo biiąncziûſiąmṗ żmoneſiąmp. Nes' rôdos piktûių żmonių ápwilancżios. Kaiṗ ir cze tůſe nełáimiůſe ręgime: kurié niéko ape tatái ne kłauſeś, idąnt' pażintų tiéſą: bęt' idąnt' pamintų tiéſą: idąnt' Chriſtų Wießpatį ſútikotų kałboié, o páſkui tatái ių ißdûtų wîręſnibei ir galîbei ſtôraſtos: ir todrînaġ núſiunte tůs paſiumditoius, kurié pramáneś éſsą teiſinîkais: idąnt' tů gréiczeus prigautų ių kałboié: Bęt' kodrin' kałboié? ioġ żmógus wiſsadós gréiczeus pakłûmpa kałbéiimę, o neġ darbé. Néſſą kas ne paſlis kałboiá, tatái iau tóbułas, toṗ żódżei gréiczeus ir pigéus gáli bût' kitáiṗ apgręßti, ir pakłapôti, neġ darbái. Nes' tie ioġ yra patękanczeis, wiſsadós gáli bût pigái apsûditi: bęt' żodżei wiéną kártą ißłaiſti, ioġ iau atpęcz ſugrążinti ne gal' bût', tadąġ pigái piktas żmógus gáli ißwérſt[9]). Tůgi búkłumu ir ik' ßiółei éiti Hęretikái: nes kurių giwátos arba darbų ißpéikt ne gáli, tų żodżiús ir raßtús pêikia, klapôia ißwerczia. Tob: 4. Ecclſ[5]): 8. Prouer: 12. Lucæ 20. Iaco: 3.

Tadąġ néio pátįs ioṗ, bęt' núſiunte mókitinius ſawús ir ſu Herodiônais: o tai todrin', idąnt' mażeſne gêda bûtú, iei iûs pergałétų. O antra idąnt' tů drąſeus paſsákîtų, ką ißmanîtų, neſi ſęrgedamas prieſakių ſawų: o ánįs idąnt' węikei apſwiecziotų Hérodo tarnáis, iei ką biłótų prieß Ciéſorių. O Diewę, kaipóġ dauġ nų tokių ſtębuklingų praktikę[10]), tarṗ átſkałůnių, prieß wiéną ßwęntą wiſſatimę Apáſtalißką Bażnįczią, ku-[riomis] **(365)**[11]) riomis

---

1) ir 2) ne 3) karalautų 4) tękêtumbime: 5) Ecclеſ 6) io. 7) Wießpati 8) пропущено польск. ſię rádźić 9) польск. od złego człowieká wywrocone (относится къ ſłowá) 10) praktikų 11) **366**

ių[1]) ſenéi iau iż fundamentu butų̀ ißwêrtę: tiektái ioġ nera rôdos, nei ißmin- Prouer: 21. tiés prieß Wießpatį Diéwą.

Kłauſikiġ dábar, kaip̄ ßwąnkei bîło. Miſtrę, żinomę ioġ ęſsi teiſinîkas: ir ioġ kêlo Diéwo tieſoié môki, ir nodbôii ne wiéno. Nes' ne wéizdi ąnt perſônos żmonių. Cze kiekwiénas priweizdékiś, bûdų, weikałų ir[2]) patoſſeių, Pſal: 54. tikôtoių, wilų, átſkałûnių, ir kitų piktų ir pranáriú pakłaidûnų żmonių. Ant' gâło ßwąkųsġ tatái żodêlei, ir meiłos kałbos, ßwełneſnes ir miįkßtęſnes[3]) vż aliéių. Bęt' tacziáu yra kaip̄ wîliczios. Tůgi budú Hęretikái ſałdumis żodżeis ir pagirimais, ißwadżiôia ßirdis łetų, o ne kałtą[4]) żmonių. Wadina Matt: 8. Chriſtų Miſtrú ſawú kurió mókitineis bût' ne norêio, bîło iam' Wießpatie, W., o wálos io ne dâro. Nes' walá io yra, idąnt' butų wiſsi wiéna, kaip̄ iiſsái ſu Téwu wiéna yra, o ßitie tą wienîbę daugeuſei płeßo ir dráſko.

Wienókiġ dábókiś, ioġ tie wiſsi tytúłai kuriůs Wiéßpatį[5]), nórint' ne Ioan: 15. nůßirdżeį[6]) důſtî, tieſóś yrá. Nes' W. Chriſtus vż tiéſą yra miſtrú mûſų ir Wießpatimi, kaip̄ patis paſsâke. Ius manę áłgatę Miſtrú ir Wießpatimi: ir gęrái bîłotę neſsąġ ęſsmi iů. Yra miſtrų[7]) nużéminimo ir rómumo: kaip̄ tęiáuġ pridêio. Nes iei aß, tieġ, mażgôiau[8]) kôias iûſų bûdamas Wießpatimi[9]) miſtrú iûſų: tad' ir iųs túritę téipaiaġ wiénas ąntram' kôias mazgôt' ir mażéuſius tarnâwimus miéłai darit': kadąġ ne ęſt' mókitinis ąnt' miſtro, nei târnas ąnt Matt: 11. Wießpatiés ſáwo: ir kitoie wietóie. Mókikiteś, tieġ, nůġ manęs, ne numirelų atgîdit', nei praiêwų darit': bęt' mókikiteś nużéminimo ir rómumo. Yra Epheſ: 4. miſtrú méiłes pakłuſnúmo, kąntrumo. Nes' del' prabįguſios méiłes, kuria Phil: 2. mus numiłêio iżdawe patis ſawé vż mus ir ſtóios Diéwui Téwui pakłúſnumi: nęt' ik' mirßtąs, o mirîmui baiſiui Krîżęus.

Bęt' îpaczei yra Miſtrú tieſós, kaip̄ tatái ir priéſakei io nórį, ne nórį iżpażįſta, żinome, tieġ, ioġ ęſsi teiſinîkas. Teipáġ yra,[10]) piktadéios, ne kitáip̄. Veritas triplex. Vitae, Doctrinæ, Iuſticiæ. Nes patis W. Diéwas téiſus, o kiekwiénas żmógus męłâgis, kaip̄ ir iųs, kad' patis iżġ ſawęs bîło. Bęt' iųs nų pátįs iżġ ſawęs né kálbate, bęt' dwaſiá Diéwo per ius: kaip̄ ir ąntái per Kaiphôßių, ir per Baláamą biłôio. Nes' yr' Chriſtus wiſsôkių[11]) budú téiſus giwâtoie, teiſus mókſłe, téiſus nutéiſinimę. Nes' giwatâ io ßwęntá búwo wiſſa tikróii ir tieſóia, be wiſsôkio pakłaidúmo: mókſłas io bę fâlßiaus wiſsôkio. Néſſa kêlo Diéwo téiſeie môke: ir tópi teip̄ tiéſą biłôio kiekwiénam', kad' ne atżwilgêios ne ąnt' wiéno: ne weizdeio kas Wießpatis, o kas târnas, kas élgeta, kas didżturis tatái yra notſtôio nůġ tieſós ir teiſibes, nei drin' báimes, nei drin' małônes arba nopîkąntos, nei drin' naudós kokiós. Tokiéġ turêtų bût' wiſsi krikßczîonis, ò daugeſn' pér-

---

1) ią 2) пропущено польск. poſtáwam (относится къ przypátrz) 3) mįkßtęſnes 4) kałtų 5) Wiéßpati 6) nůßirdżei 7) miſtrú 8) mazgôiau 9) пропущено ir 10) yra 11) wiſsôkiu

kęltiéii kunigai ir ſwiétißkieii: bęt' daugeuſei ſakîtoiei żodżio Diéwo: idąnt' ir tieſoié wáikßcziotų, ir tieſós mókitų ir tiéſą kiekwiénám kałbêtų. ſakiódami tamé Wiéßpatį ir Miſtrą ſawą.

Bęt' ſukůġ wienok' atêio ßitie patîkotoiei Wießpatieſp? arba ąnt' ko tokią búkłų prakałbéiimu[1]) paſpénde? Paſsakik' múmus, tieġ, kas taẃ ręgiś, dęragu důt' Czîżę Cieſoriui árgu ne? Nésſą iêi taris ioġ dęra, tad' ių tieġ, apraißiſime paſpałitump żmoniump kaip' gadinąntį zókonu ir wáłniſtę bédrą o kaip patoſséią Ciéſoriaus páhonių. O iei taris nédęra: tad' weikei apſakîſsime, Hęrodo tarnâmus, ir padůſime ių galîbei Stóraſtos. Cze turį[2]) ißraßîtą bûdą ſáwawâlų, pałaidûnų, ir kûnnißkų[3]) żmonių: kurie ape niéką kitą ne kłâuſes, tiektái ape tą wálnaſti kûno kaip ißmúſtiś[4]) butų ir ißłáußtiś iżġ pakłúſnúmo ir wîręſnibęs teip ßwiétißkos[5]), kaip ir dwaßißkos kaip butų deſetînų ne mokét', apżadéiimų Diéwui padarîtų ne łaikit', ne wiéno walgimo ſkîreus niêkad' ne turét': bęt' wiſsadós ęſt' ir gert' ką nóris ir tieſiogui teip apwalumi įkopt' dągun' wiénu intikéiimų, bę wiſsôkio czîſceus, ir bę gerų darbų. O gardįgi tái kûnui ir páſaului Ewángeliá. Tůgi tą neláimų pêkų, kaip żuwis mêßkęria, wêlinas weikei pagáude, wálniſte kûno. [Bęt' iau]

(366)[6] II.

Bêt' iau kłausîkimê, kaip Wießpatis atáteiſe tůs hipokritus pakłaidunús żmónęs. Ir ką iiemus ąnt' to kłauſimo atſáke. Pażinęs, tieġ, Iéſus pranarúmą ių, táre iųmp. Ir kodrin' manę gundziatę o vżdękti żmónes? Paródikite man' monêtą Czîżes. O ánįs iam' gráßi parôde. Cze kiekwiénas ręgêti gáli, kaip Wießpátis pranarumú ir patoſsimú biéuris. Nes' kad' ių Samaritonú, girtůkłé, priétęlumi múitinikų ałgôio, pigéus iiemus núkente: arba wel' nutiłêio, arba wienok' łęgwai atsâke. Aß węlinuwós ne turių[7]) bęt' gerbiú tą kuris' manę atſiunte, o ių mané ßitái ne págerbete. Bęt' cźe ßitái tiémus, kurié ių miſtrú teiſumi, tiéſos mókitoiu, o teiſumi ałgôio, tiémus ißkęntét' ne gâli, bęt' teip rûſcei atſtâto: wadina iûs gunditoiais, kaip wêlinus, wadina pakłaidûnais ir vżdęgtáis żmonemis: Kaipoġ ir nůġ tieſós Prouer: 27.
búwo tokié. Nes' gęreſnes yra záizdos nůġ priétęlaus, o neġ łûginaiię pabuczêwimas nepriételaus: ir toli gęręſnis yra ręgimas nepriételus, o neġ taſſái, kuris priétęlumi ródżes, o yra nepriétęlumi. O Diéwas ąnt' ßirdiés ne ąnt' żôdżių weizdi.

Ręgékik' kaip węikei iiemus ißpáinioios iżġ ių quęſtios. Néſſą paklauſęs, kienó tatái butų eſſąs pawéikſłas ir vżraßas ąnt' to gráßio? Kad' iam átsâke, ioġ Ciéſoreus, vżrißo iûs biłôdamas atadůkiteġ tad' Cieſoriui

1) prakałbéiimą 2) turi 3) kûnißkų 4) ißmúßtiś 5) ſwiétißkos 6) **367** 7) turiu

kas yra Ciéſoriaus: o Diéwui kas yra Diéwo. Tatái iie iżgirdę nuſtébo ißminti io: ir palike iį ęio ßalin' niekú neßim'.

O tů żodżių[1]) ißmoke mus Iżgéłbetoies můſų W. Iéſus Chriſtus[2]), nutéiſinimo krikßcziónißko, idąnt' atdůtúmbime kiekwiénám' kas kienó yra: Pamôke ir dárbu, kad' ąntái Pétrui vż ſawé dónį vżmokét' liépe. O tatái iau Matt: 17. prieß tůs, kurié vrêdui kokiám nórint' ſąnti, po ſkreiſtęłé wálniſtes krikß- 1. Petr. 2. czionißkos ſtębia prieß (kadąǵ Chriſtus ir Apáſtałái Ciéſoriui, nórint' Páhoni Moiſi: 16. pakłuſnéis liépia bût') tatái kaip didis nuſidéiimas yra, ißmokis mus ąnſái ſmârkus ißkoroiimas, Chóres ir Dáthano, ir Abirono, ir kitų wiſsų kúrſtitoiu, arba rebelliſtą[3]) wiſsókio ámżio.

Bęt' mes dabokimes ků kałti ęſsmé Diéwui, o ko Ciéſorui. Per Ciéſorių ißmánomę cze karalús kunigáikßczius, ſtóraſtas, Burmiſtrůś ir kiekwiéną Rom: 13. kitą vrêdą, ne ticktái ſwiétißką, bęt' ir Dwáſißką: kaip Biſkupus, Plebonús, ir kaznadiéies. Vrêdui paſáulo ką ſkęli môkia Pówiłas S. Kur teip râßo. Wiſsôkia dußiá wirßutiniam' vrêdui tegûl' padůtá. Nes' ner' wireſnibes tiektái nůǵ Diéwo įſtatîtos yra. O teip kas prieß Diéwo įſtâtimą ſtębia, taſsái priéß Diéwą ordinacią ſtémbia. O kurié ſtęmbia priéß, tie ſaẃ pażúdimą ǵamina. Nes' vrêdas ne êſt' drin' báimes tų, kurié gerái dáro: bęt' kurié piktái dáro. O nórigu ne biiótiś vrêdo? Darîkiǵ gęrái ir turêſi gárbę io. Néſsą iiſſái ęſt' tarnú Diéwo, taẃ ąnt' gêro. O iêi ką pikto padarîſsi tad' biiôkis: nęs' ne bę prieżaſtiés vrêdas kaławiią neßîoia. Nes' ęſt' tarnú Diéwo ir átakias dárąs ąnt' to kuris piktái dáro. O teip iżǵ reikało bûkite padůti, ne tiektái drin' átakių, bęt' ir drin' ſiełos. Nes' drin' to ir donis mókate. Nes' yra tarnáis Diéwo, tamé tarnauię. O teip atdůkite wiſsiémus ką ſkęłatę kam' dóni, tam' dónį, kam' múitą tam' múitą, kám' báimę tam' 1. Petr: 2. báimę, kam' pagerbimą tam' pagerbimą, tatái Pówiłas S. wiſſa. Têipaiaǵ ir Pêtras ś. Bûkiteǵ, tieǵ, padůti wiſsókiam' żmonißkam pádarui drin' Diéwo. Buk' Karâlui, kaip wîręſuem', bûk' Stóraſtomus kaip nůǵ io paſiųſtiémus, ąnt' ißkaróiimo piktadéių, o ąnt' garbés gęrûių. Iųs tarnái búkite padůti Wießpatimus to pasáulo, ſu wiſsôkia báimę, ne tiektái geriémus, bęt' ir 1. Tim: 2. piktiémus.

Kalti eſsmé wel' vż iůs W. Diéwą praßit'. Nes' tęip' pówilas S. ráßo: [Praßáu] (**367**)[4]) Praßau pirmicuś idąnt' butų mâłdos ir práßimai, ir dékawoiimai vż wiſſás żmónes, vż karalús ir vż wiſſús ąnt' vrêdo paſtatîtus: idąnt' giwâtą pakaiįgą weſtúmbime ąnt' to paſaulo, wiſsókioie báimeic Diéwo ir cziſtátoie.

O ape vrêdą Dwáſißką, taſiaǵ Pówiłas rágina, idąnt' awis' pięmęni,

---

1) żodżiu 2) Chriſtus 3) rebelliſtų 4) **368**

kłauſitoies, kożnadiéiei, mókitinįs Dáktarui ſawám' atwirſtų wel' wiſsókio to pasáulo gêro. Nes' kunigái, kúrié gęrái ſawamę vredé élges', dweiópo 1. Tim: 5. pagerbimo werti: o îpaczei kurié dirba żódiie ir pamókſłę. Nes' teiṗ ráßtas Hebr: 13. bîło. Ne vżrißk' naſrų iáucziui dirbancziám': ir wêrtas yrá ſamdinîkas ałgós ſawós: ir kas' ałtôriui tarnáuia, iżġ ałtóreus túri turét' péną sáwą. Ir kitoie wiétoie. Bûkite, tieġ, pakłuſni wîręſniémus ſawiémus, ir bûkite iiémus pádûti. Nes' iie îauczia, kaiṗ tie kúrié túri dût' ſkáiczių vż dußiás iûſų idąnt' tatái darîtú ſu dżeugſmu, o ne dûſaudami. Nes' tatái iumus ne ißeitų ąnt' gêro.

O iżġ cze iau ręgime kad' pasáulo vrêdui ſkéłamę pagerbimą, ne tiektái wirßutinį káiṗ padoniéii, bęt' ir widutinį, pakłuſnúmą, małdas ir donis. O Dwáſißkam' téipaieġ pagerbimą, pakłuſnúmą ir réikałus to ámżio: o îpaczei iau ſenéi ąnt' to paſkirtus ir įſtatîtus ir patwirtintus, kaiṗ deſetinás czîzes ir kitús pamokéiimus.

O Diéwui wel' ką ſkêłamę, ſkêłamę iam' wîſſa, nes' nûġ io wiſſa: bet îpaczei ſkêłamę iam' dûßią mûſų, ąnt' kurios neßióiamę pawéikſłą vżraßo io (nes' nûġ Chriſtaus wadina mus krikßczionimis, kuris' pażękłino mus ſaẃ ąnt' krikßto dwaſiá ſawá) ioġ iam' kałti atadût' ápwałą ne įżagtą, kaiṗ yra nûġ io padarîta: ir priweizdét' to gerái, idąnt' ne bûtų tas Diéwo pawéikſłas ąnt' ios pagadiutas, nei izpaißitas[1]), nei pabiúrintas, idąnt' ąnt dûßios mûſų ne butų niéko kito tiektái ką patis W. Diéwas pirßtú ſáwú, tai ęſt' dwaſią ſáwą imolawót' teikeś. Nes' ką nórint' tu ąnt' io patis raßái bę io tû tępi dûßią ſáwą vżtrini ßwęntą paweikſłą io. Tegi ne páißai, neî węlinas, nei paſáulis, nei kûnas, bęt' gęréus áßaromis gałéiimo[2]) S. ir tąkumi priemimú S. ſakraménto numazgók, ißłûſtik'[3]) ir pataiſik'. Nes' ięi ių apwałų o nepá-tęptą nunęßi ąnt' sûdo io, tad' iiſsái atadûs Diéwui kas êſt' Diéwo: bęt' iei ių ras nûġ wêlino pagadintą, tad' wel' atadûs węlinui kas io yra.

In ſumma, ſkêłamę Diéwui baimę kaiṗ Wießpati ir sûdżei ſawám': méiłą kaiṗ Téwui ir gęradêiei augßcziáuſiam', kurſai kadąġ wel' yra Dwaſiá ir tieſà, tadąġ ių wel' ſkéłamę gárbint' dwáſioie ir tieſoié, ne tiektái wirßutinemis Ceremoniomis, bet' daugéuſei grażiá ßirdimi, widutinemis dûmomis, ir apwałúmi nôrų, ir miłet' ių iżġ wiſsós ßirdiés, ir iż wiſsós dûßios, ir iżġ wiſſų ſiłų ir dûmų mûſų.

Iauġ tad' miélauſieii krikßczionis, atdûdinékime kiekwiénám' kas yra io: prakęltiémus pagerbimą, báimę, pakluſnúmą, dónį ir ißtikimą práßimą vż iûs W. Diéwoṗ. Bęt' ąnt' wiſso Diéwui Wiéßpátį, tikêiimą, pádukſi, ir méiłą ir báimę, ir ápwałą[4]) pakluſnúmą priſakimui io, teiṗ ioġ kad' mumus

---

1) iżpaißîtas 2) gaiłéiimo 3) ißßłûſtik' 4) apwałų

arba vrêdas, arba kas nórint' ką lieptų, arba vżdrauſtų kas yra prieß Diéwą ir Bażnîczią io, tad wêlikime gerêus tukſtąntį kartų numirt', o neġ Diéwą wiéną tą pażéiſt', kurió ęſt' karáliſte, laupſé ir Wießpatâwimas ąnt' amżių amżinų. Amen.

Nedelos XXIIII. po Traycei S. Ewangelia ape atgidimą dukteres Kunigáikßcżio. Matt: 9: Cap. [Anů]

(368)[1]) Anuo metu: Kad' biłoio Ieſus miniúmṗ ßitái wiénas kunigáikßtis priêio, ir garbę iam' dáwę, biłôdamas. Wießpatié dukté maná dabár numire: bêt' eik vżdék' ąnt iós rąką táwą ir bus giwá. Ir kéłęs Iéſus ſêke ii ir mókitinêi io. Ir ßitái żmoná kuri płudimą kráuio kentêio dwîliką métų, priêiuſi iżġ vżpakalo, palitêio żąmbo rûbo io. Nes' biłôio ſawimṗ. Iêi tiektái palitêſiu rûbo io, ſweiká bûſiu: O Iéſus atsigrężes ir régêdamas ią táre. Dukſêkiś dúkté intikêiimas táwas tawé paſwéikino, ir ſweiká búwo żmoná nůġ anôs wałandós. O kad' iêio Iéſus înġ namús anó kunigáikßczio, ir îßwîdo wámzdinikus ir minią betrękenczią, ir táré iumṗ. Atſtôkite, ne númire merga bêt' miégt'. Ir ápiûke ii. O kad' búwo ißtrémta miniá iêio, ir nutwére rąką ios, ir biłoió mêrgá kêlkis. Ir kêłes mergá: ir ißêio paſkêlbimas taſái per wiſsą żémę aną.

IZGVLDIMAS.

Szios dienós Hiſtoriá ne túri ſawimṗ niéko kitó, tiektái wiſsa méiłus o lįkſmus dáiktus: teiṗ ioġ gerái pramintá yr' Ewangeliá, tai ęſt' lįkſmá nauiiená ir paſiuntinimas gęras. Nes' kad' muſųmṗ ßią dieną tą nauiieną atneßtų, ioġ tokſái wáiſtitoies páſiraißke ąnt' ɋasáulo[2]), kuris' padarit' gałętų tatái ką cze W. Chriſtus padâre: tikiu ioġ wiſsi Diéwui dékawotų ioġ mumus átſiunte waiſtitoią tokį, ir wiſsi ſpauſtůs ioṗ. O kąġ múmus krikßczionimus darit' pridęra, kurie ßią dieną tą nauiieną girdime, ir tą tikrąįį wáiſtitoią tikrąįį Wießpatį ir iżgełbetoią tarp' ſawęs túrime? kuris iżġ Diewißkos ſawós galîbes wiſsa gâli, o iżġ prigimtos gerîbes gátawas yra wiſsiemus paßélpt? o koġ kito iéßko ſu ßitais praiewais, ſawáis, tiektái idąnt' iį vż tikrąįį iżganîtoię pażintúmbime, miłétumbime, ir įwadinétumbime? Nes' ir ſenamę zókonę todrįn' W. Diewas praiewųs rôde, idąnt' wiſsi

---

1) 369 2) pasáulo

pażintų iog iiſsái yrá W. Diewas mûſų, galįngas o ißtikimas. Argu tatài ne dide galîbe wjênoïé adînoię teiṗ' ſųkią ligą, ir páczią giltinę ṅutręmt? Ar tatài ne ißtikéiimas, iog W. Chriſtus tiem' abiem' teip' małônumi buwo. O kaipóġ tatài ſałdųs Wießpatis wiſsôkiam', o miełáßirdúmai io ąnt' wiſsų weikałų ir padarų io, o cze kiekwienas ręgi, kuri naudá yra tos Ewangelios S. kurią wiſsą kû trumpiáuſei ißtaiſiſsime.

I.

Morkus ir Lukôßiųs[1]) S. ßitą S. Hiſtorią płaczeus râßo, ioġ wienas Arcibażnicnikas, tai yra kunigáikßtis, arba wîreſnis ąnt' Synagôgos wardų Iáirus pryęio Wießpatieſṗ ir pûłęs koioſiąmṗ io, dáwe iam' pagerbimą, ir gárbę ir práße ių łabái biłôdamas. Wießpatie dukté maná dabár númire, bęt' eik' ir vżdék' ąnt' ios rąką ſáwą, ir zótaġ bus giwá. Dauġ [ių ſkáitomę] (369)[2]) ių ſkaitome raßtę S. kuric ſawûſe reikałûſe Wießpatį pritękéios, o ne wienas niekad' ne bųwo[3]) apłaiſtas. Szitai ir cze pryęio Kriſtuſoṗ taſsái żmógus didis, pryęio ir tôii ligôta żmoná, o abú ko géide, wiſsa įgiio. O tatái wiſsa ąnt' pamôkſło ir ąnt' palįkſminimo mûſų, idąnt' téipaieġ ir męs kiekwienas ſawamę priwâlimę ioṗ eitúmbime. Kaiṗ mus ir Pránaßas Dówidas rágina biłodamas: priéikite ioṗ: ir bûſsitę apżiebti, ir ręgéſsite ioġ iuſų notmęs nûġ ſawęs tußcziú.

O iei manę pakłáuſi kaip' turi priéit' ioṗ. Ißmôkis tawę ir tas dwęietas żmonių. Nes' dabôkiś ſu kokiû nużéminimu, ſu kokiû nóbaznumu, o kokia małdá, ſu kokiû tikêiimu ir pádukſiu anįs pryęio. Tas gęras żmógus pûłe kóioſiąmṗ Wießpaties tátái turi nużęminimą: ir práße ių łabái o gęrái, tatái turi karßtą ir úżdegtą máłdą: eik' vżdek' rąką ąnt' numiruſios duktęrés manós, ir zótaġ bus giwá. Tatái turi giwą tikéiimą, galingą tikéiimą nórint' ne tóbułą. Didęſnis búwo kaip' ligôniṗ żmonáiṗ: kurîių têipaieġ páżindamá newertúmą ir biaurîbę ſáwą, ne drîſuś Wießpatiés akimus parôditis bęt' nużęmintai pryęiúś iżġ vżpakalo palitéioś ſterbłés rûbo io. Nes' teip' ßirdiié ſawoié: ioġ tikrái, ioġ tiektái pałitéſsiu rûbą io.

Cze ręgimę tikrą intikêiimą, didį intikéiimą, kurio ir ik ßei dienai Bażnįcze S. wiſsatime, per tą motęrißkę figurawôtą ſakiôia: kuri tiki ioġ W. Chriſtus nc tiektái patîs per ſawę wáiſtiie ir iżgîdże, bęt' ir per kûną ſawą, ir per tarnús ſawús, ir per rubús ſawús: iṙ pakąnka Bażnîczei żódżio Kriſtaus ſterbłés Wießpatiés, ſkêpętos Pówiło S. ir ßeßêlo Pętro, ir túri tatái vż dides ſwétaſtis, drin' Chriſtaus gałwos, nûġ kurios tôii wiſsá galîbe ißéit'. Ir todrįnaġ Bażnįczia krikßczionißká ne tiektai kûna Wießpatiés Acto: 19.

1) Lukóßius 2) **370** 3) buwo

Kriſtaus, bęt ir rubús io, ir reliquiés S. io, kaip' rikųs ir indús dwáſios S. wiſsad' turêio garbeié. Kaip' ir Naámanâs práße Elizéußą pranaßą, idąnt' 4 Reg: 5. gałêtų ſu ſawimi imt' trúputį żêmes ßwęntós, ir brólei Iozepho éme ir pár- Exod: 13. nęße káułus io, kaip' ſwétaſtis. Teip' ir tôii pawárguſi żmoná, parôde ſáwą Ioſuæ 24. didę, o tikrái Katholiczká tikéiimą, kad' teip' dûmôio. O idąnt' tiektái gałeczę palitét' to S. żmógaus rûbo, kaip' brągeuſios ßwétaſties[1]), zótaġ mañ padetų. Kaip' ir tûleimus żmonęmus daźnái padêio ąnſái ių didis tikêiimas Aug: in lib: W. Diewóp, kųrį[2]) prieġ reliquiomus arba ſwétaſtimus túłų[3]) ßwęntųių rôde, 22. cap: 8. kad' iûs ſu pagerbimú palitêdawo. Apé ką Augúſtiniep S. Ambrazieiup ir de ciuit: Dei. kitûſiąmp ſęnûſiąmp Dáktarûſiąmp dauġ ſkaitit' gałi. Nes' iei rûbai W. Chriſtaus, iei ßeßêlis Pętro, iei ſkępęta ir kédraißte Pówiło, żmónes ſu tikêiimu bę garbinimo bałwônų wartôio, ąnt' páſwéikinimo tûłų ligų ſawų: Iei ąnt' palitêiimo ławôno Elizéußo numirelei atgiio: o kodrînaġ mus kas túri péikt', ioġ téipaieġ káulus ßwęntųių, namús Dwáſios S. gerbiame? Zinóiogi gêrái toii motęrißke, ioġ anóii galîbe ne iżg rûbo ißêio: żinomę ir męs téipaiau, ioġ ne ißéit iżġ kaułų ßwentûių, bęt' nûġ Diéwo kuris wiſsa paſwén- Ecc: hiſt: lib. tina[4]). Kaip' ir aną galîbe pawéikſło W. Chriſtaus, kurį tóieġ motęrißke 1. cap: 14. búwo padâriuſi ſawamę mieſtę ąnt' atminimo tos gerîbes, kurio żámbo tûiaus Theoph: in Matt: żołé kuri po iû áugo palitêioś, tad' wiſsókias ligás iżgîdidawo. Teipáieġ ir nų kiekwiená ſęrgąntîii dußia krikßczionies żmógaus, per Sakraméntą gaiłeiimo S. nórint' minioie paſwéikſta, kad' tiektái palités rubo W. Chriſtaus, tai ęſt, kad' tiektái kúnigui persirguſią ſáwą ſiełą, ſu gêdeiimó[5]) ir báimę Lucæ 17. kłûpodamas ſłaptę parôdzia. Kaip' kur kitur W. Chriſtus liépe. Eikite, tieġ, ir parôdikitęś kunigâmus, nes' nórint' kúnigas yra żmógus kaip' ir tu, nórint' nûdemeies eſt', o wos ßeßélui Pętro lîgus téſsiżęmiauſe ir biauréuſia dalis rûbo, téſsi kaip' ſtęrbłé ſupúrwinta: taczau wiénók', ioġ kábo ąnt' Chriſtaus, ioġ yra kaip' pridęrąnt' pąwadintas ir kûną Pętro kaip' ßeßélis ſakioie taczéu tad' nûdemeies żmógus, idąnt' tiektái gęrai iżſakîtų nûdemes, gaus nûġ io ißrißimą ir nûdemių atłaidimą, teip' ioġ zótaġ paius ioġ iau pagiłbo. O taſsái iżgîdimas, ne nûġ rûbo, ne nûġ kųnigo[6]), bęt' nûġ W. Chriſtaus, bet' [nûġ] **(370)**[7]) nûġ Diéwo per Pſal: 132. tárną êiti. Néſsą tóii małône ir tóii galîbe płuſta nûġ Chriſtaus kaip' brąguſis aliéius nûg gałwós nużęgia inġ bárżdą, ir ąnt' rûbo, nęt' ik' ſtérb- Pſal: 132. łai io, káip' Dówidas biło. O ieigi palitéiimas paties rûbo átnęßa iżgîdimą, kaipóġ toli daugesñ bûſsimę ſweikáis ir ne mirßtąnczeis, kad' ne tiektái io palitét' bęt' ir kûną io S. ir krâuią io brągeuſiu[8]) ſu Deiwiſtéi[9]) ſuwienintu[10]) wálgiſsimę ſu tûiaġ tikêiimu, nużéminimu ir pagerbimú, kaip' tôii żmoná?

---

1) ſwétaſties 2) kúrį 3) túłų 4) paßwéntina 5) gêdeiimú
6) kunigo 7) **371** 8) brągeuſią 9) Deiwiſté 10) ſuwienintą

II.

Weizdékiġ ioġ tóii żmoná, kaip' kiti Ewangeliſtai ráßo, iżdâwuś iau búwo ąnt' Dåktarų wiſsą tûrtą ſáwą: o wienók' iei tacziau nieko ne padêio, bęt' tů dábar pikczeus turêioś. Ne idąnt wiſsi wáiſtai butų tußti o niékam' Ecclesi: 38. nedęrą (kadąġ ir tůs drin' priwâlimo můſų, W. Diewas iżġ żémes padáre) bęt' ioġ ne wieni wáiſtai ne wienos rôdos, ir padeiimai to paſáulo, bę małônes ir padéiimo Diéwo, ne wienám' ne padés. Ir todrįnaġ łabái gęras ir priwałús dáiktas yra, kiekwiénai ligai mûſų, pirmiaus patękêtiś Diewóp W. ir dûßią apweizdét: ir páſkui dabár wáiſtus imk': paſsidůdamas tobułéi wálon' Diéwo, ir indůdamas kûną ir dûßią sáwą inġ galingas rąkás io.

Iżdáwus búwo toįį[1]) żmoná wiſsą ſáwą tûrtą drin' kůno ſweikâtos. Parôdikiġ tu mań, kurį tarp' můſų, kuris ne tarių[2]) wiſsą tûrtą sáwą, bęt' żîmę kokią dalį namų ſawų ąnt' to apgręßtų, idąnt' gautų dußei ſáwai paſweikinimą. Drin' ſweikâtos kûno ne wienų primitimų żmónes ne ſkundże: o drin dûßios ſweikâtos niéko primiſt' ne nôri? kûną ſęrganti, ape kurį tikrái ne żinome, ięi ką iam' wáiſtai padés: o nórint' ir gerái padetų, tad' iį tacziáu, wéikei páſkui nórį ne nórį, żęmei iżġ kuriós îmtas yra atdůt' múſiimę, teip łabái brągei ne iłgám' tárpui, per kurį dábar turi gîwu bût', rûpinameś pałaikit' ką tiektái gálimę o dûßios miéłos, ape kurią tikrái żinonę[3]), idąnt' ią ſu Diéwo padeiimú, nuwáiſtit gałêtumbimc, kad' tiektái parúpintis norétumbime: ir ape kurią żinomę, ioġ ios ſweikatą ir giwatą patęks ąnt' ámżių: teip ſawi pigináme ioġ ne tiektai niéko primiſt' drin' ios ſweikátos ne nórimé, bet' dábar (kas vżtiéſą yra ąnt' wiſſų ſtębúkłų) wáiſtus kuriûs mûmus dôwanái důſt' atmętinêiemę, o kas yra ſųkéſnio, ir tůs kurié můſų wáiſtit' norêtų nopîkąntoie túrimę.

Kłaųſikiġ[4]) kas toléus tai żmónai tikos, nés tůiaus kaip rûbo W. palitęios tůiau iżdżiůwo ir palaube werſme anó krâuió ios, ir paiuto ąnt kûno ſáwo, ioġ búwo paſwéikintą[5]) nůġ anós ſmárkios ligós ſawós. O W. Iéſus pażinęs wel ſawimp galîbę kurį[6]) ißêio nůġ io: atſigręzés miniósp, kłáuſe kas butų palitęięs rûbo io. Atſáke Pétras ſu burſiníkais ſawáis. Ar né regi miéłas Wießpatié kaip miniá ſukimßos aplink' tawé, o wienók' kłáuſi kas tawe palitéio? O żmoná ręgêdama ioġ nuſłêptis ne gałeio, ſu wirpéiimu ir báimę pręio, ir půłe kóioſiąmp io, ir paſâke prieġ wiſsiémųs[7]) wiſſa kas iei tikos ir táre ioſp Iéſus. Dúktę intikéiimas táwas táwę ſweiką padâre: Eikiġ pakaiuie.

Ach mánas miélauſes Wießpátié, tataiġ ir nų dauġ tokių tarp mûſų,

---

1) tóii 2) tariú 3) żinomę 4) kłauſikiġ 5) paſwéikinta 6) kuri 7) wiſsiémus

kurié tawę téipaieġ ſpáudzia ir trêßkia, ir tiektái tawęs neſutrêßkia tarṗ ſawę́s, ne wętái ir ne pagerbtái tawęſṗ prieidamiés todrįnaġ wel' patáiſimo ne iêuczę, bęt' taczéu atliéktiś ligoſé ir biaurîbeſſe ſawoſé. Bétaiġ tu nełáimi żmógau, kurſái nóri ąnt' dûßios ir ąnt' kûno iżgîditis: priéikiġ ſu ßitąię báimę, ſu tů drebêiimu, ſu tů núżéminimu, ſu tů intikéiimu ir ſu tů nobażnumu S. Sakramentumṗ io, kaiṗ tôii żmoná: intikék', prażóſk', ir palitêkis: tikek' ßirdżia ſtipręi, iżpażink' naſráis drąſei, palitekiś nuweiktinái darbáis, ir ręgêſsi ioġ tatái wéikei padés. Nes' tů tręiú, tikêiimu, żódżiú o [dárbu] (371)[1]) dárbu tóbułą ſweikátą gauſi, ir iżgirsi teipaieġ ſaẃ nůġ Wießpatiés ſáwo, turék' gêrą páduksį ſunêli, intikêiimas táwas tawê ſwéiką padâre.

Bęt' Dabókimes kas toléus tikoś: ioġ kád' atêio Iéſus namůſna kunigaikßczio anó, ißwido tęn wámżdinikus ir triûbinikus (kurié pagaléi páprotą Zydų żmónes werkſmóṗ ir gałeiimoṗ[2]) wêde) ir ſurįkimą didį: tare iumṗ teiṗ. Atſtôkiteś, néſąġ ßitoii męrgá ne númire, bęt' apſnůdo: o ánis apiůke iį. Tatái turêtų atmint' kiekwienas kad' iam' ßitái gęntis łabái miéłas rękaś iżġ to paſáulo, ką czę Chriſtus biło. Ioġ kuris tiki ne mîrßta bęt' miegt'. Kádąġ túrimę tikrą páduksį, ioġ wel' kęlſis: o kęlſiś toli ſtiprêſnis, ir ſtrôpeſnįs, ne mirſiątimę kûne. Nes' kaip' mųmus pigú pabúdint' miegąntiių, teip' W. Iéſui atgîdit' numirusį. Bęt' kaip' anů mętú iůkeś iżġ Chriſtuſo kad' tatai kałbêio: teip' ir nų kad' biłomę pagaléi ráßtą, ioġ Apáßtałai. Muczêlnikai, ir kiti ßwęntieii ir ißrįktiéii Diewo, ne numirę bęt' giwi, ir karaláuia ſu W. Chriſtumi: kadąġ Diewas ne êſt' Diewú numirúſiuių betaiġ
Matt: 22. giwûių, tad' átſkałůnîs, ir apiůkeiéi, iůkeś iżġ můſų, ir wadina wįſsús[3]) ßwętůſius, żmonemis numiruſiomis: iůkeś iżġ Chriſtaus, bieuriſi Bażnįczę io, ne gêrbiá ßwęntûių io. Drînaġ to iiemus téiſiái numiruſeiṗ mergáiṗ: ioġ wel' téipaieġ turi bûti ißmęſti iż bażnįczios wiſsatimes, ir ßwęntûių będrîſtes, kur ne ißwis ne wieno cziudo tieſós, ir ne ißmanįs niéko kito, tiektái ką węlinas liepia ir dáro per Miniſtrús ſawús, kuris' ęſt' mełagiu naſrůſe kiekwiéno
3. Reg: 22. pránaßo falßîwo. O ioġ ne pażįſta nieko kito, tiektái fálßų, o wîlų, o mełús todrįnaġ błúżniie wiſsus praiewús, kuriůs Diewas daro per ßwęntůſius ſawús: ałgôdami iůs żolinîkais, apwilączioms piktomis páſakomis węlnißkáis weikałéis. Iżġ kur péłno ſaẃ ámżiną vżakinimą[4]), ir baisius kłaióiimus falßiwús cziudús. Nes' io paniekino tiéſą, ir apiůke Bażnįczią ir ßwęntůſius io. Tadąġ iiemus wel' Diewas důſt' żmónęs ne ßwęntús, apſtú. Důſt' iiemus ißwadżiotoius wiłús, téiſumi ſudú ſawo ąnt' ißkaróiimo piktîbių.

Wießpatis tad' ißwaręs anůs wiſsús apiůkéius, ęmę ſu ſáwimi tiektái

1) 372 2) gaiłeiimoṗ 3) wiſsús 4) vżaklinimą

Pętrą, Iokûbu[1]), ir Iónął. O Téwą ir mótinu[2]) anós mergos. Ir įęięs tęnái, kur numiruſi, gułêio, nutwęres ią rąkos táre ioſp. Merga kéłkiś ïr tůiau kęłeś ir wáikßczioio. Nes' iau búwo dwîlikos mêtų, ir iei důt liépe ęſt'. Ir nuſtębo wiſsi, ſtębukłu didżiu. O Wießpatiś iiemus łabai vżſâke, idąnt' to niekas nůġ ių ne żinôtų.

Regi kaip' tatái gális o gęranôris Wießpatįs[3]) iżgêłbetoies táwas, kuris teipaiaġ pirm' ąnt' kêlo to paſáulo iżwáiſtit' túri táwę, kaipo tą môtęrißkę per tikêiimą, ir per wértą wartoiimą S. ſakraméntų ſawų́, kuriůſe wel' yra pabáiga małones io. O numirúſi atgîdis wel' téipaieġ kûną táwą amżinóſp giwâtosṗ.

Rûpinkiſiġ kiekwiénas ąnt' wiſso apé tą dûßios ſweikâtą, ir apé ßitą małônę io nórigu potam' ißkákt' garbéſṗ giwâtos amżinós. Priéikiſiġ Wießpatieſṗ ſu tů nużêminimu, ſu tů troßkúmû ir ſu tů tikéiimu, kaiṗ turi pawáizdą támpi żmóguṗ, ir taiṗ żmonáiṗ, ir niékad' ne bûſsi apłéiſtas mâłdoié ſawoié nůġ Wießpatiés ſáwo, kuriám' téſsi wiſſadós laupſe ir garbé ąnṫ ámżių amżinûių. Amen.

Nedelos XXV, po Tráycei S. Ewangeliá ape biaureiimą ißnáikinimo, Matt: 24. Cáp. [Anů]

(372)[4]) Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſáwiémus: kad' ißwîſité biauréiimą ißnaikinimo, kuris' yra paſsakîtas per Daniéli Pranaßą ſtówinti ąnt' wiétos ßwęntós (kuris' ſkáito ißmânai) tad' kurié Iúdos żémeie yra, té begi ąnt' káłnų: o kas ąnt' ſtôgo tê ne nulipi imtų ko iżġ namú ſawų́; o kas dîrwoie te ne grißti îmtų rûbo ſáwo. O dêia neßczîomus ir żindżiąncziomus anoſé dienoſé. Mêlſkiteś idąnṫ ne butų pabegimas ïuſų żiémą, arba Subatói? Néſſą buś tů mêtú priéſpauda dide, koki ne búwo nůġ prádzios paſaulo, nêt' ik' tołei nei bus. O kad' ne butų́ patrumpintos diénos anôs, Tad' iéi kas iumus ką taris? ßitái cze yra Chriſtus, arba auré ne tikékité. Néſſą kêlſis falßiwi kriſtuſái ir falßiwi pránaßái, ir dûs żękłų́s didżius ir praiewús, teiṗ idąnt' inġ paklidimą butų ißweſti (kad' gałêtų bûṫ) ir ißrînktieii. Szitái iumus praneßeu. Iei kaś taris iumus. Szitái girioie yra ne ißéikite. Szitái vżdârimé: ne tikêkite. Nes' kaiṗ żáibas ißéit' nůġ ſaułes vżtekéiimo, ir parodżes nét' vżłaidimé: teiṗ bus ir ataiimas Sunáus żmôgaųs.[5]) Nes' kur nórint' bus kûnas, tęnai ſurinkſis ir herélei.

---

1) Iokubą 2) mótiną 3) Wießpatis 4) **373** 5) żmogaus

IZGVLDIMAS.

Mattéus Ewangeliſtá S. ráßo trúputi augßczeus tamėiagi Capitúlum ioġ ąnt' káłno aliwų kłáuſe mókitinei W. Iéſú ſłapté ape du didżių dáiktų: tai yra ape ißnáikinimą miéſto Ieruſalem: ir ape diéną paſkuczéuſią. Paſsakikiġ mùmus, tieġ, kad' taſſai iżgaißinimas bus? ir kokſai żękłas bus atęiimo táwo ir pabaigós to paſáulo? Nes' teiṗ ißmáne, ioġ dáiktas ne patôgus búwo, idąnt' Ieruſalem turêtų bût' iżgaißintas, nęt' draugé ateitų ir pabaigá paſáulo. Ant' to iiemus W. Chriſtus átſâkę iżſkaitîdamas tûłus żękłus, kurié teiṗ pirm' iżgaißinimo miéſto Ieruſalem, kaiṗ ir pirm' dienós ſûdo bût' ir parôditis turêio. Néſſą kaiṗ miéſtas Ieruſálėm' búwo figurá wiſſo paſáulo, ir Bażnįczia Ieroſolimo, figura Bażniczios wiſſatimes: teiṗ wel kas wêikeṡ pirm' ſukulimo miéſto anó, tatái wiſſa wéiktis túri, ir iau ßwieſei wéikes pirm' pabaigós paſáulo. Kaipo iżġ tų ßeßerióṗų żimių Wießpatiés ißwißt'[1]) gálime.

I.

Pirmá żimé yra tułumas falßiwų pránaßų (kurių ertés niékurġ daugêſnio tulárôpų ir priéßú ſaẃ patiémus ąnt' to paſáulo ne búwo, kaiṗ nų yra tarṗ krikßczionių) Weizdėkiġ, tieġ, idąnt' iûſų kas ne ißwęſtų. Nes' dauġ żmonių atéis inġ wárdą máną (tai eſt' po wardú W. Chriſtaus, po borwá Ewangeliós żódżio diéwo) biłôdami ioġ aß ęſmi Chriſtus, ir dauġ ių ißwęs. [Antra] **(373)**[2])

Antra żimé yra, karéi, marąį[3]), badái, ir drebéiimas żémes. Iżgirſite, tieġ, kariús, ir báugeiimus karių. Weizdékiteġ, idąnt' ne nugąſtumbites, neś tai wiſſa tuŕ teipo bût', o dábar ne gałás. Néſſą kélſis giminé prieß giminé, ir karaliſtę[4]) prieß karaliſtę. (o kas didęſnio, ioġ iau nų wienós giminés ir karalîſtes ir lieżúwio żmónes, kéłes pátįś prieß ſawę) ir bus marái, ir badái, wirpéiimai żémes wiétomis. O tie wiſsi dáiktai prádżiomis yra ſopulų. Kas nų wîſſa ne tiektái pagaléi litérą, bęt' ir dwáſißkai pildżeś. Nes' kaiṗ Hieronimas S. iżguldzia. Inſtôio didį[5]) karéi gintįimai[6]) Hęretikų, ir marái mókſłai gáiłųs, ir nutrękęiié: ir badái kłâuſimo żódżio Diéwo: ir ſuiudimai, maißtai, tikrái wiſso pasáulo.

Tręcze żime, pcrſakioiimas katolikų, wiłųs ir papiktinimai. Tad', tieġ, iżdûs ius ąnt' priéſpaudų ir vżmuß ins[7]) (Ius, tieġ, Apáſtałus manûſius, ir pálikûniṡ îuſų kurié nûġ iûſų parédną ſuccefsiią turi) ir bûſsite noṗîkąntoie wiſsûſiąmṗ tautoſiąmṗ drin' wârdo máno. Ir tad' tûli ių papiktįſiś, ir pri-

---

1) ißwiſt' 2) **374** 3) marái 4) karaliſte 5) didi 6) gintiimai 7) ius

wildiués, ir nopîkąntoié turés wiénás ąntrą. O daug falßiwų́ Práuaßų kêlſis (nórint' ių ne ſiųs) ir ißwęs żmonių daug.

Ketwirtá żimé, didúmas piktîbes, kuriós nų piłna ąnt' to paſáulo. O iog ſkálsįſiś ne teiſúmas, tad' vżgés méiłe tûłų żmonių́, bęt' kas patéks iki gáli iżganîtas bus.

Pękta żimé, sákimas Ewangeliós, tęn' kur pirm' girdêta ne búwo: kaś nų iau pildżeś Iudióie[1]) ir amoſę[2]) tólimoſe vż marių kraßtûſę, tatái yra nauiamę paſáuliię ſakis, tieg, ßitą Ewangelią karalîſtes (ne augßpurgo nei Sáſų Confuziós, bęt' Confeſsiós Rîmo ſóſto Apáſtalißko: ne Witembergé, ne Pinczewé, ne Rakawé) bęt' po wiſsą paſaulį? ir páſkui tatái atéis pabągá.

Szęßtá żime ir paſkutine yra, biauréiimas iżgaißinimo, per Daniéli práuaßą paſsakîtas, kuris yra dwęiôpas, wiénas kuris práłąke iżgaißinimą miéſto Ieruſálem, ape kuri Daniélis 9. kur mini iog turêio bût' vżmußtas Chriſtus nûg ſawų́g żmonių́, kųrius[3]) turêio vżgintiś io. Ir iog aną miéſtą Ieruſálem, ir ſu Bażnîczia turêio iżgaißint' żmônes ir ſu wadû atéiſęnczių (tai ęſt' żmónes Rîmo ir ſu Hêtmonu Titú ir Weſpażionų) ir iog turêio paláut' affiéros ir abżadái: ir bażnîczioię turêio patękt' iżnaikinimas. Ape ką Chriſtus Lukôßiup trúputį ßwieſeus bîło. Kad', tieg, regéſsite nûg kário (Rîmo) apgułtą miéſtą Ieruſálem: tad' żinókite iog priártinoś iżgaißinimas io. Teip iog taſsái biauréiimas iżgaißinimo ne ęſt' niékas tiektái kârias páhonių, żydamus biaurús ir nulodús[4]), kuris turêio iżgaißint' miéſtą Hierusálem.

Antras biauréiimas iżgaißinimo, kuris' túri prałąkt' diéną ſûdo (kaip' Hiêranimns[5]) Ambrażiêiús Chriſoſtomas ir kiti draugia iżgûldo) yrág patis 2. Teſſ: 2. Antichriſtas, żmógus nûdemes, ſunús prapulties, kuris' turi ſtęmbt' prieß Wießpatį Chriſtų ir Bażnîczią io ir augßtįſiś ąnt' to wiſsó, ką wadinamę Diewu, arba gárbinamę. Taſsái pagadįs ir ißgaißįs biaurumis kłáioiimais 2. Teſſ: 2. ßirdis tų, kurie iop priſtos. Néſsą tikieg monús, mełús ir bluzniiimus vż tikrą tiéſą, ąnt' wiétų ßwęntų́ iżkéls ir ßwęnczéuſią Mißios ś. afiérą gadįs Danie: 12. ir ißmetînés, ir biauréiimu waldis, ir iżg namų́ Diewo ołás łátrų́ ßpikliérius, kárczemas, kaniukßtęs[6]) daris'. Ape ką Danielis 12. bîło: ir nûg to męto kuriû bus atimtá afiera nepalauiamôii ir bus padêtas, biauréiimas ąnt' iżnaikinimo, ißeis túkſtantis déßimtų ir dewînios dęßimtis dienų́ (tai ęſt' puſkętwirtų mętų, per kuriûs Antichriſtas wießpatáut' tuŕ) pagirtas kurſái tą mętą pałąks, ir ant' puſketwirtų́ mętų ſułáuks dábár per kęturęs dęßimtis dienų, per kurės po vżmußimui Antichriſto ſákis żódį Diewo

1) Indióie 2) anûſę 3) kurios 4) nubodús 5) Hiêronimus 6) kaniukßłes

Eliôßius PránaPas. Nes' tęn' iau W. Chriſtus atéis ąnt' ſûdo Maieſtotę ſawamę, ir atadûs kiekwienam' pagaléi nûpęłnų̨ io.

Kas kadą̨ġ wiſsa teip' yra: cze iau kiekwienas ręgék', iaugu iau żę̨kłai atéiſią̨nczio Antichriſto, ne ráißkoſi łabái tarp' mûſų, bażnį̨czios ſtówi tûło- [ſe wie-] (374)[1] ſe wietoſe iżgaißintos tarp' krikßcziónių: tûłos ių atpûłe nûġ wiſsatimes wierós priſtodinėdamos dwaſiump pakłaidûniump, ir 1: Tim: 4. mókſłump weliniſkump. Ape ką ſenéi Pówiłas pranaßâwo. Túli ių pradêio atſtodinét nûġ Bażnį̨czios wiſsatimes, ir nûġ pakłuſnúmo Wießpatîſtes Rîmo. Ape ką taſsiauġ Pówiłas praneße. Ką̨ġ ape nepaláuiamą aną̨ o brą̨geuſiu mißios ś. afiérą? kuriôie po wiſsą paſáuli afierawóie Bażnį̨czia ißtikimûįų[2]) Diewui Téwui kûną ir krâuią ne į̨żagto awinêlo W. Iéſaus Chriſtaus, kaip' ią ąnt' tûłų wietų ißmęte? Ape ką ąnſai S. Muczęlnikas Methodius, kurį S. Hieronimas mini, pranaßâwo tais żódzeis. Bus átimtas pagerbimas nûġ kunigų, ir bus pamintas tarnáwimas Diéwo, ir paláus wiſsôkiá afierá nûġ bażnîczių ir bus Kunigái kaip' ir żmónes łêtos, tûiaġ mętú. O kadáiġ mażę̨ſnimę brą̨ginime búwo kunigái kaip nų? Kadáiġ tarnâwimas Diéwo didżéus apłaiſtas? Tatáig pigái pęrmano tie, kurie túri Dwáſią S. O będiewiei wel', bę diewißkái darit' né metaſi: ir ne nóri ißmanit' tų, teip' ßwieſių dáiktų: nei ręgét' to kas tikrái ties akimis ių gúli: ir gereus ką ių rą̨kas prakéiktos wêikia.

II.

Bet' kadą̨ġ iau permaneme, kaip ßitie żę̨kłai tos atéiſią̨nczios dienós ſûdo ßwieſei rôdoś: kłausikimeġ kaip tû mętú ſmûrto weikt' ir łaikîtis túrime. To mus iżgéłbetoies mûſų môkia tais żódżeis. Tad' ßitie kurié yra żydú żémeie, tebegi ąnt' káłnu, o kas yra ąnt' ſtôgo te ne nų̨lipi[3]) ką imtų̨ iżġ namų̨ ſawų̨: kas dirwoie, teneſugrîßtį îmtų̨ rubo sáwo. Hieranimas[4]) S. biło, ioġ tad' biaurêtuwas iżgaißinimo, gáli wel' ißmanîtis, ir wiſsókias môkſłas falßîwas átſkałûnių: kurį kad' ißwiſsime, ſtówinti tęnai kur ſtowét' Pſal: 25: ne turêtų̨ ąnt' wiétos ßwęntós, tatái yrá ne intikêiimę żydißkame arba Hęretikų̨ tęběġ wêikei iżġ io, ąnt' kałnų anų̨ ámżinų Bażnį̨czios wiſſatimes ąnt' kuriú Wießpatis Diéwas ſtębuklį̨gai tûs kurié inġ ii tiki apżiêbia, Matt: 4. bękite, tieġ, iżġ widurio Babilono, iżġ tos Confuziós Hęretikų, idą̨nt' ſu ięis draugia ne prapultúmbite. O kurié iau yra ąnt' ſtôgo Bażnį̨czios Luc: 17. ßwęntos wiſſatimes, tęnekłâuſai wêlino, kuris' iiemus liépia kaip ir W. Chriſtui, idą̨nt' żęminiûi łaiſtų̨ś, drin' mękós ir maż pátêkanczios naudós ſawós. Teipaieġ wel' kuris iáu yra dirwoie, żokone, darbę Wießpatiés, ir prátinas

1) 375 2) ißtikimûių 3) nulipi 4) Hieronimas

pildimę Wießpatiés priſâkimų, tegi ne żwáłgaiſi atgalós ſu Lôto môtęrimi: bęt' vżmirßęs to wiſſo ką vżpakaliię paliko te traukies toṗ, kas ties iû yra, anóṡṗ augßtoſiosṗ téwikßteſṗ, kuriosṗ priéſakis prieit' ne gâli.

Nes' dęia bus anû mętu neßcziomus motęrißkemus, kuriós dàbar waiſius ïſcioie neßiôia: deiá ir żindziącziomus, kuriós waikų dábar ne nutrâuke: tatài yra tiémus karié[1]) dabar dûmoia ape patarpinimą giwâtos, ape gaiłéiimą ßirdiié pradęiimą, ir dábar nóri prátintiś darbûſe gęrûſe, dabár Lucæ 25. iéßkoṫ aliéiaus, kad' tie baiſumai pripúłs, bęt' iau ne metú. Kaiṗ anoſé pękioſé mergoſé paikoſe ßwieſei paſirôde.

O teiṗ męlſkite Diéwą (biło Wießpatis Chriſtus) idąnt' iûſų bókßtawimas ne butų żiémą, arba dienoię Subatós. Tai ęſt idąnt' toii dienà mirimo, diena ſûdo diéwo, ne vżſtróptú iûſų vżáußuſių tikêiimę ir méiłeie ir pataikàuiączių nûġ darbų gerų: kaiṗ anás męrgás paikás vżſtrôpo bę żiburio, ir bę aliéiaus. Néſſąġ bus anû metú pirṁ dienós ſûdo didę priéſpauda, koki ne bûwo, nei bus nûġ prâdżios pasáulo, nei bus. Ir kad' ne butų patrúmpintos diénos anós, ne wiénas ne butų iżganitas. Bęt' drin' ißrinktûių bus patrúmpintos, ioġ ne pérłeis W. Diéwas anàm' Tirônui Antichriſtui ilgéus wárgint' ir nôwit' ſawųių kurié inġ iį tiki, tiektái per pus ketwirtų mêtų, o potam' vżmúß iį W. Chriſtus dwaſia naſrų ſawų ßwęntų.

[Tad' iei] **(375)**[2]) Tad' iei kas iúmus ſakis, ioġ ßitái cze yr' Chriſtus, arba ąntái tęnái, kaipo iį Heretikai tûłûſe ſawûſe ſurįkimûſe rôdzia: biłôdami wieni ßitái yra witembęrge ſu Lutęrônais: o kiti, ne: bęt' Genéwoié ſu Kalwinú. Kiti iį rodże vżdârimę, arba múrûſe: kiti Rakawę girióie, Sziłûſe. Bęt' ką W. Chriſtus biło. Ne tikêkite iiemus, tieġ, neſſąġ kêlſis falßiwiéii Chriſtuſai, ir falßiwi Pránaßai: ir daris żękłus didżiús ir praiewús. Tų wienók' dàbar garbe Diéwui Hęretikai ne dâro: ir nórint' iûs wel' darîtų, tad' iiémus taczeu ne turêtumbime tikét', nórint' wel' butų ir Angełai iżġ dągáus. Toliġ tad' mażéus túrime iiêmus tikét' tiémus, kurié praiéwų ne Gal: 1. wienų ne dâro.

Bûſiġ tad' ámżia Antichriſto falßiwi pránaßai kurié praiewus daris (bęt' praiewús priéwilo o ne tikrús, kokiûs patis tiektáį[3]) W. Diéwas Bażnîczioie ſawûié ßwę́ntoię per żmônęs ßwęntąſes dáre, ir nų dabar dâro) teiṗ idąnt' butų inġ kłáideiimą įwęſti, kad' gałétų, bût' ir pátis ißrįktieii Szitáiġ iúmus, tieġ, wiſſa tai paſſakiéu: tatáiġ ius ik' mętú praſęrgmi.

O teiṗ iei iúmus paſſakis, ßitái yra girioie ne ißéikitę. Szitái vżdarę, ius tam' ne tikêkite. Kureis żôdżeis rôdo, ioġ ne nôri W. Chriſtus idąnt' io ołóſe Lúthęrißkûſe pakampeſe Hęretiikú[4]), po ßiłús, po krûmus, ir po puſtînes

---

1) kuric 2) **376** 3) tiektai 4) Hęretikų

ïéßkotų: kadąġ iiſſái ne ſłápos pakampemis kaip wagis, bęt' ßwieſei mókia Bażnįczioie wiſſatimeie ſawoié, kurioié giwêna nęt' ik' pábaigai paſáulo. Ir ne żadêio to, idąnt' ąntru kartú ſu kokiá nauiá tiéſa ráißkitiś turêtų, arba nużęgt' ąnt' to paſáulo: nęt' kad' atéis sûditų giwų ir miruſių Nórint' ir tęnái ne ſłépſiś, bęt' áißkei ir ßwieſęi atéis dębęſisé, ioġ atáiimas io wiſsiémus parôdiſsiś. Néſſą kaip, tieġ, żáibas ißéit' nůġ vżtekéiimo ſaułes, ir paródoſsi nęt' wákarûſe: toksáiġ ligei bus atáiimas ſunáus żmógaus. Néſſą kur bus kûnas tęnái ſurinkſiś ir herêlei, tai ęſt', kur Chriſtus yr', tęnái ir Bażnįczia io: ir wel' kur ąnt' wiéno żódżio ſúdęra ßwęntiéii Dáktarai, kurîų kaip hęręloi[1]) giwénimas dąguié: kur wienóp ſúłakias ir ſutráukias iżġ wiſſų ßalių paſaulo: tęn yra ir Wießpatis Chriſtus ſu tiesá ſawąię. Ir dieną paſkutinę tůiaus kaip parôdiſsis Wießpatis Chriſtus Maieſtoté ſawamé, tad' wiſsi ßwęntiéii ir ißrįktiéii io ſurįkſis iop. Kaip Pówiłas bîło: tad' ir męs bûſsime patraukti prieß Wießpatį Chriſtų ąnt' ôro, o teip wiſſadós ſu Wießpatimi bûſsime.

1. Teſſ: 4. In ſumma, nórimegu gerái prizópôſtitis ąnt' atéiimo Wießpatiés ſáwo: tad' ſergekimeś wiſsôkio atſkiłúmo, nei io kłausîkime, nei nułáiſkimes nůġ Bażnįczios ßwęntós wiſſatimes. Bęt' ſtowêdami ſtipręi tikroięioi'[2]), o ſenûių ámżių tikêiime, sérgekimeś to łabái, idąnt' ßirdįs mûſų ne butų apſųkintos
Lucæ 21. apſiriiimú ir girtáwimu, ir rupeſcêwimu tos miſernos giwâtos: idąnt' ne
Lucæ 21. vżſtróptų teip ſtaigei mûſú anóii dieną, ir ne vżſpetų mûſų kaip żiémą: bęt' geręus iauſkimę tůintimpos, mełzdamiés kiek' dienós, idąnt butúmbime werti núwęgt' to wiſso kas tuř atéit', o ſtowét ſu giariú pádukſių po akimi
Matth: 25. ſunáus żmôgaus: ir iżgirſt' aną żódi meiłu: Eikite pagirtieii Têwo máno karalîſton' iúmus pazopoſtiton' pirm' prádzios paſáulo. Tatái múmus téikiś důt' Diewé Tewę wiſſagâliſis, per Iéſų Chriſtų ſûnu táwą, o Wiéßpatį mûſų ir ſu dwaſiá ßwęntąię. Amen. **(376)**[3]) бѣлая стр. **(377)**[4])

Ant Dienos Andrieiaus S.
Ewangeliá ape pawadinimą keturiu
Apaſtałų Mattheußiep S. 4. Cap.

Matt: 1. Anuo metu: Wáikßcziodamas Ieſus per marés Galiléos, pamâte du brôlu, Simona kuris búwo wadinimas[5]) Petrú, ir Andrieių brôli io, bełáidżęnczius tinkłą inġ marés (nes' búwo żweiéi) ir táre iiemųs[6]), éikite páſkui

---

1) herelų 2) tikroięioi 3) **377** 4) **378** 5) wadinamas 6) iiemus

mane ir padarîſsiu ius żwéieis arba żúkliieis żmonių. O iie tůiau palikę tinkłůs, ěio páſkui ii. O pażigěięs nůġ ten' pamâte kitů du brôlu. Iokûbą Mar: 1. Zebeděußo ir Iônąbróli io, łûté (arba aldióii) ſu Zebedéußu téwu ių, bewâr- Lucæ 5. zączius tinkłůs ſawůs, ir pawadino iůs, o iie tůiau palikę tinkłůs ir Téwą, nuěio páſkui.

IZGVLDIMAS.

Toii ßwętá Ewangeliá kurią girděiote brôlei miélauſieii, apraßiněie múmus paßaukimą ir pawadinimą ąnt' vrědo Apáſtalißko, keturių żweių o letúißių: ir didį ių intikěiimą, ir wéikų pakłuſnúmą, ioġ tęiéus[1]) wiſsa paměté, sěke Wießpatį mûſų Iéſų Chriſtų. Kur děra paſtębětiś ſtebuklįgos ißmintiés Diéwo, kam' Wießpatis nemôkitus ir łetús, kam' dwi pori brôlų pawadint' těikeś ąnt' teipo didżio vrědo Apáſtalißko. O paſkui to ißwįſt'[2]) kokſái yra vrědas ių, ir wiſsų piemęnų arba ſakîtoių żódżio Diéwo: ir kaiṗ męs tóli nůġ tò ſtrôpumo ir gréito pakłuſnúmo, kurį iie turěio ąnt' wiénô įſakimo Wießpatiés mûſų.

I.

Inweizdékimes gérái, kokié búwo ßitái tie, kuriůs cze W. Iżganįtoios[3]) aprįnkt' ſaẃ ir paßáukt' téikeś. Wáikßcziodamas, tieġ, W. Iéſus per maręs Galiléos, įſtwîdo[4]) du brôlu, Simoną Pétrą ir Andréių, o iie tįnkłą łáidże mariosn', nes búwo żwęięi: ir táre iiemus: éikite páſkui manę, ir aß ius padarîſsiu żúkliięis żmonių. Cze rěgimę, ioġ ßitái ßitie kuriůs Wießpatis aprįnkt' ir pawadint' (arba pażádint') téikeś búwo łetáis, bęt' wienók' búwo ſaẃ brôleis, tatái yra, méiłe brôlißka ſudęrą tarṗ ſawęs ir ißtikimái nůßirdżći ſaẃ padédą, ir ne vżſpeio ių Wießpatis pateikáuięnczių, bęt' prieġ dárbo, o dárbo ne kâłto, kuris' ne pażįſta fâlßeus, nei wîlaus: ioġ ßitái iżġ bę́dro éżero péną ſaẃ gamino, wiénu żodżių taręnt búwo żwęięis.

Ir cze kas pakłauſtų, kam' Wießpatis, ne karalús, ne kunigaikßcziús, ne didżturius, ne ißmintįgůſius to paſáulo, bęt' bęmókſłus, grînůſius, ir łetůſius ißrįnkt' téikes ąnt' teiṗ didżio vrědo Apáſtalißko? padâ-[re tai pir-](**377**)[5]) re tai pirmieus to drin', idąnt' parôditų, ioġ iiſsai didżéuſci nųżmintomis[6]) żmonemis gerîś, ir ioġ, tié tokié griniéii o łetiéii, nużém-mîntiei[7]), priémonios didęſnes yra priemimoṗ Ewangeliós S. ir yr' po ákimi miélauſioio Diéwo toli węrtęſni, o neġ anié, kurié drin' ißmintiés żmogißkós paměgſta pâtįs ſawimi. Toṗ padâre tai drin' to, idąnt' per bęmókſłus pasáulį

1) toiéus 2) ißwiſt 3) Iżganįtoias 4) ißwido 5) **379** 6) nużemintomis 7) nużémîntiei

1. Cor: 1. ąnt' intikêiimo (arba wierós) tiêſos ſugrążinęs, pagêdintų, ißmintįgûſius żmônęs to paſáulo. Kaip pówiłas bîło: idąnt' tû parôditų didéſnę galîbę żódżio ſáwo S. kad' ne ißminti nei galîbei żmonių, ne gałêtų bût' priraßîtas Auguſti: in Ioan. ſugrążinimas paſáulo. Nes' kaip ßwąkei Auguſtinas paſsâke. Kad' butų buwęs áprįnktas môkitas tad' butų gałêięs tarit', iog yra áprįktas drin' mòkſło sáwo, téipaieġ galįgas ir kałbós didés, del' galîbes iżkałbós ſawós. Bęt' Wießpatis mûſų Iéſus Chriſtus, norêdamas ſułáųżit'[1]) kákłą łapuių żmónių, ne ïéßkoio żuwinîko per Dáktarą. Didis vż tiéſa iżkałbétoies Cypriônas, bęt' pirm' práłąke Pétras żuwinîkas.

Bęt' cze kas taris? Tatái tad' niékas iżġ mókſło, niékas iżġ mokêiimo lieżuwių anų pirmiéuſiuių żydißko, Grêkißko, Lotînißko, niekas iżġ pratinimós ráßtûſę S. kadąġ W. Diéwas ápręnka ſaw nemôkitus, ir pagaléi paſáųlį[2]) paikús, netikelus, ir tais didżéus gêris. Teip kaipo nékurie tû pawáiżdu Wießpatiés nôri dągſtit' ſáwo netikúmo, ir nodbóiimo, kaip butų iiemus niéko wargt' ne reikią, kadąġ iûs Diéwas ißmókit' gáli akiés mirġtęreiimę wiſſo. O kiti wel' kokiûs nórint' łetús, ir czebatorius, ir ſiuwikiús, búdęlus ąnt' gáło (idąnt' butų tiektái ſu burnomis o mokêtų pópieżnikų kółot') dáro miniſtrais, ir padûſt' iiémus vrêdą ſakîtoių żódżio Diéwo, tarîdami, ioġ wel' Chriſtus ne Dáktarus, bęt' łętûſius, ir laikús apręko, wienókiġ ių teip łecîbeie, ir[3]) ne mokéiimę ne paliko, bęt' łabiéus tódrin' iûs wêikiai pawadino, pirm' neġ ką dáre arba môke, idąnt' iûs pirm' mókſłu ir pawáiżdu ſawûių gerái intaiſitų: ir łabiéus pirm' iûs gerái imbûditų ir imprâtintų pirm' Dwaſiá ſawá ßwęntąie apdowanôtų, pirm' iiémus mokeiimą tularôpų lieżuwių dût' téikeś, o neġ iûs iżſiunte môkitų ir ſakîtų żodżio ſáwo S. Ant' to kitas anû mętú wéikałas búwo Báżnįczioie pirmgimeié, o kitas yra nų kad' iau Bażnîczia nupłâto, ųęt' ik kraßtâmus paſáulo.· Nes' kaip kârtą Wießpatis żydús girioie per ketures déßimtis mętų pęnét' téjkeś, bę żmonių ędeſio, idąnt' parôditų: ioġ iiſſái patis, ir ędeſsį, ir wiſſa ger' dûſt', ir ne priwâło top páßałpos żmonių, nei kokió ſutwerimo kito.

Exod: 16. Téipaġ wel' wiéną kârtą dawe zuwinîkamus o łetiémus mókſłą tóbułą 2. Eſdræ 6. bę żmógaus imbûdiimo, idąnt' parôditų, ioġ nûġ io patiés, yra wiſsôkia ißmintis tieſós, ir ioġ iiſſái ne priwâło mûſų búdiimo, bę kurió żmônęs ißmôkit' gâli, kad' nórint' ąnt' garbés ir laupsés io yra to priwałú. O wie-Matt. 13. nókiġ taczéu kaip butų diéwą gųndęs, ir têiſei butų badu numiręs ąnſai żydas, kuris ięięs iau inġ żémę żadêtą, ne norętų ſêti nei ârti. Teip węl' padôrei bę mókſło ir mokéiimo Diéwo atliéktis taſsái kuris' bûdamas ąnt' to páßauktas, idąnt' mókitų, ne rûpinas pardáwes wiſſa, tai yra apłaidęs

1) ſułáużit' 2) paſáulį 3) ir

wiſſûs kitús wéikałus paſáulo, pirkt' ſaẃ ßitą wiéną żemcziûgą ißmânimo râßto S. ir tatái per didį ir vżdûmotą gęrái ſkâitimą ráßto S. ir ſenųių ámżių Dáktarų, kurié ių iżguldinêio, ir per mokéiimą lieżúwių tų, kuréis 1. Tim: 4: pirmieus ſuraßîtas. Nes' ir Pówiłas Thimotéußą sáwą, nórint' iżġ iaunų ad Titum 1. wáſſarų raßté S. môkitą, taczéu graudina idąnt' bę palaubós môkitųs ſkáitimę, ir Biſkupo nôri turét' raßté ßwętamé gerái imprátinto, idąnt' gális butų kitų graudint': ſweikú mókſłu, ir tûs bârt' kurié prieß ių ſtêmbia. Ir teiṗ kas nôri dągſtitis tû pawáiżdu Apáſtałų pawadinimo, tę párôdiġ pirm', ioġ teiṗ yra pawadintas, tę parôdi túrįs tokés dôwanas, mókſło ir Dwáſios S. ir mokéiimo lieżúwių, kokiûs turêio Apáſtałas, ir tatái bę wiſsôkio wârgo ir imprâtinimo żmonių, ir tęnai dabár gałés bût' priimtas vż Apáſtałą, kitáiṗ ne gáli. [Pakłau-]

(379)[1] II.

Pakłauſtų kas toláus: kas tatái yra, ioġ tie kuriûs cze W. Iéſus pawadint' têikeś brólei búwo, ir teisûiu, ir nekałtûiú dárbu páinioioś? ioġ dwiéių o dwiéių pawadino, tû żinią dáwe, ioġ îpaczei gêris ſąndaroie, ir méiłeie brólißkoie, o dáugéuſei wîręſniûſę Bażnįczios. O ioġ páßauke ne patéikęnczius, bęt' będirbanczius, ir toṗ dárbą ne kâłtą, tad' tû dáwe żinią, ioġ W. Diéwas nôri idąnt' butų geráis darbinîkais, ir ne kałtáis, ßitie wiſsi kurié nôri nupełnit' małones ßwęntos io, ir geri vrêdnikai Bażnįczzioi'[2]) io. Ant' gâło ioġ żúkliius apręko, tad' tû paróde, ioġ iûs ánt' nâuio żukłáwimo apręko, kur iau ne pâkułą tįkłeis turêio żwęiot' żuwis, piłwui ąnt' pęno: bęt' tįkłú żódżio Diéwo turêio gáudit' żmónęs nuſkęnduſes tûſe geidulûsé kûno ir żęmes ąnt' geidimo giwênimó ámżino. Eikite, tieg, páſkui manę, ir aß padarîſsiu ius żukliieis żmoniú.

Ir ioġ pirm' pawadino tų kurié tįnkłús łáide inġ marés, o páſkui tûs kûrié tâiſe arba wârze tįkłús: tû wel' po figurá paróde, ioġ pirma turêio bût' įłáiſtas tįnkłas Ewangeliós S. inġ maręs to paſaulo: bęt' ioġ taſsái tįnkłas didumú ne gęrų żuwų apſųkintas, turęio bût' iżdraſkitas, tad' réike ir tų kitų, kurié ių węl' patáiſitų ir ſuwarzîtų, tai yra, kurié mókſłą Ewangelios S. per Hęretikús ir piktûſius krikßcziônis pagadintą wel' pataisîtų. O ßitie wel' kurié tûs tįkłûs gerái pawarzit' túri, tad' tur turét' téwą ſu ſawimi áldiioie, tai yra nûġ mókſło wiſsatimes, ſęnûių ámżių ir ſúdęrąnczio téwų ßwęntûių ſenûių ne maż nótſtót'. Todrįnaġ Pétrui ſu Andriéiumi vżłaidimas tįkło yra priraßîtas, ioġ Pêtras pirmiaus páſkui

1) 381 2) Bażnįczioi'

W. Chriſtų Ewangeliį̨ S. pradĕio ſakit. O Iônui wel' ir ſu brôlu Iokobú[1]) priraßîta patàiſimas tįnkło, ioġ Iônas S. paráßęs Ewangeliį̨ iżtiſúmą, ir tikrúmą żôdżio Diéwo per Hęretikús iau pagadinto, ſugrążino patáiſe ir zuwârże.[2])

Bęt' dábar kłausîkime, ką Wießpatis tųmṗ mókitiniumṗ ſawúmṗ bîło. Eikite, tieġ, páſkui manę, o aß, tieġ, padarîſsiu iųs żúkliieis żmonių. To prilîginimó ir kur kitur W. wartóie, kaip' ąnt' anós wiétos, kad' karalîſtę dągáus prilîgina wilktinemus arba nęwadui vżłâiſtám' inġ mares, kuris înġ ſawę pagriéie[3]) żuwis wîſsôkes giminés. Nes' taſsái misérnas pasáulis, ne ęſt niékas kito, tiektái kokiós falßîwos, drúmſcios wilnįiąnczios[4]), máinączios ir wilęnczios, ir kiekwiéną apwilanczios mários, kuriós nůġ łápumo papúcziaś, godĕiimu niékad' ne pasôtinaś, putôie nůġ neczíſtumo, ßniokßcze nůġ rûſtibes, iżwęnia[5]) nůġ apſiriimo, nůġ pawîdo żałůie, ir tikrái ſu mênęſiu máinos: kur yra tułarôpi ſtębúkłai, gîwieii, didi ir maži, kur żmónes ßito pasáulo kaip' żúwįs wąndęniſę płáuko ir geráuie ſaẃ, o ſiłigęſnieii ſiłpniaſniůſius rįie. O tįkłas yra żôdis Diéwo ir sákimas Ewangelios S. kuriů żúkliiei dwáſißki, tatái yra piémęnęs ir ſakîtoiei żódzio Diéwo, żmônęs iżġ támſumų, tularôpų kłaióiimų ąnt' ßwiesîbes tieſós, iżġ giłúmų nůdemių, ąnt' geidimo wirßutinių o dąguięių dáiktų, o iżġ ſmárwes kûnißkos, ąnt' grażáus hôro małônes Diéwo ißwelkia.

Ir cze pamókſłą wîreſnieii dwáſißki túri, idąnt' ků daugeuſei żmonių W. Diéwui païéßkotų. Nes' ięi żwęiéi kurié niéko newertám' piłwui drįn' pêłno ßio ámżio mękás żuwis gáudo, wiſsôkią wiétą ir kiekwiéną kampêlį vpeſe, êżerůſe, żinó aikßtiés ſergṫ didį wárgą ir pawoiús arba ſmurtús kęncze, ir bę ſkaiczéus bûdų artąnda[6]), o kârtais ir iżtiſſas naktįs dirba ir nußąła, kad' kiti gardżei miégṫ, o kąġ dabár darit túri ßitie, kurié ne mirſiąncząſes dußiás, W. Diéwui ſawám' gáudit ir païéßkot túri, ir kuriémus ámżiną âłgą W. Diéwas żáda. [Pama-] (380)[7])

III.

Pamatîkimeġ ant' gâło kókſái tikêiimas ir kokſái pakłuſnúmas tůſę miéłůſę Wießpatiés Apáſtałůſę búwo. Nes' tůiau, kaip' bâłſą W. iżgîrdo, éikite páſkui manę tęiéus wiſſa palikę ſu didżiú dżeugſmú priſtôio Wießpatiésṗ ir sêkę eſṫ iį. Regékimeġ wel' iżġ ąntros púſes, koksái didis ne intikêiimas ir tįgúmas mûſų. Anįs búwo dábar ne wienų ſtebúkłų Wießpatiés ne regêię, niéko nůġ io ape áłgą amżinós garbés ne girdêię: o wienók' ąnt'

1) Iokubu 2) ſuwârże 3) pagrébe 4) wilniiąnczios 5) iżwęmia 6) atrąnda 7) 382

wįęno Wießpatiés įſakimo, wiſsa ką tiektái turêio atſtôio palikini. O męs priſiweizdéięs ir prikłâuſęs ſtebúkłų io, ir turédami piłnas ausis żadeiimų ir kęrſiimų io, taczéu dábar kłausit' io ne nórimę, nórint' mus ne paláudamas wadina ir ßâukia ſawęsṗ. Anie ape Diéwîſtę io dábar ik' gáli ne żinódami, o taczeu iam' teiaus[1]) intikęio, o męs iau dąguié ſedinczem', iau ſu Téwu karaláuięnczem', iau po wiſsą paſauli pażįſtamam' dábar nę tikimę? Iau mús małdomis tę́ſia ſawę́ſṗ iau grumżdimais grêſę iau tularôpomis plágomis, badú, marú, kaławiių, vgnîmi, ir twánais atłąko: iau żę́kłais ſûdo ſawo atêiſenczio rôdże o wienók taczéu łapîii ir ſtę́biątiii dumá mûſų, dábar ne nôri to iżġ gerós wâlos atłéiſt, ką ne palaųdamas[2]) tęrioie ne powâlei. Kąġ wienók' brôlei miélieii, ką iam' atſakîſsimę ąnt' anó báiſaus sûdo io, kurié drin' méiłes miſerno paſaulo to, niéko nodbôiemę ąnt' io įśâkimo, o ne maż ne patárpſtamę páſkui iſkaróiimą[3]) io?

Ir dówanai wel' tarîtumbei, ioġ ne ſtebukłas, ioġ ßitie wiſſa apłáido, kursái ſaẃ niéko nepaliko. Dauġ apłáido kúrsái ſu tû wiſſú, ką turęio ir wálą géro turéiimo, ir wiſsús ſwiétißkus géidulus praſtôio. O męs wel' ir tatái ką túrime ſu grożéiimu túrimęs: ir ko ne turime, to ſu didżiiu nôru trókßtamę. Dauġ tad' Pêtras ir Andriéius apłáido, kad' abúdu nórą tûrto apłáido. Néſſą ąnt' wirßutinių daiktų muſų, nórint' mażų łabái W. Diéwas wéikei túri ganá, ir máżo pakąka tam', kurſái ąnt' ßirdiés daugeſn', neġ ąnt' dawimo wêiżdi: ir nótżwilgiś, káiṗ iam' kas' dauġ, bęt' kaiṗ iżġ didés ßirdiés afierawôie. Nes' nórint' karalîſtę Diéwo łabái brągi yra ir ne vżmokamá, bęt' ią taczéu kiekwiénas nupirkt' gáli, vż tatái ką pęrgal' drin' io padarit' arba praſtót'.

Kas' kadąg teip' yra, brólei miélauſieii, rúpinkimeś ir mes iżġ małônes ir páßałpos Wießpatiés, ir pawaizdu tų Wießpatiés Apáſtałų, palikt' tatái wiſſa ką túrime, kas mûmus kaiṗ nórint' klûdżia ir pérgadineie tarnáwimoṗ ir méiłeſṗ Diéwo. Todrįnaġ kaiṗ nų teiṗ wiſſadós, tûiau kaiṗ bâłſą io iżgirſimę ßirdų mûſų, bęt' ſu rąnczia, ir ſu nôru ſakiọkime Wiéßpatį ſawą, ir bûkime pakłuſnumis įsâkimui io. Teiṗ iłgái nęt' mus węl' paßáukt' téikſis iżġ tų miſernų márių to pasáulo, ir pralides' mus pórtoṗ karalîſtes ſawós dąguięios. Amen.

1) toiaus 2) palaudamas 3) ißkaróiimą

Ant dienos S. Mikałoiaus
Ewangeliá ape iłguosius iżdalitus
tarṗ tarnų, Lųc:[1]) 19. Cap. [Anuo]

(381)[2]) Anuo metu: Táre Ieſus mokitinemus ſawiémus tą priliginimą. Zmógus nékuris' giminés didés nuêio inġ ßálį tôlimą imtų ſaẇ karalîſtes, ir ſųgrißt[3]) ir pawadinęs déßimtis tarnų̨ ſawų̨, dáwe iiémus dêßimti tałéntų, ir táre iiémus, prakáukité nêṫ ataiſiú. O mießczionis io nópkęntę ió, ir núſiunte páſkui ii páſiuntini biłôdami: ne nórime idąnṫ taſsái karalautų ant' mûſų. Ir tápę eſt' kad' ſugrižo émęs karaliſtę ir liépe pawadinṫ tarnų̨ anų̨ kuriémus dáwe pênigus idąnṫ žinótų, kaiṗ dauġ kiekwiénas ąnṫ prakés núpêłne. Ir atêio pirmas biłódamas. Wießpátié iłgaſis táwas déßimti iłgúių nupêłne. Ir táre iam. Labái gêrái tarnê gêraſis, ioġ mażamé buwái ißtikimus: bûſsi galîbę turis ąnṫ dêßimtés miéſtų. Ir atêio ąntras biłôdamas, Wießpatié, iłgaſis táwas padáre pękis iłgûſius, ir tam' táre, ir tu bûk' ąnt' pękių miéſtų. Ir kitas atêio biłôdamas. Wießpatié, ßitái iłgaſis táwas, kuri turêiau, iżdêtą ſképétoie, biioiaus néſſą tawę̇s, ioġ żmógus ſmârkus éſsi, imąs ko ne padêies, ir piauiąs ko nê sêiei. Táre iam, iżġ naſrų tawų tawé ṡûdiſių[4]) piktanóri tarnê żinôiêi ioġ aß żmógus ſmârkus êſsmi imaſis ko ne padêiau, ir pieuiąſis ko ne ſéieu. Ir kodrinaġ nédawei pênigų̨ manų̨ ąnṫ ſkómiós, ir aß ſugrižes atimcziô iûs ſu nûmomis. Ir táre tęnái ſtówintiemuſiemus, átimkiteġ nůġ io iłgąii, ir dûkite anám' kuris déßimti iłgųių túri. Ir táre iam' Wießpatié túri dêßimti iłguių. Ir táre iiêmus Wießpatis. O aß tatái iúmus ſakáu: ioġ kiekwienám' turinczem' dûs, o nůġ ne túrinczio, ir tai ką túri atims nůġ io.

IZGVLDIMAS.

Toii Ewangeliá kurią girdêiotê, brôlei miêlauſieii, ir ßitam' mêtui Adwęnto S. ir ßwęntei ßios dienós łabái grażei pridęra. Neſſą bîło apé Adwęntą, tatái yrá, ape atáiimą Wießpatiés ąnt' sûdo, kad' atéis rokûtųs ſu tarnáis ſawáis, ir atadûdinét' kiekwienám' pagaléi nůpełną io. Bîło ir apé gerûſius ir ißtikimůſius tarnús Wießpatiés, kokſái búwo be abęioiimo Mikałôius Bîſkupas S. kurió ßią diéną ßwęntę apwaikßczioiemę bîło ir apé tįgi-
1. Cor: 15. nius kokių yra áimanęs ganá tarṗ mûſų. Summá prilîginimo ßito tôii yrá.
Matt: 20. Môkia mus Wießpatis. pirmieus, ioġ niékas, nei ęſmę, nei túrimę ko butúmbime némę nůġ Diéwo. Antra ioġ iiſsài drin' to dáwe múmus dôwanas

1) Luc. 2) 383 3) ſugrißṫ 4) sûdiſiu

ſawą́ſes, idą́nt' ies ąnt' priépełnų iżdůdinêtumbime, ąnt' garbés ir laupſes
io, ir iżgânimoṗ ârtimo mûſų. Trêcze, ioġ kurié gerái wartôie dowanomis io,
tie priéis [ałgósṗ] (382)[1] ałgósṗ ne iżbîłomoſṗ, tai yra giwatosṗ amżinosṗ. Matt: 26.
Ketwîrta, ioġ kurié ių padôrei wartót' vżtrúks bus įmmęſti inġ widutinés
tamsįbęs, kaiṗ płaczeus iżġ iżgûldimo to prilîginimo pérmániſsimę.

I.

Zmógus taſsái ßlechêtnas yra patis iżganîtoies mûſų W. Iéſus Chri-
ſtus, kuris' ne tiektai pagaléi Diewîſtę ſáwą ßlechetnéuſes yra, kadą́ġ
yra tikrůiu ſunumi Diéwo: bęt' ir pagaléi' żmogîſtą ißêio iżġ giminés Iúda,
iżġ namų Dówido, kuris' tarṗ giminių żîdißkų wîręſnibę turêio wiſſadós,
taſſái tad' teįṗ[2] ßlechêtnas żmógus (kurſái drin' mûſų iżgânimo) pabęgęs Ioan: 19.
iżgânimą mûſų, ir pergałeięs priéſakius mûſų, nůdemę, giltinę, ir wêliną, Actor: 14.
nuêio inġ ſwétimą ßálį: kad' praſtóięs tą pasáulį, nueio Téwoṗ ir vżęge
ąnt' wiſsú dągų. Tóiiġ yra anôii tolimá ßalis, kuriósṗ atéitis ſu didżiu
wargú. Nes' per tularôpų dáugi negąndų ręikia mumus įeit inġ karaliſte
dągáus. Nůġ kuriós ßaliés kiekwiénas tů toléus yra, ků toléus per nuſi- Pſal: 118.
déiimą arba mnůdemę[3] nůġ Diéwo atſtôie. Kaiṗ paraßîta. Ioġ toli nůġ
nuſidêiuſių iżganimas, inġ ßitą ßáli vżêio w. Iéſus, tů mętú imtų ſaẃ kara-
lįſtes[4], kad' żmogîſtę io augßczéus dągų búwo paáugßtinta: ir kad' iam' táre Pſal: 109.
Téwas. Séſkiś ąnt' dęßinés manos, nęt' padêſiu pyiéſakius tawůſius pakôių
kôių tawųių. Bęt' iżġ tęnái túri wel' ſugrįßt', kad' atéis sûditų giwų ir
miruſių.

Pawadinęs tad' taſsái Wießpatis déßimtį tarnų ſawų, neġ nůġ ių ißwa- Matt: 25.
żêwo, dáwe iiemus, déßimtį iłgųių arba griwnų, tatái yra wiſsiemus tar-
námus ſawiemus, dáwe wiſsą túrtą ſawą, kaip' ir Pówiłas ś. bîło, ioġ kiek-
wienám' tarp' mûſų důtá yrá małône pagál' méſtą arba sâiką dowanôiimo
W. Chriſtaus. Todrînaġ paraßîta. Ioġ vżżęgdamaś ąnt' augßto núwęde káli- Pſal: 67.
nus arba ſaitinius ſugáutus, ir vżdaliio[5] dówanas żmonémus. Nes' nórint' per Epheſ: 4.
tůs tarnús îpaczęi ißmânoś Apáſtałei, ſakîtoiei żôdzio Diewo. Biſkupai,
Piemęnęś, ir kiti wîręſnieii dwaſißki, kuriemus Wießpatis îpaczęi pádawe
eikwóiimą tûrto ir gêro ſáwo dwáſißko, tai yra żódżio Diewo nékuriůs Apá-
ſtałais, o kitús pránaßais, kitús Ewangeliſtomis, o kitús Piemęnimis ir Dák-
tarais ąnt' patâiſimo ßwęntûių: o wienokiġ ir wiſsi áṗłamu krikßczionis, yra
tarnái toieġ Wießpaties, ir túri nůġ io téipaieġ tularôpas dówanas, důßios,
kûno, ir wirßutinęs dûßios kaip' prótą, mókſłą ſtrópuną[6], tikéiimą, páduksį,

1) 384 2) teiṗ 3) nůdemę 4) karaliſtes 5) iżdaliio
6) ſtropumą

méiłe, nużęminimą, teisîbę, ir kitás wiſsás gamtás, Kûno kaip' ſweikâtą,
áugłų, ſkáiſtumą, gréitumą, ſtiprumą, ir kaskaſġ yra gęro kûno. Wirßu-
tines, kaip' tûrtai, łôbiei gentęs arba prietęlus, vrêdai ir wîręſnibes ąnt'
kitų̂, ir kaś' nórint' yra tókio. In ſumma kas nórint' arba ęſmę arba gálimę,
arba túrimę tai wiſsa yra Wießpatiés, tatái iiſsái mumus wiſsa dawe.
Néſsą męs nieko ne túrime pàtis iżġ ſawę́s, tiektái nůdeme. Iżġ cziônag
1. Cor: 4. Pówiłas S. bîło. Ką turi żmógau ką nimtúmbei? Ir teip' wiſsús turtús
1. Cor: 10. mûſų W. Chriſtui priraßinét' túrimę, o kas nor' girtis iamę tę girics.

Kłaušîkiġ ąnt' ko Wießpatis tarnámus pádawe turtús ſawús tikrái ne
ąnt' to, idąnt' iůs barſtîtų arba gaißintú, arba mękái ieis ßefawôtų, arba
iůs żęmeſn' vżrauſtų̂, arba łaikîtų ſkępętoie. Bet' idąnt' ieis prakáutų arba
handlawôtų ne ſaẃ, bet' Wießpati ſawám': kurſái vż didęs náudas ſawás
túri, kad' żmónęs átkęłeś nůġ piktîbių ir pagrîßta tikróſioſṗ Ewangelióſṗ',
Diewo báimés. Wienu żodżiu ką nórint' kas apgrę́ß ąnt' naudós dwáſiſißkos
artimųių ſawų̂, tatái Wießpatis vż náudas ſawás tikrą́ſes priimdinêie. Pra-
káukite, tieġ, nęt' iuſų̂mṗ ſugrįßių. Tokſaiġ gêras prakiięs búwo Pówiłáś ś.
kurſái wiſsiemus tapęs eſt vż wiſsa, idąnt wiſsús païiéßkotų W. Diewui, ir
nų̂ dábar ne palauiąs iármarkas yra Bażnîczioie, kur łôbiei żódżio Diewo
ir S. Sakramęntų, wiſsadós ßefawôie, kaip' paraßita: ioġ łôbis géidżemas
Prouer: 21. (żódżio Diewo) átilſis naſrûſé ißmintigo żmógaus. O prakiiei Diewo yra
ku-[nigái] (383)[1]) nigái, pięmęnes, ſakîtoiei żódżio Diéwo, kurié niéko
kito népirka, tiektái tarnųs Diewui. Néſsą iżġ wiſsų łóbių to paſaulo, nicko
kito W. Diewas ne gêidże, tiektái paczių żmonių, todrįnaġ ir anůs ißmęte
iżġ Bażnîczios, kurie bę báimes Diewo prakáudami, perdawinêio tęnái ir
pîrko ne priderąnczius dáiktus. Bęt' ir męs wiſsi, Brôlei miclauſieii, ęſmę
prakiięis, ir túrime ſaẃ vż wérkſmą pirkt' lįkſmîbę, dągą[2]) ir żęmę, amżinumą
vż turtús ßio paſáulo. Laimús tatái iármarkas, kur vż mażús pęnigus gálime
nupirkt' ámżiną garbę. Eikimę wiſsi inġ toki iarmarką, tiektái ne norêkįmę[3])
pęnįgų peldét' arba ſkûſt'. Ręgite kaip' prakiięi ſu dżeugſmų̂ wiſsús ſawús
pęnįgus vż prakés iżdůſt', ir tatái tikédámieś nůpełno abêioiimó. Kodrin'?
iei iųs ſkrînioie noprôſnai łaikîtų, tad' niekad' nieko ne pełnîtu. Téipaieġ
ir męs iei bętúrime ißmonią, tad' kůwęikeus pęnįgus ant iałmúżnų, dżeug-
damies iżdůdinékime, nes' tęnái pêłnas tikréuſés, o pêłnas teip' didis, ioġ
wienų graßiu ßîmtą gali vżdirbt'. O kasġ kadái girdêio apé tokį prakáwimą?
kas' kadái regęio teip' ſkalſes nůmás, kokęs nůġ patiéſġ Wießpatiés ima
Prouer: 16. żmônes mêilaßirdųs? Kaip' paraßîta? ioġ táſsai nůmoię Wiéßpati, kurſai
Matt: 19. ſuſimilſta ant' nugrinuſio: nes' kurie tůs ßio paſáulo turtús del' Wießpatiés

1) 385 2) dągų 3) norekimę

apłaidżia ßitie ims vż tatái ßimtą kârtų teip' daųġ[1]) ąnt' to pasáulo, o páſkui' to giwâtą ámżiną.

Bęt' ioġ wél' węlinas yra prakiiéi wiląs: kúrſai trumpus ir wîłeus geriús, ir kitus mirßámus taworús pardawinéie vż dußés, néſſą taſsái kaiṗ [1. Reg: 5.] ir Wießpatis Diéwas, ne gêidże niéko kito, tiektái wienų́ dûßių, tad' łabái to sêrgetis rêikia, idą́nt' ſu iû ne wienų handlumi ne hąndlawótumbime. Néſſą taſsái wiłas ſtikłą farbawôtą pardûſt' músmus vż brągiûſius ákmęnis, vż rúbinus, ßmaragdús, diamentús: rôdże êdeſius sókorų pabarſtîtus, iżġ wirßaus ſáłdżių ir géidżemus, bęt' widuriié gáilumo ir nûpęnų[2]) piłnus, ir ne wiéną priwilę ant' tos prakés. Rôdże didżiûiączem' karaliſtés ir vredús to pasáulo, godįgam' pęnigus ir łobiús: apſirįiąnczem'[3]) ir girtûkłei ir ne cziſtam' geriús kûno: ir bîło iam'. Tai wiſſa dûſiu, ięi pûłęs dûſi man' pagerbimą ir láupſę [Matt: 4.] tatái yra, iei man' dûſi dûßią ir padariſi wálą máną, įſipirkdamas inġ Biſkupîſtę, Probáſtwą, Pleboniią́, Stóraſtiſtą, Waitîſtą, wildamas, nûmodamas, płéßdamas, praktikawódamas,[4]) neczįſtátą darîdamas. Zinók' ięi mi- [Rom: 7.] sérnas żmógus bus teiṗ paſiųtes, ioġ priłáiſis wélinui prigáut', tad' nuſidêiuſią dûßią wélinui pardûſt'. Bęt' kaiṗ brągei? vż mêtrą męko gêrió kûno kurſái péreit' kaiṗ sápnas, o kurié ißkaróiimas niékados nepéreit'. Bęt' ſugrįßkimę priliginimoṗ.

O mießczióną̇s io turéio ių nopîkąntoie, ir núſiunte páſiuntinį páſkui ių biłôdami. Ne nórim' idą́nt' taſsái karaláutų ąnt' mûſų. Tie mießeziônis yra pirmiaus żydai, kurié ne norêio idą́nt' karâlus ir W. wiſſą Iéſus Chriſtus [Ioan: 19] Wießpatáutų ąnt' ių kadái biłôio, ioġ ne túrime karâlaus tiektai Ciéſorių́. Ir tą piktą paſiuntinį paſkui ių siunczia ioġ kaiṗ atſtôio nûġ ių tôie piktôie wáloie patęka arba giwęna. Páſkui to ßitie mießcziôną̇s yra Hęretikai, kurié wel' wadinas krikßczionimis, ir żodżeis búce gêidżia atáįįmo[5]) Chriſtaus, Bęt' darbáis prieß ii ſtę́mbia, piktą páſiuntinį páſkui ių ir żôdżeis ir darbáis rôdidami, ioġ ne nóri bût' padûti io wiétinikui, biło ticktái żodżeis. Wießpa- [Matt: 7.] tię̃, Wießpatie, bęt' iiémus ne miéła, ioġ Chriſtus atſtódamas, paliko ąnt' [Lucæ: 12.] ių ſtóraſtą, tai yra Pétrą ir páliktinius io. Kaiṗ iam ąnt' kłauſimo io atsâke. Ką̨ tu ißmanái kuris yra ißtikimas târnas kúri Wießpatis paſtáte ąnt' ßeimînos ſawós: idą́nt' iiémus dûtų́ mętú saiką kwieczią? Ir wel'. Pêtrę, mîli [Ioan: 27.] mané? Ganîkiġ áwį̇s manás. Ir taẃ dûſių[6]) raktús karalîſtes dągáus, tai yra [Matt: 16.] miéſto máno ir łôbių manų́, ką tu padarîſſi tai bus padarîta. Bęt' tie mießcziôną̇s, naúiieii krikßcziôną̇s bîło, ne nórimę idą́nt' taſsái turêtų karalaut' ąnt' mûſų: ne nórime bų́t' pakłúſnumis Pópieżiui: ne redis iiſſái mumús, nei mus gan̨į̇s. Patis W. Chriſtus yra piemęnimi mûſų, taſſái mumis tęrêdai

---

1) daug̉ 2) nûpęłnų 3) apſiriiąnczem' 4) †† padûtûſius ſaẃ apſųnkidami rîdami, gerdami, pûtaś darîdami, vel pûtaudami 5) atáiimo 6) dûſiu

o ne Pópieżius. Bęt' ką iiémus [Wieß-] **(384)**¹) Wießpatis táris ąnt' sûdo 1. Reg: 8. paſkutinio? Atwéſkite cze po akim' máno priéſakius manůſius, kurié ne nòréio idąnt' aß karaláucze ąnt' ių, ir pamúßkite iůs po akimi máno. Néſſą kas manús Apáſtałus, kas Bażnîczią niékina, taſsái mané pátį niékina, ir todrįnaġ ne bîło: atwéſkite ßęnái tůs kurie Pópieżeus ne kłáuſe, bęt' kurié man' padůtiś ne nórêio. Káiṗ ir Samuéloṗ bîło. Ne tawéġ paniékino, bęt' mané, idąnt' ne karaláucze ąnt' ių. Te ſiuntinéiiġ ánįs kaiṗ nóri Chriſtausṗ Cypr: páſiuntinius ſawús Miniſtrús, ir Ewangeliſtás ſawůſius małdás ir giéſmęs Augu: pramanîtas: taczéu anįs yra nepriétęlumis W. Chriſtaus. Nes' taſsái ne túri Diéwo vż Téwą, kuris ne turi Bażnįczios vż mótiną.

II.

Klauſikimeġ ąnt' gâlo vżmokéiimo teiṗ tarnų́ gerų́ių kaiṗ ir tinginczíúių, ir tapę eſt' (arba ſtoios) ioġ Wießpatis ſugrįżo émęs karalîſtę ir liépe pażádint' ſawę́ſṗ tarnų́ ſawų, kuriémus dáwe pęnigus, idąnt' żinôtų, kaipo dauġ kurſái ißïéßkoio ir vżdirbo. Tatáiġ bus dienói' sûdo, kad' wiſsi teiṗ piktieii kaiṗ ir geriéii, ſtôſis ties sóſtu W. Chriſtaus, idąnt' kiekwiénas atadůtų́ ſkáiczių vż ſawé, ir imtų́ áłgą, kokią cze nupêłne, tamé mîrſian- 2. Cor: 5. czemę kûnę. Ir atêio pirmas tarîdamas. Wießpatié iłgaſis táwas vżdirbo kitų déßimtį iłgųių. Kas' tů mętú múmus ęſt, kada koki małône nůġ Diéwo dûta ißáuga (arba nuwîſa inġ tularôpas gamtás, arba dauġ nuſidéiuſių pri- grążina tikêiimoṗ ir teisįbesṗ²). Tókſaiġ búwo ir Mikałôius S. Kurſai wiénu fúntu to ámżio pęnįgų ir ſu wélinų prákią pértrauke, ir teiṗ dauġ dûßių païeßkoio W. Diéwui, kadá anás trįs mergás, kuręs ių tikraſis Téwas drin' misérno pêno nórêio wélinui atadût', ißpirko nůġ nůdemes, ir więżliwoie giwátoie paſtâte. O pałaimintas tatái târnas kurį Wießpatis ąnt' sûdo pagirs tais żôdżeis: łabái gerái tarné mánas îßtikimaſis ir geraſis, kadąġ búwai Matth: 5. man' ißtikimu ąnt' to trúpuczio, ßitái iau turêſsi galîbę ąnt' deßimtés mieſtu karalîſteie manoié įéikiġ iau inġ lįkſmîbę Wießpatiés sáwo. Tatáiġ dabár 2. Cor: 10. tikras pagerbimas ir laupsé, kurią ie W. Diéwas pagerbs ißtikimůſius ſawůſius po akimi wiſsų żmónių, ir Angełu ſawų. Nes' ne taſſai kuris' patis vżgires, nei taſsái kurįs³) vżgiria żmônes apſirįkąiie, yra ißmegintas, bęt' kurį patįs W. Diéwas vżgiria, kuris nei aprįktis, nei apwiltas gal' bût'. Tatáiġ dabár tieſós łôbiei, bût' wîreſniu ąnt' deßimtiés miéſtų, ir áimieus arba łabiéus ąnt' wiſso tûrto Wießpatiés karalîſteie dągáus, tatáiġ dabár tieſós gêris įéit' inġ aną ámżinąį ir ne ißbîłomą dżéugſmą dągųiąii. Ir ik' kôłei

1) **386** 2) teisibesṗ. †† Tokſaieuġ búwo Pówiłas S. kuris teip' drąſei patis apé ſawé bîło: Ioġ małône Diéwo iime tußcze ne búwo. 3) kuris

miſerniéii żmônes ïeßkoſite tos tußcziôs garbés tų mękûių łôbių tų ißdirguſių Pſal: 9. gêrių to pasáulo? augßtiniui ßirdis ir dumás Wießpatiésp Diéwop Teſſ: 4. pakelkite, nůġ kurió wiſſa gęra płûſta.

Páſkui ių atêio, kitas târnas, biłôdamas Wießpatie, iłgaſis táwas padâre kitús pękis iłgůſius, kurióp Wießpatis táre. Ir tu wel' bûk' wîręſniu ąnt' pękių mieſtų, ir taſsai ąntrás prakâwo wel' iłgůiu ſaẃ indůtůiu, bęt' ne teip' dauġ nudirbo, kaip' pirmaſis. Nes' nórint' wiſsi gerái dirba, bęt' wienók' wiſsi ne wienáip' dirba. Iż czionáiġ Pôwiłas S. bîło, ioġ aß daugéſń neġ wiſsi dirbau[1]): o wienókiġ ne aß bęt' małônc Diéwo ſu manim'. Bęt' kaip' darbę, teip' wel' áłgoié arba vżmokéiimę ne wiſsi lîgus bus, néſsą kas' daugéſń dirba, daugéſn' wel' ims ir ałgós arba mokęſtiés: o kas' ßikßczéi sêie, ßikßczéi ir pieus. Néſsą kaip' żwaizdé nůġ zwaizdés ſkiri yrá. 1. Cor. 15. Teip' wel' bus ſkirius tarp' ißrįnktųių. Nes' nórint wiſsi bus iżganįti, ir páłáiminti: bęt' taczéu ne wiſsi bus lîgųs.

Ant' gâło atêio wel' tingis tárnas, ir átnęße fúntų[2]) įwiniótą ſkêpetoie. Szitái, tieg, turi ſáwo: ir maż ąnt' to ioġ niéko ne nudirbo, bęt' dábar Pſal: 24. ißkalbių ïéßko, ir klapôie ſáłduių ir małônuių Wießpatį ałgôdamas ių ſmárkumi ir báiſumi, ir dáre ii wagimi, kaip' imąs tęnái kur ne padêięs, ir pieuiąs tęnái [kur ne] (385)[3]) kur ne sêięś, kadąġ wiſsa nůġ io, o ner' ne wienós wiétos, kur ne ſetų sêkłos małônes ſawós. Nes' ir żôdį ſawą ßwéntą iżſêio po wiſsą paſaulį ir kiekwienam' żmógui dáwe ißminti, atminimą, ir wálą.

Tam' tarnui tinginczem' yra lîgųs anié, kurié fúntą ſáwą żemeie paráuſe, tatái yra, kurié dówanas iiemus nůġ Diewo důtas, artimiemus ąnt' naudós, kaip' ißmintį priemonią, mókſłą apgręże ąnt' tų żémeięiu dáiktų, ąnt' hûkinikawimu, ąnt' gôdų, ir ąnt' mękós garbés to paſáulo. Potam' wel' ir anie, kurié ſawu tįginį, ißkałbinêie báimę teįsîbes[4]) Diewo,[5]) arba kuriů kitů vrcdů Bażnîczios. Nes' ioġ darbinêiimę aplįk iżgânįmą důßių żmonių, sákimę ir pérſakimę żódżio Diewo kłauſimę paſiſakimo tokiůſé wéikałůſe, kurié drin' païéßkoiimo důßių páimąſi tįnkaś tularôpi priepůlei ir ſmûrtai důßių prapůlimai, todrîuaġ ánįs bewęliie[6]) pataikáut', ir ſaẃ giwęnt' pakàiuie, o neġ aplįk' iżgánįmą[7]) důßių żmonių darbinét, ir bîło tokie dażnái ßirdiie ſawoie. Diéwas dażnái ïeßko (arba ima) nůġ żmonių, ir tai ko iiémus nędawe, geidże nůġ ių tikêiimo, kurio iiémus nédawe, nu waiſeus gerų darbų ne indâwęs iiémus gerós wâlos, bęt' nůġ ámżių iůs paniękines ir vżkietinęs ßirdis ių, kaipóġ toli ſmárkeus darîtų ſu manimi, idąnt' įſidůdąs inġ pra-

1) dirbau 2) funtą 3) 387 4) teisîbes 5) †† Ir baiſáus ſkaiczeus kurį W. daris, ſu tais kurié nê pridęranczei nei be nůpełno ßefawoię êſt' żôdżių Diéwo. 6) †† Ir vż gęréſnį dáiktą turi ne įſidawinét' trumpai bîłąnt' inġ tůs: prakâwimus. 7) iżganimą

kiių́ſtę[1]) dwáſißką ir ne tiektái ne wienós naudós nepadarîcze, bęt' gą́ndzeus żáłą arba pażaſtus kokiůs.

Bęt' tôkiůs ąnt' paſkutinio ſûdo Wießpatis ſmârkei iżbârę̂s iż ių́ġ paczių żódżių paſmérks iůs. Néſsą baiſúmas ſûdo Wießpaties ir teisibes io, ir pawartôiimas norêiimo kurį Diewas túri pełnúmṗ dwáſißkumṗ, turêtų iůs tů daugéus paiúdint', iėi ne ąnt' weikałų́ bę ſmûrto arba pawôieus. Idą́nt' Wießpatis ſugrîżęs dowanas ſawás ſu nůpełnu atrinkt' gałêtu. O tatáiġ yra ką 2. Tim: 2. bîło. O kodrįnaġ nédawei ąnt' nůmų peniġų́, o aß ſugrįżés taczéu buczio iůs ſu nůmomis atêmęs. Néſsą tů mętú Wießpatiés pęnįgus ąnt' nůmų iżdůdinêieme, kad' żódi Diewo padůmę ißtikimiémus żmonêmus kurié butų primanúmis ir kitús môkit' arba wiſsiemus kuriemus nórint' ißtikimiemus kurié pęnįgus żodżio Diėwo priimtus nůġ ſakîtoio, ir pirktûs per tikéiimą, kałti wel' yra ir ſu nůmomis atadůt' W. Diewui, per gerus dárbus, idą́nt' tatái ko żodżiu ißmókęſi eſt' darbáis parôditų.

Ir ioġ Wießpatis ąnt' átakių pikto tárno, liépia atimt' nůġ io iłgąi io, ir důt' tam' kuris ių túri dêßimtį. Ir pridęſt' ioġ kiekwienám' túrinczem' bus důta, o ne túrinczem' ir tatái ką tikis túrįs bus átimta nůġ io: per tatái żinią důſt', ioġ ir ąnt' to paſaulo, tiémus kurié małônę Diéwo newartôie dowanomis io, daugéus ią płátina, ir ąnt' anó paſáulo dżéugſmas ir garbé tarnų ißtikimûių bus papłátinta iżġ dowanų́ tų kurié iomis ne gęrái wartôio. Néſsą gęriéii ne tiektái turés dżeugſmą iżġ ſawo gerûių darbų́, arba iżġ dowanų́ ſawų́, bęt' ir iżġ dowanų́ tarnų́ piktų́ių ir tįginczių́ių, kad' ißwis ioġ ánįs ſu páßáłpa. Wießpaties ſawomis gerái wartôio, kadą́ġ kiti turêdami téipaieġ arba lîges dôwanas, iomis wartôt' ne norêio. Ir topoc: 4. drînaġ dówanas ių, ir łobius atims: ioġ iżġ kur ánįs gałêio dżeugtiś: ir bût' pałáiminti, iżġ to padúkſiſis teisûių dżéugſmas ir pałáiminimas. Bęt' iėi tárną tįgintį ir nenaudįgą Wießpatis teip' báiſei bâra, ioġ ių liépia immêſt' inġ widutinęs tamsîbes, o kąġ dábar padaris tam kuris ne tiektái iłgûiu ſawûiu niéko ne vżdirbo, bęt' ių ne wertáį[2]) prarâdo, ir iżgaißino túrtą W. ſawo? Kas túri ausis ąnt' kłâuſimo tę kłâuſai.

Tai mes żinôdami brôlei mielauſieii, rûpinkimes łabái, idą́nt' dowánomis múmus nůġ Diéwo důtomis gerái wartótumbimę: idą́nt' iżġ to augtú garbé ir laupſé ir dêkų dárimas W. Diewui mûſų, ir païeßkoiimas daugio żmonių giwâtoſṗ amżinóſṗ. Todrînaġ turédami tularôpas dowanas, pagáł' małônę Matt: 25. kurîii małône mumús yra důta: kas túri dówaną mókſło, tę môki gerái: kas túri dówaną tułkawimó râßto, tę tůłkawiii grażéi pagál' ßnîurą tikêiimo (arba wierós) kas tarnáuie, tę tarnáuių ißkikimái[3]), [kas] **(386)**[4]) kas grau-

1) prakiiſte 2) wertái 3) tarnauii ißtikimái 4) **388**

dęna, tę graudęni gerái: kas důſt' tę dűdi łêtumę: kuris yra ąnt' wîreſnįbes[1] 1. Petr. 4. vżdêtas, tęrûpinies ape ſawůſius: kas' iałmúżną dáro, ſu dżeugſmų tę dárai. Kiekwiénas kaip' éme małônę, tę apgręż ią ąnt' kitų, kaip' geriéii ßéforiųs małônes Diewo. Ięi kas' tarnáuie tad' kaip' iżġ galîbes kurią Diéwas rêdo. Idąnt' wiſſamé W. Diéwas butú pagárbintas arba pagirtas per Iéſų Chriſtų sûnų ſáwą o Wießpatį můſu, kurem' ſu Téwu ir ſu Dwaſiá S. téſsi garbé ir laupſe ąnt' ámżių amżinûių. Amen.

Ant dienos S. Mikaloiaus
Ewangeliá antra pagal páproti Rimo, ape pę-
kis talentus, MattheuBiep: Cap. 25.

Anuo metu: Paſáke Ieſus mokitinemus ſawiémus ßîtą patogumą. Zmôgus wiênas éidamas ſwêtimen' ßalin' ſuwádino tarnús ſawús ir iżdaliió tarṗ ių gêra sáwo. Ir dáwe wienám' pękis talentus, kitám' du, o kitám' wiénų, kiekwiénam' pagaléi tikrą galîbę ir wéikei ißważêwo. Ir nuêies ąnſái kuris búwo êmęs pękis talentus, dirbo ieis, ir iżiêßkoio kitús pękis. Téipaieġ ir taſsái kuris búwo émęs du, iżiéßkoio kitů du. O taſsái kuris[2] éme wiéną, nuêiįs înkaſe ii inġ żême, ir páſłepe pénigus Wießpátiés ſáwo. O po iłgám' mêtui ſugriżo Wießpatis anų tarnų, ir padéio rókúndą ſuieis. Ir priêics taſſái kuris éme pękis talentús, biłôdamas, Wießpatié, indawei man' pękis taléntús, ßitai kitús pękis talentús ąnt' wirßáus ißießkoieu ieis. Táre iam' Wießpątis[3] io. Gerái tarne gêraſis ir ißtikimaſis: kadąġ ąnt' mâżo bųwái[4] iżiikimas[5] ąnt' dâugio táwé paſtatiſsiu: iêik' inġ dżeûgſmą Wießpatiés táwo. O priêies ir ąnſái, kuris du talentu ême, táre. Wießpatiė indawei man' dú talentú, ßitái kitů du iżiéßkoiêu ieis. Táre iam' Wießpatis io. Gerái tarné geraſis ir iżtikimaſis: kadąġ búwai iżtikimu ąnt' mâżo, ąnt' dâugio tawé paſtatiſsiu: ieik' inġ dżeugſmą Wießpaties táwo. O priêięs ir taſsái kuris' wieną talentą búwo emęs, táre. Wießpatie: żinau ioġ żmů ſmârkus eſsi, piêuii kur nê ſeiei, ir ręki kur ne iżbarſtei, ir biiódamas nuêiau ir páſłepieų[6] talentą táwą żemeie. Szitai tųri[7] kas táwo yra. O atſakîdamas Wießpatis io. Táre iam'. Tarne piktaſis ir tingini, żinôiei ioġ piêuiu kur ne ſêiu: ir ſųręku[8] kur ne barſcieu. Reike tad' búwo taw' pênigų máno indůt' tiemus kurie peningais máinioia, ir atâięs aß atimcze. Wienók' kas [máno] (387)[9] máno yra ſu nůma. Imkiteġ tad' nůġ io talentą ir důkite ii anám' kuris tur

---

1) wîreſnibes 2) kuris 3) Wießpatis 4) buwái 5) iżtikimas
6) páſłepieu 7) turi 8) ſuręku 9) 389

dêßimti talentų. Wiſſókiam' nes' túrinczem' bus dûta ir ábſtą tnrés[1]): o anám' kuris' no tuř ir ką rêgis túret, bus atimta nůġ io. Ir ne naudingą târną imêſkite inġ támſumus iżġ widurinius: tęnąi bus wérkſmas ir grieżúmas dąntų.

IZGVLDIMAS.

Tiéſą pasáke Wießpatis múſų miélauſês: ioġ ąngßtá yr fôrta ir ſéuras kęlás kurſái wędá giwâtoſṗ amżinóſṗ: ir maż ių yr' kurie ių atránda. Néſsą ne tiektái wiſsi ne iżtikimieii Zydai, Tûrkai, Pahonįs, Kacieriųs, atſkałûnįs, iaú yr' apſûditi ir be abéioiimo bus paſkąndinti: bęt' ir iżġ paczių iżtikimųių Katholikų, trįs dides krûwos żmonių, kuriûs Wießpatis aprâße triſe priliginimûſe, ne nuwęgs paſkąndinimo. Pirmóii kruwá yr', kûnißkųių, bediewių, o ſawá walá giwęnąncziuių: kokſai búwo ąnſái piktas târnas, kuris' todrin ioġ Wießpatis ne węikai grįżu, drįſso mußt' draugús ſawús, o ſu girtůkłemis iżbarſtit' gęra Wießpatiés ſawo. Antra ratá yr' ßitų, kurié Matth: 24. nórint ſu diewabáimiéis draugîſtą túri, ir ręgis giwęną gerái ir diewobáimeie: bęt' taczéu nodboiączeis yr' ape iżgânįmą ſawą, ir ne ganá ąnt' atęnczio męto apwéiżdis darbûſe gerûſe: kokios búwo anós pękios paikuių Matt: 25. mergų, kuriémus aliéiens ne pritęko. Tręczia hardá yr' tarnų tįngincziúių, pataikáuięcziuių, o ne naudįnguių: kuŕie ne tiektái ſawûiu talentú ne vżdirba: bęt' dábar tįginį ſawą báime ſûdo Diewo iżkalbinêie. Kokſai búwo Matt: 25. taſsái tįngis tárnas tamé priliginimé. Szitie tad' wiſsi nórint' Katholikai, nórint' tarnái Diewo, bus pażudítais. O pátįs tiektái tarnái búdrųs, ißtikimieii, ißmintįgieii o naudįgieii, bus iżganîti. Kokiós búwo anós pękios ißmintįgoſios mérgos: ir ßitie, kurié pękéis talęntais, ir kurié dwiem' taléntų ąntra tiek' Wießpatį iżïéßkoio. Kokſai târnas be abéioiimo búwo ir S. Mikałôius, kurio ßią dieną atminimą dârome. Bęt' iau iżgûldimo ßito priliginimo pakłausikime: ir dabókimeś pirmoié daliie, kokié tatái taléntai, kuriûs Wießpatis iżdaliia, ir ąnt' ko iûs kiekwienas apgręßt' túri: ir kodrįn iûs W. Diéwas ne ligiei iżdaliie. O ąntroie daliie, koki ałgá bus tarnâmus geriémus, ir koki ne geriémus.

I.

Zmógus tas kuris' ważiûdamas ßalin', iżdawe tąrp'[2]) tarnų ſawo gęra Ioan: 16. ſawo, yra Wießpatis múſų Iéſus Chriſtus, tikraſis Diéwas ir tikraſis żmógus: Mat: 28. kuris tů mętú kaip' butų ßalin' nuważęwo kad' vżżęges ąnt' dągų, nuęio

---

1) turés 2) tarp'

iżġ to paſáulo Téwop̀. Ne idą̃nt' iiſsái Bażnîczią ſáwą kadái butų̃ praſtoięs: kadą̃ġ kaip' patis' bîło yra ir giwęna ſu mumis, per wiſsás diénás, net' ik' paginéiimui paſáulo: bęt' ręgiś kaip' butų̃ ßalin' nuióięs, ioġ kaip' į̃żęge inġ dą̃gų ir ſedoś ąnt' deßinės Diewo Téwo, ne gal' bût' nů̃ġ mûſų regétas ſáwo búſtimeia paiâutimais kúnißkais: ir ioġ teip' dáro ſu tarnáis ſawáis, kaip' (Acto: 17.) butų̃ éſsąs nů̃ġ ių kur toli: pęrłaiżdamas iiemus darit' wiſsą ką nori. Nórint' ne tóli yr' nů̃ġ kiekwiéno iżġ mûſų. Nes' iamé giwęnamę, wiſkinames ir eſmé: tai yr' nů̃ġ io giwâtą galîbę, ir ſiłás, ir paczią bûitį túrime.

Taſſai tad' iżdáliio tarp̀ tarnų̃ ſawų̃ gera ſáwo. Ir dáwe wienam' pękis, tałentús, o kitám' dú, o trecziam' wieną. Per kuriûs talentús, ißmânos [pirmieus] (388)[1] pirmieus tûłos dôwanos, kures W. Diéwas dů̃ſt' wîreſniemus dwáſißkų̃ių, ąnt' naudós ir ſubudawóiimo Bażnîczios ſawós: nórint' ne wienáip̀ wiſsiémus. Nes' wienám' dů̃ſt' pękis talentús, kitám' du, o tręcżiam' wieną: tai êſt', wieniémus dů̃ſt' dôwanas ir vredús didżiús ir tûłus, kitiémus widutinius, o nêkuriemus żemús arba mażús. Wieniémus daugéus, kitiémus mażéus: pagál mêſtą dowanóiimo sáwo, ir pagál pagaléiimą ir ſiłás kiekwiéno. Kurį túłumą dowanų Pówilas S. mandagiéi apraßinéia tais żôdżeis biłôdamas. Kiekwiénam' iżġ mûſų dů̃ta yra małônę[2]) arba (Ephеſ. 4.) dôwana, pagalei męſtą dowanóiimo W. Chriſtaus. Kodrį̃n' Dówidas bîło. Ioġ vżżęgdamas (W. Chriſtus) inġ dą̃gų, węde kâlinius pagáuditus, ir iżdaliió dówanas żmonémus. O kokéſġ tatáį[3]) dówanas? Wiénus tieġ, padâre Apâſtałais, o kitús Prânaßais, o kitús Ewangeliſtomis, o kitús Piemenimis ir Dáktarais. (1. Cor: 12.) Tatáiġ turi tů̃s pękis talentús, vrédų arba dowanų̃ kuriúmp̀ ſuéitiś (Rom: 12.) kitos wiſſos dówanos: kurių ąnt' wienós wiétos Pówiłas S. ſkâito ſeptinęs, o ąnt' ąntros dewînęs.

Bęt' kámuġ W. Diéwas dáwe pękis talentús, o kam' du, arba kam' wiéną? Biſkupái yra ąnt' wiétos Apáſtałų. Koznadiéios ąnt' prânaßų. Raßitoiei Bażnîczios ąnt' wiétos Ewángeliſtų, Plebónai ąnt' wiétos Piemenų̃: o Dáktarái yra, kurié raßtús ſwętús iżguldinêie. Tatáiġ taſsái turi wiſsús pękis talentús, kuris yra Bîſkupu, koznadieiei raßitoiu ir Dáktaru: kokſai búwo Grigâlus S. Auguſtinas, Ambraziéius, Baſilius, Chriſoſtómas, ir kitú łabái dauġ. Táſsái wel' tuṙ tiéktái du talentú: kuris patis per ſawé môkit' arba raßit' ne gáli: tai yra, kuris ne tiektái Biſkupu ir piemenimi, bęt' nei koznadieię nei raßîtoiu, nei Dáktaru, arba kuris râßo ir ſáko, bęt' ne eſt' Biſkupu nei piemęnimi. Ant' gâło taſsai tur tiéktái wiéną talentą, kurſai yrá tiektai piemenimi arba ſakîtoiu tiektái, arba tiektái râßo.

Nórint' tad' per tů̃s tarnús, tarp̀ kurių̃ W. Chriſtus ſawús pênigus

---

1) **390** 2) małonę 3) tatái

iżdáliio, ißmânoś pirmieus ir daugiéuſęi tarnái ir wîreſnieii Bażniczios, Biſkupái, piémenés, ſakîtoiei ir Dâktarai: ir per talentús iiémus iżdalîtus żę̇klinas túłos dówanos ir vrêdai iiémus padûti ąnt' papildimo ßwętųių, ąnt' dárbo tarnáwimo, ąnt' ſubudawóiimo bażnįczios W. Chriſtaus. Wienókiġ taczéu, ioġ ne tiektái wîreſnieii dwâſißkieii, bęt' ir wiſsi iżtikimiéii yr' tar- Epheſ: 4. náis W. Chriſtaus: ir wiſsi eme nůġ io tûłas dówanas, dûßiós, kûno, ir 1. Petr: 4. wirßutiniús: kurių tėipaieġ: ąnt' pagerbimo ir ąnt' laupſés io, ir ąnt' pagéłbeiimo artimų ſawų wartót' gal' (kaiṗ' Apáſtałas bîło. Kiekwienas iżġ iuſų kaip' émę małónę arba dówaną, teip' ir te ßefawóių[1]), teip' ią tewartóii ąnt' naudâs kitų kaip' geri eikwotoiei arba ßeforiųs tûłos małônes Diewo) todrįnaġ ir taſsái priliginimas, ape wiſsús ápłamu tarnús Chriſtaus ißmánitis gal: ir tůs talentųs, ne tiektái vrêdui ir gêra dwáſißka: bet' ir wiſsókia kit' gęra teiṗ kûno kaiṗ ir wirßutinei, kaiṗ tûrtai, vrêdai, ir wîreſnibes paſaulo ißmanîtiś tuṙ. Nes' ne wiſsi gáli bût' duchaunáis, idąnt' mókſłų ir ſákimų darîtų nůpełną ir náudą W. Diéwui. Bęt' ką nórint' kas turi gęro, teiṗ ducháuno baiṗ[2]) ſwiétißko, tů kaiṗ talentú nůġ Diéwo imtú rûpįntis idąnt' ißtikimái dirbtų, ir náudą atneßtų, iau ne ſaẃ, bęṫ' W. Diéwui: ápgrężdamas tatái wiſſa ką tuṙ ir ką pêrgałes ąnt' gęrų darbų: iżġ kurių augtú garbé ir laupſė Wießpatį Diéwui, o artiniémus naudâ.

Koṗ mus Chrizóſtomas S. graudina tais żôdzeis biłôdamas: Tatái mes pawartódami, brólei miélauſieii, pęnįgáis, tarnáwimu, wîreſnibę, mįnêiimu, pamôkſłų ir ků nórint' gálimę, artimiémus páßėłpkime. Néſſą taléntus ąnt' tos wiétos, ißmànóme tatái wiſſa, ką kas gáli padarit': nórint' wîreſnibę apgint', nórint' penįgáis pagêłbet' nórint' mókſłu pagraudint', nórint' kuriû Mar: 12. kitú dáiktú artmiémus gerái darit'. O ne wiénas tenebîłái. Aß neturédamas tiktái wiéną talentą, niéko negalú nuwêikt' Néſſą gáli wiénų patimi dáiktu dauġ vżdirbt. Ne eſsi grinêſnis vż aną náßłę, kuriii [in déio] **(389)**[3]) iu déio du penįgelú, kuriûs pati turêio, inġ łôbį Bażnîczios: Ne eſsi łetêſnįs vż Pêtrą ir vż Ióną: kurié nórint' búwo ne môkitais ir ne moką. Wienókiġ ioġ ſu didė pîłnaſcia tarnâwo naudômus będrômus, tapę eſt' kunigáikßczeis dągáus. Néſſą ner' ne wiéno dáikto meilingeſnio Wiéßpatį Diéwui, kaiṗ taſsái, idąnt' wiſsą giwâtą, apgręßtumbei ąnt' będrós naudós artimûiu ſawų. Todrinaġ mus W. Diéwas ißminczc ir kałbá apdowanôio todrįn' múmus priémonią ir nůmonią dáwe, todrin' rąkás, koies ir ſiłás kûno dáwe, idąnt' tů wiſsú ir patis ſaẃ, ir artimiémus paßełptúmbime. Tatái ik tółei Chrizoſtómas.

Bęt' idąnt' niékas ne ſkųſtųś, ioġ iam W. Diéwas mażeſnés dówanas

---

1) ßefawóii 2) kaiṗ 3) **391**

arba vrêdús dáwe, ir idąnt' kitiémus ne pawidétų didęſnių dowanų pridéio Wießpatis to: ioġ kiekwienam' Diéwas atwirże pagál' méſtą tikroio pérga- Matt: 20. łeiimo io. Todrįnaġ niékas te nerúżgi, kaiṗ anié kurié pirm' atêio winîczion' niékas kitám' tenepawidi, kaiṗ Ezáu pawidéio Jakobui, pałáiminimo Téwo. Néſsą pirmieus iżtikįmas, ißmintįngas, ir gêras yra W. Diéwas, kuris' Geneſ: 27. dówanas ſawás daliié pagál' galîbes ir ſiłų kiekwiéno: tatái ęſt', tiek' dûſt' kiekwienám', kiekó iam' yra ganá: kiek' iam' yra naudinga, ir kiek' sîłos io gâli pakielt'. Todrinaġ iei taw nê dawe ko trôkßti: tódrin' ertės nêdawe, ioġ daugéſnio pakélt' ne gałéiei. Nes' ne kiekwienám' Diéwas wiſso dûſt': bęt' wiſsiémus wiſsa. Dówidas Sáulo ßárwu ne gałêio wartót', nes' iam' ne pri-derąs búwo. Nes' wiſsiégu gáli bût' Prânaßais: Ar wiſsi Dâktárais? bîło 1. Cor: 12. Pówiłas S. Kad' wiſsas kûnas akimi butų, o kurġ butų rąkos arba kóios? Antra atmint' turi, ioġ W. Diéwas dówanas ſawás daliié pagal' galîbes, pagalei primanúmo ir prizopóſtiimo kiekwiéno żmógaus. Néſſą dáugio dáiktų múmus W. Diéwas ne dûſt', kuriûs gátawas yra dût' ioġ eſmé priemimoṗ io ne primanumis: ioġ ne zopôſtiiemes ąnt' ių apturéiimo, małdá giwatá, Diéwo báimes, ir kitáis geráis darbáis. Teipo kaiṗ ne waiſingi gimditoiei iżpráße Wießpatiṗ Diewieṗ ßwęnto Mikałôiaus, Onna Samuélo, Iókimas ir ſu Onna 1. Reg: 1 móterimi sáwo ßwęncziauſios mergós. Néſſą wiſsókiam' prâßączem' êſt' dûdama, ir kłąnbênączem'[1]) ęſt' atadâroma. Trêczia, ioġ wiſsókiam' túrin-czem' tai êſt' meilįgam' dûdama, kaiṗ patis' Wießpatis lûdiie: padûmok' ſaw ioġ nórint' taw W. Diéwas ne didés dówanas dáwe. Wienókiġ tu ir tômus ne buwái méilingumi, ne iam' dabar vż ies wertų dékų ne atâ-dáwei: bęt' ſu ſawimi gerái parokawôſsi, raſsi, ioġ ir tų, kurés emei, nêwer-tas: nei iomis wartóiei pagál' nórą io. Kaipoġ tad' ne gêdieś ko daugéſnio gêiſt'? ir kaiṗ dręſi kurių didêſnių trôkßt'. Nes' iei teipo buwái ne ißtikimu ąnt' mażo: o każġ taw ko didêſnio iżtikés? Bęt' ieiġ nóri tikrái gáuſeſnių dowanų: tad' ių be abéioiimo, per ne mêilingumą, per pawîdú, per wiłús, ir kitús ne patógius budús ne įgiſsi. Nes' tokiémus żmonémus W. Diéwas dowanų ſawų ne dûſt', ißémus ąnt' ių didęſnés prapultiés. Betáiġ tu bûk' iżtikimu ąnt' to mâżo, tad' búſsi, pagaléi W. Chriſtáus żadéiimą, ąnt' dâugio vżſtatîtas. Ketwîrta, ieiġ mażeus turi neġ kiti, tad' pigéus ßkáicziu atadûſi W. Diéwui tawám'. Nes' kam' daugéſn' dûta, nûġ to wél' daugéſnio ïéßkos. Ant' gâło atmįnk', ioġ Diéwas wiſsa gęrái, ißmintingai ir téiſsei dáro. Nes' negú dera iam' ko noř darit'? Argu akis? tawá todrin' piktá bus, ioġ iiſsái teiṗ gêras yra? Negu żinái kaiṗ ſtebuklingi ir ne prinókſtami yra io ſudai? o kaiṗ didis dáiktas yra, turêt ir wiéną to Wießpaties talentą? Néſsą talentas yra

---

1) kłąmbênąnczemų'

dide ſummá penįgų́, kuriii dáro ßeßis ßimtús karûnų. Kur żiminas didis
dóſnumas ir gáuſumas W. Diéwo mûſų: ioġ iis' yra didżturis' dawimûſe
ſawûſe: o ioġ łabái dides yra dowanos io, kad' ies' pakêlſi ir ſuligįſsi ſu
tomis, kuriás gal' dût' żmônes.

II.

Girdeiome kaip̃ tularôpas dówanaś, ir kodrîn' ſkirias ir ne [wiena-]
(**390**)[1]) wienarióp̃ai W. iżdáliió tarnâmus ſawiémus. Kłauſikimeġ wel' kaip̃
iomis ne wienarióp̃ai tarnái wartôie ir ne wienóſciią mókeſti ima, págaléi
nûpełnų́ ſawių́. Nes' iżġ gerų́ tarnų́, wiénas pękéis talénteis vż dirbo antrús
pękis. O kitas dwiemu talentú vżïéßkoio kitú du. Bęt' piktaſis ir tįginis
1. Cor: 5. târnas, émę wiéną talentą pârauſe iį żêmen' ir niéko iů ne nudirbo. Ir
páſkui to ſugriżo hûkinįkas metú ſawų, idąnt' klauſitų́ ſkaiczéus tarnús
ſawús. Néſſą ner niéko teip̃ ne abeiótino kaip̃ tatai, ioġ ſunús Diéwo rokûſis
ſu wiſsáis, ir ſu kiekwiénu ipaczei, metú sûdo sáwo: ir múſiie dût ſkáiczių
Matt: 12. patiś iżġ ſawęs, ir iżġ padârų ſawų́, ir iżġ to wiſso, ką tiektái kadái ême
1. Pet: 4. nůġ Diéwo, ne tiektái iżġ tûkſtanczių áukſinikų, bęt' ir iżġ mażêuſio penį-
gêlo. Néſſą iżġ kiekwiéno żódżio tußczio daris ſkáiczių aną diéną. Ir kaśġ
iżtwerſis ąnt' teip̃ baisáus sûdo? Iei téiſus wos bus iżganîtas, kas' bus nů-
dżiątam̃ ir bêdiewiui?

Lâimumis ir pagirtais tęnai tů metú bus, kurié didemis dowanomis,
didés náudas, arba wienók' widutineis, widutiniús pełnús atanéß kokių́ búwo
tůdu gerú tarnú: iżġ kurių́ kiekwiénas ąntra tiek kiek' búwo êmęs vżdirbo.
1. Cor: 4. Todrįnaġ êmę abúdu tréiopą nůġ Diéwo vżmokéiimą. Pirmiaus pagirimą:
2. Cor. 10. kad' iżgîrdę eſt' anůs méiłús żódżiůs. Nuġ mánas miélaſis tarne gêraſis, ir
Rom: 2. ißtikimaſis. Ir tatáiġ dabár yra tikraſis pagerbimas, láupſe ir ſkęłbimas,
kuris nůġ patiés W. Diéwo ißéit'. Nes' ne taſsái kuris' ſawé patis' įgiria,
yra wêrtas gîraus: bęt' kurį Diéwas įgiria. O laupſé ir pagerbimas tuř bût'
kiekwienám' gerái dârącziam'. Antra ałgá yra, gęro ir dowanú důtûių
nuwiſsinimas. Nes' teip̃ Wießpatis pasâke. Kadąġ ąnt' mâżo buwái iżtikimu,
paſtatiſiu tawé ąnt' daugio. Ir wel' Imkite nůġ to tarno ne naudingo talénta io
ir důkite iį ßitám̃, kuriś tuř dêßimtį taléntų́. Néſſą wiſsókiam̃ túrinczem̃ bus
důta, ir abſtůs: o tam̃ kuris ne túri, ir tai ką rêgiś turis, bus âtimta nůġ io.
I. Reg: 13. Tatái yra kursái sáwo talénto ganá tur, ir bûdamas méilingu, gerái iů war-
Acto: 1. tôie: tam̃ Diéwas tů dáugeſn' talêntų pridůſt'. Betaiġ kás túri taléntą kaip̃
butų́ io ne túrįs, ioġ iů ne wartóié: tad' iam̃ ir tą atims ir důs kitám̃.
Téipaġ Sáulus émęs búwo nůġ Diéwo karalîſtą, bęt' kad' tąie dówana ne

1) **392**

gerái wartôio, âtimta êſt' nůġ io: ir důtá Dówidui, mażêſnemis dowanomis gęrái wartóiączem̃. Teip̃ wel' Iudôßius turêio vrêdą Apáſtalißką: bęt ioġ iame ne gerái vżłâikeś, âtimtas êſt' iam̃, ir důtos Motiéiui: kuriś żemêſnime łůme gęrâi êlgeś. Tręczé ałga parôdita anůsé trumpůsé żódżiůſe. Ieikiġ inġ linxmîbę Wießpatiés táwo. Bet kaś gali iżſakit koki tai linxmîbe, kuriį płûſta iżġ regéiimą wêido Diéwo, iżġ gâuſumo wiſso gęro, ir iżġ iżgęłbeiimo nůġ wiſsókio pikto? Akis ne regéio, ausis ne girdéio, ir inġ ßirdį żmógaus niékad' ne įżęge teip̃ dide linxmîbe, kokią W. Diéwas pazopóſtiio iżtikimiémus tarnâmus sawiémus. Ir todrįnag wadina ią linxmîbe W. Diéwo patiés (įéik', Lucæ 22. tieġ, inġ, linxmîbe Wießpatiés táwo) ioġ ne kitą turi turêt linxmîbę tarnái Ioan: 12. Wießpatiés, tiektái ßitą páczią, kurią patis' W. Diéwas turi: ir ne kitáis wáłgimais túri: penêtis, tiektái tomiſiaġ kuriomis patis Diéwas' gêria. Sedéſsite, bîło Wießpatis vż ſkomiós manós karaliſteie Téwo máno, ir kur aß eſmi, tęnái wel' ir târnas mánas bus. O kad' dabár top̃ pridůſi, ioġ anóii linxmîbe gâło ne turés, bet' túri patêkt' ąnt' ámżių ámżinųių, ik kôłei W. Diéwas giwêna: kuriiiġ ßirdis bús, idąnt' ßitą didúmą linxmîbes pêrmanit ir aprépt' turêtų?

Bęt cze ißwiſk' didę nůmonią ir gerúmą Wießpatiés Diéwo tawo: ioġ nůġ to kurſái émę pękis talentús, ne ïéßko, idąnt ięis ißïeßkotų aßtůnis arba dêßimtį talentų, nei nůġ to kuriś éme du idąnt' ißïéßkotu kêturis arba pękis talentús: nei gêidze nůġ to kuriś éme wiéną talentą, idąnt' io ißïéßkotų dú arba trįs: bęt' paláuia ąnt' to idąnt kiekwiénas tiek' ißïeßkotų kiek' éme. Iżġ kur ręgime, ioġ W. Diéwas wartóiime dowanų ſawų ne trókßta nůġ múſų to kas yr' ąnt' ſiłą múſų: bęt' paláuia ąnt' to, idąnt kiekwiénas dirbtų pagál' méſtą dowanós ſawós: ir todrįnaġ teip̃ gáuſei, teip̃ ąntrám̃ kaip̃ [ir pir-] (**391**)[1]) ir pirmâm môka. Nes nórint kaip̃ ſkîriu túri żwaidze[2]) nůġ żwaizdes, teip̃ wel' ſkîrios yra áłgos karaliſtoie dągáus, pagál' dárbą ir nůpełną kiekwiéno: ir todrįnaġ Lukoßiup̃ S. taſsái kurſái dęßimtimi griwnų nupêłne antrą dêßimtį, ąnt deßimtés węl' miéſtų wîreſnįbę ir vżſtátimą ima, o kurſái pękiomis griwnomis nupełne kitás pękés, paſtatîtas yra téipaieġ ąnt pękių miéſtu. Wienókiġ wiſsu wieną yra będra ałga ir kiekwiénas ima diéninį grâßį giwâtos amżinós, vż kurį ſukałbêtas yra arba paſamdîtas.

Bęt iau ißwîſkime âłgą tárno tiginįs[3]) ne naudingo kuriś teip̃ biło Wießpatiésp̃ ſawóp̃. Wießpatié żinóieu ioġ ęſsi żmû báiſus: kuriś piauii tęnái kur ne ſéici, ir rąkioii kur ne pâberei. Todrįnaġ biiódamas nuęieu ir páſłepiau taléntą táwą inġ żêmę. Szitáiġ turi kas táwo yra. Maż turéio ąnt to taſsái tįgįs târnas, ioġ niéko ne nudirbo, bet dábar tįginį ſáwą iżkalbinêie,

---

1) **393** 2) żwaizde 3) tįginio (?)

ir káltę ſáwą ąnt' W. Diéwo ßliêie, ir ąnt' Wießpátiés ſkúndżeś, ir kietú iį ir báiſumi wadina: ir kad' nôri wienós nůdemes vżdę́gt', tad' kitų dwieių priłáidżeś. Todrînaġ têiſsei iżgîrdo nůġ Wießpatiés. O piktaſis ir tįgįſis tarné. Piktas ioġ mané kłapóii o tįgįs, ioġ niéko ne nudirbái. Neś' ięi żinôiei ioġ aß piáuiu kur ne ſéiau, o rąkioiu kur ne pâbereu: o kodrįnaġ ne buwái tů pilneſniú? Arba iei patiś dirbt ne norêiei, kodrinaġ wienók' manų penįgų nê dawei penįgmainiamus: idąnt' aß buczió ſugrįżęs atrįnkęs iůs ſu nůmą.

Ir teiṗ nódboiąſis tàrnas treiópą mókeſti ims. Néſſą pirm' bus iżbârtas, ir iżłóiotas, kaiṗ taſsái tręczes târnas: ir anié, kuriumṗ Wießpatis taris. Eikiteġ prakeiktiéi inġ vgnį ámżiną. Néſſą kaiṗ garbé ir laupſé túri bût wiſsókiam' geráidârauncziam', teiṗ wel' iżġ ąntrós ßaliés, gęda ir galwô-kartas, priéſpauda ir prilietimas bus dûßiai wiſsókio żmógaus pikto.

Antras ißkarôiimas yrá ioġ nůġ io ima taléntą, ir důſt' iį anám' kuris' daugeuſei vżdirbo. Néſſą tįgįie ir pataikâuiąiie żmónes, kurié dowanomis Diéwo ąnt' garbés Diéwo ir ąnt' naudos artimų ſawų ne wartoié, ßitie ir tai gêrą ką búwo émę piktai paterioie. Gêra prigimta ioġ iů ne dirba. Nes' kaiṗ gełażis kurîii noprſnâi[1]) guli, rudis wéikęi pagadina, ir kąndes krémta rubus, kurių ne prawáikßczioie: teiṗ prigimtos dowanos, ißmintis, atminimas, nůmonia, mókſłas ir tiémus ligus, wéikei żųwa, kad' iomis żmógus dażnái
Ecclesi: 38. garbeſṗ ir laupſeſṗ Diéwo, ir naudóſṗ artimûiú nę wartôie. Dówanas małó-
2. Tim: 2. nes terióie, ioġ iomis ne wartóié gerųmṗ darbúmṗ. Neſſą pataikáwimas ißmókia wiſsókios piktîbes: o kas ne dirba dráuge ſu máłóne Diéwo, taſsái ią wéikei pateriós. Ir ąnt gâło gęra garbés nuterióie. Ne wiénas ne bus karunawótas tiektái taſsái kuris wirißkai karéuie.

Treczęs iżkaroiimas târno tįgáus yra iżġ wiſsų didżéuſes ir ſųkéuſes, kurį Wießpatis paſake tais żôdżeis. Immeſkitę tárną ne naudįngą inġ tám-ſumus tamſiůſius, tęnái bus werkſmas ir grieżimas dątų. Kur ręgi, ioġ ne tiektái piktai darit', bet ir patáikaut yra priczaſtimi amżino pażúdimo. Néſſą ne wiſsôkes, kuris' biło Wießpatié Wießpatié, tatái yra kurſái inġ mané tiki įéis inġ dągaus karalîſtę: bęt kuris' dâro wálą Diéwo Téwo. Ir todrinaġ apsûdis inġ prâgarą żmônes pażuditůſius, ioġ io ne penêio, ne girde, nopwîłko, ir kitų darbų méiłaßirdų ne dâre. Ir tatái patôgiei ir téiſei. Neś kaiṗ Chrizo-ſtómas S. biło. Ne darit niéko gęro, tatái wiéna yra piktái darit. Nes' ſákai man' kad' tu turétumbei kokį tárną, kursái nei wogtų, nei piktżod-żiůtų, nei murmentu, nei girtůtų ir wiénu żodżiu niéko pikto ne darîtų: bęt tiektái ſedêtų pataikáudamas wiſsádós, ir ne darîtų to, ką târnas kâłtas Wiéßpatį ſawám'. Ar tu tatái iam kęntétumbei? Ar tu io todrįn' wiéno ne

1) noproſnâi

iżkarótumbei arba ne atſtatitumbei? Nes' nórint niéko pikto ne dâre, bęt ganá tatái yra pikto ioġ gerái ne dâre. Arba kad' turétumbei vrédniką, kuriś taẃ ne wienós żałós butų̆ ne padârąs, ir łabiéus tżtikimá[1]) sêrgetų̆ ir gerái priweizdêtų̆ tûrto táwo, tiektái teiṗ butų̆ nodbóięnczių̆, idąnt' taẃ niéko ne vżuſetú? ar tu io ne iżkarótumbei drin' tos wienós pâtaikos ir [nodboii-] (392)[2]) nodboiimo? Neś nórint taẃ ne wienós żáłós ne padâre, bet tatái dide żałá, ioġ tatái apłáido, iżġ kuŕ taẃ gałêio didę náudą padarit. Ieiġ tatái tad' tůſe żêmes ir ne iłgái patękąncziůſe dáiktůſe, ne tiektai ką pikto padarit, bet' wel' ką gêro apłéiſt', vż didę tái piktîbę ir abîdą túrime: kaipóġ toli didżéus Diéwißkůſe dáiktůſe, yr tatái dáiktas ne tiektái iżbarimo, bet ir didżio iżkoróiimo wêrtas.

Bęt' ieiġ taſsái bus pażuditas, kuris nieko pikto nei gęro ne dâre: kaipóġ toli ſųkeſnis bus pażúdimas to, kuris nedare nįéko[3]) gęro, bęt' ąnt' to dáre dauġ pikto? (Matt: 7. Matth: 24.) iei wiſsôkes mędżes, kuris ne dâro waiséus gęro, bus iżkirſtas, ir inġ úgnį îmmeſtas: kazġ dábar tikſiś mêdżiui piktám? Iei tárną nenáudingą mêtą inġ támſumus tamſiůſius kur niéko kito ne girdét, tiektái deie, tiektái apgedimas, tiektái werkſmas, ir grieżimas dątų̆ ąnt' ąmżių̆ be gâło. Kąġ dabár padaris târnui piktanôriui ir żałás dárąncziam', kuris' múßa draugús ſawús, kuris rîdamas ir girtůdamas iżbârſto gęra Wießpatiés ſawo, (Iſaiæ 42.) kuris' ne tiektái nieko ne vżdirbinêie talentú iam' indůtůiu: bęt' ir pátį taléntą netikuſei nutcrioie? Kurtinéi kłaúsikitę, o akliéii atwêrkite akis ąnt' regéiimo. Ir kazġ ákłas, bîło Wießpatis, tiektái tárnas mánas? Kaſġ kûrczes, tiektái taſsái kurioṗ aß núſiunczeu páſiuntinius manús. Kuris tad' régi dauġ kitų̆ dáiktų, kodrîn, ne ręgi teip' didżio ſáwo ſmûrto? Kuris' turi auſis âtwiras ąnt' ko kito, kam' to ne kłauſái? kodrįn' tů ne rúpinieś?

Ir teip' iáuſkimeś wiſsi, drin' miélauſio Diéwo, ir kłaųſikime[4]) to pérſergeiimo Wießpatiés laudamies pîkto. Ir kurſai ik' tam' mêti búwo piktú ir ne iżtikimu tarnú, ir iżbârſte gęra Wießpatiés ſawó, taſsái ik' kôłei mętą túri, te patáiſais, taſsái ąnt' atęnczio męto te apſiweizdi: (Lucæ 16.) wartódamas: gerái talęntus Wießpaties ſáwo, ir darîdamas ſaẃ priételus iżġ Wießpaties túrtų, pawáizdu anó tiiúno ne téiſaus: kas wel' búwo tingús ir nodbółas, ir taléntų̆ ſawą įráuſęs búwo żęmen', ſawų̆ tiektái naudų̆ ir gêrių̆ ïéßkodamas, o ape gárbę Diewo, ir ape náudą artimúių̆ nieko ne rûpindamas, ir ne pratindamaś gerái wiſsůſe darbůſe gerůſe: taſsái te paiunt' ir te pabund', idąnt' páſkui to butų̆ budrêſnis, ir pilnęſnis ir iżtikimęſnis W. Diéwui ſawàm': kurſai łabái brągina dówanas ſáwás, ir ne kitáip' tiektái ſu priedú atima. Ir ąnt' gâło, kas pirm' búwo dirbąncziu, búdrumi, ir gerú tarnú: taſsái têſsi dábar

1) iżtikimá 2) **394** 3) niéko 4) kłauſikime

budreſniu ir gęrêſnių, idąnt kita tiek, kiek émē nůġ W. gałêtų nupelnit' ir vždirbt'. Téip tikſiś ioġ ąnt' ſûdo Wießpatiés ne tiektái nuwęgs żódżio anó báiſaus, ir kanczių anų ir tamsîbių·amżinų: bęt' bus pâgerbtas ir pagirtas nůġ Diewo po akimi wiſſų żmonių ir ſu iû linxmįſis linxmîbe aná begalé karalîſteie dągáus. Inġ kurią idąnt' intektúmbim' páſkui mirimą mûſų. Amen.

Ant dienos Pradeiimo Mergos Marios Ewangelia, Luc: Cap: 19.

Ir tikos kad' bিłoio Ieſus miniump, pakełus báłſą nékuri motérißke iżġ minios tárc iam'. Pałáiminta îſcia, knrîii[1]) tawé neßiôio ir krêkłai kuriûs tu żindái. Ir iiſsái táre. Ir łabái pałáiminti, kurié kłâuſo żódżio Diéwo ir ſergi ių. [Sáki-] (393)[2])

Sákimas ape nuodemę pirmgime.

Szią diéną krikßczionis mieliéii, kaip żinote ßwęncziamę dieną ne įżagto ir ne pabiúrinto pradéiimo Mergós Marios, ko newienâm' kitâm' ßwęntâm' ne dâromę, idąnt pradéiimą io ßwęſt' turêtumbime, kaip tos
Pſal: 20. ßwęnczéuſios Mergós, kurią Diéwas wiſsagálįſis ios pradeiimé pagérbt'
Epheſ. 2. téikeś ąnt' wiſsų ßwęntûių. Neſſą kiti ßwęntieii, ir łabái kas nórint gêma iżġ wîro ir motęrißkes, pradęius nůġ Adómo, nęt' ik' gáli paſáulo, tai wiſsa nůdemeſe pradéſtis ir gêma ir ruſtibei Diéwo ir prakeikimui ir pâſmerkimui iżġ natûros yra padůta. Bęt' tą mêrgą ąnt' wiſsų ir wîrų ir mótęru pagirtą arba pałáimintą, iżġ įpaczios małônes ſawós W. Diéwas nůġ nůdemes pirmagimés, nůġ prakeikimo, ir nůġ rûſtibes ſawós patis' apſaugót' tęikęś, ir cziſciéuſią ios pradéiimą bę wiſsokios makułos ir bę téwainumo patępimo padarit' téikeś ir ią ſaw páßwęnte nůġ ámżių, kaip ßitą kurîii ſawamé ßwęnczianſimę kûnę turęio pradét sûnų Diéwo Wiéßpatį ir Iżganîtoie mûſų. Drin' tos įpaczios małônes, kurią W. Diéwas drin' naudós wiſsós giminés żmonių tam ßwętam' ſutwerimui parôdit téikeś ir mus to palįkſmino, ioġ tas paſmerkimas, kurióp mus motęrißkę priwęde, wel' per
Geneſ: 3. motęrißkę ir per ios sêkłą pałáimintą atatólint' turęio, ir mus wel' inġ małonę ſawą priimt'. Bęt' iau kłauſikimę kas tatái yra nůdeme (arba griekas) pirmagimis, kurimé wiſsi gêmamę, be kurió merga ßwęnczeuſia pradêiuſis.

---

1) kurii 2) 395

I.

Pirmieus tad' żinot túrime, iog W. Diéwas Adômą pirmąii żmôgų padâre Geneſ: 3. ąnt' pawéikſło ir prilįginimo sáwo, tai yra téiſumi ßwętú ir ne kałtûių ir Sapien: 1. wiſsôkiomis gàmtomis pagrážintą didżio tôbułumo, ir iżtiſúmo arba pilnúmo Eccleſi: 16. prigimimo. Néſſą wiſsos sîłos io dûßios búwo łabái palįnkuſios arba pagriżuſios ir galįgos pażintiéſp ir miłėiimop Diéwo W. iżġ wiſsós ißmintiés, iżġ Gal: 6. wiſsós ßirdiés iżġ wiſós wálos, ir iżġ wiſós galîbes: ne bû tęnái ne wiéno kário żmoguie ir ne wiéno pagriżimo arba pażwilimo piktóp, kaip nų, kád' kûnas gêidże prieß Dwáſią o dwaſiá prieß kûną. Bęt kûnas búwo wiſsamé pakłuſnus ir paſsidâwes dwáſei, o dwaſia W. Diewui. Szitą teiſibe, tiéſūmą ir ne kałtúmą, turéio butúmbime wiſsi iżġ prigimimo, idąnt' io butų Téwas mûſų Adômas per nûdeme ne nutęróięs. Bęt' tûiau kaip per nepakłuſnúmą núſidęio prieß W. Diéwą, ir paragáwo waiſéus anó ne łaimaus mêdżio, iżġ kurió iam' Diéwas įſákęs búwo idąnt' neſtų: wéikęi aną wiſsą pirmikßczią arba pirmągimi nekałtúmą, ir aną gąſtumą ir tóbułųmą, ir ißtiſúmą dûßios ſiłų nutęriôio. O iżġ ąntros ßaliés impûłe ínġ didį ne rêdą ir bâiſų ſumißimą (kaip ąnſái kuris búwo impûłęs tarp łátrų kurié nupłęßę nûġ io wiſſa, ir Lucæ 10. ąnt' to ißmúßę ir żaizdás iam' padâre ir pųsgiwį[1]) paliko) iog iau nei diéwo gerái pażint', ne io miłét' gáli iżġ wiſsós ßirdiés. Néſſą nûmonioie kęncze didį nemôkſłą ir tamsįbes: ąnt' nôro arba wálos, piktúmą arba nugrįżimą nûġ W. Diéwo, ant' geidimo géiduli kûno: ąnt' gâło ant' wiſsų ſiłų priéßumą prieß ißmintį ir żókoną Diéwo, ir todrînaġ kûnas gêidże prieß dwaſią, Gal: 5. o dwaſiá prieß kûną.

Taſsái yra ąnsái geidulis kuri raßtas S. dażnái mini, iżġ kurió ne tiektái 1. Ioan: 5. kûno nûdemes, bęt' ir dwáſios, kaip iżġ węrſmés płûſta, kuriûs ſkaitîdamas Gal: 5. Pówiłas S. bîło. Ręgimi yra darbái kûno, kokiė yra ſwetimmo [tęrawi-] **(394)**[2]) tęráwimas, kekßáwimas, neczíſtúmas, bęgêdumas, prábągas ſtabų tarnâwimas, nûdai nepriétęliſtes, bârnįs, nopîkantos, rûſtibes, káuliimai, priéßtarawimai, pérſkirimai, pawîdai, żmogaus paſiekimai, girtáwimai, pûtáwimai. Tatáiġ yra anôii kąndżia ir pagedimas żmogißkos natûros, kurîii Rom. 5. per nûdeme įęio inġ prigimimą. Kaip' Pówiłas S. bîło. Per wiena żmógų nûdemę inġ tą paſauli įęio, o per nûdeme giltine įęio ir teip' páſkui to inġ wiſsás żmónes iżpłûdo, kurimę żmóguie pirmamęiimę wiſsi nuſidéio. Teip' iog per wieno téwo mûſų nepakłuſnúmą, dauġ ių tapę ęſt' arbá ſtóiôś nuſi- Iacob: 1. déiuſeis, ir per wienu prażęgimą, wiſsi żmónes atêio ąnt' paſmerkimo. 1. Ioan: 1. Taſáiġ yra geidulis, nûġ kurio gûndzemas ęſt', ir atatráukiamas nûġ

---

1) pusgiwį 2) **396**

W. Diewo, ir nůdemeſṗ priwiłóiemas kuris' kâįp' Ionas S. bîło, ne iżġ Diewo
yra, bęt' iżġ paſaulo. Nes' nórint' W. Diewas dawę múmus iżprigimimo mierną
Geneſ: 8. géidulį, arbá nôrą wálgimoṗ, gérimoṗ motęrîſteſṗ, draugia ſu ißmincze.
Bęt' taſsái piktaſis geidulis, kuris' mus piktóṗ tęſia, tad' płûſta iżġ anós
kądżios pirmgimés nůdemes.

Nůdeme tad' pirmgimé nera niekas kito, tiektái nutęrioiimas anós
pirmgimés nekáłtes ir teisîbes, arba atſigrężimas důßios nůġ ne[1]) W. Diewo,
o piktas panorêiimas, tatái yra pagadinimas wiſsų siłų důßios.[2])
Eccle: 40. Taſsái teip' baiſus pagedimas natûros żmógaus, kuriii didżių ßwieſumú
ir nekałtumú róiuie apdowanôta búwo, gana yr' apſakîta, ąnt' tularôpų wietų
ráßto S. Nes' ir ißmintįgas bîło: ioġ ſųkus ių̨gas yrá ąnt' ſunų Adômo, nůġ
Hier: 17. dienos ißeigos iżġ mótinos ių, nęt' ik' dienos pałáidoiimo inġ motiną wiſsų
Rom: 7. (tatái yra żęme): Ir Hieremiôßius Kumpa arba kreiwá yrą ßirdis żmógaus,
ir ne paweiema, ir kásġ pażįs ią? Ir Pówiłas ąnt' to dażnái łamentawôie
Rom: 7. biłôdamas. Ne łáimus aß żmů, ir kasġ manę ißlůsůs, iżġ kůno tos tatái gil-
tines? Zinomę ioġ żókonas yra dwáſißkas, bęt' aß ęſmi kůnnißkas[3]), pardůtas
po nůdeme. Nes' ką daráu to ne ißmanáu. Nes' ne ką nórių tatái daráu,
bęt' ką turių nopîkąntoie pikta, tatái daráu. Néſsą grożiůſſi zókone Diewo,
pagál' widutinį żmôgų: bęt' ręgiu kitą zókoną ſanarůsé ſawůsé ſtęmbiantį
Rom: 3. prieß zókoną ißminties manós, ir węrcziąntį mané po zókonu, nůdemes. Ir
Pſal: 52. ąnt' kitós wietos apraßinêie, ioġ taſsái pagedimas natûros żmógaus, ißpłûdo
powiſsás ſiłás, įr ſąnarius io, iog yra gerkłeié lieżúwiie, naſrůſe, łųpoſe[4]),
kôioſe. Nes teip' bîło: ioġ wiſsi iżkreipes ißkęlo, o ner' kuris' darįtų gerái,
gerkłeių yra karſtų, lieżuwieis wîlų dáre, po łûpomis yra gáiłumas, naſrái pilni
yra keikaſcių, kóios grêitos ąnt' prałeiiwo[5]) krâuio, ner' baimes Diéwo akiſe ių.

Taſsáiġ yra ſųkus ir baiſų̨s págedimas żmógaus prigimimo per nůdemę
pirmgimę kuriós réikia gerái ir iżtiéſós pażint'. Nes' ik' kołei sųkumo ligós
żmôgaus natûros ne permaniſsimę, ik' tółei wel' ne gálimę pérmanit' didés
małônes Diéwo. Ant' to gálime iżġ cze dabôtis ir ſųnkumą nůdemes kiek-
wienós ir didumo rúſtibes Diéwo prieß ią, kaip ią muſimṗ ir ik' ßiółei
karôia. Toṗ wągſtiſsimę dweių prieß ſawé ßébiąnczių[6]) kłáioįimų, kurié tą
pâgadinimą arba mażeſniú dáro, arba toli didêſnių o neġ yra tieſoie. Néſſą
nůdemę pirmgimę per praßmatu łęgwa dáro, kurié bîło, ioġ páſkui nuſi-
2. Cor: 3. déiimą natûroie zókono turêtų atliktis kokios nórint' sîłos tokiųmṗ gerúmṗ
darbúmṗ, kuréis W. Diéwás pamegtų. Néſſą tų siłų ne priłáidżia Pówiłas

---

1) «ne» слѣд. выключить 2) не переведены слова: Iáko choroba cieleſna ieſt ne tylko vtrácenie zdrowia, ále niemoc, y niezdrowie, y niepotężność do roboty, álbo do ſpraw zwykłych á przyſtoynych. 3) kûnißkas 4) łupoſe 5) prałeiimo 6) ſtebiąnczių польск. przećiwnych

S. naturoie zókono, kółei ių̨ yra bę małônes ir páßałpos Dwáſios S. Neſsmę,
tieġ, pakąką minét', ką nórint' (ißmanik' gêro ir Diéwui mêgeme) patįs
iżġ ſawęs, bęt' pakákinimas mûſų nůġ Diéwo yra. Iżġ ąntros ßaliés ßitié
ią wel' ſųkeſné dáro, o neġ yra, kurié bîło: ioġ teiṗ didįs yra pagedimas
natûros żmógaus, per nůdemę pirmgimę, ioġ niékas iżġ tokiós natûros ne
gáli ißéit', niékas nůġ ios ne gáli bût' padarîta, kas' ne butų ſubiúrįto ir
perwirſtączio ir Diéwui nubodusio, nórint' ir po atnáuinimui ir paßwęnti-
nimui Dwáſios S. Kaiṗ ßios kártos ißwadżiótoiei Luterônai [mókia] (395)[1])
mókia. Kas' wel' rêgima yr' prieß' ráßtą ś. Nes' teiṗ ßwieſei Pówiłas ś. bîło, Rom: 8.
ioġ iau nų paſmerkimo ner' tiémus, kurié yr' Chriſtuię, kurié ne wáikßczioie
pagalėi kûną. Ir wel'. Kas' tarnáůia W. Chriſtui, tů mêgia W. Diéwas, ir
yr' ißmégintas żmoneſe, ir iałmużnás ißtikimůių, taſią Pówiłas S. wadîna
afierá méiła, kurią̨ie pamégſta W. Diéwas.

II.

Girdéiome kas yra nůdeme pirmgimė, ir kokés żałás arba páżaſtus
átnęße múmus ąnt' důßios ir ąnt' kûno. Nes per ią ir giltine ir wiſsos
miſeriós ąnt' to pasáulo atêio, kurés ir ik ßiółei gerái iauczemę. Néſſą pér-
żęgimas Adômo ne tiéktái iam' pacziám żałą padâre, bęt' ir wiſsiémus wai-
kamus io, ne tiektái iiſsái ſaw nutęriôio nekâłtę ir teisîbę aną, kurioie ių
búwo W. Diéwas ąut' prádżios padâręs, bęt' ir múmus wiſsiémus, kadą̨ġ
iiſsái bûdamas nůdeme nepakłuſnúmo ſútęptas, ißłêio nůdeme ir giltinę ąnt'
wiſsós giminés żmonių. Tóii nůdeme pirmgimé kurioié wiſsi gęmamę ſunu- Rom: 5.
mis rûſtibes, per nůpełną wienatíio tárpiniko mûſų Iéſáus Chriſtaus, kuris' 1. Cor: 13.
muś ſudêrino ſu Diiwú[2]) krauié ſawamé, ſtoięs arba tápęs múmus teisîbę,
paßwęntinimu, ir atpirkimú, ęſti numażgôiema ąut' krikßto S. kur iżġ sûnú Gal: 3.
rûſtibes, inġ sûnus Diéwo iżġ nâuio átgemamę, ir ápwelkamęs Chriſtumi
Wießpatimi.

Nůġ tos nůdemes, kaiṗ ir nůġ wiſsókios kitós búwo łůſá tôii[3]) ßwęn-
czeuſia mergá, wiſsá grażi, wiſsa nepabiúrinta, kaiṗ iosṗ paſawintinįs bîło. Cant: 4.
Wiſsá ęſsi grażi priétełka manôii, ir makûłos ner' ne wionós[4]) tawimṗ. Búwoġ
tatái îpaczes priwileiiás mergós Marios, kurį iei dáwe ąnſái augßczeuſes
karâlus dąguięiis. Néſſą ąut' to vżgįmuſi, idąut' múmus Diéwą pátį pagim-
dîtų, ąut' to po ámżiu nůġ Diéwo yra ſutwęrta, idąnt' ßitą pradetų, kuris' Ioan: 1.
yra bę ámżio, ir todrînaġ bę nůdemes pradéiusįs, ioġ ßitą pradêt' turêio
kurîs' núßweite nůdemes wiſso paſáulo.

Szitoiiġ yra Bażnįczia Wießpatiés, giwênimas Dwáſios S. miéſtas

1) 397 2) Diewú 3) lůſa 4) wienós

Diéwo. Kiti wiſsi miéſtai tapę eſt', aldawnîkais kunigáikßcziui to paſáulo, taſsái wiénas miéſtas wáłnas nů́ġ io atliko: wiſsá giminé żmonių ne búwo lůſa nů́ġ to pábaro nůdemés, kurioie wiſsi gêma: ißêmuś tą wiéną mérgą pagirtą. Néſſą tôii pati wiená yra nepabiúriuta mótina Diéwo Maria. Tôiiġ yr' ąnſai miéſtas priwiliiawôtas, ir-nů́ġ wiſsókios doniés węlinißkós ißlůsůtas. Pſalm: 85: Ape kurį pránaßas Pſalmůſe ſawůſe bîło. Stępinami daiktai paſakitį yra Pſal: 84. ape tawę, o miéſtę Diéwo. Tôiiġ yra anôii żémé ßwęntôii ape kurią taſiau Dówidas bîło. Pałáiminái W. żémé táwą, átgrężei nů́ġ ių wergîſtę Iákobo. Nůdemę pirmgimę áłga wergiſté Iákobo, tatái yra wiſsų nórint' ir ißtikimûių żmonių.

Tóiiġ yra anôii kunigú żême, kurîii ne wienômus donimus ne búwo Geneſ: 47. padůtá. Nes' teip paraßîta pirmoſe knįgoſe Maiżiéßeus, ioġ wiſsá zêmę Pſal: 109. Egipto dáwe dónį Pharáonui, tiektái ißêmus kunigų żęmę kurîii búwo lůſa Hebr: 7. Szitáiġ Chriſtus yra ąnſaį kúnigas arba kopłônas ámżinaſis, o mergá mótina io, yra żęme kunigų. Nes kaip' pirmaſis Adómas yra padarîtas, iżġ żęmes, teip' taſsái antras Adómas yra padarîtas iżġ tos żémes pagirtós, tatái yra iżġ kûno mergós mótinos Marios, kurîii múmus tą augßczéuſiąį kúnigą pagîmde, kurſái múmus atadâre ſłaptęs nů́ġ prádżios to paſaulo ne pażįſtamas ir Coloſ: 1. tieſós tikéiimą arba wierą, ir gárbę Diéwo paſkęlbe, ir nupłátino po wiſsą pasáulį, ir nůdemes mûſų nůßweite, anąie grażiąie afierá kûno ſáwo S. ir pralieiimú krâuio ſawo brągeuſio idąnt' mus pralidêtų, giwátoſp amżinóſp. To tad' kunigo arba kopłôno żéme yra ßitoii, kurîii niekad' ne turêio nůdemés ne wiénos, nei pîrmgimés, nei dárbo. Ape ią ißmintįgas biłôio. Iżgêł- Eccleſ: 51. beiei manę Wießpatié, pagal' didumą miełaßirdúmo táwo. Néſsą nů́ġ wiſsókio prażęgimo búwo apſáugota.

Iſai: 11. [Toii] **(396)**[1] Toii yra rîkßte, kúrîii vßáugo iżġ ßáknies Jeſse iżġ Can: 2. kurios ißęio páſkui to żiedas, ąnſai kuris' bîło, aß ęſmi żiedas Lauko ir lilia Ambroſius. tarpúkałnių. Ant' kurios ſeutentios weiżdédamas Ambrażiêius S. tais żódżeis ape ßitą mêrgą bîło. Toiiġ yra rikßtęłę, ąnt' kurios nei ßaká pirm- Ciprianus gimés, nei żiewé wiſsų dienų nůdemes ne paſtowêio. Ir Cypriônas S. O merga, bîło, teisîii, ir wiſsôkios teisîbes pilnêuſioii, kurios pradéiimas yra îpaczes. Hilarius Ir S. Hilarius. O merga ąnt' wiſsų mótęrų pagirtôii, kuriii Angełus pęreiſi Concil. Tri- cziſtumú, kuriii wiſsús ßwęntůſius pérgali méiłe Diewo. Ir ąnt' Tridento den: Seſſ: 5. Concilium, kur Téwai môkia, ióġ wiſsi żmônes pradęſtiś nůdemeie pirmgimeié pridęſt' tatái, ioġ ne túri tos dûmos, idąnt' tamę turêtų vżrakint' draugę ſu kitomis pagirtą ir ne pabiųrintą[2]) mêrgą Marią mótiną Diewo.

Nes' ar pridęrêio Maieſtótûi Diewo prîłáiſt', idąnt' mótiną io bútų

1) **398** 2) pabiúrintą

kadái rabà węlino, duktęrimi rûſtibes, priéſakia Diewo, nůdemei padůtá, kaip' yra kiti wiſsi, kurie nůdemeie pirmgimeie pradęſtis? Ir įeiġ[1]) pirmaſis Adômas padarîtas yra iżġ żêmeś, bęt' iżġ mergós, tatái yra, dábar neiżgwołtawôtųs[2]), dábar prakeikimui ne padůtós nei prałeiimú żmógaus krâuio patęptós. Ar ąntras Adômas turêio bût' łetęſnis, kuris' tatái pataîſe ką anſái pirmaſis pagadino? Ir łabái toli daugéus taſsái yra padarîtas iżġ kûno mergôs, kaip' iżġ dwáſiβkos ir ne įżagtós żęmes, nei wiena nůdeme nepateptos, ne wienám' prakeikimui ne padůtós. Pirmôii Ewa żęmiβka ir kûniβka, kurîii búwo mótina wiſsų prapulties, padarîta búwo bę ſutępimo nůdemes wiſsôkios. O Antra Ewa dągaus ir dwáſiβka, kuriii ſtóioś mótina patâiſimo, ir iżgânimo ne turêtų praſidét' bę nůdemes wiſsókios? Kadąġ Ewa mus átwede inġ támsîbes, o Mariá βwęsîbę pagimde. Ewa nupéłne múmus gîltinę arba ſmêrti, o mariá małônę. Toié patâiſes, kas' búwo anoié pagedę.

Kamé W. Diéwas norêio parôdit' didę iβmintį sáwą. Nes' kad' áukſinikas padâro kokį rîką gráżų, įr[3]) didżiu dâiłumu nudirbtą, tad' ių túrimę patôgei vż miſtrą gérą. Bet' įęi páſkui ſudáużimą rîko anó iżġ toſiéu materios, ir iżġ toiau áukſo padaris rįką, tôli grażêſni ir miſternéſni neġ pirmąių tad' dábar iβmintį ſawą parôdo, ioġ wêrtas yra pagirimo. Tůiaġ budú ąnſái dailide iβmintįngeuſes, ąnſai áukſinikas dąguięiis, ąnt' prádżios to paſáulo padâre rîką, gráżų, ir îpaczią tatái yra, Ewą, bęt' taſsái rįkas pagúndos węliniβkós, teiṗ búwo ſułáużitas ir ſugúrintas per nůdemę papilditą, icġ ne wiéno βłáko małônes negałêio nutwért' ſawimṗ. Ir teiṗ augβczéuſes dailide iżġ toſiáu matęrios, iżġ tąiaġ żmògaus kûno, iżġ waikų toſiáġ Ewos, padáre kitą rîką, ne lîgei gęrêſnį ir grażêſni, ir neġ aną pirmąių: tatái yr' βwęnczéuſią mérgą Marią, rįką[4]) Diéwo o ſtębųklįgą, rîką giwâtos, piłną małônes ir βwęntîbes, per kurį patâiſe wiſſą giminę żmonių. Ape kurį râβtas paſsâke. Rîkas ſtębúklįgas, daiłé augβczéuſioio. Iżġ kur' iβwiſt' gálime augβczéuſią Ecclef: 43. iβmintį dailides to dąguięio, kuris' βwęnczéuſią mêrgą ſutwêre, idąnt' patisáiġ iżġ ios vżgimtų, idąnt' nůdemes numażgôtų, o pakłaidûnamus żmonémus kêlą giwátosṗ amżinóſp pataisîtų.

Tatái mes żinódami, brolêi mielauſieii, ſêrgekimeś łabái nůdżios wiſsókios, kadąġ ręgimę, kaip' aną pirmąią nůdżią nórint' ręgis ęſſąti łęgwás Diewas túri nopîkąntoie, ir kaip' ią musimṗ ik' βiółai koróie. Ir dékawokime Wieβpatį iżġ wiſsós βirdies, ioġ ir mérgu[5]) pagirtą nůġ ios apſaugoio, ir mus nůġ ios apmazgoio ąnt' krikβto S. ir apdówanôio mus doſnei małónę ſawá, idąnt' múmus páſkui to żałôs ir pażaſtų ne wienų ne darîtų geidulîs ąnſái, bęt' łabiéus butų múmus prieżaſtimi nůpełno, įęi wîriβkai prieβ ią

1) ieig 2) neiżgwaltawôtos 3) ir 4) rîką 5) mérgą

ſtowéſsime, marindami ſawimp żmógų ſęnąii ſu wiſsàis wéikałcis ir géiduleis io. Gárbįkimeġ wiſsi W. Diéwą ſáwą, ioġ ne praſtôio dukſinczius ſawimi, bęt' toié mergoié tarnáiteie ſawóie, ißtęsêio mieľaßirdúmą ſáwą ku-[ri búwo] (397)[1] rį búwo żadêięs namámus Iſráelo, ir rąká ios úżmuße ßatônà prieſaki żmonių ſawų. Garbįkimeġ ir ßwęnczeuſių[2]) mergą biľódami tais żódżeis. Pagirtá tu merga nůġ Wießpaties Diewo augßtoio ąnt' wiſsų mótęru ąnt' to paſáulo. Pagirtas Wießpatis Diewas galîbeie sáwo, ioġ per tawę niekú páwerte prieſaki mûsų. Pagirtas W. Diéwas, kurſái padâre dągu ir żêmé, kurſái teiṗ padáugſino wárdą táwą, ioġ ne nuſtóks garbé sáwa iżġ naſrų żmonių kurié atmįs galîbę Wießpatiés ąnt' amżių amżinuių. Amen.

Ex hom: 20. ſuper Miſſus eſt:

Ant toſiag dienos Pradeiimo Pagirtos Mergos Mariios, Sákimas Bernotó S. ißimtas iżġ Sákimo ąntro ape Girimus tos ßwęcziauſios Mergós.

Wießpatis Diéwas wiſagâliſis, norėdamas miélauſios mótinos ſawós (kadąg Diéwas yra taſsái kuri pagimde) įpacze garbé pagérbt' ąnt' dągáus įpacze téipaieġ małône aną têikeś apdowanét'[3]) ąnt' żęmes, idąnt' ne iżbiľótinai, ir be ſugłaudimo pagimdîtų. Néſſą Diewui prideréio tokis vżgimimas, idąnt ne kitáip vżgimtų tiektái iżġ Mergôs: ir Mergái prideréio tokſái pagimdimas, idąnt' ne kitų pawiſtitų tiektái Diéwą. Todrinaġ ſutweréias żmonių, norédamas tapt' żmôgumi, ir turédamas vżgimt' iżġ żmóġaus, tokią ſaẃ turêio iżġ wiſsų aprinkt', ir łabieus ir ſųtwârit'[4]) mótiną koki ir iam' priderêtų, ir kurio iiſsái łabái pamegtąś. Norêio tad' idąnt' butų mergá, iżġ kurios ne pateptós, turêio ißéit' neſúteptu, idąnt' nuwalîtų ſutepimus wiſſų żmónių. Norêio wel' idąnt' butų nużeminta, iżġ kuriós turéio ißéit' rômus ir nużêmintas, ir parôdit' ßitų gamtų pawaiżdą, wiſsiémus reikalingeuſią ir naudįngeuſią. Dáwe mergái pagimdimą, kuris pirm' ią įkwepe pirm' to ir Mergîſtes ápżada, ir ſudęrino nůpełną nużéminimo. Nes' kaipóġ ią Angełas pawadintų małônes piľną, kad' butų ką nórint' ir mażêuſio turéius gêro,
Lucæ 1. kas butų iżġ małônes ne ißêię? Idąnt' tad' kurîi ßwętąii ąnt' ßwętûių pradét ir pagimdit' turêio, butų eſſanti ßwętá kûnu émuſi êſt' dówana mergîſtes: ir idąnt' butų ßwętá ir Dwaſiá, éme dówaną pażeminimo. Tais tad' Mergá karâlißka żemcziûgais gâmtų ßwęntûių pagrâżinta grażumú ſawú ir
1. Cor: 2. ſkáiſtumu ąnt' dągáus pażintą, dąguięių mießczionių ſawéſṗ akis ápgręże:

---

1) 399 2) ßwęnczeuſią 3) apdowanót' 4) ſutwârit

teip iog wel' ir ßirdį karâlaus ąnt' pageidimo ſawęs pâłęke, ir pâſiuntinį Lucæ 1. dągáus ſawęſp iżġ dągáus priwobiio.

O ſtêbúklingóii ir wiſsókio pagerbimo werczéuſioii Merga, o żmóna ipaczei padidintoii, ąnt' wiſsų żmonių pagirtá, gimditoių pataiſitoie, pâlikůnių atgîditoie. Mérga kûnu. Mérga dumá, Mérga profeſsiá, ąnt' gâło Mêrga, kaip' Apâſtałas apraßinêie, ąnt' dûßios ir ąnt' kûno ßwęntóii. Ir ne nauiei, nei iżġ priépůlo raſtóii, bêt' nůġ ámżio iżrinktóii, nůġ augßczéuſioio praweizdétoii ir ſaw pazopôſtitoii, nůġ Angełú vżſáugotoii nůġ téwų figurawótoii, nůġ Pránaßų żadétóii.

Ißweizdek' gerái râßtą, ir pritirk' to ką aß biłáu. Ir nórigu, idąnt' taẃ nêkuriûs lûdiiimus cze paródicze? Minédamas tiektái kiek' iżġ tûłų: 1. Cor: 2. Geneſ: 3. kurią kitą tikiés iog Diéwas ſenei paſâke: kad' żalcziop biłoio. Padêſsiu nopikątą tarp tawęs ir tarp moterißkes? Ir iei dábar abéioii ioġ tatái táre ape Mariia, kłau-[ſik' ką] (398)[1]) ſik' ką teiáu pridawe: ir ſutrįs gálwą táwą: kuréigi kitai taſsái pêrgałeiimas yra átliktas tiektái Mariiéi? Anóiiġ bo abéioiimo ſutrînę gáiłą gáłwą. Kuriii wiſsókią įdo pakurſtimą, teip iżġ ßaliés gêrio kûnißko, kaip iżġ ßaliés łápumo ßirdés inġ nicką páwerte.

Núgi kuriós kitos Salámonas ïéßkoio, kad' ąntái biłôio. Zmóna ſtiprą kas' atrás? Néſſą żinóio ißmintįngas wîras litiés môterißkos ſiłpnúmą, ſiłpną Prouer: 31. kûną ir ſlidżią dûmą. Wienókiġ ioġ ſkâite ioġ tatái Diéwas żadêio, ir ręgéio ioġ priderêio, idąnt' taſsai kuris búwo pêrgałéięs per moterįſkę[2]), butų téipaieġ nůġ motęrįßkes pêrgałetas: todrįnaġ ſu didżiú ſtebukłú biłôio. Ir kaſġ atrás wirißką żmóną? Kaip taritų. Iei teip iżġ rąkos moterißkes vżſwiro ir wiſsų mûſų iżgêłbeiimas, ir nekałtúmo patáiſimas, ir priéſakio pergałéiimas, tadąġ tikrái tuŕ ráſtis ſtipri ir wirißka żmoná, kuriii tokióp didżióp wéikałop gałêtų bût' inderąnti. Bet' kas gałęs ráſt' teip ſtiprą żmóną. O idąnt' ne regętųs ape tatái kłâuſt' abeiódamas arba nuſimindamas, pridawe pranaßáudamas: Iżġ tôło iżġ galáuſiuių rubéżių łámas iós: tái yra, ne łęgwas, ne mâżas, ne widutinis, o ąnt' gâło ne iżġ żêmes bęt' iżġ dągáus, ir ne iżġ dągáus arczéuśio żêmes vżmokéiimas tos gálinczios żmonós bęt' iżġ augßczeuſio dągáus ißeiga ios.

Kąġ wel' krûmas ąnſái ſénaſis Maiżiaßeus żęklino liepſnas iżġ ſawęs ißłáidżąſis ir dęgąſis, o wienók ne ſudęgęs: tiektái Mariią gimdżączą ir Exod: 3. ſópulo ne iaucziączią? Ką kito praßau żîmino rigßte Aarono, kuriii ſausà Num. 15. budamá prażîdo, tiektái téipaieġ Mariią Mêrgą kuri pradêio wîro ne pażinuś.

Szito didżio praiêwo didêſnę ſłáptę Eſaiias iżgûłde múmus biłódamas: Iſai: 21. ißéis rîgßte iżġ ßáknies Iéſſo, ir żiédas iżġ ßáknies io kêlſis. Rikßtę Mêrgą o

1) **400** 2) motęrįßkę

żiédą, wáiſių Mêrgißką ißmanidamas, per żiédą Sûnų, o per rîgßtę mótiną figurawódamas? Ioġ ir rigßte prażîdo: bê kêłmo, ir Mergá pradêio ne iżġ wîro, néi żalâwimo rîgßtes pâżeide żiédo ißłaidimas, nei gédos Mergós waiſéus ßwęnto pagîmdimas.

Pridûkimeġ dábar ir kitús, Mêrgái mótinai, ir Diéwui ſúnui priderąn- Iudic: 6. czius iżġ ráßtų pawáiżdųs. Kąġ anóii Gedéono wiłna żęklino, kurį nórint' iżġ kûno, bęt' be żaizdós kûno nukirptá, ąnt kłoiimoſtos búwo padetá (kur kârtą wiłna raſós piłna, o żéme ſauſa búwo, o kitą kârtą wiłną ſauſá, o wiſsá żême raſsá apßłakîta) wiénas kûnas imtas iżġ kûno Mêrgißko, bet' be Ioan. 1. pażeidimo mêrgißko cziſtumo? Antras kûnas kaiṗ raſá iżġ dągáus, impiłęs eſt' wiſsás piłnumas Diewîſtes: teiṗ ioġ iżġ tó piłnúmo wiſsi imame: kurié po tiesái be io neſmé, tiektái ſausóii żême.

Támuġ Gedéono wéikałui, Pránaßo ąnſai żôdis grażéi pridera, kur Pſal: 71. teiṗ ſkâitome. Nużęġs kaiṗ lietųs ant wiłnos. Néſſą per tatái ką żótaġ pridûta: Ir kaiṗ liétús ſłakûtas pûląſis ąnt' żêmes: tatiéġ ißmanitis tur, kas per râſtąią żêmę raſa sumîrkųſią. Néſsą litêlus ąnſai méiłuſis kurį atſkîre Diéwas téwáinumui ſawám', pirm' łabái méilei, ir be trąkſmo wéikało żmógaus, łabái rómumi żęgimú ſawú inġ îſcią mérgißką nułáidos: ir pàſkui to per wiſſą żêmę papiłtas búwo per naſrús ſakîtoių: ne teipo iau kaiṗ rasá Mat: 10. ąnt' ſrûgos wiłnos, bęt' kaiṗ litús ßłakûtas pûłąſis ąnt' żêmes, ſu nékokiû kaip butų trąkſmú żôdżių, ir ſu paſkąmbêiimu żékłų. Néſſą atmine dębeſis anûs kurié ßitą lîtų neßiôio, kas iiémus búwo įſakîto, kad' iûs ſiunte. Ką iúmus kałbú támſume, tatái kałbú ßwieſoié: ir [ką inġ] **(399)**[1]) ką inġ Rom: 10. âuſi gîrdite, tatái ſákîkite ąnt' ſtogų. Ką wel' ir padâre. Néſsą per wiſſą żêmę ißeio bâłſas ių, ir inġ kraßtús apſkritúmo żêmes żôdzei ių.

Kłauſikimeġ ir Hieremiiôßeus, nauiús dáiktus ſeniémus pranaßáuiąnczio, kurió ne gałeio parôdit' dabár ſąnczio ßitą neġ atêio, ir karßtái trôkßtąnczio, ir drąſei żádąnczio. Nauiiéną, tieġ, padâre Diéwas ąnt żêmes: zmoná aṗgóps wîrą. Kokiġ tatái żmóna? Arbá kokis' tatái wîras'. Arba iei wîras, kaipóġ nûġ żmonós tuṙ bût' aṗgôptas? Arba iei nûġ żmónós gal' bût' aṗgoptas, kaipóġ wîru bus? Ir ioġ ßwieséus paſakîſsiu: kaiṗ gal' bût' draugiá ir wîru ir îſcioi' motinos? néſſą tatáiġ yra wîro nûġ motęrißkes aṗgobimas. Kad' butų táręs. Moterißke aṗgops waikêli: arba moterißke apgóps mâżitelį tatái ne butų nauiiená, nei praiêwas. Bęt' nų nêtare niéko tokió: tiektái biło, Wîrą. Kłauſiu kokiġ tái nauiina[2]), kurią Diéwas padâre ąnt' żêmes, idąnt' moterißke aṗgoptų wîrą, o wîras idąnt' iżtektųs įſcioie wienós żmónós? Kokſaiġ tatái prâiewas? Gâligu żmôgus (kaiṗ Nikodémas biło) inġ îſcią

1) **401** 2) nauiiena

mótinos ſawós ąntru kartú įéit', ir atgimt'? Bęt' ſugrįßių pradéiimoṗ ir Ioan: 3. pagîmdimoṗ Mergißkóṗ, ir tęnái tarṗ kitų̃ ſtębúkłų, raſiú ir ßitą nauiiéną. Néſſą tenái regiú iłgúmą ſutrumpintą, platumą ſusêrintą[1], augßtúmą padůtą, giłúmą ſulîgintą. Tęnái rądas ßwieſúmas ne żibąſis, żôdis ne káłbąſis, wąndů trókßtąſis, důna álkſtątiii. Tenái ráſsi, iei indabôſies, ąntái galîbe taiſitą, ißmintis môkita, ſiłá paſtiprinta. Tęn' pamatîſsi Diéwa krûtis żindąnti. Bet' ir Angełus paſótinątiii. Werkenti, bet' pawargelus palinxminąnti. Ißwîſsi iêi inweiżdéſiés, ir ąntái linxmibe nulûduſi, dukſéiimas báiłauia, iżgânimas kęnczia, giwatá mirßta, gâlibe ne gâli. Bêt' tatái yra ſtebúkłas ne mażêſnis, tenái raſi páti nuludimą palinxminąntiii, baimę paſtiprinanczią, kánczią iżgânąnczią, mirimą atgidżantiii, negâłę padrutinąnczią. Ir iżġ cze iau pigái pażįſi moterîßkę wirą aṗgóbiąnczią, kad' regi Mariią, Iéſu wîrą pagirtą nůġ Diéwo, sáwo įſcioie naßióięnczią. Nes' W. Iéżus turêio wiſsadós wirißką dûßią, nórint' ne tůiaiu kûnę wîru éſsąs paſsirôde. Néſsą Acto: 2. ką turi abeiót', ioġ búwo wîru îſcioię, kad' ne abeiói, iôġ búwo tęiáġ Diewû? Kadąġ mążeſn' yra bût' wîru o neġ diewû.

Betáiġ dabókis, iei ir ßitos Hieremiiôßcus nauiinos[2]) Izaiióßius ßwiéſei Iſaiæ 11. ne iżgûlde: kuris' mųmus téipaieġ auġßczéus anûs nauiús Aáronu żiedelús apziebęs búwo. Szitái tieġ, Mergá pradés ir pagimdis ſúnu. Tatái turi żmóną, tatái yra Mérgą. Nóri ir apc wîrą iżgîrſt' kuris' yra? Ir bus, mîntas wârdas io. Emánuel', tai yra Wießpatis Diéwas ſumumis. Moterißke tad' aprêpiątiii wîrą, Mergá yra pradêdąntiii Diéwą. Rêgi kaip grażêi ir sąndorci ßwęntuių ſtebuklingi weikałéi, ir aṗſłeptos kâłbos, wiénos per ąntrás iżgûldżęś? Ręgi kaiṗ ſtebúklingas yra taſsái wiénas ape Mergą ir Mergoié padarîtas żękłas: pirm' kuriô teiṗ dauġ żękłų̃ pranôko, ir kurį teiṗ dauġ pranáßâwimų̃ áṗßauke? Néſsą wieną ir toiéġ búwo Dwaſiá wiſsų̃ prânaßų, ir nórint' tûłais bûdais ir żimemis, tûłų mêtų, tąieġ dáiktą, kitáiṗ: bêt' ne kitókią dwaſiá ir ręgêio ir pirm̃ paſâke. Kas tadąġ Maiziéßiui parodita búwo krûmê Exod: 3. ir vgniiê, Aáronui rîkßteie ir żiedê, Gedéonui ſrûgoié wilnos ir raſoie: tatái Num: 17. ßwieſéi praregêio Salámonas ſtiprioie moterißkeie ir [ios brą-] **(400)**[3]) ios Iudic: 6. brągume: ßwieſéus Ierêmias praſâke ape moterißkę ir ape wîrą: bêt' ßwié- Prouer: 3. ſéuſei Eſaiiás ißréißka ape Mérgą ir ape Diéwą: o Gabriélis iżteſéio aną Ieremiæ: 31. ſwéikindamas, ir tatái iei aṗſakîdamas. Szitái pradéſsi ir pagimdîſsi ſunų̃, Iſai: 11. Lucæ 1. kuris' bųs didis, ir ſunús augßczéuſio.

Bet' iau ſákik' mañ wel' nêką ape wârdą Mariós, kurſai iżguldoś żwaizdé Márių: ir Mérgai mótinai mándage pridęra, kuriii patógei yra priliginta żwâizdei. Nes' kaiṗ żwâizdé be pażeidimo ſáwo iſpindimą ſáwą iżłái-

1) ſuſêurinta 2) nauiienos 3) **402**

dżia; teip be pâżeidos ſawós Mergá gîmdżia Súnų. Nei iſpindimas żwâizdei numażiną żibėiimo: nei Sunús Mêrgai ios ne iżagimo. Tóiiġ tad' yra anóii grażiii żwaizdé, kurii vżtekéio iżġ namų Iákobo: kuriós įſpindimas wiſsą paſáulį apżiêbia: kuriós ßwieſúmas ir dągús ir żêmę ir prâgarą pâwęria: ir ßildidamá didżéus ßirdis, o neġ kûnus, ſkáłſina gamtás o nůdemes iżſwilina. Tóiiġ yr', biłáu, ßwieſiáuſiá ir įpatine żwaizdé, ąnt' tu mârių didżiûįų ir płaczîûių reikalingai izkęlta, blizgąntiii nůpełnáis, apżiébiąntiii pawáiżdais.

O kurſai nórint' iautiés ánt' mârių to paſáulo, daugéſn' daużitis tarp wîlniu, o neġ waikßcziot' ąnt' żêmes, ne atgręßk' akių nůġ tos żwaizdês ßwieſúmo, iei ne nóri bųt'[1] nugramzdintas gîlumę. Iei kélſis wêiei pagúndimo, ięi vżpúlſi ąnt' ůłų prilictimo: pawizék' ąnt' żwaizdés, inwadinék' Mariiós. Iei ſiubůiii tarp wîlnių didżêwimo, garbés troßkimo, 'apkałbéiimo, arba nopîkąntos: pawizék' ąnt żwáizdés, ßauk' Mariiós. Iei rúſtibe arba gôdas, arba geidulįs kûno múßa ąnt' lůtêlo dûmos tawos, żwiłgterek' ant' Mariós. Iei dárgumų nůdżių pêrtrimęs, biaurumú ſiéłos ſuſigédęs, baiſumú sûdo Diéwo iżgąndįutas, paiuſiés éſsąs maż ne prarîtu nůġ nuludimo ir nůġ nuſiminimo: atmink' Mariią. Smûrtůſe, sųnkumuſe ir wiſsókeme reikałę́, Mariiią minék' ir Mariią inwadinek. Te neißéit' taẃ iżġ naſrų́, iżġ ßirdés te nenuéit'. O idąnt' įngitúmbei, ioġ małdós pâßałpą ne praſtók', ſakiót' pawáiżdą ios giwênimo. Aną ſakiódamas ne paklíſsi ios praßîdamas ne numinſiés, ape ią dûmodamas ne pamesi kêlo. Iei ßitoiii tawé vżturés, tad' ne parpúlſi[2]: iei tawé tóii apginś, tad' ne iżgaſiés: iei tawé pralidés: ne maż ne iżwargſi: iei taw padés, tad' pórtop prieiſi.

Pęr Wießpatį múſų Iéſų Chriſtų, kuris' ſu Téwu ir ſu Dwaſia S. giwêna ir karaláuie aut ámżių ámżių. Amen.

Ant dienos S. Thamoßeus
Ewangelia ape ne ißtikeiimą io,
Ioniep 20. Cap:

[Anû] **(401)**[3] Anuo metu: Thamoßius wienas iżg dwîlikos, kuris wadinamas búwo dwinas, ne búwo ſu ieis, kad' atêio Iéſus. Biłôio tad' iam' kiti mókitinei: regéiome Wiéßpati. O iiſsái paſsâke iiémus. Iei ne rêgéſsių rąkoſe io pérſegimo winių: ir' ne indéſsiu pirßto máno inġ wiétą winių, ir ne indéſsiu rąkos manós inġ ßoną io: ne intikéſsiu. Ir po aßtůniómis die-

---

1) bût' 2) prapúlsi 3) **403**

nómis wel' búwo widuié môkitinei io. ir Thamóßius ſu ieis. Atêio Iéſus vżdarîtomis dúrimis, ir ſtoios widuriié ių ir táre. Pakâius iúm'. Potám táre Thamóßiui, neßk' pirßtą táwą ßenái, ir apżwalgik' rąkás manás ir ißtiéſk rąką táwą ir indêk' inġ ßônąmáną. Atsâkę Thamôßius, ir táre. Wießpatis mánas, ir Diêwas mánas. Táre iam Iêſus, ioġ regêiei manê Thamôßeu, intikêiei. Pałáiminti, kurié ne rêgêio ir intikêio.

IZGVLDIMAS.

Toii Hiſtoriá Ewangeliós S. kurią girdêiote, krikßczionįs miélieii tarnáuia múmus îpaczęi ąnt patwirtinimo tikêiimo mûſų, ape kêlimą iżġ numiruſių, ir ape tikrą Diewîſtę W. Chriſtaus ir ąnt pálįkſminimo mûſų. Néſſą daugêſn' múmus ne ißtikêiimas Thamóßeus neġ intikêiimas kitų Apáſtáłų tikincziûių padêio tikéiimoṗ, ioġ iżtieſós W. Chriſtus kêłes iż numiruſių. Nes' kad' iiſsái palitêiimu tikéiimoṗ yra átwęſtas, tad' ßirdis mûſų wiſſą abéióiimą atmêtus, tikêiimę yra paſtiprinta. Teipaieġ kad' Thamôßius ißmeginęs kas yra, regimái ir ßwieſéi iżpażįſta, ioġ W. Chriſtus yra Wießpatimi io, ir Diewú io, negu môkia mus pakaktinái, kuris' yra tikéiimas arba wiera Apaſtalißka ape Chriſtų? Nes' kaiṗ Pétras S. iżpażinó iį ſunumi Diéwo giwoio. Teip Thamôßius ś. wadina iį drąſei tikrûiu anû W., tikrûiu anû Diewú ſawú ir mûſų. Kas wel grażéi pridęrą tam mêtui Adwęnto ś. idąnt ißwîdę, koksái tatái yr', kuris muſúmṗ eit', tû gereus redîtumbimes ataiimoṗ io. Ant' gâlo, didis múmus wiſsiémus iżġ cze dżéugſmas áuga, kad' girdimę, ioġ pagirti, kurié ne ręgêio o taczéu intikêio, kaiṗ płaczeus iżġ iżgûldimo Ewangeliós ś. iżgîrſsime.

I.

Thamôßius wiénas iżġ dwîlikos ne búwo tû metú ſu ieis, kad' atêio Ieſus. Nôrint' teiṗ rêgiś, idąnt' tatái teiṗ tikęs butú, ioġ tû mętú ne búwo Thamôßius ſu kitáis Apáſtałáis, kad' iiémus parôdes W. Iéſus pirmą kártą po iż numiruſiú kélimųi[1]) ſawám': bęt' wienók' bę abęióiimo, ſtóios tatái iżġ įpaczio prażwelgimo apweiżdéiimo Wießpatiés. Nes' idąnt' butų búwęs anû mętų Thamóßius ſu kitáis draugé, tad' butų tikrái intikęįęs, teipo kaiṗ ir kiti. Ir teiṗ kélimas iżġ numiruſių Wießpatiés, ne butų teiṗ tularôpais bûdais paſtiprintas: ir páſkui to, ir tikéiimas arba wierá mûſų teiṗ gerái padrutinta, kaiṗ dabár. Bęt' W. Diéwas pérłaido Thamô-[ßiui im] **(402)**[2])

---

1) kélimui 2) **404**

Augustinus. ßiui impúlt' inġ neißtikéiimą idąnt turêtų priéżaſtį tů didêſneis argumentais
paſtiprint' tiéſą kelimo ſáwo iżġ numiruſiu. Kur tůiau rêgimę, idąnt' W. Dié-
was ne wienós nůdemęs ir ne wiéno pikto ąnt' to paſáulo ne pérłaidżia,
idąnt' iżġ io ko gêro padarit' ne turêtų. Néſſą teiṗ W. Diéwas yrá gêras,
ioġ ir pikczéuſius dáiktus papratęs apgręßt' inġ gerús, náudoſṗ ißtikimûių,
o ißrįktųių ſawų. Kaiṗ tatái cze ne intikêiimas Thamôßeus.

Weizdékiġ koki prieżaſtis búwo ne intikéiimo Thamôßeus Ewangeliſtá
kitas némini, tiektái ioġ ne búwo draugé ſu Apáſtałais, kad' atêio Iéſus.
Nes' kad' butų buwęs anů mętú ſu kitáis, tad' butų Ieſų apręgêięs, ir inti-
kêięs teipo kaiṗ ir kiti. Bęt' ioġ ne búwo ſu ięis tadąġ nórint' iam' Apá-
ſtałei biłôio, nórint' ape tatái sâke ioġ ręgêio Wießpatį, tád' iiſsái taczéu
tikét' ne norêio, teiṗ iłgái, net' patis iżwiſtų, ir patis apcziûpotų żaizdás
kûnę io. Ir cze prapłęßes akis weizdék', kaiṗ yra dáiktas żalįgas bût'
ßaliię, ir ątatrûkt'[1]) nůġ kaimęnes Wießpatiés, nůġ wienós Bażnįczios S. wiſsa-
times Apâſtalißkos, bę kuriůs nei intikêiimo arba wieros, nei pádúkſio, nei
méiłes, nei iżgânimo niékur kitur ner'. Nes' iau toksái kiekwienas ir tikêiimą
tęriôia, ir ne ißtikimûiu tâmpa, ir ne ęſt' daugeſu' ſąnariumi kûno W. Chri-
ſtaus, ir iau ne túri ſu iů draugés ne wienós. Ir nórint' wiſsús gerús dárbus
Hebr: 11. ißpîlditų, tad' iam' tatái wienók' niéko ąnt' iżgânįmo ne padés. Néſſą
bę intikêiimo arba wierós, ne ęſt' patôgus dáiktas, idąnt' W. Diéwui ga-
łêtų įſitękét' Ir taſsái iau tikêiimą nutęriôio. Teipaieġ ir bę méiłes kuriós
I. Cor: 13. iau taſsái ne túri, kuris atatrûko nůġ wienįbes[2]). Nórint' aß, bįło Pówiłas,
wiſsás ſłaptés żinôcze, nórint' lieżuwieis Angełų kałbêcze, nórint' ąnt' gâło
Auguſtinus. kûną sáwą ant' ſudéginimo iżdůczé, o meiłes ne turêczio, tad' man' wiſsa
Ioan: 10. tatái ne padés: In ſumma. Atſkalûni ne tiektái iałmúżnos, ne tiektái wiſsi
darbái geriéii ne padęſt' po akimi W. Diewo: bęt' nórint' wel' ir wiſsás
kanczés ißkęntêtų, ir kákłą ſawą padetų driu' Chriſtaus, tad' tatái wiſsa
niékás. Kodrįn'? ioġ kas nórint' yra, ir koksái nórint' yra, krikßczionimi
ne ęſt, kurſái ne ęſt' Bażnįczioi' Chriſtaus. Wiénas gârdas ir wiénas yra
Ioan: 11. Piemů, kurém' Wießpatis pádawe awis ſawás. Kursái tamé gardé ne ęſt',
kas' to Piemenés pażint' ir kkauſit'[3]) ne nóri, tę neſkáitais ąwimi[4]) Chriſtâus:
ne ęſt' ißtikimûių bęt' ne ißtikimûiu. Nes' kiekwïénas krikßczionis ißtiki-
Iacob: 4. mas, o kiekwiénas átſkałûnis ne ißtikimas yra, nórint' iiſsái dauġ dáiktų
ape Chriſtų tîki. Bęt' ioġ wienamé daiktę kłaióie, tad' iau wiſsą tęriôia,
kaiṗ kas nuſidêſt' wiénamé, tas iau tąmpa arba ſtóies kâłtas wiſso.

Ißwîſkiġ kaiṗ didis ir baiſûs akłųmas żydų ir átſkałûnių, tamé ne ißti-
Pſal: 106. kêiimę Thamôßeųs grażei parôditas, ir nórint wiſsá ś. Bażnįczia wiſſatime

1) atatrûkt' 2) wienîbes 3) kłauſit 4) awimi

Apâſtalißka lúdiie ir iżpażįſta, biłôdama: Regêiomę dûßios akimis per tikéiimą Chriſtų W. nůġ ámżių iżġ Téwo vżgimusį. Regêiomę ſubûſtimeie ir draugé ſu ámżiną ſu Téwú. Regêiomę iį dągų ir żémę dárąntį. Regêiomę iį potám' żmogîſteie io. Regêiomę áłkſtąntį, trókßtąntį, nukąkintą, numiruſi ir pákaſtą, kaiṗ tikrą żmôgų. Régêiomę galibę sáwą iżġ numiruſių kéłuſi, inġ dągų̇ żągęntį ir tularôpus praiewûs dárąntį, kaiṗ tikrąįį Diéwą. Regêiomę kunigįſtę arba kopłonîſte, ir náuią ir nelaubancziąs afiéra io. Regêiome ir palitêiomes io ßwęnczéúſemę Sakramentę. Regêiome iį ßwęntoié ir wiſsatimeie arba wiſsúr ſąnczioie Bażnîczioie. Nórint' tad' ape tai wis' lûdia aißiai[1]) wiſſa Bażnîczia Diéwo, o wienók' ne ißtikimiéii Thamôßius. Zydai, Túrkai, Totórei, átſkałûnįs, Nauiakrikßczei, Tridiewiéi, Kalwiniſtai, Lutęrônai, Pikártai, ir kitos dráuges, ir séktos ßatônißkos taczéu tikét' ne nôri, taczéų[2]) gintiié, taczéu biło, ioġ ięi pátįs' ne ręgêſsimę, tad' ne intikéſsime. Antái pawárgelei nuterióio iau intikéiimą, nuterióio dûßios akis. Ir teiṗ ne ſtębúkłas, ioġ tularôpai kłaióie, ir żinót' ne gâli tų teiṗ tikrų̇ dáiktų. Kadąġ W. Diéwas teiṗ per pránaßą biło. Ioġ kołei ių̨s pawârgelei ne intikéſsitę, tad' ne ąmżeis ne iß-[wîſsitę] **(403)**[3]) wîſsitę nei ißmaniſsitę. Ir tatái żinomas dáiktas yra, ioġ ik' kôłei tie notgrįß Bażnįczion' tikronąion', ir będrîſten' ißtikimûių, ik' tołei niekadós nei ißmanįs, nei apżwalgįs, to ką męs áißkei régimę ir girdimę.

Hebr: 1.

Ioan. 1.

Bęt' ir to dabôkis, ioġ átſkałûnis toli yrá neißtikimêſneis, neġ kad' Thamôßius. Nes' iiſsái nórint' pirm' abęióio, ik' kółei nopżwalge, bêt' tůiéus kaiṗ ißwîdo, ir palitêios, tad' wêikei pażįnos, ir pamatés, ir pamêtęs neißtikéiimą, pażino W. Diéwą sáwą. O tie ne ißtikimiéii, nórint' rêgi wiéną S. wiſsatimę Bażnįczią Diéwo powiſſą pasáulį nupłátuſią, kuriii búwo wiſsadós, ir wiſsur, ir norint ertés ir rąkomis apcziůpt' gáli, o wienók' tikét' ne nôri. Régi ioġ wiſſadós, ir wiſſur, tarṗ krikßcżionių, tikêio ir iż pażinó W. Diéwą praßîdawo, ßwęntûių įwadinêdawo, vż numiruſius W. Diéwą praßîdawo, paweikſłus ir reliquias ių pagerbimé turêdawo, o taczéu tikét' ne nôri.

II.

Regêiome didi ne intikéiimą, ir apiakimą Thomôßeus, ir po figurá io, wiſsų Hęretikų, ioġ teiṗ' ßwieſúmus teiṗ' didiemus, teiṗ' ſuderantiémus lûdimamus wiétos ne důſt' ir niekam' kitám' tikêt' ne nôri, tiektai pátįs ſaẃ, tiektái akimis, tietkái[4]) rąkomus ſawômus, kas iau ne ęſt' tikêiimas, tiektái ißméginimas. Dabókimeſiġ iżġ ąntros ßaliés, didżio rómumo, kąntrumo ir ne

1) aißkiai 2) taczéu 3) **405** 4) tiektai

ſtáigumo. Wießpatiés múſų prieß iûs. Nes' nórint' tąię teip' ſųnkia nůdeme ne ißtikéiimo, kurîii yra węrſmę ir kitų wiſsų nůdemių, nugiięs búwo Tamôßius Mar: 10. ámżiną paſkąndinimą, ne târent' numetimą iżġ vrêdo Apáſtalißko kádąġ yra Ezech: 13. paraßîta: ioġ kas ne intikés, tas' bus páſmerktas: o wienók' taczéu nótmęte io Wießpatis ir iżganîtoies mûſų. Taſsái kursái ne nôri mirßtąnczio ne wieno nuſidêiuſio, bęt' gąndżeus idąnt' atgrįßtų: ir łęgwai ißneßîotu ne ißtįkêiimą[1]) io, ir łabái áßmą dieną, parôdeś daugéuſęi drin' io, ir důtųś iam' prîweizdêtis, ir palitêtis idąnt' ių tů budų prigreßtų ſawęſṗ. Téipaġ ir ne kitáiṗ' ſu mumis dâro W. Diéwas wiſsagálįſiś. Gałêięs iiſsái búwo iau ſenéi ne tiektái Heretikús drin' ių ne ißtikéiimo, bęt' ir mus wiſsús drįn' tularôpų piktîbių nuſtúmpt, nęt' inġ pragarą: o taczeų[2]) ne ſtêigeś ąnt' mûſų pażúdimo. Bęt' ıłgái ir kąntręi łáukia mûſų ſugriżimo, ne tiektái ik' tai dienai, bęt' ir per kiekas deßimtú mętu, ne norêdamas idąnt' kas prażutų, bęt' idąnt' wiſsi 2. Petr: 3. pażintųś, o iżganîti butú: ir łabái téipaiaġ múmus dážnái ródżeś, iau per żôdį, iau per widutinį įkwepimą, iau per ſakramęntús ſwęntůſius, ir ne tiektai palitêtiś, bęt' ir wálgitis múmus prîłáidżes, idąnt' wienók', kad' ſupraſtųmbimeś, ſugrįßtúmbimę, ir iżganîti butúmbimę.

Ir po aßtůniómus dienômus wel' búwo mókitinei ſuſirįkę. Nėſsą iau búwo gerai pritîrę, koki yra náudá mêiłes, ſąndaros wienîbes. Ir ioġ W. Chriſtus tęnái greiczeuſei atéit' kur inġ wárdą io yra żmónes ſuſirįkę. ką idąnt' ir tie kurié atpůłe brólei mûſų gerái ißwiſtú koki naudá yra ſąndaros, ir pertraukimą, tikêįimo[3]) arba wierós' niékad' teiṗ Bażnįczios Diéwo ne draſkîtų. Nes' ir Thamôßius ißwîdęs kokió gêro nuſtôio (tatái yra regêiimo Chriſtaus) per atſiſkirimą sáwą, nůġ draugés Apáſtałų, potám' atgrįżo ių draugésṗ, ir páſkui to wéikei Chriſtų ißwîdo, ir intikêio. Ką ſutęk' Diewę, idąnt'' téipaiaġ wiſsi átſkałůnis padarîtų. Néſſą kitáiṗ niékad' io ne ręgés ąnt' ąmżių.

Atêio tad' Iéſus per duris vżrakintas, ir ſtoiós widuriié ių ir táre iiémus. Pakâius iúmus: iżġ tos wiétos sênaſis ąnſai Heretikas Manichéus norêio paſtiprint' kłaióiimo sáwo, idąnt' W. Chriſtus ne turêtų tikro kûno żmó- Ioann: 1. nißko, bęt' fantáſmą mêtrą kokią, ioġ tatái wáikßczioio per dúris vżra- Danie: 4. kintas. Ir ßito pawârgelis ne ręgêio, ioġ iau kûnas W. Chriſtaus búwo ne mirſtas [ir pa-] **(404)**[4]) ir padéiwintas, ir ioġ Chriſtus búwo nełêtas żmógus, bęt' tikraſis ir wiſſagâlįs Sunús Diéwo, kuris' kaiṗ wiſſa iżġ niéko padâre wiéną kártą, ir wiſsi dáiktái ioṗ prilîginti, yra lîgei kaiṗ niékas. Teiṗ wel' galibeie ſawoie túri padarit' ką téikes, ir pęrdągint' arba pérnęßt' wiſſa kur nórint' téikes: ir gąndżeus butų ſtębúkłas idąnt' to ne gałêtu. Nes' iei

---

1) ißtikêiimą 2) taczeu 3) tikêiimo 4) **406**

gałêio Apáſtałus ſawús kûnę ių mirſiąnczemę ißwéſt' iżġ vżrakintos kalinés, o koksáiġ ſtebúkłás, ioġ patis padéiwintamę ir ne mirſęnczemę kûnę, įêio cze téipaieġ pro duris vżrakintas.

Tam' kłaiôiimui Manichéußo łabái ârtimas yra, ßio ąmżio Kałwiniſtų, kurié tatái Ewangelikais wadinas, kurié téipaiau ne nôri tikét', idąnt' Chriſtus butų įêięs, per duris vżrakintas, bęt' arba pro łągą, arba duris prawêręs, kad' ne pamâte, ir nétiki idąnt taſiaú padéiwintas kûnas Wießpatiés gałêtų bût' wiénu kartú ąnt' dągáus ir ąnt' żêmes, ir ąnt' tûłų wiétų, kurié wiſsi paklidimai iżġ cze ißéit', ioġ ape pagárbintą kûną niéko ne túri, tiektái kaipo ir ape kitą kûną ßiokió żmôgaus, ir ioġ né tiki ióġ diéwas wiſſa gâli. Stóios tad' W. Iéſus wįduriié[1], néſſą tą wiétą aprįko ſaẃ po ſawám' iż numiruſių kélimui, ioġ iau daugeſn' ſłapîtis ne nôri, bęt' nôri bût' nûġ wiſsų ręgêtas ir atadęgtas, Bażnįczioie ſawoié S. ſurįkimę ißtikimûių, ir táre iiemus ąntrą kártą, ir tręczią, pakâius iúmus: idąnt' padrutintų, ioġ iiſsái múmus ſudęrino tikrąii pakâiu ſu Diewū pakâiu ſuliginimo ir ſiéłos gerós, ioġ iau per numirimą, ir iżġ numiruſių kęlimą io, êſſmę nutêiſinti ir ſudęrinti ſu Diewú, kuris pakâius yra didżéuſes łôbįs mûſų. Rom: 5.

Páſkui to táre Tamôßiui, idąnt' io priweizdêtuś ir palitêtųś ir ne butų néißtikimûių, bęt' ißtikimûiu, kurį paſkutini żôdi, teiṗ tūrime iżġ naſrų Wießpatiés priimdinét', kaiṗ múmus patiémus bîłôta butų. Néſsą ne ißtikéiimas, ne tiektái żmónęs, vżwêſuſeis ir tįginczeis, bęt' ir pałaidûnais, ir prieß Diéwą ſtęmbiączeis dáro kas gałêtųś pigái parôdit', pawáizdais tularôpais, bęt' ne rêikia, kadąġ atſkałûniſe ißkei arba ąnt' akiés gerái ręgimę.

O Tamôßius wel' ißwîdęs ir ißgîrdęs Wiéßpatį ſáwą, tûiéu wiſsą abeioiimą ir ne ißtikêiimą atmętęs paéme toki tikêiimą arba wierą, ioġ ne wienas ßwieſéus ne ißpażino Diewîſtes W. Chriſtaus. Iaugi, tieġ, ręgių, ir iau tikiú, ioġ tu ęſsi W. mânas, ir Diewas mânas. Néſsą iżġ regêiimo ir iżġ palitéiimo (iei ių tiektái del' pagérbinimo palitêio) pażîno tobúłéi, ioġ taſiéu o ne kitas yra, kurį búwo ſaẃ vż Wießpatį ir Miſtrą aprįkęs. O iżġ numiruſią[2]) kelęś węl' įęiimo pro duris vżrakintas, ir iżġ pażinios ne ißtikeiimo ſawo pażino, ioġ taſiéu Wiéßpatis yra tikrûiu anû Diewú, kuris ręgi ßirdis ir dumás kiekwieno. Ir ne tiektái ių iżpażįſta ir Wießpatimi ir Diewú, bęt' îpaczęi Wießpatimi ſawûiu, ir Diewú ſawûiu: kamé toli daugéus vżrakinas. Néſsą ir múmus ne ganá tikét' ir iżpażint ioġ iiſsái yra W. ir Diewú, bęt' ioġ yr' W. ir Diewu múſų, tatái yr' iû duksêtiś iamę wiſsą tikêiimą ir pâdukſi turét', ir nûġ io łaukt' wiſso gêro, pâßałpos kaip' nûġ W. ſawo, o iżgánimo kaiṗ nûġ Diewo ſáwo.

---

1) widuriie 2) numiruſių

O W. Chriſtus wel' ne pápeike nei átmęte iżpażinimo io, bęt' ių giareus prieme ir pagîre. Iżġ kur priwadżioio. Dáktarai S. ioġ W. Iéſus yra tikrůiu ánů Diewú, wiénu ſu Téwu, ir ſu Dwaſią S. prieß Arionús. Ioġ manę tieġ, Tamôßeu regêiey, intikêiey: pałáiminti kurie né regêio, ir taczéu intikêio. Kuréis żódżeis, nórint' Tamôßeus nůġ pałáiminimo nótmęta, bęt' Luc: 10. ioġ Thamôßius ne norêio tikét, nęt' ißwiſtųs. Todrînag łaimęſnį tikêiimą Mat: 15. dáro anų, kurie ne ręgêio. Nes' nórint' Apáſtałai S. búwo pałáiminti iżġ ßaliés to, ioġ iiemus dáwe W. Diewas ręgét' kûnę ßitą, kurio tęiſinîkai ręgét' tróßko. Bęt' iżġ ąntros ßalies, kurié W. Chriſtaus ne regêio ir taczeu intikêio, yra pagirtêſneis iżġ ßaliés tikêiimo, kuris' idąnt' teip didis búwęs, kaip Apâſtałų, tad' bę abéioîimo butų ir Diéwui méilįgeſnįs, ir turêtų didéſnę ałgą iamp. Nórint' ir Tamôßius ir kiti Apáſtałái ś. kitą regêio o kitą tikêio. Nes' ręgêio W. Chriſtą[1]) kûnę żmogißkamę, o intikêio ių sąntį Diewú tikrůiu. [Tiké-] **(405)**[2])

Tikêkimeġ brôlei miélauſieii ſtiprei ir ne pawiſkintąiai, ioġ W. Chriſtus iztieſos iżġ numiruſių kêłes. Tikékimę ne abéiodami, ioġ iiſsái ſu Téwu ir ſu Dwaſiá S. yra tikrůiú anů Wießpatimi, ir Diéwú mûſų: kurį ißêmus ner' kito ąnt' dągáus ir ąnt' żémes. Ir tikêdami tatái, atadawinékimę iam' pakłuſnųmą kaip Wießpatį, o wiſsą pagarbimą ir gârbe, kaip Diéwui ſawám'. Idąnt' téipaiaġ ne ſkųſtųs kaip ir ąnt' żydų, anáis żôdżeis. Iei aß Diewu iûſų o kurġ báime manôii. Teip tikêdami ir teip darîdąmi[3]), pałáiminimop anóp tiesós priéiſimę, ſu páßałpa io. Ką múmus téikis důt' Wießpatié Diewé. Amen.

Ant dienos Diewo Vżgimimo Sákimas Bernoto S. ape treią ſulipimą łabái ſkiriu dáiktu, kuris tikos Diéwo Vżgimime.

Eſaiæ 9. Beernêlis[4]) mumus vżgimęs êſt' ir Sunús mumus êſt' důtas. Wiſsi kurié giwênatę ąnt' żêmes, ir sûnus żmonių kłausîkite. Iųs kurié dúlkeſse gúlite, pabúſkite ir gárbinkite W. Diéwą sáwą. Nęſſą atêio waiſtitoies ligóniump, atpirkeies padůtiniump, kêlas kłeioięnczíump, giwatá numirelump. Atêio nes taſai kuris tur immêſt ing giłûmą mâriu wiſsás nůdżias múſų: kuris túri pâſweikint' wiſsás ligas mûſų, kuris turi mus ąnt' ſawo tikrûių pecziú iżġ nâuio vżnéßt' łabúmop pirmoio łûmo múſų. Dide tatái yra galibe: bet' didêſnio ſtebukłâwimo wêrtas êſt' miełaßirdúmas: ioġ tů bųdú[5]) atéit têikes musúmp, kuris' mus patis gałêio paßêłpt'.

---

1) Chriſtų 2) **407** 3) darîdami 4) Bernelis 5) budú

Kuris tad' yra geréiimas ir garbé Angełų ßią diéną tápęs eſt' iżgânimu ir palixminimu pawargelų: kuris' mieſté ſawamé didis ir łabái áugßtas, padidino mießcziónis: taſsái ąnt' ißtremimo mażitelis ir łabái nużêmintas, palįxmina iżßauktůſius: kuris' augßtibeſe yra garbé Téwo, taſsai tápęs eſt' ąnt' żêmes pakáiumi, żmonêmus gerós wâlos. Néſſą mażintelis důtas êſt', mażintęliemus, idąnt' didis butų důtas didiémus: ir kuriůs nutéiſina mażitelis, tůs idąnt' padidintų ir pagárbintų didis ir ſtepingamas.

Idem ferm: 4. Vigil: Natalis.

Bet' įęi anų ſtebukłų, kurié múmus dąguie yra pazopôſtiti, nų ne gâlime apżwalgit': tad' wienók' ſtebúkłamus, kurié drin' mûſų ąnt' żêmes tápę ęſt' néką priweizdékimes.

Idem ferm: 4. Vigil: Natalis.

Trêiopą wêikałą ir treiis ſuſiêiimus padâre wiſsagális ansái Máieſtôtas priemimê mûſų żmogîſtes: teip įpáczei ſtebúldingus[1]), ir ſtebúklingai ipaczius, ioġ tokié nei kadái bů nei páſkui to bus ąnt' żêmes padarîti. Nêſſą ßitie dáiktái vżgimimé W. draugé ſuiųges, Diéwas ir żmógus: mótina ir Mergá: tikéiimas ir ßirdis żmógaus. Labái ſtebuklingi tatái ſuſiéiimai ir ſtebúklingeſne tai neġ wiſſi cziûdai, kaip teipo kîtokios, ir teip ſu ſawimi atſkirti dáiktái, draugé gałêtų bût' ſuiunkti.

Ir įweidżékis pirmieus ſútwerimui, iżſodinimui, ir iżkráuſtimui wiſſų dáiktų. Kaip dide yra galibe ſutwariime, kaip dide ißmintis paſodinime, kaip dide gerîbe iżkrâuſtime. Sutwerime dabôkis, [kaip] **(406)**[2]) kaip dauġ ir kaip didżių dáiktų galingai ſutwárita. Inſodinime kaip ißmintįgai wiſſą ąnt' ſawós wiétos padêta: gerîbeie, kaip małônei auġßczéuſieii daįktai[3]) ſu żemiéuſeis ſuiųgkti, ſu teip geranóre, ir teip łabái ſtebuklinga mêiłe. Néſsą top purwóp żêmes, sîłą giwâtos primâiße: kaip mêdżiůſe: iżġ kur kęlas ſkáiſtumas ąnt' łákßtu, gardúmas ir wáiſtas waiſiůsé, grażúmas ąnt' żiedų. Ir ne palaudamas ąnt' to, pridawe dábar pûrwui mûſų sîłą iéuczeczią: Kaip bądikßcziůſe, kurié ne tiektái idąnt' giwâtą turêtų, bet' wel' ir iauſtų, pękieriôpais paiéutimais budami apweizdéti. Noréio didżéus pagérbt' pûrwo mûſų, ir impîłe inġ ių sîłą ißmânąnczią, kaip żmoneſſé kurié ne tiektái giwêna iêucze, bęt' wel' ſkîrių dáro tarp naudingo ir ne naudįgo, tarp gêro ir pikto, tarp tiesós ir fâłßeus.

Maż ąnt' to, bęt' dábar norêdamas mękumo mûſų tů gáiſcſne[4]) garbę paáugßtint', patrûmpinos ir ſúrietes ąnſái didiſsis Maieſtôtas: idąnt' tai ką gęrêſnio turêio, ißmanik' iżġ ſawęs patiés, ſu purwú mûſų ſudêió: idąnt' wienóie perſónoie ſųwiéuîntųs[5]) ſu ſawimi Diéwas ir púrwas, maieſtótas ſu ſiłpnumú, teip didis mękumas ſu teip didżiu łabumú. Nes' niéko ner' ąnt' Diéwo augßtêſnio, nei łabêſnio: o ąnt' pûrwo niéko mękêſnio. O wienók'

1) ſtebúklingus 2) **408** 3) daiktai 4) gaiſeſne 5) ſuwiéuîntųs

teiṗ didżiú pagerbimú Diéwas núżęge inġ púrwą ir teiṗ didżiú pagerbimú pûrwas įżęge Diéwoṗ: teip ioġ ką nórint' iame Diéwas padâre, tai tikime, ioġ pûrwą padare ir ką nórint' pûrwas nukęntêio, tai bîłome ioġ Diéwas iamé nukęntêio, teiṗ ne iżbîłoma, ir ne panókſtama ſłapté.

O indabókis, ioġ kaiṗ anoié wieniteié Diewîſteie. Trâice yrá perſónoſe, o wienibe eſſencióie: teiṗ tamé ipaczême ſuwiéninime Trâice yra eſſentióſe, o perſónoie wienúmas, ir kaiṗ tęnái pérſónos ne pertrauko wienîbes, ir wienîbe ne numâżina Trâices: teiṗ cze perſóna ne máißó eſſentios, nei paczios bûſtimes, ne płêßo wienibes perſónos. Augßczéuſioii anóii Trâice ßitą múmus padâre Trâicę, wéikałas ſtębúklingas, wéikałą ipatinį tarṗ wiſsų, ir ąnt' wiſsų weikałų́ ſawų́. Néſſą żôdis ir dûße ir kûnas, inġ wieną ſuſiêio perſóną ir tai trêie wien', ir tai wien' trêie, ne ſumâißimu eſſentiiu, bêt' wienîbe perſónos. Tatáiġ yra pirmas ir augßcżeuſes ſulipimas, ir tai pirmas tarṗ trêieto. Dabôkis żmógau, ioġ eſsi pûrwas ir ne bûk' łápumi: ioġ eſsi ſu Diéwú ſúgłauſtas, ir ne bûk' ne méilingumi.

Antras ſupâiimas[1]) yr' Mergá ir mótina: téipaieġ ſtebúklingas ir įpaczes. Nůġ ámżio ne girdêta, idą́nt' tóii mergá butų́ ęſſą́nti, kuriii pagîmdę: idą́nt' toii mótina butų́, kuriii mergá likuſis. Niékad' pagaléi daiktų parêdko, tęnái mergîſta ne eſt', kur waiſimą ſkêlbia nei tęn wáiſimas ęſt' kur' ne įżagtą mergîſtę łáiko. Pati tóii yra, kurioie mergîſte ir waiſingumas ſu ſawimi ſuſitikuſios. Tęnái kârtą tikos, tai ko niékad' ne bûdawo, nei bus ąnt' ámzių́: nes' Maria mergà, ne túreio tamé ſaẃ ligios, nei pirm' ſawęs, nei páſkui ſawé turês kurią́ kitą.

Trêczes ſupâiimas yra, tikéiimas ir ßirdis żmôgaus. Tataiġ tieſoié płakêſnis neġ pirmas ir ąntrąs, bet' ertés kaiṗ ßirdis żmôgaus, ne mażêſnes galîbes. Néſſą tai dáiktas ſtebúklingas, kaiṗ ßirdis żmôgaus, ßitam' dwêietui intikéio? kaiṗ tam' tikét' gałêio, ioġ Diéwas tápęs êſt' żmógumi, ioġ tóii Mergá vżlikos, kurîii pagîmde. Kaiṗ gełażis ir ßúke ſulipitis ne gal': teiṗ taſsái dwêietas ſuiungtis nė gal', iei ių ne ſupaiiio kliies Dwáſios S. Tadąġ tikét' turime, ioġ tas Diewú yra kurį inġ prákartą dêſt' kurſai wêrkia wiſtikłůſe, kurſai wiſsų bernîßkes weikałų́ wargús kęncze? [Kurį] **(407)**[2]) kurį płâka, ąnt' kurio ſpáudo[3]), kurį krizęwoie, kurį inġ grâbą dêſt' ir tarṗ dwieių akmenų́ vżrakina áugßtąii ir ne vżmeſtůtąįį, Tad' anóii Merga bus kuriêii żindże wâiką krutimis, kuriós wîras ne pêrſkiremią yra burſinîku, ſkomiéiṗ kamâroię? Kuris aną inġ Egéptą[4]) prâlidi, átpedui pârweda iżġ Egipto, ir patis' ſu paczé teiṗ tólimą ir teiṗ páſłeptą keláuie kęlą? Kaiṗ tatái gałêio vżtiéſą nudůt' giminei żmonių, wtſſám'[5]) aṗſkritúmui żêmes? Ir

---

1) на краю приписка Sulipimas, Suiungimas 2) **409** 3) ſpiáudo 4) Egiptą 5) wiſſám'

wienók' teiṗ pigái ir teiṗ ſtiprei tatái inġ żmônes įkałbêta, ioġ mań tatái patogúmi dâro ąnt' tikéiimo, tûłumas tikinczuiuių. Iaunikiei ir mérgos, ſęniéii ir iauniéii bewêliio potûkſtantį kârtų númirt', ir neġ tiektái ąnt' mirktereiimo akies nûġ tos wierós atſtót'.

Ir taſáiġ tieſoie ſuſiéiimas łâbas, bęt' łabêſnįs ąntras, o trêczes łabiáuſes. Pirmą auſis iżgîrdo bet' ir akis ne regêio. Nes' iżgîrdo ir intikêio net' ąnt' pâſtaruių kraßtų żêmes, didę aną geranóreiimo ſłaptę: bęt' taczéu akis ne regêio, o Diewé, tawé iżſkirus, kaiṗ angßtumoie îſcios mérgißkos ſu kûnu żmógaus ſuęieis. Antrą akis regêio: ner' waiſinga ir merga eſſąucze, anóii įpatine karaliene pażinoś, kuriii sáugoia wiſsús tûs żodżiús, pawartódama iûs ßirdiié sáwo. Pażino ir Ióſephas, bûdamas ne tiektái lûdiniku, bęt' ir sárgu ne įżagtós ios mirgîſtes[1]). Trêczes inġ ßirdi żmógaus iêio: kad' ßitám' kás ſtóioś, teiṗ kaiṗ ſtóioś intikęta éſt': kad' daugeſn' pasâkimui, neġ akimús intikéiome: kad' tûs dáiktus kurié múmus paſakîtį[2]) yra, łabái ſtiprei túrime ir ne maz ape iûs nięko ne abeióme.

Pirmamęiime, weizdék' ką, ąntráme per ką, treczemé, kódrin' W. Diéwas dáwe. Dáwe taẃ Chriſtų per Mariią, drin' paſwéikimo. Pirmamé yra wáiſtas, nes' iżġ Diéwo ir żmôgaus plâſtras yra padarîtas, kuris' iżgîditų wiſsás táwo ligás. O ſu gruſti yrá ir ſumaißiti tie dwi naturį[3]), iſcioi' Mergós, kaiṗ mażdieréluię, kurimé ies Dwaſiá S. kaiṗ pieſtęlis mazdiéreus, łągwiteiéi ir łabái miélei ſuiúngs ir ſupâiiio drauge. Bęt' ioġ ne buwái wértas, idąnt' tas wáiſtas taẃ butų dowanôtas, tadąġ, dûtas yra Mariiêi, idąnt' tu per ią imtúmbei ką nórint' turétumbei: Kuri per tai ioġ mótina yra, pati gimde Diéwą. o per tatái ioġ mergá yra, izkłausîta êſt' ii drin' ios łabúmo, weikałé táwo, ir wiſsós giminés żmonių: Kad' pacze mótina butų, ganá butų ant' to turéius, idąnt' iżganîta butų per gîmdimą ſunų, kad' paczé mergâ, ganá iei páczei ąnt' to butų búwę, bęt' pagirtas waiſiús îſcios ios ne butų búwęs atwadawimú pasáulo. Kadąġ tad' pirmamęiime yra wáiſtas, ąntrame yra pagélbeiimas, nes' ne norêio Diéwas, idąnt' ką turétumbime, idąnt' kas per rąkás Mariios butų ne perêiuſio. O tręczemé nûpełnas yra: nes' kad' tûs dáiktus ſtiprei tikime, iau nûpełną túrime: o tikéiime ſweikatá yra, nes' kas intikés, iżganîtas bus.

Téſiġ pagárbintas ir nûġ mûſų mażitelų didiſis Wießpatiś, kuris idąnt' mus didżêis padarîtų tápes êſt' ßią diêną mážitelų. Mażitelis, tieġ, múmus vżgime, ir Sunús múmus dûtas êſt': Mumus biłáu ne ſaẃ. Nes' patis bûdamas pirm' ámżių toli dideſniú gimimú, vżgimęs iżġ Téwo, ne priwałâwo pagaléi mêtą vżgime iżġ mótinos. Nei wel' Aniełamus: kurié tûredami didį mażitelo ne priwałâwo. Múmus tad' vżgimęs, múmus ir dûtas: ioġ múmus

1) mergîſtes 2) paſakîti 3) naturi

búwo priwałus. Iau tad' pażîſtame vżgimuſi ir dů̃tą, darikime tai ąnt' ko yra dů̃tas, ir ąnt' ko vżgimęs ễſt'. Wartókime sáwoio, ant' mûſų naudôs: o iżġ iżgéłbetoio iżgełbeiimą darîkime. Szitái mażitis widuie [yra pa-] (408)[1] Matt: 11. yra paſtatîtas. O mażiteli máżitéliemus géiſtaſis: o nůġ tieſós mażitis, ne piktumú, bęt' ißminucze. Rúpinkîmeś brólei tápt' kaiṗ taſsái mażitis, ir mókikimes nůġ io, ioġ rómus yra, ir ßirdés żemó, idąnt' ertés Diéwas didis ne taptú be prieżaſtiés żmôgumi máżtelu[2]): idąnt' noproſnái ne numirtú, idąnt' noprôſnái ne butų̃ nukriżewôtas. Mókikimes io żemumo, ſakiókime rómumą, méiłę numiłékime, bûkime draugáis io kaucziú, numazgókimes io krauiů afierawókime numâłdimu vż nůdemes mûſú. Nė́ſſą ąnt to vżgimęs ễſt' ir ąnt to múmus eſt' dů̃tas Tąġ tad' afierawokime akimus Téwo, ir téipaieġ akimus Rom: 8. io: ioġ ir Téwas ne prałáido ſawám' tikrám' sûnui, bęt' ių̃ vż mus iżdawe: ir patis' Sunús iżnaikino ſawé pátį, priėmęs formą târno. Iiſsái iżdawê ąnt' mirtiés dußią ſáwą ir ſu piktadéiomis búwo paſkaitîtas: ir iiſsái nůdemes dâugio żmonių̃ ißneßióio, ir méłdęs vż prażęgéius, idą̃nt' ne prażutų̃. Ne gâli ßitie prażût', vż kuriů̃s ſunús męldże, idą̃nt' ne prażutų̃: vż kuriů̃s Téwas Súnų iżdawe ąnt' numîrimo, idą̃nt' giwéntų̃. Wienaipó tad' turime nůġ abieių̃ tikétis atłaidimo, kurių ligiei yra geribeie miełaßirdumas, lîgi wáloie galîbe, wieuá Diewîſteie bûſtime: kurioie wiena ſu ięis Dwaſiá S. giwêna ir karaláuie Diéwas per wiſsus ámżiųs ámżių. Amen.

Aut dienos Stephono S. E-
waugeliá ape átakias ne meilingumo,
Matteußieṗ: 23. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus miniump Zydų̃ ir wirễſniumṗ kunigų̃, ßitái aß ſiunczíú iųſų̃mṗ Pranaßus ir ißmintigus ir môkitů̃ſius raßté. Ir iżġ ių̃ vżmúßitê, ir nukriżewóſite, ir iżġ ių̃ kitús nupłákſite baznîczioſe iûſų ir pérſakioſite nůġ miéſto inġ miéſtą idąnt' áteitų ant' iûſų wîſsas krâuies I. Geneſ: 4. téiſuſis, kuris praliétas yra ant' żémes, nůġ krâuio Ablo[3]) têiſaus, nêt' Hebr: 11. 2: Para: 4. ik' krâuiui Zachariôßeus ſunáus Barachios, kuri vżmußete tarṗ Bażni- Lucæ 13. czios ir ałtôreus. Vżtiễſą kałbú iúmus, ioġ atễis tatái wiſſą ąnt' giminễs tos Ierusálem, kuris vżmußinễii Pránaßuś ir akmễnimis żudái iů̃s, kuriễ tawęsṗ atſiųſti yra. Kiễkas kártų norễiau ſurinkt' ſunų tawų̃ių, kaiṗ wißtá ſugûzia wißtễlús ſawús po ſparnáis ſawáis, ir ne norễiei? Szitái atlikſis iúmus namái iûſų apłaiſti. Nes' tatái ſakáu iúmus, ioġ manę̃s ne regễsſite nůġ ßio mễto, nêt' tariſsite, pagirtas kurſái eit' wardán' Wießpaties.

---

1) **410** 2) mážitelu 3) Abelo

IZGVLDIMAS.

Ewangeliá ßwętôii ßios dienós łabái yra baiſi, ir tikrai régis ſąnti prießi wakarîkßczei. Nes' wákar diéną Angełas didį dzéugſmą wiſsômus żmonémus apſáke. O cze nêkuriémus bîło atéis ąnt' iûſų wiſsas krâuies téiſuſis kursái yra praliétás nůġ prádzios to pasáulo. Wákar girdêiomę łįkſmą nauiiéną, ioġ múmus vżgime iżganîtoies to pasáulo. O cze wel' gîrdimę, ioġ nékuriémus grûmżdżia. Ioġ iúmus atliks namái iuſų apłáiſti. Wákar girdeiomę giédąnczius Angełus. Garbé áugßtibėſe Diéwui, ir ąnt' żemes pakáius żmonémus. O ßią diénų[1]) gîrdimę, ne ręgêſsitę manęs nůġ ßio méto, nęt' tarîſsite. Pagirtas kurſái atéit' inġ wárdą Wießpatiés. Ir iżkurġ toksái atmainįmas, tiektái iżġ cze, ioġ vżgimimas Wießpatiés ir wiſsi kiti nůpełnái io, niéko ne padêſt' tiémus, kurié W. Chriſtaus ne priima ir páſiuntinių io, ir ne eſt' méilįgumis vż gerodarimus io, kokié búwo tie Phariżéußai. Wienát' tiémus, kurié ii priima, ir giwéna pagál' nórą io, kokié búwo piémęnęs. Trįs karâlus, Siméonas, ir Onná. Bęt' iau priékimes Ewangeliosṗ S.

I.

Tris îpaczius dáiktus apraßinêïe múmus Ewangeliá S. ßios diénos. Pirmiaus didés gêrįbes Wießpatiés prieß zmónes: paſkui to didį piktúmą ir ne méilingumą żmonių prieß Diéwą: Ant' gâło baiſes átakes, ir ißkorôiimą to tatái ne méilįgumo. Gerîbe Diéwo búwo: ioġ ſiunte żmoniúmṗ páſiuntinius ſawůſius, PránaBus, Ißmintįgůſius, ir Dáktarus. Neméilįgumas, ioġ ánįs żúde, kriżewôio, płáke, pérſakioio. Atakios ioġ atêio ąnt' ių krâuies téiſuſis nůġ Abęlo nęt' ik' Zachariéi. Gerîbe bîło, ioġ iûs Wißpatis[2]) norêio ſurįkt' kaiṗ wißtêlus po ſparnáis ſawáis. Ne méilingumas, ioġ ánįs ne noréio. Atakios ioġ atlikos ių namái iżgaißinti, ir ioġ io tam' tûlaus ne ręgés.

Szitái aß, tieġ, ſiunczių iųſůmṗ Pránaßús, ir Ißmintįgus, ir Dáktarus. Tatáiġ yra wiénas iżġ didżéuſiuių, Wießpatiés gerodárimas, ioġ kaiṗ anů mętu Zydamus, teip ir nų múmus krikßczionimus ſiuntinêie ne paláudamas tarnús ir páſiuntinįus[3]) ſawús, kurié múmus sáko żodi io ßwętą. Bę kurio ne Ephef: 4. gałêiomę niékad' atéit' iżgánimoṗ. Néſſą bę tikêiimo ne ęſt' gálimas dáiktas Hebr: 11. intękêtis Diéwui. O tikêiimas arba wierá yra iżġ kłáuſimo żódżio Diéwo. Rom: 10. Nes' kaiṗ túri tikét' tam̃, ko ne girdêię? o kaiṗ girdét' gáli, bę ſakîtoių, pránaßų Ißmintįguių, ir Dáktarų ne búwo? Ir tie wel' kaiṗ gałêtų ſakit', ne budami paſiųſtáis? Yra tad' żôdįs Diéwo kaiṗ żiburis kôiomus mûſų ir ßwieſą kelâmus mûſų. Kur tos ßwiesós nera, tęnái túri bût' ſmârkios tam- Pſal: 118.

1) diéną 2) Wießpatis 3) páſiuntinius

ſîbes, tęnái ne ſtebúkłas, ioġ żmónes inġ didę ákłatį ir inġ tulurôpas[1]) pik-
tîbęs impuldinêie: kaiṗ żydůſe, Túrkůſe, Pahoniſe, ir Hęretikůſe régimę. Ir
Iſai: 1. łabiéus ir męs pátįs idą̇nt' múmus butų W. Diéwas ne téikęs palikt' ſékłos
żódżio ſáwo S. butumbimę piktęſni vż Sodomą ir Gomórą.

Mokékimeġ páſkui to ſaẃ brągint' żódi Diéwo, ir páſiuntinius Diéwo,
kurié iį múmus tikrái sâko wiſsatimeie Bażnîczioie. Ir ne bûkimę teiṗ ne-
meilįgumis kaiṗ bûwo żydái, kurié ßitái PranaBus ir Apáſtałus ś. pámuße,
krizewoio, płáke, ir pérſakioio nůġ miéſto inġ miéſtą. Ape ką túrimę płaczéi
weikałůſe Apáſtałų. Páſkui ką wel' atęio wiſsas krâuies téiſuſis, ißlietas
Actor: 5. 8. pradêius nůġ krâuio Abęlo téiſaus, net' ik kráuiui Zachariós Sunáus Bara-
chiós. [Ir cze] **(410)**[2])

Ezech: 18. Ir cze kas pakłauſtų: kadąġ yra paraßita, ioġ dußiá, kurîii nuſidés tôii
pati numirs. O ſunús ne neßios piktúmo téwo ſáwo, kaipoġ cze W. Chriſtus
żáda átakęs padarit' tiémus żydamus wiſso ano krâuio téiſaus, kuris yra
ißlietas nůġ pradżios tó paſaulo. Ant' to atſakáu ioġ nóriut' tatái yra tieſá,
ioġ kiekwiénas ims ſaẃ ką dáre bûk pikta bûk' gêra. Bęt' ir tatái tieſá, ioġ
W. Diéwas karôie[3]) piktúmą ir kréiwumą téwų ąnt' ſunų ik' trêczei ir kęt-
wirtái giminei, o daugéus kad' sûnus ne tiektái ne ſęrgtis piktîbes téwų, bęt'
ią pribêgi. Tatáiġ tie Zydái tokié búwo, ioġ ne tiektái pérkełe anu wiſsą pik-
túmą têwų ſawų, bęt' tikrái papiłde aną sáiką piktúmo, ape kurį W. biłôio.
O ių papildiſitę sáiką Téwų iúſų, ko iie búwo ne pripîłę, ioġ ne tiektái
PránaBus, ir Apáſtałus, bęt' ir Wiéßpatį wiſsų PránaBų ir Apâſtałų, Meſ-
ſiôßių ſáwą ſmarkei vżmuße: todrinaġ ne ſtębúkłas, ioġ atêio ąnt' ių wiſſos
átakios krâuio ne kâłto, ioġ iůs W. Diéwas átmęte ąnt' ámżių, ir mieſtús ių
ſukûłe, ir pacziús iżbârſte po wiſsą paſáuli.

Dábar pakłauſtų kas, kam' cze W. Zachariôßių ßitą dęſt' kaip' vż
páſtarąįį, kurſái nůġ Zydų búwo úżmußtas, kadąġ taſsái numiręs iau bûwo
pirm' kęturių ßimtų mętų, ir po iam' bę abęioiimo Zydai ne wieną PránaBą
vżmûße? Atſakáu, ioġ tám' dwi yra prieżaſtį pirmięuſia, ioġ ßitaſsái Zacha-
2. Par: 24. riás kúnigas arba kapłônas ſunús Ioiádos kurſái ir Barachiôßumi mûſiio bûti
wadintas, páſtareuſes yra iżġ tų kuriůs ſenamę Teſtamentę ſkáitomę, ioġ
yra vżmußti nůġ Zydų. Antra, ioġ ráßtas némini práßimo apé átakes Die-
wóṗ, tiektái tų dwieių, Ablo[4]) ir Zachariôßeus. Abęlo kur biło. Szitái bâłſas
Geneſ: 4. krâuio brólo táwo ßâukia manęſṗ iżġ żęmeś. O Zachariôßius, kad' átmęna,
ioġ iiſsái mirdamas biłôio. Te ręgi W. Diéwas, ir taſsái tę ſûdiii. Ir ioġ czé
Chriſtus bîło ape átakes krâuio têiſaus: tad' padôrei tů du cze mini, kurių
krâuies ßâukia ape átakes Diewóṗ.

---

1) tularopas 2) **412** 3) korôie 4) Abęlo

Potam' W. Chriſtųs[1]), kaip taſsái kuris ne grožis pražúdimę nuſidêiuſių: ręgêdamas ioġ drin' tos ne iſswáiſtomos piktîbes ir ne méįligumo miéſtas Ieruſálem tikrái tųrêio[2]) prażût' ſu didžiú priſkundimu apráuſt' ių ßitais żód-żeis. O Hieruſalem Hieruſalem, kuris' vżmußinêii PránaBus, ir żudái ákmęnimis tûs kurié yra tawęsp átſiųſti, kaipóġ tûłus kartús nórêiau aß ſurinkt' kruwón' ſunų tawų kaip wißtá ſugûżia arba ſurėka waikus ſawús po ſparnų ir tu ne norêiei. Tatáiġ yra ąntrá Wießpatiés gerîbę, kurîii wel' vżrakina ſawimp wiſsás kitás gerîbęs io, ioġ teip ape iûs rûpinos ir teip iûs norêio ſurinkt' kruwón', kaip ir wißtá ſurėka wißtęlús ſawús po ſparnáis ſawáis. kamę rôdże ne iżbîłomą méiłę sáwą prieß iûs.

Néſſą nórint' wiſsi páukßczei iżġ prigimimo ſtebûklingą méiłą túri vżauginimop ir apginimop waikų ſawų, bęt' wißtos îpaczei, kurios ir prieß pêſlį arba lįgę wißtęlús ſawús. ſtiprei gina, ir ſu ſergączeis kaip ſérgączios, ir kad' bęłaſinêdami iżſpáitos ſuwadinêie, ir kruwón' súrįktús po ſparnáis ſawáis ßildżę: teikdamá iiemus ßilimós ſawós, ir priimdinêdama wârgą ių ąnt' ſawęs. Teip wel' W. Chriſtus, ir toli daugéus pawârgelus żmônęs páſkui tularôpus géidulus ßito pasáulo nuêiuſius ſuBâukia ſawęſp, ir ligás ių dûßios patis ąnt' ſawęs priimdinêie, ir atwirżia iiémus ßiliniós małônes ſawós, ir vżſtoia vż iûs prieß wêliną ir rûſtibę Diéwo. Iżġ kur rêgimę, ne tiektái kaip W. Chriſtus trôkßta iżgânįmo mûſų, ir rûpinas ape ių. Láimios żmônes, kurios top Wießpatieſp, kaip wißtêlei po ſparnų bêga, ßaukdami ſu PrânaBų iop. Po ßęßêlu ſparnų tawų apgink' mané miélauſis Wießpatié. Ne łáimųs kurié Wießpatiés wadinąnczio, o tikrái ių ſawęſp tráukęnczio kłausit' ne nôri. Kaip ßitái tie żydai, kuriúmp cziônai bîło ir iųs ne norêiotę.

Auguſtinus. Pſal: 19.

II.

Dabókiſiġ cze kokis yra wáłnumas żmôgaus kiekwiéno, [pri̊eß] (411)[3]) prieß Lutęronús ir Kalwiniſtus, kurié żmógų pikczeus neġ badîkſtį dáro, atimdinêdami iam' wáłnumą io. Nes' ąnt' mûſų wálos yra bût' iżganitu, nórint' ne bę prałękęnczos małómes[4]) Diéwo: kurîii reikalįga, ir iżġ tos wiétos parôditis gáli, kad' pirm' Wießpatis bîło, ioġ norêio ſurįkt' ſunų Hiroſolimo. Néſſą kad' iiſsái ne norétų, tad' nei tie butų norét' gałêię: bęt' ioġ iiſsái norêio, o tie ne norêio, drin' to ſkųndżés. Iżġ kur ręgimę, ioġ nórint' bę prałąkenczioſiós małônes Diéwo, gerái nei darit' nei norét' gałetumbimę: bęt' mûſų niékas wienók' né priwérs, idąnt' pralękęnczią małônę Diéwo priimtumbim', kurią múmus wáłna ir priimt' ir ne priimt' Téip ioġ

Oſeæ: 19.

---

1) Chriſtus 2) turêio 3) 413 4) małónes

ięi prapůłamę, tad' niékas ne eſt' prieżaſtimi prapultiés mûſų, tiektái ſawá walá mûſų. Kaip ir Wießpatis pránaßiep bîło. Prapultis tawóii iżġ tawęs yra żmógau, o tiektái iżġ manęs yra páßałpa tawôii.

Bęt' kas pakłauſtų. Kadąġ W. Diéwas dáro wiſsą ką tiektái nôri ir têikeś ąnt' dągáus ir ąnt' żémes, ir prieß wálą io ne wiénas ſtębt' ne gâli, kaipóġ Wießpatis bîło. Ioġ aß norêiau, o iųs ne norêiotę? Ar ne gałêtų W. Diéwas ių iżganįt' ir nemintanczius? Tiêſa gałêtú tatái W. Diéwas padarit': bęt' ne nóri turét' ne nórinczių iam' tarnáut', ir ne nôri gadint' arba tęriot' żmógaus prigimimo, kurį gerái ſutwêre, tatái yra, ne nôri żmógui atimdinét' tos wálnibes, kurią iam' dáwé iżġ prigimimo io. Bęt' iam' pridůſt' wiſsų tarpų ir reikałų iżgânimop: ků ganá rôdże, ioġ io nóri rôdas iżganįt'. Ką iei żmógus niéko nodbôie ąnt' graudinimo io, tad' io Diéwas ſiłá ne wêrcze, idąnt' ii turêtų né nórįntį iżganįt' bęt' iį páſkui to ißkorós pagál nůpełnų io ir teiſibes ſawós. Kaip cziónai ßitái żydamus têko, kuriúmp toléus bîło: kadąġ iųs tad' nenorêiotę, kadąġ ne búwotę méilįgi dowanômus ir gerîbemus manômus, ßitáiġ, todrįn', atliks apłaiſti namái iuſų. Kureis żodżeis W. Diéwas pranaßáuia żydamus iżgaißimą Bażnįczios, o gąndżeus ir miéſto ių ir wiſsós ßaliés, kuris páſkui to tikos nůġ Tito ir Weſpeziôno Ciéſorių. Nes' tůiau kaip tôii miéłoii wißta wißtęłús anůs ſawós wálos praſtôio, átłeke Rîmo Ciéſorius kaip pęſlįs arba lįge, kurſai iůs dálį

Pſal: 64. badú ir kaławiių ſúłaſe, o dáli iżbârſte po wiſsą paſáuli. Teipo ioġ ąnt' iu įwįko Dówido żódis. Te tamp arba têſsi giwênimas ių iżpûſtitas ir butoſe ių tę nêſsi kuris giwéntų. Ir tatái búwo pirmá płagá ąnt' Zydų.

Antra płagá, néſſą ſakáu iúmus iog manęs nůġ dabár ne matiſsitę, nęt tarîſtitę. Pagirtas kuris' eit' inġ wárdą Wießpatiés. Tatáiġ yra, kadąġ teip ne méilįgi iżġ atéiimo máno. Sżitáiġ páſkui to máżo mêto kółei dábar ſu iumis giwęnú tamę mirſęnczemę kûnę, iau manęs daugeſn' ne ręgéſsitę nei akimis kûnißkomis, nei dwáſißkomis per tikêiimą, nęt' ik' diénai páſtaręnſei sûdo, kad' nórį ne nórį túritê mané Meſsióßiumi anů tikrůių, ape kurį Pránaßas biłôio. Pagirtas kuris atéit' inġ wárdą Wießpatiés ir múſiietę

Philipen: 2. mané gárbint'. Néſſą man' kłóniosis wiſsôkes kêlis, dąguięių żęmeięių, ir

Ioan: 19. pragaréių arba pękłęių. Tęnái wel' akimis kûno apręgéſsitę manę kurį ſmárkei kąkinotę. Nórint' tatái ir teip ißmanitis gáli, įoġ[1]) żydái kurié io pirmaméiimę ataiimę io vż Meſsiôßių, ir vż pagirtąį Wießpatiés pażînt' ir priimt' ne norêio, turêio iłgái atliktiś nůġ io apłáiſti, ir nórint' nůġ ſenų ámżiů Meſsiôßeus sáwo łáukt' turêio, nęt pirm' pabaigós paſaulo ant' tikêiimo

Oſeae: 2. io ſugrįßtų, ir kałbêtų ape iį, kad' átéis ąnt' sûdo. Pagirtas kuris' eit' inġ

---

1) ioġ

wârdą Wießpatiés. Nes' ape tą atgriżimą żydų pirm̃ dienos sûdo, ir Pówiłas S. ir Oſéas ßwieſei pranaßâwo.

Bęt' pamęte żydú įweizdékimes mûſų krikßczionių ięi tie żódżęi Wießpatiés. teipaieġ ąnt' ių ne piłdoś. Néſſą ſiuncze W. Diéwas ir ik' ßei diénai ir Hęretikump pránáßus. Ißmintįgûſius ir Dáktarus, tatái yrá żmónes ißtikimas, ßwęntás ir môkitas, kuriós iiémus kłaióiimus ių ir żodżiú ir płųkſna ßwieſei rôdże, ir rúpinás teip per Concillia, kaip ir per tularôpas kałbás, ir wiſsôkius kitús budús, kaip iûs gałêtų ſurįkt', ir atwéſt' wienįbesp[1]). Bażnįczios wiſsátimes. O kaſġ iżġ to kad' Hêretikai wienįbeſp[2]) ne nôri, bęt [dábar] (412)[3]) dábar tûs, kurié iûs wêda iżgânimop perakis pérſakioie, gédina, pêikia, ir kur gal' cze iûs vżmußinêie. Piłnos yra to Hiſtorios ir sênoſios ir náuioſios, kas' pirm' dêios Grecióie, kas páſkui to ámże mųſų Anglioie, Francióie, Wôkioie, Flandrióie. Tadą́ġ wel' W. Diéwas teiſęi ąnt' ių pérłaide tą ißkaroiimą, ioġ atêio ąnt' ių átakios krâuio téiſaus kuri pralíéio, ir namái ir miéſtai atlikos nůġ Tûrko, ir nůġ kitų́ priéſakių iżpûſtiti, o kas pikteſnio namái Diéwo tikrái iûſią́mp kuginéis pawîrto, ne tiektái ioġ iûſé ne wiéno wirßutinio ßwąkumo arba grażúmo ne likos, bęt' ioġ ſurįkimai ių atlikos ißnaikinti, ioġ iûſe ner' tikroio żódżio Diéwo, nér' afiéros S. nůġ W. Chriſtaus įſtatîtos, ner' tiesós ſakraméntų, ner' nei wienîbes, nei ßwęntúmo, nei iżgânimo. Bęt' wiétoie żódżio Diéwo túri prámonęs Lúterio, arba Calwino, árba ſerwêto, wiétoie kûno ir krâuio Wießpatiés łêtą důną ir wîną, wiétoie anós grażiós ir ne paláubąnczios afiéros, dárgios ir Diewui bîguſios węczerios. In ſumma, wiétoie pałáiminimo wiſsôkias prakeikimas, wiétoie iżgânimo prapultis amżinôii. Teip ioġ ąnt' ámżių ne ręgés Chriſtaus W. nei cze per tikêiimą, nei tęn per gárbę, iei ne ſugriß wienîbesp Bażnįczios S. wiſsatimes, ir ſugrîżę ne bus ſu mumis, tęipo kaip búwo pirm' to, wienáis naſráis gárbindami W. Diéwą.

Tóiaġ mes krikßczionis ſérgekimeś idąnt' múſų téipaieġ Diéwas ne ißkarótų drin' toiaġ ne męilįgumo, kaipóġ iau ertéś didę púſę karôie. Nes' ioġ ne norêiome gerbt' ir nulą́kt' tarnų́ Diewo muſų́mp nůġ Diéwo atſiųſtų́, tadą́ġ teip dauġ Miniſtrą[4]) kacerſkų įwiſso, kuriůs ne Diewas ſiuncże, bęt' ßatônas: ir ioġ ne norêiome kłauſit' bâłſo Diéwo mûſų ſawéſp tráukęnczio méiłei, tadą́ġ mus Diewas tů atłą́kit' téikeś, ioġ iau ąnt' tûłų wietų namái Diewo atlikoś iżgaißinti, o żmónes pawârgelei kęncze ſmárkų bádą żódżio Diewo: ir iau kiti kúnigą brągei vżmokêtų, idą́nt' ių gáli gaut'. Todrînaġ mielauſieii brólei tais baiſumis pawáiżdais karókimeś, ir priimdinékimę méilįgai[5]) żódį Diewo mûſų, ir turêkimę pagerbimę tarnús ir páſiuntinius io.

---

1) wienîbesp 2) wienîbeſp 3) 414 4) Miniſtrų 5) meilįgą

Tû budú nuwęgſimę ir tų átakių kuriomis cze Wieſ̈patis ne méilįgiemus grûmzdzia, ir tápſimę bęđrinikais małônes io ąnt' to paſaulo, ir ąnt' anó, garbés anós amżinós. Kurion' mus têikiś įwetot Diewę Téwo wiſsagalįs, per Iéſų Chriſtų ſúnų táwų. Amen.

Ant dienos S. Iono Apaſtało ir Ewangeliſtos, Ewangeliá, ape tularopą pawadinimą Ioniep S. 21. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus Petrui ſêk' mané. Atſigrężes Pétras, iſ̈wîdo môkitini ana páſkui ſėkanti, kuri miłêio Iėſus, kurſái weczêrioie gułêio ant' krutų io, ir táre Wieſ̈patie kas yra kuris tawé iżdûs? Szitą tad' iſ̈wîdęs Petras, táre Iéſui Wieſ̈patié, o taſsái ką. Táre Iéſus iam'. Iei nôriu idánt' iiſsái pátęktų, net' aſ̈ ateiſių kas taw rûpi: tu mane ſêk'. Iſ̈êio tad' taſsái kałbeſis tarp' brôlų, ioġ mókitinis ąnſái [ne turê-] (413)[1] ne turéio numirt'. O nétare iam' Iéſus, ioġ ne mirs, bet' iei nôriu idąnt' iiſsái patektų net' ateiſiú, kas taw rūpi. Taſáiġ yra anſái mókitinis, kuris lûdiimą iżdûſt' ape tûs dáiktus, ir parâſ̈e tatái, ir żinome ioġ tieſós yra lúdiimas io.

IZGVLDIMAS.

Ewangeliá kurią girdêiote krikſ̈czionis w. Diewui mieli, kętweriopas dęſt' múmus po akimis perſonás, kurių iei gerái įweizdéſsimeś, ir tą ką káłba, ir ką dáro, bę abęioiimo ir mókſłus łabái naudįgus ir graudinimus reikalįgus, pigái iżſęmſime. Pirmôii perſoná yra W. Iéſus. Antra yra Pętras S. Treczé páſiuntinei arba mókitinei Wieſ̈paties. O kętwirtá Iónas Apáſtałas, ir Ewangeliſtá S. kurio ſ̈ią diéną atminimą darómę, ape tas wiſsás, trumpái ir eilė ſtowédami prieġ taiġ S. Ewangelioi, kałbéſsimę, ſu páſ̈ałpa Wieſ̈paties tiektái wiſsi ſu paſirgêiimu kłausîkitę.

I.

Pirmieus tad' ape W. Iéſų bîło, ioġ teip táre Petrop, Pétrę, ſêk mané, arba eik' páſkui manę. Taſsài ſakióiimas nórint' tikrái iſ̈mânos ape krîżių, ape káncząą, ápe mirimą, kurę Pêtras turêio Chrîſtų ſakiót', kęzdamas téipaieġ ir mîrdamas drin' W. Chriſtaus, kaip' iiſsái búwo pirm' nukętéięs, ir

---

1) **415**

numîręs vż ių. Wienókiġ taczéu gális teiṗ' ißmanit', ape iżtiſsą arba ciéłą
pawadinimą Pętro. Kaip' tarîtų: Pętrę ſakiok' manę, kaip' târnas Wiéßpatį, Lucæ 9.
kaip' mókitiuis miſtrą, mókſłe, giwátoie, ir mirimę. Ir łabiéųs[1]) ką cze Pętroṗ Mat: 10.
bîło, tatái kur kitur muſųmṗ wiſsúmṗ bîło. Kas' nóri atéit páſkui manę, tê
vżginis patis ſawęs, ir tę neßióii krîżių ſáwą, ir tę ſakioii manę.

Ir kamęġ ių tad' túrimę ſakioṫ? dárimę ir kęntimę: giwâtoie ir mirimę.
Giwátoie arba weikałůſe tů bûdu, ioġ kaip' iiſsái búwo núżęminęs, rômus, ma-
łônus, miełaßirdús, geranôris, kąntrus, pakłuſnus: teip' wel' ir mes idąnt'
wiſsamę łaikîtumbimeś. O mirimę wel', arba kęntéiimę teip' ių ſakiot' turimę. Matt: 21.
Ioġ kaiṗ iiſsái kąnczioſę, ir prieſpaudoie bůwo kąntrus, rômus, ne ſtáigus, ir Philip: 2.
paczém Téwui wiſsás átakes pádawe, arba gąndżeus méłdes vż tůs kurie ių 1. Petr: 2.
krîżewôio. Teip' wel' ir męs kad' nórint' mus W. Diewas apmaudáis, negan- Matt: 27.
dáis, ligomis, nugrinimú, załomis, nopîkanta żmonių, abidomis, pakłápais,
apkałbéiimais, ant' gâło ir mirimú arba giłtinê atłąkit' téikſiś. Nórint' ne
kalti bûſsimę, tad' taczéu bûkimę kąntrumis, rómumis, ir wiſsa wálęi Diewo
padůkimę. Néſsą kas tů budú W. Chriſtų ſakiôie, taſsai ių ißtieſós ſakiôia, ioġ
iam' ne wienamę daikté ne ſtokòs, niéko iam' żałós ne bus, ir łabiéus ims
karůną ir vżmokéiimą arba áłgą ámżiną.

Ant' to kiekwiénas pagál łůmą ir pawadinimą sáwą piłnai túri W. Chri-
ſtų ſakiót'. Kunigai ſweikú môkſłu ir ſakraméntais S. ißtikimái ßefawódami.
Vrêdas ſwiétißkas, redîdamas, apgindamas, ir teisîbę, darîdamas kiekwie-
nám'. Gimdîtoiei Diéwo báimeie waikelús augindami. Mókitoiei, gerái bûdi-
dami, iaunumą ſaẃ padůtą. Hûkinikai ir hukinįkes gęrái redîdami ir taisî-
dami ßeimîną sáwą. Mêrgos ir naßłęs, giwęndamos grażibeie arba cziſtumę,
máłdomis, páſnįkais elemoſinomis tarnáudamos W. Diéwui. Wîrai mótęres, Lucæ 2.
miłédamies pagál' W. Diéwą, ißtikéiimą ſaẃ ſaugodami, ir giwéndami ſu
ſawimi. Ręmeſnįkai ißtikimái dirbdami. Prakiiéi, téiſei pęrdůdami ir pirkt-
dámi. Padůtinei, waikái- ßeiwîną[2]), żêkai, [kłauſi-[3])] **(414)**[4]) kłausîdami
wîreſnių ſawų gerbdami iůs, ir melzdamiés vż iůs. Nes' ięi teiṗ wiſsi ir kiek-
wiénás ſáwámé łůmę wéikſimeś, tikromé, tikêiime, tad' iżtiesós Chriſtų
ſakiôſsimę ir ne wáikßczioſsime tąmſumůſe, bęt' turêſsimę ßwiesúmą giwâtos. Ioan: 8.

Bęt' cze ißtrûks heretikas, ir taris: tu girdi, ioġ cze W. Chriſtus patis
ſawé ne Pętrą, ne Pówiłą, ne Franczißką, nei Dominikų[5]) ſakiót' liépia, kaiṗ
iůſų Minîkai? O męs iam' atsákiſsimę ir łabái ne tiektái W. Chriſtų bęt' ir
Pétrą ir Pówiłą ir kitús ißtikimůſius tarnús įo[6]) ſakiot' túrimę. Nes' teiṗ Pówi-
łas bîło. Bûkitę ſakiótoięis manáis, kaiṗ ir aß ęſſmi paſſekêiu Chriſtaus. Bet' 1. Cor: 4.
gąndzeus teiṗ tatái apwérſt' turi, ioġ W. Chriſtú Apáſtałus, Muczêlnikus,

1) łabiéus 2) ßeiminą 3) kłauſidami 4) **416** 5) Dominiką
6) io

ſenůſius Dàktarús, ir kitús ißtikimůſius tarnús io, mókſłe ir giwâtoie, tatái yra grażumę arba cziſtumé, grînumę, gerós wálós, ir pakłuſnumę, ir kitoſé gámtoſe ſakiòt' tūrimę. Tai tad' ne Lútrą, nei Kalwiną, nei Serwétą, nei tiemus lîgų kurié giwâtą ir mókſłu yra tikrái prieß W. Chriſtų. Bęt' ganá ape pirmą perſoną W. Chriſtaus.

II.

Kas priéitiś perſónos arba ipatines Pétro S. ape tatái girdéiome, ioġ apgrężęs ißwido Iónę S. ir kłauſe Ieſų: Wießpatié, o taſſái ką? padáwęs búwo W. Pêtrui trúputį augßczéus ąnt' gânimo wiſsás awis ſawás: ir ne kaiṗ pagautái, Bęt' po tris kartús, pakłáuſęs įį teipaieġ po trįs kartús.
Ioan: 21. Pêtrę miligu mané ir wêikei páſkui to pridawe tůs żodżiús, idąnt' įį ſakiótų: priwadżiódamas iam' ąnt' atminimo, ir aną padawimą awių ſawų, ir mirimą arba ſmérti kurią turêio turét' drin' io. O Pêtras vżmirßęs teip' didżio įſákimo Wießpatiés, vżmirßęs vrêdo, ir páwadinimo ſáwo kłáuſias ape ſwêtimą pawadinimą, ką wel' Iónas S. ąnſai numiłêtas mókitinįs W. darit' ir kęntét' turêtų, tadąġ kas iam' nůġ Wießpatiés teiṗ łabái priſakîta, tatái vżtrūka, ir koṗ niéko ne túri ape tatái kłauſeś.

Inġ tą átżagarą rûpeſti ir kłauſinéiimą ape ſwêtimus wéikałus, ir męs maż ne wiſsi dażnái indůdinéiemeś, ir nórint' kitų ſweikų ir iżgânanczių pawáiżdų. Pétro S. ne nórimę ſakiót'. tad' to tamé wienamé átſtót' ne nórimę, ko kito wéizdimę, o patįs ſawęs neręgimę arba nodbôięmę ęſsmé aakîli[1]) ąnt' ſwetimų pawadinimų ir vrêdų, o tů mętú ſawų tikrûiu vżmirßtamę: kłauſęmes ape ſwétimą giwâtą ir weikałus, o giwâtos mûſų ir weikałų ne mąſtomę, ir łabái tů męs ęſsmé netobułêſneis ąnt' Pétro, ioġ iiſsái, nórint' żwilgczioio ąnt' Ióno, ir kłauſeś ape įį bęt' to nei iżġ nopîkąntos, nei iżġ piktós ßirdés dáre, teipo kaiṗ męs dáromę paiunktái. Nes' iei kitas ką mażeuſei pakłúps, tad' żótaġ ąnt' io akis prapłêßęmę, żótaġ įį sûdiiemę, ir wos tiektái maż inġ prágarą ne nugramżdinamę. O nůpůlůſe mûſų paczių, nórint' ir ſųkéuſių kaiṗ akli né ręgimę, ir łabiéus ieis mes mêgęmę, o kártais ir giręmeś ieis. Téipaġ kad' ąnt' mûſų pripůła sûkumas kokſai tad' zotaġ wéizdime ąnt' kitų kurié gereus túris, ir pawîdîmę iiémus gęrêſnio pałáiminimo, gaiłêdami, ioġ wel' iie ſu mumis draugé ne kęncze, arba iêi ne pawîdimę kitiémus tad' taczéu murmênamę, prieß W. Diéwą ſtębêdamies ką męs piktéſnio neġ kiti padâremę. Rêgi kaiṗ daųġ[2]) piktò nêßa ſu ſawimi taſsái átżwilgis ąnt' kitą kúris nórint'

1) akîli 2) dauġ

ne butų piktá ßirdżia, tad' taczéu ne maż kłudże ąnt' ißpildimo pawadinimo mûſų.

Todrînaġ iau kłausîkimę ką Wießpatis ąnt' to kłauſimo paſsâke. Nóriu aß idąnt' Iônas teiṗ atliktų, net' ateiſių: arba kaiṗ[1]) Grêkai ir gęreus ſkâito. Ięi aß nôriu, idąnt' taſsái teiṗ atliktų, nęt' ateiſių, tai yra, nęt' ik diénai sûdo, o kas taẃ rûpi? tu eik' páſkui mané. Tatái wel' ir męs ißmanîkimę, ioġ W. Chriſtus mųsųmp téipaieġ bîło. Bęt' każġ iúmus tôpi, ką ki-[ti dáro], (415)[2]) ti dáro, arba darit túri? tiektái męs to weiżdêkimę, idąnt kiekwiénas łûmé ſawámę ſekiótumbime Wiéßpatį, ir pilditumbime wálą io ßwęntą: turêdami wiſsi Wiéßpatį ir sûdzią dąguié, kurém ir ſtôwi ir parpůła, ßitam' rûpinimą ape kitús padůkime. Nes' můſų pawadinimas, ir kałtúmas mûſų, kurimę norint' łûmę, teiṗ prakełtûių arba wîręſniuių ſwiétißkų, kaiṗ ir dwáſißkų, teiṗ hůkinîkų, wéduſių ir tękêiuſių, gimdîtoiu, kaiṗ ir ßeimînos, ſunų ir padůtinių teiṗ didis yra, ioġ nórint' męs turêtumbime kêturias gałwas ir déßimtį rąkų wos gałêtumbime ganá padarit' o teiṗ weizdék' kiekwiénas ſawęs, ſawůſius namelús ißłůk', o ne ſwêtimus. Iacob: 4.

Ir cze kas pakłauſtų. O ięi aß regių ioġ kas nuſidęſt' arba kłaiôie, ir tadąġ ape ių ne turiú ſiełôtis? ir łabái brôli miéłas. Iei ęſsi ąnt' vrêdo arba wîreſniu, tad' taẃ tatái tikrái vżgúli, idąnt' rûpintumbéis ape padůtůſius taẃ, idąnt' tůs kurié prażęgia ſtabîtumbęi ir karôtųmbei. O iei ęſsi ſaẃ wâłnas, tad' taczeu kâłtas ęſsi pérſerget' nůdemeięntį, ne idąnt ių apkałbétumbei, apsûditumbei ir paſmerktumbei, bęt' idąnt ių graudintumbei ir païéßkotumbei Ir teiṗ ik tołei túrimę apé kitus rûpintiś, kołei mumus pérłaidże paßaukimas mûſų.

III.

Kas' vżgúli ąnt' trecziós perſónos, girdéiome wel' apc mókitinius Wießpatiés, ioġ tas paſkęłbimas ißêio tarṗ ių, ioġ Iônas S. niékad' mirt' ne turêio. O nétare Iéſus, idąnt' mirt' ne turêtų ticktái. Iei io aß nôriu teiṗ patękanczio nęt' atéiſiu, kas' taẃ top? O cze rêgimę ßwieſei kaiṗ pigái kiekwiénas, nórint' ir nóbażnas, raßté pakłúpt' ir páſsirikt' gali, kadąġ ir Apáſtałei żodżiús Wießpátiés kitáiṗ ißmâne, neġ nůġ Wießpatiés kitáiṗ ißtariti búwo. Rêgimę, ioġ ráßtas ne teiṗ pigús yra, kaiṗ nêkurie átſkálůnįs bîło kadąġ ių patįs teiṗ tularôpai ißmáno, ir ißguldinêie, arba gądżeus gadina, ißwęrcze, atżagaráuie iżgrążo. Ir iżkúrġ kitur rádos wiſsos séktos, tiektái iżġ pikto ißmânįmo ráßto? kadąġ wiſsi wiéną ráßtą túrime, wiéną Biblią wiſsi priimdinêiemę. Kaiṗ gerái pasâke Hiláriûs, ioġ ne ąnt' ráßto,

1) kaiṗ 2) 417

bęt' ąnt' pikto iżgûldimo raßto pakabinos atſkiłúmas: kad' żmônes nułáidżes łapaudami ąnt' ſawų̆ ißmintų̆ ir prámonių̆ ſawų̆, ąnt' wiſsų̆ dáktarų iżguldinêiimų, gintidami pęrguldineie.

Matt: 26. Kaip̄ ąnt' pawáiżdo blúżnįie Lutęrónai, iog ſu dûna, arba prieġ dûnai yra kûnas W. Chriſtaus S. ſakramenté. O ßitái Chriſtus W. né tare ſu dûna, nei dûnoie, bęt tieſióġ, tatái yra kûnas mánas. Blúzniie Kalwiniſtai, ioġ' tatái ne ęſt' kûnas, bęt łetôii dûna, kurîii yra żime arba figurá kûno Wießpatiés. Bęt' nė tare W. Chriſtus. Tatái yra żimé arba figurá kûno, bęt' tatái yra kúnas mánas. Kaip̄ ir wiſsi Dáktarái ſęniéii żodżius Wießpatiés tikrai ißmáne, ir teip̄ kiti ir iżpażįſta wiſſa Baznįcze[1]) Diéwo. O teip̄ iáuſki kiekwiénas ape ſawé, ir ne duksêkis ißmincze ſawá, bęt' ią padûdinék ir priwérſk' po pakłuſnumú tikêiimo: ir nedûkis ißwadżiot' żmónêmus Hęretikamus kurié prámones ſáwás niékam' ne wertái didêſnemis dâro, neġ ißmânimą ſęnûių ámżių ir ſutârentį ir wiſsatimés krikßczioniſtes, bęt' tę paką̆k' taẃ iżgûldimo tiesos Bażnįczios S. wiſsatimes, kurîii yra ſtiebu ir padrutinimas tieſós.

IIII.

Ant' gâło ape ketwîrtą ir páſtarą perſóną, tatái yra apé Iôną S. gir- 1. Tim: 3. dêiomę dauġ gerų̆ dáiktų. Pirmieus ioġ iiſsái tîłomis ſêke Wiéßpatį, niéko ape ſwêtimus wéikałus ne kłaúſidinêdamas[2]). Antra, ioġ búwo mókiti-[niu] (416)[3]) niu W. Chriſtaus. Tręczę ioġ iį miłêio W. Iéſus. Kętwîrta, ioġ głûdoio ąnt' krutų̆ Wießpatiés, prieġ węczêrei paſtarai. Pękta ioġ tęnái kłáuſe ape wiłą io. Szêßta, ioġ tûſiaġ żodżiūs, arba tą Ewangelią Parâße, ir iżdawe ape tiéſą lûdimą.

Iżġ kur ißmókiſsimeś, kaip̄ Diéwo báimeie pridęrączei Wiéßpatį ſawą ſakiót' ir pawadinimui ſawám' ganá darit' túrimę. Néſſą pirmiaus: kaip̄ Iônas S. tįłomis sêke Wießpatį, ne weizdédamas niéko, tiéktái ſawęs patiés ir pawadinimo sáwo: teip̄ wel' ir męs, ſu tiłêiimu ſękimę Wiéßpatį, atmête tatái wiſsá, kop̄ niéko ne túrimę, tiektái pátis ſawęs weizdédami, ir vrêdo mûſų.

Antra kaip̄ Iônas S. ßwieſei wadinas ir sákoś mókitiniu Wießpatiés, teip̄ ąnt' prádżios, kaip̄ ir ąnt' gâło. Teip̄ wel' ir męs ne tiektái łetái W. Chriſtų ſakióti túrimę bęt' kaipo mókitinei Miſtrą ſáwą, tatái yra, túrimę iį wiſsámę ſakiót', iam' bût' pakłuſnumis, ſtiprei Prieġ iam' ſtowét', ir niékad' nûġ io notſtót'.

Trêczia kaip̄ W. Iéſus Ióną numiłéio, ir búwo wel' bę abêioiimo téi-

1) Bażnįcze 2) kłaúſinêdamas 3) 418

paieģ nůģ io numiľêtas. Teiṗ wel' ir męs méiľeié W. Chriſtaus wiſsadós giwęnt' ir ſebráut' túrime: tatái yra iżģ méiľes ir iżģ nóro darit wiſsa, ką nórint' dáromę, ir pagaléi pamegimą io wiſſa paſtatit' garbés io ïéßkot' wiſſamé ir artimám' tarnáuti.

Kętwîrta, kaiṗ Iônas S. ant' węczêrios głûdoio ąnt' krutų Wießpatiés, Teip wel' ir męs ant' krutų io głûdot' túrimę, tatái yra, iů patimi parę́mtiś, ąnt' io kaip ąnt' geręuſio gêro atiľsêtis, ioṗ patiéſṗ wiſſosé mûſų ſųkîbeſe paſsitękét'.

Pę́kta kaiṗ Iônas S. ape wiľą Wiéßpátį kłauſé, teiṗ wel' ir męs kłauſtis ape ių túrimę, tatai yra mokét' pażint' piktůſius pérwirtuſius átſkaľûnis żmónęs, ir wéikałus arba praktikás ių, ir sêrgetiś ių papiktinąnczių bûdų ir nůģ ių burſós ků tůlauſei atſtót'.

Szêſta[1]) ir paſtareuſe. Kaip' Iônas S. ſawú raßtú ape tatái wiſsa lúdiie, ir pàręmia tiéſą. Teiṗ wel' ir męs ligęi darit' túrim', tatái yra wálą arba nórą, wêikałus ir gęrîbes Wießpatiés gárbint' ir ſkelbt' ir kitús wel' mókit' báimes Diéwo ir apsêrget' iůs nůģ pikto, ir wiſsûſe żodżióſę[2]) ir weikałůſé tikrą tiéſą ſu artimáis łaikit'. Teiṗ iei êlkſimeś, apſáugos mus W. Diéwás, kaiṗ ir Iónąz S. małôneie ſawoie teiṗ iłgái, nęt' átpę́cz atéis mųſųmṗ prieģ mirîmui kiekwiéną, ir ims mus, ſu ſawimi, ir pérdągis mus iżģ tos wárgų giwâtos, inģ karalîſtę ſawą, ir inģ giwâtą áną ámżiną. Amen.

Ant dienos nekałtuių Bernelu, Ewangeliá ape Vżnowiimą iu. Mattêußieṗ S. 2. Cap.

Anuo metu: Angełas Wießpaties parodes ſápnê Ióſephui biłôdamas: kêlkis ir imk bernêľi ir mótiną io, ir bêk inģ Egiptą, ir bûk' tęnái, nête kad' paſsakîſiu taw. Nes' iêßkós Hêrodas bernêlo, idąnt' ii nużawintų. Kuris' [kêľęs] (417)[3]) kêľęs, ême bernêli ir mótiną io, nakczê, ir nuêio inģ Egiptą, ir bûwo tęnái ik' numirßtanczem' Hêrodui. Idąnt ißpilditus kas búwo tarîta
per pránaßą biľąnti. Iżģ Egipto wádináu sûnų máną. Tad' Hêrodas regê- Oſeæ 2.
damas, ioģ búwo nůģ ißmintingûių priwîľtas apſirųſtawô łabái, ir nuſiuntes pámuße wiſſús bernelús kuriê búwo Betlêeme ir wiſsûſê kraßtůſê io, nůg dwêių mêtų ir żemiêus: pagál' mêtą kurió búwo ißkłáuſęs nůģ ißmintingųių.
Tad' ißpildes kás búwo tarîta per Ieremióßių Pránaßą biľąnti. Bâľſas ąnt' Hier: 31.
râmos girdêtas yra, wêrkſmas ir raudôiimas didis. Ráchęl wêrkęntiii ſunų ſawų, ir ne norêio bût' palinkſminta ioģ ių ne bebû.

---

1) Szeßta 2) żodżiuſe 3) **419**

IZGVLDIMAS.

Iog W. Iéſus ant' to vżgime ir ant' to atéio inġ tą pasáuli, idąnt' Matt: 1. nuſidéiúſiůſius arbá grießnús iżganįtų: tódrįnaġ tůiau káiṗ vżgime, pradêio nôrei weikałáut' iżgânimą mûſų. Bęt' ioġ wiſsi żmônes nuſidêię ir nůdemeſe Pſal: 50. gêma ne tiektái priáugęiie bęt' ir mażiéii kudikêlei, teiṗ ioġ priwâło wiſsi małônes Diéwo, todrînaġ iżganîtoięs mûſų nopłáido ir kudikêlų iżġ małônes ſawós iaunóie ſáwo bernîßkeię, bęt' iůs ßitái páßwęnte, ir mucziâlnikais ſawáis iůs padâre, idąnt' múmus parôditų, ioġ norêio bûti pirmágimiu tarṗ tųłų[1]) brôlų: ir ioġ iiſsái ne mażéus nôri múmus bût' páßałpa, neġ múmus pirmaſis Téwas Adómas żáłų padâre. Nes' iei waikêłei mażiéii gáli bût' będroiįkais[2]) nůdęmes, prakeikimo ir paſmerkimo Adomé: ir kámuġ wel' ne turêtų bût' będrinįkais małônes, pałáiminimo, ir iżgânimo Ehriſtuię[3])? Nes' iei iiêmus ſwėtimá nůdeme teiṗ dauġ pikto padáre ir kámuġ iiêmus wel' ſwêtimas tikéiimas, ir ſwêtimas nůpełnas ne turêtų padêt': bęt' iau Ewangeliós S. pakłauſikimę.

I.

Paſkui ißeiimą anų triių karâlų arba ißmintingûių kad' iau Mariá mergá pagirtôii âtateiſes bażniczioie ſu apczîſtimú, ir ißpilde wiſſa pagalei żókoną Wießpatiés. Szitái Angełas Wießpatiés parôdes ſapné Ióſephui. Czekas pakłauſtų. Kaiṗ S. Ióſephas gałêio tikrái żinót' ioġ taſsái ſápnas, kaiṗ ir ąnsái pirmaſis ne búwo aprikinąs, kaiṗ éſt' ſápnas iżg ſáwo prigimimo? ir kodrin' yra nůdemę inġ ſapnús tikét'? Ant' to atſakáu, ioġ tôiau Dwaſiá ßwętôii, kurîii be ſapnų padrutindawo Pranaßas, tikroięioie dûmoie ių ape bûſęcziůſius dáiktus, toiaġ teipaiau intéikęs, ir per ſapnús důſt' tikrą pâżintį nékurių dáiktų priêtęlumus ſáwiémus del kuriós ne gâli pakliſt' pażinimę tieſôs Diéwo. Bęt' kad' W. Diéwas tů budú důſt' ißmanįt' wálą árba nórą sáwą, tad' iau żmôgus ne fundawôies ąnt' prigimimo ſapno, kurſai yra priwiłąs: bęt' ąnt' ápreißkimo ir lúdiimo Dwáſios S. kurį túri per ią. Ir teiṗ ne kłaióie nei nuſidéſt', kaiṗ nuſidéſt' ßitie, kurié ne turêdami Dwáſios Diéwo tikrôſios, ſapnáis páinioięś arbá ing ſapnús tiki.

Parôdeś tad' Angełas Wießpatiés ſapné Ióſephui, biłódamas: kêlkiś ir įmk' bęrnęlį ir mótiną io ir bék' inġ Egiptą. Ne biło imk' súnų táwą, bęt' imk' bêrnélį. Ioġ W. Iéſus ne praſidêio iżġ Ióſepho, bęt' iżġ Dwâſios S. teiṗ Matt: 1. ioġ Iéſus nę túri Téwo ąnt' żêmes, nei mótinos dąguie. Ne bîło wel' imk' mótęrį ſáwą, bęt' môtiną io: ioġ iau Ióſephas ganá żinôio nůġ

1) tułų 2) będrinįkais 3) Chriſtuię

Ange-[ło, ioġ] (418)[1]) ło, ioġ taſsái bęrnêlis nůġ Diéwo důtas búwo: toṗ idąnt' Ióſephas ne turêtų mergós Mariós kaiṗ vż móteri, bęt' gąndżeus kaiṗ vż mótiną Wießpatiés sáwo. Tadąġ pirm' bernêlį mini, o neġ mótiną: nes ne wâikas drįn' mótinos, bęt' motina drin' waikêlo búwo ſutwertá ir prażwełgtá.

Dabokiſig kokſai cze węl nużéminimas ſunáus Diéwo, ioġ páſkui anůs teiṗ didżiús lûdiimus nůġ Angełų, nůġ żwaizdés, nůġ Ißmintįgųių, nůġ Siméono ir nůġ Onnós Bażnîczioie wel' inġ Egiptą begt', wel' ſłapîtis nůġ Hérodo múſiie: ir zótaġ ir iżġ cze pażįti, kaip yra apwirſtąnti, ir káip ne patêkąnti wiſsokia garbé to pasáulo, ir todrįnaġ ne túrime męs ios geiſt, nei brągint'.

Bęt' kadąġ' W. Diéwas ſúnų ſáwą tularópais bûdais nůġ furiós Herodo abſaugot' gałêio, o łabiéus pátį Hérodą, ſuwiſsa[2]) galîbę io ſutrint' kaiṗ ßapélį arba ßiaudêlį, ir niekú pawérſt': kodrînaġ bęwęlio, idąnt ſûnus io gandżeus atſtotųs? Padâre tatái pirmiaus idąnt' paróditųs tikrôii żmogîſte, Exo: 15. kurią drin mûſų priéme: Nes idąnt' butų dábar bernįßkeie praiewús pradêięs darit', tad' butų ne turêię vż tikrąįį żmógų. Bęt' nų wiſsamé norêio bût żmonémus lîgus ißémus prażęgimą idąnt' ißtikimiéii io kuris pérſekioiimą, arba ißtremimą drin' io kęſt' turêio turêtų cze palinkſminimą, ioġ tatái pirm' W. Iéſus drin' ių téikes kęntét'.

Bêgo tad' W. Iéſus inġ Egiptą, ne idąnt' ißwęktų mirimo, ąnt' kurió páſkui to afierawóies, bęt' idąnt' múmus důtų pawaizdų wiſsôkio kąntrumo. Nes' iei iiſsái tůiau wos ąnt' to paſáulo vżrißko, teip dauġ kętét' téikeś, o kaipoġ męs kęntét' ne turimę? Iei iiſsái teiṗ dauġ kęnte nůġ tų kuriůs gałeio Geneſ: 3. wiénu żodżiú nużawint' ir iżżudit', o drįſi dábar dúlke ir pełanái geiſt' 2. Tim: 3. átakių ąnt' priéßinįkų ſawų? In ſumma. Kaiṗ wiſsá giwatá W. Chriſtaus Lucæ 6. ąnt' to pasáulo, ne búwo niékas kito, tiektái krizius: teiṗ wiſsá giwatá krikßcziônißko żmógaus, niekas kito ne túri bûti tiektái krîżius: ir kurié tuṙ pałaimą to pasáulo, ąnt' tų ner' niéko nełaimęſnio.

Bęt' kodrînaġ nêkur kitur nubégo, tiektái inġ Egiptą? Pirmieus idąnt' pranaßî įwiktų, kurią cze mini Ewangeliſtá S. Iżġ Egipto pawadinau Oſeæ: 11. ſunų máną. Ir ieiġ turêio bût pawadintas iżġ Egipto? tadąġ múſsio eit' Exo: 3. 4. pirm' inġ Egiptą. Nes' norint' taſsái Pranaßâwimas pagál' literą ißmános vſq; ad 15. ape żmónęs Zydų, kuriós búwo ißwadintos iżġ wergîſtes Egipto, bęt' dabárġ anóii figurá Wießpatiię Iéſuie Chriſtuię ißpildes, kuris' yra tikrůiu ir wienůių ſunumi Diéwo giwoio.

Ant' tó, ioġ Egiptas ir Babilonas bûwo pikczéuſios wiêtos ąnt' to

1) 420 2) ſu wiſsa

pasáulo, kaiṗ warſtôtas wiſso pikto: tadą́ġ W. Chriſtus idą́nt' paſsirôditų iżganįtoiu ir pataisîtoių wiſsų́, iżġ Babilono pritrâuke ſawę́ſṗ ánůs ißminti-gůſius, o Egipto norêio patis įpatine, ſawá atlikt' ąnt' żékło ſudêrinimo. Nes' pirm' to W. Diéwas dauġ pikto pėrłáido ąnt' Egipto żémes, kad' żmónęs żydų iżġ ios iżdągino: bęt' nů iiémus ſu ſawim̃i wiſsa ger' atnęßtų́: ßwiesúmą vż anůs támſumus, giwâtą vż mîrtį, krikßtą vż aną́ wándęnį kurimé paſkę́ndo. Tadą́ġ kaiṗ Móiſes padawêias ſęno zókono, drin' báimes karâlaus Pharáhono, iż bêgo iżġ Egipto inġ Zydų żémę: teiṗ W. Chriſtus dawéies nâuio zókono drin. baimes karâlaus Hęrodo, iżbégo iżġ paleſtinos arba iżġ żydų żêmes inġ Egiptą: per ką Dwáſia Diéwo gańá pirm' prażęklino aną́ ateiſęntį atmai-
Apoc: 11. nimą, ioġ Egiptas tųrêio[1]) pawirſt' tikrą́ie żydų żęmé, per tikéiimą ir páżintį Diéwo: o żydái wel' turêio pagrįßt' inġ Egipto támſibes, kaiṗ Hieruſalem' Dwaſißkai yra pawadintas Sodoma ir Egiptu.

Kélkis, tieġ, Ióſephę, ir bék' inġ Egiptą. Nes' Hérodás ïeßkos bęrnêlo, idą́nt' iį nużuditų. Ręgi kaiṗ wârgų ſtąmbt' prieß wálą Diewo. Ręgi kaiṗ Diéwas rûpinas ape ſawůſius, kaiṗ iůs ſergt', kaiṗ iůs prikůpia. Nes' ne drin' ko kito Mariéi Mérgái Ióſephą vż burſinîką ir prikůpéią pridawe: tiektái drin' bę́ndro ir palįkſminimo ir páßałpos[2]): ioġ ne pridêrêio mêrgai páczei wiénái teiṗ iaunoſé wáſſaroſe ſłapîtis ir daużitis po pa-[sáuli.] (**419**)[3]) sáuli: Pałai-
Pſal: 90. minti tad' wiſsi kurié yra po priekůpa arba apginimu Wießpatiés, ir giwêna
Pſal: 26. po ſpárnáis io. Nes' prieß tokiůs, nei paſaulis, nei wélinas ſu wiſsá gálîbę ſawá, ir ne wiénas ſutwerimas negáł' żałós padarit'.

Ir Ióſephas nieko ne ilgindamas, kéłęs teiáus náktį éme bernęlį ir mótiną io, ir nubêgo inġ Egiptą, ir búwo tęn' nęt' ik' numirßtąnczią m' Hęrodui. Regékimeġ czionai ſtębúklįgą tikéiimą, ir wêikų pakłuſnúmą Ióſepho S. kaip' ſtiprei intikéio Angêło żodżiui, nórint' ręgéioś prieß ißmintį ką iam liepe. Gałêio iiſsái, idą́nt' butų búwęs néißtikimu, ſu Angełu teiṗ diſputawót'. O Angełe Diewo ar ne tu mań ſakéi, ioġ tai kas iżġ ios vżgims yra iżġ Dwáſios S. ir kodrînaġ múmus dabár begt' liepi? ar túri Diewas ſłapîkiś[4]) po akim̃ żmógaus? Arba kaip' taſsái turi kurį kitą iżgełbet' nůġ prié-ſakio, kuris' patis biios prieſakių ſawų́? Arba kaip' aß turiu tikét', ioġ taſsái yra iżganįtoiu wiſso paſaulo kurſai ir patis' ſawęs ißgélbet' ne gal'? Nieko to Ioſephas ne dûmoio, bęt' wiſsús abeioiimús apłaidęs, tieſiogui intikêio, żinó-damas ioġ ką nórint' W. Diéwas dáro, wiſſa gerái dáro tokióśġ wiéros nóri wel' W. Diéwas muſimṗ. Tadą́ġ ne tiektái pildże Angełó įſakima, bęt' ir náktį bêga, wiſsá pamêtęs, nórint' iam tiektái Angełas pabégt' liépe, ir ne pridêio idą́nt' náktį ir wiſsa pamętęs: rodidamas támę didį rúpęſtį ape pakłuſ-

1) turêio 2) На краю экз. К. Д. Ак. рукописное объясненіе: vel abginima vel apweizdeijma 3) **421** 4) ſłapîtiś

númą: ir mus téipaieġ pawáiżdu ſawûiú mókidamas: ioġ tůiáu kaiṗ ſuprâſsimę, kas yra walà Diéwo, idą́nt' wiſſą́ ißmintį, ir wiſsas ſiłás mų́ſų ſutrauktumbime tóṗ, kaiṗ tatái ků greiczéus ir ků gêréus padarîtumbimę ką iau żinome ioġ mégia tů W. Diéwas.

Cze wel' ręgét' gálimę grînumą mótinos ſunáus Diéwo, ir Ióſepho S. Néſsą ne réikę búwo iiémus kłúmkų rą́kiot', nei ſkoliniku pawadinét' nei paſkirt' túrtų ſawų́, bęt' wiſsa o wiſsa apłaidę námęlús io, kas namús pridęra, gentis, ape tatái wiéna rûpinos idą́nt' butų́ pakłúſnumi Diéwo įsákimui niéko ne abeiodami ape Diéwo priékůpą arba apweizdéiimą, kuriś iiémus liépe begt', kursái iau wel' búwo ąnt' to kêło ne piktái ápweizdét' têikęs ſúnų sáwą, ir ſu mótina, ir ſu Ióſephu, ánumis dowanomis triių́ karâlų arba ißmintįgûių. Nes' teiṗ wiſſadós W. Diéwas ißrįktinemus ſawiémus táikina pagundás, idą́nt' ies pakélt' gałêtų.

II.

Girdêiome, Brólei miélauſieii, kaiṗ W. Diéwas Wêikes ſu ißtikimáiſeis ſawáis, kłáuſikimeġ wel' kaiṗ ßatônas wêikes ſu ſawáis. Tad' tieġ, Hęrodas ręgédamas, ioġ búwo prigáutas nůġ ißmintįgų́ių́ apnîrto łabái, ir núſiunte tarnús ſawús pámuße wiſsús bernęlús, kurie búwo Bethleémę, ir wisůſe kraßtůſé io nůġ dwéių́ mêtų ir żêmiéus pagál métą kurį búwo ißkłáuſęs nůġ mágų. Nórint' nůġ atważêwimo magų, nęt ik begimui inġ Egiptą, ne maż dienų́ búwo praßókę. Nes' trêczią liéką diéną pirm vżgimimo W. atéio ißmintįgiéii, ir páſkui to keturiómus dęßimtimus dienų́ ſukâkus afierawôio Mérgá Matt: 2. Mariá ſunęlį bażnįczion' pagal' įſtátimą zókono: tadą́ġ dabár pabêgo inġ Lucæ 2 Egiptą: bęt' wienók' Hęrodas pirm' ne dabôios: ioġ búwo priwiłtas nůġ ißmintįgûių́, arba drįn' kitų́ ſawų́ weikałų́, arba kas yra patôgeſnio, kad' tůiáu Ißmintįgieii ioṗ ne ſugrįżo kaiṗ ketinę, tikéiós ertés, ioġ ánįs niéko nenuwêikę, ne drįſo drįn' gêdos ſugrįßt' ioṗ. Bęt' paſkui to, kad' iżġ to kas tikoś keturiú deßimtų́ dienų́ ſukaktúweſe prieġ afierawónei bernêlo bażnįczioie, girdêio náuią ßłôwę paſkéłbtą, apé vżgimimą Męſsiós, dabâr ißwîdo, ioġ iį Ißmintįgieii anié priwîłe. Ir ką turêio tů daugéſn' Rom: 9. biiôtis W. Diéwo, regédamas ioġ tai wiſſa weikałái io, ir ioġ priéß nórą io ſtęmbt' ne eſt' patôgus daiktas, tai iiſsái ape tatái daugeſn' sêutet' nůġ rúſtumo ir ſmârkumo sáwo priéß bęrnêlį, kurį pirm' to búklumu dą́gſte, dabár per akis ir ßwieséi parôde, nowiiimu negirdétu. [Ir cze] (420) [1]).

1) 422

Ir cze Kiekwiénas dabôkiś, ßitamę pawáiżdę, baiṗ[1]) kiekwiénas ęſt'
Iaco: 1. gúndżemas nůġ ſawo tikroio géidulo įiudintas ir tů důſt' wiétą wêlinui
Geneſ: 3. pagúndimoṗ. Kaiṗ ąnt' pawáiżdo. Regêio Szatônas, Adómą Rôiuie ir ſu
Ewą ir iie nôri bût' kaiṗ Diewái, ir żinôt' wiſſa pikta yra gera, ir żótaġ
nuſitwéręś to pikto géidulo ių įwede iůs inġ prápultį, ioġ ſułáuże Wießpa-
Matth: 2. ties priſâkimą. Ręgeio Iudôßių godîntįś, ir zótaġ ii átwęde toṗ ioġ vż mękús
Ioan: 12. pęnįgus pârdawe Wießpatį ir Miſtrą ſawą. Regêio Sámſoną ir Salámoną, o
Iudic: 16. iie túř nórą mótęrumṗ, ir zótaġ abúdų átwęde pęrżęgimoṗ per motęrißkęs.
Tępaieġ ir cze ręgêdamas Hęrodą, o iiſsái nóri tikrái, ir prieß wálą Diéwo
I. Reg: 2. karaláut' ir įſakinét': ir átwęde ii toṗ ſmârkumoṗ. Ir teip' dówanai kas túri
ąnt' węlino ſkųſtiś. Węlinas niekú nekâłtas ioġ gundzę, taſsái yra io dárbas
ir ręmęſłas io: bęt' tu patis' kâłtas kuris' iam' per piktús géidulus ſawůſius
důſi wietą, ir prieżaſtį pagûndai.

Weiżdékiġ koki yra miſeriá ir ákłatįs, ir wârgas żmógaus piktanôrio,
kuris' ko trôkßta prieß wálą Diéwo kaip' ïéßko vżbėginêie, krémtaś, krû-
pauié, apmaudůié, o niékur pakâieus turêt' ne gâli ik kôłei negáuna to ko
trôkßta. Ir gáwuś dabárġ piktôii ſiéła nepalaudamá krêmta ii ir kąkina.
Eſaiæ 48. Szitai ner' pakâieus bediewiamus piktanóremus biło W. Diewas. O iżġ
ąntros ßaliés pakâius didis yra ßirdiie żmógaus Diewo biięnczioś. Nes'
Pſal: 119. nórint' kârtais kęncze krîżių ir perſakioiimą iżġ wirßáus, bęt' widuriię dżéu-
geś gera ſiełą, dżéugeś apginimú ir prikůpimú Diéwo Wießpaties.

Bęt' kas pakłauſtų: kam' W. Diewas pęrłaido, idąnt' drin' ſunaus io
teip' dauġ bernęlų nekałtų prażútų? Atſakik'. Pérłaido tatái W. Diéwas
pirmieus todrįn', idąnt' parôditųś didis ſmârkumas Hęrodo, kaip' newienas
ſmárkumas ne padęs prieß tą, kurió W. Diewas nóri łaikît'? Antra, idąnt'
ir nůġ bernęlų imtų Chriſtus lúdiiimą, drįn' kurių wel' iżgânįmo vżgime.
Trêczia idąnt' tůſê figurá Muczelnįkų pranoktų, kurie drįn' iżpażinimo
W. Chriſtaus krâuią ſawą praliet' túrêio. Néſsą ir taſsái ſmárkumas Hęrodo,
kurſai tikoio arba ïéßkoio nużudit' Chriſtaus, búwo figurá wiſsų Tyrônų,
kurié pamußimú S. Muczęlnįkų, tikéioś prażudit' wârdo ir tikéiimo W. Chri-
ſtaus dábar iáuną ir ßirdiſſe żmonių dabár priimtą. Bęt' kaip' prieġ pamu-
ßimui bernęlą taczéu Chriſtáus ne vżgâwo. Teip' wel' per mirimą Muczêl-
nįkų wârdas W. Chriſtaus. taczéu atlikoś, ir tů łabieus tů didżéus ſkêlbia-
mas atlikoś arba ſtepinamas.

Bęt' nôrint' Hęrodas ne téiſei pamuße tůs nekałtús bęrnęlús, wienó-
kiġ taczéu W. Diéwas téiſei pęrłaido. Nes kadąġ wiſsi eſsmę Diewo, ir ſu
kûnu ir dußia ne wienám' ne kókes abîdes, iei W. Diewas drįn' didęſnes
garbés ir laupſes ſawós, kûnus nękurių důſt' inġ rąkás piktanórių żmonių.

1) kaiṗ

O tcip' ir tiémus bernęlemus ne tiektái ne wienós abîdos ne padâre, bęt' ir gerîbę didę iiemus padâre. Nes' kad' butų tie bernęlei ſawû mirimú arba ſmercziâ numirę, tad' wel' butų ąnt' kitų́ nieko ne turêię: bęt nų tápe Muczéłnikais, ir pirm' paragâwę giwâtą ámżiną neġ pamegimo wargų́ ir miſerios: éme néiſſkałbamą gerîbę nůġ W. Diéwo. Teip' ioġ iůs wiſsi gêrbiemę ir brąginamę, kaip' Muczélnikus ſunaus Diéwo, ir įwadinéiamę iůs ſaẃ ape įſtoiimą pawáiżdu anų ſſwęntůių Téwų ſęnų́. Ir kad' iie teip' butų atſilike, ką żinót' iei iżġ ių kurie ne butų́ paſkąndinti.

· Téipaieġ ir Téwai ir mótinos ių, neſſiodami tatái kąntrei dauġ giaro païéſſkoio, ir dáugio pikto nuwękt' gałêio. Nêſsą yra dauġ Téwų ir mótinų, kurié drin' waikų ſawų ęſt' paſkąndinti: kad' iůs arba per práſſmatu arbá per prábągu kûniſſkai mîli, ir dâugio iiémus pikto pęrłaidżia. Iżkurġ wel' ánįs piktáis wćikałáis, vżdůſt' iiémus dauġ nuludimo, ąnt' to ir ąnt' anó paſaúlo. O kiti norédami prałóbint' waikų ſawų́. Patęrioic małóne Diewo. Nes' ięi ne turi túrtų, tad' iůs per nůmas, dręſkimús, ir kitás ne teiſibes gamina. O ięi iůs turi, tad' ne dâro iałmúżnes, kurią darit' gâłêtų drįn' iżgâ-[nimo] (421)[1]) nimo ſawo. Ir teip' ką nórint' cze W. Diewas ſu waikáis ir ſu ių gimditoieis padârc, tatái nieko kito ne búwo, tiektái tikróii małóne gerîbes padârimas ir iżgânimas.

Tad' inwîko kas tarîta yra per Pránaſſą. Báłſas ąnt' âugſſto yra gir- Ierem: 31. dêtas, wérkſmas ir lamentas didis. Ráchel werkdamá ſunų́ ſawų ne norćio bût' palįkſmįta, todrin' ioġ ių nćber? Cze rêgime ioġ wiſſa kas ſu iſſtikimáiſeis wéikes, tatái wéikes iż prażwelgimo Diéwo, ir iżġ gerós wâlos io drįn' iżgânimo. Rêgimę ioġ ne wiénas negeli[2]) bût' páżeiſtas tiektái patis' nůġ ſawęs. Ant' gâło túri mótinos pawáizdą, idąnt' waikų ſawų numiruſių per prábągu ne raudôtų, kaip butų́ iůs patęrióiuſios: bęt' daugeſn' iżġ to dżeugtų́s, ioġ iůs pirm' nuſiunte inġ giwâtą tikrą įr ąmżinų́[3]), kurion' mus teikis įwietót' Wieſſpatié Diéwę. Amen.

Ant dienos Náuiu Me-
tu Sákimas Bernardo S.
Kad' ſukáko aſſtuonios dienos, idąnt butu bernêlis apbiáuſtitas[4]), mine wârdą io Iéſus.

IZGVLDIMAS.

Girdéiome parôditą łabái trumpáis żódżeis didę ſuſimilimo ſłáptę. Girdéiome priderамą żódżiui nutrúmpintam' lekcyą, kurį padâre Diéwas ąnt' żêmes. Néſſą nutrúmpintas kûne, dábar didżéus trumpinas, priêmęs

1) 423 2) negali 3) ámżiną 4) appiáuſtitas

téipaieġ kûno appiáuſtimą. Numażintas żemiéus Anieł̨u, Sunús Diéwo, natur̨ą żmóniſzką priéme: bęt' nų priimdimas ir pátį wáiſtą żmógaus pagedimo, tóli vżtiéſą didżéus pażêminos neġ Angełai. Nes' pirm' fórmą târno, o ſzią diéną fórmą ir nuſideiųſiô priéme, ir kaip̊ butų ciekú piktadéios norêio bût' paciekawôtás. Nes' kaſġ yrá appiáuſtimas, tiektái prábągo ir nůdemes żimé tûri tad' cze didi môkſłą tikéiimo, turi ir ſzwiéſą pawáizdą nużêminimos.

Nes' ąnt' koġ taẃ Wieſzpatié miélauſeſis Iéſau priwałús yra appiáuſtimas, kuris' nei nůdemes' priſiłáidai, nei iůs nůġ gîmdîtoių gawai? Kadą̇ġ patis' ios ne padaréi, bernîſzke ródże: ioġ ios iżġ kur kitur ne gawái, toli geréus paſtiprina Diewîſte Téwo táwo, ir mergîſte mótinos tawos. Eſsi augſzczeuſes kunigas, kuris' ioġ ne tureiei bût', nei nůg téwo, nei nůg mótinos pâteptas, daugeſu' pranaſzáuta zókone neġ įſakîta. Néſſą turi iu Téwą
Leui: 22. nůġ ámżio, bet' Diéwą, ant' kurió nůdeme ne pripůła. Turi ir mótiną nůġ mêto, bęt' mêrgą: o ne pagędimas ne gałêio pagimdit' pagedimo. O wienók' apłáidżiąnt' tai wis' appiáuſtineia waikęlį, awinêlį be ſutepimo. Nórint' ne priwałâwo, bęt' wienók' norêio bût' appiáuſtitas: ne turédamas ne żimés żaizdós, né biauris vżriſzimo żaizdos. Ne teip̊ bediewiái ne teip̊? Ne teip̊
Pſal: 1. dâro pranorúmas paſiputimo żmonių. Gédimes żaizdu vżriſzimo, kurié kârtais iżġ ſawų tikrų żaizdų girtis ne gédimes. Antái tas kurió ne wiénas iżġ nůdemes pabárt ne gâli, taſsái wáiſtą nůdemes, ir gediſzką ir ſópamą priéme, be ręikało ne wiéno: nei átmete péilo ákmeniio, taſsái, ąnt' kurio patiés anós ſenóſios rudiés ir makúłos ą̇nt' nu-[grąmżi] (422)[1] grąmżimo nę búwo. O mes priéſzinių budú budami ne gédingais ąnt' dargúmo nůdemes, gédimes vż nůdęmes gaiłêtiś: kas yr' pâſtaroii ſiutiłmé: ioġ mes teip̊ palinkę ąnt' żaiżdų, ir dábar pikczéus gédingi ąnt' wáiſtų. Kuris nůdemes ne padâre, ne gînes vż nuſidéiuſi bût' paſkaititu: o mes ir nůdeiuſeis nórime bût ir vż nůdżiotus ne nórime bût' paſkaitîti. Ir teipóġ ſweikám' wáiſto priwału, o ne didzéus ligónimus? arba ioġ geréus tarîſiu: ir teipôgu wâiſto priwaláuia ne ligónis, bęt' waiſtitoies? Kuris' żmógus iauzdamas éſſas tokioié ne târęnt' garbeié, bęt' ne kałtumé, iżneſziótų kąntrei apipiauſtinéi̇ęnczioio? O W. Chriſtus kąntrei tai vżmokéio, ků ne búwo kâłtas: nórint' ne búwo atâię̂s priimdinêtų bęt' darit' nůdemių atłaidimo.

Bęt tarîsi. O kaipóġ neturêio priimt' appiauſtinéiimo, búdamas mażitis? o aſz wel ſakáu: ir łabái kaip̊ io ne turêio priimt, búdamas rómumi ir nużêmintu? Kaip̊ ne turêio tiłét' po akim appiauſtąnczioio, kuris po akim' kirpąnczio ių tiłêio, po akim' krizewóię̂nczio nafrų ſawų notwére? Nes' kitáip̊

---

1) 424

ne wârgu iam' búwo kûną ſáwą ápweł̀ų ųžłaikit'[1]) be pażeidimo: kuris padâre, idą̂nt' pórtą îſcios mérgiſskos, kad' iżġ ios iſsėio vżłâike be atwerimo. Ne wargú búwo mażicziu vżgimt', idą̂nt' kûnas ąnſái ne butų̂ ap̄piáuſtitas: kurį ír páſkui numirimą ne wargú iam' búwo apsáugot', be kokió įgadinimo.

Kad' tadą̂ġ ſukâko aſstûnios diénos, idą̂nt' butų̂ bernêlis ap̄piáuſtitas prámintas êſt' wârdas io Iéſus. Patógei vżtiéſą kad' ap̄piauſtinêio bernêli, kuris' múmus búwo vżgimęs, prâmine ių Iżgêłbetoiu. Kadą̂ġ iau nůġ to pradêio weikałáut' mûſų iżgânimą, łáiſtidamas vż mus aną krâuią brą̂geuſią. Néſſą ne rêikia iau kłauſt' krikſsczionimus, kam' W. Cſsriſtus norêio bût' ap̄piáuſtitų? Kadą̂ġ todrin' yra ap̄piauſtitas, drin' ko vżgimes, kodrin' ir nukąnkintas. Niéko iżġ to drin' ſawęs: bêt wiſſa drin' iſsrinktų̂ių. Nei nůdemeie pagimdîtas, nei nůġ nůdemes ap̄piáuſtitas, nei númire, drin nůdemes ſawós, bêt' gąndżéus drin' nůdżių mûſų.

Gałwá vż ſąnarius wáiſtą priimdinéie. Kuriii io pati ſawimp̄ niéko ne prįwałáuie[2]). Kaip̄ ir ſąnariûſe mûſų, daźnái drin' ligos wiéno, kitám' wáiſtą pridedinêie. Sópa gałwá, o ąnt' pęczio apertûrą dâro ſkâuſt ingſtái, o kóią atâwere. Teip̄ wel' ſsią diéną drįn' wiſso kûno ſupuwimo, dâro cauterium nê kokį ąnt gałwós. Ant gáło koksáiġ ſtebúkłas, ioġ dáwęs vż mus ap̄piáuſtit' vż kuriûs teikes ir numirt. Néſſą wiſsas yra man' důtas, ir wiſſas ąnt' manų naudų̂ iżdûtas.

Kad' tadą̂ġ búwo bernêlis ap̄piáuſtitas, wadintas búwo wárdas Iéſus. Kaipóġ draugé ſuêioś teip̄ priéſsus daiktái. Néſſą ap̄piauſtimas daugéſn' iżganîtam', neġ iżganitoiui rêgis ioġ pridera: o iżganîtoies turêio kitús ap̄piáuſtinét', neġ patis ap̄piáuſtit' důtis. Bęt' pażink' tarpiniką tarp̄ Diéwo ir tarp̄ żmonių, kuris tůiau nůġ prâdżios vżgimimo sáwo, dáiktus Diéwo ſu żmonių, o żemûſius ſu augſsczêuſiais ſulîgina ir ſudêrina. Gêma iżġ moteriſskes, bęt' iżġ tos, kuriii teip̄ prięio waiſiáuſp̄ mótinos wáiſimo, ioġ ne nuterióio żiédo mergîſtes ne įżagimo. Wiſtikłůſna yra įwiſtitas: bęt' ir pâtįs wiſtikłái Angełų̂ garbemis búwo pagerbti. Vżdęktas yra prakartę bęt' ių rôdże żwaizdé żibątiii ąnt' dągáus. Tůiaġ budú yra, ir ſsitas ap̄piauſtimas io, lûdiniku yra priimtós tikrós żmogîſtes: bęt' wârdas kuris' yra ąnt' wiſsókio wârdo, ródże maieſtótą: ir gárbę tikrôſios Diewîſtes. Appiauſtitas yra kaip̄ tikraſis ſunús Abrômo: ir prámintas yra Iézumi, kaip̄ tikraſis ſunús Diéwo. Néſsą ne teip̄ kaip̄ anié [pirmiéii] (423)[3]) pirmiéii Iezuſai, taſsái mánas Iéſus wârdą tûſsczią neſsióia. Ner' iame didżio wârdo ſseſselo, bęt' tiesá. Kadą̂ġ ludiia Ewangeliſta, ioġ iam' wârdas prámintas yra iżġ dągáus: kuris prá-

1) vżłaikit' 2) priwałáuie 3) 425

mintas yra iżġ dągáus: kuris prámintas yra nůġ Anieło, pirm' neġ pradéios îſcioie.

O dabókis giłúmo żôdżio. Tůiáu kaip' użgimc Iéſus, prâmintas êſt' Iézumi nůġ żmonių: kuris' búwo prámintas nůġ Aniéło, pirm' neġ îſcioi' búwo pradêtas. Néſſą taſiéġ yra Iżganitoių Angelo, ir żmógaus: bet' żmôgaus nůġ inkûninimo, o Angeło nůġ prádżios ſutwerimo. Prámintas eſt tieġ, wârdas iô Iéſus, kuris prámintas êſt' nůġ Angęło. Ir teiṗ naſrůſia dwieių arba triių lûdinikų ſtówi wiſsókias żôdis. Ir taſſai kuris' PránaBieṗ prâmintas, pátrúmtus Bwieſéus Ewangęlióie ſkáitome ſąntį įkûnintu: kad' żôdis ąnsâi kûnu ſtóios.

Kuris' wârdas prámintas yra nůġ Angeło, pirm' neġ iſcioi pradêios. Mintas tikrái o ne pridûtas: néſſą taſsái iam' wârdas nůġ ąmżiú. Iżġ ſawós tikróſios natûros tur, ioġ yr' iżgełbetoiu: įgimęs iam' tas wârdas, ne indêtas, nei nůġ żmonių, nei nůġ Angełų ſutwâriimo.

Ir kąġ iBmânote: brólei maniéii, ioġ mûmus niékas toṗ aṗpiáuſtimoṗ? Ir łabái ant mûſų eit taſsái priéżodis. Néſsą mûmus rêikia aṗpiáuſtitis, ir páſkui to dabár wârdą iżgánimo priimt. Aṗpiauſtit biłáu, ne pagaléi litérą, bęt' pagaléi Dwáſią ir tiéſą: o aṗpiauſtit', ne ąnt' wiéno ſąnaréus, betaiġ apwalci ąnt' wiſso kûno. Néſſą nórint' daugeſn' ąnt to ſąnaręųs[1]), ąnt kurió Zydamus paróditas bůwo aṗpiauſtimas, karaláuie piktaſis geidulis kûno, kuris nůġ piktoio yra, ir túri bút âtkirſtas: wienókiġ ir wiſsą kûną mûſų apwîldęs êſt'. Nůġ pâdo kóios, nęt ik wirBui gałwós neṙ muſimṗ ſweikatos, ir neṙ ne wienós daliés kuriii ne butų tů gâiłumu pażeiſtá. Todrįnaġ kaiṗ anié żmónes dabár mażi tikéiimo ir mêiłêię, émę eſt pridêrąntį ſaẃ įsâkimą máżo aṗpiáuſtimo: teiṗ kad' vżáugo inġ wirą tobułêſni, liépia iiémus krikBtitis wiſsú kûnu: kuris yra iżtiſso żmógaus tóbułas aṗpiáuſtimas. Ir todrinaġ iżgełbetoies mûſų ir áBmą diéną dáweś nukriżewót: kad' ąnt' kąncziós wiſſas kûnas iżtęſtas búwo: inġ kurį priliginimą mîrties, ir mes eſmé priſkełtáis. Kaiṗ Apâſtałas râBo, daugéuſęi śáugodamas tatái, kas páſkui padůta.

Kurſáiġ tad' mûſų dwáſiBkas appiauſtimas? tiektái kuri taſiáġ Apáſtałas vżlecawóia. Turédami, tieġ, pênął ir apdą, tů bûkime pakákinti? Labái gerái żmógú aṗpiáuſto, ir wiſsús prâbągus drauge átkirta, grînumas gerós wâlos darbas gaiłeiimo, ir sáugoiimas Diéwo prisâkimo. Tameġ gerái prâtinkimes, tamé pilnái iáukinkimes, budami méilingi WiéBpatį mûſų, vż teiṗ ne iżbîłomą gęrodârimą inkûninimo io, drįn' atwadáwimo mûſų. Néſſą Bionái dienón' apwáikBczioiome ataiimą io inġ kálinę Bio pasáulo, tai yra diéną vżgimimo: o Bią diéną aṗwáikBczioiame, ioġ rêczius ir ſartús[2]) mûſų

1) ſąnaréus 2) ſaitús

priimt' téikeś. Nęś ßią diéną, taſsái kuriś nůdemes niékad' ne padâre, idąnt'
kaɫtůſius iżlůsůtu, nekaɫtąſes rąkás ſawás inġ ių rêteżius indéio: ir tápęs
eſt' padůtas zókonui, kurſái patiś zókoną įſtâte Kurém ſu Téwu ir ſu Dwa-
ſiá ßwęntá téſsi pagerbimas ir gârbę ąnt' żêmes ir ąnt' dągáus ąnt' ámżių
ąmżinų. Amen.

Ant dienos triiu Karálu, Sákimas Bernardo. S. [Szwęn-] (424)[1]

Serm. 3 de Epiph.

Szwęnte ßios diénos wârdą éme nůġ apreißkimo arbá paródimo. Néſsą
Epiphania żęklina paródimą arba apżiebimą. Sziął diéną tad' apreißkimą
Wießpatiés apwáikßczioiame, o ne tiektái wieną, bęt' tris, kaip múmus nůġ
Téwų mųſų yra padůta. Néſsą ßią diéną karâlus múſų mażitis, kiekamé
dienų páſkųi sáwą vżgimimą, per ßwieſúmą żwaizdés pirmůnimus páhonių
paróditis téikes. Szią diéną wel', kad' iau turéio tris deßimtis mêtų pagalei Pſal: 101.
żmogiſtę, kuris pagalei Diewîſtę taſiaġ wiſsádós yra, ir mêtai io niékad' ne Matth: 3.
paláuia: tarp żmonių paſpalitų vżdęgtas ir ne pażîſtamas, krikßtitus Iordó-
nop atêio: bęt' lůdiimu Diéwo Téwo iżġ dągáus tůiau buwo apréikßtas. Szią Ioan: 3.
diéną dábar ſu mókitineis ant' ſwodbós pákwieſtas, kad' netêko wîno ſtebúk- Serm: 2.
linga praiewú ir żimé ſawós galîbes, pérmaine wąndenį inġ winą. in Epiph:
Tris tad' ápreiſkimus[2]) Wießpatiés ſkâitome, wiénoie tieſoié diénói'
bęt ne wiénų mętú padarîtus. Iżg kurių ſtebúklingas yra ąntras. Stebúklingas
trêczias, bęt' pirmaſis apreißkimas ſtebúklingieuſes. Stebúklinges yra wąn-
denes inġ wîną pérmainimas: ſtebúklingęſningas Ióną ir karwêlo, draugé
ir Téwo bâɫſo lůdiimas: bęt' tatái ſtebuklingeſn', ioġ Mágamus pażintis ir
apréikßtis téikeś. Néſsą ioġ ių pażįnę êſt' ſąntį Diéwú, rôdżc tatái kɫónioii-
mas, rôdże kodîɫo afierawóiimas. Ir ne tiektái Diéwų, bęt ir karálumi ių
pażįſta, ką dowanomis áuxo iżpażįſta. O prieġ to ne ſɫapiama yra iiémus
didé geronóro ſɫapté: kadąg ir mirhá důſt' pażint' ioġ turêio mîrt'. Dâro
pakɫâną Magái, ir dówanas afierawóia dábar żindąnczem' krutis mótinos.
Betáiġ kurġ yra ko ißmintiingieii, kame yra purpurá kurâlaus[3]) to? argú
ertés ßitié pɫakiéii wiſtikɫái, kuriůſn' yra įwîſtįtas? Ieiġ kárâlus yra, o kurġ
karuná io. Bęt' ių́s nůġ tieſós rêgîtę korónoie, kuriá ių mótina io karunawôio, Pſal: 39
maißé mirimo. Ape kurį iżġ numiruſsių kêɫdamas biɫo. Ioġ ſuppiáuſtei maißą Cant: 3.
maną, ir ápſiáutei mané dżeugſmú.

---

1) 426 2) apreißkimus 3) karâlaus

Ißéikite dúkteres Syóno ir żwalgîkite karâlų Salámoną karûnoię, kuriá iį karunowôio mótina io, dienoié ſużiedâwimo io, diéną linxmîbes ßirdés io. Ißéikite kárc Angełų, ingiwęntoiei miéſto áugßtoio. Szitái karâlus iúſų, bęt' karûnoic mûſų. Karûnoie kuriá iį karonawôio[1]) mótina io. Nes' ßitų̂ gêrių̂, nęt' ik' tołei ne turėiotę to ſałdúmo dábar búwote ne ragâwę. Túri tę áugßtą łabúmą io, bęt' żemimo io ne regêiotę. Ißeikiteġ tad', ir apzwałgikite karâlų Salámoną karûnoie, kuriá iį karunawôio mótina io. Bęt' iiémus parâginimo mûſų ne rêikia: kadą̂ġ iie yra kurié trôkßta ąnt' io weizdét'. Néſſą ką įiémus didżéus pażîſtamas yra augßtúmas, tů brą̂geſnįs ir miêłeſnįs nużêminimas. Todrįnaġ nórint' męs didéſnę túrimę priéżaſtį dżéugſmo. Lucæ 2. (Néſſą múmus vżgime, ir múmus důtas yra) wienókiġ iiémus prałąkia, iiémús râgina. Rôdże tai Angełás, kuris' linxmîbę didę apſakinêie Piemenimus, ir kuris ſu iů búwo didúmas kârio dą̂gáus.

Iúmus tad' bîłome dúkteres Syóno, důßios ßwiétißkos, ſiłpnioſios, pépintos dúkteres, o ne ſúnų̂s: kurioſé niéko ner: galîbes, niéko wîrißkos ßirdés. Ißéikite dúktęres Syóno: ißéikite iżġ paiáutimo kûno, ißmintiéſp dúßios: iżġ wergîſtes kûnißkos gêidulo, ąnt' wálniſtes iżdûmoiimo dwâſißko. Ißéikite iżġ żêmes iųſų, ir iżġ giminés iųſų, ir iżġ namų́ téwo ių́ſų, o ręgękite karâlų Ioa: 18. Salámoną: nes' kitáip ne bus iiémus drą́ſų regét' iį Sakîtoių żódżio. Néſſą taſiéu kuris' Salámonu, tai yra pakaiingu yra ąnt' iżtremimo. Ekleſiaſtú tai êſt' Kaznadieiu bus ąnt' sûdo: o Ididú, tai eſt' miłêtoių Wießpatiés karalîſteie. Ant' îżtremimó rómumi ir malónumi: ąnt sûdo téiſumi ir báiſumi: karalîſteie garbés, ir łabâi ſtebúklingu. Ißéikiteġ dúkteres ir apżwalgîkite karâlų Salámoną: nes' wiſsúr karâlu-[mi yra] (425)[2]) mi yra. Néſſą nórint' karalîſte io ne eſt' iżġ to pasáulo: taczéu iis' karâlumi yra téipaiau ir ąnt' to pasáulo. Nes' kad' iį kłáuſe. Ar tu eſsi karâlumi? tad' atſâke. Aß ą́nt' to vżgimieu ir ąnt' to ataieu inġ pasáulį. Cze tadą̂ġ yrá taiſitoių bûdų, ąnt sûdo pażinéiu ſkiréus nůpełnų, o karaliſteie dalitoių mokeſtų́. Todrįnaġ ißéikite dúkteres Syóno: ir regêkite karâlų Salamoną karûnoie, kurią̂ie karunawóio iį mótina io: karûnoie vbagîſtes, karûnoie mizerios. Néſſą ßitą karunawôio ir môczeka io karuná erßkecziu, karuná wârgo, kurį tur karunawót' ßeimînų io karuná teiſibes, kad' ißeis Angełái, ir ißmés iżġ karalîſtes io wiſsús papiktinimus, kad' atéis ant' sûdo ſu wireſneis żmonių ſawų́, kad' vż iį karéus apſkritúmas żêmes, prieß bevmiús. Karunawós iį ir Téwas Mat: 18. karuná garbés, kaip pſalmas bîło garbé ir pagerbimú karunawóici iį. Regé- Pſal: 8. kite iį dúkteres Syóno karûnoie, kuriaie karunawoio iį mótina io. Priimkite karûną máżiczio, drįn' iúſų́ Karâlaus iûſų ir drauge ſu ißmintingaiſeis,

---

1) karunawôio 2) 427

pakłóniokites, nużeminimui io: kurių tikeiimo nóbażnumą ßią diéną iúmus ąnt pawáizdo pâkęla. Ape kuriûs teip Ewangeliſtá S. râßo. Ioġ iêię inġ namús râdo kukidéli[1]) ſu Mariá motina io, ir půłę dáwe êſt' iam gârbę ir lâupſę.

Ir iżkúrġ iúmus atêio miélieii praßalieczei? Néſsą męs teip didżio intikéiimo ne rádome tarp Iſraelitų. Kaip iûſų ne pażêidże dargús giwênimas ſtáłdoie ir grînas gułeiimas prakarte? Kaip motinos grinumu, o ne bîłąncźe bernißke ne piktinotes? Ką dârotę ißmintįngieii, ką dárotę? Kudikêlį krutiſiąmp garbinatę, kudikélui krutiſiąmp kłónioiates, grinoie kizêłeie, o płakûſe wiſtikłûſe? Ir tą vż Diéwą tùrite? Diéwas vż tiéſą ne kaniukßteie, bęt' bażniczioie ſawóie ßwęntoie giwêna o ne prakarté, bęt ąnt' dągáus sóſtas io. O iųs io kaniûkßteie iéßkote, o ąnt' mótinos priegłapſties pakłónioiimą důſte?

Bęt' kąġ darote, ioġ iam' ir auxą afierawóiate? Ir tadąġ taſsái yra karâlumi? Iei teip yra, o kurġ páłôczius karâlaus? Argú ertes pałôciumi yra kaniukßte, prâkartas ſoſta, dwariónis Ióſephas ſu Mariá. Kaipo teip netikuſiais tápe êſti: ißmintingi żmónes: ioġ vż Diéwą gárbinatę kudikêli, teip drin' iaunų wáſarų ſawų, kaip drįu' grînumo gimditoių ſawų paniekintą? Tápę êſt' paikáis, idąnt' ißmintingais butų, ir Dwaſiá S. to iûs pirm' ißmóke, ką páſkui to Apâſtałas parâße. Ioġ kas nor bût' ißmintingu, te tąmpi paikú, idąnt' butų ißmintingu. Néſsą ioġ per ißminti paſáulis ißmintie sáwo Diéwo pażint' ne gâłeio, pamêgo Diéwas per pâiką sákimą iżgêłbet' iżtikimůſius ſawús. Negu búwo ko biiótiś brólei maniéii, idąnt butų ßitie żmónes ne paſipiktinę, o ne tikéios ioġ ápwiłęs búwo kad' teip ne priderąnczius dáiktus regêio? Iżġ miéſto karâlißko, kur karâlų ráſsią tikéios, inġ Betléemą mażą kemêli iûs ſiuncze. Iêię inġ kaniukßte: râdo bernêli wîſtikłáis ſuwîſtitą. Ne ſmirdi iiémus kaniúkßtę ne pażeidżeś wiſtikłáis ne piktinas iżġ grînos berniſkes io: bêt půłę ąnt weido ſáwo, ſweikina ii kaip karâlų, garbina kaip Diêwą. Bęt' be abeióiimo kuris' iûs búwo atwêdęs, taſsái iûs téipaieġ wel' ißmóke: o kuriś iûs per żwáizdę wirßutinái ragino, tasáiġ iûs ir ąnt' ßirdiés môke.

Kámuġ priligiſsime, ir kam' patógumis apsûdiſsime tůs wirus? Iei intikéiimą łâtro, ięi iżpażinimą Szimtiniko pawartóių, tamę ßitié man' ręgiś eſsą ſaugßtêſneis, ir W. Chriſtus iau búwo dauġ cziûdų padâręs, iau anů mętu nůġ tůłų búwo pażintas, nůg tůłų iam' pagerbimas búwo dâromas. Bęt' wienók' įdabókimes ką ßitie biłóię eſt. Szâuke łátras ąnt krîżeus. Wießpatié, atmink' mané, kad' ateiſi inġ karalîſtę táwą. Tad' ąnsái per kánczią eit' inġ karalîſtę? Kas taw łâtrę paſâkę, ioġ búwo rêikia kętét' Chriſtui, ir teip įéit' inġ gârbę sáwą? O tu wel' Szîmtinikę iżġ kur ii

1) kudikéli

Matt: 26. paži-[ſti? Re-] (426)[1]) ſti? Regėdamas iog teip ßáukdamas númirę, praßúko Szîmtinikas biłódamas. Iżtieſos tasái żmôgus búwo Sunumi Diéwo. Stebúklingas dáiktas, ir wiſsókio ſtębúkło wertá. Todrįn' meldżiú iųs įſiweizdékitę ir pamatîkite, kaip tikéiimas yra akîłas, kaip âßtrą tuř wîżių kaip toli wêizdi. Paziſta Súnų Diéwiſtikłélůſe[2]) gúlinti, paziſtá ąnt' mêdżio kárąnti, pażiſtá mirſtąnti. Néſſą łâtras ąnt' krįżęus, o ißmintįgieii kaniûkßteie pażino: anié winimis primußtą, o ßie wiſtikłáis ſuwiſtitą. Szimtinikas wel' giwâtą mîrtiie pażino. O ißmintingiéii galîbę Diéwo ſiłpnúme iaunitęló kûno. Anſái augßczéuſią Dwáſią paneikime[3]): o ßié żódi Diéwo bernîßkeię pażino. Nes ką nórint anié żodżeis, tai ßiê dowanomis iżpażiſtá. Lâtras ii karâlumi. Szîmtinikas Sunumi Diêwo, ir tůiáus żmógumi ii wadina. Ir tatái wis' trêia, pacziós dówános ißmintinguių apſakineia: tiektái iog kodiłų, ne teip Súnų Diéwo, kaip Diéwą pátį iżpażįſta.

Mêldżeme tad' iųs, Brolei miêlauſieii, idąnt' iumųs butų naudinga teip didę mêiłę, kurią iųmus Diêwas maieſtóto parôde: teip didis nużêminimas, kuri priême: teip didis małónumás, kuris' iumus per Chriſtaus nuſiżeminimą paſiróde. Dékawokime atpirkéiui ir tarpinikui mûſų, per kurį pażinome teip gęrą priéß mus wâlą Diéwo Téwo. Néſſą iau pażįſtame teip dîdę meiłę io, kad' patógęi tarit gálime. Teip zôwada trêſiame, ne kaip ąnt' abeiotino. Néſſą iżġ tieſós ßitoki yra prieß mus ßirdis Diéwo Tewo, kokią múmus parôde, taſſái kuris' iżġ ßirdes io ißęio. Sunús io miélauſęs, kuris' ſu iů, ir ſu Dwaſiá S. têſsi pagirtas, didinamas ir gárbinamas, ąnt' żêmes ir ant dągáus, ąnt' ámżių amżinųių. Amen.

Ant dienos Gramnicziu, arba Apcziſtiiimo Mergos Marios, Ewangeliá ape taieġ Lukôßiup 2. Kap.

Anuo metu: Kad' ſukáko dienos apcziſtiiimo Marios pagaléi zókoną
Exod: 13. Maiżiêßeus, átneße Iéſų inġ Ieruſálem, idąnt' iį ſtatîtų Wießpati (kaip'
Leu: 8. paraßîta yra zókone Wießpatiés iog kiekwiénas wîrißkas atweriąſis îſcią
Num. 12. ßwęntú Wießpati bus paałgôtas) idąnt dûtų afiérą, pagaléi to, kaip tarîta zókone Wießpaties pôrą melinkakłų, arba du waikú karwêlu. Ir ßitái żmů búwo Ieroſolimé, kurém' wârdas Simeon, ir żmů taſsái teiſus, ir Diewo biieś łaukięs palinkſminimo Iſráelo, ir Dwaſiá S. bûwo iame ir atsâkimą émęs búwo nůġ Dwáſios S. iog ne turêio regét' mirimo arbá ſmertics, net' pirm

1) 428 2) Diéwo wiſtikłélůſe 3) paniekime

ißwiſtų Chriſtų Wießpa-[ties, ir] (427)[1]) ties, ir atėio Dwáſioie Bażniczion'.
O kad' inwede berneli Ieſų gimdîtoiei io, idąnt' padarîtu vż ii pagal' bûdą Bernard:
zókono. Ir iiſsái eme ii ąnt' ałkûnių ſawú ir łáimino Diewą ir biłòiò. Nú Ser: 2.
atłeid' tárną táwą Wießpatie pagál' żódi táwą pakáiuie. Ioġ ißwîdo ákis
mános, iżgânimą táwą. Kuri patáikinai ties wêidu wiſsų żmonių. Szwieſą
ąnt' apreißkimo pahonių ir garbes żmonių táwa Iſráelo.

IZGVLDIMAS.

Teſsi amżiná garbe ir laupſe Wießpati iżganîtoiui mųſų, kurſái mus
teip' gâuſei apdowanót' téikeś pałáiminimais ſałdúmo ſawo. Dáugſindamas
mûſų dwáſißką lįkſmîbę tularôpomis ßwęntemis pałáimintos bernißkes ſawós.
Néſsą atatéiſęs ne ſenéi ßwęntęs vżgimimo, appiáuſtimo ir atłąkimo io nůġ
anų triių karalų. Szią dieną ißâußo dieną afierawóiimo io. Szią dieną nes'
ſtatîtas yra ſutwęréiui brąguſis waiſius żęmes. Anós żęmes, kurioié pałai-
mino W. Diéwas. Anái żêmei, ape kurią Eſaias biłôio. Totwęris żême ir Iſai: 4.
tępagimd' iżganitoię. Anós żêmes, apę kurią Dówidas paſsâke Wießpatis' Pſal: 84.
ſuſimiłs ąnt mûſu ir żême mûſų důs wâiſių sáwą. Taſsái tad' waiſiús pałái-
mintas îſcių Mariós Mergós, ßią diéną yra atadůtas tam' kuris ių pawâiſe. Lucæ 1.
Szią diéną numáłdantiii ir Diéwui méili afierá, Mêrgißkomis rąkomîs afiera-
wóta inġ Bażnįczią, atneßtá nůġ gimdîtoių, priimtą nůġ sênių afierawôio
Ióſephas ir Mariá afiérą gárbes, afiérą rîtinę. Siméonas ir Onna prieme ią.
Nůġ tų kęturių îpatinių arba perſónų darîta yra proceſsiá pirmieus ßią
dieną, kurią po wisás kêtures dalis pasáulo, ſu didżiu dziaugſmú yrá dâroma.
Bęt' iau ties ſawęs imkime Hiſtorią Ewangeliós ßwęntós ßios dienós.

I.

Tris priſakimái zókonno[2]) ßią diéną nůġ ßwenczêuſios Mergós Mariós
ißpilditi yra. Pirmas ape apczîſtîimą, ąntras ape afierâwóiimą pirmagimio Exod: 12.
ſunaus, o tręczęs ape afiérą vż ių.

Pirmas prisâkimas búwo, Moterißke ięi priêmus ſékłą (tai yra, budú
prigimdůiu ſuſiéiimo wîrißko) pagîmdis sûnų, bus necziſtá per ſęptînes
diénás, o âßmą diéną bernêlis bus appiáuſtitas, o anói' dábar páſkui to
tris dêßimtis dienų ir tris giwęs krauié apczįſtimo sáwo. Ką daugéuſei
drin' dwieių prieżſtú[3]) W. Diéwas búwo įsâkęs. Wieną idąnt' motęrißke
tů metú giwędama pakáiui' ir ne ißeidamá iżġ namų, tů gęréus apweiz-
dėtų ir sáwą ſweikâtą yra waikêlo sáwo. O antra, idąnt' wiſsi pażintų, Matt: 1.

1) 429 2) zókono 3) prieżaſtų

Lucæ 1. ioġ wiſsi żmónes nůdemeſe ir biaurîbeſe gêma ir apczîſtiiimo tikroio priwâło.
Tam' tad' zókono prisákimui padawes gęrá walá tóii ßwęnczeuſia mergá
nebúdamá kałtá. Néſsą iį ne búwo tikrái motęrißke bęt' mergá, ir ne iżġ
sêkłos wîrißko, bęt' iżġ dwáſios S. Mergá pradêio, Mergá pagîmde, ir pagimd-
żius mergá likoś. Tóṗ ne priwałâwo ne wieno apczîſtiiimo, kadąġ bę wiſsô-
kios biaurîbes pagimdę, ßitą kurſái patis' yra cziſcéuſes, ir ßwęntas ąnt'
ßwęntûių ir kursái atêio apmazgôtų nůdemių mûſų arba nuſidéiimų mûſų.
Apoc: 19. Taczéu wienók' kaiṗ W. Chriſtus zókonui gerá walá pádaweś, teiṗ ir mótina
Hebr: 9. io mérgá cziſceuſia, vżłâike dienás apcziſtiiimo sáwo, tatái yra ne ißéio iżġ
namų́, [nei bę-] (428)[1]) nei bę́drawo ſu żmónémis, nei įeio inġ bażnįczią,
net ſukáko anós kêturios déßimtes diénų́, kuriós zókone apraßîtos búwo wiſ-
sômus mòtęrimus, kuriós prigimůtiu[2]) budú sûnus pagîmde. Ką mergá padâre
idąnt' iżġ ſawę́s papiktinimo ne důtų́, o idąnt' ſu kitomis Wiéßpacziomis
ſutiktų dáiktûſe wiézlibûſe ir patógiûſe. Ir idąnt' nopreikßtų́ to, ka W. Dié-
Bernard: was norêio turét' vżdękta ik mêto. Bęt' ąnt' wiſso idąnt' múmus pawáizdą
nużêminimo ir pakłúſnúmo paliktų́. O kaipóġ yra tólimi kęléi mûſų nůġ
kelų́ tos mótinos ir ſunáus. Anié ne nuſidéię búwo, o taczéu nuſidéiuſeis
rôdęś, o męs ir nórimę bût' nuſidéiuſcis, o táczéu nůdemé ſłapiamę. Anįs
bûdami nůġ wiſsôkios biaurîbes cziſceuſi, apcziſtiiimą nużêminimu priim-
dinéio, o męs bûdami iżġ wiſſų ßalių́ biâurumis, ápcziſtiiimo nei ïéßkot' nei
priimt' nórimę? Anįs ne bûdami kałti, zókonui nużemintai padůdinéios, o
męs budami kalti wálos ir įsâkimo Diéwo sáugot' ne nórimę.

Antras prisâkimas zókonno[3]) búwo. Ioġ kiekwienas wirißkas atwęrę́ſis
Exod: 13. iſciás mótinos ſawós (tatái yra pirmagimis) turêio bût' paßwę́ntintas Wiéß-
Leuit. 8. patį, ką búwo W. Diéwas priſakit' téikeś ąnt' atminimo iżgęłbeiimo żmonių́
ſáwo iżġ wergîſtes Egipto, kad' drįn' ių pámuße wiena nakcziá wiſſús pirm'
gimius żęmcie Egipto, teip' nůġ żmonių́ kaip' nůġ pękaus: ir drįn' to pirm-
gimius żîdą ſaẃ afierawót' ir atdůt' liepe. Tam' wel' prisâkimui gimdîtoiei
ganá dárîdami, gąbęno[4]) pirmagimį bernęlį W. Ieſų inġ Ieruſalęm, idąnt' iį
ſtatîtų ir paßwęſtų́ Wießpatį, idąnt' ne wieno ne papiktintų, nórint ir to
ne kalti búwo. Néſsą W. Chriſtus páßwęte neiżġwałtowôio, notdâre bęt'
vżżęklino iſcią mótinos ſawós, kadąġ gimdamas ne maż ne pakrútino mer-
gißkós cziſtâtos: toṗ ne priwałâwo ne wieno paßwę́tinimo: kadąġ iis' patis'
yra ßwętas ąnt' ßwęntûių, ir paßwęntina wiſsús kurie nórint ęſt' paßwęſtáis.

Ir cze ißmókſimo[5]) iżġ tó pawáiżdo Mariós Mergós idąnt' téipaieġ wiſſús
dáiktus pirmûſius, gęréuſius ir mielauſius W. Diéwui ſawám' afierawótum-
bimę, nůġ kurio wiſsa túrimę. Antra, ioġ Dwáſißkai tas pirmgimis żęklina

---

1) **430** 2) prigimtûių 3) zókono 4) gabęno 5) ißmókſime

pradżés gęrą darbų kuriûs kaip' butų ßirdimi gimdzemę iżġ małônes Diéwo kad' ką nórint' gęro ßwę́nto, téiſaus darbůſé mûſų rą́ndamę, tatài małônei Pſal: 111. io priraßinéieme, o nenůpełnamus mûſų biłôdami ſu Dówidu Pránaßu. Ne Exod: 13. múmas[1]) mielauſies Wießpatie ne múmus, bęt' wârdui táwam' tęſsi garbé ir laupſe. O ięi ką ne czîſto pagimdiſsimę, tatái yra iei dárbu nuſidéſsimę, tad' tatái vżmúßkimę, tatái yra piktîbę, per patâiſimą iżġ ßâknių ißwérſkimę, arba wel' vżġęrą ißmainîkimę atſtodinédami nůġ pikto, o ſakiodami gêrą. Arba atpirkimę pękeis sikleis arba tóleriumis, darîdami gęrús dárbus, ir Matt: 3. wertús waiſiús gaiłéiimò nůdemių, pękieis paiautimais kûno mûſų. Leuit. 12.

Trêczes priſâkimas zókono búwo, idą́nt' motęrißke ißpildżiuś dienós apczîſtimo ſáwo vż ſûnų arba vż dúkterį ſáwą atneßtų awinêlį mętinįką, ir karwęlį iáuną, arba melinkaklį ąnt' afiéros. Arba pôrą melinkaklų (arba kurkłalų). Bęt' cze Lukôßius S. awinêlo nęmini tiektái afiérą grinų̂ių rôdidamas grînumą Mergóś Marióſ. Bęt' każġ múmus iżġ to, kad' męs tokių didżių pawáizdų nedabôiemeś? Mergá Mariá bûdama mótina Diéwo, ir ſunús ios mielauſes aprįko giwátą grîną ąnt' to paſáulo. O męs nůġ grînumo kaip nůġ ßatôuo tolin' bêgamę. Anįs paniekino łobiús ir pakákinimus to paſaulo, o męs ape tûs daugêuſęi rúpinameś? o tadą́ġ tatáigu yra W. Chriſtų ſakiot'.

Ir cze túri pawáizdą mótinos krikßcziónißkos idą́nt' téipaiau bernęlus ſawús po pagimdimui W. Diewui afierawôtų inġ Bażnįczią io, ſu didżių méilįgumu ir ſu dowanomis, afiéromis, ſu elemozinomis, padůdamás iûs priekůpai ir priewaizdai io, kaip' yra pagirtas bûdas Bażnįczioie krikßczionißkoie. Páſkui to wel' ir mes wiſsí imkime pawáiżdą iżġ tos ßwęnczeuſios Mergós, kuriii brą́geuſią afierą, tatái yra, súnų Diéwo ſudêio ſu teip płaká afierá kurkłâlų arba karwêlų. Idą́nt' téipaieġ grînųs, ir newertús [tarnâwi-] (**429**)[2]) tarnáwimus ir dárbus mûſų afierawótumbimę W. Diéwui, ſudéię iûs ſu łobįgais ir tobułáis nůpełnáis Wießpatiés mûſų Iéſaus Chriſtaus, idą́nt' drin' brą́gumo anų̂ butų méiłumis, ir tie płakiéii mų̂ſų̂. Ręgimę ioġ apwinįs patis iżġ ſawę́s augßtîniui nêlipa, bęt' paſsircmes ąnt' mêdżio, áuga teip augßtái kaip patis' mêdżias. Teip atſitiéſia ir mûſų żemiéii wéikałai, kad' prigłâudzes mêdżiop giwâtos kuriś yra įſodintas widuriié Róiaus Bażnîczios mų̂ſų. Sugidék' tadá ir tu małdás ſawás ſu małdomis io, áßaras táwas ſu áßaromis Gen: 2. io, páſnįkus tawus ſu páſnįnkais io, dárbus gęrús táwo, ſu darbáis ir nůpełnáis io, ir afierawók' iûs W. Diéwui, idą́nt' tatái kas yra iżġ ſawę́s patiés newáłomo[3]) taptų per ių ir drįn' io brą́gumi. Wiénas łáßas wándęnęs, per ſawé, ner niéko kito tiektái łaßêlis wą́ndęnio bęt' immęſtas inġ didį rîką wino, tâmpa kû gcreſniû ir pawîrſta winų. Teipaġ ir darbái mûſų, kurié

---

1) mumus 2) **431** 3) newáłomu

pátįs per ſawé yra ne brąngus, ſudeti ſu Chriſtaus darbáis, tâmpa brągumo bę gâło, per małônę kurią iiemus důſt' Chriſtus W.

Todrînaġ ir Bażnįcze S. wiſsatime afierawóia Diéwûi ne paláubomą numåłdomąię, ir łabái méilįgą afierą kûno ir krâûio W. Chriſtáus ąnt' mißiós S. pagál įſtâtimą ir įſakimą io, ſudedamá draugia wiſsás małdás ir dárbus gęrůſius wiſsų̨ ißtikimų̨ių żmonių. Bęt' gana ape tą pirmą dálį.

II.

Ir ßitái búwo żmógus Ieroſolimé, kuriam' wârdas Siméon'. Iau turéio
Lucæ 2. W. Iéſus lųdimą[1]) iżġ dąġáus, nůġ Angełų, ir nůġ żwáizdés, turêio lúdimu
Matt. 2. ir iżġ żémes, nůġ piemenų̨, ir nůġ anų̨ triių̨ ißmintingų̨ių. Nų̨ wel' apraßinêie Lukôßius S. lûdiiimą kurį turéio nůġ dwieių̨ ßwęntų̨ių, ir łabų̨ perſónų Práuaſißkų Bażnįczioi', prieġ afięrawóiimui ſawám', tatái yra, nůġ Siméono ir nůġ Onnós. O idąnt' muſimṗ lúdiiimas Siméono tů brągeſnįs butų̨, ne vżtiłêio kokſái tatái búwo żmógus. Búwo tatái, tieġ żmógus teiſinįkas ir Diewabâimįs, téiſus dárimę gęro, Diéwobiięs ſérgeiimęś pikto, téiſus prieß ârtimą, Diéwąbiįęs ir nôbażnas prieß W. Diéwų[2]). Téiſus ne drįn' tikéiimo,
Pſal: 36. tiektái (kaiṗ nų̨ Ewangelikai) bęt' drįn' gęrų̨ darbų̨. Kaiṗ ir Iónas S. bîło.
Ioan. 3. Ioġ kas dáro teiſibę, taſsái téiſus. Trêczia, ioġ łáuke palįnkſminimo Iſráélo żmónių, palįkſminimo ne ßió paſáulo, bęt' dwáſißko, tatái yra atáiimo Meſsióßeus, o per ii̢ iżgânįmo ne tiektái ſáwo, bęt' wiſsós giminés Iſráelo. Ketwîrta, ioġ Dwaſia S. búwo iamimṗ. Ir ne ſtębúkłas tam', kadąġ búwo teiſinįkú ir Diéwobiięnczių. Nes' ąnt' kurióġ Dwaſiá S. lįnkſmiéus átilſis kaiṗ ąnt' nużéminuſios ir Diéwo biięnczios, ir drębąnczio ąnt' żódżių Wießpatiés.
Eſaiæ 66. Pęktá Conditiá, ioġ kad' teiṗ nepaláudamas łáuke, tróßko, práße atáiimo Meſsiôßeus, anáis raudįgais arbá wêrkſławimo bálſais ateii, iau Wießpatié
Abac: 2. niéko ne trúk' iż rißk' nůdemes żmonių̨ tawų̨. Paródik' mumus miełaßir-
Pſal: 84. dúmą táwą, ir důk' múmus iżganįtoie táwą. Diéwę idąnt' pérłaußtumbei
Eſaiæ 64. dągų̨, ir nużęgtúmbei muſúmṗ, ßitas ir tómus lîgies małdás, kurių̨ yra ganá pránaßůſe, kad' dażnái tąiáu żôdį biłôio ąnsai miéłas sênįs, tad' W. Diéwas
Pſal: 144. kuris' yra arti tiémus wiſsiémus kurié ii̢ įwadinêie tieſoié, dáwe iam̃ atsâkimą widuriié ąnt' ßirdiés per Dwáſią sáwų[3]) ßwęntą, ioġ ne turêio mirt' nęt' ißwiſtų̨ Chriſtų, tatái yra Meſiôßių[4]), ir pateptinį Wießpatiés. Szêßtá, ir atêio Dwáſioie Bażnįczion'. Néſsą tąieġ Dwaſiá S. kurîii iam' búwo tatái żadéius, ióġ ii̢ turéio tikrái ißwiſt', pagunde iamę, idąnt' tů mętú eitų̨ bażnįczion'. Dauġ ir mûſų̨ iżġ małônes Diéwo wáikßczioie bażnîczion', bęt'

1) ludiimą 2) Diéwą 3) sawą 4) Meſsiôßių

biiéus ioġ ßitų maż kurié Dwáſioie wáikßcziotų ion', tatái yr' Dwáſißka ßyrdze, ir gęrú nóru, tiektái drin' garbés ir laupſés Diéwo, drin' małdós, drin' kłauſimo żôdżio Diéwo, drin' wartôiimo ßwętųių Sakraméntų, drin' iżgánimo sáwo. [Kadąġ] (430)[1])

Kadąġ tad' gimditoiei W. Iéſaus nêße ių bażnįczion' tad' Siméonas S. pażinęs ių iżġ įkwepimo Dwáſios S. nepàkaktás regét' io ir żwalgit': bęt' idąnt' paſótintų aną sênąių géidulį ir łaukimą sáwą ſu didżiú dżeugſmú ių ąnt' ałkûnių ſawų, neßiódamas, bucziůdamas, głapſtidamas. Lâimios rųkos[2]), kuriós máżą bernêlį o didį Diéwą nęßiót nupêłne. Ir kuriżġ iż mûſų ne trokßtú pałáimos tokiós: arba mażéuſci idąnt' butųś râdęs prieġ tai Proceſſiéi? Taczéuġ ir męs gálimę dábar tai panókt', atmindami ąnt' anó żódżio. Ioġ pałáiminti kúrié ne regéio o intikéįo[3]). Gálimę io téipaieġ primilûtis ir Ioan: 20. primiłêtis per tikéiimą, ne teip iáu, kaip anů mętų wiſtikłůſe ſuwîſtito, bęt' kaip nų ſąnczio ſédinczio ąnt' deßinés Diéwißko Maieſtóto. Gálime io ik' nóri primiłétis priémę ių wertái ßwęnczéuſimę ſakramenté: kur yra ißtieſós po įpatinę důnos, tamęiáġ kûnę kúrimę ſędi ąnt' dęßinés Dįéwo.

Bęt' ſugrįßkime Siméonop: kurſái aukůdamas ir głapſtidamas aną ßwęntąių kudikêlį neißkałbamu dżeugſmú pałáimino ių, dêkawóio W. Diéwui, biłodamas. Nų atłaidi miélauſis Wießpatié, mané târną sáwą, pagál żódį táwą pakâiui'. Tatái yra, iau łabái lįkſmai numirſių, ir ne nôriu ne wiéno dáikto ąnt' to paſáulo daugéſn, kad' ápmaczeu akimis ſawomis iżganitoię táwą kuri patáikinái po wêidu wiſsų tautų idąnt butų ąnt' apreißkimo Páhonių ir garbês żmonių táwo Iſraelo. Kur ßwieſei pranaßâuię, Ioġ W. Chriſtus turêio bût' izganitoiu, ne tiektái żydų, bęt' ir Páhonių, kaip Eſáiás iżġ sêno pranaßâwo.

Ir cze ißwîſkimę, kokiůs Titułus Siméonas důſt' per Dwáſią S. W. Chri- 1: Tim: 2. ſtui. Wadina ių pakáiumi, iżgânimu, ßwieſumú, ir garbę. Pakâiumi, ioġ yrá Hebr: 8. 9. tárpįniku, iżgánimu, ioġ yra ámżina ałgá mûſų. Ir tůſé keturiůſe dáiktůſe Apocalip: 1. vżgúl tobulá io gerîbe, ir łabiéus ſúmmá wiſsós Ewangeliós. Nes' tatái wiſsa Geneſ: 15. kas prieitis įkûninįmop io, tatái vżrakinas żódiię pakâiaus. Nes' iiſsái yrá mųſų pakáiumi, kuris' ir Diéwą múmus ſudêrino, ir iżġ ábęio wiéna pádâre. Ir abidwi naturi ſudêio inġ wiéną ſáwą įpatinę, ir dwęiés żmónęs żydų ir Pásho- Ephcſ. 2. nių ſuwiénino ir ſutáikino, důdamas, pakâių ir tiémus kurié arti. Tatái wel' wiſsa kas vżgul io sákimo, giwênimo, ſu żmonemis ir dárimo praiewų, vżrakinas ßwieſumói. Todrįnaġ ir patis biło: ioġ aß ęſſmi ßwieſumas to pasáulo. O kás vżgul' atpirkimop ir kąncziosp io tatái vżrakinas po wardú iżgânimo. Ant' gâło kas vżgul kelimop iżġ numiruſių, inġ dągų żęgimo, ir iżgánįmo ámżino, tatái vżrakinas po wardú garbés.

1) 432 2) rąnkos 3) intikeio

Ioan. 8. Iżġ tos prieżaſtiés ßią diéną Bażnîczia S. krikßczionißká páßwęſtas żwake Diewui afierawôie. Pirmiéus ąnt' gárbés ir laupſés to, kurſái yra ßwieſumú apżiébiąncziú żmógų kiekwieną páſkui tą ir ąnt' żękło męilįgumo, ioġ mus téikeś pawadint' iżġ tamsîbių páhonißkų, ſtębuklįgeuſióṗ ſawóṗ ßwieſúmoṗ. Ioan: 1. Tópi ąnt' pamôkſło ir pagraudinimo wiſsų mûſų, idąnt' iau daugęſn támſumûſe ne wáikßcziotumbim', bęt' idąnt' teip' żibêtų ßwieſúmas mûſų po akim żmonių, idąnt anįs ręgędami dárbus mûſų gęrús, láupſintų iżġ to Téwą mûſų Matt: 5. dąguięįį. Będiewiéii Heretikai kaip' nóri iżġ to tęiûkiś, męs tû dżéukimeś, Cyrillus. ioġ tatái Ceremonios ſęnos ir paiųkimai Bażnįczióie krikßczionißkôie. Nes' teip' Cyrillus S. Arcibîſkupas Ieroſolimo pirm' dwilikos ßimtų mętų ſawamę ſákimę ąnt' tos ßwęntes bîło. Su lįkſmumú ir cziſtatá (pawáizdu Siméono) Wießpatį iżganįtoiui įſitękękime, ſu dżeugſmú ßią dieną żiburius arba lámpas pataikikimę. Kaip' ſųnųs ßwiesîbes Chriſtui, kurſai yra tikrôii ßwiesîbe waßkús afierawókime. Ir ioġ ßwiesîbe ąnt' apziebimo Páhonių paſaului parôdeś, todrįuaġ ir męs iżġ tos ßwiesîbes búkime ßwęntáis, vż ſniegą baltêſneis, vż pieną vż ßaphîrą ßwieſeſneis rć. Ką múmus téikiś dût Diéwę wiſsagálįs, per Iéſų Chriſtų ſúnų táwą. Amen. [Ant dié-] (431)[1]

Serm: I. in Purif.

Ant dienos Apczyſtiiimo
ßwęncziauſios Mergos Marios, ąntras
Sákimas Bernardo S.

Szią diéną Wiéßpati bażnîczios bażniczion' W. Mótina Mergá atâneße. Ióſephas wel' afierawóio Wiéßpatį, ne sáwą bęt' io tikrąįį ir miéłąįį Súnų. Pażino miéłaſiś ſęnįs ßitą kurio łáuke: ir Onna naßłé iżpażino iį ſąntį tikrûiu Meſsiioßiumi ir atwadûtoiu paſáulo. Nûġ tų keturių perſónų, pirmieus pradéioś ßios dienós proceſsyá: kuriii páſkui to ſu dżeugſmú wiſso paſáulo, ąnt' wiſsókios wiétos, nûġ wiſsų giminių turéio bût' darîta. O ne ſtebúkłas ioġ anû metú maża toii proceſſya búwo: kadąġ wel' búwo mażitelis, taſsái kurį ąnt' ios mótina Mergá neßióio. Ne búwo tęnái nuſidéiuſiam' wiétos ne wienós: wiſsi téiſus, wiſsi ßwęnti, wiſsi tobuli, wiſsi perrinkti búwo. Bęt' tiektáigu tûs pacziús iżgêłbeſsi miélauſes Wießpatie. Tiektái Pſal: 38. teáuġ kûnas, vżáugs wel' didêſnis ſuſimilimas táwas. Tu Wießpatie żmónes ir bądikßcżius iżgêłbêſsi, kad' prapłatįſi ir nuwiſsįſi ſuſimilimą táwą, o Diéwe. Priweizdékis tiektái ąntrai proceſsiei io inġ Ierúſalem miéſtą sáwą,

---

1) 433

iau tęnái iį minios prâlidy, minios pirm̃ minios páſkui eit': tau ten ne merga, bęt' aſiłas neßioia. Ne wiénu iau nebiáuris, ne wiénu nêbodis, ne wiéno ne proſtóia: nei tų̃ kurié kaip̃ pękus ſupuwę buwo meßłé o ſmárweie ſáwo. Ne wiéno biłáu nôtmeta, kas tiektái tur ąnt' ſawę̃s áp̃wałkałą Apaſtâlißką tai ęſt ięi Apâſtałißkas mókſłas, iei téiſsi giwatá, ieı́ pakłuſnumas, ięi mêiłe vždęgs didúmą nůdžių io. Tokio ne ẇiéno iau Wießpatis notmés iżġ draugés ſáwos, o iżġ tos ßwętós proceſsiós ſawóſsios inġ Ieruſalem miéſtą dąguięįį.

Apczíſtiimą tad' pagirtós Mariiós Mergos ßią diéną apwáikßczioiame: Sermo: 3. in Purif. Kurſái pagaléi zókoną Maiżiéßiaus tikos po vžgimimui Wießpatiés keturiómus deßimtimus diénų̃ ſukâkus. Néſſą paraßita búwo zókonę idąnt' moteLeui: 12. rißke kuri priémus ſékłą pagimditų̃ ſúnų, ne cziſtá butų̃ per ſeptinés diénás, o áßmą diéną bernêli idąnt' appiáuſtitų: o páſkui to ȧpmazgóiimo ir apczi-ſtiimo pilnawódama, ne wáikßcziotų bažniczion per tris deßimtis ir tris dienás: kųrias[1]) iżpildžius idąnt' afierawotų Wiéßpaį[2]) ſúnų ir ſu dowanomis. Bęt' kasġ tůiau iżġ prâdzios to dekreto, ne pamatitų: ioġ mótina Wießpatiés buwó wałná nůġ to prisâkimo? Argu tikies, ioġ kad' turéio tárit' Maiżießius. Ioġ moterißke kuriii pagimditų̃ ſúnų̃, turétų bût' neczíſtá: ne biióios blůžniṫ prieß mótiną Wießpatiés? ir todrinaġ pirm' táre. Priêmus sékłą. Nes' kitáip̃, kad' butų ne prážwełgęs, ioġ turéio merga be sékłos pagimdit': kasġ réikało búwo apc priimtą sékłą paminéiimą dáriṫ? Regimas tad' dáiktas yra, ioġ Ierem: 31. taſsái priſakimas ne vžgul' ant' mótinos Wießpatiés: kuriii ne priémus ſékłos, ſúnų pagimde: kaip̃ búwo pirm' paſakîta per Ieremią. Ioġ turéio nauiéną Wiéßpatis ąnṫ žêmes padârit'. Kłáuſi kokią nauiiénų? Moterißkc, tieġ, ap̃ſiáus wîrą, Ne nůġ kito wîro priims wîrą ne žmónißku budú pradés žmógų bęt' îſcioi' ne įżagtoie ir ne pákrútintoie vžrakįs wîrą: teip̃ vžtiéſą iog kad' įeis ir ißés[3]) Wießpatis, pagál kitą pranaßáwimą, tad' wartai ſaułótekių wiſ- Ierem. 44. sádós vžwerti patéks. [Kąġ tad'] **(432)**[4])

Kaġ tad' ißmanái, idąnt' wel dúmá ir ßirdis Mergós Mariiós ne gałeius butų ſuiúdintis ir teip̃ biłot': ąnt' koġ man rêikia apcziſtiimo? Kamuġ ne túriu waikßczioṫ bažnįczion, kuriós iſciá ne pažindamá wîro tápęs êſt' bažniczia Dwáſios S. Kodrin' ne turių įéit' inġ bažnîczią, kurį pagimdžieu bažniczios Wießpatį? Nieko tamé prâdeiime, nieko pagîmdime įzagto né búwo: niéko tokió kas butų̃ nêderamo, niéko kas butų̃ eſſą apczîſtitino: kadąġ geréus taſſái waiſius wêrſme yra czyſtatos, ir ąnt' to tikrái atâięs ęſt, idąnṫ darîtų̃ nůdžiu op̃mazgoiimą[5]). Kąġ ąnt manęs apczîſtit' tuṙ sáugoiimas Hebr: 1. prîſakimo, kuriii cziſczéuſe tápus eſmi patimi waiſiumi ne įžagtu? Tieſá, o pagirtói Mêrga, tieſa yr' ioġ ner priežaſtiés, nei taẃ rêikia apczîſtiiimo.

---

1) kurias 2) Wiéßpatį 3) ißéis 4) **434** 5) ap̃mazgoiimą

Bęt' réikią gis wel' búwo ſúnui táwam appiáuſtimo? Buk' kaip wieną iżġ ių tarp móterų kadąġ ir ſunús tawas teip yr' tarp bernêlų. Noréio bût' appiáuſtitų, o ne turétų toli daugéus nórét' bût' afierawótų? Afierawók ſúnų tawą, mêrga ßwętôii, o pagirtą wáiſiu îſcios tawos atadůk Diéwui Téwui. Afierawók' ąnt' wiſſų mûſų ſudêrimimo, afiérą ßwętą, Diéwui priimtinę. Wiénu żodżių priims Diéwas Téwas afierą nauią, ir brągeuſią hoſtiią, ape kurią iiſſai patis bîło. Taſſái yr' ſunús mânas miélauſes, kurime ſaw gerái pamégau.

Bęt' taſſái afierawôiimas, brólei, ganá rêgis grażųs ir brągus: kur iį tiektái Wiéßpatį ſtâto, páukßczeis âtpirko, ir tůiáu atpęcz parneßa. Ateiſiġ tas' mêtas kad' iį ne bażniczioi' afierawós, ir ne ąnt' rąkų Syméono, bęt' vż miéſto ąnt rąkų krîżeus: ateis tas mêtas kad' io ſwêtimu krauiu nótwadůs, bęt' iiſſái kitús atwadůs ſawůių tįkrûiu[1]) krauių: nes' iį atwadâwimu âtſiunte Pſal: 110. Diéwas Téwas żmonémus ſawómus. Ii bus afierá wákaro, o ßi yra ritine: tóiiġ vżtiéſą linxmêſne, bêt' anóii aprepnêſne. Néſſą ßitoii metú vżgimimo, o anóii tóbułoſe wâſaroſę io: wienók taczeu ape abidwi gali ißmanik' ką Iſaiæ 53. ąntái Prânaßas pirm' paſâke. Afierawôtas yra, ioġ patis' norêio. Nes' ir nų afierawôtas yra, ne idąnt' iam' to butų reikią, ne idąnt' butų éſſąs po dekretú zókono, bęt' ioġ patis norêio: ir ąnt' krîżeus teipaieġ afierawôtas yra, ne idąnt' butų búwes ků nukałtęs, ne idąnt' żydas butų pergałéięs, bęt' ioġ Pſal: 53. patis téikes iżġ gerós wâlos afierawóſiu Wießpatié: kadąġ iżġ gerós wâlos ir tu afierawoieis, drin' máno iżgánîmo, ne drin' ſawo réikało.

Bęt' kaġ mes, bolei[2]) afierawóiame, arba ką iam' atadůſime vż tatái wis' ką múmus padarit' téikes. Iiſſái vż mus afiérą kurią brągéuſią turéi, ir ąnt' kurios brągeſne bût' ne gâłêio. Ir męs tad' darikime ką gálime, afierawódami iam' ką geriáuſio tûrime? kas tikrái patįs eſmé. Iiſsái patis ſawé afierawôio: o tu kas eſsi, ioġ patiés ſawé afierawót' turetumbei ne norét'? Kas' man' tatái důtu, idąnt' afiérą máną teiktųs priimt' teip didis maieſtôtas? Turiú du ſmúlkiu pęnigelú, Wießpatié, kuną biłáu ir dußią, důd' Diewé, idąnt' iůs gałêczio taw tobułái afierawót' ąnt' afieros laupſes. Nes' man' tikrái gereſn', ir toli garbęſu ir náudįngeſn' yr', idąnt' taw gąndPſal: 41. żéus buczio afierawôtas, o neġ ſaw pacziám turêcze bût' átliktas. Nes' manimp pacziąp důßia manóii ſawimi bâidos, o tawimp įſilinxmis Dwaſiá manóii, ięi nůġ tiéſos bus atadůtas.

Brólei, kad' turéio mîrt' Wießpatis? Zydas mîruſi afierą afieráwoio. Bęt' iau nų giwęnu aß, bîło Wießpatis' ne nóriu mîrtiés nuſidéiuſio: bęt' gąndżéus idąnt' atgrįßtų ir giwętų. Ne nori Wießpatis numirimo máno, o Iezer: 18. 33. ne afieráwóiu iam' ſu dżiaugſmu giwâtos manós? Néſſą tatáiġ yra afierá numáłdąntiii, afiéra Diéwui miéłoii, afiera giwóii.

1) tikrûiu 2) brolei

Bet' kaip' ąnt' anós afiéros Wießpatiės ſkâitome, ióġ tris búwo teip'
wel' ir ant' afiéros mûſų triių dáiktų Wießpatis noṙ nůġ mųſų. Búwo ąnt'
anó afierawóiimo Ióſephas apżiedůtinis mótinos Wieß-[patiés] **(433)**[1]) patiés,
kurį turéio vż téwą Wießpatiés: búwo ir patį[2]) Mergá mótina, ir waikêlis
Iéſus, kurį afierawóio. Tegi îſsi[3]) tad' ir ąnt' afierawóiimo mûſų ſtiprúmas
wirißkas: teſsi twárdimas kûno: téſsi ſiéłá nużêminta. Téſsi biłau iżkęntime
ſu gerú padûmoiimu, ßirdis wirißka: téſsi twárdime cziſtúmas męrgißka[4]):
téſsi ſiéłoie łétumas, ir nużeminimas wáikißkas.

Dékawokimeġ iau wiſsi Wiéßpati Diéwui ſawám, kurio miéłaßirdúmą Pſal: 141.
priémeme widuriú bażnîczios io. Priêmęs búwo tąiáġ miełaßirdumą Dówi-
das prarcgéiime: priéme ių ir ßią diéną. Siméonas iżpildime: priememe ir
męs intikeiimé: prîima ių ir ßitie wiſsi kurié yra praregêti ing giwâtą
ámżiną. Néſſą taſiéu yra Chriſtus wákar kuris' ßią diéną ir bus ąnt' ąmżių.
Ir miełaßirdúmas yra widuriié bażnįczios, ne pakampeie nei padwárioie: Hebr: 13.
nes' ner' pérrinkimo perſónoſę Wießpatiṗ Diewiéṗ. Ant' wiétos będrós Acto: 10.
iżkéłtas miełaßirdúmas: wiſsiémus yra afierawôtas, ir ne wienas nůġ io ne Lucæ 2.
êſt' átſtumiamas, tiektái taſsái, kuris io patis ne noṙ. Bęt' kuris Diéwo yra,
taſsái ne matis mîrties, nęt' apżwalgis Chriſtų Wießpatiés, idąnt' drąſei
ißłáiſtas butų pakâiuie. Nes' kodrįnaġ ne turêtų bût' pałaiſtas pakâiuię,
kuris tuṙ W. Chriſtų ßirdiié? Néſsą iiſsái yra mûſſų pakâiumi, kuris' per
intikéiimą giwêna ßirdiſę mûſų. Miłůkimeġ, tad' miełaßirdúmą kurį widurį Epheſ: 3. 1. Cor: 5.
bażnįczios priememę: o ſu Onna ßwęta iżġ bażnîczios ne ißêikime. Nêſſą Rom: 10:
bażnîczia Diéwo ßwęntá yra, kuriii iûs eſté, bîło Apâſtałas ßwętas. Arti yr'
tas miełaßirdumas: arti yr' żôdis naſrûſé iúſų, ir ßirdiié iúſų. Ant gâło
Chriſtus giwêna per įtikéiimą ßirdisé mûſų. Tóii yr' bażnįczia io, ir taſái
ſoſtas io: nes' důßia têiſaus yra ſóſtas ißmintiés. O teipo kaiṗ dażnai, ir
łabieus wiſsádós miełái graudinų: teiṗ ir nų mełdziú, wáikßcziokime ne
pagál kûną, kûnnę[5]) idąnt' ne įgiżſtúmbim' W. Diéwui. Ne bûkime gentimis Iaco: 4.
to pásáulo, idąnt' ne taṗtúmbimę priéſakeis Diéwo. Stembkimeġ tad' prieß Iacob: 4.
wêliną, ir pabęgs nůġ mûſų: idąnt' iáu wáłnai waikßtinétumbime dwáſioie,
o idąnt' ßirdiė butų będrawimas. Néſſą ßirdié êſt' priimdineiimas mieła-
ßirdúmo ßirdiie, o Chriſtus giwéna, ßirdiié bîło pakâių żmoniumṗ ſawumṗ
ir tumṗ kurié ſugrįßta ßirdumṗ. Iamuġ ſu Téwų ir ſu Dwáſia S. téſsi garbé Pſal: 84.
ir laupsé ąnt' ąmżių ąmżinų. Amen.

---

1) **435** 2) pati 3) êſsi 4) mergißkas 5) kûnę

Ant dienos S. Motieiaus Ewangelia, ape mażitelus. Matteußiep̄ 11. Cap.

Anuo metu: Atſakidamas Ieſus táre. Dekawoiio taw Têwe, Wieſpatié dągáus ir żêmes, ioġ tatái páſłepei nůġ ißmintigų́ių ir nuwôkenczių̨ių, ir apréißkei mażiteliémus. Teip' Téwe, ioġ teip' búwo gerá walá tawá ties tawimi. Wiſsa yra mań padůta nůġ Téwo máno. Ir niékas ne pażîſta ſunáus, Lucæ 10. tiektái Téwas, nei Tewą kas pażîſta tiektái ſunús, ir kam' norêtų ſunús Ioan: 7. apréikßt'. Eikite manęsp̄ wiſsi, kurié darbinéiate (arba wárgſtate) ir apſų́kinti eſté, ir aß iúmus átilſi důſių. Imkite iųgą mánąąnt' ſawęś ir mókikiteś nůġ manęs, ioġ rómus eſ-[ſmi ir] (434)[1]) ſmi ir nużemintas ßirdimi, ir ráſite átilſi důßiomus iųſų. Nes' iųgas mánas ſałdús yra, ir naßtá manôii łęgwá.

IZGVLDIMAS.

Toié trumpói Ewangeliói', Brólei miélauſieii túrime żodżius giwâtos amżinós: kuris' vżgúl' pażinimę patiés Diéwo tikroio, ir Iéſaus Chriſtaus ſunáus io. Néſſą cze túrimę apraßîta, ioġ Diéwas Téwas yra Wießpatimi dągáus ir żęmes, yra męiłaßirdumi ir téiſumi, yra dawéiu ir prieżaſtimi iżgânimo żmonių, yra átakias atdůdąs piktiémųs[2]) ir ne męilįgiemus żmonémus: kadąġ ſłaptęs karalîſtes ſawós ſłápia nůġ ißmintįgųių to paſáulo, ir apréißkia ics nużêmintiemus. Túrime wel' apraßîta, kas yra Iéſus Chriſtus kurį iiſsái átſiųnte, ioġ yra ſunumi Diéwo tikrůįu[3]), ir wiſsamę ligumi Diéwui Téwui ſawám', ioġ wiſsa yra padůta po galîbę io, teip' ioġ yra Wießpatimi dągáus ir żęmés, giwátos ir giltines arba mirimo: ir ioġ ne wiénas ne gáli pażint' Diéwo Téwo tiektái iżġ małónes io, ir todrįnaġ ąnt' gâło ſußâukia wiſsús ſawęſp̄ kaip̄ ßulnióp̄ wiſso gêro, ir môkia iůs kaįp̄[4]) túri wéiktis prieġ dwári io, żadédamas iiémus atwéſinimą ir átilsį ámżiną, kaip' płaczéus iżġ iżgûldimo Ewangeliós S. dabóſsimeś.

I.

Anů metú, tieġ, ir anóie wáłąndoie ißwartôięs W. Iéſ' Chriſtus téiſiauſius, ir tam' páſaului łabái naudįgús ſudús diéwo, ióġ iiſsái paniékinęs ißmintįgůſių̨s Phariſéußus ir Dáktarus Zidißkus, ir łapiůſius Kapharnaitús,

---

1) 436 2) piktiemus 3) tikrůiu 4) kaip̄

téikes aprinkt' nużémintus Apáſtałus ir múitinįkus praſidżiugęs Dwáſioie Lucæ 10. kaip tikras żmógus, pradéio nůßirdżei dékawot' Diéwui Téwui ſawám tais żodżeis. Dékawoiu aß táwi Téwe Wießpatié dągáus ir żémes, ioġ ſłaptés mókſło dąguiėio, Ewangelios S. teikéis téiſei paſłépt' nůġ tų putliųių ir łapiųių żmonių, kurié ſaẃ rêgis ißmintįgais ir ſtrópumis, ir teikéis ies atdęgt' ir apréikßt' mażitęliémus ir nużiámintiêmus.

Ne tikékiſiġ, idą̀nt' W. Iéſus gerêtus ir dżeugtųś iżġ piktanôrių nużúdimo, kadą̀ġ iiſsái ne nôri mirimo nuſidéiuſio, bęt' nôr idą̀nt' wiſsi atgrįßtų ir iżganîti butų: bęt' dżiauges, ioġ nopréißkęs ſłapczių ſawų aniémus łapûniamus ir pútłumus żmónemus, kurié ių drin' pútłumo ſáwo pérmanįt' ne Exod: 18. gałêio, téikes ies atadęgt' ir apréikßt' nużêmintiemus: kadą̀ġ tatái yra prigimta Petr: 5. W. Diéwui, ſtęgt' prieß didżiůięnczius, o nużémintiémus důt' małónę ſawą. Tôġ wel budú Pówiłas S. biłôio. Garbé W. Diéwui, ioġ búwotę wergáis nůdemes, ir tápetę nůßirdżéi pakłúſnųs Ewangeliós S. Néſſą ne todrįn' iiſsai Rom: 6. Diéwui dékawoia, ioġ búwo pirm' to wergáis nůdemes arbá nuſideiimo, bęt' todrįn', ioġ búwę pirm' nuſidéiuſeis, nų iau tapé eſté ßwętais. Teip Chriſoſtómas S. Nórint' ir tieſiógui tarit' gálime, ioġ W. Iéſus iżġ ábęio dzéugeś[1]), ir dékawoio Téwui, teip iżġ apàklinimo łapiųių, kaip iżġ apżiebimo nużémintųių. Nêſſą apakimas ir paſmerkimas piktanôrių ir łapiųių, nórint iżġ wienós ßaliés gałéiimą ir nuludimą[2]) dáro żmonémus ßwęntiémus kiek régi, ioġ ánis yr' żmonemis padarîti ąnt pawéikſło Diéwo ir ąnt' iżgânįmo ámżino: bęt' iżġ ą̀ntros ßaliés ręgédami, ioġ ių apiakimas ir paſkandinimas tikas gęrú ir teiſumi ſudú Diéwo, ir tarnáuia łabai ąnt' apżiebimo Gen: 9. garbés diéwo, ne gal' iżġ to tiektái dżéugtis, kad' ręgi ioġ pildżes waliá W. Diéwo ąnt' kuriós ne gáli bût' niêko gęréſnio nei teisêſnio. Ir [néſt'] **(435)**[3]) néſt' tai prieß méiłą ártimo, bęt' yra żimé ßirdés nuwôkęnczios, ir giręnczios teisîbę sûdų miélauſio Diéwo. Kuri todrįn áłga Wießpatimi dągáus ir żémes, idą̀nt' żinótumbei, ioġ iis ką nóri wiſsa dáro ąnt' dągáus ir ąnt' żémes, ir ióġ niékas ne gali ſtęmbt' prieß wálą io, ir ioġ taczéu ne gal' bût' niéko netéiſaus, ką nórint' iiſsái padaris ſu kuriů nórint' ſutwerimų ſawůiu ir kadą̀ġ yra Wießpatimi wiſsų, ir wiſsa túri rą̀koie ir galîbeie ſawóie. Teip mánas miéłaſis Téwe, kadą̀ġ teip tu pamêgai. Ir kaipóġ cze ne biiótis teisîbes Diéwo? Kaip ik mętú ne bégt. Thrónop małônes ir ſuſimilimo io? Kaipóġ ne nużêmintis ků żęmiéuſei pogalįga rą̀ká Hebr: 4. Wießpatiés? Kaip nůġ łápumo ků toláuſei ne bégt'? kuris' ßitái yra didzéuſiąie prieżaſtimi apiakinimo ir paſką̀ndinimo amżino, kaip ßwiéſu pawáizdą 1. Pet: 5. túrime ßio ámżio Heretikůſe: kurié téipaieġ darîdamieś ißmintįgêſneis ir łabái

1) dżéugeś 2) nuludimą 3) **437**

nuwókiąnczeis ąnt' wiſsų krikßczionių wiſsų ámżių ir po wiſsą paſaulį tápe
paikáis ir ißnįko augßtosé dûmosé ſawosé, ir apáklinta yra paſiútuſi yra ßirdis
Rom: 1. ių, ioġ iżġ baiſių̨ių̨ kłaióiimu iżpáiniotįs ne gâli Sérgekimeſiġ ir męs pro
miéłą Diéwą, idąnt' inġ tokiąieu karônę ne impułtúmbime.

Girdêiome łabái trumpái ape Diéwą Téwą, kaip' yra galįgas, baiſús,
téiſus, ir ſuſimiłſtąs, ſmárkus prieß łapáuięncziůſius, méiłus nużęmintiemus,
nų̨ iau kłaſikime[1]) ape ſúnų, kaip' yra lîgus Diéwui Téwui ſawám̃. Nes'
idąnt' kas ne tarîtųś idąnt' tiektái patis wiénas Téwas turêtų apréikßt nuſi-
żęminuſiemus ſłaptęs karalîſtos dągáus, tadąġ tůiáus pridawę, wiſsi dáiktai
yra mañ padůti nůġ Téwo mano, ir ne wiénas ne pażįſta Téwo, tiektái
ſunús: nei ſunáus kas pażįſta tiektái Téwas, ir kurém' ij ſunús apréikßt
téikeś. Kurįs żódżeis rôdze, ioġ Téwas niéko ne dáro bę ſunáus, ir ioġ
wieną́ ir toiéuġ yra galîbe, naturá ir Deiwîſte Téwo ir Sunáus, téipaieġ ir
Dwáſios S. Kaip' iżġ kitų tůłų wiétų ráßto S. ródżes. Nes' teip' kur kitur
bîło. Wiſsús dáiktus kuriůs nórnt'[2]) túri Téwas, maniéii yra. Ir wel' wiſsi
Ioan: 16. dáiktai tawi Téwę mani yra, ir wiſsi mani tawi yrá. Ir wel' Téwas mil'
Ioan: 3. ſúnų ir wiſſá pádawe inġ rąkás io. Wiſſús dáiktus dáwę iam Téwas rąkoſn'?
Ioan: 13 Dawe iam' galibe ąnt' wiſsôkio kûno, idąnt' wiſsiémus kuriůs iam' pádawe,
Ioan: 17. důtų giwâtą ámżiną. O cze tęgédies Arionai, kurié ſúnų dáro mażęſniu neġ
Téwą ir dábar daugéſn tęgédis bęдиewiéi Nauiakrikßczei, kurié ij dáro
tikrůiu ir łetú żmógumi, ir drę́ſa blúżnit', ioġ ne búwo pirm' neġ vżgime
iżġ Mergós Mariós.

Ir ne wiénas, tieġ, ne pażįſta ſunáus, tiektái Téwas, ir Téwo niékas
ne pażįſta tiektái ſunús, ir kam' ſunús apréikßt' ij téikies. Cze důſt' prié-
żaſtį, kodrįn' augßczéus prirâße Téwui apreißkimą ſłapczių Ewangelios S.
ir kaip ies Téwas aprêißkia tiémus, kuriús iis' pamêgſta, daugéus per ſúnų
ſawą. Nes' kadąġ patis tiektái Téwas tobulęi pażįſta ſúnų ſáwą tadąġ patô-
gei iam' yra priraßîtas apreißkimas ſunaus, ir tų apſłepimų, kurié ſunáuſp
priéitis arba vżgúl. Ir wel' kadąġ patis' wiénas ſunús pażiſta Téwą, ir iam'
kaip kitús dáiktus, teip ir tatái yra padůta, idąnt' ij apreikßtų kam' tei-
kiés: tadąġ patis' wiénas ſunús yra, per kurį Téwas apréißkia mážitęliémus
wiſsá ką apreißkia. Nórint' patis' wiénas Téwas pażįſta sûnų ir patis wiénas
ſúnųs pażįſta Téwą sáwą páżinczia prigimtąie ir tóbuła: o tie wel kuriémus
ſunús pátį ſawé ir Téwą ápreißkia, pażîſta tiektái pażinimú neiżtiſſų, iżġ
małônes apreißkimo. Kádąġ ne wiénas ſutwerimas W. Diéwo ſawo iżtiſai
Rom: 11. kaip yra patis' ſawimp pażint' nei aprépt' gâlį. Ir dabókiś ioġ iżġ tos ſen-
1. Cor. 13. tentiós dwęiopai wel' ródżia lîgumą ſunáus ſu Téwu. Nes' ięi teip pażįſta

---

1) kłauſikime 2) nórint'

ſunús Téwą, kaįṗ[1]) Téwas ſúnų, tadą́ġ múſiie abúdu ſaẃ bût' ligú, ir węl' iei teiṗ ſúnui pridęrą apréikßt' kam' nôri, kaiṗ ir Téwui, tadą́ġ múſiie bût' ſunús lîgus Téwui. Nes' ne bîło ioġ ſunús apręißkia, kam' Téwas liépia: bêt' kam' ſunús apréikßt' nôri, kaiṗ paſsâke, ioġ Téwas apréißkia kuriémus téikęs. Bęt' kad' girdi, ioġ arbá patis wiénas ſunús pażį-[ſta Té] **(436)**[2]) ſta Tewą arba patis' Téwas ſúnų́, ne ißmanįkiġ idą́nt' iżġ cze atſkirdinétų Dwáſia S. arba idą́nt' wel' Téwas ne pażintų́ patis' ſawę́s. Bęt' ßitáis żódżéis átſkiria ir attólina dáiktus ſutwértus nů́ġ tokiós pażintiés ir tóbułumo, kurį túri trįs Diéwißkos perſónos páczios ſawimṗ.

II.

Teip' padékawoię́s W. Iéſus Diéwui Téwui ſawám, ir paródę́s łobius túrtų, galibes, prôto ir mókſło arbá żiniós ſawôs łabái miéłai ir małónei Coloſ: 2. 11.
ſuwadinéta ſuwę́sṗ[3]) wiſsų́ prilieſtų arba pawárguſių, ir ių́gu teip' ſęno zókóno, Rom: 11.
kaip' ir paſáulo ir węlino prilieſtų, ßitais ſałdżeuſeis ir męilįgeuſeis żôdżeis. Eikiteġ manéſṗ wiſsi kurié wârgſtatę dirbate, ir aṗſiąkinti ęſtę, ir aß ius atwéſsįſsių. Ne ißmintįgiéii, nei tie kurié grôżiś tů́ paſáulu, kurié ne iêucze wargo, nei nů́demių ſawų́. Ne Heretikai kurié dâroś ßwęntáiſeis: bęt' iųs mażiteliéii iųs nużêmintieii, iųs kurié ęſte iųgú ſęno zókono, ir prámonių żmonių kurés pramâne, teip' węidamainių, kaip' ir anų́ páhonißkų Philoſophų apſų́kinti éikite wiſsi manę́ſṗ, o aß ius atwéſsįſsiu, kųrſai[4]) drįn' tó paſsidawiais zókonui, idą́nt' tů́s atpirkczę kurié po zákonu búwo. Iųs kuric ęſtę tûleis negą́ndáis ir apmaudáis tos giwâtos ir kûno apſų́kinti (kadą́ġ gę́ndąſis kûnas
apſų́kina dûßią) éikite manę́ſṗ wiſsi ir aß iůs atwéſiſsiu mókſłú mánûiu ir Dwa- Actor: 15.
ſiá manąie: ioġ árbá iį tikrái atimſiú, arbá iį teip' pałą́gwįſiu, idą́nt' iį bęſų́kumo Gal: 5.
neßiotumbite: arbá iumus dů́ſiu małônę ką́ntrųmo, idą́nt' ir ſųkiéuſius dáik- Matt. 23.
tus ſu dżeugſmú neßiót' gałétumbit'. Iųs kûrie ęſtę naßta arbá ſų́kumu nů́de- Eccleſ: 10.
mių ir ſiéłos piktós arba karóiimo vż nů́demes aṗſų́kinti: éikite wiſsi manę́sṗ. Sapien: 9.
Ir aß ius atwéſsiſsių, kad' atłáidę́s iumus nů́demes iúſų ſiéłą rámią padariſsiu. Pſal: 57.

Manę́ſṗ wiſsi manę́sṗ, o ne węlinôṗ, nei paſauloṗ, kurié ius vżwęſt gáli, bęt' niéko iúmus důt' gęro ne gali: kadą́ġ niéko ſawo ne turi. Manę́sṗ wiſsi manę́sṗ, ir manúmṗ mókitiniumṗ manúmṗ, bażnįcziosṗ manóſṗ wiſsatimeſṗ ne paklîdelũṗ îdumṗ, kurié ius nů́ġ manę́s ſkîrſto, ir nauiús ir kitôkius Chriſtuſius pakampemis ir puſtînęſę ſawoſę rôdżé, kurių niékad' ne pażino tikriéii krikßcziónįs. Nes' niékur kitur, tiektái manimṗ, bei bażnįczioie manóie, nei nů́demių atłaidimo, nei iżgânimo, nei atwéſinimo ir dżéugſmo tieſós ne râſitę. Aß ius turių patis atâußit'.

1) kaiṗ 2) **438** 3) ſawę́sṗ 4) kurſai

Bęt' ąnt' kog wienok' teip' łabái wadini mûſų miélauſeſis Wießpatie? ar ąnt' pataikáwimo? argu ąnt' wálnumo kûno? ar ąnt' patiés wiéno tikéiimo tiektái? kaip' ßios kartós Ewangelikai? Iáugu to pakákś ioġ táwęsṗ per tikéiimą atęiſime? O ne bîło W. Chriſtus ne ganá to: bęt' atáię manęsṗ per intikéiimą, imkiteġ dabár ąnt ſawęs iųgą máną, kaip' pirm' tarnáwote nůd-
Rom: 6. žiomus, tam' paſaului, arbá ßátônui, teip' wel' mań tarnáut pradéſsite, kaip' iždawinéiote ſąnarius iúſų ąnt' tarnâwimo neteiſumui ir ne cziſtúmui: teip' nų wel' iždawinêkite ąnt' tarnawimo ßwęntîbei ir teisîbei.

Ir dabókis ioġ nê tare. Vždékite náßtą iûſų ąnt' manęs ir ąnt' krîžeus máno: teipo kaip' nų mókia Ewangelikai, ioġ ſųkúmas arba naßtá ſiéłos éſt' núimamą, ir ramúmas ſiéłos yra įgaminamas pacziú tikêiimu arba dukséiimu inġ Chriſtų vž mus ąnt' krîžęus ganá dárąnczio. Bęt' bîło imkite ąnt
1. Cor: 5. ſawęs iųgą máną, ir teip' dabár atráſsite pakâių dûßiomus iųſų. Nes' Iugé Wießpatiés Chriſtaus, nóriuṫ pirmieus vžrakinaś, idąnt' ißmintį mûſų priwerſtúmbime po pakłuſnumú tikêiimo, kuris' gimdže dukséiimą Wießpatiéſṗ Chriſtauſṗ: bęt' wel' iamé páſkui to vžrakinaś idąnt' pamußtumbime ir wálą po pakłuſnumú io priſâkimo.

Bęt' kaipóġ tą iųgą táwą Wießpatié neßióṫ túrime? Mókikiteś, tieġ, nůġ manęs ne pasáulo budawóṫ, ne numiruſsiųių atgîdiṫ arba żękłų dariṫ.
Auguſtinus. [Bet' mo-] (**437**)[1]) Bęt' mókikites nůġ manęs nužéminimo ir rómumo. Aß
Ioa: 13. iúmus pawáizdą palikáu, idąnt' téipaiau daritumbite, kaip' aß pirm' dariáu. Kęnczeu aß vž ius pawáizdą iumus pálîkdamas, idąnt' wáikßcziotumbite pedáis manáis. Nes' iei teip' élkſiteś, tad' tikrái ráſite tieſós ir ámžiną pakâių dûßiomus iųſų. Girdiéġ cze ioġ tikraſis pakâius dûßių, ir tikraſis dzéugſmas[2])
1. Ioan: 9. ne vžgúli gêriię, nei apſtę to paſáulo: bęt' krîžiuie ir kąntrumę, nužęminimę ir rómumę.

Bęt', ieib' ne biiótuś to iųgo, idąnt' tos náßtos, ſųkumu ne iżkałbinêtuś, pridêio Wießpatis tatái, ioġ iųgas mánas ſałdús yra, ir naßtá maná łęgwá. Ir kurġ yrá tie kurié bîło, ioġ múmus Chriſtus įſâko ne patógius dáiktus? ir ioġ niékad' ne wiénas ne gál' ißpildit' priſâkimo io? Prieß kuriůs ręgimái cze Wießpatis bîło. Téipaieġ ir Iónas S. Ioġ priſâkimas io, ne wárgus yra ne tárent' ne patôgus.

Ką mań patis' nemitęs paſſakiſsi, kad' ſulîgįſsi iųgą węlino ſu iųgu W. Chriſtaus. Ko nekéncze prieġ dwári łápus žmogús idąnt' tiektái Dignitôrſtwą įgitų, idąnt' gałętų turét' wirßunę ąnt' kitų? O iżġ ąntros ßaliés rómus ir nužęmintas žmů, kaip' yra rimſtąs? Ko ne kęncze gôdas, rįnkdamas pęnįgus ir turtús ſu didžių gaiłéiimu? O iżġ ąntras ßalies kaip' tólį

1) **439** 2) dżéugſmas

linkſmęſnįs yrá ßitaś, kuris' turédamas péną kokį tokį ir kû kûną apdęgt' daugęſni niéko ne gêidze ąnt' to paſáulo? Ko nekęncze pałaidûnas arba ſwętimmotęris nûg pasiutuſios męiłęs, ne gałêdamas niékad' paſótint' pikto géidulo ſáwo. O iżġ ántros ßaliés kaip' didį pakâių túri taſsái, kuris giwęná cziſtátoie, turédamas padûtą kûną ſawą, ir paiáutimais ir ſu geiduléis io? Teipaiéġ ſuliginęs apſiriiusį ſú páſnįkauienczių̂iu, girtų ſu brûkanu rûſtu [1: Tim: 6.] su rómumi, pawidintį ſu ſuſimilſtąnczių̂iu, pigái patis' dabôſies, kaip' toli ſų́kęſnįs iųgas paſaulo ir węlino, ir neġ ſałdúſis iųgas W. Chriſtaus ir łęgwá naßtá io. Nes' kaip' taſſái kursái łanciûgą áukſo neßióie, sųkumo io ne iâucze, drįn ßwąkumo io: teip' ir iųgas W. Chriſtaus nórint' iųgas yra, bęt' drįu' garbés ir ßwąkumo io, kurį turi nûġ Chriſtaus, ſałdús yrá tiémus wiſſiémus, kurie iį mîli, o daugéuſei ioġ iį patis W. Chriſtus padęſt' iiemus neßiot'.

Tatái żinôdami, miélauſieii brólei, perbłôßkę żemen kártų iųgą nûdżių, ir sųkią náßtą paſaulo ir częrto, kuriû pirm' apſų́kinti búwamę paſsitękime wiſsi ſu tikrá ßirdże Wießpatieſp Chriſtausṗ iżganîtoioṗ ir atpirkeióṗ mûſų, ir néßiókimę ſaẇ iųgą io nużęminimę ir rómumę: ir ráſsime átilsį dûßiomus mûſų. Ką múmus ſutęk' Diewę wiſsagalįns, per Iéſų Chriſtų ſúnų táwą miéłąiį. Amen.

Ant dienos Błowießcziu ir inkunimo Sunáus Diewo Ewngelia[1]) ape ingi Lukoßiuṗ 1. Capit.

Anuo metu: Nuſiuſtas buo Angełas Gabriółas nûġ Diéwo inġ miéſtą Galileos kuriám wardas Nazáreth, mergoſṗ ſużiedûtosṗ wirni, kuriám' wárdas bû Ióſeph, iżġ namų Dówido ir wárdas mêrgai Mariá. Ir Iéięs Angełas ioſṗ táre: Sweika [búk ma-] (**438**)[2]) búk małónes piłná, Wießpatis ſu tawim pagirtá tu tarṗ mótêrų. Kuriii kad' iżgirdo iżgąndos iżġ kałbos io, [Eſaiæ 7.] ir dúmoio kókſái tái: butų paſweikinimas. Ir táre iei Angełas. Ne biiókis [Lucæ 2.] Mariá, nes' radái małónę Diewieṗ. Szitái pradéſsi iſcioſe, ir pagimdiſsi ſúnų, ir praminſsi wârdą iam' Iéſus, Taſsái bus didis ir ſunumi aukßcziauſioio [Matt: 1.] wadintas bus, ir dûs iam' W. Diéwas ſóſtų Dówido Téwo io, ir karaláus [Danie: 7.] namûſiá Iákobo ąnt' amżių, ir karaliſtos io ne bus gâło. Táre tad' Mariá [Matt: 4.] Angełoṗ: kaipáġ tatái bus, kadąġ wiro ne pażyſtų. Atſakidamas Angełas táre iey: Dwaśia S. atáys inġ tawe, ir galibe aukßcziauſio vżdęġs taw. Todri-

---

1) Ewangelia 2) **440**

naġ ir tatái kas vżgims iżġ tawęs ßwęnta, bus wadinta ſunumi Diéwo. Ir ßitái Elżbietą prigintine[1]) tawoii, ir tóii pradeio ſúnų sênatwey ſawói, ir ßitas ménů yrá ßeſtas anai, kurią wadina ne waiſinga, nes ne bus ne galingas Diewieṕ wiſsókias żódis. Ir táre Maria Szitái tarnáite Wießpatiés, teſsi mán pagál żódi tawą ir atſtcio[2]) nůġ ios Angelas.

IZGVLDIMAS.

Apé didi łabúmą ßwęntes tos, ir apé karſcziauſią ir ámżiną meiłą, iżġ
Apoc: 7. kuriós Diéwas wiſsagális, Wießpatis ąnt' Wießpatų, ir karálůs ąnt karálų
ſuſimiłęs ąnt' mųſų, kurié ne búwomę niékas kito tiektái miſerniauſieii ir
Philip: 2. amżinái paſmerktiéii nůdegulei prágaro, ir bębúdams[3]) formoi Diéwo, búda-
Hebr: 4. mas ligumi Diéwui, yßnaikino patis ſawę priéme ąnt' ſawęs formą wérgo,
ir del' mųſų pawárguſių, ir del' múſų iżgánimo núżęgę iżġ dągáus, ir
įkúninos iżġ Dwáſios S. ir ſtóios żmógumi wiſsamę mums ligumi iżſkirus
nůdżią. Tos biłau meyłes ne wiénas iżbiłot' ne wiénas iżgirt', ir wértai
iżdékawot' ne gal'. Kadąġ tatái wiſsás ißmintęs żmonių praéit', ioġ ir
Wießpatis múſų, ir Diéwas mųſų, ir aukſkcziáuſias ſúdzia múſų téikes ſtótis
Téwu, Brólu, ir apżiedůtinių muſú: ioġ wiſſą ſkółą mųſų ir pati páſmer-
kimą ant' ſawés priéme, ſawůiu karcziáuſioiu mirimú atpirko mus, ir padâre
ſunumis amżinós giwátos, ſugrążino mums gárbę patęriótą ir padáre mus
Apocalip: 1. ligus arbá augßtęſniús ant' Angelų, ioġ nų didéſſnę biła túrimę Diéwóṕ, ir
didęſné páderme ſugłauſti arba ſuiųkti, ir neġ patis Angelas augßcziáuſias.
Néſſą ne priéme W. Diéwas natúros Angełų, kaiṕ prieme múſų żmónißką.
O neißmeſtůtoii ir nepabęgęmoii geribę Diéwo? Sziąn diéną W. Diéwas
pawizdeio ąnt' wârgo żmonių ſawų ir nuſiunte iiémus atpirkéią. Sziąn diéną
giltine arbá mirimą kurį mums pirmoii żmoná nupełne, ąntrá żmóná Mergá
Hebr: 2. nůġ múſu attréme. Sziąn diéną Diéwas tápe arba ſtoiós żmógumi. Kas kaiṕ
tikos, apraßinéia mums hiſtoriá Ewangeliós S. ßios diénós, kurią[4]) kų[5])
trumpiauſei ſu páßałpa Diéwo iżguldiſsimę.

I.

Nvſiuſtas yra Angełas Gábriołas, nůġ Diéwo. Czia pirmiaus ißwiſkimę ne iżkałbamą méiłą Diéwo prieß żmónių giminę, ioġ kad' [żmónes] **(439)**[6]) żmónes miegóio, ir niéko ne dúmoio apé ſáwą atpirkimą tad' W. Diéwas patis iżġ ſawós małónes ir nóro átmine ąnt' miełáßirdúmo ſawo. Ir gałéda-

1) prigimtine 2) atſtojo 3) bębúdamas 4) kurią 5) kuo
6) **441**

mas mus atpirkt túłais kitáis budáis, wienók bęwéliio tą búdų aprįkt' kursài iam' teip łabái bů brągus: iog bů patógiauſias iżgánimop múſų. Apé kurią meiła, patis' W. Chriſtus biło. Teip łabái Diéwas numiłėio tą paſáuli iog iam' wientúrti ſúnų ſawą dawe, idąnt' wiſsókias kuris' tik inġ ii, ne prażųtų bęt' idąnt' turétų giwátą ámżiną.

Antra ißwiſk, iog tůiáġ búdu, W. Diéwas patáiſe żmógų kuriů bů prapůłęs. Nes káip ąnt prádżios múſų prapultiés ſiuſtas bů żaltis Iewoſp kaip páſiuntinis nůġ węlino ißredįtas: teip wel' ąnt prádżios múſų patáiſimo ißréde Diéwas Angełą páſiuntini sáwą Mergoſp Marioſp. Zaltis bů mirimo arbá giltines paſiuntiniu, o Angełas giwâtos: anſái nůġ węlino, o ßitái nůġ W. Diéwo. Nůġ mótęrißko éme prádzią prapultis: nůġ mótęrißko wel' pradéios múſų patáiſimas. Zadeįęs bů W. Diéwas dábar róiuię iog moterißke arbá ios ſékła turéio ſutrint' żálczio gałwą. Bęt' nůġ anó żadéiimo nęt' ik' ßitái legaciey, ſukáko métų apé pękios túkſtanczios ik' teip iłgam' métui prailgino W. Diéwas żadéiimą sáwą: iog pirm' Mariós, Mergós ne gałéio rąſtis ne wiéna żmóná kųrįii[1]) butų búwus norét' bût' mótina Diéwo. Wiſſós noréio bût' mótinomis żmonių, ir ſu didżiú nôru tróßko iżġ żmonių pradét', ir żmónes żmonémus gimdit'. paſſakiſiú ßwieſiáus: Noréio W. Diéwas idąnt ſunús io gimtų iżġ Mergós, tai bů walá ir ámżinas decré- Iſaiæ 7.
tas io iżġ Mergos biłáu kuriii ne tiektái ąnt' kûno, bęt' ir ąnt' dußiós, ir ąnt' ßirdés, merga bûtų. Ir toki pirm' Mariós ne wiená ne bů. Neś nórint' dauġ mótęru bů, kurios niékad' wiro ne pążinuſios ſkires ſú kûnu: bęt tacziáu ne wienós garbés ne įgio iżġ mergiſtes, iog wiſsós tekét noréio, tůiaus iómus wáſſaros, arba zókonas, arbá gimditoiei iú pęrłaiſtų. Bęt Mergą Marią, ne wáſſaros, nei zókonas, nei gimditoiei mergiſteię turéio, bęt' walá bęt' męiłe Diéwo: ir iog įi po akim wiſſų Mergų Diéwui wįſsá[2]) átdaweś ir páßwentes, todrįnaġ nęt ik' tos Mergós ßwencziauſios prinokimui prailgino W. Diéwas żadéiimą sáwą. Teiſci tad' bażniczia Diéwo giéſt'. O ßweutóii ir ne ſu tęptóii Mergiſtę kokiáis tawę girumis turiú girt arbá ſkêłbt' nežinâu: Néſſa kurio dągųs aprépt' ne gałéio, tąġ tu ſawo, iſcioi neßióiei. Ir tatái muſip tę paiudiñ, ir tůſęmp kurié iau pradéio tę paſtiprin ßirdį vżłáikimo Mergißkós cżiſtátos. Szwęntas dáiktas motęriſta, bęt' ſuliginta ſu Mergiſtę teip tól atſtoia nůġ ios kaip ſidábras nůġ aukſo: ir todrinaġ įęi ipaczia ałgá yrá pażiméta, iog tię tokie tur wárdą Awinélo ir wárdą Téwo io para- Apoc: 14.
ßitą ąnt' káktų ſawų, ir giéſt' kaip butų nauią giedóiimą[3]) wiſsúr kur nórint ęnczíam'. Ir tatái todrin', iog Mergiſtoié patéko. Bet apé mergiſtą iau ganá: ſugrįßkim Ewangelioſp ßwęntoſp.

---

1) kuriii 2) wiſsá 3) пропущено †kuriós ne wiénas kitas giedót ne gâl', ir ſakioie awinéli.

Nůſiųſtas yrá Angełas Gabrióɫas Mergóẛp paſáwintoſp̄, kurei wardas Maria. Kad' W. Diéwas kętino arbá noréio ſutwęrt' pirmoio Adómo pirm̃ iam̃ padáre wiétą kuř giwę́ntų, tai yra, aną Róių żémes. Têipaiaġ kad' pakętino nuſiuſt' ą́ntrą Adómą, tai yra, Chriſtų́ Wießpatį, pirm̃ iam̃ wiétą padâre kur giwęntų, tai yra kúną ir dúßią tos ßwęncżiáuſios Mergós. Ir kaip̄ żęmißkám̃ Adómui pritiko arbá pridęrêio anie namái żémes, teip̄ wel' dąguię́iam̃ pritiko arbá pridęréio húkis dąguię́iis, tái yra, pagrážintas gámtomis, ir dowanómis dąguię́iomis. Ir ioġ W. Diéwas wiſſadós ßitokiůs daiktus dáro, kokſái yra gáɫas drin' kurió iůs dâro, tad' kaip̄ toi Merga ißrįktá bů ąnt' didéſnio paáukßtinimo, kuriś gál' bût' páſkui żmogiſtą ſunáus Diéwo, tai yrá idą́nt' butų mótiną Diéwo teip̄ ięi wel' bů důta didęſnįs ſwęntúmas ir tóbuɫumas, kuriś gáɫéio bút' iamimp̄ ráſtas. Ir ioġ ii bů mótina ßwęntóio ąnt ßwęntųių́, todrįnaġ iei bů důtos aukßcziáuſęmę ſɫą́kstiiê, wiſsos maɫónes, ir priwiliós, kuriós wiſsiéms ßwęntiéms ęſt' důdamos: ir ąnt to dábar aßtůnios kitų́ ſtębůklįgų ir brągių́ priwilių, ioġ yr' móti-[na Dié] **(440)**[1]) na Diéwo: ioġ pradéiuſis bę pirmgimio nudeiimo arbá nůdżios, ioġ niekad' ne padáre ne wiénos nůdzios mażiauſios, ne tárent' mirßtanczios, ioġ niekad' né iautę ſawimp̄ ne wiéno pażwilimo nei nóro ne wieżliwo: ioġ pradéius iżġ Dwáſios S. ioġ pagimde bę ſópulo, ir pawiſkinimo Mergißko ißtiſumo apwaɫumo: ioġ yra imta inġ dą́gų ir ſu kúnu ir ſu dúßę, ir kûnas ios ßwęntas ne paragáwo pagędimo: ąnt gálo ioġ sédi ąnt' dęßinés ſunáus ſawo búdama ąnt wiſſų dągų, ir Chorų Angeɫų́ paáukßtinta. Bęt' kad' mérgá bů, ir Męrga wiſſad' patékt' kętino, kodrinaġ wirui Ióſephui bů ſużiedůta? Pirmiaus,
Hieronimus. idą́nt' iżġ gįmines Ióſepho paſsiróditų gimincs Mergós Mariós, tatái yr' ioġ bů namų́ Dówido. Antra idą́nt' ne butų́ akmenimis żudita nůġ Zidu ſwętim wire. Tréczią idą́nt' turétų ſárgą, prikůpeię, ir padétoię arbá páßaɫpą, bégant' inġ Egiptą. Szwęntas Ignatius pridéſt' kętwirtą prieżaſti, idą́nt' wélinas paliktųs priwiɫtas: tikédamas ioġ Chriſtus ne iżġ Mergós, bęt' iżġ wįro[2]) mótęręs vżgime.

Ir įęię̇s Angeɫas iosp̄ táre iei. Pażint' ioġ ios ne rádo tánciup̄, nei půtoi, nei bę wakßtineiénczios[3]), nei dûriſſę nei ɫągiép̄, beródanczios, ir bęweizdinczios ąnt' tų kurié proßáli tęnái waikßczoio, kaip̄ ßiós kartós Mérgos dáro. Bęt' vżrakinuſiąs ąnt' pakáiaus ſáwo bę meldzianczią̇s: ir będúmoienczią zókone Wießpatiés ir dąguię́iůſę daiktůſę. Ir ertés tů mętu dúmoio aną wiétą Ezaioßiaus Pránaßo: Szitái Mergá pradés ir pagimdis ſúnų etc. Ięię̇s tad' Angeɫas ioſp̄, tárc iei tais żódżiais. Sweika maɫónes piɫna, Wießpatis ſu tawim págirtá tu tarp̄ mótęrų. O ſtębuklįgaſsis paſweikinimę ąnt' to pasáulo

---

1) **442** 2) wiro 3) waikßtineiénczios

pirm' to negirdétaſsis? Anſai załtis pirmaſsis páſsiuntinis, mótinai muſú Iewai tikrąii nuludimą átnęße: O czę Angełas Mergái Mariéii dziaukſmą[1]) paſſake: Sweika małónes piłná, arbá linkſmįkis Diéwui méiliii. Iewa per łapumą ir ne paklusnúmą tápe Diéwui iżdirguſia, ir ißtremta iżġ Roiáus o Mergá Mariá per nużeminimą ir pakłuſnúmą tápe Diéwui meili. Anóii małónę Lucæ 1. Diéwo vżmęką dáiktą nutęrióio: o ßiii małónę Diéwo yr' papildita. Su Iewa patis' Węlinas bů per aną żálti, o ſu Marią patis W. Diéwas. Wießpatis tieġ ſu tawim. Iewá prakeiktá bů tarṗ mótęrų, o Mariá pagirta arba pałáiminta: Anóii ſu ſópulu o ßiii ſu dziaukſmů pagimde. Iewa bįguſiai patikinti o nepaſirgintis bů ßtórawimę ſu anů żálcziu. Bet' Maria nuſiżęminųs ir ſargi Angeło paſwéikinimę.

II.

Nes' teip' toláus râßo Ewangęliſtá S. Tái kad' iżgirdo Mergá, iżgandoś Ambroſius. iżġ anos kałbós io ir dúmoio kokſai tatái páſweykinimas butų. Nęſsą prigimtá yra Mergómus baiłauṫ ir biiótiś wiſsókios ieigos wirißko ir wiſſas ių kałbás turéṫ vż ſuweyzdimus. Todrinaġ iżgąndós ioġ památe Angełą wįrißkoi perſonoi įęntį. Ir ioġ iżgirdo negirdétą paſweykinimą io, ir niéko notſáko, ioġ tiłeiimas ſtębuklįgai dabina Mergás. Labái kalbi, bů Iewa, ir todrinaġ wiétą węlinui padâre. Mariá wel', ne vmái intikéio: bęt' dumoio ir wartôii ſawimṗ kokſai tatái butų paſwêikinimas. Palikdama bałtómus gałwoms pawâizdą įpaczios nůwokos, ir ſargios ſargîbes cziſtatos, o mums wiſsiems pawáizdą didżio nużêminimo ir paniékinimo pacżių ſawę́s. Néſsą ioġ niéko didżio ápe ſawę ne ißmane, todrin' pradêio apmaudůt iżġ teip' aukßto, łâbo didżio ir garbáus paſwêikinimo.

Meldżiú ne łayſkimę teip łągwái pro ſáwę żódzio to kuris tarp múſų bûdą tur nulúſt' iżġ garbés ſawós? kas ne lįkſminás? kas ne ſtiépias, kuriam ßirdîs ne kiukauia girdint ioġ ii giria? O kaipóġ tól ęſſmę nůġ nuſiżéminimo' ir rómumo tos Mergôs? Ir nulúdo ąnt' kałbos io. Kokio io? Angeło gęriauſio apé kurį tikrái żinôio, ioġ nei norêio, nei gałeio wilumi girt' ne wieno. O [męs] (**441**)[2]) męs dżiáugiames iżġ girimo kitų żmonių ißémus tatái ioġ vżgerimé dażnái apſerįka bęt' ir tułáis kártais pakliduſiái giria Mergá ßwęnczeuſioii dúmoio ir wartóio ßirdi ſawoi koṗ butų teiṗ nauias ir teiṗ didis paſwęikinimas. O męs kad' mus giriá ne tiektái ne dumoiamę iei mus iżtieſos giria, bęt' ąnt' girimą múſų nórint' tieſós nórint' fałßiwų, weikei kęlameś augßtin, ir lipame tikrai patis ąnt' ſawęs. Todrįnaġ ne ſtębukłas ioġ wiſſadós pawárguſeis ir miſęrnáis élgetomis ir bę wiſſo géro Rom: 8.

1) dżiaugſmą 2) **443**

atſiliékamę. Nes W. Diéwas kuris' mums dáwe ſúnų ſáwą, ąnt kurió niéko didéſnio ne turéio: kaipaġ mums ne turétų důt ir kitų dáiktų, kad' mus raſtų nůġ tiéſós paſsiżęminuſęis. Bęt' nų ręgédamas mus teiṗ putłús, ir pażwiłuſius łapiſtoſṗ miełaßirdįgai mumús ne důſt' dowanų ſawų, idąnt' mumús ne butų didęſnio nupůlimo priêżaſcia.

Angełas regédamas Mergą nugándintą, târe wél' ioſṗ. Ne iżgąſkis Mariá: ne ißmanik' idąnt tatái butų wilams arbá pákłaidůnies vżgirimas. Néſſą tai żinók tikrái, ioġ radái małónę Wießpatiṗ Diéwieṗ ir tokią małónę kokiós ne wiená pirm' tawę ne turéio ir ne bus, ioġ búſsi mótina ſunáus
Eſaiæ 7. Diéwo. Iuk' żinái ką W. Diéwas żadeio per Iſaioßią Pránaßą. Ioġ ßitái Mergá pradés ir pagimdís súnų ir pramįs wardą io Emanuél, tai yrá W. ſu mumis. Szitáiġ apſakáu ioġ tu ęſsi tąię Mergá, ßitái pradéſsi iſcioſa ir pagimdiſsi ſúnų, ir pramįſsi wârdą io Ieſus. Taſsái bus didis, kadąġ yra ir bus wadintas ſunumi Diéwo, ir důs iam Diéwas ſóſtą Dówido Téwo io, ir karaláus namůſia Iákobo, tatái yra bażnįczioi ſawói ßwęntoi ąnt' ámżių, ir karaliſtos io ne bus gâło, ir įwįks ansái iamimṗ Iſaioßiaus Pranaßáwimas: ioġ ſedés ąnt' ſóſto Dówido, ir ąnt' karalîſtos io, idąnt' ią paſtiprintų ſudę ir teiſibei nęt' ąnt' ąmżių.

Mergá girdédama, ioġ iei Angełas żada ſúnų ir ßitokį ſúnų, ir żinódama ką bů padúmoius ßirdi ſawói, ir ertés ir ſulúbiius, ioġ Mergîſtoi ir ſu Ióſephu apżiedůtiniu ſawú, łaikitis turéio nęt' ik' mîrßtąnti: ne idąnt' abęiótų żadeiimę Diéwo, bęt' drin' apſęrgeiimo ir apiwaizdos apżadéiimo sáwo ir drįn' paſtiprinimo tikéiimo múſų apé pradeiimą ſųnáus Diéwo, Târe Angełoṗ: Ir kaipoġ tai bus? Nes' aß wîro ne pażįſtu, nei kętinú pażint? Weizdékiġ, kaiṗ Mergá ßwęnczíauſiá brągino łóbį mergißkós cziſtátos, ioġ ir ąnt' teip didżio żadeiimo nůġ Dįéwo[1]) ne noréio pażéiſt' apżadéiimo sáwo. Ir tatái ąnt' pawáizdo Mergómus Diéwui apżadétoms, idąnt' ne wiénam' żmógui teikdamos, néi karâlui, nei Ciéſoriui, nórint' ſakitųs ſunumi Diéwo, niéko ne pażéiſtų apżadéiimo sáwo. Ir kąġ ąnt' to taris anie Kunigai, Minikai, ir Minißkos, kuriós paßwéntinuſios Diéwui kúnus ſawús per apża-
1. Tim: 5. déiimą cziſtátos, ąnt' nůgų pérkalbių ſawawâlų apoſtátu, wel' cziúſta motęriſton' įęio? bęt' tie tuř arbá żinomą paſkandinimą, ioġ pirmąii apżadéiimą Diéwui padaritą, niekú páwerte.

Angełas ręgédamas apé ką Mérgái eit', atsáke. Ne biiókis Mergá apé pażeidimą Mérgißko ſáwo iżtiſsumo. Néſſą tatái ne wirißkas wéikałas bus, bęt' waikałas Dwaſios ś. Kitos Motęrißkes, ioġ búdu prigimtůiu pradéſt', todrinaġ nůdzioſa pradéſt', bęt' tu pradéſsi bę nůdżios galibe aukſczęuſio.

1) Diéwo

Sunus móterų gęma ſunumis rúſtibes, bęt' tas' kuris iżġ tawęs vżgims bus ßwęntůiu, ir bus prámintas ſunumi Diéwo. Tam' idąnt' tů daugiáus tikétumbei ßitái turi pawáizdą Elzbiétą ártimą táwą, kuriii bů bebérne ioġ ßitái neſczia paſtóio ſunumi ſęnátwei ſawóį[1]) iau tatái ßeßtas ménů. Nes' ne bus Diewiéṗ ne patógus wiſsókias żódis. Néſsą iei W. Diéwas padâre pirmąi Adómą iżġ dúmbło żémes, bę wiſsôkio wéikało wîro ir móteríßkes, kodrinaġ ir ąntro Adómo padarit' ne turétų iżġ grażáus kráuio Mérgißko teipaiaġ bę wirißko weikało? Nes' iei iis' iżġ niéko wis' padáre, ar ne pátógiaſn' padarit' niéką iżġ ko? Kaiṗ tad' pirmaſis Adómas padaritas eſt' iżġ Gen: 3.
żémes dábar mergós, tatái yrá dábar ne nůġ wiéno żmógaus ne iżgwałtowotos, ir dábar nůġ Diéwo ne prakeiktós, teiṗ wel' ąntras Adómas págál żmogiſtą ſutwértas yra iżġ Mergós. Iéwa ſawůiu nepakłuſnumú [łápumu] (**442**)[2]) łápumu ir ne ißtikéiimu nůdżią pradéio: O Mariá ſawůiú nużeminimu pakłuſnumú ir tikéiimu pradêio teiſibę.

Szitái aß tieġ tarnáite Wießpatiés. Tegi tamṗ pagál żódį táwą. Tatái yra tikéiimas didéſnįs neġ Abrómo. Néſſą iiſsái, ioġ ne waiſi bóba turéio pagimdít súnų, O ßiii intikéio, ioġ Mergá turéio pradét', ir Merga pagimdit, ir Diéwą pagimdít'. Ir wéikei tęiáus po ßitam ſutarimui ſu ßitáis żódżeis pradeios ieip ąnsái ßwęntaſsis pradeiimą, nůġ prádżios ßio pasáulo żadétaſsis ir akiés mirktęrciîme iſciosę Mergós dwáſiá S. ißtiſſą kúną ſu wiſſais ſąnariumis patáikino ſúnui Diéwo.

Bukimeġ méylingi, miélauſieii Brólei W. Diéwui ſawám' vż teip' ne iżbiłomą geribę io. Garbįkime Diéwą Téwą, ioġ teip' numiłêio ßitą ne méilįngą pasáuli, ioġ iam' dáwe ſúnu ſawų, ąnt' kurįo[3]) ne turéio niéko dideſnio ney mieleſnio. Dékawokim' ſúnui Diéwo, ioġ teiṗ żęmái drįn' múſų pawárgelų żmónių, ir drin' múſų iżgánimo nużękt' téikeś: Dékawokim' Dwáſiái S. ioġ tą įkuninimą padarít' tęikês iſcioſia Mergós Marios. Sakiókime tikéiimą, nużęminimą, cziſtátą, ir pakłuſnúmą ßitos ßwęnczáuſios Mergós, ir melſkim' ią nóbażnai idąnt' mumús ißpraßitų nůdżių atłaidimą, ir małónę ſunúṗ ſawámṗ: ir idąnt' pildidami walą io, butúmbim' wiſſadós ſu iů ir iiſsái ſu mumis ąnt' ámżių ámżių. Amen.

---

1) ſawói 2) **444** 3) kurio

Ant dienos Waitiekaus S. kąnczią kentuſio, Patrono ir Apaſtalo muſu Lękißko, Ewangeliá apė Piémeni gêrą: kurią raſsi Nedélos antrós po wêlikų.

Sákimas ape żimes tikroio tikeiimo, ir tikroſios Bażnîczios Krikßczionißkós.

Szią diêną miélauſieii Bróloi[1]), ne tiektái Waitiekaus S. Kaiṗ Apáſtało núſų[2]) Lękißko atminimą dáromę: bęt' ir aną giminés múſų ąnt' tikéiimo krikßczionißko ſugriżimą ir geribę pawadinimo múſų ſu méilįgumu apwáik-
Anno Domini 965. ßczioiamę: dékawodami W. Diéwui múſų kuris' pirm ßęßių ßimtú mętu múſų Lėkų żęmę iżġ páhoniu tamſibių pawadint téikes ßwęncziauſioſṗ ir ſtebúklįgeuſioſṗ ßwieſibeſṗ Ewangelios ſawós. Kur múmus dęra priweizdetis, o daugiáuſei tamę ßio ámżio máißtę tułų ſektų. Idißkų kokis wienok anů mętú, tikéiimas ſkêlbe, ne tiektái cziá Lęků́ſę, bęt' ir wiſſoi krikßczionįſtoi idąnt' pażinę tikrą bażnîczią Diéwo, tů gęriáus ſtiprintumbimes Katolikų tikêiimę, ir ne wienómus prámonioms Szatóno nůġ Bażniczios S. Wiſſatimes, kurią Crédoiê Múſų iżpażįſtamę niékad' ne důtumbimés atwilót'.

I.

Iau ßitam métų ßeßi ßimtái ir kéturiólika, kaiṗ Lékái múſų ámżę Kunigáikßczio Miécłowo arbá Miéßko, priéme tikéiimą arbá wiérą S. iżġ Rimo, kaiṗ nůġ mótinos ir Miſtro bażnįczių Krikßczionißkų per [wiſſą] **(443)**[3]) wiſſą pasáuli, ir sóſto Apáßtalų. Tatái kaiṗ tikos, Hiſtoriós ir Kronikos muſų płacziaus ráßo. Wéikei po tám S. Waitiékus Pragos Biſkupas, ręgedamas ioġ Czeků́ſe naudós ne dáre, iżġ įßłekimo Diéwo, ir ſu prizwáliiîmu
Anno Domini 997. Pópieżiaus Rimo, kaiṗ wiétinįko W. Chriſtaus, ir palikůnies Pętro S. łáidos pirm' inġ żęmę Vngru (kurié ne ſęnéi bů tápę krikßczionimis) ir paſkui to Lękůſu', ir bů Antrůiu Arcibiſkupu Gniéżno. Nęt' ąnt' gâło Prúsůſę, kurių teipaiaġ pagręßt' noréio, nůġ páhonių bů vżmußtas prieġ ałtóriaus kad' brągiauſią afierą Mißios S. dâre.

Ir ięi manę pakłáuſi, kokis tikéiimas arbá wiéra anů mętu Lękůſia bů? Atsakiſiu, ioġ ne tiektái Lękůſia, bęt' ir Czękůſę, ir Vngurůſę, Angliói, Hißpanići, ir per wiſsą Krikßczionįſtą, ne kitas tikéiimas bů tiektái taſiau, kuris' ir nų Rimo ir Popieżiſką ir wiſſatimę wadina. Ko múmus ertés ir

---

1) Brólei 2) múſų 3) **445**

ßitié Ewangelikai nauiéii ne vżgįs. Ir nórint' wel' iżgint' norétų: tad' bępigái to priwéſsimę, ir Kronikomis, ſęnomįſsiomis, fundaciómis, ir priwiliomis bażnįczių Biſkupų: ir tąie Hiſtoriá Waitiékaus S. kuris tikrái to móke Lękůſę, ko ir Czękůſę ir Vngurůſę, ir ko móke anů mętú bażnîczia S. Rimo, nůġ kuriós iiſsái éme páwizdi ir waldzią ſákimò. Ant' gâło nórint' nieko kito ne butų, tad' ir anóii ſęna gieſmé, Diéwo gimdiwę, Pirmaſis Cathechizmas Krikßcziónißkas Lękůſę nůġ toiauġ Waitiékaus S. ſuguldîtas, regimái ródzia, ioġ anů mętú Lękai nę kitą tikéiimą Krikßcziónißką iżġ Rimo 1. Ioan: 2. éme tiektái ßitą kúrį ir ßią diéną túri bażnîczia S. Rîmo ir wiſsátime. Nes' 1. Tim: 4. kaiṗ kartą Lękai priéme wiérą Chriſtaus teiṗ ią twirtái turéio, nęt' ik' Epiſt. Iudæ. tiémus átmáinimamus ßios kartós, kurié ißéio iżġ múſų, ir ne męs iżġ ių, ir atſtóio nůġ wiéros, ir patis atſkires nůġ bażnįcziós tikróſios, ąnt' żydißkų ir Turékißkų wierų, arba tikeiimų.

Néſſą prieġ Waytiékui S. Pirmiaus tikéio krikßcziónįs inġ Diéwą Traicei wieną, ir inġ Iéſų Chriſtų ſúnų io wiénatiį, pirm' ámżių vżgimusį, kurį nú prakeiktéii Heretîkai blúżnįia[1]). Prieġ to iżpażino W. Iéſų, wienatiių iżganitoiu ir átpirkéiu ſawůiu, ir lįuſminoś[2]) nůpełnais ió: kad' teip' giedoio. Vżgimę driu' múſų ſunús Diéwo, înġ tatái tikék' żmógau wiſsókias, ir ioġ W. Diéwas per ſáwą kanczią átęmę węlinui ſargibę. Tikékiġ inġ tai żmógau, ioġ Iéſus Chriſtus tikraſis kęntc użmůs żaizdás etc. Prieġ to ąnt' atminimo toiáġ atpirkimo, per kánczią ir mirimą Chriſtaus, pagál' įſtátimą io, afierą Mißios S. anů mętú ir pirm' to turédawo ir patis' Waytiékus ś. prieġ Mißei S. ałtóriuṗ vżmußtas. Ant' to Mergą Marią ir wiſsús ßwęntůſius ſù Chriſtumi dągui' karaláuięncziús apé įſtoiimą praßidawó. Maria Mérga, praßik ſúnų ſáwą. Wiſsi ßwęntiéi' mélſkiteś, mums nůdżiotiems, paßelpkit' etc. Teypaiaġ vżnumirnſiůſius[3]) Mîßias ßwęntás turédawo, wigilias giedódawo, ir kitás małdas daridawo, ir Cziscių iżpażindawo kaip' iżġ ſęnųių fundacią bażniczisś[4]) ródżias. Teipaġ Reliquias, abrózus, krizius, ir kaułus ßwęntųių garbéi turédawo, ir grábumṗ ßwęntųių ąnt àtłaidų wáikßcziodawo. Nes' Otho tręczias Rimo Ciéſorius atważiawo ąnt' atłaidų Gniéznan' grâboṗ Waytiékaus S. ir karúnu patis' atgabęno Lękůsñ (bę abeioiimo iżġ įſtoiimo ir nůpełno Waytiékaus S.) ir dowanóia Boleſłówui nauiam' Karalui winį kriżiaus Wießpatiés, ir ragótinę Mauriciaus S. o patis' nůġ Karálaus párneße pętį Waitiékaus S. kaip' ir nú bażniczioi' wiſſatimei' S. Sakraméntais wartóiò, waikęlús krikßtiio, birmawóio, kriżmą ßwęſdawo, páſnikaudawo, nůdżiás arbá griékus iżpażindawo, po wiéna ipatinę kúną ir kráuią tikrąį[5]) W. Iéſaus żmonémus důdawo, ißpażįndawo Chriſtų, ßitamę Sakra-

---

1) blúznįia 2) lįnkſminoś 3) numiruſiůſius 4) bażniczios 5) tikrai

mentę tikrái ęſſantį, ir anam' Diéwißką garbę daridawo. Kaip' iżġ Hiſtorios
anú ámżių ręgimai ródżias.

Tąġ tikéiimą nůġ ámżių Apaßtalißku turéio wiſſadós bażuiczia S. wiſ-
ſatime Rimo, kurį ir múſų téwams per Pópieżių pádawe kuri ir Waitié-
kus ś. ſawůiu kráuių vżżiméio, ir W. Diéwas paſtiprino praiéwais tularopais,
ir [czia mu-] (**444**)[1] czia musimṗ Lękůſę, prieġ kúno, ir prieġ grábo Wai-
tiékaus S. Apé ką kranikoſe[2]) płacziáus ſkaitit' gali. Tóiiġ yrá wiena tiéſos,
krikßcziónißka ir iżgânantiii wiérá, bę kuriós kita bút' ne gal': kás tů
ßwieſiáus paſsiródis, kad' ią pagál' raßto ś. ſuligįſsimę ſu tomis túłomis ne
wieromis, bęt' ſêktomis idų ßios kartos. Néſſą pirmiaus taſsái tikéiimus[3])
arba wiéra múſų krikßcziónißka wiſſatime yra, pagál' ráßtą, ir Crédą múſų.
Nes ne tiekiái[4]) Rimę, bęt' ir Czękůſę, Vngurůſę, Angliói, Hißpanioi, ir
powiſſą krįkßczioniſtą, nůġ ámżių Apaſtalißkų nęt' apſakitas, priimtas,
ißpażintas, ir ſaugotas yrá nęt' ik' ámżiúi múſų. O iżġ ąntros ßalies wiérá
tų Ewangelikų ßios kartós nauiá yrá, pakampé, o ne wiénu budú wiſſatimę
but' ne gal'. Nes' nębů wiſſadós tarṗ krikßczionių: bęt' neſęnéi, tatái yrá
Mętůſę Wießpatiés 1520. Wókioi, Witembergę, nůġ Martino Lútęrio, Mi-
niko ir Apoſtato Pópieżißkio, pradéiós iżġ łápumo ir iżġ gódo io: ir wéikei
pęrtruko ąnt' túłų ſektų, kas wel' yra żimé tikrá Heretikų. Nes' iżġ Luthe-
Geneſ: 13 rónų kéłeś Zwįgliónai, ir náuiakrikßczęi, iżġ Zwinglionų Calwiniſtai, iżġ
Rom: 1. Calwiniſtų Ariónai, Tridiewiéi, ir kiti bluzniérius Traicei S. O iżġ tų wel'
Athéi kurié apé Diéwą niéko né tiki, ir teiṗ budawóięs ßitoii Bábilono wężę
nůġ tų, kurių W. Diéwas lieżuwiųs ſumáiße, ir téiſei iżdáwe iůs ąnt' dúmų
wirtaloięnczių, ir daużos po puſiai nakczių kampús.

Antrą męs tą wiérą kurią ir ną[5]) ſtipriái túrimę, priemem iżġ pradźios
krikßcżionįſtes Lękůſę, iżgirſtą ir padrutintą per neſuſkáitomus lúditoius
Ioan. 2. wiſſų ámżių. O tų wiéra ne bů girdêta nei priimtá nůġ kitų, tiektái nůġ
2. Tim: 2. paczių mókitinių Lutro: ir łabiaus bażnîczia S. Rimo, ir ſu wiſſá krißczio-
niſté regimái ius apſúdiio páſmerke ir prakeike vż kłaioiimą átſkałůnių.

Tręczia tói' wierói krikßczionißkói, kurią kartą priémę, pagál' mókſłą
Ioan: 2. Apáſtało, patękamę ir ſtówimę twirtái, ir ne wieniems wéiams mókſłų nauių
Epheſ. 4. pakęlt' arbá papúſt', neſsidůmę, nórint' wel' butų ir Angełái iżġ dągáus. O
Gal: 1. ánis buwę pirm ſu mumis, teipaiau Pópieżnįkais Kaiṗ ir męs, ir apſikrikßtiię
1. Ioan. 2. múſų bażnįczioi, ißéio iżġ múſų, kaiṗ Iónas S. bîło, o ne męs iżġ ių ir patis
1. Tim: 4. nůġ múſų iżſkires, ir atſtóiimą padáre. Kas' yra teipaiaġ tikra żimé átſká-
Epiſt: Iud. łůnių. Kaiṗ ir Auguſtinas ś. bîło, ioġ Hertikamus[6]) yrá prigimta yßéit'. Ir
2. Teſſ: 2. Iónas Apáſtałas S. ſáko, ioġ tatái yrá żękłás tikras Antichriſto.

---

1) **446** 2) kronikoſe 3) tikeiimas 4) tiektái 5) nų
6) Heretikamus

Kętwirta ioġ ių Téwas, arba Patriarcha Luthęris, paniékinęs Rimo bażnįczią, néio kokioſṗ kitóſṗ bażnîczioſṗ krikßczionißkóſṗ arbà tikréſneſṗ bęt' kaiṗ Antichriſtas ręgimaſis, nauią ſaẃ bażniczią paſtáte, kurioi patis Popieżiumi, tręcziûiu Eliôßiumi, aukßcziáuſiûiu Dáktaru, Wókios Pránaßu, o maż ne Chriſtumi paſsidârc. Nes iei iis Rimo bażniczia ne mégo tad' pirm' turéio nuweizdét' kitą bażniczią Chriſtaus didéſnes tieſós ąnt' żémes, kadąġ ii wiſsàdós túṙ bút' o niékád' prażút' ne gal'. Kaiṗ padáre Auguſtinas S. kuris búdamas ißwęſtás nůġ Manichéußų, ne ißęio nůġ ių ik tółai, nęt' kitúr tikréſnę bażnįczią Chriſtaus ißwido arbá nuweizdéio. Nes' ręgėdamas ioġ Siricius Rimo Pópieżius pradzią ſawą ißwadżióio nůġ patiés Pętro kunigáikßczio Apáßtałų: regédamas ioġ prieġ iam ſtówi Ambrażiéius Medioláno Biſkupas, ir dauġ kitų Biſkupų, ir Kunigų bażnîczios wiſsatimes: regédamas ąnt' to ioġ Manichéußai ir ne ſęnéi rádós, ir ne teiṗ tóli płátinoś: patogiai tatái padâre, ioġ Manicheúßą proſtóio, ir priſtóio bażnįczioſṗ ßwęntósṗ Rimo wiſsatiméſṗ. Teipaiaġ ir Luthęris turéio teip padarit' ieiġ iis' bażniczią Rimo, ir tuiauġ wiſsátimę ne męgo: tę paróditų pirm' kitą gęréſnę ir tikréſnę, ir ſęniaus ſanczią, ir teitų ioſṗ. Kadąg iam' bę kokios bażnîczios bút' nedęréio? o nauios ſtatit' toli mażiáus. Bęt iis' ißęięs iżġ Bażnîczios Rimo, prieġ kuréi wiſsi kiti krikßczionis ſtowéio: ne pagrįżo ne wienóſṗ kitóſṗ bażniczioſṗ kaiṗ tikręſneſṗ (nes ios niékur ne bů) nei Grekumṗ nei Arménumṗ, nei Huſsitumṗ, kúriumṗ paſsiżint' ne [noréio] **(445)**[1]) noreio, bęt' paniekinęs wiſsás bażniczias ąnt' to paſáulo, kaiṗ Antichriſtas tikras, bażnîczią ſaẃ náuią o pirm' niekad', nei regétą, nei girdétą paſtáte pagál' ſmágianu ſawų, ir mokitinius rinkt' pradéio: ir patis' paſsidáre gáłwa tos bażnįczios ſawós ir éme ſaẃ didéſnę galįbę ir wáłdżią ąnt' tų kúriůs yßwadżióio, o neg kadái kuris Pópieżius Rimo. Kas wel' yrá żimé tikróii Antichriſto. Nes' ir taſſái kad' ateis kitáiṗ ne padâris.

Auguſtinus Hom: de paſt:
Mat: 19.
Matt: 28.

II.

Penkta. Iei ių tóii bażniczia nůġ ßeßių deßimtų métų per Lutrą pradéta, ir nůġ io mokitinių, iau tularopai ißpłeßitá yrá bażnîczia wiſſatime ir tieſós: tegi paród múmus, kurié żmónes, kuriós karalîſtos, kuriós ßális, kurié Biſkupái ir Piémęnes pirm' Lútherio kadai teiṗ wiſſamę móke ir tikéio, káiṗ iié nų tik' ir mókia. Pęrſkaitik wiſſás kraynikas ir Hiſtorias, o niékur pirm' ßimto mętų tókio tikéiimo arbá wierós ne raſsi, koki nų yrá tůſęmṗ, Ewangelikůſemṗ, tatái yrá kuṙ bûtų ne buwę ałtorių, ir kunigų arbà

1) 447

kopłónų, kur butų afierá Mißiós S. ne turéta, ßwęntųių ne práßę ąnt' páßał-
pos, ių kaúłų ir pałaykų garbéi netureię, ąnt' àtłaidų ąnt' wiétų S. ne
wáikßczioię: kur vżnumiruſius Diéwo ne práßę, kur butų krikßtimas bę
križmos ir bę exorciſmų daritas: kur butų ne tikéta, iog po įpatinemis
Sacraménto ałtoriaus yrá iżtieſós kúnas ir kráuias Wießpátiés: kur kri-
żiumi ßwęntu ne żegnótus, kur ne tikétų inġ ßwencziáuſią Tráicę, tai yrá
inġ Diéwą Téwą, ir ſúnų, ir Dwáſią S. kaip nų ßitié będiéwiái blúżniię
kurġ tad' ių bażnįczia bů pirm ßimto metų? kur pirm' dwiéių, triių, kętu-
rių ßimtų? kur pirm' pękių, arbá ßêßių ßimtų mętu? Kaip mes ſáwą tikéiimą
rodziamę po wiſſą krikßczonįſtą, notmáinomą per tůs wiſſús ir tókmęſnius[1])
ámżius? Wienók' ką tepramánai iei gal': kadąġ bażnįczia Chriſtaus wiſſa-
dós turéio bút' po wiſſą paſáulį, pagál' żadéiimą io. Aß ſáko, ſu iumis, nęt'
Matt: 28. ik' pábągai to paſàulo. Wártai prágaro ne įweiks arbá pérgałes bażnį-
Mat: 16. czios ßitos. Důs iúmus ſáko Téwas Palįkſmintoię, idąnt' ſu iumis giwéntų
Ioan: 14. ąnt' àmżių, ir ne gál' vżuſłeptas bût' mieſtas ąnt' kałno paſtatitas. Tęgi
Matt: 7. paród' múmus tad' pirm' ßéßúdeßimtų, kurią bażnîczią ąnt' to paſaulo ſawós
wierós arbá tikéiimo: Bęt' to niekad' paródit' ne gál'. Paſkui ką eit' ioġ io
arbá niékur per paſáuli ne bů, kaipoġ ne kitaip yra: arbá iei bů kadái
Matth: 7. vżdękta, paſłepta, arba ne pażįſtama tad' ne bů bażniczia Chriſtaus, kuri
Iſaiæ 2. nįękad' paſłéptis ne gal'. Nes' yrá kaip miéſtas ąnt' kałno paſtatitas, inġ
kurį ſuſsiéit' wiſſos gimines.

O teip kad' butų bażnįczia Lutherio, Calwino, Nauiákrikßczių tikrąie
bażnįczę Chriſtaus, tad' báżniczia Chriſtaus butų tóli miſernęſne, ir mażiáus
pażįſtama neġ ißkałá żįdų[2]), ne tiektái anů mętų kad' dábar żideio, bęt' ir
nų po iżbárſtimo Zydų po wiſſą paſauli. Nes' wienók' Zįdai[3]), nórint' miſer-
nái iżbarſtiti ir priſpauſti, ir wienók' turéio wiſſad' ißkałás ſueygas ir nòbaż-
numus ſawús, nórint' prakeiktus, bęt wienók' wienarókus, ir ne atmáinó-
mus. Ir gal' Zįdai[4]) nůġ kiéko ßimtų mętų, ißkałás ſawàs Włákůſę, Wenetioi,
Rime, Wókiói, Czékůſę, Greciòi po Turkú, Afrikoi, ir po kitás túłas ßalis
ſwiéto. Bęt' Ewangelikai ne wiénos bażnįczios po wiſſą paſaulį[5]), ne târent'
karalîſtes, arbá giminés paródit ne gál': kur ne tiektáį[6]) per kiek' ßimtų
mętų, ir łabiáus ne per kiekas, ir łabiaus ne per mętus ręgimái ir ne
atmainòmai teip wiſámę tikéta ir turéta bů, kaip nų iie tik ir túř. Todri-
naġ ių tikéiimas piktęſnįs neġ Zydißkas, ir ių bażnîczios ne łaimęſnes, ir
miſernéſnes, tuř bût neġ kadái bażnîczios żidų[7]) ir iżtoġ bażnîczios ių niéku
búdu ne gal bút bażnįczia W. Chriſtaus. Nes apé bażnįczią Chriſtaus Prá-
náßai ſake, ioġ turéio bút wiſſadós toli daugeſniú ſkełbiamá, grażeſne, ir

1) tólimęſnius 2) żydų 3) Żydai 4) Żydai 5) paſaulį
6) tiektái 7) żydų

łábeſne, neġ ka[dái ißka-] (**446**)[1] dái ißkałos Zydų. Bęt' bażnîczios arbá ißkałós Zydų niekad' ik' gal' paſłeptis ne gałéio. Toli tad' mażeus gałéio teiṗ łabái paſłéptis bażnîczia Chriſtaus w.

Nes kokisġ tatái bûtų bażnîczia, kurioi ne wiens ręgimái ne dręſtų iżpażint' tikéiimo arbá wieros? kurіói nei żódżio Diéwo ręgimái ne kłausįtų, nei ſakramentų kaiṗ pridera ne ßefawótų? Iuk' iie patis' kałba, ioġ tů pażint' bażnîczią Chriſtaus tikrąię, kad' iôi ſkúmba[2]) áißkei tikraſis żódįs Diéwo, ir Sakramentų pridérąs wartóiimas Ir teiṗ iei kur bů bażnîczios ių pirm Lútherio, tadąġ paſsiſłept' ik gal' ne gałéio, kadąġ ioſę muſiio ſkąmbet żódis Diéwo múſiio ßefawót' Sakramentais pagál' įſtatimo W. Nes' nôrint' wel' nůġ ko butų búwuſi toi bażnîczia priſpauſtá, taġ tacziáu ſu wierá ſawa ſłapitis ne turéio, ir łabiaus ią tů daugiaus iżpażint' mętų pérſakioiimo. Kaiṗ dáre ßwentiéiii Muczęlnikai Bażniczios Rimo. Nes' kas Lucæ 12. manęs vżſigįs po akim' żmónių, bîło W. Chriſtus, toṗ aß wel' nepażįſiůs.

Kadąġ tad' iie ne wienós bażnîczios ſawós wierós pirm' Lúthęrio paródit' ne gal': tad' yra żinomas dáiktas ioġ ios niékur ąnt' to paſaulo ne bů. Todrinaġ ių bażnîczia nauiei padarita, ir nůġ ių paczių, miſernái iżdraſkita niéku búdu negál bút' bażnîczia W. Chriſtaus, kadąġ ne éſt' wiſſatimę, nei wiſſur nei wiſſadós bů krikßczionįſtoie.

Kas kadąġ teip' yra, Brólei miélauſieii, ſtowékimeġ ſtiprei ir twirtái ßwęntói ir wiſſatimei' Bażnîczіói krikßczionißkoi Rimo, ir ſu didżių paſirgeiimú: ſęrgekimes ßitų kurié dáro Waidús ir papiktinimus prieß tą mókſłą, kurió iżġ prâdżios iżmókomę: ir kurę Téwai múſų pirm' ßeßiú ßimtų mętų priéme iżġ Rimo nůġ ſóſto Apáſtałų. Ir ięi kas atéit' muſúmṗ, ir to mókſło nótneßa ne priimdinékim' io namůſn', nei io ſweikįkim. Nes' kas tokį ſwéikina, taſſái będrinîku támpa darbų io piktųių. Kadąġ tatái yrá W. priſakimas idąnt' teiṗ kaiṗ iżġ prâdżiós girdéiom tikétumbim ir turétumbimes. Nes dauġ ißwadżiotoiu papłudo po paſáulį, kurié wiſſadós piktinių eit' ir patis' kłaiodami, ir kitus inġ paklidimą wężdami. Kuriemus ſutęk' Diéwe nůmonią, o múmus czia ant' to pasáulo małónę ſáwą: ir po numirimui amżiną giwâtą. Amen.

---

1) **448** 2) sic! BM. ſkámba

Ant dienos S. Philippo ir Iakubo Ewangeliá ape palinkſminimus križuiié ir apé Deiwiſtę W. Chriſtaus Ióniep̄ 14. Cap.

Anuo metu: Biłoio Ieſus mokitinemus ſawiémus. Te nenuſigąſt' ßirdis ių̨ſų. Tikite inġ Diéwą, ir inġ mané tikékité. Namůſé Téwo máno giwénimų dauġ yra. Iei kitaip̄ butų̨ paſſakiczio iúmus, ioġ eimi zopóſtitų̨ iúmus wiétos. O iei nueiſiu, ir pazopóſtiſsiu iúmus wiétą wel' ataiſsiú, ir imſiú ius ſawęſp̄: idąnt' kur aß êſſmi ir ių̨s butúmbit'. Ir kur aß eimi žinote, ir kêla žinote. Táre iam', Tamoßius: Wießpatié, ne [žinome] (447)[1] žinome kaná eiſi, O kaipóġ gálime kélą žinót'? Táre iam' Iéſus: Aß êſſmi kêlas, ir tieſá, ir giwatá: Niékas notáit' Téwop̄ tiektái per manê. Kad' butúmbit' mane pažine, ir Téwą maną wienók' pažintumbité. Ir nų pažiſtate ii ir regéiote ii. Táre iam' Philippas: Wießpatie, paród' múmus Téwą, ir ganá múmus. Táre iam Iéſus: Teip̄ iłgu metú ſu iumis éſſmi ir ne pažinoté manęs. Philippe, kas régi mané régi ir Téwą máną. Ir kaipoġ tu kalbi, Paródi múmus Téwą: Nétiki ioġ aß Téwiep̄, ir Téwas manimp̄ yra? Zódzius kuriůs biłáu iúmus nůġ ſawęs (ių̨) ne biłáu: bêt' Téwas manimp̄ giwênaſsis, taſſái dâro dárbus. Nétikité, ioġ aß Téwiep̄, ir Tewas manimp̄ yra? O iei ne tad' wienók' drin' Ioa: 16. paczių darbų tikékite man'. Vžtiéſą vžtiéſą ſakáu iúmus, kas tiki inġ manė, Matth: 7. dárbus kuriůs aß darau ir iiſſái daris, ir dideſnius neġ tiė daris: ioġ aß Téwop̄ Mar: 11. éimi: Ir ko nôri praßiſite Téwą wardan' máno, tatái padariſsiu.

IZGVLDIMAS.

Toie ßwentoie Ewangeliói (kuriii yrá ißimtá ižġ ànó brągaus sákimo páſtaroſios węczęrios) linkſmina W. Chriſtus nulúduſius mókitinius ſawůſius. Kurié łabái apmaudůt' pradéio, girdédámi apé wéikei atántį ižgąſtį: tai yrá ápé atſtoiimą ir atánczią kánczią Wießpatiés ir Miſtro ſawo, ir apé vžginimą Pétro: teip̄ ioġ wel' iau ertés néką apé Deiwiſtą ir wiſſogałéiimą Wießpatiés abeiót' pradéię bů. Todrinaġ iiémus anů mętú tarnáwo kaip̄ potam': ir kaip̄ múmus nų̨ wiſsiémus tarnáut' gal wiſsůſé ižgąſciůſę ir negandůſę mûſų̨. Neſſą mókę mus Wießpatis ſtiprumis žódžcis: kaip̄ kuriůſę nórint' apmaudůſę elktis, ir ků lįkßmintis[2]) túrim'. Summa wiſso yrá, idąnt' ne wienůſę wargumůſę ßirdes ne tęriotumbim', nei nuſimintúmbime: bęt'

---

1) 449 2) lįkſmintis

ſtiprei inġ Chriſtų̨ tikétumbime, káip inġ tikrąii Diéwą, ir iamimṗ wiſſą dukſéiimą[1]) ir páduksį múſu turétumbim': kadą̇ġ iis' ne tiektái gal', bęt' ir nór, ir paſitaikinęs yrá mûmus padét', ir mus apgint', budamas Wieẞpatimi Diéwu, ir iżganitoiu múſų, Téwui wiſſamę ligus. Kaiṗ płacziaus iżġ iżgulſdimo pamatiſsime.

I.

Te ne apmaudû̆i, biło Wieẞpatis ẞirdis iųſų nei nuludimú nei báimę. Nes' iei inġ Diéwa tikitę tad' ir inġ manę tikékite. Tátái yrá pirmas palikſminimas, ir tikriáuſias búdas kuriů wiſsus iżgąſcius ir baiſumus attremdinét' ir prawít' túrim', tai yra ſtipras tikéiimas ir dukſeiimas inġ W. Iéſų Chriſtų, kaiṗ inġ Diéwą tikrąii, Wieẞpatį ir iżganitoią múſų kuris' túr wis 1. Ioan: 3. galįbei ſáwo, bę kurió wálos arbá pęrlidżio płáukas nůġ gałwós mumus ne Pſal: 26. nupúłs kuris niekad' ne praſtóia tų kurié iů dukſis. Taſsái yr' [tikéiimas] (448)[2]) tikeiimas, kuris' pérgali paſáulį ir wiſſus priéẞumus io, kuris wiſſus iżgąſcius ir biióiimus iẞmuẞa múmus iżġ ẞirdés, kad' teiṗ drąſei biłomé ſu Dówidu Pranaẞu. Wieẞpatis abżiebimas mánas, ir iżgánimas mánas o koġ turių biiótis? Wieẞpatis apginéias giwâtos manós, koġ turiú krúpaut'.

Iei tieġ, inġ Diéwą tikitę, tad' įr inġ manę tikékite. Kuriáis żódżiais ſtiprina W. Chriſtus prieẞ Arionus, ir nauiakrikẞcziús ioġ yrá tikrůiu Diéwu Pſal: 90. inġ kurį patį tikét túrime, ir ligumi Diéwui Téwui, ir wiénůiu Diéwu ſu iů: kadą̇ġ kaiṗ in Diéwą Téwą, teiṗ ir inġ ſúnų io tikét' turim' Kadą̇ġ iiſſái ir Téwas wien' yrá, tatái yrá ąnſái wiénas Diéwas tikraſsis. Tatái tád' téſsi pirmiauſias ir tikriáuſias palįnkſminimas múſų kad' mumus régis, ioġ Wieẞpatis atſtóio nůġ múſų, tatái yrá, kad' inġ kokiás pagundas arbà negándus impúlſimę: įdą̇nt ne nuſimintumbimę, nei tęriótumbimę tikéiimo ir pádukſio múſų, bęt' ſtipréi ir ne abęiótinai tikétumbimę ioġ iiſſái múſú ne praſtós: ir ioġ ſu mumis bus priéſpaudoi: ir ioġ mus ąnt' gáło iżtrauks įr iżgęłbes.

Bęt' ioġ taſſái yrá ſiłpnúmas kúno múſų, ioġ arbá niekad' arba rętái ką kántrei kęncziame, idą̇nt' żinotumbim', ioġ dide naudá iżġ to múmus vżaukt' tuŕ. Todrįnaġ Wieẞpatis tęiaus, ne kokiais pagautáis żadéiimais drutina ir panórina ẞirdis iẞtikimuių ſawų. Nes' teiṗ toláus biło. Namůſia Téwo máno giwénimų dauġ yr'. Neś aẞ éįmi[3]) wiétos iúmus zopoſtitų iẞmanik' per kąnczią mirimą, kelimą iżġ numiruſių, ir dągan[4]) įżęgimą máno. Ir iei eiſiú ir pazopóſtiſsiu iumus wiétą: tad' wel' ataiſiú (po numirimui kiekwiéno iẞrįktoio máno, ir potam' diénói ſúdo) ir imſiú ius ſawęſṗ karalįſton

1) въ друг. экз. dukſéiimą 2) **450** 3) éimi 4) dągun

manón': idą́nt' tęn butûmbite, kur aß ęſſmi ąnt' amžių́. Ręgi iog tiems kurié
kântrei ir wirißkái pagundás ir ne gandus czia ſaneczias drįn' Wießpaties
Rom: 8. ißkęs: pazopóſtiti yrá tularópi pałóczių̨s ir giwęnimai amžinieii namûſę
Lucæ 21. Diéwo Téwo? Ir káip czia ſu Wießpatimi ik' méti kęntéio teip wel' ſu iû
Mat: 10. lįkſmįſis ir karaláus amžinai. Todrinaġ iei ne nórimę kęſt' drin' io priſſá-
kimo, tadą́ġ mažiauſęi kęſkimę, drin' teip gauſios ałgós, kântriémus patái-
kintos. Kadą́ġ kąntrumę' múſų, túrime paiéßkot' dûßias mûſų: ir kas patęks
nęt' ik' gáło, taſſái išganitas bus.

O teip ne tiektái ſtiprumi tikéiimu ir dukſéiimu inġ W. Chriſtų, kaip
inġ Diéwą múſų, po wiſsókių križiumi paſsiremt' ir ſtiprintis túrimę: bęt'
ir padúkſių tikrûiu anós ne ißkałbamoſios ir amžinós lįkſmibes, kuriii páſkúi
križių wáikßczioię: ir anų́ ardwų́ių ir tularópų trobų ir pałóczių, kurié yrá
dą́guię pataikinti, pagal' wel' tularópu nûpełnų́ kiekwiéno, kurié wiénok
Rom: 2. yrá teip lįkſmi ir pagrážinti, ioġ niekadós wiſſos kanczios ir ſiełwartái to
Rom: 8. paſáulo, ne gál' bút' ſu ieis ſulįginti, o anie wiſſad' patęką: tos łabai trum-
pos, bet' anié niekad' ne pabę́gęmi.

Todrįnaġ ne maž ne apmaudûkimę, ne máž ne biiokimes, nórint' kokie
nórint' ſų́kumai ąnt' múſų̨ vžpułtų̨. Nes' nórint' búſsimę priſpauſti arbá nu-
wârginti, wienók' tacziáu búſimę ir tápſimę ſunumis Diéwo: kaip ir W. Chri-
ſtus bû ir vžſtóio Diéwu, nórint' bû nukąkintas ir númire, kaip kokſái pik-
tadéia. Ir kaip iis' ſawûiu atſtoiimú priéiigą múmus padáre giwęnimump
Acto: 14. amžinump: teip wel' ir męs per tularópus négandus turimę įéit' iûſna. Néſſą
križius ir priéſpauda yrá kélas dągun. O daugiáuſei tatái mus po križiumi
lįkſmint' tuř ioġ W. Chriſtaus kancziá ir numirimú ſawûiu wiſſas priéſpaudas
muſų́ padáre mumús łągwas ir ſaldžias: ir ioġ nórint' ąnt' trúmpo méto nûġ
mų́ſų atſtóia, tatái kęſt' múmus pęrłáidžia wienókiġ weikéi atáit' muſúmp ſu
palįkſminimu Dwáſios S. ir po numirimui ims mus inġ karalįſtą ſáwa dą́-
guięią, kad' wiſſas áßaras nußłûſtis nûġ akių mų́ſų ir pa-[girdis] (449)[1]
gîrdis mus ſrowę gériu ir lįkſmibes amžinós. Iau tad' ne gálimę tarit', kaip
Tamóßius. Wießpatié ne žinomę kaná eiſi, ir káipoġ kélą žinót' gâlimę?
kadą́ġ iau žinomę pakaktinái, kaná nueio, W. Chriſtus, ir kur yrá, ſédis
ąnt' deßinés Téwo, ir kęlą iau žinomę iop.

Bęt' idą́nt' tû pakłuſneſni butumbimę įſakimo io, ir tû ſtipriáus tiké-
tumbimę žadéiimams io, ródžia múmus didúmą galibę, ir wértumą ſáwą,
biłódamas ßitais žódziais. Aß tieġ, ęſſmi kęlas, tiéſa, ir giwatá. Yra W. Chri-
ſtus, kęlú mų́ſų, ir nûġ ßaliés mókſło ſáwo, ir išġ ßaliés pawaiždįgo ſáwo
giwęnimo: ir išġ ßaliés numirimo, ir išġ kęlimo išġ numiruſių ir dųgún[2]

1) 451 2) dągún

żęgimo sáwo per kuriûs múms núpełne ir pazopoſtiio įżęgimą inġ dągu. Ir kaiṗ ßitû kęlú W. Chriſtus įżękt' téikeś: teiṗ wel' ir múmus tad' eit' réikia: darîdami pagál mókſłą io, ſakiodami pawáizdus io, ir tikedami, ioġ iis vż mús númire. Yrá W. Chriſtus tiéſa ir giwatá, tatái yr' tokia kęlú: kurſái nopwiłs, nei wéda inġ kłaioiimus, o per kłaióiimus inġ numirimą, bęt' kuris wéda inġ wiſſokią tiéſą ir mókſłus ir teiſibęs: ir per tiéſą átwéda giwatoſṗ amżinóṡp, kurią dûſt' ſakiótoiamus ſawiémus. Kaiṗ aukßcziaus biłoio: Ioan: 8.
kas paſkúi mané eit' ne wáikßczioia tamſibęſę, bęt' turés ßwieſúmą giwâtos.

Dábar, kad' Chriſtus wadinas ne kokę pagáuta tieſá ir giwatá, bęt' anáie paczia tiéſa ir tikrąiá giwata (kaiṗ iżġ Grękißko ßwieſei ródżias) tatái iau ąntras dawádas, ioġ yrá tikrûiu Diéwu. Nes patis' W. Diéwas yrá pati tiéſa ir giwatá.

Ne wiénas, tieġ, notait' Téwoṗ (tatái yra będriſtoſṗ anós amżinós garbés karaliſtoi Téwo) tiéktái per mané: tai yrá, tiektái per nûpełną mirimo máno kuriam' tikédamas będrinįku ſtóias, ir per mókſłą maną, kurió yrá pakłúſnus ir per giwęnimą maną, kurį ſakioia niékad' ne paklis: Nes' iis' yrá tíkraſsis kélas, kas nórint' iam' tik' niékad' neſsipariks, nes' iiſsái yrá tikroii tiéſa. Kás nórint' teiṗ giwéna, kaiṗ taſſái Miſtras mókia, niekad' ne numirs: Nes iiſsái yra patis' giwatá. In ſumma. Iiſsái yrá tikraſis adwérnikas dąguięiis, ligus Diéwui Tewui wiſſámę: ir todrįnaġ Diéwas tikras: Tąġ tad' wiſsi ſakiokimę, per déßinę ir per káirę, per gédą ir per gęrą ſkelbimą per nuludimą, ir łįkſmįbę[1]), per mirimą, ir per giwatą, nęt' ik giwátai ámżinai.

II.

Teiṗ Wießpatis palinkſminęs nuluduſius Apáßtałus o po ių ipatinę wiſſús ißtikimûſius ſawús, potám' padrutina tikéiimą ių ape Deiwiſtą ſawą, ir wienobuſtimo ſu Téwų, prieß Arionų ir Nauiakrikßczių paklidimús ir blużnierſtwas. Iei manę tieġ pażinotę, tad' ir Téwą maną pażinotę, ir nûġ to iau pażįſtatę ių ir ręgeiote ių. Tad' iiſai biło nopé ręgęiimą nei pażinimą ßitą kúnißką, kuriû ii ir ne ißtikimiéii Zidai pażino ir ręgeio: bęt' apé pażinimą per intikéiimą: kuriû iżġ mókſło, ir iżġ darbų éſt' pażįſtamas łabúmas ir wiſſogalibe W. Chriſtaus ir tókis pażinimas Chriſtaus vżrakina ſawimṗ ir páżintį Téwo. Nes mokſłas ir darbai W. Chriſtaus rôdżia wáldżią, ißmintį galibę ir gêrą nórą Diéwo. Kadąġ W. Chriſtus ne teiṗ móke arbá dáre kaiṗ kiti Pránaßai, Dwaſiá ś. Tiektái apdowanóti: bêt' kaiṗ tikraſsis ſunús Diéwo. Todrinaġ kas iżġ mókſło ir iżġ darbų Chriſtaus pażįſta Diéwo natúrą

1) lįkſmibę

W. Chriſtaus taſsái pażįſta ir Téwą W. Chriſtaus ioġ wiena, ir toiáu yrá naturá, arbá eſſentiá Téwo ir Sunáus pagál Deiwiſtę: ir pátis żódżei ir darbái W. Chriſtaus kaip ródżia kokiós yrá natúros ir įpatimo ſunús teip wel rodżia kokiós yr' natúros ir prigimimo Diéwas Téwas: tái yr' ioġ yrá natúros galįgiauſios, małónįgiauſiás, iſsmintįgiauſias, ir nůġ tikrúmo wiſsókio ſutwerimo łabái ſkirús. Nes' ne gal' bút' kitókia natúra [Tewo ir] **(450)**[1] Téwo ir ſunaus ir ne gal' naturá Diéwo pérdalita kadąġ wiénas tiéktái yrá Diéwas: Todrįnaġ kas iżġ mókſło ir darbų pażįſta natúra Sunáus, tas wel' pażįſta kokiós natúros yrá Téwas, kuris per ſúnų biło ir dâro.

Ir teip iżġ tos wiétos, ir iżġ tų żódżių kas paſkui to grių wa iżġ ſsák-nių paklidimas Arriiuſo. Nes' niekad' pażinimas ſunáųs[2]) ne vżrakintų ſawimp páżinimo Téwo: nei kas ręgi ſúnų ne iau ręgétų Téwą, kad' ne butų wiéna ir toiauġ naturá Téwo ir ſunáus. Ką dabar ſswieſiaus W. Chriſtus paróde, kad' Philippui trokſtancziam' ręgét' Téwo io, atſáke: Teip eſſmi ſu iumis ir ne pażinái mánęs? Philippe kas mané régi, ręġ ir Téwą maną. Ir kaipóġ tu biłái, paródik' múmus Téwą? Ką táre, ne tįktái drin' didżio padórúmo, kuris yrá tarp io ir Téwo: Bêt' dęl' wiſsókios wienókios natúros kurią iſsréiſske, kad' teiaus pridawe: Né tiki ioġ aſs Téwiep, ir Téwas manimp yrá? Néſſą ſsitáis żódżiais (kaip ir anais: Aſs ir Téwas wiéna éſſmę) żęklinas ir ſkiriús pérſónų Téwo ir ſunáus, priéſs Sabelionús, ir wienįbę natúros, prieſs Arrionús, idąnt' ne tartú ioġ tiektái del' didżio padórumo tarp Téwo ir ſunáus paſsáke, kas mané régi, ręgi ir Téwą. Nes' ne gál' tikrái bût' pér-manįtas Téwas ſunuie ir ſunųs Tiéwiep: Tiektái del' wiénos eſſentios, ir tos iau natúros Téwo ir ſunáus.

Ir priwadżioia W. Chriſtus, ioġ iis' Téwiep yrá, ir Téwas iamimp teip iżġ żodżių kaip iżġ darbų: kad' teip tolaus biło, żodżiús kuriůs aſs iumús biłáu, tų aſs iżġ ſawęs nękalbu, ir darbų kuriůs[3]), ne darau patis iżġ ſawęs, bęt' Téwas giwęnaſis manimp (ne kaip giwéno kuriamp Pránaſsiep tiektáį[4]) pápraſtůiu búdu bęt kaip tikramęiimę ir toſiau eſſentios ſunuię) taſſai ir dáro ir kałba. Nes' W. Chriſtus iżġ ſsaliés żmógiſtes ne prámonioio iżġ gał-wós ſawós to ką kałbéio: nei dáre iżġ ſawęs ne wiéno dáikto.

Mókikimes czia iżġ to ką W. Chriſtus ir Tamoſsiui ir Philipui' atſáke, kas yrá Chriſtus Wieſspatis ir iżganįtoięs múſų, ir ko nůġ io łaukt' ir tikétis túrimę idąnt' wiſsi ſtiprei prieġ iam' ſtowétumbimę ir turetumbimés io, tikéiimu, pádukſiu, ir méiła. Ir dabókimés kaip ąnt' to paſaulo pażinimop io, ir per ių pażinimop Téwo atáit' túrimę, tatái yrá per didi brąginimą mókſłų ir darbų io, kurio kurié neſerke[5]), tié łabái bęréikiamai Chriſtų, ir

---

1) **452** 2) ſunáus 3) sc. darau 4) tiektái 5) neſerge (въ польск. оригиналѣ «zániedbawáią»)

Téwą io pażįſta. Nes' mókſłas io ródżia aukßciauſią, teiſibę ir tobułumą Diewîſtos. O darbái wel' kuriós dáre kúnę: drin' iżgánimo múſų żmóuių[1]), ne iżbiłomą mêiła io ir miełaßirdumą giminéſp żmónių top wiſgalibe io, ąnt wiſſo ſutwęrimo, ir teiſibe karóiimę nůdżių żmonių, ißmintis ſtębuklįgiauſia, kuriós ßwiéſiai żibina atpirkimę giminęs żmonių.

Ik' tółai róde W. Chriſtus, ką męs ape ių ißmanit ir tikét' túrimę, daugiauſiai iog yrá Diéwu, ſunúmi Diéwo, Téwui wiſſamé ligus, ir toſiau ſu iů búſtimes. Nų wel' idąnt' tů daugiáus paróditú Deiwįſtą ſáwą, mini wel' galibę ßitų, kurié ing ių tikét' turéio, tatái gáłas ir naudá tikéiimo arba wierós. Vżtiéſą vżtiéſą biłau iúmus. Iog kas tik' ing mané dárbus arbá praiewús, kuriůs aß darau, ir iie daris, ir didęſnius vż tůs daris. Ne tiektái tiég dárbái tie kųriůs[2]) aß daráu lúdiia apé mané, įog[3]) eſſmi wien' ſu Téwu, bęt' ir ßitie praiéwai kuriůs ißtikįmieii daris ing wárdą máną. Kas ipacziai įwiko ámżę Apaſtałų, kad' praiéwai bů dáromi ir reikalįgi, drin' prapłátinimu[4]) garbés Wießpatiés Chriſtaus. Nėſſą didéſne bů iżſwęikint' ligonis ſerganczius wiénu ßeßélų kaip Pętras S. dáre, o neg palitéiimu ſterbłés, kaip W. Chriſtus. Didesn' bů wiſſą paſáulį pagręßt' intikéiimop, kas ſtóios per mokitinius W. Chriſtaus, ir neg kiek' Zydų, kas per W. Chriſtų ſtóios. didéſne ir ſtębúkłįgeſne bů, iog żmónes mirſtąię ne tiektái giwi bûdami ąnt' to pasáulo bęt' ir numîrę, numiruſiús atgîde, o neg nůg Diéwo wiſſagálinczio numiręiie bů atgiditi.

Ir taiſiag wel' żódżiais aißkiai W. Chriſtus Diéwu eſſąs ſakos Nes' teip aukſcziáus per intikéiimą żáda ſawiémus, iog turéio darit' wiſſus, nórint' [wargiús] (**451**)[5]) wargiús ir nepatógius dáiktus, teip wel' nų per tikeiiimą ing Chriſtų, tataig żáda. Ką dábar tů didżiaus paſtiprina, kad' biło: Iog aß Téwop ęimi, ir konórint práßiſite wardan' máno, tai padariſsiu. Nes né tare padaris Téwas bet' aß padariſsiu: idąnt paróditų iog tokiá yr' galibę Tęwo ir ſunáus, ir iog Téwas nieko ne dáro bę io. Aißkei tad' Deiwiſtą sáwą ir ligumą ſu Téwu rodżia, kad' podukartų żádo tatái wiś padarit' ko nórint' kas praßitų ing wardą io. Nés' tatái pacziam Diéwui wiſſagálincziam pridera durit'[6]) wis' apé ką kas praßitų.

O czion' dabókis, teip dide yra gelibe[7]) tikeiimo ing Chriſtų Wiéßpatį, per kurį nórint' ißtikimiéi ne praiéwus dáro kaip pirm': iog Dwáſia Diéwo ne teip iúdina iůs práßimóp praiéwų, iog nų nepriwâłomi yrá kaip pirm': Wienókig ir nų ißpraßinéia wis, ko padórei ir iżgánomai práßo ing wárdą Chriſtaus ir didęſnius dáiktus o neg praiewús kunißkus. Nes' ißpráßo będrawimą ir bęndriſtą Dwáſios S. nutéiſinimą nůdżiú nórint' dażnái padaritú

1) żmóniu̧ 2) kuriůs 3) iog 4) prapłátinimo 5) **453**
6) darit' 7) galibe

atłaidimą, ir wiſsůſę ſawůſę priwálimůſę palinkſminimą ir wiſsůſę weikałůſę táiſimą ir páßałpą Diéwo.

Atminkimeġ miélauſieii Brólei, kiekwienamé priwalime ir priéſpaudoi múſų, linkſmintis, ir ſtiprintis tąią wierą inġ Chriſtų Wiéßpatį kaiṗ inġ tikrąii Diéwą múſų, wiſſagalįti, małonų, ir ligų ſu Téwu: ir ßitáis żadéiimas[1]): ir tů apżadéiimų tikro ißkłauſimo wiſsoſę małdoſę múſų. Nes tů tikéiimu arbá wiérá ir pádukſiu tikrůiu pigai pęrgałeſimę kúną, pasáuli, ir wéliną priéſakius múſų: per tąiąġ Iéſų Chriſtų Diéwą múſų, kuriam' ſu Téwu ir Dwaſiá S. laupſe ir garbé ąnt' ámżių ámżių. Amen.

Ant dienos atradimo S. Kriżiaus, Ewangeliá ape ſąkalbi Wießpatiés ſu Nikódému, Ioniep 3. Cap.

Anuo metu: Buo żmogus iżġ Pharizeußa wardų Nikodemas, Kunigáikßtis Zydų. Taſſái atáio Iézausṗ nakcziá ir táre iam żinome ioġ nůġ Diéwo ataiêi mókitoiu, Nes ne wiénas ne gal' tų żękłą[2]) darit kuriůs tu darái, iéi ne butú Diéwas ſu iů. Atſáke Iéſus ir táre iam'. Vżtiéſą vżtiéſą biłáu taw. Iei kas ne atgims iżġ náuio, ne gál' regêt' karaliſtos Diéwo. Táre iam' Nikodémas: kaipoġ gál' żmógus atgimt ſénas búdamas? gáligu inġ iſcią mótinos ſawós ąntrų kartú ieit, ir gimt? Atſákę Iéſus. Vżtieſą vżtieſą biłau taw: iéi kas notgims iżġ wándenés ir iżġ Dwáſios, ne gal' ieit' inġ karaliſtą Diéwo. Kas vżgime iżġ kúno, kúnas yrá: o kas vżgime iżġ Dwáſios Dwaſiá yrá. Ne ſtébékis ioġ taw tariáu, ioġ iúmus réikia iżġ náuio atgimt'. Dwaſiá
Pſal: 134. kaná noṙ púczia, ir báłſą ios girdi bét' ne żinái iżġ kur atáit', arbá kaná eit'. Teiṗ wel' éſt' kiekwiénas vżgimęs iżġ Dwáſiós. Atſáke Nikodémas: ir Táre iam [Kaipoġ] (452)[3]) Kaipoġ tatái gal' but'. Atſáke Iéſus ir táre iam'. Tu eſsi Miſtras Iſráeliié, ir to ne moki? Vżtiéſą vżtiéſą ſakáu taw, ioġ ką żinomé, biłomé, ir ką regéiome, lúdiiémė: ir ludimo múſų ne priimaté. Iéi dáiktus żémiſkus ſakiáu iûmus, ir ne tikite, káipoġ kad' iumus ſakiczé dąguieiuś intikeſite? Ir ne wiénas ne vżżęge inġ dągų net' taſſái kurſái núżęge iżġ dągáus, ſunús żmógáus, kuris yrá dągúie. Ir kaiṗ Mayżiéßius paáukß-
Num. 21. tino żálti girioi, teiṗ tuṙ but' paáukßtintas ſunús żmogaus: idąnt' kiekwiénas kuris tik' inġ ii, ne prażutų, bét' idąnt' turétų giwátą ámżiną.

---

1) żadeiimais 2) żękłų 3) **454**

IZGVLDIMAS.

Ewangelią S. ßiós dienós drin' dwieių daugiáuſei prežaſtų[1]) Bažnįczę ſkáito ßią diéną, kurіói dáromę atminimą atradimo médžio Križiaus S. Wienáı iog̓ ąnt' gáło tós Ewangelios yra paminéiimas paáukßtinimo Wießpatiés múſų Iéſaus Chriſtaus, ąnt' paliginimo žálczio wárino: kurſai paáukßtinimas ſtóios ąnt' križiaus: káiṗ ir anſai žaltis wárinas nůg̓ Maižiéßiaus bů ąnt' mędžio pakabintas, iog̓ ánſái męd̓žias bů tikrąię figurá križiaus ßwęnto. O ąntrá priéžaſtis, iog̓ toię Ewangeliói biłá yrá apé krikßtą S. kurſai téipaiag̓ ne bů daritas bę žękło križiaus S. kaiṗ ir kiti ſakraméntai: apé ką ąnt' gáło ſákimo ne ką iżgirſimę. Nórint' tad' toi Ewangelia ir ąnt' diénos ś. Traices bus iżguldinéta: Wienókig̓ ir czia trumpiauſei tris pirmiáuſius pámókſłus iżg̓ ios imſimę. Pirmas bus, ko múmus reikę, nórimeg̓ bút' iżganiti. Antras, iżg kur ißeit', ko múmus reikia. Tréczias ir páſtaras, kuriů búdu tatái įngit túrimę.

I.

Kas vżgúl pirmóṗ, ko múmus priwału, iei nórimé ieit' karaliſton' dąg̓áus apręißke mums W. Chriſtus ßitais žódžieis, vżtiéſą vżtiéſą ſakau taẃ (biłôdamas Nikodémoṗ) Iey kas notgims iżg náuio, arbá iżg̓ wirßáus, negál' regét' karálîſtes Diéwo. Ir wel'. Vżtieſą biłáu taẃ, iey kas notgimtą, iżg̓ wándenes ir iżg̓ Dwaſios ne gal įéit ing̓ karalîſtą Diéwo. Szitais tad' żodżiieis paſmérkia W. Chriſtus ir atmęta pirmą vżginimą[2]) múſų, draugiá ſu tů wiſsú ką iżg̓ io ėmemę: ir nór mųsimṗ atgimimo, tatái yr' marinimo kúno ir nůdžios, ir atnâuiinimo Dwáſios arba cziſtúmo dúßios. Nes' kas úżgime iżg̓ kúno, kúnas yra. O kúnas ir kráuias (kaip' Powiłas biło) ne įeis karalîſton' dą- 1. Cor: 15. guięion' Bęt mes wiſsi pagal' pirmą vżgimimą, eſſmę kunas ir kráuias, tai Apocal: 21. yra nůdžioti arbá griéßni, biáurus, kúnißki, ir piktóṗ pażwiłę. O teiṗ iei atſilikſimę pirmamęiimę vżgimimę, ir darbůſę io, tad' negálimę įg̓it' karalîſtos Diéwo. Todrinág̓ iéi nórimę bút' iżganiti réikia múmus pirm atgimt' iżg̓ nauio, tatái yrá numarint' nůdzias o atnáuiint' Dwaſią. O taſai atnáuiinimas dáros per wandęnį ir Dwaſią S. tai ęſt' per krikßtą. Nes' ąnt' krikßto támpamę apcziſtitais nůg̓ wiſsų nůdžių mûſų, ir támpamę apdowanoti nauiibe Dwaſios arbá teiſibę.

Ręikia tad' pirmiaus żmógui apſikrikßtiti iei nórimę įéit' ing̓ karaliſtą Diéwo. Bęt' iog̓ krikßtas nůg̓ múſų noř, ne tiektái idąnt' teiṗ letái apſikrik[ßtitum-] **(453)**[3]) ßtitumbimes, bęt' wel' idąnt' per wiſsą ámžią giwatos

1) prieżaſtų 2) vżgimimą 3) **455**

múſų twárditumbimes nůġ nůdżių nůġ kurių kartą nauiibęi giwátos (kurį kartą ąnt' krikßto įgiiomę) idą́nt' waikßcziotumbimę. Todrinaġ ne tiéktái żódżeis, bêt' ir dárbu ir dáiktu túrime atſiżadét' wélino, ir wiſsų weikałų io, ir ſakiót' Chriſtų Wießpatį mųſų, iei nórimę tikrái iżganiti bút'. Nes' kitáip, niéko mumús ne padés, ioġ apkrikßtiiomeś, ir tóli dábár búſimę nůġ tikroio atgimimo.

1. Petr. 3. Ir tatáiġ yrá ką bîło Pétras S. ioġ iżgáno krikßtas ne nuemimas biau-
2. Pet: 1. rúmo kunißko, bęt' atſákimas gêros ſiéłos Wießpatiéſp Diéwop. Ir ąnt' kitos wietos rágina bîłódamas. Rúpįkites Brólei idąnt' per gêrus padarųs[1]) daritumbitę tikrą múſų pawadįnimą ir aprįkimą: Nes tatái daridami ne nuſidéſitę: bęt' gęręus teip iumus gáuſei bus paredita įeiga inġ ámżina karálîſtą W. ir iżganįtoié mųſų Iéſaus Chriſtaus. Apé ką dábar płacziáus túrimę Powiliép S. Rimoniump per ißtiſą kapitułą. Summa tad' yrá to pirmoio pamókſło. Ioġ iei nórimę bût' iżganiti réikia mumus atgimt': o idąnt iżġ tiéſós atgimtumbimę, ręikia mumus apſikrikßtit' ir páſkui to twarditis nůġ nůdżių ir teiſibeia giwént' ąnt' ßito paſáulo.

II.

Kas vżgúl ąntrop dáiktop, iżg kur tatái ir nůg ko ißeit, idąnt teip atgimtúmbimę ir ąnt' krikßto, ir per wiſſą ámżią giwátos mųſų, tatáį[2]) wel' apréißke W. Chriſtus táis żódżiáis. Ne wiénas tieġ nę żę́gia dągun' tiéktái kurſái nużęge iżġ dągáus ſunús żmógáus kurſai yrá dągúi. Kurie żódżei nórint' pirmůiu pawiżdéiimu ręgis łabái báiſųs, káip bútų mus wiſſús attoliną nůg karalîſtos dąguięios: Wienókiġ kad' iůs gęrái permaniſsimę, didį ir ipaczią łobi mumus ródzia. Nés' nórint' riágiś ſúnkus, kad' iůs teip ißmana: ne wiénas ne iżęgs inġ dágų tiektái kurſái núżęge iżġ dągáus, tai yrá Chriſtus ſunús Diéwo. Bęt' ioġ męs ne núżęgemę iżġ dągáus todrinaġ ir dągún' niékad' ne įżę́gſimę: bęt' tęnái įżęgs patis Chriſtus. Kas wis yrá tiéſą[3]), iei pawiżdéſsimę ąnt' ſiłų ir teiſibių múſų. Nes' kaźġ iżġ múſų yrá
Prouer: 20. tikrái cziſtas ir téiſus po akim' W. Diéwo. Kaipoġ tad' gałéſsimę įżękt' inġ
Apoc: 21. dągų, kadąġ tęnái ne ięis niékas biauraus? Wienókiġ iżġ ßitos ąntros ßaliés pridůſt' múmus tie żódżei palįkſminimą ir łóbį łabái brągų, ir aißkei lúdiia, ioġ Chriſtus núżęge iżġ dągáus. Nes' ne dówanái Chriſtus tikrái núżęge, nei patis' drin' ſawęs, bęt' drin' múſų pawargelų, ir nuſidéiuſių paſkąndintuių núżęge.

Bęt' kaipóġ núżęge? tikráiġ ne pagál' kúną: Nes' notneße. ſu ſawim iżġ dągáus, kaip kadái Apollinárius hęretikas ißmáne, bęt' núzęge Diéwiſtę ſáwa

1) padarus 2) tatái 3) tiéſa

iuġ iſcią cziſtós Mergós Mariós, iżġ ios éme kúną ir krauią żmógaus bę nůdżios arbá griéko ne wiéno, ir teip tápe żmógumi ir brólu múſų, toſiáu naturos ir búſtimo arbá eſſentios ſu mumis iżġ ßaliés kúno. Ir todrinaġ wel' per priimtą żmogîſtą tápe arbá ſtóios wiena ſu mumis idąnt' mus wel' małónę ir bę̇driſtę diewîſtes ſawós padaritų wién ſu ſáwim: o teip idą̄nt' mus Hebr: 4. ſawimp ir ſu ſawimi iuġ dą̄gų pralidétų per dągáus żęgimą ſawą.

Szitą vnią arbá wienibę múſų ſu Chriſtumi Wießpatimi ßitos wiétos lúdiia. Ką padáretę wiénam iżġ manúių, man' pádáretę. Ne tiektái vż tůs Matt: 15. (Apáßtałus) praßáu Téwé, bęt' ir vż tůs kurié intikėt tuṙ iuġ mané per ių Ioan: 15. ſakimą: idą̄nt' wiſsi butų wién', teip kaip tú Téwę manimp o aß tawimp: idą̄nt' Epheſ. 5. iie mųſimp butų wién'. Eſſmé ſąnariumis kúno Chriſtaus, iżġ kúno io, ir iżġ káułų io. Ir káżg ąnt' tų ráßtų ßwieſiáſnio? o daúgiauſei ąnt' tų paſtarųių żódżių Pówiło? Yrá tad' W. Chriſtus ir ißrįktiéii (pagál' ßitos vnios Dwáſißkos) kaip butų wiéną perſoną, ir wiénas Chriſtus. Kaip [gałwá] **(454)**[1]) gałwa ir ſąnarius yrá wiénas kunas, ir todrinaġ tiémus ką táre W. Chriſtus: ioġ ne wiénas ne įżęge dą̄gun', tiektái ąnſái patis, notſkirę ißrįktuiú ir ßwęntųiu ſąnarių ſáwų. Nes ir iié iamimp żę̇gia kaip ir iamę núżęgę iżġ dągáus. Nes io iſcioię bů ißrinkti, pirm' pramętimo fundaménto to pasáulo. Bęt' tiéktai to noṙ tarit' W. Chriſtus, ioġ ne wiénas ſawąię tikrąię galibe, ir teiſibę ne gal' bút' iżganįtas: o ioġ bę Chriſtaus dągús yrá vżrakintas: ioġ iiſsái yrá wiénatiios lipines ir kęlas Téwop. Ir todrinaġ ßitie kurié tęnái noṙ įżęgt', ne tikedamies ſawomis ſiłomis ir teiſibemis, iamé patimé ir nůpełnůſę io, kaip lipinemis lipt' ir paſsiremt' tuṙ. Summa tad' yrá, ioġ nůġ patiés Chriſtaus, ir per ių prieit' wiſsi kurié prieit' atgimimop, nůdżių atłaidimop, nuteiſinimop, numaitinimop kúno, giwâtos atnaiinimop[2]), o ąnt' gáło iżgánimop amżinóp: O kas nórint' noṙ bût' ſu daiktų bę̇driniku, taſsai tuṙ bût' ſu Chriſtumi ſúgłauſtas, ir tuṙ bút ſąnariumi io per intikéiimą ir méiłą tiéſos.

III.

Kas vżgul treczióp, kuriů widuriu arbá inſtrumentu támpame per Chriſtų ßitų túrtu bę́ndrinikais tai wel' paróde W. Chriſtus ßitais żódżiais: Kaip Maiżießius paáukßtino żálti girioi', teip tuṙ but' paáukßtintas ſunús żmógaus. Idą̄nt wiſsokias kuris' tik' iuġ ių ne prażůtų, bęt turétų giwátą ámżiuą[3]). Kuriůs żódżiús idą̄nt' gęriáus ißmánitumbimę, reikia mumus żinót' Hiſtorią Num: 21. apé paáukßtinimą żálczio. Kurią teip mumus Moiżeß ráßo Pradéio żmónes Zidų girioi iłgtis ir bodétis kėlu ir wárgais ir murmeno prieß Diéwą ir

1) **456** 2) atnauiinimop 3) ámżiną

Móizeßą, todrinaġ W. Diéwas pérłáido ąnt' żmonių vgnįės[1]) żalczius, kurių pauiami arbá kąndami, kad' miſernai mire, ataię Móizeßop ir táre nuſsideiomę, ioġ ruzgéiomę arbá murmęnomę prieß Diéwą ir tamé: melſk Diéwą idąnt' atremtų nůġ múſu tůs żalczius. Práße tad' Móizes vż żmónes ir táre Wießpatis ioṗ. Padarik' wáriną żáltį, ir paſtatik' ių ąnt' żimés: kurſái įkąſtas pawizés ąnt' io, tas bus giwas, ir padáre Moizes żaltį wáriną, ir iżkêłe ių ąnt' żękło, ąnt' kurio kad' żiuréio arbá weizeio įkąſtiéii bů paſwéikinti.

Szitoii Hiſtoria bů figura, ir nůpůło giminés żwonių[2]), ir patáiſsimo arbá iżgełbeiimo ios. Nes' tie żalczei łáiżdąiie, figuarwóio[3]) aną ſenąii żáltį Welina ir gaiłúmą io, tai yra nůdżia giltinę, ir paſkandinimą ámżiną. O ruzgetoiei arbá murméntoiei kúrié nůġ įkąndimo żalczių papiauti ir pażeiſti bů, żęklino wiſſą giminę żmonių, tatái yrá mus wiſsús nůdżiai ir giltinei paiůſdůtus. Kaiṗ tad' anié įkąſtiéii arbá apriétiéii, ne gałéio bút' kitaiṗ pagélbeti nůġ gáiłųmo[4]) żálczio ir nůġ giltines, tiektái per iżkelimą żálczio wárino, ir per weiżdéiimą ąnt' io: Teiṗ wel' ir męs nůġ ſmarkúmo ßatóno nůġ nůdżios ir giltines arbá mirįmó ámżino, ne gałéiomę kitáiṗ bút' iżgęłbeti, ir dábar ne gálimę, tiektái per páaußtinimą[5]) ąnt' krizżiaus Chriſtaus Wießpatiés, ir per tikéiimą inġ ių giwą. Ir kaiṗ áns' żáltis wárinas, nórint' turéio fórmą ir pawéikſłą giwo ir gáiło żálczio, bęt' gęłůnes ne turéio, teiṗ ir tas wárinas żaltis Dwaſißkas Wießpatis Iéſus Chriſtus nórint priéme paweikſłą ir priliginimą kúno nůdżiai padůto, ir iame ąnt' krizżiaus kénte, bęt' tacziáu ne bů[6]) ne wiénos nůdżios. Ir kaip' per pawiżéimą ąnt' żálczio bů paſweikinti tie kurié bů įkąſti ir mirſtąiie: teiṗ wel' per tikéiimą inġ W. Iéſų Chriſtų nukriżewótą ir kéłųſiii iżġ numiruſių ir mumus pádaritas iżgéłbeiimas, ir iżgánimas ámżinas: ir ik' ßiai diénái éſt' padáromas. Ir todrįnaġ teiṗ pakaktinái biło Wießpatis: idąnt' wiſſokias kuris tik' inġ ių ne prapułtų bęt' turétų giwátą ámżiną. Yrá tad' tikéiimas arbá wierá tárpu arbá inſtrumentú, kurią (per galibę ir nůpełną [Chriſtaus] **(453)**[7]) Chriſtaus nukriżewotoio) ſakramentůſę, o ipaczei ąnt' krikßto ś. éſſmę abdowanóiami nůdżių atłáidimų, nutéiſinimu, ne kałtumą giwatos, o ąnt' gáło ir giwatá ámżinąię. Todrînaġ gęrái Pówiłas ś. biło. Ioġ bę tikéiimo ne patóġ' dáiktas yr' intękétis W. Diéwui, ir ioġ reikę tikęt tam, kas noṙ priéit Diéwoṗ.

Ir teiṗ, idąnt' atgimtumbimę, o idąnt' mumus butų důtá įeiga inġ kaliſtą[8]) Diéwo, tadąġ túrimę tikét' (bęt' tieſęia, ſtipręia, giwąįa wiérá, kuriii wiſſadós ſu meiła tuṙ bút' ſugłauſta) inġ W. Iéſų Chriſtų nukriżewota ir ioġ per ių, kaip tárpiniką múſų įgit' túrimé to wiſſo, kas nórint' mumus yrá iżgánimoṗ réikalįgo, todrįnaġ ių gerbt' gárbint', miłét' ir ſakiot' turimę.

---

1) vgniés 2) żmonių 3) figurawóio 4) gáiłumo 5) páaukßtinimą 6) bů 7) **455** 8) karaliſtą

IIII.

Bet ioġ kaiṗ pirm tukſtanties metu ir toláus, Julionas będiewis Apoſtáta pęike krikßcziónis kaiṗ bałwónų garbintoiús, ioġ mędżią križiaus turéio garbći, ir pawéikſłą io ąnt' káktų ir ties namáis ſawáis molawódawo: teiṗ wel' arbá pikcziáus ßios kártos Heretikai, ne teiſei mus ſmerkę, ioġ żękłus križęus S. o daugiáus aną médżią križiaus Wießpatiés krauiú apßłakitą garbeia túrimę: ir ioġ tů żękłų żęklinames, ioġ ių múrůſę molawoiamę, ir bażnįcziofę, bo łaukús ir ąnt' wężių ſtátomę ir namůſę wieżliwái łaikomę: ir dręſſa tatái bę gédżei żmónes nůdiiimais ałgot', ką nůġ amżių Apáſtałų nęt' ik' ßiołai bażnįczia S. Wiſſatimę wiſſadós turéio paiųkimą tókį. Todrįnaġ túrimę żinót', ioġ taſsái żęklinimas križiumi ßwętůiu yr' mókſłas ir tradiciá Apáſtałų, tas êſt' żódis Diéwo giwu bałſú per Apáſtalus bażnîcziomus padůtas. Kaiṗ lúdiia ne tiektái Dioniſiús Areopagita mókitinįs Pówiło S. ioġ ámżiůſę Apáſtałų įr tů żękłu żęklindawo ir križmá krikßtidami tępdawo. Bęt' ir Baſilius S. kurſái żęgnoiimą arbá żęklinimą križiumi ßwęntůiu kaiṗ pirmiauſę ir dażneuſę tarṗ krikßczionių áißkei déſt, tarṗ traditią Apáſtałų, kuręs, ne ąnt' râßto bęt' giwú bałſú per Apáſtałus bażnîcziomus padůtos yrá. Teipaiáġ ir Tertuliónas kuris arti amżio Apaſtałų bů, ręgimái apé tatái lúdiié, ioġ ámżiůſę io wiſsi krikßcziónis križiumi ßwęntůių prieġ kįekwiéno[1]) wéikáło ſáwo, įeidami, ißeidami, pirtiię, ſkomiéiṗ, priéġ żwakei, ir wiſsúr żęgnóios arbá żęklinós. Teipaiaġ ir Juſtinus S. Muczelnikas dábar wiręſnįs ſáko, ioġ bę to żękło križiaus krikſczioniſęmṗ niéko ne weikę arbà ne dáre. Todrįnaġ niekú búdu nę éſt' krikſczióuįs bęt' Zydai, Túrkai in pahonįs, kurié to żękło noṙ prażudit'. Nes' ir Lactantius ſénú ámżių dáktaras ráßo, ióġ mókitinei W. Chriſtaus ſekdami wiérą arbá tikéiimą io Rimioniſémṗ wardú miſtro ſawo, o żękłu kąnczios (tai éſt' križiaus S.) Wélinus iżġ żmónių iżtręmdinéio. O Chriſoſtómas biło. Ioġ Wélinai po akim to żękło pabega biiódámies wézdo kuriů éſt' pamußti. Auguſtinas téipaġ ráßo ioġ ne wiénas Sakraméntas bę tos żimés križiaus S. ne gal' bút' padaritas. Tů, ſako, żękłu ir wándęnį krikßtimo S. ir bażnîczęs ir ałtoriús paßwęntina, ir Sakramentą altóriaus (pridawę żodżiús Wießpatiés) padáro ir Kúnigus arbá kopłonús ßwęnczia. Aprįko tieġ W. Chriſtus križių kurį łabái pigumi rąkos pakrutinimų padáromę kuriů ir dąkſtomes prieß wilus Wélino. Tů tieġ żękłu ir kųną[2]) Wießpatiés dáro, ir ßulnius krikßtimo S. Paßwęnczia, ir kúnigus ßwénczia: ir wiſſa kas nórint' éſt' paßwęncziamo, tąie żimę, ſu įwadinimu wárdo Chriſtaus, êſt' paßwęnczíama. Taſai żęklas ir nůdús ir wélinus atatręmia tolin', ir mókſłą iůdįių kunįgų gadina, ką ir Julionas Apoſtáta prakeik-

Cyrillus lib: 5. Contra Julianum.

Dioniſ: de Eccleſi Hierar.

Baſili: lib: de 55. cap. 27.

Tertulianus de Corona militis

Juſtin: in Apologia

Chriſoſto: in Hom: Quod Chriſtus ſit Deus.

Aug: tract: 118. in Ioa:

Hom. Vigil. Pentec.

---

1) kiekwiéno 2) kuną

Gregorius Naziarenus lib: 8. cap. 20.

taſsis pritire, nórint' iau vżſiginęs Chriſtaus kad' iżgąſtiię tů żękłu pażękli-nos. Teipaiaġ ir ąnſái Zydas, apé kurį Grigálus S. ráßo. Ir kas dábar ſtębú-klįgeſnio ſako Nicephorus, ioġ ir ne ißtikimiéii Turkai Perſiói, mętú máro, galibę križiaus S. kuriůs ſáw ąnt' káktų, iżg pamókſło krikſczionių, teip pa-[raßit'] (456)[1]) raßit' dáwe, ioġ io niekad' iżtępt' ne gałeio, nůġ máro bů apſáugoti. Tatái wel' régimas ir żinomas daiktas yrá, ioġ karálus Fran-ciós ir ik' ßéi diénai pokoronaciei, ir popriemimui kúno Diéwo, patimi wiénu żękłu križiaus S. gidżia nę kokiás wótis kakłůſę żmónių ne iżgidomas. Bęt' ką dáuġ kałbét'? Iuk' ir patis, Arciheretikas, Martinas Luthęris mażamęiime ſawamé Catechiſmé rágina ißkáłos Miſtrús, idąnt' pratintų, waikús ſawús ąkſti ir wákarą żęgnótis arbá żęklintis križiumi S. Ir Agendoi Saſkasbi[2]) Lipſkę iżpauſtói, yra wiéná formá apraßita, kuriąię Miniſtrai tuř żęgnót' żmónęs iżg bażnîczios ęnczias żękłu križiaus S. Ir kodrinaġ nu kitaip moki-tinei Lútęrio: tiektái ioġ iůſęmp neř niéko ſtiprúmo, bęt' kas gałwá tái ißmin-tis, kas métai tai kitas tikéiimas arbá wiérá. Teſųſidęri tad' pirm' pátis tarp ſawęs, ir tęnai dabár temókis nůġ múſų, ioġ atmetinédami żimę križiaus ś. átmęta mókſłą Apáſtałų ir tikrąiį żódį Diéwo nůġ Apáſtałų bażnîcziomus padůtąiį, ir wiſsur krikſczioniſtoi wiſsádos bę palaubos łaikitąiį nęt' ik' múſų ámżio: Ir todrįnaġ iie ne éſt' krikßczionimis, bęt' Zydai, Túrkai ir Pahonįs, ir ręgimiéii prieſakei križiaus Chriſtaus kuriam' wiſſą garbę ir galibę atimdinéię. Ir tóli geréſni bů anié żydai kuriůs Ambrażiéius S. mini teip biłąnczius. Kurį més nukrižewóiomę, ßitą Karálus kaip Diéwą gárbina: Szitái ir winįs yrá garbeię iůſęmp: ir kuriomis ąnt' ſmértiés arbá mirimo priſágemę, tos yrá wáiſtu iżgánanczių, ir né ręgima nežinomę kokiá galibę Wélinus kąkina. Taſiauġ Ambrażieius ałga krįżių S. kurį atrádo Helena Ciéſoriene, Diéwo dowános prßałpa[3]), kuriů ſunús ios Conſtantinos kariůſé apgintas ir ne biioios ne wiéno pikto pritikimo. Apé ką dauġ turimę Baż-nîcżios Hiſtorióſę.

Anno Domini 64.

Ambroſius Oratione funebri in Theodop.

Todrinaġ krikßcziónis miélieii niéko nodbódami tų blúżnįiimų[4]) idißkų, turékimę, garbéi żimę križiaus S. ir tů żęłlįkimés[5]) ąnt' prádżios kiekwieno wêikało múſų ąnt' garbés ir ąnt' laupſés nukrižęwótoio Chriſtaus Wießpatiés ir Diéwo múſų: Kuriam' ſu Téwu ir ſu Dwáſę S. garbé ir laupſé, ąnt' ámżių ámżių. Amen.

---

1) 458 2) sic! вм. Saskioi, въ польск. текстѣ Sáſkiey 3) paßałpa 4) blúżniiimų 5) żęklįkimeś